

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján.</p> <p>Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.</p> <p>A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a bors az előfizetések hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII. Bákóczy-út 38. Telefon 90-33.</p>	<p>Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.</p> <p>A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy stizület-díjért.</p>
---	---	---

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

A főrendiház üléséből.

A főrendiház 1908. évi december 21-én, hétfőn, gróf Desseffy Aurél elnöklete alatt ülést tartott, melynek napirendjére a folyó 1909. évi állami költségvetésről szóló törvényjavaslat tárgyalása is ki volt tűzve. Ez a mostani országgyűlés megnyitása óta, számszerint XL. ülése a főrendiháznak egy tekintetben különös nevezetességre tett szert. Itt hangzott el ugyanis, a költségvetés XVII. fejezetének kapcsán, az a beszéd, mellyel gróf Széchényi Viktor, a Magyar Orsz. Tűzoltó-Szövetség elnöke, a főrendeknek és a magas kormánynak figyelmét az ország tűzrendészetének állapotára hívta fel.

Elnökünk felszólalása, melyet alább egész terjedelmében közlünk, a tűzrendészeti törvényjavaslat mielőbbi beterjesztését sürgette meg, rámutatván egyben a tűzbiztos építkezésnek, mint az okszerű tűzrendészet egyik leglényegesebb pontjának a fontosságára; mellékesen pedig arra is ráterelte a kormány figyelmét, hogy az olcsósága miatt mindenütt szanaszét hevertetett és így a gyermekek számára is könnyen hozzáférhető gyújtót, akár magasabb megadóztatás útján, akár pedig a gyufamonopolium behozatalával, érdemes volna megdrágítani.

Ami az utóbbit illeti, ma tényleg

ugy áll a dolog, hogy ez olcsó, de veszedelmes portéka következményes bajainak a megelőzése nagyon is megérdemli a vele való törődést. Mert nemcsak a felügyelet nélkül hagyott gyermek gondatlan játéka folytán, hanem a felnőttek rossz szokásából, illetve a gyújtónak könnyelmű kezelése következtében is sok millióra menő nemzeti vagyon semmisül meg évenként. És ez a súlyos adó, melyet most a tűzvészek szednek be, specialiter a gyufával való könnyelmű bánásra visszavezethető tűzkárok révén, az egyedáruság behozatalával de facto elviselhetőbbé tétetnék. Nem újabb megterhelés lenne az, hanem formális adóleszállítás; nem is szólva arról, hogy mihelyt csak némileg értékesebbé váló lesz a gyújtó, mindjárt gondosabban őrizet alatt fogja azt népünk tartani. Amely pillanatban pedig jobban megbecsüli vagy legalább nem pocskolja oly könnyedén, mint most: rögtön esökkenni fognak azok a tetemes károk is, melyek ma a gyufával való pazarlásból, könnyelmű bánásból származnak. A dolog tehát csakugyan méltó volt arra, hogy a fórumon szóba hozassék, szóvá tétessék.

A beszéd egyébként pompás összehasonlító statisztikai adatoknak egész halmazával volt tarkítva és érdekesebbé téve. E táblázatokat alkalmaslag

külön csoportosítva is bemutatjuk olvasóinknak.

Végül, mielőtt magát gróf Széchényi Viktort szólaltatnánk meg, csak annyit kívánunk ezuttal konstatálni, de ezt bizonyos elégtétellel, hogy elnökünk felszólalását *W e k e r l e S á n d o r* miniszterelnök reflektálásra érdemesítette, kijelentvén a távollevő Andrássy Gyula gróf belügyminiszter helyett, hogy a kormány komolyan foglalkozik a tűzrendészeti törvényjavaslat előkészítésének munkálataival.

Maga a beszéd, mely a főrendiház falai közt, először pertraktálta behatóbban a tűzrendészet ügyét, következőképen hangzik:

Széchényi Viktor gróf: Legyen szabad nekem e tételnél a méltóságos főrendiház és a magas kormány figyelmét az ország tűzrendészeti állapotára ráterelni. Azért teszem ezt éppen e tételnél, mert a Belügyminiszterium czimű fejezetben, a XVII. fejezet 14. címe alatt, találunk a jótékonycélu egyletek segélyezése tételenként 150.000 koronát. E 150.000 koronában foglalatik az a 11.000 korona, amelyet szubvencióképen az állam évenként a Magyar Országos Tűzoltó Szövetségnek ad. Országos tűzrendészetünk állapotát — ha az e téren uralkodó rendetlenséget egyáltalán ily néven nevezhetjük — egy 1888-ban kibocsátott kormányrendelet szedte szabályokba. E kormányrendelet azonban, mint annak számtalan jópajtása, bár üdvös és jó, csak alig és nagyon sok helyen egyáltalán nincs végrehajtva. Ez állításom bizonyítására legyen szabad néhány adatot felhoznom.

Nyolc évvel ezelőtt, 1900-ban, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség többszöri ismételt felterjesztésére az akkori belügyminiszter, Széll Kálmán elhatározta, hogy meggyőződést fog szerezni, vajjon e kormányrendelet hogyan és miként van az országban végrehajtva. E kormányrendelet akkor 12-ik éve volt érvényben. A belügyminiszter egy miniszteri tisztviselőből, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség alelnökéből és előadójából álló bizottságot küldött ki. E bizottság az ország számos részét bejárta és alapos vizsgálatot tartott. Ennek eredményéről, illetve a szerzett tapasztalatokról azután a belügyminiszternek jelentést tett. A jelentésben akkor, 1900-ban, tehát nyolc évvel ezelőtt, a következőket olvashattuk: „megvizsgáltunk 18 vármegyében 258 községet. A 18 vármegye közül csak 14-nek, a 258 községből azonban csak 50-nek volt megfelelő tűzrendészeti szabály-

rint 81%-a azt sem tartotta érdemesnek, hogy a községi tűzrendészet alapját legalább papíron lerakja.

Az idézett kormányrendelet meghatározza azt is, hogy minden községben feckendő legyen és hogy ezen feckendő milyen legyen. Miként tettek eleget a községek a kormányrendelet ezen pontjának? A 258 község közül csak 67-nek volt megfelelő feckendője, ellenben 151-nek még nem felelő és 40 nek egyáltalában semmilyen feckendője sem volt. Az előírt 60 méter tömlőmennyiség pedig csak 43 községben volt meg, míg 215 község e tekintetben nem tett eleget a kormányrendeletnek.

Az előírt házi tűzoltószerek csak 28 községben voltak meg, míg 230-ban ezeknek még nyoma sem volt feltalálható. Megfelelő szer-tára csak 47 községnek volt, míg 94-ben meg nem felelő, 117-ben pedig egyáltalában semmi sem volt és a község pótadóján vett drága feckendő a szabad ég alatt volt kénytelen busulva korai enyészetének eléje nézni.

Ez történt ezelőtt 8 esztendővel. Azt hiszem, hogy azóta beható vizsgálat nem ejtetett meg, de azt hiszem, a méltóságos főrendek velem együtt, nem fognak kételkedni abban, hogyha ma beható vizsgálatot rendeznének, az sem mutatna fel kedvezőbb eredményt. Ne csodálkozzunk tehát, hogy ilyen hiányos és gyarló tűzrendészeti állapotaink mellett óriási az a nemzeti vagyon, mely évenként a lángok martalékává lesz. Nem akarok érzelmi momentumokkal dolgozni, ami ugyan nagyon könnyű volna ennél a tárgynál, mert csak rá kellene mutatnom az égett emberek tönkremenetelére, a kenyér nélkül maradt árvák éhségtől rekedt sirására; de ettől tartózkodni akarok, hanem a méltóságos főrendeknek csak néhány száraz, de megdöbbenően szomorú számadattal kívánok szolgálni. *(Halljuk!)*

Szóljanak az országos statisztikai hivatal számai. 1898—1902 közötti négy évi időszakban a tűzkár országos átlaga évente 32,600.000 korona volt. Ebből biztosítás révén megtérült ugyan 13,700.000, de teljesen megsemmisült 18,900.000 korona vagyon.

Az utánakövetkező másik négyévi ciklusban, 1903—1907 közötti időben ezen átlag megdöbbenő módon romlik. Itt már ugyanis az évi átlagos tűzkár 45,200.000 korona, melyből biztosítás révén 16,600.000 korona térül meg, a megsemmisült összeg tehát 28,600.000 korona évente. A biztosítótársulatok e czímen való károsodása azonban csak a közvetlen tűzkárosulttal szemben szerepelhet mint enyhítés, de a nemzeti vagyonra nézve az is csak épp úgy a lángok martalékává és a megsemmisülés tárgyává lett, mint azon összeg, amely megtérítést nem nyert.

Szögezzük le tehát, méltóságos főrendek.

miért szaporodnak a tüzek? Szaporodik azért, mert szaporodik a népesség, szaporodnak a tűzhe-lyek, szaporodnak a konyhák és velük együtt szaporodik a vagyon felhalmozódása is. De terjed ezzel szemben a gonosz önzés, a bűnös célből való tulbiztosítás és az öngyújtás. Azonfelül a mindjobban nehezülő életküzdelem is sajnosan elvonja a szülők figyelmét gyermekeiktől, akik azután magukra maradván, tudatlan pajkosságukban okozzák a legtöbb tűzesetet, még pedig főleg az olosósága miatt prédán heverő gyufával.

Ezzel a növekvő veszedelemmel szemben a tűz elleni óvintézkedések nem bírtak lépést tartani.

Ily körülmények között a magyar országos tűzoltó-szövetségnek évente adott 11.000 korona közhaszon nélkül lett-e elprédálva? Korántsem. Amennyit társadalmi uton az Országos Tűzoltó-Szövetség az aránylag végtelenül kevés anyagi eszközhöz mértén tehetett, amennyit aránylag a közigazgatási hatóságoknak nagyon sokszor rosszindulatú, de — tisztelet a kivételnek — legjobb esetben is rideg, közömbös eljárásával szemben tehetett, annyit megtett. Ezt adatokkal is igazolhatom.

Némi haladás mutatkozik e téren. 1898-ban volt ez országban 12.000 feckendő. 1906-ban 13.000. A szervezett tűzoltóságok száma 1897-ben volt 5467. 1906-ban 8691. 1898-tól 1902-ig az országban 22 millió kárt okozott 15.000 tüzeset, azaz egy tüzesetre átlag 2133 korona esik; 1903-tól 1907-ig évente 45 millió korona tűz-kárt okozott 23.000 tüzeset, tehát egy tüzesetre átlag 1954 korona esik. A javulás tüzesetenként 179 korona, ami 23.000 tüzesetnél közel 4 millió koronát tesz ki. Ezt a 4 millió koronát követlenül a javuló tűzrendészetnek és a tűzoltóság jobb kiképzésének köszönhetjük.

Ezen adatokból méltóztatnak tehát látni, hogy az a 11.000 korona, amelyet az állam évente a tűzrendészetbe belefektet, nem vész kárba, hanem bőségesen megtérül. De mégis kötelességemnek tartom konstatálni azt, hogy a lassan és lépésről-lépésre fejlődő tűzrendészet nem bír lépést tartani a rohamosan nagyobbodó tűzkárokkal szemben.

Megvallom, végtelenül sajnálom, hogy a nagyméltóságú belügyminiszter ur a mai tárgyaláson nem lehetett jelen, mert ezek az adatok, amelyek — sajnos — a köztudatban talán mellékes dolognak tekintetnek, országos szempontból igenis fontossággal bírnak és csak végtelenül sajnálom azt, hogy a nagyméltóságú kormány jelenlevő tagjai sincsenek abban a helyzetben, hogy meghallgassák azt, amit beszélek.*) Tehát ismétlem, hogy a rohamosan fejlődő tűzkárokkal szemben a lassan fejlődő tűzrendészet lépést — sajnos — nem tarthat. Itt

*) A miniszter urak ugyanis Wlassics Gyula ó excellenciájával beszélgettek. A szerk.

Ezen országos tüzesetek és tüzek elleni tűzrendészeti törvény megalkotásában áll. A mostani magas kormány mélyen t. belügyminisztere az Országos Tűzoltó-Szövetség ismételt felterjesztése révén azon meggyőződésre jutott, hogy ily törvényre szükség van és ő volt az első belügyminiszter, aki nemcsak megígérte, de egyelőre egy ilyen tervezetet el is készített az Országos Tűzoltó-Szövetség bevonásával, amely tervezet készen fekszik a belügyminiszteriumban. Egy modern és jó tűzrendészeti törvényjavaslat megalkotásától pedig ezen a téren igen nagy javulás várható.

Hogy a méltóságos főrendeknek képet nyújthassak arra, hogy olyan országban, ahol a tűzrendészet terén már teljesen rendezett viszonyok vannak, hogy azon viszonyok miként aránylanak a mi tűzrendészeti állapotainkhoz, erre nézve egy kis statisztikai összehasonlítást vagyok bátor közölni. Franciaországban az évi kár 65 millió korona. Ebből esik ezer lakosra 1687 korona. Ausztriában az évi kár 51 millió korona, ebből esik ezer lakosra 1877 korona. Magyarországon az évi kár csak 45 millió korona ugyan, de ebből ezer lakosra 2690 korona esik.

Hogyha a káresetek számát a lakosság számához arányítjuk, akkor a következő statisztikát találjuk. Ezer lakosra esik Franciaországban 0,4, Ausztriában ezer lakosra 0,34, nálunk pedig ezer lakosra 1,33% tüzeset.

Attérek most a védelmi eszközök statisztikai összehasonlítására. Itt — sajnos — a magyar adatokon kívül csak az osztrák adatok állnak rendelkezésemre, de ezeknek az összehasonlítása is igen tanulságos. Magyarországon van 8691 szervezett tűzoltóság, Ausztriában 14.079. Egy-egy testület Ausztriában csak 1917 lakos vagyoni biztonsága felett őrködik, míg nálunk 2186 lakos felett. Fogatos feckendő van Ausztriában 30.238, nálunk 13.504. Ebből egy-egy testületre esik odaát 2,1, nálunk csak 1,4. Egy községre esik Ausztriában 1,29 feckendő, nálunk csak 1,7. Ausztriában ezer lakosra esik 1,15 század feckendő, addig minálunk ezer lakosra csak 0,71 századrész feckendő esik.

Ausztriában egy feckendő esik 859 lakosra, addig minálunk 1406 lakosra esik egy feckendő és most jön a legmegdöbbentőbb adat, hogy a Lajtán túl egy feckendő esik területileg 9 négyszögkilométer területre, addig minálunk csak 25 négyzetkilométerre kerül egy.

Ezen adatokból méltóztatik látni, méltóságos főrendek, hogy ezen a téren még számos és fontos teendőnk van. Ha pl. csak olyan tűzrendészetet tudnánk elérni, mint amilyen Franciaországban van, ahol 1000 lakosra csak 1687 korona tűzkár esik, ez Magyarországon évente 12.900.000 korona értékű nemzeti vagyont mentene meg az elpusztulástól. Mennyi iskolát és tudóvész elleni szanatóriumot lehetne e pénzen felépíteni?

Megjegyzem, hogy összehasonlító adataimban csak abszolút számokat vettem, mert mások rendelkezésemre nem állottak. De hogyha volna adat arra, hogy a vagyonfelhalmozódás miként aránylik a tűzkárral szemben, akkor Magyarországra nézve még sokkal szomorúbbak volnának az adatok. Mert természetes dolog, hogy egy jobb módban levő lakosság között, ahol nagyobb a vagyonfelhalmozódás, ott egy tüzeset aránylag nagyobb vagyonhalmazzat között dühöng, mint kevesebb jólét és kevesebb vagyonfelhalmozódás mellett. Dacára annak pedig, hogy a nyugati államokban a vagyonfelhalmozódás nagyobb, hogy ott a veszedelem, amelyet egy tűzkáreset okozhat, sokkal nagyobb, mint nálunk, mégis azt tapasztaljuk, hogy egy-egy tűzkáreset alkalmával kevesebb vagyon vész kárba, mint nálunk, mert tűzvédelmi eszközeink, építkezéseink, tűzrendészeti berendezkedéseink és egyéb idevágó intézkedéseink hiányosak és gyarlók.

Hogy a megalkotandó tűzrendőri törvénynek mi mindent kellene felölelnie, arra én ma nem terjeszkedem ki, hanem megelégszem azzal, hogy a szomorú viszonyokra és az intézkedések szükségességére rátereljem a méltóságos főrendek figyelmét.

Am, ha ezen tűzrendészeti állapotokat törvényvel fogja szabályozni a kormány, akkor ne mulassza el, hogy országos érvényű építkezési jogszabályokat is alkosson, mert ezek képezik a megelőző tűzrendészetnek egyik legsarkalatosabb pontját.

Erre nézve a statisztikai adatok szintén végtelenül tanulságosak: 2,800.000 lakóház közül tűzbiztos a tetőzete, 1907-ben 644.000-nek volt, azaz csak 23%-nak, a többi 216.000 lakóház tűzfogó anyaggal, 1.400.000 pedig szalmával, zsuppal volt fedve. Hogy ezen gyulékony építkezés mekkora befolyással van a tűzkárok magas voltára, mutatja, hogy az 1907-ben leégett 28.000 épület közül 2520 volt csak cserepes,

illetve palás, ellenben a többi 26.364 gyulékony anyaggal volt fedve.

A tűz keletkezésének, amint említettem, legtöbb esetben a gyermekek az okozói és pedig az olcsósága miatt mindenütt található gyufa révén, amelynek e célból is megadóztatása vagy monopolizálása igen kívánatos volna.

A magas kormányhoz tehát azon kérést intézem, hogy tekintettel az évenként tűz által okozott károokra, ezek folytonos növekedésére és így az adóalap csökkenésére, a lehető leg-sürgősebben terjessze az országgyűlés elé a tűzrendészeti törvényjavaslatot, egyúttal pedig a tűzbiztos építkezés és a gyufának magasabb megadóztatása iránt is tegyen előkészítő intézkedéseket. S addig is, míg ezen törvényjavaslat valóban törvénynyé válik, a nagyméltóságú belügyminiszter urnak mindenre kiterjedő figyelmébe és elismert erélyébe ajánlom az 1888. évi 53.888 számú kormányrendeletnek az egész országban leendő legszigorubb végrehajtását. A tételt különben elfogadom.

Elnök: Miután a tétel maga nem lett megtámadva, kimondom, hogy a XVII. cím elfogadtatik.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Nagyméltóságú elnök ur, méltóságos főrendek! A Széchényi Viktor gróf öm méltósága által felhozottak teljes méltánylása mellett, a megjelenésében betegsége miatt akadályozva levő belügyminiszter ur helyett, csak annyit vagyok bátor kijelenteni, hogy a kormány igenis tudatában van azon óriási kárnak, amelyeket a tűzveszély a nemzeti vagyonban évről-évre okoz és foglalkozik a tűzrendészeti törvényjavaslatnak nemcsak előkészítésével, hanem *mielőbbi betervezésének munkálataival is. Kész javaslat fekszik a kormány előtt, amely a közelebbi hetekben fog egy szaktanácskozmánynak véleményezés végett kiadatni és ezen vélemény megadása után véglegesen szövegezve a törvényhozás elé terjesztetni.*

HIVATALOS RÉSZ.

2178.
1908. sz.

Jegyzőkönyv.

Felvétellett Budapesten 1908. évi december 19-én a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnökségének ülésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf, jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: Apáthy Vilmos, Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, dr. Vass János, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illés segédtitkár. Elmaradását kimentette: dr. Óvári Ferenc alelnök, Barabás István és Varga Lőrinc előadók.

65. Elnök megnyitván a gyűlést, titkár bejelenti, hogy a „József főherceg alapítvány” felhívása a hivatalos szaklapban

bizottsági tagságról való lemondását fentartja, az sajnálattal tudomásul vétetett és az orsz. választmánynak bejelentetni határozottat.

67. A „Tűzrendészet” című könyv II. kiadásának megírására felkért szerzők válaszlevellei bejelentetvén, az elnökség dr. Szily József visszalépését tudomásul veszi és ennek következtében a „szervezés” megírásával Szabó Gyula, a „tűzjelzés” megírásával Apáthy Vilmos előadót bizza meg, a feckendő ismeretetésének megírására Köhler Istvánt, a „visszerzés” megírására Oleják Károlyt felkérni rendeli és kimondja, hogy a könyv nem füzetként, hanem egy egészben lesz kiadandó, hogy a kéziratokat a szerzők ülése bírálja felül, hogy a szöveg közt minél több ábra alkalmaztassék, hogy a megelőző tűzrendészet fejezete egy ívvel kibővítettessék a többi fejezetek azon-

kiküld egy Szabó Gyula, Apáthy Vilmos, Vida Pál és Breuer Szilárd előadókból álló bizottságot azzal, hogy jelentését még a választmányi ülés előtt terjessze be.

69. Titkár bemutatván a **versenyosztályozási szabályzatnak** az utolsó megállapodásoknak megfelelő szövegezését, ez az orsz. választmány elé terjeszteni határozottatott.

70. A belügyminiszterium felhívására Geizer Gerő ugróponyvájával rendezett próba november 8-án megtartván, a próba jegyzőkönyve a miniszteriumhoz beterjesztetett.

Tudomásul vétetett és Vida Pál előadónak a szokásos utiköltség kiutalványoztatott.

71. A Somogy vármegyei szövetségnek a kongresszuson a tűzfelügyelők rangjelzése és a kötelezett tűzoltók szolgálati érme tárgyában hozott határozatok ellen beadott felebvezését a belügyminiszterium elküldvén Budapest főváros törvényhatóságához, titkár jelenti, hogy ez ügyben a VII. ker. előjáróság kihallgatta és az adatokat bekívánta.

Tudomásul vétetett.

72. Felolvastatván alelnök levele, amelyben arról értesít, hogy dr. Szily József a közgazgatási tanfolyam előadói tisztének elfogadására felkérte, azt elvállalta, — az tudomásul vétetett.

73. Felolvastatván a belügyminiszteriumnak leirata, melyben **5 Somogy vármegyei község szereinek beszerzése** tárgyában hozott határozatot tartja, mert a kormányrendelet 10. §-a, mely nem a községi szerek ellenőrzésére, hanem csak a házakban tartani köteles eszközökre vonatkozik, rosszul értelmezett, ellenben a 34. § végrehajtása az alispán kötelessége és mert alaki hibák miatt is a II. foku határozatot megsemmisíteni kellett, — az tudomásul vétetett.

74. A belügyminiszterium azon leirata, mely szerint a **tűzrendészeti bírságpénzeknek** a tűzoltói alapokba való átutalása legfőbb a tűzrendészeti törvény ankétjén lenne szóvételhető, mert az 1901. évi XX. t.-c. éppen az egységes eljárás behozatalát célozta és csak törvényhozási uton változtatható meg, tudomásul vétetett.

75. A királyi **XXV éves szolgálati érem** tárgyában a belügyminiszterium felhíván az elnökséget egy külön magyar éremre vonatkozó megfelelő alapszabálytervezet elkészítésére, amelyet Ő Felsége elé terjeszteni késznek nyilatkozott, ezen alapszabálytervezet elkészítetett és a miniszteriumhoz felterjesztetett.

Tudomásul vétetett.

76. Vida Pál előadó beterjesztvén az **I. M. Általános Biztosítótársaságnak** tanfolyami stipendiumokra adott alapítványához készített alapítólevelet, az a társaság kivánságának megfelelően kiigazítva elfogadtatott azzal, hogy a stipendium odaítélése tekintetében előny egyik tűzoltósági szervezetnek se biztosítható. A tervezet elfogadás végett az I. M. Ált. Biztosítótársaságnak megküldetni határozottatván, tudomásul vétetett egyben pénztárnok azon jelentése is, hogy 5400 kor. ára koronajáradék vásároltatott 4970 kor. 25 fill. árban, melynek félévi kamata gyanánt 108 kor. is bevételeztetett.

77. Jászberényi Miklós beterjesztvén a **tűzfelügyelőknek a kémények osztályozásánál** és ellenőrzésénél szakközegül való elismerése

Az elnökség dr. Vass János álláspontjára helyezkedvén, az előterjesztésnek ilyen irányban való átdolgozására felkéri.

79. **Remetemező** azon kérelme, hogy a testület megszűnése miatt, tagdíjhátraléka töröltessék, továbbá a **Jász-Nagykun-Szolnok** vármegyei szövetség azon kérelme, hogy 7 tagtestületének még a közvetlen tagsági idejükből fenmaradt tagdíjhátraléka töröltessék, végül a **Sopron vármegyei** szövetség kérelme, hogy több tagtestületének 1905. évi hátraléka törölésbe hozassák, mert e testületek akkor nem működtek, hogy továbbá 180 tagtestület után 360 K tagdíjátalányt fizethessen a testületek megnevezése nélkül, a hivatalos szaklapot ő küldhesse szét, de a portókölséget az orsz. szövetség térítse meg neki, az elnökség a választmány elé terjeszteni rendeli azzal, hogy a Sopron vármegyei szövetséggel még folytatott tárgyalások bevétele mellett, az indokolt tagdíjtörölések a választmányhoz pártolágy terjesztessenek elő, viszont a tagdíjátalányra és a szaklap expedálására vonatkozó kérelem, mint alapszabályellenes és az adminisztrációt megakasztó, sőt lehetetlenné tevő intézkedés, elutasíttassék.

80. A **Krassó-Szörény** vármegyei tagtestületek az 1908. évre alispáni rendelet folytán csak 2 K tagsági díjat küldenek be, holott e szövetség ismételt felhívás dacára mai napig sem csatlakozván az országos szövetséghez, ez utóbbit a teljes 12 K tagsági díj illeti meg.

A csatlakozás eszközöltetése és a tagdíjak rendezése iránt a vármegye alispánja ugyis, mint a vármegyei szövetség elnöke, megkeresgetni határozottatott.

81. Vida Pál előadó bejelentvén azt, hogy Komárom és Esztergom vármegyében a **vármegyei szövetség megalakítása** tárgyában az illetékes tényezőkkel érintkezésbe lépett, felhatalmazást kér arra, hogy ez ügyben a szövetség megbízásából továbbra is eljárhasson.

Az elnökség tudomásul vevén e jelentést, úgy Vida Pál előadónak Komárom és Esztergom vármegyét illetőleg, mint dr. Vass János és Jászberényi Miklós előadónak Borsod és Gömör vármegyét illetőleg a felhatalmazást, illetve megbízást megadja és az eljárás tényleges utiköltségeit engedélyezi.

82. Leibic testülete, mely a Szepes vármegyei szövetség által a folyó évben töröltetett, a közvetlen testületek sorába való felvételét kérelmezte.

Az elnökség a felvételt csak a vármegyei szövetség útján tartja eszközölhetőnek és erről a testületet értesíteni rendelte.

83. Az új előadók utiköltsége hiva-

talosan megállapítandó lévén, az elnökség Jászberényi Miklós előadó azon bejelentését, hogy amíg vasuti szabadjegye van, utiköltségre igényt nem tart, tudomásul vette, dr. Rüll Béla előadó utiköltségét 45 kor.-ban, Tankóczy Gyula előadót pedig 18 K-ban állapítja meg. Egyben utasította pénztárnokot, hogy a vasuti vonalbérletjegyek árát megtudván, állítsa azt párhuzamba a tényleg eddig felmerült utiköltségekkel és amennyiben ez uton megtakarítás lenne elérhető, szerezze be azokat az illető előadók részére.

84. Szabados Imre azon javaslatát, hogy a **szentimrei földmivesszkola** mezőgazdasági tanfolyamával kapcsolatban tűzoltói tanfolyam tartása is eszközöltessék ki, az elnökség elfogadta és a földmivelésügyi miniszteriumhoz intézendő felirat elkészítését elrendelte.

Titkár azon jelentése, hogy az utolsó ülés óta

85. eljárt az elnökség a **mitrovicai** egyesület fuvarvállalatának megadóztatása ügyében;

86. Szabolcs vármegye a **biztosító társaságok tűzoltói megadóztatása** iránt a törvényhatóságokhoz körlevelet intézett;

87. a budapesti szövetség a **felsőipariskolában tanfolyamot** rendez, melyet a miniszterium anyagilag támogatni fog;

88. a **nagybecskereki kereskedelmi iskolában tűzoltói tanfolyam** tartatott;

89. a Heves vármegyei szövetség beterveztette közgyűlési jegyzőkönyvét, a Sopron vármegyei szövetség pedig legújabb kiadású szabályzatait;

90. a belügyminiszter a 110523/1908—VI. a. sz. körrendelettel az alispánokat felhívta annak bejelentésére, hogy eddig hogy tettek eleget a kormányrendelet 34. §-ában előírt ellenőrzési kötelességüknek;

91. kipróbáltatott Nagyszőlős, Visznek, Görbed (2), Karaszó, Cserepeskenéz, Bátor, Szepetnek községek fecskendői; hogy továbbá vélemény adatott a belügyminiszteriumnak a

92. Zichyfalvai,

93. Gútai,

94. Somogyesurgói,

95. Pápai,

96. Zombori,

97. Győri,

98. Dozmati,

99. Berekböszörményi önk. testületek alapszabályairól;

100. Horstkamp V. (Pozsony) vasöntöde telepengedélyezése;

101. a vámosmikolai éjjeli őrségi szabályrendelet felebbzése;

102. Huszthy Sándor (Hajduszoboszló) benzinmotoros gépműhelyének telepengedélyezése;

103. a győri áruraktárak vészki-járatai;

104. a **székelyhídi** vízszerezési rendszer ajánlása;

105. a Karsay-féle ház légudvarának fa-építménye;

106. Rosenstock & Deutsch (Palánka) fatelepének engedélyezése;

107. Némethy Gyula (Dés) asztalosműhelyének telepengedélyezése;

108. a nagymihályi sörgyár telepengedélyezése;

109. Álder Viktor (Győr) gyutacs és vegyi-

112. Török & Szücs (Kézdivásárhely) sörgyárának telepengedélyezése;

113. Baranya vármegye tűzrendészeti szabályrendelete (a vármegyei szöv. meghallgatásával);

114. az **áruházak** telepengedélyhez való kötése és tűzbiztonsága tárgyában;

115. a kereskedelemügyi miniszternek vélemény adatott a benzinnel dolgozó **ruhatisztítókra alkotott szabályrendelet** tervezetről;

116. Marosvásárhelynek a vízvezetési felszerelés beszerzése;

117. Győrnek a beszerzendő szerek ajánlati felhívása;

118. Körmeneknek egy leégett fatelep új telepengedélyezésének szükségessége tárgyában; felterjesztés intéztetett továbbá a belügyminiszteriumhoz;

119. a **tűzoltóparancsnoknak a telepengedélyekhez** való kötelező meghívása;

120. a **szénbányáknak** oxigénes légzőkészülékekkel és akkumulátoros villamoslámpákkal való felszerelése és

121. a **mozgófénykép helyiségek** tűzbiztonsága tárgyában;

122. a kereskedelemügyi miniszterhez pedig a **kémények osztályozása** és kötelező szakszerű seprése;

123. az **iparfelügyelőség tűzrendészeti ügyekben** való véleményezése tárgyában, tudomásul vétetett.

124. A legközelebbi ülés határidejéül február 20-ikának d. u. 3 órája állapított meg.

125. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek, dr. Rüll Béla és Vida Pál előadók.

Több tárgy nem lévén, az ülés ezzel véget ért.

Kmf.

Gróf Széchenyi Viktor

elnök.

Breuer Szilárd

titkár.

Hitelesítjük:

Vida Pál

előadó.

dr. Rüll Béla

előadó.

1282
1908. sz.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten 1908. évi december hó 19-én a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség segélyző-pénztára elnökségének ülésében.

Elnök: Széchenyi Viktor gróf. Jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, Vida Pál előadók, ifj. Bitskey Illés segédtitkár.

Elmaradását kimentette: dr. Óvári Ferenc alelnök, Barabás István és Varga Lőrinc előadó, dr. Balogh Dezső pénztárnok.

35. Elnök az ülést megnyitván, titkár jelenti, hogy az utolsó ülés óta *Reitter József, Becker Mátyas, Juhas László, Beicz Ferencz, Ulrich István, Feith Béla, Todorov Uros, Takács Imre, Stuhán Béla, Deák József* segélye a felterjesztésnek megfelelően kiutalványoztatott, a belépési úrlapok pedig a hivatalos szaklap decemberi számához mellékelten szétküldettek. Tudomásul vétetett.

36. **Szeiszor Tamás** (Barátfalva), aki október 22-én tűznél, 29 nap alatt gyógyult zuzódást és bokaizületi rándulást szenvedett, elnökileg az

Tudomásul vétetett.

38. **Wagner Ferenc** (Szenetelek) október 22-én tűznél, a ráhullott égő gerendától, nyakán 15 nap alatt gyógyult égési sebeket és zuzódást szenvedett; ugyanakkor megsérült **Kramer Ignác** is, aki ugyancsak ráesett gerendától, arcán és nyakán 19 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett. Az I. m. ált. alapítványához intézett elnöki felterjesztés folytán **Wagner Ferenc** 30 K, **Kramer Ignác** pedig 38 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

39. **Untermayer Ferenc** (Somogyberzence) november 2-án tűznél, kezét szöggel megsértette és 14 napi munkaképtelenség után elnökileg az I. m. ált. alapítványához 28 K segélyre terjesztetett fel, mely összeg neki ki is utalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

40. **Koncz Boldizsár** (Zenta) november 8-án tűznél leütötte ujjkormét, minek folytán 8 napig munkaképtelen volt. Az I. m. ált. alapítványához elnökileg 16 K segélyre terjesztetett fel s azt meg is kapta.

Tudomásul vétetett.

41. **Neider Béla** (Zenta) november 1-én tűznél, jobb kezének hüvelykujján 21 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett és elnökileg az I. m. ált. alapítványához 42 K segélyre felterjesztetett.

Tudomásul vétetett.

42. **Gál György** (Gomba) november 15-én tűznél, kezén 15 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett s elnökileg az I. m. ált. alapítványához 30 K segélyre felterjesztetett.

Tudomásul vétetett.

43. **Mandler János** (Szenetelek) október 7-én tűznél meghülvén, 38 napi betegeskedés után meghalt.

Az I. m. ált. alapítványához felterjesztést intéztetni határozottatott, mely szerint az özvegy 600 K segélyben volna részesítendő.

44. **Ohidi Károly** (Zalamihályfa) augusztus 11-én tűznél a szemébe esett parázstól 111 nap alatt gyógyult szemgyuladást kapott, amelyet eleinte figyelembe nem vevén, be sem jelentett, később azonban baja annyira súlyosbodott, hogy kórházi gyógykezelésbe volt kénytelen menni.

Az I. m. ált. alapítványához 220 K segélyre felterjesztetni határozottatott, azzal, hogy a testület a bejelentések alapszabályszerű eszközzésére figyelmeztessék.

45. **Tobler Antal** (Fertőszéleskut) november 16-án tűznél elesvén, karját megütötte, minek folytán később 41 nap alatt gyógyult könyökizületi gyuladás állt be. A bajt lényegtelennek tekintve, a bejelentést csak elkéssetten küldötte be.

Az elnökség méltányosságból és a bejelentési határidőnek a jövőben való pontos betartására irányuló figyelmeztetéssel, nevezetett az I. m. ált. alapítványához 82 K segélyre felterjesztetni rendeli.

46. **Szauer Pál** (Németboly) részére, aki az október 7-én Mohácsott tartott gyakorlatnál lábát a fecskendőn megütötte és 52 napig volt munkaképtelen,

az elnökség a péntárból 80 K segélyt utalványozott ki.

47. **Lőcsén** október 3-án tűznél **Licskó János** 10 nap alatt gyógyuló égési sebeket szenvedett nyakán, ugyanakkor **Schmidt Jenő** kezén zuzódást és sérülést szenvedett a fecskendő szerelése közben, mely 21 nap alatt gyógyult.

(Budapest, m. a. v. gégyár), valamint a Csornán előfordult két sérülés eseteire vonatkozó igazolványok még nem érkezvén be, azok tárgyalása a jövő ülésre halasztatott. Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.

Kmf.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd
titkár.

* **Vas vármegye** területén eddig 473 tűzoltó-szerházat, 2 gőzfecskendőt s 433 szabványos tűzifecskendőt irtak össze hivatalosan. Rendszeresen működő tűzoltóság ugyanott 413 van, ebből 199 önkéntes, 5 pedig gyári. Az egynapos tűzoltótanfolyamon, amelyet a vármegye 18 községében rendeztetek, 321 község 1402 kiküldöttel vett részt. A tanfolyam 12 községben magyar, 5 községben német, egy községben pedig vend nyelvén tartatott meg. Az idén öttel több helyen, vagyis 23 községben tervezik a jól bevált egynapos tanfolyamokat. Előadók gyanánt a következő bajtársak nyertek megbízást, u. m.:

Barabás István és **Horeczky Gyula** szöv. titkárok, **Róth Kálmán**, **Szigethy Dénes**, **gróf Erdődy Tamás**, **Pavetics Manó**, **Hegedüs István**, **Benda László**, **Leyrer János**, **Koczor Frigyes**, **Kaiser Károly**, **Kurz Sándor** és **Sohár István** ker. tűzr. felügyelők.

* **A tűzoltótisztek országos egyesületének** elnöksége előterjesztést tett **Lwoff Sándor** hercegnek, az Orosz császári tűzoltó-szövetség elnökének, hogy az orosz tűzrendészeti viszonyok tanulmányozása céljából két tisztet óhajt kiküldeni Oroszországba s kéri a kiküldendők részére, az orosz császári kormánytól az orosz vasutvonalakon érvényes 2 drb vasuti szabadjegyet kieszközölni.

Ő fensége **Lwoff herceg** erre a következőkben válaszolt:

4019/1908.

Gróf Széchényi Viktor urnak,
a magyar tűzoltótisztek országos egyesülete elnökének *)
Budapesten.

Tegnap kaptuk meg a kormány jóváhagyását a két vasuti jegyre nézve, amelyet az önök országos tűzoltótisztii egyesületének két tisztje kap, akik tanulmányozni akarják az oroszországi tűzoltószervezetet. Ajánljuk a következő városok látogatását: Pétervár, Moszkva, Kíev, Odessa, Varsó, Jurjev (Dorpál) és Riga. Kérjük önöket, sziveskedjenek a hozzánk jövő urak nevét és címét közölni velünk, hasonlóképpen az utirányt is, hogy közölhessük a közlekedésügyi miniszterrel.

Szt.-Pétervár, 1908. november 19.

Bajtársi üdvözléssel

Prince Alexandre Lwoff.

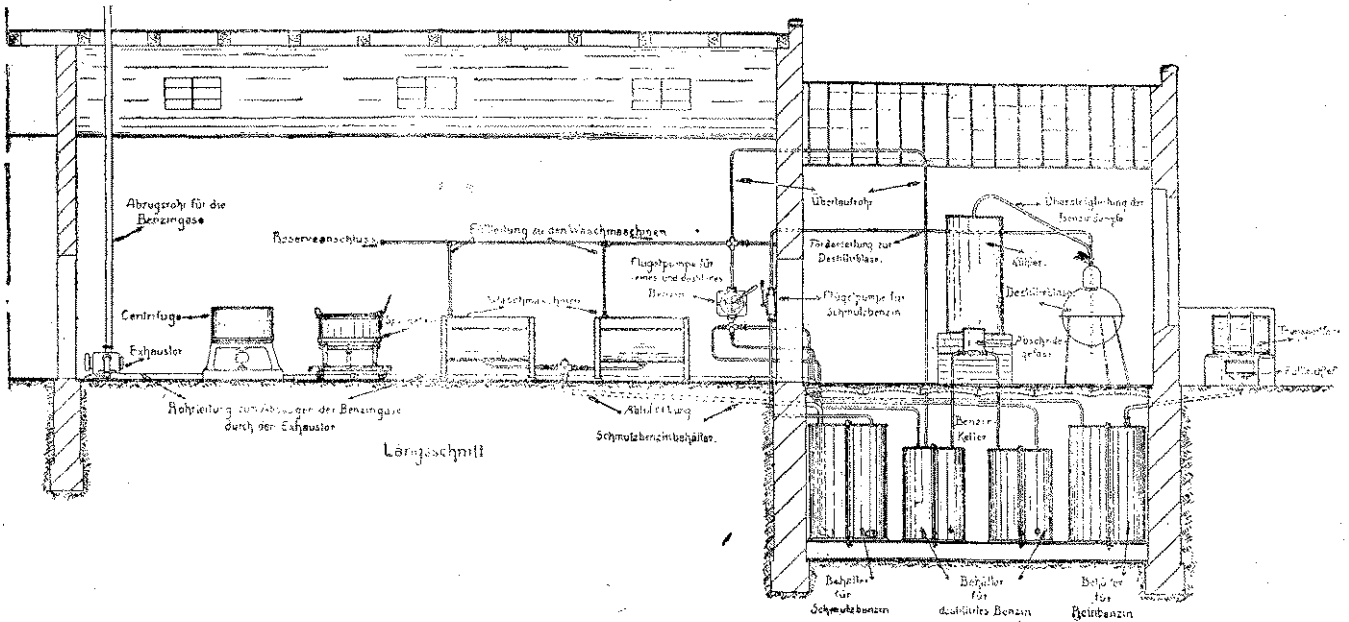
*) Azóta öméltósága már leköszönt erről az állásról s egyedül az **Országos Tűzoltó Szövetség** elnöke.

A Henze-féle robbanásmentes edények.

(Ábrákkal.)

Gyors egymásutánban két nem közönséges eset tanuskodott a főváros területén arról az áldozatul rendesen emberéletet is követelő veszedelemről, amelynek okává a mind kiter-

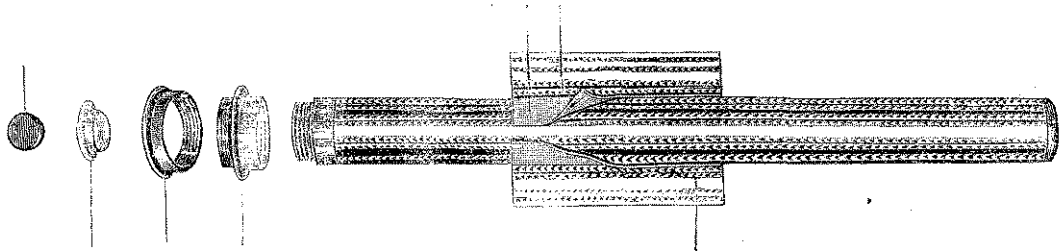
A rendelet kibocsátása előtt, hivatalos próbák útján állapotítottuk meg, hogy az a szerkezet, amelyet feltalálójáról, Henze-ről neveztek el és amelylyel a salzkotti (westphaliai) gyár már a berlini kiállításon (1901) feltűnést keltett, teljesen megbízható módon képes megakadályozni először azt, hogy a

jedtebben használt benzin és különösen annak levegővel kevert gázai lehetnek.

Az egyik eset a Kovald-féle vegytisztító (kelmemosó) intézetben fordult elő, a másik a

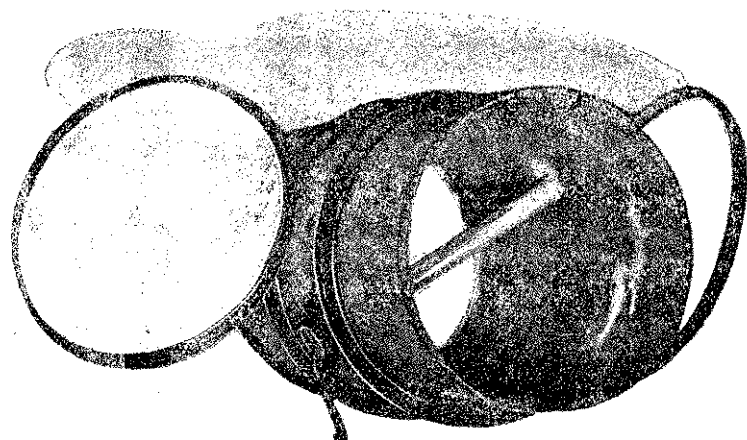
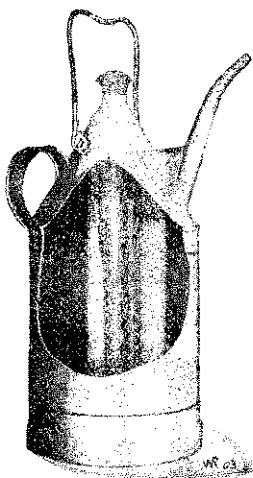
robbanáshoz szükséges keverődése a benzín-gázoknak a levegővel létre jöhessen és másodszor lehetővé tenni, hogy a tűzbe került benzines edény (pl. hordó) tartalma lobbot

népes Kossuth Lajos-utca egyik házában. Mindkét helyen több emberélet pusztulása követte nyomon a veszedelmes anyag exploziószerű fellobbanását.

vetve csak égjen, de ne robbanjon fel. (Az erről kiállított hivatalos bizonyítványt lásd 1905. évfolyamunk 13-ik oldalán.)

Azóta más hasonló szerkezetek is kerültek

És a belügyminiszterium 1905. évi 112.771. számú rendeletének végrehajtása még mindig fel van függesztve. A Kristóffy-féle aerának az az

kipróbálás alá, mint például a Schön-Harmatta-féle (lásd 1906. évfolyamunk 74-ik oldalát), meg a Glück-féle (lásd 1906. évfolyamunk

üzemelnél fizeti ki magát s vidéken még így is problematikus az alkalmazhatósága, mert nagyobb mennyiségű szén-savnak állandón kéznél tartása által van feltételezve.

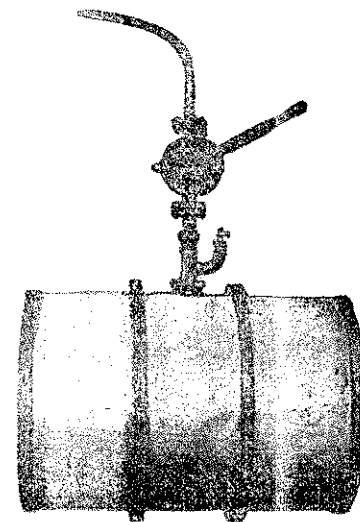
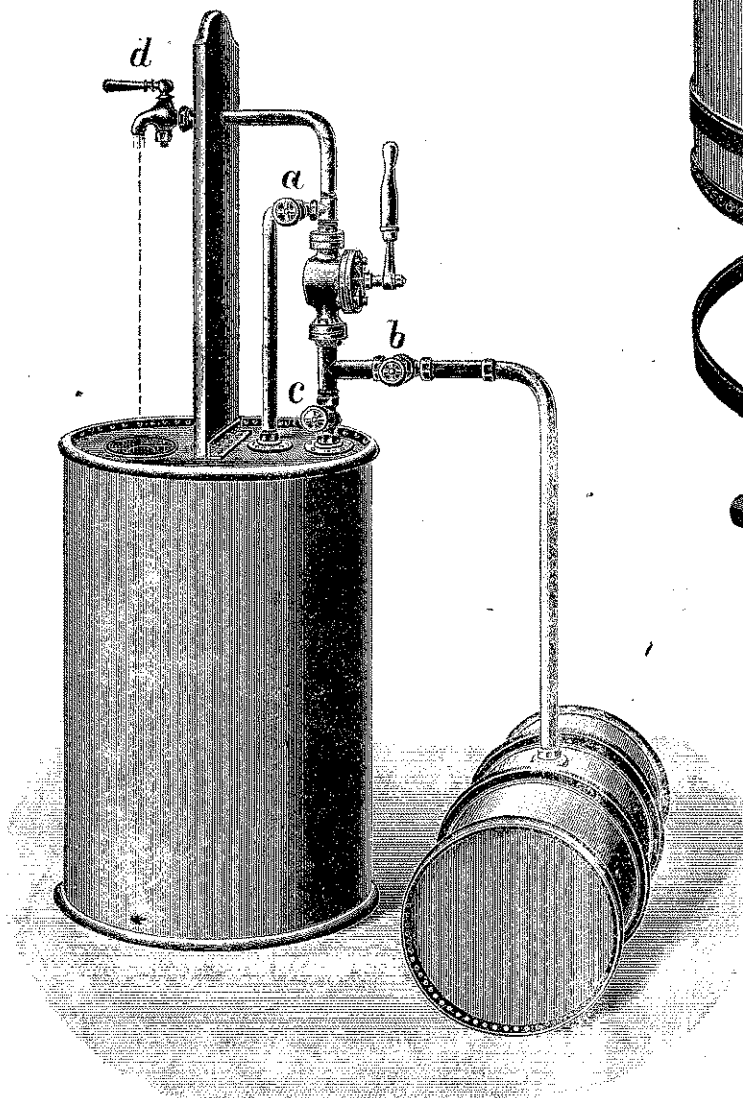
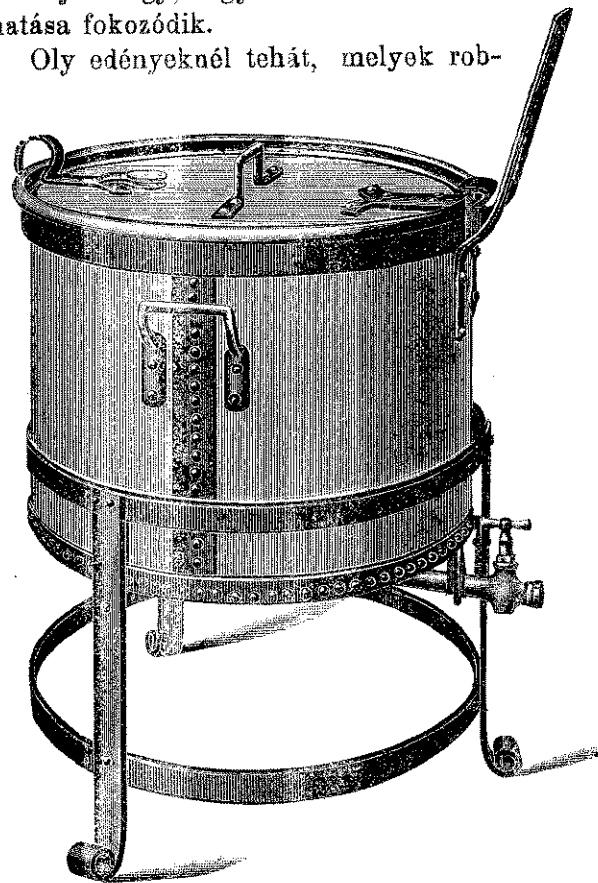
Marad tehát a kipróbált és jól bevált Henze-féle szerkezet.

Mi ugyan ezt a szerkezetet a vele Budapesten tartott próba alkalmából még 1904. évi első számunkban ismertettük. Tekintve azonban annak valószínűségét, hogy a folyton ismétlődő szerencsétlenségek hatása alatt mégis csak el fog következni a felfüggesztő rendelet visszavonása mellett a Henze-edények használatának kötelezővé tétele: helyén valónak ítéljük még egyszer visszatérni reá, ábrában is bemutatván annak mibenlétét.

A találmány lényege egy kettős biztosító szerkezet alkalmazásából áll, mely

Az edény nyílásaira alkalmazott biztosítóeső hatása abban áll, hogy a fémszita a láng melegét elvonja, még pedig oly gyorsan és oly mértékben, hogy az így lehűtött láng nem képes a gázokat meggyújtani és a láng elfojtódik. A fémszítának a sérülésektől való megóvására szolgáló átlukgatott bádogcső finom sima fémdarab lévén, a láng lehűtéséhez is lényegesen hozzájárul úgy, hogy általa a biztosítóeső hatása fokozódik.

Oly edényeknél tehát, melyek rob-

1. a lángnak az edénybe való becsapódása által keletkező robbanást akadályozza meg;

2. töltött és elzárt edényeknek a felrobbanását gátolja, ha azok kívülről melegségnak vannak kitéve. (Pl. tűz esetén.)

Az edény nyílásaira alkalmazott biztosítóeső finom fémszitaszövetből áll, mely két átlukgatott bádogcső közé van erősítve. A bádogcső rendeltetése elsősorban csak az, hogy a fémszitaszövetet a sérülésektől megóvja. (A

banékony folyadékot tartalmaznak s az összes nyílások ily biztosítókkal vannak ellátva, ha a kiáramló gáz meggyulad, nyugodt lánggal fog égni mindaddig, míg az edényben levő folyadék gázzá változva el nem égett.

Töltött és elzárt edényeket, ha azok külső tűzbe vagy melegbe kerülnek, robbanás ellen az edény fönnyílására csavart biztosítózárt védi meg.

Ez a biztosítózárt egy elzáró csavarból áll,

melynek a közepébe egy fémlapocská van könnyen olvadó ötvözzel beforrasztva. A biztosítózárr és a szelep nagysága technikai formula alapján lesz meghatározva, mely formula számos alapos és gondos vizsgálatnak az eredménye.

A könnyen olvadó ötvözet bizonyos külső hőfok, pl. már 40—70 ° C mellett és az edényben képződő gázok bizonyos nyomásánál megolvad. Ezek a gázok azután a kiolvadt fémlapocskát az elzáró csavarból kilöki, mire a gázok az edényből akadálytalanul kipárolognak úgy, hogy megszűnven a tulnyomás, a robbanás megakadályoztatott. A kiáramló gázok az esetleges külső tüztől meggyuladnak ugyan, de miután a nyílásra erősített biztosítócső a láng becsapódását meggátolja, azok a nyílás külső részén nyugodt lánggal csak égnek és elégnak, anélkül, hogy az edény (pl. hordó) egész tartalma felrobbanna.

Henze-féle robbanásmentes edények (kannák, tartályok, hordók stb. lásd ábránkat) Budapesten VII., Erzsébet királyné-ut 57, a Magyar fémlemezgyár részvénytársaságnál kaphatók.

Az ábrák közül a legtöbb maga-magát magyarázza. Az első azonban, mely egy egész vegytisztító telep berendezését mutatja, megérdemli, hogy kissé megálljunk mellette.

A kép jobb oldalán, középen a fal mellett van ábrázolva a tölcser, amely fölé, szájával lefelé fordítva, rágurították a benzines hordót. Ennek tartalma, a tölcseren át a padló alatt, illetve a pincében felállított 4 tartány közül a jobbszélsőbe sülyed.

(Egyszerű átöntés helyett már itt is célszerűbb lenne a robbanásmentes hordó tartalmát szárnyszivattyú segítségével üresíteni ki).

Ez első tartányból a középső válaszfal közelében applikált szárnyszivattyú felemeli a benzint az ábra baloldalán levő legtágasabb, úgynevezett mosóhelyiségbe, míg a csővezeték egy elágazása az esetleg felszívott többletet visszavezeti a pincében elhelyezett tartányok közül a jobbról számított harmadik tartányba. A mosógépből az öblögetőbe, majd a facsaróba jut el a benzin. Az e gépekben szennyessé vált benzin pedig eséssel bíró csővezetékben lefolyik a negyedik tartányba, ahonnan egy a középső válaszfalon elhelyezett második szárnyszivattyú segítségével a desztillációs burába kerül.

Az itt elpárologtatott benzingőzők a bura tetején át a hűtőbe jutnak s kétfelé oszolva a 2-ik és 3-ik tartányba továbbittatnak, ahonnan a tiszta benzin számára való alsó szárnyszivattyú útján újra felhasználtatásuk helyére (a mosógébbe) küldhetők.

A berendezés előnyei nyilvánvalók:

1. Valamennyi benzintartány robbanásmentes

3. A tisztítandó szövetek kefével való dörzsölés alá külön helyiségben kerülnek és ismét más teremben végzik a mosást, az öblögetést és a kifacsarást.

4. A gyárba hozott friss benzin a munkatermeken kívül bocsátatik a felfogó tartányba és a szennyes benzin desztillálása nem ott megy végbe, ahol a benzinkészletet tartják.

5. Mindez pedig teljesen zárt csővezetékben történik, tehát a használt benzin elcsepegése, szétfolyása és így elpárolgása is akadályozva van. Még az öblögetésnél fejlődő gőzök sem kerülhetnek szét, mert ennek az edénynek is zárható a fedele.

Ami pedig a természeténél fogva nyitott facsarógépnek a működése közben elszáll, azokat a gőzöket villamos ventilátor ragadja tova és pedig akként, hogy az exhaustornak szívócsöve a padló szintjében van elhelyezve, ahol a levegőnél 2 és 1/2-szer nehezebb benzingőzők terjengnek s az ott összeszedett párák és gőzök aztán a nyomócsövön át a tető fölé távoznak.

Ha e berendezés kiegészítéseképp a vegytisztító intézetek számára még azt is előírjuk, hogy

a) a helyiségekben csak elektromos világítás avagy külső lámpának a bevetített fénye nyerhet alkalmazást s

b) hogy a transzmisszió szijkorongjai lehetőleg az öblögető és facsaróhelyiségen kívül helyeztessenek el, nehogy szijelektromosság jöjhessen létre, végre pedig hogy

c) a válaszfalakban csak bádoggal bevont, avagy egyszerű, de kemény faajtókat, de nem szikrát adó vasajtókat szabad alkalmazni:

akkor az eddig állandó veszélyt képező vegytisztító műhelyek imminens veszedelmes voltukat egyszer s mindenkorra elvesztették.

A tolólétráról.

A székesfővárosi tűzoltóság, miként lapunk múlt számában említettük (lásd 191. oldal), december 3-ika óta egy új tolólétra birtokában van. Ez a hatodik ilyen szere. Ez azonban már azonkívül, hogy forgatható, elektromotoros is. Egyetmást róla még 1905-ik évfolyamunk 186-ik oldalán elmondottunk. Azóta több tekintetben tökéletesítették. Ehhez képest azonban az ára is tekintélyes, nem kevesebb, mint 35 ezer korona. Hasonló kiadást vidéki városaink költségvetése nem igen enged meg. De mert a nem motorikus erőre berendezett gépezetes tolólétrák száma hazánkban, általában véve szaporodik: addig is, míg az új létrát, a vele szerzendő tapasztalatok kapcsán, részletesen ismeretnők, jobban hasznára vélünk lenni vidéki bajtársainknak, ha e legfrissebb újdonság átvétele és szolgálatba állítása alkalmából azokról a szabályokról emlékezünk meg, amelyeket a tolólétrák beszerzésénél és kezelésénél általában szem előtt kell tartani.

A német szövetség ez ügyben alkotott mihez tartási szabályzata a tolólétrák kelleit a következőkben adja meg:

és hibamentesek, bemázolásukra csak áttetsző kenő használendő.

3. A huzásra igénybe vett fémrészek csak kovácsvasból vagy acélból valók lehetnek, ellenben öntöttvasból nem.

4. A kihuzható létrarészek teljesen kihuzott állapotban legalább hosszuk $\frac{1}{6}$ részével fekdjenek az alsóbb létrarészen.

5. A létrák szélessége olyan legyen, hogy az oldalt kiálló faszerkezetek a legénységet biztos és szabad mozgásában ne akadályozzák.

6. Ha a kihuzott létra 78 fok alatt van hajlítva és a legfelsőbb fokot 250 kg. mal terheljük meg, a létra alátámasztó pontjai közül egyiknek sem szabad a talajról felemelkedni. E terhelés ne idézzen elő állandó elváltozásokat, elhajlásokat, sőt a létra tetejéről lelógó mérőórnak a létralábtól mért ugyanazon távolságu pontot kell mutatnia, mint a terhelés előtt.

7. A teljesen kihuzott, 78 fok alatt hajló, kétrészü tololétra megterhelhető az alsó létra felső végén 300 kg., a kihuzott létrán 150 kg. súlylyal, a 3 részü létra alsórésze 300 kg., a középrésze 180 kg., a felsőrésze 150 kg. súlylyal, anélkül, hogy az előbb jelzett hiányok mutatkoznának.

8. A tololétrának oly talajszabályozóval kell birni, mely 10%-os oldalhajlás kiegyenlítését teszi lehetővé.

A létrák kezelését illetőleg a következő szabályok irányadók:

1. A teljesen kihuzott gépezetes tololétra csak akkor és addig használendő szabadon állva, amig arra okvetlenül szükség van. A létra lehetőleg ugy állítandó, hogy elhajlás esetén valahol megtámaszkodhassék.

2. A szabadon álló létrára — ha 78 fok alatt hajlik, avagy házhoz van támasztva — felküldhető:

a) ha a létra kétrészü, az alsórészre legfeljebb 3, a felsőrészre legfeljebb 2 ember;

b) ha 3 részü, az alsó létrára legfeljebb 3, a két felső létra csucsára legfeljebb 1—1 ember.

3. Csak nagy szükség esetén engedhető meg, hogy a második ember is felmenjen a legfelsőbb létra csucsáig; sokkal helyesebb, ha a fent lévő tűzoltó a sugárcső stb. átvétele céljából az alul állóhoz lejön.

4. A létrát mindig csak a tényleg szükséges hosszra kell kihuzni.

5. Szeles időben és puha talajon különös gonddal és óvatossággal kell a létrát szerelni és igénybe venni.

6. A létra akkép fektetendő a házhoz, hogy a megmászás előtt attól mintegy 20 cm. távol legyen az érintkezési pontja.

7. Egyenetlen, ferde talajon, 10%-osnál nagyobb oldalhajlással a létra már nem használható.

8. A létra egyoldalú megterhelése kerülendő.

9. A tololétrán (rádugva vagy kihuzva) alkalmazott kis todaléklétrák, ha a létra szabadon van felállítva, nem használandók.

A tololétrák időközönként és illetőleg évenként kipróbálandók. Ezen próba által meg kell állapítani, hogy a létra megfelel-e szerkezeti szempontból a fent előirt követelményeknek, mennyi hely kell a létrával való gyakorlatozáshoz s hogy a terhelési próbáknál nem mutatkoznak-e a stabilitásban változások, amit az egyes bázispontoknál mutatkozó nyomásnak merlegben való megmérése által állapíthatunk meg.

Magyarországnál 24-szer nagyobb területen szétszórva, több, mint 3 tucat olyan város van, amelynek lakossága meghaladja a 100 ezer lelket. És ahány ház, illetve nagyváros, annyi szokás. Sőt még egyazon városnak különböző kerületei is más-más képet mutatnak, mintha az üzleti világ, az ipar, a kereskedelem, a tudományok, a szórakozás stb. épületei különálló csoportokba gyültek volna ott össze. Egy város tehát ott nem jellemzi az egész államot. New-York legujabb építésügyi szabályzata azonban ennek dacára is jellemző képviselője az amerikai nagyvárosok építkezési törvényeinek, mert a londoni (1903) és budapesti (1904) interaacionális tűzoltókongresszusok határozatainak figyelembevételével készült és valószínű, hogy mintájává lesz a többi városnak.

Nem lesz tehát érdektelen, ha e szabályzatnak, mely 1907 végén fogadtatott el és csak most lépett életbe, a tűz ellen való védekezésre vonatkozó szakaszaiból legalább a főbb intézkedéseket megismertetjük.

New-Yorkban — ez új szabályzat szerint is — csak minden ötemeletesnél magasabb bérház építendő tűzbiztosnak.

A nem tűz biztos bérházat azonban menekülésre szánt, külön lépcsővel szintén el kell látni. Valamennyi emelet, valamennyi lakásból egy ablak közvetlenül e lépcsőre nyílik, mely utóbbi egyenesen az utcára vezet. Minden ily ablak alatt kovácsoltvasból erkély van, melynek kiugrása legalább 0.91 m. A menekülésre szánt lépcső, ez erkélyeken keresztül visz és rájuk elzárás terhe alatt, soha semmiféle tárgyat sem szabad elhelyezni.

A tűzbiztos lépcső legfelső erkélyét egy a tetőre vezető létrával is ellátják, hogy tűzveszély esetén, szükség szerint a tetőn át is lehessen menekülni.

Mindenh nem tűzbiztos bérháznak, melynek bejáratfölkötti emeletein 26-nál több helyiség van, a rendes közlekedés céljaira már második lépcsővel is kell birnia. Ha 36-nál nem több az emeletsorok összes helyisége, akkor a második lépcső egy lépcsőházban is elhelyezhető, de a bejárat s a lépcsőház mérete a rendesnél felével szélesebb.

A lépcsők anyagául, mely azelőtt lehetett puhafa is, az új szabályzat tűzbiztos anyagot ír elő. A lépcsőház, kétemeletesnél nem magasabb bérházban tűzbiztos borítással ellátva, favázás is lehet; egyébként csak téglából szabad azt megépíteni.

A földém (mennyezet) ötemeletes háznál már csak tűzbiztos lehet, az ennél alacsonyabb bérházban is megkövetelik azonban a tűzbiztos borítást.

A deszkaválaszfalak oszlopai a fal koszorugerendájára fektetendők, de az oszlopok közötti üreget csak nem rothadó anyaggal szabad kitölteni.

A lépcsők alatti tér sem klozet, sem bemélyített faliszekrény építésére fel nem használható.

Favázás bérházak a külteleken is legfeljebb kétemelet magasságban építhetők — (12·19 mtr). Az ily házat emeletenként egy családnál, tehát összesen három családnál több nem lakhatja. Az egyemeletes házban sem lehet több összesen négy lakásnál. Ily egyemeletes, favázás bérházakra sem a tetőre vezető lépcső, sem a külső tűzhágsó nem kötelező.

Folyosót 0·91 méternél keskenyebbre építeni nem szabad.

Bérházak könnyen éghető anyagok (szalma, zsiradék stb.) raktárakul fel nem használhatók.

Az ajtók az olaj- vagy szesztartalmu raktárakon tűzbiztosak legyenek, az ablakok pedig luxferüveggel látandók el. Sütőkemence vagy zsiradékfőző nem tűzbiztos bérházban csak egy tűzbiztosan elkülönített részben állítható fel.

Ha valamely lakás, mely sem az utcára, sem az udvarra nem nyílik, ablakkal bír a légudvar felé, akkor e légudvarnak teljes magasságában nyitnak kell maradni, azt tehát sem beüvegezni, sem fölötte felülvilágítót elhelyezni nem szabad, ellenben a légakna falán menekülésre szánt vashágsó alkalmazandó.

Lapszemle.

A Vasvármegyei Tűzrendészeti Közlöny decemberi számából vesszük át az alábbi cikket: „Itt van a tél.” A télről azt szokták állítani, hogy az a természet alvása, a csendes pihenés ideje. Látszólag így is van. Lehull ősszel a fa levél és tavaszig mintha teljesen elhalt volna az élet minden növényzetben.

A legtöbb tűzoltóság is beszűnteti ősszel minden működését. Megszűnnek a gyakorlatok, és — és tavaszig nem történik semmi a tűzoltóság kebelében. Tavasszal aztán elkezdődnek újra a gyakorlatok. Azaz kezdődik a veszély újra az elején, mintha éppen most alakult volna a tűzoltóság. A hosszú télen kiröpült a fejből az a kis tudás is, amit a múlt nyáron valahogy megszereztek a tapasztalatból a tűzoltók. A fecskendőket és egyéb szereket is tavasszal kezdik előszedegetni, talán a behavazott szerházból előkotorászni, azokat a fagytól, rozsdától valahogy megtisztogatni, a téli gondatlanságban elpusztult holmikat javíthatni, pótolgatni. Amire igazán rendbe jönne minden, arra megint vége a jó időnek és újra beáll a tespedés, a téli semmittevés. Ha a természetben is ily semmittevéssel telnék el a tél, akkor ugyan nem lenne tavasszal virág, nyáron gyümölcs a fán.

Ámde amíg a levélhullás után a fa aludni látszik, addig a fa belső életszerveiben a legnagyobb munka indul meg. A tél folyamán alakulnak ki ui és ui seitek a fa belsejében. A

egyed sejtcske, s mire kisüt a tavaszi napsugár, minden előkészület megvan arra, hogy a fa teljes pompájában kizöldüljön, virágozzék és gyümölcsöt hozzon.

A tűzoltóságoknak is ily belső munkát kell végezniök a téli hónapokban.

Megszűnik a szerekl való gyakorlás a szabadban, de most kell következnie az újjászervezésnek, a személyzetben és felszerelésben mutatkozó hiányok pótlásának, s különösen az elméleti képzésnek, amely tudatossá tegye a tűzoltót mindama eszelekvésében, amit neki a gyakorlati működésnél végeznie kell.

Szükséges tehát, hogy a tél folyamán a tűzoltószemélyzet kiegészítették, célszerűen szerveztessék, a tiszt (altiszt) állások a megfelelő egyénekkal betöltessenek.

Szükséges, hogy a szerek jókarba hozsanak és oly gondozás alá vétessenek, hogy azok a tél folyamán is mindenkor használatképes állapotban legyenek.

A szerházat is teljesen rendbe kell hozni. Hó be ne szállhasson, fagy nagyon be ne hatolhasson. Töröljük többször szárazra a gépek fémrészeit, nehogy megderesedjenek. Takarjuk be ponyvakkal a gépeket, ha nagy a hideg. Különben mindenkor jó a letakarás a por ellen is. Tegyük pár maroknyi marhasót a vizeslajtba, hogy a víz be ne fagyjon. Igen erős fagyban — ha a lajtviznek befagyásától kell tartanunk — üresítsük ki a hordókat.

A vasárnap délutánokat pedig használjuk fel a tanulásra, képzésre.

Vonjuk össze a tűzoltókat az e célra elkért iskolahelyiségben vagy más alkalmas teremben (csak ne a koresmában). Magyarazzuk meg ott nekik rajzokkal, mintákkal a fecskendők alkotórészeit. Beszéljük meg a szerek használásának módját. Oktassuk őket a mentésre, a csővezetésre, vízszerezésre. Ismertessük meg velük a tűz természetét, a gyúlékony és robbanó anyagok kezelését, megvédését, oltását, s általán vezessük be őket a tűzoltás taktikájába. S mindezek mellett fejlesszük bennök a fegyelemérzékét, az engedelmességet, kitartást és az egyetértést.

Készítsük elő a tavasszal megindítandó gyakorlatokat úgy, hogy elméletileg már mindent tudjon minden tűzoltó, s tudja azt is, hogy mit miért kell tennie.

Készítsük elő a támadásokat is. Rajzban ezeket jól lehet szemléltetni, az elhelyezkedést kellően lehet okadatolni, úgy, hogy több ily taktikai rajz szemléltetése és megbeszélése után a taktikai tudás mintegy önmagától terem meg a fogékonyabb fejekben, s netán kiütő tűz esetén nem kell a parancsnoknak önmagából kikelve lótnia-futnia, hogy minden egyes tűzoltót, mint egy-egy bábót állítson ide, állítson oda; öntudatos biztossággal fognak a tűzoltói vész

Épen most, amikor Budapest székesfőváros építésügyi szabályzatának és tűzrendészeti szabályrendeletének a revideálása folyamatban van, nem lesz érdektelen végiglapozni Pest város száz év előtt készült hasonló szabályzatát.

Pest városának 1808 január 2-ikán vagyis egy évszázaddal ezelőtt tartott tanácsülésén ugyanis új tűzoltási szabályrendeletet fogadtak el.

Az első fejezet, a tűzveszélyek kiütésének elhárítására szolgáló elővigyázati szabályok felsorolása és ekkép szól:

1. §. A városi előljáróság tudta és engedelmével nélkül a jövőben nem szabad többé Pest városában új házat építeni vagy régi házat kijavítani. Az épület tervrajza 2 példányban benyújtandó a városi előljáróságnak s amikor aztán az az építkezés megkezdésére az engedélyt megadta, a tervrajz egy példányát a városi építkezési bizottságnak adja át megőrzés végett, hogy amikor az építkezés már befejeztetett, — amit az építőmester 14 nap alatt mulhatatlanul köteles bejelenteni — abban a helyzetben lehessen, hogy a terv és annak minden részében történt kivitele felett az összehasonlítást meg tudhassa tenni. Rendellenességek az építőmester költségére megmásíttatnak és bizonyos körülmények után még az egész épület is leromboltatik.

2. §. Minden új ház, úgy a város bel-, mint külterületén eséréppel vagy legalább is zsindelyvel fedendő be, hogy 5 esztendőknél lefolyása után, vagyis 1813. évi január hó 1-től kezdve Pest városában zsup-, szalma- vagy nád-fedelű házak ne találtassanak, mert olyanok többé nem tűretnek.

5. §. Minden fa- vagy más olyan kémény is, amely rossz építés folytán nem söpörhető ki rendesen, azonnal lebontandó és helyette egy tűzbiztos, tágas, a tetőn felül legalábbbb is három suknyira emelkedő szilárd kémény építendő.

10. §. A kéményseprők a kályhakéményeket a nap bármely órájában kisöpörhetik, csak a konyhakéményeket és a konyhatűzhelyek felett levő füstesatornákat nem söpörhetik ki dél előtt 9 órától kezdve délután 2 óráig, mert ez a sütésnek és főzésnek az ideje. *

13. §. A városi előljáróság engedelmével nélkül nem szabad tűzzel dolgozó mesterembernek a belvárosban letelepedni avagy tetszése szerint egyik házból a másikba költözködni. Ásztalosnak nem szabad lakatossal, kovácsnak bognárral vagy ácsal egy- és ugyanazon házban lakni.

16. §. A jövőben nem szabad többé az udvarokban, kertekben és a házak között szénaraktárakat vagy szalmaboglyákat tartani.

23. §. Hust és szalonnát füstölteni csak erre a célra épített füstölőkamrákban engedtetik meg.

boltyában, a többi a lóporraktárban helyezendő el. Firnisz és balzsam csak a város határán kívül főzhető és égethető.

26. §. A meggyuladt zsír lángját földdel és hamuval kell elfojtani.

31. §. Fáklyát használni csak a belvárosban szabad és a fazekakban és serpenyőkben való parázstartásra különös gondja és figyelme legyen minden lakosnak.

35. §. Ugy a belvárosban, mint a külvárosokban szigorúan megtiltatik a különösen karácsony és újév előestéjén szokásossá vált lövöldözés.

36. §. Pest városa a külvárosokkal 12 kerületre osztatik fel. Minden kerületben egy előljáró tűzbiztos alkalmaztatik, aki évenként legalább is kétszer egy kéményseprő-, egy kőműves- és egy ácsmesterrel a kerület minden házát megvizsgálni és erről az előljáróságnak jelentést tenni tartozik.

Aki a házában keletkezett tüzet eltilkolni mérszeli, az a legszigorubbán lesz megbüntetve és a keletkezett kár, amennyire vagyonából telik, abból lesz megtérítve. A város tornyában éjjelnappal 3 tűzör tesz szolgálatot. Az egyiknek az a kötelessége, hogy ha egy tűznek bizonyosra vehető jelét veszi észre, hogy akkor arról a városi őrséget csendben értesítse, hogy ez a nyilvános tűzfeckendőkkel a helyszínére sietessen. A második tűzörnek az a kötelessége, hogy amikor a lángok kitörését észreveszi, a toronyban található szócsövön a lehető legpontosabban adja tudtára az embereknek, hogy hol ütött ki a tűz. A harmadik tűzörnek a harang félreverése a kötelessége. Ha a belvárosban üt ki a tűz, akkor egyes kongatások által adja ezt az embereknek tudtára; ha a Józsefvárosban, akkor kettő; ha a Lipót- vagy Terézvárosban, akkor három, ha pedig Buda városában, akkor négy egymásután következő és megismétlődő kongatásokkal és pedig minél jobban nagyobbodnak a lángok, annál gyakrabban.

A távoli kelet lakóházai.

Barátosi Balogh Benedek, székesfővárosi tanár, 1903-ban Japánba járt. Erről az utazásáról a „Dai Nippon” című tartalmas könyvében számol be, ahol ezeket is írja:

„1903 július 7-én Wladiwostok kikötővárostól alig egy óra járásnyira eső kóreai faluba tettem kirándulást. A község egymásra zsufolt házai, amint a hegyoldalon végighuzódtak, távolról egy középkori várra emlékeztettek. 3—4 holdnyi területen 2000 ember élt benne. A lakossága végtelen szegény. Egyik részük piaci kereskedő, nagyobb fele meg napszámba jár a városba. A község igen törpe, majdnem disznóólhoz hasonló házai közül a legmagasabb lakóház tetejét is igen könnyen elértem a kezemmel. A házfalak többnyire vályogból voltak verve s kívülről deszkával borítva. A házfedelek is deszkából vannak. A szobák padlója 50—60 centiméterre van

emelve a talaj fölé; téglával van kirakva s deszkával és finom szalmagyékénnyel leterítve. A föld és téglapadló közötti térben áll a kályha, melyben télen tüzet raknak s így az egész lakást alulról jövő egyenletes meleg tölti be. Bizony ez praktikus módja a fűtésnek, melyet szinte irigyelhetünk a mi cifra vas-kályháink mellett, amelyek egyik percben sütnék s a másikban már a megfagyástól sem védnek meg.

Azután egy japán falut tekintettem meg.

A japán falu rendesen kicsiny és egymásra zsufolt, apró, szalmafedelű házakból áll. Meglátszik, hogy Japánban drága a föld, amelyből minden tenyérnyit felhasználnak. Gazdasági épület kevés van, hisz' házi állataik sincsenek. Sokszor lehet olvasni, hogy a cserépfedeles kőépületek a kultúra legbiztosabb ismertető jelei. Ha ezzel a mértékkel mérnök Japánt, igen szomorú eredményre jutnánk, mert faluhelyen alig látni cserépes épületet, kőházat meg városban sem sokat. Pedig a japán nép műveltségét megtagadni nem lehet.

A japán ház építése egészen elüt a mi építési módunktól s ebben a tekintetben Ázsia keleti partjain elterülő szigetvilág építésmódjával egyenlő. Hajdanta sziklába vagy földbe ástak 50—60 cm. mély, 2—3 méter széles, 3—4 méter hosszú lyukakat, melyeket rendszeren egy vízvezető árok vett körül. E lyukak fölött háztető alakban fákat fektettek, az érintkező csúcsokat összekötötték s náddal, fűvel, falevelekkel meg földdel főték be.

A mai japán épületeket három csoportba lehet sorozni. Vannak gigászi alkotású régi várkastélyfalai, amelyeken belül azonban a lakóházakat fából építették. Azután minden módosabb ház mellett tűzmentes rak-tárepület látható, melyben minden féltősebb holmijukat tartják a japánok. Ezek agyagból vannak verve; ajtajuk, ablakuk 30—40 centiméteres vályog, cserép vagy néha kő is. Végül a legáltalánosabb a fából épült lakóház. Minden házban egy kézmozdulattal kiemelhető toloajtók vannak s egy pillanat alatt az egész lakás egyetlen teremmé alakítható át. Az ablak igen sokszor hiányzik a házakon. Az építésmód gyors és egyszerű. A földre tesznek egy pár nagyobb követ, erre fölállítanak néhány 60—70 cm. magas gerendát, amelyet keresztgerendák kötnek össze. Erre rakják föl az épület favázat, amelynek rovátkáiba beteszik a részint farácsra ragasztott áttetsző papirból, részint pedig kemény papirból készített ajtókat. A többi üresen maradt helyekre vékony, hasogatott bambuszrádból rácsot fonnak, melynek közeit betapasztják. Az egész falrész csak 3 centiméter vastagságú és oly ingatag dolog, hogy egy gyerek is kidöntheti. A padló még egyszerűbb. Pár darab deszkát nyujtanak keresztül s erre ráfektetik a tatami nevű vastag szalmagyékényt. A plafon vékony lécekre szegezett kartonpapir vastagságú gyalult deszka. Az egész kis alkotást vidéken szalmával, városban cseréppel (ujabb időben bádoggal is) fedik be. A díszes tetőcserepek nehezek és hornyoltak (félgömbölyűek).

Minden házban van legalább is egy díszszoba. Azzá teszi kis alkovszerű mélyített része, hol rendszeren néhány képet szoktak felakasz-

igen szépen vannak kárpitozva s ily helyeken a farészek rendszeren finom lakkal vannak borítva.

A ház külső oldalán a falrészek deszkával vannak beszegezve, hogy az eső ne áztassa össze. Az épület alja szabadon van hagyva úgy, hogy a szellő kényelmesen járhat keresztül a ház alatt, ami — tekintve Japán nedves klimáját — föltétlenül szükséges. Az egész japán ház úgy néz ki, mint egy lábra állított esinos kalitka, amelyet föl lehetne emelni s egy darabban elvinni a helyéről. S láttam is egy alkalommal, hogy egy kisebb házat két ökör és ötven ember majdnem másfél kilométernyire vitt el egy nagy, szekérszerűen aláépített kereten.

A család tagjai vagy a vendégek a szenesláda körül foglalnak helyet, mely télen fűtésre, nyáron a pipák meggyújtására, kiverésére szolgál. Kémény egyetlen egy japán házban sem található, kivéve a modern japán építések által az újabb időben tervezett és épített európai stílusú házakat.

Az általuk épített újabb középületek oly szép paloták, hogy bármelyik európai főváros díszére válhatnának. A magasabb rangúaknak is van rendszeren épített házuk, de ezzel is úgy vannak, mint a ruhával: ha nincsenek rákényszerítve, nem használják s menekülnek a nemzeti hagyomány szerint épült papírházaikba.

A házakat azért építik olyan könnyű módra, mert igen gyakori Japánban a földrengések, s mert a taifun nevű szélvihar is egy másik borzasztóságát képezi Japánnak. Ha neki durálja magát, összetör minden utjába esőt. Vetések, házak, erdők törnek és dülnek össze előtte s jaj még a legszilárdabb hajónak is, ha rossz helyen éri utól.

Amily praktikus a nedves talaj miatt és a földrengések veszedelmének elhárítása végett a cölöpökre való építés, annyira alkalmatlan az ilyen építkezés a téli hideg elviselésére és a tűzvészek meggátlására. Nyáron kitűnő a japánház, mert a fullasztó melegben félretoljuk az ajtókat minden oldalon és akár a szabadban ülnénk a védett árnyékban, oly szabadon jár a szellő. De télen, a vékony papirossal bera-gasztott ajtófalak az örökké fújó sarki szél hidege ellen nem védnek meg. A japáni jobban remeg a széjtől, mint a mi népünk, mert tizszer keményebb az ő telük a mienknél. Igazi szenvedés ez a japáninak. Fűtetlen szobájában, magára szedve minden ruháját, guggol egész nap a nyitott szénláda mellett, melynek parázsát a fújó szél kiragadja a szalmapadlóra, amely rögtön tüzet fog. Ez nappal nem baj, egy ujjnyomással elalszik a megperzselődött szalma; de ha éjjel történik, kész a veszedelem. Az égő szén lángba borít mindet s az alvó alig képes a lángtengerből kifutni. A szalma és fa kitűnő táplálékot nyujtanak a pusztító elemnek s ház házat ér, egy pere alatt az egész falu lángokban áll.

Ezért épít a japáni egy tűzmentes szobát, hova minden féltett kincsét berakja. Hogy Japánban egész faluk és városok leégnek, mindennapi dolog. Az építés könnyű volta adja aztán annak a magyarázatát, hogy a leégett rész pár hét múlva újra régi alakjában áll.

A most európai mintára szervezett, de ós-

Viktor gróf beszéde. Hivatalos rész: Az elnökség 1908. évi december 19-én tartott ülésének jegyzőkönyve. A segélyzőszövetség ülésén felvett jegyzőkönyv. — Vasvármegyei statisztika. Lwoff herceg levele a tűzoltótestek egyesületéhez címezve. A Henze-féle (robbanásmentes edények. (Ábrákkal.) A toiólétrákról. New-York építési szabályzatából. Lapszemle. Pest város 100 év előtti tűzoltási szabályrendelete. A távol kelet lakóházai. Különlék. Szerkesztői üzenetek. Beszerzési források.

— **Óvári Ferencz ünneplése.** Veszprém város képviselőtestülete Szeglethy polgármester elnöklésével rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgya: a kerület országgyűlési képviselőjének, a mi Óvári Ferencünknek, a város kulturális és anyagi előhaladása agilis munkásságának ünneplése volt, abból az alkalomból, hogy az Óvári dr. elnöklése alatt működő színpártoló egyesület által létesített veszprémi állandó színház megnyitják. A közgyűlés Óvári Ferencet az állandó színház létesítése, a város kulturális előhaladása és a városra rendkívül fontosságu balatonvidéki vasut megteremtése körül szerzett érdemeiért a város diszpolgárává választotta s elhatározta, hogy a színház előtt nyitott legszebb utcáját Óvári-utcának nevezi el.

— **A szatmárnémeti-i önk. testület és illetőleg a XVII. orsz. tűzoltó nagygyűlés rendező bizottsága,** Breuer Szilárdot, az Országos Szövetség titkárát, ki mint a központ kiküldöttje velük állandó kontaktusban volt s a kongresszus előtt kétszer is lentjárt Szatmár városában, hogy tanácsadással rendelkezésükre álljon, e révén szerzett érdemeinek elismerésekép igen szép emlékaranyórával lepte meg.

— **Eternit kipróbálása Pozsonyban.** Általános a vélemény, hogy az eternitlemezek legalkalmasabbak a tetőzet fedésére. Kitűnően fődnek, nagyon könnyűek és igen tartósak s amellett tűzálló és szép is az eternitfödélzet. Ámde a tűzoltóságok körében bizonyos tartózkodás volt észlelhető az eternittel szemben, mert az volt róla az elterjedt hír, hogy az égő eternit-tető a tűzoltóságnak megközelíthetetlen. Az eternitlemezek ugyanis a tűzben kartácsszerűen durrognak, pattognak s a közellevőket veszélyeztetik. Pozsony város tanácsa új építkezései alkalmával tűzpróbát rendeztetett az eternit ellenében. A próbát megejtván, úgy nyilatkozott, hogy az eternitről szárnyalt vész hírek nem voltak; mert az összefecskendezett (vagy megázott) eternit a tűzben robbanásszerűleg durrog és pattog ugyan, de száraz állapotban a tűz semmi befolyással sincs rá. A próba lefolyására a felvett hivatalos jegyzőkönyv kapcsán, a következő cikkben lesz alkalmunk visszatérni.

— **Elvi határozat a kéményseprő-iparengedések tárgyában.** Egy konkrét ügyből kifolyólag az ipar- és kereskedelemügyi miniszter 1908. máj. 10-én kimondotta, hogy amennyiben a kéményseprési ipar gyakorlásával az egyéni

dély szintén csak pályázat útján szolgáltatható ki.

— **Az új építésügyi szabályzat.** A közmunkák tanácsa a főváros területére vonatkozóan új építésügyi szabályzatot dolgozott ki, amelyet hozzászólás végett megküldött a szaktestületeknek is. A mérnök- és építész-egyesületnek a szabályzat áttanulmányozására és javaslat-tétel végett kiküldött bizottsága jelentésében azt mondja, hogy a közmunkák tanácsának tervezete sok tekintetben, de különösen az építkezések olcsóbbá tétele szempontjából nagymértékű átdolgozásra szorul. Gazdaságos építési mód és az építési telkek racionális kihasználása eredményezheti csak a lakások olcsóbbodását, amire olyan égetően szükség van. Ezeket a szempontokat azonban az új építési szabályzat alig veszi figyelembe.

— **A gyöngyösi önk. testület** megint elvesztette egyik oszlopos tagját. December 13-án áldoztak Winkler Lőrinc alparancsnok emlékének azzal a kegyelettel, amellyel ő áldozott az egyesület alapítása óta, buzgón s áldozatkészen — a közjóért becsületből.

— **Tűzoltó-Katé — 60 fillér.** A Veszprém vármegyei tűzoltószövetség határozata folytán ugyanis azok a testületek, amelyek legalább 10 példányt egyszerre rendelnek a Tűzoltó-Katéból, a katé darabját ezentul 60 fillérért kaphatják ugyanazon szövetségnél.

— **A kéményseprő szerencsét hoz.** Eredeti módon tartották meg a Szilveszter-estét a budapesti V-ik kerületbeli óriási Apor-kávéházban, valami ezer ember jelenlétében. Éjféle 12 órakor ugyanis leoltották a gázokat a kávéház összes helyiségében néhány percre s ekkor az újra kigyult lángok világánál, nyole kifogásstalanul öltözött s szerszámmal ellátott kéményseprő jelent meg a közönség sorai között mi hihetetlen jó kedvre hangolta a közönséget. A kéményseprők nyirfavessző-seprőit pár perc alatt szétszedték s az apró vessződarabkákat becses talizmánként tették el, mert azok állítólag szerencsét hoznak egész éven át.

— **A budapesti önk. tűzoltó testület,** szokásos bálját, a segélyző alapja javára, az idén január 30-án rendezti. A rendező-bizottság VIII., Kun-u. 2. szám alatt található.

— **Tűzmentes mozgófényképek.** Tudvalevőleg csak egyetlen gyár bírja a nyersfilmkészítés titkát és a legnagyobb képgyárosok kísérletei a nyersfilmek készítését illetőleg negatív eredménnyel végződtek. Ha tudtak is filmet előállítani, az ezzel készített kép sohasem volt oly tisztaságu, de nem is oly tartós és ellentálló, mint a titkát jól őrző Kodak-gyár készítménye, mely ily módon az egyetlen filmszállítója a világ összes gyárainak. Ez a gyár most új összetételű, el nem égő filmet fog szállítani. A mozgófényképes színházakat vagy röviden mozikat annyiban érdeklí a dolog, hogy várható következménye a tűzmentes filmeknek a hatósági ellenőrzés alól való szabadulás lesz, mert tűzveszély nélkül nincs szükség a drága ellenőrzésre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. A nagyatádi verseny Somogyvármegye területén első ilyenmü mérkőzés volt. Négy testület jelentkezett, de csak 3 állott ki: Csurgó, Marcali és Nagyatád. A taktikai főversenyben egyik csapat sem nyerte el a díjat. A szertár felavatás alkalmából mondott ünnepi beszédet, közölni fogjuk.

H. A tűzoltási járulékok a városi tűzoltóság céljaira tett beruházások és fentartási költségek fedezésére szolgálnak. A tűzoltási járulékok fizetésére nemcsak az ingatlanok tulajdonosai kötelezendők a hozadék vagy tiszta érték arányában, hanem a biztosítási intézetek is, a nálunk biztosított összegek nagysága alapján.

I. Párisban a 12 méternél keskenyebb utcában az építhető ház magassága az utca szélességénél 6 méterrel lehet több. A főparkány azonban 20 méternél nem lehet

magasabb. (Nálunk 21 m.) Ez a méret az ottani viszonyoknak megfelel, mert a párisi nem épít 3:20—3:40 méternél magasabb szobákat és így könnyen beoszthat 5 emeletet olyan házmagasságba, amelybe a budapesti 4:20—4:40 magas szobákból csak 3 vagy 4 emelet fér el. A padlásszobák, a manzardok azonban majdnem általánosan szokásosak Párisban. A szobák magassága pedig szerényebb berü lakásoknál is 2:60—2:80 lehet épügy, mint a nálunk meg nem tört manzard szobáknál. Sőt a manzard szobák ferde homlok síkjának legalsó csúcsa 2 méternyire is állhat a padló felett.

Mk. A pesti vígadó befogadóképessége hangversenyek alkalmával 1460 személyben van megállapítva; bálokon azonban a nagy és kistermen kívül az éttermek és karzati folyosók beszámításával még egyszer annyi ember számára is van hely.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geltner és Rausch** tulajdona) fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára. Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9. Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár Részvénytársaság Budapest, VI., Váci-ut 69. **GYÁRT:** Gőz-, motor-, tűzifecskendőket és kútszivattyúkat.

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON es. és kir. udvari szállító, gyártanak: tűzifecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat. Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigaszínház tőszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa Budapest. Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33. Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7. Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walser Ferenc tűzoltói szerek és szivattyúk gyára, harang- és fémműtőde Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán Budapest, VIII., József-körút 35. **GYÁRTUNK:** tűzifecskendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

TILLER MÓR és TÁRSA es. és kir. udvari szállítók Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Tsa Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám. Szállítanak: automobill-, gőz- és motorfecskendőket, kocsil-, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. által gyártott „Optimus” kézi tűzoltókészülék
ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . 65 K.
10 1/2 „ „ . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat legjobban és legolcsóbban készít **Ritscher Zsigmond és Fia** Körmenten. Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Tűzbiztos mázolás. Nedves épületek kiszáritása. Házigomba kiirtása. Száritó-Fűtési, Impregnáló és Mázoló Vállalat Budapest, V., Pannónia-u. 2/B. Telefon 21-04.

Tűzoltók, kérjétek a boltostól a **TŰZOLTÓK GYUFÁJÁT!** Készül Stermann M. nagyszombati gyufagyárában. Az eladási ár 5%-a a magyar országos tűzoltó-szövetség segélypénztárának jut.

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján. Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított. A lap az étküldésére vonatkozó felszólalásokat az Országos Szövetség elnökségéhez kell intézni; a lapra az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Bákóczy-út 38. Telefon 90-33.</p>	<p>Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár. A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy stizsletdíjért.</p>
---	--	---

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Tűz a Nemzeti Színházban.

Január 18-án „Monna Vanna“ második felvonásának a végén, Márkus Emilia-játékának varázsa alatt, viharos társba fogott a volt Népszínház épületében előadott darabot néző közönség, melynek hívására kétszer is meg kellett jelennie a művésznőnek és partnerének a rivalda előtt.

Mikor a széthuzható bayreuthi bíborfüggöny másodszor is összezesapódott, egy erősebb légvonat a piros kárpitot annyira befelé lengette, hogy annak puha kelméje hozzáért a színpadon ábrázolt sátor elején lepellet letakart táskyatartóhoz, melyben, hogy hűtőszosabb félhomályt terjesszen, nem villamos izzólámpa, hanem gyertya égett. A függöny szárnya és a lepel meggyulladt s felcsapó lángjától az előfüggöny is tüzet fogott. És a következő pillanatban a szuffitáig felszaladt a láng.

Megelőző tűzrendészeti intézkedések és azonnal kéznél levő tűzörség sürgősen beavatkozása nélkül, a színház menthetetlenül a lángok martaléka lett volna. De a kirendelt örség helyén volt: rendszeresen gyakorolt megelőző tűzrendészeti tevékenység dolgában pedig, — ami legszembeeszköbben ép a színházaknál joggal követelt élet- és tűzbiztonság megteremtésében nyilvánul — a művelt világ összes népeinek az élén haladunk. Budapest tudvalehetőleg valamennyi világvárosnál

hamarább kezdte kultiválni az ok-szerű preventívát.

A budapesti színházakban — miként ezt lapunk olvasói Markusovszky Bélának Londonban, az 1903-iki internacionális tűzoltókongresszuson tartott angol, francia és német nyelven nyomtatásban is megjelent felolvasásából már ismerik — (lásd 1904. évfolyamunk februári számát) — azokon kívül, amiket más nagyváros színházaiban is feltalálhatni, u. m.:

- a) a színpadnak és nézőtérnek egymástól főfallal való elkülönítése,
- b) a folyosóról is leereszthető vasfüggöny,
- c) az alulról kezelhető füstelvezető,
- d) a mellékvilágítás,
- e) megfelelő méretű és számú hidrások,
- f) külön tűzjelző és
- g) az előadások tartamára megerősített házi tűzörség,

minden színpad (a lebontásra destinált Várszínháznak és a nyári színházaknak kivételével) még külön záporkészülékkel is el van látva.

Ma másutt is ismeretes már ez a berendezés. De amíg pl. Berlin is csak 1895-ben kezdte meg annak előírását, London, Páris, New-York stb. nagyvárosok pedig csak a londoni kongresszus óta foglalkoznak vele: addig nálunk Budapesten a vízművek akkori igazgatója, a múlt év április havában

elhunyt Wein János már 1883-ban megkonstruálta s alkalmazta azt. És záporkészülék nélkül, amellyel eszerint szintén megelőztük a művelt világot, ezuttal sem tudták volna elhárítani az évenként világszerte, annyi emberáldozatot követelő színházi katasztrófát.

A kirendelt tűzország vezetője, Székely József őrmester, nem vesztette ugyan el a fejét s amint a veszedelmet észrevette, a következő pillanatban már intézkedett a vasfüggöny leeresztése iránt; maga pedig oda ugrott a fáklyatartóhoz, hogy annak tüzetfogott leplét letépje és eltiporja. Néhány kisebb égési sebarán ez sikerült is. Ámde ezalatt már az elődrapérián is végigszaladtak a természetüknél fogva mindig fölfelé törekvő lángok.

Erre négy sugárral vizet adatott s a zsinórpadláson őrtálló Lukács Mihály felülről szintén beavatkozott egy sugárral. A tűz azonban ennek dacára is feltartóztathatlanul rohant tovább — a kárpit szélén ki a nézőtér felé és fel a lengő diszletek közé, ahol ijesztő cikázásával és tisztán hallható ropogásával rémületet keltett a szinpad alkalmazottak sorában is.

Ekkor kinyitották a füstelvezetőket és nyomban utána megeresztették a záporkészüléket. S kevéssel azután, hogy a vasfüggöny leereszkedett s elzárta a közönség szeme elől a rémes látományt, a zuhogó zápor vette át az uralmat a szinpadon.

A már-már megriadt tömeg pedig, — ez a mi sokat leszólt, fegyelmetlennek nevezett magyar közönségünk — higgadtan megállt, egy része még ülve is maradt. Csak néhány félénkebb rohant vad ijedelemmel a kijárat felé. De téli kabátját magára öltve, a ruhatárból ez is visszatért a nézőtérre, hogy lássa, miként oltja el a színházat fenyegető tüzi veszedelmet a székesfővárosi megbízható tűzoltóság. Tűz helyett azonban csak egy esuronvizes tűzoltó-őrmester, az említett Székely József,

csak a záporosó csapkodása hallatszott s az általa levert füst fojtó szaga terjengett a nézőtér felé.

A vett jelzés folytán kivonult s éppen pillanatban megérkező mozgó őrségek élén megjelent Breuer Szilárd és Kállay Imre, aznapi ügyeletes tisztek is csak azt konstatálhatták már, hogy a tűz el van fojtva, a veszély elhárítatott.

A válságos pillanatokban tehát mindenki megtette a maga kötelességét és a vasfüggöny, a füstelvezető, a záporkészülék mind jól funkcionált. A nézőközönség pedig és elsősorban maga a színház vezetősége egy rövid, de izgalmas élménynek a révén meggyőződött arról, hogy nem nagyképűsködés, mint egynémelyik szingazgató véli, hanem komoly veszedelem elhárítására alkalmas intézkedés az, mikor a hatóság az első beavatkozásra külön őrség kirendelését tartja szükségesnek, amelynek utasításba adja, hogy mielőtt a közönség bebocsáttatnék a színházba, vizsgálja meg az előirt óvintézkedések használható állapotban létét — minden előadás előtt.

Hogy a tűznél is veszedelmesebb riadalom (pánik) ezuttal nem következett be, abban is része van annak, hogy mi felvonás közben is megszoktuk ereszteni a vasfüggönnyt. A viz sugarakkal való beavatkozás módját és a záporkészülék hatását pedig a szezon végén, a publikum szemeláttára próbáljuk ki. E néha megmosolygott, de évenként rendszeresen ismétlődő látvány emléke, meg a tudat, hogy tűzoltóságunk megbízható, nemkülönben az a sokszoros tapasztalásból ismert körülmény, hogy a Népszínház szabadon álló épületéből, tolongás nélkül lehet távozni: ezek együttvéve eredményezték közönségünknek azt a higgadt magatartását, melyért egyébként némi dicséret is bátran megilleti, a sok leszólás ellenértékeképp.

És a közoktatásügyi miniszter ur igen bölcsen tette, hogy a közönség e

ami a régi Nemzeti Színházat. Mert abban a régi, rozoga épületben úgy lehet a tűz, akkor hiába sikerül azt esetleg elfojtani, a riadalom csak nem segíthet volna el. Ott ugyanis a látogatók szövség emlékében elevenen él a színenetelnél mindenkor jelentős elkerülhetetlen tolongás. És ez az érzés, meg annak a tudata, hogy szabadon álló épületből kell és csak ügygyel-bajjal lehet menekülni — a vész pillanatában felette hátrányosan befolyásolta volna a néző közölkömet.

A kegyelmes ur különben január 21-én személyesen is megjelent a színházban, hogy a helyszínen tájékozódjék az esetnek részletei felől. A tűzoltósági berendezések tüzetes megtekintése során, különösen érdeklődött az iránt, hogy okvetlenül szükség volt-e a zápokészüléket funkcióba hoztatni. Némelyek ugyanis — egy részük szerint — ennek a végső eszköznek alkalmazásába vételét elítélték, mert úgy mond „az eset olyan volt, hogy kézfecskendővel is el lehetett volna fojtani a tüzet és akkor elmaradt volna a nagy kár, mely abból származott, hogy a színház új dekorációi tönkrementek, az előadásoknak pedig három napig szünetelni kellett“. Ez a véleménye ama bizonyos „utólag okos“ embereké mint jobban tudó“ embereké.

nagyobb megbotránkozással, hogy miként mulaszthatták el a leghatásosabb remediumnak, a zápokészüléknek működtetését.

A miniszter urat az égés mérvének utólag is látható nyomai arról győzték meg, hogy a zápokészülék működtetése nélkül a tüzet feltartóztatni nem sikerülhetett volna. Másrészt pedig a tapasztaltak arra is indították ő excellenciáját, hogy kijelentse, miszerint „az okozott kárral szemben nem kiesnylendő az a morális haszon, mely abból származott, hogy közönségünknek alkalma nyílt meggyőződni a megelőző tűzrendészeti intézkedések hatályos voltáról, valamint a berendezéseknek és a tűzoltóságnak megbízhatóságáról. Ez egy-két estének kimaradt hasznát kiegyenliti!“ Miniszterhez illő kijelentés, mely a valósággal teljesen megegyezik.

Az átázott villamosvezetékeket ujakkal cserélték ki, a diszleteket megszáritották, az elégett drapériát másikkal pótolták, a bayreuthi biborkárpit helyébe a Nemzeti Színház régi függönye került — s az Almády Géza, tanácsnok elnöklete alatt eljáró tűzvizsgáló, illetve színházvizsgáló bizottmány javaslatára, a tanács engedélyével, január 22-én este, mintha mi sem történt volna a Nemzeti Színházban, már rendes előadást tartottak.

HIVATALOS RÉSZ.

Meghívó.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnöksége február 20-án, délután 3 órakor megvált az elnökség tagjait tisztelettel meghívja.

Az ülést fontosabb tárgyai:

1. A választmányi közgyűlés idejének megállapítása;

2. A „Földtörzsi főherceg“-alapítvány kamatainak megállapítása;

3. A szövetség jelentése az 1908. év II. üléseiről.

4. Egyéb ügyek.

A közgyűlés az alkalommal délután 1/2 3 órakor kezdődik. A segítségnyújtó pénztár elnöksége is meghívott.

Budapest, 1909 január 20-án.

Dr. Székelyi Viktor
titkár.

Breuer Szilárd
titkár.

Magyarország összes tűzoltóságaihoz!

Mollo A. mérnök, a nápolyi tűzoltóság parancsnoka, körlevelet intézett a művelt világ összes tűzoltóságaihoz, amelyben előadván azt, hogy a szicíliai földrengés folytán az ottani tűzoltók közül is sokan megsérültek, mindenüket elvesztették és nyomorba jutottak, arra kéri az összes tűzoltókat és szövetségeket, hogy adományaikkal enyhítsék e szerencsétlenség által sújtott bajtársak és családjaik nyomorát. Adományok a nápolyi tűzoltóparancsnokság (Comando dei Pompieri di Napoli) címére küldendők és az olasz tűzoltók lapjában (Coraggio e Previdenza) fognak nyugtáztatni.

Midőn e körlevélről hazánk tűzoltóit ez uton értesítjük s egyben őket adakozásra felkérjük, kijelentjük azt is, hogy pénzádományokat készséggel közvetítünk és azokat hivatalos szaklapunkban is nyugtatjuk.

Bajtársi üdvözléssel

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

211
1909. sz.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség segélyzőpénztára elnökségének jelen- tése az 1908. év II. feléről.

Az 1908. évi augusztus hó 15-én Szatmár-
németin megtartott közgyűlés óta lefolyt idő-
közről, valamint az egész 1908. év eredményé-

A múlt félévi jelentésben már felemlített esetek közül végleges elintézet nyertek:

F. sz.	N é v	Község	Hol?	Sérülés	Ok a?	Nap	K	Honnan
21.	Winkler Parkas	Hatvan	tűz	hűlés	—	14	14	I. m.
22.	Hornung Pál	Szigetvár	"	zuzódás	esés kocsirol	48	96	"
26.	Kis Jakab József	Dudar	"	szemgyuladás	pernyétől	8	16	"
32.	Földi Imre	Kecskemét	"	zuzódás	esés tetőről	17	30	"
34.	Fodor Ferenc	Gyöngyös	"	lábzuzódás	kerítésen	10	20	"
35.	Mede Sándor	"	"	"	gerendától	14	28	"
36.	Nagy István	"	"	ujjsérülés	bontás	8	16	"
37.	Toldi József	"	"	lábzuzódás	—	12	24	"
38.	Duba Ferenc	"	"	fejzuzódás	gerendától	8	16	"
40.	Molnár József	Csépa	rendtart.	hűlés	—	10	20	pénzt.
41.	Biró József	Szfehérvár vasut	örjárat	lábzuzódás	esés	28	28	"

Ugyancsak a közgyűlés előtti időben előfordult esetek közül Schönfeld Zsigmond és Cselle József (Kisvárd),
valamint Pap József (Kaposméről) nem tartott igényt segélyre. Ujabb esetek:

1.	Chabada György	Zilah	tűz	zuzódás	keréktől	8	16	I. m.
2.	Kovács István	Eszteregnye	"	kezén égés	—	10	20	"
3.	Babos György	Veszprém	"	karzuzódás	—	12	12	"
4.	Franta Vencel	Orsova	gyakorlat	lábzuzódás	esés	38	57	pénzt.
5.	Csorba Ferenc	Torda	tűz	"	—	17	34	I. m.
6.	Pálfi Miklós	"	"	kézsérülés	—	14	28	"
7.	ifj. Dániel József	"	"	lábsérülés	—	14	28	"
8.	Böröczi József	K.-K.-Halas	"	égés kezén	vasrudtól	7	14	"
9.	Grabenstein Ferenc	Temesvár II	gyakorlat	zuzódás	esés mentőponyv.	26	30	pénzt.
10.	Torma Lajos	Budapest önk.	tűz	égési seb	petroleumtól	8	16	I. m.
11.	Császár István	Tiszapolgár	"	égés ujján	—	8	16	"
12.	Stuhán Béla	Ungvár	"	égés kezén	—	17	30	"
13.	Schödt Mátyás	Temesvár III	gyakorlat	ujjzuzódás	—	22	33	pénzt.
14.	Klug Antal	Szerbnsztmiklós	"	kézsérülés	tömlődrót	16	25	"
15.	Scultéti Kálmán	Zenta	tűz	lábzuzódás	fecskendő	20	30	I. m.
16.	Ulrich István	Ujpest	"	égés kezén	parázs	19	38	"
17.	Öhlmacher Lőrinc	Berettyóujfalu	"	hűlés	—	14	28	"
18.	Beiczner Ferenc	Veszprém	"	égés kezén	—	19	28	"
19.	Falussy Károly	Budapest önk.	gyakorlat	ujjsérülés	—	8	16	pénzt.
20.	Takács Imre	Somodor	tűz	tuleröltetés	—	11	17	I. m.
21.	Tapler János	Ujtelep	"	égés kezén	—	21	42	"
22.	Vukovics János	Szentelek	gyakorlat	kézsérülés	sugárcső	7	10	pénzt.
23.	Juhos László	Tornalja	tűz	vágás kezén	balta	17	34	I. m.
24.	Becker Mátyás	Zombolya	"	égés kezén	—	21	21	"
25.	Reitter József	Bánfalva	"	sérülés kezén	—	8	10	"
26.	Todorov Urost	Dobrica	"	vágás fején	balta	15	30	"
27.	Blazsek István	Budapest önk.	gyakorlat	lábrándulás	—	8	8	pénzt.
28.	Melzer Gyula	Leibitz	szemle	zuzódás	esés pincébe	15	15	"
29.	Mandler János	Szentelek	tűz	hűlés, halál	—	38	600	I. m.
30.	Feith Béla	Dunapentele	"	égés kezén	gerenda	20	40	"
31.	Deák József	Szücsi	"	"	—	38	70	"
32.	Schmiedt Jenő	Lőcse	"	kézsérülés	fecskendő	21	30	"
33.	Licskó János	"	"	égés nyakán	—	10	20	"
34.	Óhidi Károly	Zalamihályfa	"	szemgyuladás	parázs	111	220	"
35.	Szeiszter Tamás	Barátfalva	"	lábzuzódás	—	29	58	"
36.	Sebestyén János	Békés	"	égés kezén	—	18	36	"
37.	Wagner Ferenc	Szentelek	"	égés nyakán	gerenda	15	30	"
38.	Kramer Ignác	"	"	"	—	19	38	"
39.	Untermayer Ferenc	S.-Berzencze	"	kézsérülés	szög	14	28	"
40.	Koncz Boldizsár	Zenta	"	ujjsérülés	—	8	16	"
41.	Neider Béla	"	"	ujjzuzódás	—	21	42	"
42.	Gál György	Gomba	"	égés kezén	—	15	30	"
43.	Tobler Antal	Fertőszéleskút	"	zuzódás	esés	41	82	"
44.	Szauer Pál	Németboly	gyakorlat	lábzuzódás	kocsitengely	52	80	pénzt.
45.	Dosztál Ferenc	Budapest m. á. v. gépgyár	tűz	lábtorés	esés létráról	130	260	I. m.
46.	Pohl József	Csorna	"	zuzódás	tetőről csuszás	11	22	"

ről van szerencsénk jelentésünket az alábbiakban
tisztelettel előterjeszteni.

A nagygyűlés után megalakult elnökséget a
következők képezték: elnök gróf Széchenyi

bizottság tagjai pedig lettek: Hellebronth
Géza, gróf Széchenyi Frigyes, dr. Glósz
Kálmán, Sendlein János és dr. Marínov-
vich Imre; utóbbi azonban ezen tisztéről
csakhamar lemondott.

Az elnökség az 1908. év folyamán két ülést
tartott, u. m. október 24-én és december 19-én
és ez alkalommal 48 határozatot hozott. Az
iktatóra érkezett 1293 ügyirat mind elintézet
nyert, bár igen számos esetben csak többszöri
sürgetés után, mert igen sokszor beérkezett pl.

a belépő testület névsora, de pénz nélkül, más
helyről a tagdíj, de névsorok nélkül vagy annak
csak egy példányával, a segélykéréseknél pedig
igen gyakran csak ismételt felhívásra lehetett

átlag 8%-kal kisebb volt. A tagtestületek (Magyar Veszprém, Somogy, Sopron, Fejér vármegyék) közül került ki, ahol a belépés a községekre kötelezőleg mondatott ki. Ujabban Zala vármegye is ajánlotta községeinek a segélyzőpénztárba való belépést, azonban az eddigi tapasztalat azt mutatta, hogy e tekintetben eredmény csak úgy mutatkozik, ha a belépés kötelezővé tétetik és azután a hatóság által ellenőriztetik, mert egyébként az ajánlás révén alig lép be 1—2 község.

Pénztárunk állapotát annak zárószámadása tünteti fel; vagyona különben ismét 10,406 K 26 fillérrel gyarapodott (1907. évben 7061 K 36 fillérrel). Vásároltatott 10,000 K névértékű koronajáradék 9521 K 85 f. árban; az érték-papír-vagyon 85,000 K. — A pénztár bevétele 15,815 K 75 f., kiadása 10,079 K 25 fillér, a maradvány mint egyenleg 5736 K 50 f. volt. A „tűzoltógyufa“ címén 79 K 77 f. folyt be.

Az esetek száma a tagtestületek számának emelkedése dacára nem gyarapodott, amint az a tuloldali táblázatból is kiténik.

Ezekon felül előfordult még 3 eset, amely-nél azonban a segélyt megkellett tagadni, mert részben nem voltak tagjai segélyzőpénztárunknak a baleset idejében, részben pedig elkészetlen tettek az esetről jelentést; ezek Szabó István (Tököl), Talmácsi Flórián (Kunszentmárton) és Csontos József (Kaposvár).

Az újabb esetek közül különös figyelmet érdemel az, midőn a mentőponyván leboosátkozó tűzoltó a ponyvából kicsuszott és leesett, mely körülmény igazolja, hogy a Beuer-féle münchenbergi mentőponyva alkalmazása nem minden veszély nélküli. Egyébként a sérülések többsége égési seb és hülés, mely utóbbi egy esetben halálozást vont maga után.

Az egész év folyamán előfordult 93 esetből tehát elutasított 6, segélyre igényt nem tartott 3, míg ellenben 68 testületnek 85 tagja a szokásos és alapszabályszerű segélyben részesült és pedig 1695 napi munkaképtelenség után összesen 3577 K 80 f. összegben. Ezen összegből 3201 K az I. m. ált. biztosító-társaság alapítványából; 376 K 80 fill. a folyó pénztárból feleztetett. Az alap fennállása óta tehát (1890) adott 451 testület 602 tagjának 29,071 K 60 f. segély és pedig az I. m. ált. alapítványából 23,744 K, a folyó pénztárból pedig 6126 korona 90 fillér.

Budapest, 1909. január 30-án.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Dr. Óvári Ferenc
alelnök.

Breuer Szilárd
titkár.

— A MÁV. mint autómobilgyáros. A magyar vasutak gépgyára huzamosabb idő óta foglalkozik a teherautók gyártásának kérdésével és már meg is állapodott a külföld egyik legelőkelőbb autómobilgyárával aziránt, hogy annak jól bevált szerkezetét Magyarországon meghonosítsa. Mint értesülünk, a MÁV. gépgyárának budapesti telepe már berendezkedett a teherautó-alkotás gyártására, sőt a gyár vezérigénysége legközelebb forgalomba is hozza az új teherautó-alkotásokat, melyek főleg gazdasági célokra készülnek, azaz teherszállításhoz, továbbá a közlekedés kivételével cséplőgépek s más gazdasági gépek hajtására, de általában erőforrás gyanánt egyéb célokra is előnyösen alkalmazhatók.

many év óta...
minisztrált Illustrierte Feuerweh-
weh-Zeitung ez évi első számával
25-ik évfolyamát kezdte meg.

Hazánk ez egyetlen német nyelven megjelenő tűzoltószaklapját ugyanaz a Groidl Gyula szerkeszti ma is, aki huszonöt évvel ezelőtt a lapot megindította. Az érdekes bajtárs ebből a nem közönséges alkalomból Országos Szövetségünk nevében hozzáintézett következő üdvözlő sorokat kapta:

Tekintetes Groidl Gyula urnak

Pozsony.

Becses lapjának legutóbb megjelent számából értesültünk arról, hogy az „Illustrierte Feuerweh-Zeitung“ a XXV. évfolyamba lépett. Német nyelven bár, de hűségesen közreműködött tehát 25 éven hazai tűzrendészetünk és tűzoltóintézményünk fejlesztésén és az ország azon részeinek, amelyeket németnyelvű polgártársaink lakják, oly szakszervet adott, melyet nélkülözve, aligha mutathatna fel tűzoltói intézményünk olyan fejlődést, amilyent ott ma konstatálhatunk.

Amidőn tehát a lapot s szerkesztőjét a jubileum alkalmából szívből üdvözljük és eddigi működéséért elismerésünket nyilvánítjuk, azon reményünknek adunk kifejezést, hogy németnyelvű tűzoltóink fokozott pártolása mellett ezentul is eredményesen s hazafias irányban fogja szolgálni ügyünket.

Budapesten, 1908 december 24-én.

Gróf Széchényi Viktor s. k., Breuer Szilárd s. k.,
elnök. titkár.

Lapunk szerkesztőjének pedig ugyanez alkalomból írott alábbi levele olvasható az Illustr. Feuerweh-Zeitung jubileumi számában:

Kedves Groidl kolléga!

1883-ban, mint a „Tűzoltó Közlöny“-nek akkori szerkesztője, üdvözöltelek, s mint az Országos Szövetség hivatalos lapjának a szerkesztője, most sem állhatom meg, hogy fel ne keresselek abból a nevezetes alkalomból, hogy az „Illustrierte Feuerweh-Zeitung“ 25 éves jubileumára készül. De midőn ezt teszem, elszűn lelkem szemem előtt a letűnt negyedszázad s akaratlanul is felmerül bennem a kérdés: mit is értünk el azóta? Általában értünk-e el, vívtunk-e ki olyan valamit, amire hivatkozni, amin a meg-

nyugvás egy nemével kissé elmélázni, az ünnepi hangulathoz méltó lehet?

És itt eszembe jut mindenekelőtt, hogy huszonöt évvel ezelőtt az volt a mérvadó fel-fogás nálunk, ami külföldön még e század elején is — Lépine, párisi rendőrprefektusnak Londonban, az ottani kongresszus alkalmából tett kijelentése szerint 1903-ig — uralkodott, hogy a tűzoltáshoz csak jól begyakorolt tűz-oltóság és alkalmas szerek szükségesek. „Tüchtig geschulte Feuerwehr und gute Re-quisiten!“

Hát annyi kétségtelen, hogy jól szervezett, kellően felszerelt és megfelelően begyakorlott csapat nélkül a vész helyén csakugyan nem sokra mehetünk. — De már itt is elenged-hetetlen e három kelléken kívül a szakértelmes és egységes vezetés. Időközben pedig három inter-nacionális tűzoltókongresszus egybehangzóan azt mondotta ki, hogy mindez együttvéve hiába-való, ha a szakértő beavatkozást nem egészítik ki — megelőző tűzrendészeti intéz-kedések.

Mikor én, jóval e kongresszusok előtt, ugyanez igéket hangoztatni kezdtem és amikor 1894-ben megjelent „Megelőző Tűzrendészet“ című könyvem első kiadásában az okszerű preventiva alapelveit lefektettem: hát biz-akkor még, ha nem is sajnáltak le egészen — ettől megóvott a körülmény, hogy lapom munkatársa, néhai József főherceg irta könyvem-hez az előszót — de igen sokan nagyokat mosolyogtak felettem. S egyedül Te voltál az, Groidl kolléga, aki most jubiláló lapodban méltatni tudtad és merted az általam hirdetett s könyvbe is foglalt megelőző tűzrendészetnek, ha nem is egyedül üdvözítő, de a voltaképeni cél megközelítését egyedül lehetségessé tevő voltát.

S hogy a Te lapod azonnal fel tudott emel-kedni erre a magasabb nézőpontra, ez is csak azt bizonyítja, hogy az „Illustrierte Feuerwehr-Zeitung“ a Te szerkesztésedben, kezdettől fogva a szélesebb látókörű haladás szolgálátá-ban állt.

De hogy visszatérjek a feltett kérdésre, midőn keresem az eredményt, amit tollal a kezünkben kivívni és biztosítani segítettünk: úgy találom, hogy a hazai tűzoltóintézmény iródeákjának és így Neked is, a most jubiláló szerkesztőnek, 25 esztendei lankadatlan működés után szolgálhat valami jóleső megnyugvásodra. S e nyugvó pontot annak kétségtelen ténye képezi, hogy ma már a tűzoltói ismeretek köz-kincsese tevésén és általánosításán kívül, — vezetésre hivatott utódokról, egy számbavehető új generációról is gondoskodva van. Nem minden vármegyében egyformán, de a szeren-csésebb összetételű és így a kulturális elő-menettel lépést tartani tudásra képeesebb vár-megvőkben feltárlanul.

ez a szaklapok hatásának és így az „Illustrierte Feuerwehr-Zeitung“ agitációjának is eredménye. Mikor az osztrák szövetség hivatalos lapjában még csak cikkeztek afelett, hogy mennyire üdvös volna tisztí tanfolyamokat rendszeresíteni, nálunk már a XVII. országos tűzoltó szak-tanfolyam is megtartatott, sőt mert az élőszo ereje és varázsa többet érő a holt betűk hatal-mánál, ma már a csendőrség oktató tisztjei és altisztjei is ott szerepelnek a tanfolyam-hallgatók sorában.

A megvalósítás, a tanfolyamok megterem-tésének érdeme ugyan a budapesti önkéntes testület nevéhez fűződik. Az előadások gerincéül szolgáló alapvető munkának, megiratása pedig épúgy, mint az egységes gyakorló szabályzat-nak a kiadása, mely a begyakorlás közben előbb mutatkozó rendszertelenségek és ingado-zások kiküszöbölését lehetővé tette, ez meg az Országos Tűzoltó Szövetség elévülhetlen érdeme marad. Ámde a s z a k l a p e k n é l k ü l, amelyek közt az „Illustrierte Feuerwehr-Zeitung“ elejétől fogva nivón álló egyik zászlóvivője volt a haladásnak, mindez nem jött volna létre. S hogy ma a biztató jövőnek garanciáját egy képzett és így számbavehető új generáció létezése képezheti, ennek érdemében Neked és lapodnak, az „Illustrierte Feuerwehr-Zeitung“-nak, feltétlenül része volt és van.

Huszonöt esztendő egy folytatólagos, állandó szerepre hivatott intézménynek az életében csak egy rövid évszak. De ha ez elég volt arra, hogy a mások által kiültetett talaj már is termőképes legyen, akkor e talaj szorgalmas megmunkálásának érdemét, melyre jogos büsz-keséggel tekinthetsz vissza lapod jubileuma alkalmával, midőn konstatálnám, csak azt kívánhatom: hogy továbbra is végy részt e talaj művelésében és még igen sokáig állhass a tűzoltóintézménynek és általában a kulturális haladásnak a szolgálatában.

Az „Illustrierte Feuerwehr-Zeitung“ vivat, floreat!
Markusovszky Béla.

Budapest főparancsnoka a színház-tűzről.

A „Feuer und Wasser“ című előkelő német szaklap megkeresésére Szeserbovszki Szaniszló a székesfőváros tűzoltó főparancsnoka, a Népszínház épületében előfordult tűzről cikket irt, melyben minekutána magát az esetet elmondja, imígyen ír:

A tűz 1—1½ percig tartott. A füstfejlődés közepes, de azért már a nézőtérén is érezhető volt, hasonlókép a lángok cikázását is lehetett a földszintről és az I. emeletről észlelni.

A vasfüggöny lebocsátása után, mellyel egyidejűleg a füstelvezetők is kinyitattak, a nézőtér levegője tiszta maradt. A sugarak hatása alatt a tűz egyes pontokon még szinte jobban

csak hátráltatják s nehezítik. Sok a holt pont, a sugárral nem lehet jól eltalálni. A vizfüggőny körülmények közt még inkább élesíti a tüzet, amennyiben a levegő odaáramlását s a tűz rohamosabb terjedését mozdítja elő. A tömlő kifektetése s a hydránsok megmozgatása is kerül némi időbe. Mindez együttvéve is maga az eset egész lefolyása csak újabb, de meggyőző bizonyosság arra nézve, hogy záporreszülék az egyetlen eszköz szinpadon keletkezett tüzek eloltására, amelyeket csirájukban nem sikerül elfojtani.

Abban a színházépületben, ahol a tűz kitört, a záporkészülék a szinpad mindkét oldaláról elérhető s külön vezetékről táplált vízfűgőnyrel létesíthető. A vízfűgőny rendeltetése a vasfüggőny áttűzésedését késleltetni.

Végül a cikk a közönség meglepően higgadt magatartásának pszichológiai momentumait pertraktálja. És hogy a közönség nyugodtan maradt, ez arra annak, hogy a lángokat is látta, ezt elsősorban arra vezeti vissza, miszerint a vasfüggőny relative hamar lebocsáttatott s így a szabharapódzó tűz ijesztő látománya nem sokáig volt közvetlenül szemlélhető. Másodsor a Népszínház épületében jogosan uralkodó biztonságérzet, valamint a higgadtság megőrzésének. Itt a legtöbb néző tapasztalásból tudta, hogy a kellő számban rendelkezésre álló kijáratokat át egyenesen a szabadba juthatni ki. Végül pedig az évenként megismételt nyilvános záporreszülékben nyert benyomásoknak is volt részük az idős eredményben.

A tömeg rémülete.

Ezeken egy szemtanu a Budapesti Hirlapban a következőket írja:

A Nemzeti Színháznak csaknem végzetessé vált előadásának alkalmával az első emelet baloldali hetedik számú páholyban ültem. Jól megfigyelhettem tehát mindazt, ami a színházról látható volt.

Egy időben az értelem heves tusára kel a Márkus Emília művészetének varázslatával. Hisz hazugságon egyáltalán a darab egész meséje! Mialatt ez ellentétes érzelmek és gondolatok hatása alatt mozdulatlanul ülök a páholyban s a szinpadon másodsor is összeesapódott. Ekkor éppen a sugólyuk fölött, körülbelül két méternyi magasságon, egy szikraszerű kis láng pattant ki a szinpad felől. Egy erős kéz a függőny mögül utána kapott és el akarta fojtani. A lángocska azonban kiugrott a záporreszülék alól s már tenyérnyi, hirtelen a szinpad felé nyaldosta a biborvörös kelmét. Ekkor a szinpad felé a taláink ajkáról a kiáltás, hogy: Tűz van! Ekkor a szinpad felé halálos csönd állott be a nézőtérben. A szinpadon megdermesztő csöndje volt ez. A szinpadon a tűzszózó lángnyelv pedig pillanat alatt a szinpadra szökelt.

Nem sokkal később végigcikázott agyamon a Ringszínház előadásának minden mozzanata. A kuliszszák, a sok embernek és száraz lé, a zsinórpádlás recsegve, a szinpadon egy rengeteg lángtenger lesz néhány pillanat múlva a tűz árcsap a nézőtérre: páholyok, földszint, a szinpad felé. A tömeg hanyathomlok, egymást elhárítva elgázolva, agyonfojtva rohan a kijáratok felé,

sége ülésén tartott felolvasásából.

Felolvasó, rövid bevezetés után, a Londonban jártakor utközben, Hannoverben és Drezdában, látottak méltatása során, először a bautzeni gyár elektromos automobiljait és gőzautóját ismertette részletesebben. Az ismertetés reaszumált vége ekkép hangzik:

„A gőzautomobil, ezek szerint, bár kissé komplikáltnak látszik, elég tökéletes s azonkívül, hogy rögtön indulásra, a helyszínén pedig gyors beavatkozásra képesített, igen gazdaságos is. Az automobilgőzfecskendő ma már nem a jövőnek a szere többé.

Ami pedig az elektroautomobilokat illeti, ha drágábbak is, megbízhatóság dolgában és tisztán tarthatás tekintetében a benzinmotorokkal egy napon nem is említhetők. Az e tekintetben rendelkezésre álló tapasztalatokhoz, mint ismeretes, a Budapesti Önkéntes Tűzoltó-Testület is hozzájárult céltudatos bőkezűségével, amelynek révén a benzinmotoros tűzfecskendők nemzetközi kipróbálásában, egy 24.000 koronás szerrel, maga is résztvett.

Az elektromos automobiloknak legfőbb hátránya gyanánt az akkumulátoroknak azt a tulajdonságát szokták felhozni, amely szerint ezek állás közben is fogyasztják az áramot s ennél fogva töltésüknek a szüksége mindig beáll, akár használták az erőgépet, akár nem. Ez azonban az Isten-alkotta emberi testnél, mely szintén elektromos üzemre berendezett szerves gép, hasonlóképen így van. A töltőáram felvétele céljából, ami alvás közben történik, álmosak leszünk, ha tétlenül töltöttük is

ahol sötétségben, füstben hiába küzd az ember megvadult, eszeveszett embertársával.

Már kitört a rémület láza. Tűz! Tűz! Tűz van! Ég! Jerünk! Jézusom! — mindenki föláll, mindenki a kijáratot keresi tekintetével. A rémület hangja zürzavaros lármába olvad. Sokan vad ijedelemmel rohannak a kijárat felé.

— Ne mozduljatok! Maradjunk ülve, — mondom feleségemnek, anyósomnak és testvéremnek, kik velem egy páholyban ültek. És mi csakugyan mozdulatlanul ülve maradtunk.

Pillanatomban végigfutott a nappali világításban tündöklő nézőtérben. Megvigyáztam, amint az erkélyről kifelé törekvő közönség soraiból egy ifju nőnek tekintete a mi páholyunkra esett és midőn meglátta, hogy nyugodtan ülve maradtunk, önkéntelenül ő is megállt, féloldalt a kijárat, féloldalt a szinpad felé fordulva. Utána az erkélyközönség fele így állott meg egy helyben.

Ezalatt ereszkedett már lefelé a vasfüggőny.

Lent a földszinten, velünk szemben, talán a negyedik számú páholyban ült egy előkelő öreg ur. A színházlátogató közönség bizonyára jól ismeri. Mindig egymaga ül a szinpad közelében egy páholyban. Ő sem mozdult meg. Nyugodtan ülve maradt. A saját nyugalmával bizonyára ő is megnyugtatólag akart hatni a közönségre.

A rémület első perceiben a mellettünk lévő páholyokban is talpraugrott a közönség: Jerünk! Menjünk! — hallatszott ideges szavuk; de látva, hogy mi nyugodtan ülve maradtunk, ők is, urak, hölgyek, állva várták a fejleményeket.

az időt. És megéhezünk, ha nem dolgoztunk is. Anyagpótlásra és töltőáram felvételére az isteni alkotás műremeke is rá van utalva.

Viszont azonban, ha egyszer töltve van az akkumulátor és ilyen töltőállomást akárhol a szertárban is be lehet rendezni, csak egyen-áram álljon rendelkezésre: akkor az elektromosság kényelmesen kezelhető és csaknem mindenre képes ereje nemesak mint hajtó-, továbbozgató erő, hanem mint világítást szolgáltató és fecskendő működtető energia is használható. Egy megtöltött akkumulátor a szó teljes értelmében beraktározott, felhalmozott munkaképesség, mely tetszés szerinti időben azonnal rendelkezésünkre áll. És minél jobban, minél gyakrabban használjuk az erejét, annál többet bír ki. Csak teljesítőképességének a határa ne legyen tullépve. Kapacitásának figyelembe vétele mellett és illetőleg teljesítőképességének határai közt, az akkumulátorok-szolgáltatta elektromosság kétségkívül a legideálisabb hajtóereje a gépeknek. Sportcélokra avagy egyszerű üzemi célokra a benzinmotor is megfelelhet, de folytonos készenlétet tartó tűzoltói célokra csak az elektromotor és a gőzauto való.

A gőzautomobilnak az az előnye is megvan, hogy kazánja számára víz és szén mindenütt kapható és hogy kezelésében a mai gépezetek otthonosak. Az elektroautomobiloknak titkai ép-ugy elsajátíthatók. Az akkumulátorok töltéséhez szükséges egyenáram pedig napról-napra több helyen áll rendelkezésre.

A gyakorlat már azt is eldöntötte, hogy hány lóerejű legyen egy ilyen automobilgőzfecskendő? Ez ugyanis attól függ, hogy milyenek a helyi viszonyok. Ahol 10—15% emelkedések vannak, mint Budapesten ha a várba

megyünk fel, ott az indításnál 45—60 lóerőre lesz szükség. Ellenben ha csak 1000 literes visszallítást veszünk fel, úgy a szivattyugép 20 lóerővel is megteszi a magáét. Viszont sik földön és oly helyen, ahol — mint például gőzmal-mokban — sok vízre van szükség, ahol a gőzfecskendőnek percenként 2—3000 litert kell szállítania és ezt esetleg mélyről kell felemelni, ott a szivattyunál 50—70 lóerőre lesz szükség, ellenben a gép továbbozgatására sik földön elég 30 lóerő.

Előbbinél, vagyis a csak 1000 liter percenkénti visszallításra konstruált gépnél, esetleg kombinálni is lehet a kettőt, t. i. a továbbozgatásra az azonnal rendelkezésre álló és nagyobb erő kifejtésre képes elektromotor alkalmazható; míg a tűz helyszínén a vízszolgáltatást, illetve a gépnek, mint gőzfecskendőnek működtetését a gőz erejével lehet folytatni.

* * *

A felolvasás során itt a londoni tűzoltóság ismeretése következett, u. m. szervezete, létszáma, beosztása, egyenruhája, személyi felszerelése és szereivalamint felkészülésének és kivonulásának időbeli tartama és módja. Azután ekkép folytatódott:

Riasztás Londonban évenként 3600—3700 fordul elő. 1902-ben 3574, melyből 1100 kéménytűz, 560 pedig hamis tűzjelzés volt. Vak tűzlárma tehát évenként annyi van náluk, mint Budapesten tűzeset. — A vaklárma nagy száma arra indította nemrég London város tűzoltó házi bizottmányát, hogy a tanács, illetve közgyűlés útján javaslatot terjesszen a képviselőház elé, melyben novelláris uton kimondani kéri, hogy a valótlan tűzjelzés ezer shillingig (1200 K) terjedhető pénzbüntetéssel sújtassék, amit nem fizetés esetén hat hónapi kényszer-munkával súlyosított börtönre lehessen változtatni. Ha pedig 14 évesnél fiatalabb volt a vaklármanak, illetve félrevezető tűzjelzésnek elkövetője, akkor az illető 12 botütéssel legyen büntethető.

A tűzesetek horribilis nagy száma, melynél nem u. olsó adat, hogy 60 év alatt 115 színházégés fordult elő náluk, kétségkívül arra vezethető vissza, hogy az évi tűzrendészeti szemlék Londonban ismeretlen fogalmat képviselnek. Különbén a mostani tűzoltótiszti létszám egy akkora városban, ahol a házak száma 712,000, tehát csaknem annyi mint nálunk Budapesten az ember, nem is igen győzné azt ellátni. Évi szemlék helyett a tűzoltótisztek azzal foglalkoznak, hogy drága pénzért a biztosító társaságoknak adnak szakvéleményt arra nézve, hogy milyen kikötések mellett fogadjanak el valamely biztosítást.

A hatóság ezt nálunk ingyen végezteti velünk a biztosító társaságok nagyobb jóvoltára.

Ám azonban a vízvezeték és építkezés ügyét illeti, e tekintetben messze felette állunk Londonnak. Tűzesanink nevan 27000 van nekünk

— Üljenek le, kérem! — szóltam oda a férfiaknak.

— A példa megnyugtató a közönséget!

Nem ültek le. Talán nem is tudtak volna ülve maradni. Talán már azzal is nagy önuralmat fejtettek ki, hogy állva ott maradtak páholyukban.

Mindez az alatt játszódott le, amíg a vasfüggöny leereszkedett s a következő percben már a színpad felől záporosó zuhogása hallatszott. Ó, mily megnyugtató hangok! A szem nem látja már a rémes tüzet; a fül a zápor suhogásában gyönyörködik. Az emberek fölélegzenek. Ez a zápor bizonyára eloltja a tüzet.

A tömegrémület megszűnt, de azért a közönség nagy részének nincs nyugta, nincs maradása. Ideges nyugtalansággal távoznak. Mire a színházi gazda a földszint első soraiban megjelenik, hogy kihirdesse, hogy az előadást nem folytathatják, a közönségnek már csak tizedrésze van benn a színházban. Ideges, gyanakodó közönség, mely gorombán ráförmed a gazdára s belekiabál a szavaiba, hogy miért nem megy föl a színpadra, ha kihirdetni valója van, és hirtelen újra megrémül, midőn azt a tanácsot adják neki, hogy nyugodtan távozzék a színházból.

— Tehát ég a színpad! Hát baj van! Menekülni kell!

Ujra ijedten mozdul meg a tömeg a kijáratok felé. Ekkor kinyílik a vasfüggöny kis ajtaja; kilép rajta egy tűzoltó és rámutat a színpadon tátongó sötétségre. A hideg korom és füst szaga egy szempillantás alatt be-

... több van, hanem részvény-
... 2—6 kerületet egy társaság lát el
... Budapestén egy koponyára
... Londonban csak 160
... Berlinben 77—124; Bécsben 26—100 liter.)
... valahol tűzoltási célokra egy-egy
... használni akarnak, ezt a részvény-
... inspekción hivatalnok a jelenlétében
... szintén kivonul a tűzhöz, de csak
... kezében az órával megállapítsa,
... kezdődött a vízfogyasztás és meddig

E helyzetnek tarthatatlan voltát egyébként,
... maguk is belátták és mint olvasható volt,
... most folyik a grandiózus per afelett, hogy
... legyen az az összeg, amit a város és
... kénytelen fizetni a részvénytársasá-
... a vízvezeték megváltása címén. A
... bár egyikük sem régibb 25 évesnél,
... passzívák megváltásán kívül külön óriási
... díjat is követelnek. A város szakértői el-
... sokalják ezt az összeget, hangsúlyozván,
... a vezetékek ócskák és a források nagyon
... használva.

Az építkezési viszonyok még a vízveze-
... is cifrábbak.

A kerületi mérnökök teendőit, kerületi fel-
... díjmal, magánépítések végzik. 63 ilyen
... van. Fizetésük nincsen, csupán tisz-
... eljárási díjat kapnak abban az arány-
... amely nagyságu épületen és ahányszor
... valamilyen új ház építése folyamán
... felügyeletet.

A középületek monumentálisak, szolidan
... A parlament palotája, a Themse part-
... maga merészen aszimmetrikus elrende-
... határozottan szebb, mint a mi pedáns
... épült hatalmas országházunk,
... ez se utolsó. Ami azonban a magánépít-
... illeti, hát ez a megelőző tűzrendészet
... szempontjából, egyenesen megdöbbentő.

Elsőször is leszámítva néhány száz 4—6,
... dupla padlásszobákat is hozzászámítva
... épületet, a többi háza Londonnak
... egyformán kétemeletes. Másodsor ezek
... sines udvara; a gyermekek is csak
... vagy a sétatereken játszhatnak. Har-
... valamennyi házban puha falépcső
... az emeleteket. És a házak száma
... ott, mint nálunk Budapesten a
... 42 ezer volt 1903-ban. Minden év-
... vagy 2 utca, azóta bizonyosan
... is több van).

Mikor a belváros egyik kisebb szállodájá-
... Streeten megszálltam, véletlenül
... meg, mint ismeretlen és hosszú
... érkező, rögtön le akartam pihenni.
... megmozdult bennem a tűzoltó. Aka-
... felmerült nálam a kérdés, vajjon tűz
... menekülnék innen. Mert az a

szünet volna közlekedési alkalmatlóság lenni.
Maradt az ablak, mely egyébiránt szintén kü-
lönbözött a mienktől, amennyiben nagyobb
volt az ajtónál és keretekben mozgott, mint a
guillotine (Londonban minden ablak ilyen:
nem kitárható, hanem csak fel- és letolható)
és maradt a tető, melyre a félemelettel fel-
jebb lévő egyik padlásszoba párkányáról mind-
járt ki is másztam, így győződve meg ar-
ról, hogy az egyformán kétemeletes házak
tengerének lapos tetőin, egy-egy utca végéig
egész kényelmesen lehet végig sétálni, illetőleg
egyik tetőről a másikra átmászni. Zavarba leg-
feljebb az jöhet, aki az utolsó házban lakik.
Az építkezés egyetlen dicsérhető oldala te-
hát a tető, mely hogy tűzbiztos, menekülésre
is felhasználható. Az építkezés e módja adja
egyszersmind magyarázatát annak, hogy miért
állnak itt-ott az utca közepén azok a kézerő-
vel tovaszállítható kétkerekű nagy létrák? Azért,
hogy tűz esetén ezekkel siethessenek a segít-
ségére a lakóknak, akik (a csak füsttel elárasz-
tott lépcső is mindjárt járhatlanná válván)
egyedül e létrákon juthatnak le az utcára, ha
t. i. még nem késő. Mert annyi létra, ahányra
e célból szükség lehet, csak nem áll rendelkez-
zésre. Hanem a tetőről leszedni az odamenekül-
teket, talán a meglevő létrák is elégségesek.

Egy képtárban, illetve műcsarnokban tünt
szemembe az első követésre méltó intézkedés.

A műcsarnoknak ugyanis felső világításon
kívül a nagyobb termekben oldalvilágítása is
van, mely természetesen csak nappal érvénye-
sül. S ahol ez az oldalról beözönlő fényhatás
lehetővé válik, ugyanott, netáni riadalom ese-
tén, a látogatók is utat találnak a menekü-
lésre. A vaskeretbe foglalt hatalmas üvegfal
t. i. megfelelő vágányban mozgó kis kereke-
ken kétoldalt félre tolató. Hogy pedig ez meg
is történjék alkalmadtán, e célból a termekben
ügyeletet tartó tűzoltók mindenütt ez eltolható
üvegezett oldalfalak közelében állnak. Nyáron
az egészen nyitva tartott oldalnyílások csak
láncsal vannak elkorlátolva.

A muzeumokban viszont épugy, mint a
képtárakban, hogy a kiállított értékes, sőt néha
pótolhatatlan tárgyak a vízkártól megóvassanak,
a tűzesapok mindenütt bőrtömlőkkel vannak
felszerelve. Ugy azonban, hogy a tűzesapra
magára, mely rendszeren kétágu, t. i. egyik ága
52 mm., míg a másik 26 mm. — csak a szoba-
tömlő van rácsavarva, míg a normális nyílás
csak oda van készítve.

Célja ennek igen megokolt. Az első beavat-
kozást tűz esetén mással, mint szobatömlővel
meg sem kezdeni s minél kevesebb vízzel,
a csak vékony sugárral való működés így feles-
leges vízkárt alig okozhat.

(Folyt. köv.)

Füszkereskedők, festékkereskedők, gyógyszerészek és droguisták részére szóló utasítás.

1. Üzlethelyiségekben és az azokkal kapcsolatos kézraktárakban, pincefülkékben benzín, ligroin, aether, szénkéng, kollodium, abszolút alkohol s egyéb petroleumesszenciák vagy keverékeik (féregirtószerok, hajolajok) 1/2 liternél nagyobb mennyiségben csak hatóságilag elismert, zárt robbanásmentes edényekben tarthatók, legfeljebb 25 kg. mennyiségben. Ennél nagyobb mennyiség csak hatósági szemle alapján engedélyezett egyéb helyen, módon és mennyiségben tartható. Terpentin, petroleum, firnisz, cyrin, valamint a magasfoku szeszfélek 1 literen felüli mennyiségben csak jól záró bádgedényben vagy hordóban tarthatók.

Az edények jól látható „benzín stb. tűzveszélyes!” felirattal jelzendők.

2. Ezen robbanógőzőket fejlesztő és felette gyulékony anyagok lehetőleg a lakástól, üzlettől fallal és tűzbiztosan elkülönített kamrában vagy pincefülkében tarthatók, melynek bejárója kívül jól látható „benzín, tűzveszélyes!” felirattal jelzendő.

Az ilyen anyagok elhelyezésére szolgáló helyiségnek avagy helyiségrésznek nappali világossággal kell birni és jól szellőztethetőnek kell lenni. Azokban — de különösen a fenti anyagok közelében — más gyulékony tárgyakat, u. m.: gyufát, olajosrongyokat, szalmát, fa- és papirhulladékot, szemetet stb. tartani tilos. Ellenben ugyanott avagy a közvetlen-közvetlen közelben homokkészlet és lapát tartandó és az átítatott talaj is időnként száraz homokkal fel-frissítendő.

A pince csapóajtaja, illetve a kamra ajtaja, ugyszintén ajtótokja és annak faszerkezetű környéke vasbádoggal vonandó be. E helyiségekben avagy a folyadékok közvetlen-közvetlen nyílt fűtést (kályha), világítást (gyufa, gyertya, gázláng) alkalmazni tilos. Ez okból a nem használt kéménynyílások befalazandók s világításra csak villamos izzólámpa vagy zárt biztonsági lámpás alkalmazandó. A villamosvilágítás kapcsolói és biztosítékai e helyen el nem helyezhetők. Netán megsérült avagy hiányos robbanásmentes edények azonnal rendbehozatandók.

3. Minthogy a kapcsolatos üzlethelyiségekben netán keletkező tűz az ezen anyagokat tartalmazó helyet vagy helyiséget is veszélyeztetheti, ennél fogva ezen helyen is fokozott rend és óvatosság tartandó be. Nevezetesen:

a) Nyílt gyertyával, gyufával világítani tilos; a raktári készletek közelében lévő közönséges gázlángzók Auer-égőkkel alakítandók át, a gázlángzók olyképen rögzítendő, hogy azok oldalt vagy fölfelé, a gyulékony tárgyaktól kellő távolban legyenek, szükség esetén — ha

val birjanak s olyképen legyenek elhelyezve, hogy azokat lelökni, kiborítani ne lehessen.

b) A kályhák, kályhacsövek, a kémény-úszítók ajtócskák köröskörül 50 cm. távolságra teljesen szabadon hagyandók, esetleg azok körül 30 cm. távolban védőlemezek alkalmazandók. A kályhacsövek betorkolása hézagmentesen körülvakolandó, használatban nem lévő kályhacsölyukak befalazandók, de legalább is bádoggal elzárandók. A kályhák alatt és előtt a padló 50 cm. távolig vasbádoggal burkolandó.

c) A vízvezetési csap mellett 1—2 veder, esetleg gázfecskendő (extinktör) tartandó.

d) A szemét minél gyakrabban távolítandó el a helyiségből s különösen lépcsők alatt nem gyűjtendő. Általában a lépcsők alatt gyulékony anyagok nem tarthatók. A pincek ablakaira sűrű drótháló és azon belül felfelé hornyolt, szemétfogó bádogvályu alkalmazandó.

e) A közlekedési utak, kijáratok mindenkor szabadon hagyandók, hogy vész esetén minden irányban gyorsan menekülni lehessen.

f) Vitriol, sósav stb. maró folyadékok edényei oly helyen tartandók, ahol azok ledobása, eltörése kizártnak tekinthető, a közönség közelükbe ne juthasson és így épsége sincs veszélyeztetve.

Breuer Szilárd.

Pest város 100 év előtti tűzoltási szabályrendelete.

Minden háztulajdonos köteles — ha a ház nagy és erős — vízzel telt kádakat, hordókat tartani a padlásán, vagy ha ez nem lehetséges, avagy a ház kicsiny és alacsony, akkor nekik olyanokat más alkalmas és hozzáférhető helyen és állandó jókarban kell tartani. Minden, még a legkisebb háznak a tulajdonosa is köteles egy tetőlétrát, tűzhorgot, egy vagy több fából készült kézifecskendőt, egy fejszét és egy nagy lámpát (e tűzoltási szabályrendeletnek a közhírré tétele napjától kezdve 6 héten belül) a fentebbi célokra beszerezni. A lámpás az éjnek idején kiütött tüzek alkalmával az utca megvilágítására szolgál. Egy- vagy több emeletes házak ezenfelül még egy tűzszekercével, egy feszítővassal és egy vaslapáttal és 8 vagy több vízvödörrel is ellátandók szintén a fentebb említett határidőn belül.

Minden fentebb említett tárgy és eszköz az illető ház számával látandó el és a tűzbiztonság köteles azokat minden hónapban pontosan megvizsgálni, valamint a városban és a külvárosokban található tűzifecskendőket is kipróbálni.

A városi őrség közül négy közember és egy káplár lesz naponként készenlétben tartva, hogy a keletkezett tűz színhelyére siessen s az ott megmentett tárgyakat őrizet alá vegye. A polgármester ugyanakkor a városházára siet.

szelvezéskor a tűzfecskenőszínek erre külön elnevezett polgárok által nyitvatnak ki és ugyancsak ő általuk szállítatnak a tűz színhelyére. Kifejez erre a célra kirendelt polgár pedig gondoskodik a rendről és a kocsioknak és szekereknek akadálytalan közlekedéséről. A város kapuinál a korlátfák leeresztetnek és semmiféle idegen, gyanús ember ki nem bocsátatik a városból mindaddig, amíg a tűz meg nem szűnt lenni. A papoknak és seborvosoknak a tűz közelében kell tartózkodniuk. A városbíró és városkapitány a más emberektől való megkülönböztetés végett vörös szalagot viselnek a kalapjukon, a városi tanács tagjai fehér, a tűzbiztos meg vörös és sárga szalagot.

Öt forinttól huszonöt forintig terjedhető bírsággal lesznek ama háztulajdonosok megbüntetve, akik a tűz színhelyére vezető utcákon nem világítják meg éjjel az utcát a nagy lámpással vagy az ablakokba helyezett gyertyával. Erre az ügyesek, mézeskalácsosok és képfaragók ügyelnek föl, hogy úgy történjen meg a dolog. A városi sörfőzőmester, a molnások, magánkocsizók, bérkocsisok stb. a fogatok számára a lovakat kötelesek előállítani. A tűzfecskenők kezelésére a rézművesek, harangművesek, puskaművesek, meg egy köszörüs és egy órás vannak kirendelve. A fecskenőknek vízzel való megtöltésére és kézszolgálatok teljesítésére meg a lakatosok, sárgarézöntők, boglárkák, fazekasok, kádárok, mészárosok, kalaposok, fésű- és szegkovácsok stb.

A Dunából való vízfordásra és szivattyúzásra a tímások, halászok, vizimolnások és hajósok vannak kötelezve. A kutakból való vízmerítésre és fordásra meg a kutesinálók, kertészek, pékek, keményítőcsinálók stb. a legényeikkel és szolgálóikkal egyetemben. A kannákban és vödörökben levő vizet pedig a következők kötelesek egymásnak kézről-kézre adni: a polgári kefekötők, keztyűsök, sajtkészítők, kosárfonók, szücsök, tűzcsinálók, takácsok, szijgyártók, köszörüsök, szabók, gombkötők, paszomántosok, cipészek, eszigmadiák stb. A létrákat felhozni, fölállítani a polgári asztalosoknak és kőműveslegényeknek áll a kötelességében. A tűz közvetlen oltására pedig nehéz és súlyos büntetés terhe alatt a kéményseprők, kőművesek, kőfaragók, kőfejtők, téglávetők, cserepesek és ácsok köteleztetnek.

Tűz kiütése alkalmával a város 12 tűzbiztosának kötelessége arra felügyelni és vigyázni, hogy az egyik kerületből át ne csapjon a másikba. Tűz alkalmával mindig a városbíró mellett vannak a városi ács- és kőművesmesterek is és hogy ha a szükség úgy hozza magával, hogy tűz tovaterjedésének a föltartóztatására szükségessé válik a szomszédház vagy háznak a lebontása, akkor erre nézve előbb mindig a városbíró engedélye kérendő ki.

a falakat és kerítéseket is lehet a könnyebb közlekedés végett áttörni. A 83. § értelmében a betegekről, gyermekekről és a törvényszék által visszatartott személyekről a polgári gyógyszerészek, sebészek, gyárosok és kereskedők tartoznak gondoskodni, a butorok és egyéb értékesebb tárgyak megmentéséről meg a könyvkötők, csokoládésok, hegedücsinálók, kártyafestők, aranyművesek, réz- és pecsétmetszők, festők, szivarszinálók, órácsok, kárpitosok, cukrácsok stb.

Az állatok megmentése a sertés- és szarvasmarhakereskedők, a kolbászkészítők és a pásztorok földadatát képezi.

Végül pedig a polgári kávémérők, vendéglősök és parókakészítők csendben a gyanús egyénekre, meg a zsebmeteszőkre ügyelnek föl, akik az éj sötétjében ide s oda sompolyognak, hogy valami idegen tulajdont eltulajdoníthassanak. Bárki is jelent föl egy tolvajt, 15 pengő forint jutalmat kap érte s a neve is titokban marad. Bámészködő, tétlenül álló nézők nem türetnek meg a tűznél és minden tekintet nélkül munkára köteleztetnek.

Világító lámpák a víz alatt.

Egy amerikai folyóirat, az Illuminating Engineer, nemrég érdekes amerikai találmány hírét hozta, mely ha igaz, a tengeri kikötők világításának gyökeres megváltozását vonja maga után. Leon Dion kábeleket akar a kikötőbe lerakni, melyeken bizonyos távolságban villamos izzólámpákat helyez el. Ezeknek fénye fölszűrődik a vizen keresztül és bevilágítja az utat, melyen a hajók veszedelem nélkül közlekedhetnek. A feltaláló azt állítja, hogy kábele minden kikötőben a legnagyobb könnyűséggel lerakható és lámpáinak fénye a legnagyobb viharban is látható, mert bizonyos rétegen alul a leghatalmasabb hullám is elveszti vízmozgató erejét. Csak a tengerbe futó folyók torkolatának zavaros, sötét, piszkos vize az, ami a lámpák világító erejét tompítja, de reméli, hogy további kísérletei során ezen is segíteni fog.

Nyilvánvaló, hogy ha sikerül a tájékozódásnak ezt az új módját messze a parttól, a nyílt tengeren is alkalmazni, megkondukt a nagymultu, tömördek romantikájú világítótoronyok fölött a lélekharang.

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

Tolna vármegye tűzrendészetéről.

Irta: **BAJÓ JÁNOS,**

vm. árvaszéki ülnök és képesített tűzoltótiszt.

Ahogy a gyermekvédelem számos — előbb a gondozás hiánya miatt elpusztult — szellemi és anyagi tőkét ment meg a nemzet javára, azonkép tűzrendészetünk a szellemi és fizikai munka eredményét: az anyagi javakat van hivatva megvédeni, a nemzetvagyton pusztulását szűkebb korlátok közé szorítván.

Vármegyénk tűzrendészetének mai állapota azonban olyan, mint a nyomorék gyermek, ki lerongyolt ruhába bujtatott rut alakjával, a könnyen gondolkodókat kacajra fakasztja, a nemesen érzőket ellenben szájalomra indítja.

*

Az 1890. évben alkotott vármegyei szabályrendeletünk alapját az 1888. évi kormányrendelet vetette meg. Kötelezi a községeket, hogy helyi viszonyaiknak megfelelő községi szabályrendeleteket alkossanak. A községek ezen kötelezettségüknek az 1891—1893 években tettek eleget, azonban a „helyi viszonyok“-at nem mindig vették figyelembe.

Ez idő óta tűzrendészetünk tételes szabályai a fejlődést alig ismerik.

Hogy vármegyénk tűzrendészete mai nap mily fokon áll s hogy mily fokon kellene állnia, legkönnyebben úgy fogom szemléltethetővé tenni, ha egyrészt az 1890. évben megalkotott vármegyei tűzrendészeti szabályrendeletünket az Országos Tűzoltó Szövetség által alkotott szabályrendelet-tervezettel, másrészt a ma létező tűzrendészeti állapotainkat azon állapottal, mely a szabályrendelet-tervezet életbeléptetése folytán előállana, — összehasonlítom.

Az 1890. évben alkotott vármegyei szabályrendelet 42 rövid paragrafusban öleli fel a községi tűzrendészeti szabályrendeletek irányelveit. Ma már majdnem ugyanannyi oldal is alig elég, ha a tűzveszélyes állapotokat, a tűzveszélyes anyagoknak szaporodását, a technika és ipar fejlődését, a háztelkek drágaságát, az obból folyó építkezési viszonyokat és a községek terjeszkedésének nehézségét figyelembe vesszük.

Szabályrendeletünk a tűzoltószerek minőségére és minimális mennyiségére nézve az 50 és ennél kevesebb házból álló községek tekintetében foglal magában részletes rendelkezéseket, míg az 50-nél több házzal bíró községekre nézve ezen minőség és mennyiség aránylagos emelését állapítja meg. Hogy ez az emelkedési arány mily vitássá lehet a tűzoltószerek beszerzésére kötelezett községek és a felügyeletet gyakorló hatóságok (főszolgabíró, alispán) közt, könnyű elgondolni.

Hogy a tűzoltószerek elhelyezésére szánt szertárak mikénti építésének a tervezetben foglalt előírása nem felesleges, mindenki beláthatja, ki a községi szertárak építési helyét és módját megfigyelte; mert a szertár nagy ritkán épült könnyen hozzáférhető helyre, belőle a szereknek már az utcára való kivontatása is akadályokba ütközik, azután a szerek befogadására elégtelen, ez okból a szerek benne össze vannak zsúfolva; némely ily szertár valóságos tyukól, de majdnem valamennyi igazi porfészek.

Nem felesleges intézkedése a tervezetnek az sem, hogy a tűzoltószerek más — mint tűz-

viznek kiemelése ugyancsak nem tűzoltói cél; a fecskendőknek ily célra való igénybevétele határozottan eltiltandó lenne.

A tűzoltószerek beszerzésénél a vármegyei vagy járási tűzrendészeti felügyelő meghallgatása, felesleges tűzoltószerek beszerzésének betiltása — szükséges tűzoltószerek beszerzésének elrendelése tárgyában az alispán hatáskörének megállapítása, a tűzoltószerek időközönkénti kipróbálása és az észlelt hiányok megszüntetése — mind oly intézkedések, melyek a tervezetben igen, de a szabályrendeletben nem foglaltatnák.

A szabályrendelet arra nézve, hogy az oltáshoz szükséges viz miként teremessék elő, vagyis a vízszerezés tekintetében a következőkben összefoglalható intézkedéseket öleli fel:

1. Oly házaknál, melyek kuttal ellátva nincsenek — főleg a nyári évszakban — egy hektoliter vízkészlet tartandó. 2. Amely községben megfelelő vízmennyiség nem volna, ott kútak állítandók fel. 3. A tűzoltáshoz szükséges viz senki által meg nem tagadható. Nézzük ezzel szemben a tervezet intézkedését.

A tervezet az oltáshoz szükséges vízről való gondoskodást elsősorban az előjáróság kötelességévé teszi s egyuttal főbb vonalakban megjelöli a vízkészletről való gondoskodás mikéntjét és pedig:

1. Folyóknál, tavaknál lejárók készitendők, a fecskendők és vízfordók részére. Kisebb patakok duzzasztandók.

2. A kútak készitését az épületektől legfeljebb 150 méter távolságra, vagyis oly számban rendeli épittetni, hogy a kuttól legtávolabb eső épület ne legyen 150 méternél messzebb. Ily kútak azonban a tűzoltás szempontjából akkor bírnak számbavehető értékkel, ha bennük a víz felszine 6 méternél mélyebben nem fekszik s bennük legalább három méter magas vizoszlop van.

3. Ahol már most ily kútak nem épithetők, sem folyó, vagy tó, vagy patak nincs, ott földalatti víztartók létesitendők, 10 hektoliter ürtartalommal, a háztetőkről lefolyó esővíz felfogására. Ezek évenként legalább négyszer kitisztítandók s úgy szerelendők fel, hogy vizök a fecskendő által felhasználható legyen.

4. Minden ház a lehetőséghez képest kuttal látandó el; a kutépitési kötelezettség alól való felmentés esetei részletesen szabályozandók.

5. Két hektoliter viz készletben tartása kötelező minden háznál, tehát ott is, ahol kut van és — csak a téli hónapokat kivéve — az egész éven át.

A tervezet ezen intézkedéseivel mindenestre több lenne az oltáshoz felhasználható viz; de természetesen ehhez még hozzáteendő lenne oly intézkedés, mely a vizet a fecskendő által használható közelségbe hozza, vagyis a vízszállítás rendezése. A tervezetben említett földalatti víztartók és alkalmas kútak létesítése esetén legtöbbször elérhető lenne, hogy az oltáshoz szükséges viz elég mennyiségben állana a tűzoltóság rendelkezésére, t. i. ha a tűz kisebb terjedelmű volna; de nagyobb terjedelmű tűznél nem mondhat le a tűzoltóság a helyszínére kocsival szállított viz igénybeviteléről sem, azért nem elégséges csak az az általános intézkedés, hogy az oltáshoz szük-

— A máramarosszigeti önkéntes tűzoltó egy-
zet 1909. január 3-án tartotta fennállása óta
15.000-ik éjjeli őrségét, amely alkalommal
— megelégedéssel hiven — az őrsegi szolgálá-
tot a parancsnokság tagjai teljesítették a követ-
kező felsorolással: Napostiszt: Szöllősy An-
ton tan., polgármester, egyleti elnök; őr-
parancsnok: Bartha János parancsnok; szol-
gálattevők: Fodor József alparancsnok,
Egerezky Emil, Skrobotovits Vince
szolgálatparancsnokok, Gottlieb Móric szer-
tartók és Nemes Rezső segéd tiszt. Az ünne-
p alkalmával a parancsnokság a legénységet,
szolgálattevő tagjait s a meghívott vendége-
ket megvendégelte s ekkor tüzte fel Berch-
müller János tb. főparancsnok dr. Sefesik
Lajos városi tisztí orvos, egyleti orvos, mellére
a 15 éves szolgálati érmet. Üdvözölte az egyle-
tet első főparancsnoka s örökös tb. főparancs-
nokja Várjon Lajos, a felsőcsallóközi járás
tűzoltószövetségének felügyelője is. (N. R.)

— A kecskeméti tűzoltóság tagjainak száma:
1 parancsnok, 2 őrpáncsnok, 19 hivatásos
tűzoltó és 70 kiségitő rendőr-tűzoltó. A tűz-
oltóság rendelkezésére állott az 1908. évben
1 hidroporszivattyú, 1 hydrophorszivattyú,
1 víznyelő méter hosszu Walser-féle kocsi-
szivattyú és egy szerkocsi, melyen a következő tűz-
oltási eszközök nyertek elhelyezést: 1 Mátrai-
féle háromrészü kihuzólétra két támruddal,
1 egyszerű támasztólétra, 1 egykaru mászó-
létra, 1 Szabó Albert-féle kézifeckendő vörös-
szalagos medencével, 20 vászonveder, 3 tűzhorog,
1 feszítőrud, 12 vasvilla, 6 vaslapát, 19 kézi-
lámpa, 1 Stolze-féle füstálarc tíz méter hosszu
szűrőtömlővel, 1 ugróponyva, 2 takaróponyva,
1 gyógyszerláda, 2 pár gummikeztyű, 1 kiséfa.
Ezenkívül minden egyes szerez 2—2 acetylén-
lámpa és két darab aszbesztfáklya van
elhelyezve. Telepengedélyezéseknél és gyár-
tisztogatásoknál a parancsnok 15 esetben mű-
ködött közre.

Erzsébetfalva.

Bárgérfi Gézának a parancsnokság által jóváhagyott
évi jelentéséből vesszük át az alábbiakat:

Most viharban a tengernek összezuul minden habja,
és minden is száz gondolatnak árja forr. A gondolatok
széles tengeréről felmerül egy vezérlő motívum, t. i. az,
hogy minden társadalmi intézménynek s így a mi
tűzoltóságunknak is létet adott: a felebaráti szeretet, a
közösség. Szeretet a társadalom, az egész emberiség
s a szorosabb értelemben vett haza iránt a mi vezető
erőnk. Néhány lelkes emberbarát, egy pár melegen
szóló és magasztosan gondolkodó elme teremtette
ezt a tűzoltói intézményt ugy külföldön, mint hazánk-
ban. A német önzetlen törekvéseiket pártfogolták a jók,
a szorgalmas igaz ügynek bajnokai s így fejlődött az elve-
telt magasságnaként terebélyes fává!

Barátság rohamosan haladt az utolsó évtizedeken a
tűzoltó-intézmény lépést tudott tartani vele.
A múlt előtt ugy tűnik fel a dolog, mintha a technika
fejlesztésével a tűzbiztonság növekednék, pedig a látszat
ellentéteben esal! A gyáripár, a villamosság térhódi-
gatása növekszik a tűzveszedelem. Hogy a tüzesetek
száma aránylag csökken és hogy a tűz pusztítása oly
könnyű, melyekben régebben lehetetlen volt a cselek-
vés, az nem oly veszedelmes, csak azzal magyarázható,

hogy a tűz kitörését megakadályozó megelőző intézke-
dések biztosabb alapon nyugszanak, mint azelőtt. Ma
van megelőző tűzrendészet, mely rövid idő alatt bámu-
latos fejlődésnek indult. Valóságos tudománnyá lett
maga a tűzoltóintézmény is.

A hatalmas gyártelepek, óriási színházak és bér-
paloták a legnagyobb vigyázat mellett is a tűznek oly
forrásai, amelyekkel szemben a cselekvés legkülönbébb
módja s gyorsaság és biztosság szükséges. A régi módu
szerek heiyét gőzfeckendők és kiváló szerkezetű létrák
foglalják el s az automobil is a tűzoltás szolgálatába
lép. A kényszerített, köteles vagy önkéntes tűzoltósá-
gok helyébe lépnek a hivatásos tűzoltók, akik egész
életüket e tisztas és fáradságos pályán töltik.

Az önkéntes tűzoltóságok ma már csak másodrangu
szerepet töltenek be, csak támogatják hivatásos bajtár-
saikat. Az egyik kötelességből, a másik önzetlenségből
cselekszik felebarátaikért. Mindkettő feltétlen tiszteletet
és igaz becsületet nyervén a nem tűzoltó részéről. De
csak fejlett, egészséges viszonyok közt.

Nálunk Erzsébetfalván, a főváros tőszomszédságában,
egy hatalmasan fejlődő községnek és gyártelepek terü-
letén, hol a lakosság száma negyedszázeezer, aránylag
igen mostoha viszonyok vannak.

Hivatásos tűzoltóságuk — sajnos — nincs. Minden
teher, minden feladat az Önkéntes- és az egyetlen Gyári
Tűzoltótestület vállaira nehezedik.

Tessék most ezt a helyzetet összehasonlítani rende-
zett viszonyokkal. Ott a tűzoltóság állandóan készenlét-
ben van, a szerek és előfogatok bármily pillanatban
rendelkezésre állanak s a jól működő telefon segítségé-
vel jó utakon a legrövidebb idő alatt a tűz vagy vész
színhelyén vannak. S ezzel szemben milyen a mi hely-
zetünk? Testületünk működő tagjai, a napi vagy heti
munka fáradsalmaitól megviselt tűzoltók, részint őrse-
gekre, részint gyakorlatokra fordítják azt az időt, melyet
pályatársaik pihenésre szánhatnak. S ha a riadó hallja,
akár verőfényes nap süt, akár zugó szél süvölt, vihar
csattog vagy villám cikkázik s legyen bár a falu leg-
távolabb eső részén, haza siet, a legszükségesebb fel-
szereléseit magához veszi s rohan a színhelyre. Míg a
tűzhez jut tűzoltóságunk, százféle akadállyal kell meg-
küzdenie. A tűzjelző telefon hiányos működése, lovak
nehéz szerzése, a rossz utak s a vízhiány mind-mind
olyan gátló körülmények, amelyek a gyors cselekvést
legnagyobb mértékben megnehezítik.

A nézők csak a bámulást is megunják már és el-
távoznak, de a tűzoltónak még dolgs van. Alig pár óra
pihenője marad, hogy másnapi kenyérkereső munkáját
folytassa. Ám mindezt egy-egy köszönő szó — tiszte-
let a kivételnek — ritkán hangzik el.

Minduntalan előfordul az a szomorú jelenség, hogy
az önkéntes tűzoltóság lenéző kicsinylés és guny tárgya,
sőt vannak olyanok is, akik csak hiúságot és szereplés-
vágyat látnak benne. Igazán különös elitévelődése az
emberi gondolkodásnak! Hát van-e joga valakinek azt
kérdéznie és vizsgálnia, hogy aki vele jót tett, miért
tette? Könnyű azoknak, akik a parton állanak, mosolyogni
afelett, aki élete kockázatásával menti meg embertársa
életét s könnyű azzal gúnyolódni, hogy csak az érdem-
keresztet vadászta; a fuldokló, a megmentett ember
másképen gondolkodik. Egész más a helyzetet elfogul-
tan nézni kívülről, mint belülről kifelé tekinteni. Amint
a sűrűben álló nem látja a cserjék és bokrok közt sietve
rohanó patakot, hanem csak néha-néha csillan fel előtte
a napfényben fürdő ragyogó víztükör, éppen ugy az
elfogult szemlélő sem látja az önzetlenséget a maga
teljes valóságában, a maga hatalmas mivoltában. Aki
igazán, minden elfogultság nélkül érez, nem tagadhatja
meg a tűzoltótól azt a becsületet, melyet joggal meg-
követelhet. Reméljük és hisszük, hogy a multban szomo-
ruan tapasztalt kicsinylés helyett az anyagi segítség
mellett egyaránt szükséges erkölcsi támogatásban is
lesz jövőben részünk! (Folyt. köv.)

Miért késik a biztosítási törvény?

Európa valamennyi jogállamában van már biztosítási törvény, mely megvédi a közönség érdekeit a biztosító társaságok esetleges tulkapásaival szemben. Egyedül Magyarországon tervezik és ígrik a törvényt már esztendőök óta, anélkül, hogy egy lépéssel is közeledtek volna a cél felé.

Öt hat esztendő előtt, még Plósz Sándor miniszterisége idején a magyar kormány is komolyan gondolt a biztosítási törvényjavaslat benyújtására, el is készült a törvénytervezet, szaktanácskozáson meg is vitatták annak rendelkezéseit, de a tervezetet szépen visszaadták a referensnek. A javaslat ellen közben irtó háborút indítottak és minden követ megmozgattak, hogy a tervezet az igazságügyminisztérium irattárában maradjon. És a törvénytervezet aktáit csakugyan vastag por fedi a minisztériumban.

Már most fölmerül a kérdés, hogy miért is tiltakoznak oly erősen a biztosító társaságok az új törvényjavaslat benyújtása ellen?

A „Pesti Napló“ erre a következőképp válaszol:

„Az új biztosítási törvény legkardinálisabb intézkedése az, hogy a biztosító társaságok tartoznak a biztosítási díjtartalékot magyar értékekben elhelyezni. Ez az a pont, mely ellen a biztosító társaságok küzdelmet indítanak. Különösen a külföldi intézetek azok, melyek bajosan tudnának megfelelni ennek a követelésnek, bár a magyar intézetek közül egyik vagy másik szintén savanyu arcot vágna, ha a törvény előírná a díjtartaléknak magyar értékekben való deponálását.

Hogy azonban erre az intézkedésre mennyire szükség van, az kitűnik egy hatalmas osztrák biztosító társaság bécsi igazgatójának kijelentéséből, melyet akkor tett, amikor egy magyar bankigazgató zálogleveleket kínált megvételre. A bécsi direktor rövid, de azért félre nem érthető kijelentése így hangzott:

— Köszönjük, Magyar értékekre nekünk nincs szükségünk. Csak nem vagyunk bolondok, hogy magyar záloglevelet vagy más magyar értéket vásároljunk, ha a törvény nem kötelez rá. Ha majd a biztosítási törvény előírja, hogy kötelesek vagyunk magyar papirokban elhelyezni a díjtartalékot, akkor, sajnálattal bár, de kénytelenek leszünk pénzünket magyar papirokban is elhelyezni. Addig azonban magyar záloglevélre pénzt nem költünk.

Ebből a cinikus hangu kijelentésből mindenki megértheti, hogy az osztrákok is azért packáznak velünk, mert tudják, hogy a mi kormányunkkal mindent meg lehet tenni. Ők szívességet csak akkor tesznek, ha erre kényszerítik őket.

Eppen ezért a biztosítási törvényt meg kell csinálni. Meg kell csinálni azért, mert meg kell védeni a közönség érdekeit, nehogy idegen biztosító társaságok rövid néhány esztendei „munkásság“ után tovább álljanak és a közönség „lesse“ a pénzét. De szükség van a biztosítási törvényre azért is, mert a magyar járadékot és a magyar záloglevelet, az egyre rosszabb pénzügyi viszonyok mellett és a magyar érték iránt megnyilatkozó ellenszenv látára, nem lehet másképp elhelyezni, mint úgy, hogy törvényben kötelezzük azokat az intézményeket, melyek a közönség pénzével dolgoznak, a magyar értékek vásárlására és elhelyezésére.

E rövid magyarázat után érthető tehát, hogy „miért késik a biztosítási törvény“, de még érthetőbb, ha azt mondjuk, hogy a törvénynek a sürgős benyújtásával, a kormány tovább nem várhat!

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tartalom:** Tűz a Nemzeti Színházban. Hivatalos rész: Meghívó. Nápolyi felhívás. A segélyzőpénztár elnökségének jelentése az 1908. esztendő második feléről. Az Illustrierte Feuerwehr-Zeitung 25 éves jubileuma. Budapest főparancsnoka a színháztűzről. Londoni tanulságok. Írta: Markuszovszky Béla. A tömegművelés. Írta: —s—r. Fűszerkereskedők, festékkereskedők.

— **Darányi Ignác** földmivelésügyi miniszter a hegyvidéki kirendeltség előterjesztésére Tuskés, Nagykemence, Szinna, Szelesmező, Szerelmes, Biróka, Husszumező és Udva zemplénnvármegyei községeknek 17.700 korona államsegítést engedélyezett arra a célra, hogy segítsenek a községekben tarthatatlan vízmizeriákon. Az okos rendelkezés elsősorban ugyan azt célozza, hogy a hegyvidékieknek s állatjaiknak ivóvizük legyen; a tűzoltás szempontjából azonban teljesen mindegy, hogy mi az eredeti rendeltetése valamely vízmennyiségnek, csak rendelkezésre álljon, vész esetén kapható legyen.

— **A veszprémi színház megnyitása** alkalomával, január 10-én, az ünnepi beszédet Óvári Ferenc dr. mondotta, kinek ekkor nyújtották át Veszprém város díszpolgári oklevelét. Az egybegyűlt nagy közönség ez alkalommal is lelkesen ünnepelte szeretett képviselőjét, ki a színház deficitjének pótlására kamatnélküli százezer korona kölcsönt adományozott.

— **Bárczy István dr. polgármester mint tűzoltó.** Ujtátrafüreden a Szontagh Miklós-féle szanatóriumban, ahol többnyire tüdőbetegek tartózkodnak, a minap tűz ütött ki, amely az egyik kéményből származott. A szomszédos Ótátrafüredről, ahol akkor igen sok budapesti között rövid szabadságon a főváros polgármestere is tartózkodott, a férfiak felkerekedve, dr. Bárczy István polgármester vezetésével a tűz oltására siettek s a szanatórium személyzetével együtt dolgozva, csakhamar lokalizálták a tüzet, amelynek csak a szanatórium egyik tornya esett áldozatul.

— **Új biztosító társaság Debrecenben.** Debrecen és vidékének földbirtokosai elhatározták, hogy kartelen kívül álló tűz-, jég- és életbiztosító társaságot alakítanak 4 millió korona alaptőkével.

— **A déliolaszországi pusztulás főszenhelyén,** Messinában, több más mentőcsapat között a bolognai tűzoltók is ott valának. Az egyetemi könyvtár sok értékes könyvét, kéziratát s műtárgyait ők mentették meg, valamint egy dúsgazdag messinai nemes pénztárát is. Az utóbbi a derék tűzoltóknak ötezer lírával jutalmazta meg fáradtságos munkájukat és a tűzoltók — ezt az összeget a katasztrófa által sujtott emberek javára ajánlották fel.

— **Régibb, írott nyelvelméleinkben,** az ugynevezett kodexekben, amelyek jobbára a XV-ik század végéről s a XVI-ik század elejéről maradtak reánk, van két ige: „gyaponik“, „gyapont“; az első annyi mint meggyul, lobbot vet, a másik annyi mint meggyújt. A későbbi irodalomban e két szónak nyoma vész. Most Simonyi Zsigmond egyetemi professzor, jeles nyelvész, a „Magyar Nyelvőr“ című folyóiratban fölemlíti, hogy nemrégiben ráakadt e szavaknak az élő használatára Papkesziben, Veszprém vármegyében. Egy ottani parasztasszony ugyanis ilyeneket mondott előtte: Ekke a szőnyékke

...állapítja a mérnökök és építészek egyesületé-
nek helyiségében, rokonszenvesen fogadott elő-
...ismertette a — jövő szinpadát. Lapunk
...még 1907-ik évfolyamunk júniusi
...írva lehettek.

— **A lakhatási engedély és a kémények.**
...vármegyében az a gyakorlat, hogy a
...engedélyt valamely új házra a ható-
...akkor adja meg, ha a kéményseprő
...kéményeket kifogástalanok gyanánt előbb
...Mindenképen okos és helyes szokás,
...törvényhatóság meghonosíthatná a
...területén.

— **Tűz egy londoni szállóban.** 8 órakor reggel egyik
...Londonnak tűz támadt. Az épületben lévő
...vendég közül a földszintiek megmenekültek,
...nehánya kinyitott az ablakon s súlyo-
...megsebesült, a többi a tetőn át menekült, 8 azon-
...megfalaadt. Londonban ez másképp nem is
...lehető.

— **Az automobil-ipar Franciaországban.** Návay
...a kereskedelmi miniszter párisi
...a francia automobil-iparról küldött
...jelentést.

...évi párisi működése óta kíséri figyelem-
...az új, aig husz esztendő iparnak
...diadalmas fejlődését. A világban
...fogadták az új talál-
...Návay dr. — de a vevőközönség
...álláspontjára helyez-
...várakozás álláspontjára helyez-
...pedig jogossá tette, hogy még
...ki a határozott kocsitípus, az új
...korát élte. A gyártás
...munkások hiánya,
...nehézzé tették, mint
...iparnál a kifejlődést. Az automobil
...drága volt; lóerőnként körülbelül
...frank. Mégis óriásinak kell mon-
...az iparnak a fejlődését, ha, az
...összehasonlítjuk a maival, melynek
...átiaga 500 frank.

...azonban, akik még most is várják
...Návay dr. fölteszi a kérdést,
...van-e jogosultsága ennek a remény-
...Mindenestre nehéz rá a határozott
...kezdet nehézségeit leküzdötté már
...A gyárosok nem szorulnak rá az ár
...mert az automobil immár nem
...hanem gyakorlati közlekedő eszköz.

...lassanként az automobil gyakor-
...a 6—20 lóerejű könnyű kocsi.
...a nagy, 50—60 lóerejű
...luxuscikk. Míg a kis kocsi az
...természetesen maga után
...megkönnyítését. A kis
...csökkenését jelenti, de ez
...hozzájárul az automobil elterjedéséhez,
...a főntartási költség reduk-
...A nagyközönség ellenszenvé is
...az automobil sebessége ellen. Szá-
...tehát az ár redukálódására. De ez
...oly rohamos, mert akkor már
...is kára lenne belőle.

mobilkban 1905-ben 100,521.000 frank volt.
Németországra ebből 1,131.607 frank jutott,
Angliára 4,972.741 frank, Magyarországra és
Ausztriára 80.341 frank, Olaszországra 480.549
frank, 1907-ben az összes kivitel 144,351.610
frank volt. Németországra ebből 1,360.241 frank
jutott, Angliára 6,040.952 frank, tehát tetemes
növekedés. Ausztriára és Magyarországra 91.531
frank, Olaszországra 396.792 frank, tehát
csökkenés volt idevaló kivitelében Francia
országban.

A gyárak most már előre dolgoznak, de
ezt nem lehet tultermelésnek nevezni. Nem
lehetne a nagy keresletet kielégíteni, ha nem
lenne belőle raktáron lévő áru. A bércocsi,
társaskocsi, teherszállító automobil ma már
mind nagy keresletnek a tárgya. Van ma már
10 lóerejű auto is 5500 frankért és ez a leg-
újabb vívmánya az automobil-iparnak. Mind-
ezek után bátran jelentheti ki Návay dr., hogy
az automobil nemsokára éppen olyan szükséges
dolog lesz, mint a táviró, telefon vagy bármely
találmány, mely a közlekedés megkönnyítését
szolgálja.

— **Gyújtómonopólium Ausztriában.** Egy bécsi
lap híradása szerint Ausztriában a gyújtó-
monopólium behozatalának eszméjével foglal-
koznak. Okot erre a rendszabályra a küszöbön
álló szociálpolitikai törvényhozás szolgált. Az
a roppant kiterjedésű biztosítás aggság esetére,
melyet még a Beck-kormány idején készült
javaslat tervez, igen sok költséget fog okozni.
Ennek a nagy költségnek fedezésére fog többi
között szolgálni a gyújtómonopólium jövedelme.
Annál a szoros viszonynál fogva, mely Magyar-
ország és Ausztria közt fennáll, valószínű, hogy
ha Ausztriában behozzák a gyújtómonopóliumot,
mi sem maradunk meg nélküle és Magyaror-
szágon is a kincstár fogja árulni a gyújtót. Az
különbözn jó lesz nálunk, ha meg fog drágulni
a gyufa, mert csökkenni fognak ama rengeteg
számu tüzesetek, amelyek azáltal keletkeznek,
hogy a házaknál magukra hagyott apró gyer-
mekek a gyufával játszanak. A drágábbá lett
gyufát bizonyára gondosan el fogják zárni a
gyermekek elől a könnyelmű és gondatlan
szülők, s kevesebb nemzeti vagyont fog majd
elpusztulni.

Alkalmi bók. P. Márkus Emiliával, a Nemzeti Szin-
ház kiváló művésznőjével, találkozott a korzón egy író-
ismerőse.

Persze rögtön a minapi tűzveszedelemről kezdtek
beszélgetni. Jan. 18-án ott volt a Nemzeti Színház néző-
terén az író is és a maga impresszióiról beszélt a
művésznőnek.

— Engem legjobban bántott az, — mondotta a
művésznő — hogy hétfőn nem játszhattuk végig a tűz
miatt a darabot. Ugy éreztem ugyanis, hogy még soha
olyan jól diszponálva nem játszottam Monna Vanna
szerepét, mint ezen az estén.

— Oh, ezt én is észrevettem! — felelte az író —
Őszintén mondhatom, nagyságos asszonyom, ezen az
estén ön igazán tűzzel játszott és gyújtó hatása
volt...

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. A bő (mászható) kéményeknek se meg nem gyújtható, se le nem faragható vastag szurkos koromját a következő eljárással lehet a kéményből eltávolítani: 20 liter meszelésre alkalmas oltott meszet összekeverünk 3 kiló mosósózával és 2 kiló őrölt sóval, s ha a keverék jól feloldódott, bemaszaljuk vele a szurkos területet egy óra közben háromszor egymásután. Néhány nap alatt e bevonat kivonja a szurok zsirját úgy, hogy a póznára kötött kaparóvas segélyével tisztára leperegteszhető.

Y. Egy tiz lóerejű elektromotor turbinás fecskendővel kapcsolatban perccenként 400 liter vizet szállíthat. Az áramot a villamos vasut vezetékéről épügy leszedhetni, mint a villamos világítást szolgáltató hálózatból.

M. A lépcsők alatti területet ma már még New-York építési szabályzata sem engedi kihasználni faliszekrények beépítése.

B. A benzin s más hasonló tűzveszélyes folyadékok árusításával foglalkozó és ily folyadékokat nagyobb mennyiségben raktáron tartó vagy ilyen folyadékkal dolgozó ipartelepek külön vizsgálatát a kereskedelmi miniszter múlt évi október 10-én 62304/08. számú leirátával rendelte el és pedig az 1884. évi XVII. t.-c. 35. és 36. §§-ai s az 1892. évi XXVIII. t.-c. 3. §-a alapján. A helyszíni szemlék eredményéhez képest az elsőfoku hatóságoknak, telepengedélyhez kötött ipartestületekre nézve az 1884. évi XVII. t.-c. 35. §-a, egyéb ipartelepeket illetőleg pedig a törvény 36. §-a értelmében, a szükségesnek mutakozó hatósági intézkedések elrendelése céljából, véghatározatot kell hozniok.

T. A benzinnek hivatalosan megállapított ára 1909-re Budapesten 25 kgos kannában 50 K, Budapesttől 150 kilométernél közelebb fekvő benzinállomásokon 60 K; végre Budapesttől 150 kilométernél távolabb fekvő állomásokon 65 korona.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geittner és Rausch** tulajdona)
fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.
Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Budapest,
VI., Váci-út 69
GYÁRT:
◁ Gőz-, motor-, tűzifecskendőköt és kútszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON
cs. és kir. udvari szállítók, gyártanak:
tűzifecskendőköt és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.
Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest,
V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigszínház fősomszedságában).

Mátrai, Feik és Társa
Budapest.
Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.
Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.
Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlómotókat.

Walsér Ferenc
tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémöntőde
Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán
Budapest, VIII., József-körút 35.
GYÁRTUNK: tűzifecskendőköt, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.
Elsőrendű
tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat
és mindennemű felszerelést készítenek

Győző Béla és Tsa
Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.
Szállítanak
automobil-, gőz- és motorfecskendőköt, kocs-, mozdony- és targoncafecskendőköt, felszereléseket és tömlököt.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —
„Optimus” kézi tűzoltókészülék
ára 8½ liter ürtartalommal . . . 65 K.
10½ „ „ . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat
legjobban és legolcsóbban készít
Ritscher Zsigmond és Fia Kőrmenden.
Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Tűzbiztos mázolás.
Nedves épületek kiszáritása. Házigomba kiirtása.
Szárító-Fűtési, Impregnáló és Mázoló Vállalat
Budapest, V., Pannónia-u. 2/B.
Telefon 21-04.

Magyar Fémlemezár r.-t.
Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.
egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TŰZRENDESZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján.</p> <p>Előzeteseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.</p> <p>Az előzetesekről vonatkozó felszólalásokat az Országos Tűzoltó-Szövetség elnökségéhez kell intézni; a közlés díja az előzetesek s hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG.</p> <p>Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90—33.</p>	<p>Előfizetési ára, egész évre, 5 korona.</p> <p>Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.</p> <p>A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írójuk díjazására formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy stílusjelölést adjék.</p>
---	---	---

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

A XVII. országos tűzoltó-szak-tanfolyam.

Ismerteti: **SOLTESZ IMRE**, csendőrfőhadnagy.

Néhány év előtt a honvédelmi és belügyminiszter urak őnagyméltóságai egyetértőleg elhatározták, hogy oktató tanárjainkat és segédoktató altisztjeinket a tűzoltás szakismereteibe is beavatgatják.

E szakismeretek elsajátítása végett az évenként rendezni szokott országos tűzoltó-szaktanfolyamba, Budapestre néhány tisztet és altisztet vezényeltek. Hol azok, a polgári hallgatókkal együtt szakszerű kiképzésben részesültek. 1908-ban öt csendőr oktató-tiszt és kilenc segédoktató-altiszt és 39 polgári hallgató vett részt a tűzoltó-szaktanfolyamon.

A tanfolyam parancsnoka, dr. Szily József, a székesfőváros tiszti orvosa, önkéntes tűzoltó-parancsnok volt. Az előadók részben az önkéntes s részben a budapesti hivatásos tűzoltó tisztek sorából kerültek ki. A tanfolyamot két napig tartott vizsga zárta be, melyen azonban csak a polgári hallgatók vettek megvizsgálva.

A tanfolyam az elméleti és gyakorlati ismeretek tanítását karolta fel. Az elméletiek közül felemlitendőnek tartom különösen a praeventiv tűzrendészetet, mely bennünket, csendőröket leginkább érdekelt, mert ezen a téren akad a legtöbb

tennivalónk. A vidéken ugyanis ma még csak itt-ott látunk óvóintézkedéseket e pusztító elem, a tűzzel szemben, mely pedig évente nem kevesebb, mint 38—40 millió koronakárt szokott okozni.

A statisztika e félelmetes nagy számadatát tekintve, belátjuk, hogy igen okos dolog volt végre e vagyont pusztító elem elleni védekezésre is gondolni. Már a törvénytervezet is elkészült az e téren való tennivalókra nézve s ha ma holnap e javaslat törvényként kerül elő, üdvös dolog lesz azt az államhatalom most immár szak-képzett végrehajtó közegeivel, a csendőrökkel az egész vonalon életbe is léptetni. Noha tűz volt, van és lesz, azért mondhatjuk, hogy ha a praeventiv tűzrendészet intézkedései az ország minden részében végrehajthatnak, az évi tűzkár jelentékenyen csökkenni fog, a mi nemzetgazdasági szempontból mindenesetre felette kívánatos.

A tanfolyam előadói megismertettek továbbá a tűzoltószerek jókarban tartásával, mi bennünket ugyancsak érdekel, mert noha a tűzfelügyelők lesznek elsősorban hivatva e téren az ellenőrzést gyakorolni, e jogkör mindenesetre megilleti (?) a csendőröket is, mert a tűzoltószerek jókarbantartása épp oly nagy jelentőségű a tűzoltókra nézve, mint a milyen fontos a katonánál a fegyver harc képes állapota.

Bár tapasztalatból tudjuk, hogy

van nem egy község, hol a fecskendőben még krumplit is tartanak, a szaktanfolyam hallgatása révén megismertük még azon számos egyéb bajt is, mik a vidéken e fecskendő működésbe hozását hátráltatják.

Érdekelt bennünket továbbá a tűzmentes építkezés szabályainak ismeretése, mert ez által nemcsak a praeventiv intézkedések, de sőt a tűzkeletkezési okának kutatása terén is gyarapodtak ismereteink.

Gyakorlati szempontból tanulságos volt a fecskendő szerelése, mely bennünket, csendőröket annyiban érdekelt, mivel nem ritkán jut a csendőr abba a helyzetbe, hogy a kint, mezőn dolgozó tűzoltók helyett, vész esetén neki kell a fecskendőt olyképpen felszerelni, hogy az az összeverődött laikus falusi nép által is használható s a szakértő tűzoltók megérkeztéig azzal a tűzoltás már is megkezdhető legyen.

Ily távollevő szakértők helyett a csendőr vezetheti a tűzoltást is, mely célból üdvös volt megismerkednünk az oltás taktikájával s a vizszerzés módozataival is.

A személy- és vagyonmentés ismereteibe, az első segély nyújtás s a létra és egyéb mentőeszközök kezelésének elméleti és gyakorlati oktatásával lettünk bevezetve.

Az első segélyt az előadó orvos oly terjedelemben ismertette, a mint azt a mentőknek kell ismerniök; ennek kapcsán megtekintettük a mentők laktanyáját is.

Gyakorlati tapasztalatainkat gazdagítottuk egyes gyárak megtekintésével. Megtekintettük, mint nevezetesebb tűzoltási objectumot, a henger-malmot s az operát, mely utóbbi a tűzbiztos építkezés tekintetében a kontinensen első helyen áll.

A gyárak tűzoltószer-termékeinek megtekintése végett felkerestük a Mátrai és Feik-féle tűzoltólétragyárat, a Köhler-féle s a budapesti szivattyugyárat, hol az előadók és gyárosok az egyes szerek és gépek működését

kiképzendő legénységbe, úgy csendőreink nemcsak a praeventiv és nyomozó szolgálatukban veszik nagy hasznát ez irányban való kiképezetésüknek, de sőt hasznos ismereteiket a vidék lakóival is közölve, fegyvert kovácsolhatnak a hatalmas pusztító elemmel szemben felveendő harcra.

Tekintve azt, hogy a polgári hallgatók e tanfolyam elvégzésével és a vizsga letételével jogositványt szereztek arra, hogy egy évi gyakorlat után a tűzoltótiszti vizsgát is letehesék, ajánlatos volna a vizsgába csendőrtisztjeinket is bevonni, hogy a tűzoltói képesítést ezek így megszerelve, egykor, ha majd az intézménytől megválva a vidéken letelepednek, ismereteiket, mint falusi tűzoltó-parancsnokok, vagy tűzoltó-tisztek, a közjó előmozdítására értékesíthessék.

Tűzrendészeti ügyekben az országos szövetség szakvéleményét a kir. iparfelügyelők is tartoznak kikérni.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 102/VI. A. 1909. sz. körrendelete valamennyi kerületi kir. iparfelügyelőhöz.

A gyáraknál felmerülő tűzrendészeti kérdések elbírálásánál jelenleg — azon néhány várost és néhány vármegyét kivéve, a hol hivatásos tűzoltótisztek avagy tűzrendészeti felügyelők vannak és foglalkoznak ezzel hivatásszerűen, — a legtöbb esetben a kerületi iparfelügyelők szerepelnek szakértőkként, sőt gyakran kezdeményező javaslatokat is tesznek.

Tekintettel arra, hogy a tűzrendészet ma már oly sokoldalú és kifejlett ismeretág, mely egy ember teljes szakténykedését leköti, a tűzrendészeti szempontok helyes elbírálása érdekében a magyar országos tűzoltószövetségnek, mint a m. kir. belügyminiszterium tűzrendészeti szakközegének azon ajánlatát, hogy a ker. kir. iparfelügyelőknél felmerülő tűzrendészeti kérdésekben az iparfelügyelőket szaktanácsal ellátni hajlandó, elfogadtam.

Ehhez képest utasítom a kerületi iparfelügyelő urakat, hogy a hol ennek szükségét látja, — tűzrendészeti kérdésekben a magyar országos tűzoltószövetség (Budapest, VII., Rákóczi-ut 38. sz.) szakvéleményét mindenkor kérjék ki.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség orsz. választmányi ülése április hó 4-én d. e. 9 órakor tartja nagygyűlését Budapesten, VII., Rákóczi-ut 38. sz. a. hivatalos helyiségében, melyre az elnökség és felügyelő-bizottság tagjai és a városi és körzeti tűzoltószövetségek elnökségei tisztelettel meghívóznak.

A nagygyűlés tárgysorozata:
1. A jegyzőkönyvhitelesítő választása.
2. Az elnökség 1908. évi jelentése és dr. Maronovich Imre felügyelő-bizottsági tag lemondása.

3. Az 1908. év második feléről szóló zárójelentés és a felügyelő-bizottság jelentése.

4. A segélyzőpénztár 1908. évi jelentése.

5. Tagtestületek és tagságidjáhozjárások tárgyalása.

6. A budapesti szövetség előterjesztése az országos választása tárgyában.

7. A versenyszályozási szabályzat módosításának tervezete.

8. Az orsz. szaktanfolyam rendezése és a szaktanfolyam engedélyezése.

9. Az I. m. ált. biztosítótársaság alapszabályzatának módosítása.

10. A "Tűzrendészet" II. kiadásának sajtó alá rendezése és a felmerült költségtöbblet megfizetése.

11. A pályázati kérdések kiírása és megválaszoltatása.

12. Folyó ügyek és netáni indítványok.

Budapest, 1909 február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor   Breuer Szilárd
elnök.   titkár.

Jegyzet: Április 3-án este társasvacsera a Kaszás-ut 38. sz. alatt Rákóczi-ut és Akácfa-u. sarkán.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség segélyzőpénztárának nagygyűlése április hó 4-én tartja rendes évi nagygyűlését Budapesten VII., Rákóczi-ut 38. sz. a. hivatalos helyiségében, melyre a tagtestületek meghívóznak azzal, hogy írásbeli meghatalmazással ellátott egy-egy kiküldöttjük útján a nagygyűlésnél nagyobb számban képviseltetni kívánják magukat.

A nagygyűlés tárgysorozata a következő.

1. Előterjesztés megnyitó.

2. Az igazoló-bizottság jelentése.

3. Nemzeti jegyzőkönyvhitelesítő-bizottság jelentése.

4. Az elnökség jelentése az 1908. évről.

5. Az 1908. évi zárszámadások előterjesztése és a felügyelő-bizottság jelentése kapesán a költségvetés megadása.

6. A költségvetés megállapítása.

7. A netáni indítványok tárgyalása, melyek az elnökség a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg megválasztották.

Budapest, 1909 február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor   Breuer Szilárd
elnök.   titkár.

Jegyzet: Az elnökség a máv. igazgatósághoz kedvezményes kölcsön felvétele iránt megkeresést intézett. Azonban az igazgatóság nem kívánja megadni, mert az ilyenek engedélyeztetni fognak, felkérve az igazgatóságot, hogy az esetleg igényt tartó testületeket, hogy az igényt mielőbb jelentsék be az elnökségnek!

1909.

Meghívó.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség első segélyzőpénztárának nagygyűlése április hó 30-án, délután 3 órakor ülést tart, melyre az elnökség tagjait tisztelettel meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

1. Az orsz. választmányi gyűlés tárgyainak előkészítése.

2. Az előadónak kiosztott tárgyak előterjesztése.

3. Folyó ügyek.

Ugyancsak ez alkalommal délután 1/2 3 órakor a segélyzőpénztár elnöksége is tart ülést.

Budapest, 1909 február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor

Breuer Szilárd

elnök.

titkár.

Jegyzet: Ülés után, este a Kaszás-főle vendéglőben, Budapest, VII., Rákóczi-ut és Akácfa-u. sarkán társasvacserára gyűlnek össze a választmány tagjai!

239
1909. sz.

A magyar országos tűzoltószövetség elnökségének jelentése az 1908. év II. feléről.

A múlt évi augusztus hó 16-án Szatmárnémetin 280 testületi igazolt képviselő jelenlétében megtartott nagygyűlés az elnöki tisztre ismét gróf Széchényi Viktort, alelnökké dr. Óvári Ferenc eddigi alelnököt, a felügyelő-bizottság tagjává pedig Hellebronth Géza, gróf Széchényi Frigyes, Sendlein János, dr. Glósz Kálmán és dr. Marinovich Imre urakat választotta, míg az utána tartott első országos választmányi gyűlésen előadókká megválasztottak: Apáthy Vilmos (Gölnicbánya), Barabás István (Vasvár), Jászberényi Miklós (Mezőtárkány), dr. Rüll Béla (Mohács), Szabados Imre (Kaposvár), Szabó Gyula (Kismarton), Tankóczy Gyula (Szatmárnémeti), Varga Lőrinc (Temesvár), dr. Vass János (Eger), Vida Pál (Székesfehérvár); titkárrá Breuer Szilárd, pénztárnokká dr. Balogh Dezső. A felügyelő-bizottság tagjai közül azonban dr. Marinovich Imre lemondott ebbeli tiszteréről és azt ujabbi felkérésünkre sem volt hajlandó megtartani.

Az így megalakult elnökség első teendője volt a nagygyűlésen hozott határozatok végrehajtása, illetve az ebből folyó ügyek rendezése.

Az alapszabályok módosítási tervezetének a napirendről való levétele folytán a belső szervezet megváltoztatása egyelőre elhalasztott, kimondatván, hogy az a megalkotandó tűzrendészeti törvénnyel lesz összhangba hozandó.

A kötelezett tűzoltók részére alkotandó szolgálati érem tárgyában a nagygyűlés utasította ugyan az elnökséget egy eltérő külön éremmintára megállapítására, de minthogy ezen határozatot a somogyvármegyei tűzoltószövetség a belügyminiszteriumhoz megfeleltette és ennek folytán az illetékes hatóság véleménye is kikérletett, addig a megállapítás el nem intéztetett, ezen ügyben az elnökség további lépések tételét nem találta célszerűnek.

A tűzfelügyelők és a szövetségek elnökségi tagjainak rangjelzését a nagygyűlés levette a napirendről, mindazonáltal a somogyvármegyei szövetség ezt is megfellobbezte azon alapon, hogy e kérdések nem tartoztak a nagygyűlés hatáskörébe s hogy ezeket az orsz. választmány végérvényesen intézte el. Ezen kérdést illetőleg a fehérvármegyei szövetség is élt olyirányú előterjesztéssel, hogy ennek végrehajtása függesztessék fel a tűzrendészeti törvény megalkotásáig, ezen előterjesztés azonban nem volt figyelembe vehető, mert az elnökség egyrészt orsz. választmányi határozattal, másrészt pedig azon ténynyel állt szemben, hogy e rangjelzést már a legtöbb vármegyei szövetség tényleg alkalmazásba vette.

A nagygyűlés egyéb határozatai, u. m. a győri testület indítványa és Jászberényi Miklós javaslatai végre lettek hajtva, amennyiben ez iránt a felterjesztések megtétettek. Ennek tulajdonítandó azon belügyminiszteri körrendelet is (110,523/1908. sz.), amelyben a törvényhatóságok fejei annak bejelentésére hivatnak fel, hogy miként tettek eddig eleget a tűzrendészeti kormányrendelet 34. §-ban előírt felügyeleti kötelességüknek? továbbá azon belügyminiszteri leirat, amelyben arról értesíti az elnökséget, hogy a tűzrendészeti ügyekből kirótt bírságpénzeknek a tűzoltói pénztárakba való átutalása csak törvényhozási uton lenne kimondható. Megállapította továbbá a nagygyűlés a választmányi tagok utiköltségeinek és napidijainak mikénti kifizetését, az erre vonatkozó választmányi határozatot jóváhagyván és kijelölte a legközelebbi, 1911-ben tartandó nagygyűlés székhelyéül Veszprém városát.

A nagygyűlést követő választmányi gyűlésen megejtett előadói választás ellen a budapesti szövetség előterjesztéssel élt azon alapon, hogy a választásnál a választmány nem vette figyelembe az alapszabályokban rejlő intentiót; kéri a választás megsemmisítését és új választás eszközölését.

A nagygyűlésen rendezett versenygyakorlatoknál az első díjat elnyerte a váci csapat; díjakat nyertek még a szegedi, óbecsei, kisvárdai, selmecbányai, battonyai testületek versenycsapatai. Az egyik nagy díjat a jury nem adta ki. E versenyeknél alkalmaztatott először az új osztályozási szabályzat, továbbá az egyes szerelős számok jutalmazása; mindkettő bevált; az osztályozási szabályzat tekintetében tett gyakorlati tapasztalatokat az elnökség egyébként érvényesítette, ezeknek megfelelően a szabályzatot átdolgozta és új fogalmazásában az orsz. választmány jóváhagyása alá terjeszti.

Mint hogy a tűzrendészeti törvény mai napig sem készült el a miniszteriumban, elnökünk a főrendiházban 1908. december 21-én tartott beszédében e törvény megalkotását újólag szóvátette és meggyőző érveivel annak szükségességéről a miniszteriumot meggyőzte, annak ígérletét kivívta. A javaslat egyébként általánosságban megnyervén a belügyminiszter jóváhagyását is, egy legközelebb tartandó, szűkebbkörű, vegyes ankét elé fog terjesztetni.

A vármegyei szövetségek legtöbbje élénk működést fejtett ki a jelentés időszakában is. A már előbb alakult krassószörényi és a csongrád vármegyei szövetségek még a mai napig sem jelentették be csatlakozásukat

alakulásukat és csatlakozásukat szintén még eddig sem jelentették be. Minthogy Komárom-, Esztergom-, Borsod-, Gömörvármegyékben a testületek száma elég tekintélyes, az elnökség elhatározta, hogy e vármegyékben is megindítja a mozgalmat a vármegyei szövetségek megalakítása iránt.

A nemzetközi szövetség luxemburgi nagygyűlésén a szövetség képviselve nem volt, mert kiküldöttünk a gyűlésre nem mentek el s elmaradásukról az elnökséget nem értesítették.

Az orsz. szaktanfolyam a szokásos módon megtartatott; a hallgatók száma a csendőrség kiküldött oktatóival együtt 53 volt. Az I. m. ált. biztosító-társaság által adományozott 5000 korona, minthogy annak hováfordítása iránt a társaság még nem határozott, gyümölcsözőleg elhelyeztetett s egyben a társasághoz azon javaslat is tétetett, miszerint ezen összeg alapítványképen kezeltessek, kamatai pedig két tanfolyamhallgatónak adásának ki stipendiumképen. Az alapítólevelet elkészítettük és elfogadás végett a társaságnak megküldöttük.

A közigazgatási tanfolyamok keretében tartandó tűzoltói tanfolyamok megtartását a belügyminiszter 1909-re ismét engedélyezte és így az előadók kinevezése iránt még az év vége előtt megtettük javaslatunkat.

Tudomásunk szerint tanfolyam tartatott ezen időközben még a nagybecskereki kereskedelmi iskolában és a budapesti szövetség előterjesztésére megengedte a keresk. miniszter, hogy a budapesti felsőipariskolában az 1909. év folyamán tanfolyam tartassék, amelynek költségeire 500 koronát engedélyezett. Előterjesztést tettünk a földmivelésügyi miniszteriumhoz is a szentimrei földmives tanfolyamon tartandó tűzoltói tanfolyam ügyében, amelyet az engedélyezett is, megtartásával a somogyvármegyei szövetséget bizván meg.

A „Tűzrendészet“ című könyv II. kiadásának kérdése is némileg előrehaladt, amennyiben a szerkesztőbizottság újra megalakított és a mű mielőbbi elkészítésére utasított; e bizottság tagjai: Apáthy Vilmos, Breuer Szilárd, dr. Balogh Dezső, Köhler István, Lukáts Gyula, Markusovszky Béla, Oleják Károly, Szabó Gyula. A Barabás István által írt Népies tankönyv sajtó alatt van. A szervezési, egyenruházati és rangjelzési szabályzat elfogyófélben lévén, a revízió megejtésére kiküldetett egy Apáthy Vilmos, Breuer Szilárd, Szabó Gyula és Vida Pál előadókból álló bizottság.

A segélyzőpénztár irodai teendőit az iroda az eddigi módon végezte; a „Tűzoltógyufa“ jövedelmét e pénztárnak engedték át. A „József főherceg“ alapítvány kamatainak pályázati felhívását hivatalos szaklapunkban még az év vége előtt közzétettük.

A fent említett belügyminiszteri körrendeleten kívül még a keresk. miniszter adott ki tűzrendészeti szempontot érintő rendeletet (78,816/1908. VI. sz.) a petroleum- vagy nyers olajmotorok tárgyában.*

Előterjesztéssel éltünk a belügyminiszterhez: a közigazgatási tanfolyamok tűzoltói tanfolyamai tárgyában; a nagygyűlési határozatokból folyólag; a robbanásmentes edények kötelező elrendelése és a benzin tartásának telepengedélyhez való kötése tárgyá-

... a kőművek osztályozása és kötelező seprése iránt; az iparfelügyelő-
... véleményezési tárgyában;
... a közoktatásiügyi miniszter-
... az iskolai riadók kérdésében;
... földmives-iskola tűzoltói tanfolyama

Teléményt adunk a belügyminiszter-

... Geizer Gerő ugróponyva-állványá-

... tűzvédelmi szabályrendeletéről; Tö-

... „Gloria“ tetővédőberende-

... Vasöntődéje (Pozsony), Huszthy
... gépműhelye, Rosen-

... asztalosműhelye, a nagymihályi

... asztalosműhelye, Török

... sörgyára telepenge-

... élel-őrsködési szabályren-

... a székely-

... az áruházak telepengedélyezése;

... tűzrendészeti szabályren-

... Szeben és a Szabolcs és a

... észentiváni, felsőmuzslai, abauj-

... háromsátori, tápió-

... papai, békéscsabai, berekböszörményi,

... testületek alapszabályai

... keresk. miniszternek a kőművek

... Ungrvármegye kéményseprési sza-

... a ruhausztító-telepekre vonat-

A pénztári állapotot az évi zárszámadás
tünteti fel; a bevétel volt 12,309 K 21 f, a
kiadás 12,341 K 88 f, maradvány mint egyen-
leg 48 K 33 f. Különösen emelkedő tétel az uti-
költségek és napidíjak tétele, mint amely a
választmányi tagok után a nagygyűlés alkalmá-
ból és az új határozat értelmében 339 korona
60 fillérrel emelkedett és a vármegyei szövet-
ségek szaporodásával még folyton emelkedni
fog; ezen tétel ennek folytán a költségvetés
megszerkesztésénél különös figyelembevételt
fog igényelni. A jelen évben is az ennek foly-
tán beállt és előre nem látott tulkiadás csakis
a többi rovatban elért tetemes megtakarítások-
kal volt kiegyensúlyozható.

A tagtestületek sorából töröltetett az
év folyamán 23, míg ellenben 1 előző évi tör-
lés visszavonatot; belépett 411 új tagtestület
s pedig közvetlenül 10, a vármegyei szövetségek
utján 401 (u. m. Somogy 208, Baranya 67,
Szepes 33, Vas 22, Jásznagykunszolnok 14,
Pest 13, Budapest 9, Torontál 9, Temes 8,
Sopron 5, Csanád 4, Bácsbodrog 3, Zala 3,
Bihar 1, Veszprém 1) testület. A most elmúlt
félévben az 1907-ben megszűnt Remetemező
és a Zala vm. szövetség Kővágóórs törlését
kérte, míg ellenben Lajtafalva, Jásznagykun-
szolnok és Sopronvármegye szövetségei több
tagtestületüknek régebbi hátralékát kérte tör-
rúlni. A tagsági díjjal évek óta hátralékos
testületek közül Alsókubin, Dicsőszentmárton,
Igazfalva, Mezőberény (megszűnt), Nagyigmánd,
Nagyszöllős, Nagysalló, Radnóth, Sátoralja-
ujhely, Toroczkó, Vaskoh-Barest, továbbá a
Trencsénvármegyei szövetség tagjai közül Beckó,
Felsőmotesic, Horóc, Illava, Pruszkabohunicz,
Puchó, Trencsén, Zayugróc, az ismételt fel-
hívás és kizárással való fenyegetés dacára sem
rendezte hátralékát s így ezek a hozott hatá-
rozat értelmében a tagok sorából törlendők
lennének. E kérdések felett az orsz. választmány
lesz hivatva dönteni.

Tagtestületeink száma az év végén 1887
volt s pedig közvetlen 214, vármegyei szö-
vetségek utján 1673. Utóbbiak a következő-
képen oszlanak meg:

	Vármegye	Testületek száma	Községek száma
1	Somogy	248	308
2	Vas	206	616
3	Sopron	193	232
4	Veszprém	184	183
5	Heves	117	117
6	Fejér	105	103
7	Baranya	83	358
8	Torontál	73	213
9	Pozsony	66	298
10	Szepes	61	115
11	Pest	61	216
12	Jásznagykunszolnok	43	58
13	Bácsbodrog	41	131
14	Temes	40	226
15	Budapest	33	—
16	Tolna	22	121
17	Zala	21	559
18	Csanád	17	29
19	Trencsén	14	309
20	Bihar	13	496
21	Bars	13	209
22	Háromszék	10	104
23	Hajdu	9	21

Budapest, 1909 február 20-án.

Gróf Széchenyi Viktor
elnök.

Dr. Óvári Ferenc
alelnök.

Breuer Szilárd
titkár.

305.

1909. sz.

Jegyzőkönyv,

Felvétellett Budapesten, 1909 február 20-án a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnökségének ülésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf, majd Óvári Ferenc dr. alelnök. Jegyző: Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: Glósz Kálmán dr. felügyelőbizottsági tag; Apáthy Vilmos, Jászberényi Miklós, Rüll Béla dr., Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, Varga Lőrinc, Vass János dr., Vida Pál; előadók: Balogh Dezső dr. pénztárnok. Elmaradását kimentette Barabás István előadó.

1. Elnök megnyitván az ülést, üdvözlő Óvári Ferenc dr. alelnököt azon alkalomból, hogy Veszprém városa megválasztotta díszpolgárává és egy utcát elnevezett róla és az elnökség nevében szívből csatlakozik ezen megérdemelt ünnepeltetéséhez.

Az elnökség elnök ezen felszólalását lelkes éljenzéssel magáévá tevén, Óvári Ferenc dr. rövid szavakkal köszönetének kifejezést ad, mire az elnökség a napirend tárgyalását megkezdi.

2. Szabados Imre előadó előterjeszti abbéli jelentését, hogy Somogy vármegye területén összeíratott a robbanóanyagok és robbanó gázokat fejlesztő folyadékok mennyisége és tartásának módja, mely alkalommal konstatáltatott, hogy 56 félnél óriási mennyiség van engedélyezve és a meglévő készlet a lehető legveszélyesebb módon raktározatik, minthogy erre vonatkozó rendelkezés nem létezik. Szükségesnek látná az ez iránti felterjesztés megtételét.

Titkár azon felvilágosítása után, hogy az elnökség ez irányban csak nemrég tett több irányú előterjesztést a belügyminiszteriumhoz, az elnökség elhatározza, hogy ily előterjesztést a kereskedelemügyi miniszteriumhoz is intéz, különösen abban a tekintetben, hogy az ily anyagok tartására vonatkozó hatósági engedély másolatban és tűzrendészeti szempontból való ellenőrzés céljából a helyi hatósággal is közöltessék, az egyszerre ott tartható maximális mennyiség már ezen engedélyben is korlátoztassék és megállapíttassék s végül, hogy a robbanásmentes edények kötelező alkalmazása mielőbb elrendeltessék. Az előterjesztés elkészítésére felkérte Tankóczy Gyula előadót.

3. A kereskedelemügyi miniszter azon leírata, mely szerint az iparfelügyelőket körrendeletileg utasította arra, hogy tűzrendészeti ügyekben mindenkor kérjék ki az Orsz. Tűzoltó Szövetség szakvéleményét, örvendetes tudomásul vétették.

4. A „József főherceg“ alapítvány kamataira beérkezett két kérvény közül az elnökség a fumei hajóegységél bennégett Stanisich-Capossics Szilárd öngyógyéteitálfalta figyelembe veendőnek és a f. évi kamatokat neki kiutalványozta, a fumei tűzoltóparancsnokság által kérelmezett gyűjtésre való felhívást pedig a hiv. szaklapban közzétenni rendelte.

5. A belügyminiszterium leküldvén véleményezés végett az orsz. tűzoltótisztai egyesületnek a színházak vasfüggönyén alkalmazandó bevezetendő felirat tárváiban tett előterjeszté-

jegyek olykénti kiállítása javasoltassék, hogy azoknak hátlapján a jegytulajdonos részére szolgáló legközelebbi kijárat legyen megjelölve.

6. Az orsz. választmányi közgyűlés idejéül április 4-ikének d. e. 9 órája állapított meg azzal, hogy elnökségi ülés április 3-án tartassék, a felügyelő bizottság pedig március 24-ikének d. e. 10 órájára hívassék egybe a pénztárvizsgálat megejtése céljából, az elnökségi ülés után pedig a Rákóczi-uti Kaszásféle vendéglőben bajtársi összejövetel rendeztessék.

Elnök távoztával alelnök elfoglalván az elnöki széket,

7. Előterjesztett a közigazgatási tanfolyamokra vonatkozólag érkezett miniszteri leirat, valamint a kassai, budapesti, kolozsvári, nagybecskereki, marosvásárhelyi, előadók jelentései.

Az elnökség azokat tudomásul vevén, a pécsi tanfolyam menetének két ízben való ellenőrzésére a leirat értelmében Szabados Imre és Vida Pál előadókat kiküldte, a hallgatók részére a meglévő füzetek megküldését elrendelte, a „Kis Tűzrendészet“ 500 példányának ugyancsak a hallgatók közötti kiosztás céljából való megrendelését elhatározta és a hivatalos szaklapnak Szentgyörgyi Dénes előadó részére való díjtalan megküldését engedélyezte.

8. Titkár azon jelentése után, hogy a „Tűzrendészet“ II. kiadásának előkészítésére az összes felhívott szerzők vállalkoztak, sőt egymásik fejezet készen is van, az elnökség a mű mielőbbi megjelentetése érdekében utasítja az irodát, hogy a nyomdától szerezzen be mielőbb költségvetést és ajánlatot; kimondja egyben, hogy az egyes szerzők részeit különállón kiszedeti és kisebb példányszámban kinyomatja, azok szakszerű felülbírlására tiszteletdíj mellett megbízást ad, avagy pályázatot hirdet, a teljes műnek azután a bírálatok alapján való egységesítésével és összeegyeztetésével egy megfelelő tiszteletdíjjal honorálandó főszerkesztőt biz meg, hogy ekképen teljesen megfelelő és szakszerű mű legyen azután kiadható.

Minthogy pedig az orsz. választmány által nyert megbízás a műnek csak a második javított kiadására szól és ennek költségei 4000 K-ban lettek megállapítva, holott a szedés állvahagyása és a műnek két ízbeni kinyomása, továbbá a bírálatok és a főszerkesztő tiszteletdíjai tetemes tulkiadást igényelnek: az elnökség ezen javaslata jóváhagyás és a többletköltség engedélyezése céljából az orsz. választmány elé terjeszteni rendeltetett.

9. Dr. Vass János indítványára felhívta az elnökség tagjait oly témáknak, kérdéseknek a jövő ülésig való bejelentésére, amelyek alkalmasak lennének arra, hogy megoldásukra, megírásukra pályázat hirdettessék.

10. A Sopron vármegyei, a Zala vármegyei, a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei szövetségek, Remetemező és Lajtafalu tűzoltóságainak a tagdíjhátralékok törlésére vonatkozó kérelmei az orsz. választmány elé terjesztetni rendeltettek azzal, hogy a be nem hajtható hátralékok törlésbe hozassanak, viszont a több év óta esőkönnyösen nem fizető tagtestületek a követelés fentartásával, a tagok sorából kizárassanak.

11. Ifj. Bitskey Illés (Budapest) és Gráczer Lajos (Nagyvárad) azon kérelmét, hogy a tisztívizsgát március 6—7-én letehessek, az elnökség teljesíthetőnek találta, a vizsgabizottságba

13. Az 1908. év II. feléről szóló zár-
számadás — mely szerint a bevétel 12.390
kor. 21 fill., a kiadás 12.341 kor. 88 fill. s így
a maradvány 48 kor. 33 fill. — felolvasatván,
a felügyelő bizottság jelentése kapcsán az orsz.
Kormányzat elé terjesztetik és egyuttal tudomá-
súl vétetett, hogy az 1909. évi államegélyt
a miniszterium kiutalványozta és az gyümölcsös-
től elhelyeztetett.

14. Tankóczy Gyula előadónak azon be-
jelentése, hogy ő ezentul utiköltségre és napi-
díjra igényt nem tart, köszönettel tudomásul
vétetett.

15. A Somogy-vármegyei tűzoltó-szövet-
ség kérelmére kimondotta az elnökség, hogy
május havi ülését e hó 23-án Kapos-
várott tartja meg és a kaposvári tűzoltóság,
valamint a vármegyei szövetség jubileumán
részt vesz.

16. Titkár azon jelentése, hogy a nápolyi
parancsnokság felhívása folytán a messinai
tűzoltók javára gyűjtés rendeztetik és
hogy az erre vonatkozó felhívás a hivatalos
szaklapban kiadott, tudomásul vétetett.

17. Pénztárnok azon jelentése, hogy az elő-
zők részére beszerezni tervezett vasuti
bérletjegyek aránytalanul költségesebbek a
jelenleg mutatkozó vasuti kiadásoknál, tudomá-
súl vétetett és ily bérletjegyek váltása elejtetett.

18. Titkár azon jelentése, hogy a szent-
lőrinci földműves iskolában rendezendő
tűzoltói tanfolyamot a földművelésügyi minisz-
ter engedélyezte, valamint Szabados Imre
azon kiegészítő jelentése, hogy azon 64 hall-
gató vett részt, tudomásul vétetett.

19. Az óverbázi testület azon kérelmé-
nek, hogy a „Tűzrendészeti Közlöny“ első há-
rom évfolyama neki 6 kor. árban megküldes-
sék, az elnökség helyt adott.

20. Titkár azon jelentését, hogy a rang-
jelzési és egyenruházati szabályzat
revizálásával megbízott bizottság a bemutatott
tervezetet felülbírálta, hogy azonban annak
tárgyalása alkalmasabb időpontra lenne halasz-
tandó, az elnökség tudomásul vette s a javaslat
magáévá tette.

Titkár azon jelentése, hogy az utolsó ülés
ra vélemény adatott a belügyminiszteriumnak:

21. a Beszterce-Naszód vármegyei
szövetség,

22. a németcsenesi,
23. a tóbai,
24. a márpodi,
25. a nógrádverőcei,
26. a petőhenyeyi,
27. a hamvasdi,
28. a dunaharaszti-i,
29. a hatvani,
30. az árokszállási,
31. a szedresi önkéntes testületek alap-
szabályai.

32. a siklósi tűzrendészeti szabályrende-
let felelőssége,

33. a petroleumtartánykocsik forga-
sága hozatala,

34. Székely Ödön kátéjának aján-
lata.

35. Fogaras vármegye tűzrendészeti sza-
bályrendeletének kiegészítése,

39. Pándor Sándor (Budafok) fatele-
pének,

40. özv. Tegzes Kálmánné (Paks) fatele-
pének,

41. Rajnicz M. Náci (Beregszász) fatele-
pének,

42. Herschkovits és Schmelhof (Ung-
vár) fatelepének telepengedélyezése,

43. Arad vármegye kéményseprői szabály-
rendeletének módosítása,

44. a tamási-i testület cipőmegterítési
ügyének felelőssége,

45. Schramm I. N. (Toplec) gépgyáros-
nak a munkásait az erdei tüzekhez való kivon-
ulás kötelezettsége alóli felmentését kérő be-
adványa,

46. Fogaras vármegye alispánjának egy
tűzoltótiszt kitüntetése,

47. a sárospataki főszolgabírónak az
egységes vezénylet mikénti biztosítása,

48. Vác rendőrkapitányának a tűzörség
helyes eljárása,

49. a vágszeredi cukorgyárnak tűzvé-
delmi berendezése,

50. Brassóapáca parancsnokának a
gyógyszerészek és tart. tiszteknek a tűzoltói
kötelezettség alóli felmentése tárgyában. Hogy
továbbá felterjesztés intéztetett a belügy-
miniszteriumhoz:

51. az ujvidéki vízszerezési viszonyok
javítása és a töltények tartásának szabályozása
tárgyában;

52. Ugyanezen miniszteriumhoz és Bihar
vármegye alispánjához, az orsz. kéményseprő
szövetség megkeresésére, az ott szokásos tűz-
veszélyes kéményépítés megakadályozása iránt,

53. a kereskedelemügyi miniszteriumhoz az
új ipartörvénynek a gyulékony és rob-
banó gőzöket fejlesztő anyagokat raktározó-,
feldolgozó-, árusító- és felhasználótelepekre
(motorok, fűtések stb.) vonatkozó szigorítása,
telepengedélyhez kötése és a telepengedélyek-
hez a tűzoltói szakértőnek kötelező meghívása
iránt,

54. az összes vármegyei törvényhatóságok-
hoz az önkéntes testületek szerve-
zése és alapszabályminták ajánlása tárgyá-
ban, végül azon jelentés, hogy

55. két község fecskendője kipróbál-
tatott, tudomásul vétetett.

56. Apáthi Vilmos előadó felszólalása foly-
tán titkár ismerteti a Pozsonyban Eternit-
tel megejtett tűzpróbák eredményét, mely
jelentés tudomásul vétetett.

57. A jegyzőkönyv hitelesítésére
felkérettek Szabó Gyula és dr. Vass János
előadók.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés vé-
get ért.

Kmf.

gróf Széchényi Viktor
elnök.

dr. Óvári Ferenc
alelnök.

Breuer Szilárd
titkár.

Hitelesítjük:

dr. Vass János
előadó.

Szabó Gyula
előadó.

Kaposvár polgármesterének 1908. évről szóló jelentéséből.

A tűzvédelmet az önk. tűzoltótestület látta el, mely 5 tisztból, 1 fizetett őrparancsnok, 45 önkéntes és 12 fizetett tűzoltóból áll.

23 tüzeset fordult elő, (ezekből 18 kémény-tűz.) melynek összes kárösszege 2105 korona volt. A károsultaknak a bizt.-társaságok 2896 korona fizetvén ki, 30% nyereséggel záródik a városi lakosság tűzkár rovata.

A város összes épületei megvizsgáltattak részletesen.

Az 1886 esetben észlelt hiányok az eljáró vegyes bizottság felhívása alapján 40%-ban rögtön pótolattak, a többiek, mint tűzrendészeti kihágási esetek, a rendőrkapitányság útján orvosoltattak.

Az 1909. évre 17926 korona szavaztatott meg a parancsnok rendelkezésére, melyből 4000 a városi mérnöknek fizetetik köztisztviselési ellenszolgálatokért, 926 korona pedig a donnervárosi tűzoltócsapat ellenőrzött tűzrendészeti kiadásaira fordítatik.

A testület május hóban ünnepli 30 éves fennállásának jubileumát a vármegyei szövetség 10 éves fennállásának alkalmával rendezendő közgyűlés és zászlóavatási ünnep keretében.

Az önkéntesek egyik szakasza a mentési intézmény követelményeire is be van oktattva s fel van szerelve modern mentő-, betegszállító és fertőző betegszállító-kocsikkal és az összes kellékekkel.

Veszprém vármegyei tűzrendészeti felügyelőinek szolgálati szabályzata.*)

24. §. Meggyőződést szerez arról, hogy az értesítő levéllel egyidejűleg küldött jegyzőkönyvi nyomtatványt a községi vagy körjegyző a tényleges állapotnak megfelelően töltötte ki, vagy sem? A jegyzőkönyvet a község bírájával és a tűzoltóparancsnokkal hitelesíteti és a község pecsétjével ellátatja és végül maga is aláírja.

25. §. A megtörtént szemlét és a netaláni utasítást a község ellenőrzési naplójába és saját nyilvántartó könyvébe is bejegyzi.

26. §. A felülvizsgálat eredményéről szóló jelentését a vonatkozó statisztikai adatokkal együtt minden év január hava 15-éig a vm. tűzrendészeti felügyelőhöz beküldeni tartozik. Halasztást nem tűrő esetekben a járás főszolgabírájához sürgős intézkedés végett jelentést tesz, amiről egyidejűleg a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján a szövetség elnökségét is értesíti.

27. §. Tüzesetknél, ha csak lehet, személyesen megjelenik a vész színhelyén, a fővezényletet átveszi s az oltást vezető parancsnokot működésében támogatja, majd pedig a tüzesetről hozzá beérkező jelentés rövid vázlatát a vármegyei tűzrendészeti felügyelőhöz esetleges intézkedéséről szóló jelentése kapcsán be-terjeszti.

28. §. A vármegyei tűzoltó-szövetség köz- és választmányi gyűlésein pontosan megjelenik s ott az esetleg kívánt szóbeli jelentést megteszi.

Helyszíni vizsgálat alkalmával a község több helyén kidoboltatja, hogy a gyulékony termények összehalmozása a tűzvédezőtörvények meggátolása céljából kiadott szabályok megszegése 1879: XL. t.-c. 109. és 141. §§-ai 200, illetéleg 600 koronáig terjedő pénzbüntetéssel

lyesen és hozzátartozóival s vonós állataival nem segédkezik, 200 korona pénzbüntetéssel büntetetik, aki házat hatósági engedély nélkül szalmával vagy náddal fedeti, vagy épületét egészben vagy részben tűzveszélyesen építi, azt pénzbüntetéssel, vagyontalanság esetén megfelelő elzárással bünteti s a veszélyes tető- vagy épületrészt költségére kényszereszközökkel le is rontathatja a tűzrendészeti hatóság.

29. §. A járási tűzrendészeti felügyelő — ha nehézségbe nem ütközik — köteles évenként egy összevont gyakorlatot s ezzel kapcsolatban néhány órára terjedő elméleti és gyakorlati tanítást tartani a kerület valamely alkalmas csomópontján, mely alkalommal az illető tűzkerületbe tartozó községek lehetőleg szereikkel jelenjenek meg.

30. §. A tűzrendészeti felügyelők uti és egyenruha átalányukat a vármegyei tűzoltószövetség pénztárából kapják; és pedig a vármegyei tűzrendészeti felügyelő évenként 350 koronát s a járási tűzrendészeti felügyelő évenként 200 koronát.

31. §. A községi előljáróság a tűzrendészeti felügyelőt minden törvényes eszközzel támogatni s a szemlékor a megszemlélendő tárgyakat és okmányokat rendelkezésére bocsátani s a tűzrendészetre vonatkozó összes iratokat külön csomagban tartani köteles.

(Vége)

68.

1909. sz.

A Magyarországi Kéményseprők Orsz. Egyesülete Tekintetes Elnökségének

Budapest.

Folyó évi január hó 12-én kelt 343/908. számú átiratára vonatkozólag s a melléklet visszamutatása kapcsán van szerencsénk értesíteni, hogy a tűzrendészet fejlesztése érdekében kifejtendő közös és együttes működésre való felhívását örömmel fogadjuk s a magunk részéről azon leszünk, hogy az eredmény minél szebb legyen és a két szövetség közötti látszólagos ellentétek, félreértések elsimuljanak.

Az összes kémények kötelező és szakértő egyének által való seprése érdekében már ismételve tettünk előterjesztést a miniszteriumokhoz, így az elmúlt év végével is a kémények díjosztályozása tekintetében a Tek. Elnökség által kívánt megállapítás javasolása kapcsán. Megjegyezzük azonban, hogy bár véleményünket mindenkor a tűzrendészet kívánalmainak szigorú szem előtt tartásával adjuk meg, gyakran megesik, hogy a miniszterium azt nem teszi magáévá s ennek megváltoztatása azután már nincs módunkban. Így történt ez a kéményseprés ügyében tett több előterjesztésünknel is. A kereskedelmi és iparkamarát azonban a tűzrendészetet érintő ügyekben nem ismerhetjük el szakközegnek és a Tek. Elnökségnek ily irányu mozgalma ellen már eleve tiltakozunk.

A jelen panaszos beadvány tárgyában előterjesztéssel fogunk élni úgy Biharvármegye alispánjához, mint a belügyminiszteriumhoz is s bármikor, ha a Tek. Elnökség figyelmünket valamely tűzrendellenes állapotra felhívandja, kötelességünknek fogjuk ismerni, abban az ügyben kellő lelkiismeretességgel eljárni azon reményben, hogy a Tek. Elnökség is minden antagónizmus mellőzésével, ebben bennünket legjobb tehetsége szerint támogatni fog.

egységes csavarzattal van ellátva. Ezen egységes csavarzat a 6. számú, melynek külső csőátmérete 52 mm., tehát melyhez 52 mm. belvilágu 6. számú nyomótömlők valók. Ezen eredeti és egyedül helyes állapotban azonban egyes kereskedők a (tájékozatlan községek hatására) csakhamar kigondoltak oly módosítást, mely az egységes csavarzat kivánalmának részben eleget tett ugyan, de azért a tömlővel és csavarnál tetemes árkülönbözetet idézett elő a kereskedő — javára. A csavarzat csővégét ugyanis a 4. számú 45 mm. átméretű tömlővel szabták, úgy hogy az 52 mm.-es csavarfejjel 45 mm.-es tömlő következett; a csavart lehet csavarni az egységes csavarzatu fecskendőre, de maga a csavar teljessége nem egységes 6. számú, hanem felerészben 6. számú, felerészben 4. számú, a hozzávaló tömlő pedig egészen 4. számú; az ilyen csavarzat is, tömlővel tetemesen olcsóbb, mint a 6. számú. Ha valaki ez ellen kifogást emelt, úgy azt mondták, hogy az ilyen megfiatalított tömlő és csavar kisebb súlyu (talán valamivel olcsóbb is) és nincs szükség amazokra a nehéz tömlőkre.

Tavaly a brandenburgi tűzoltók szövetsége erre vonatkozólag kísérleteket ejtetett meg, amelyek eredménye bennünket is fog érdekelni, mert nálunk is vannak ilyen tömlők. Összehasonlítottak két egyformán működő, egyformán felszerelt és ugyanazon legénységi létszám által hajtott 4 fecskendőt, amelyek közül kettőn az 52 mm.-es, kettőn pedig a 45 mm.-es tömlő alkalmaztatott. Mindegyik gépen meggyújték a nyomónyílásnál a víznyomást és a

Az eredményekből a következőket lehetett konstatálni:

Rövidebb vezetéknél (100 m.-ig) a manometer a 4. sz. tömlőnél 1—1.5 légkörrel többet mutatott, mint a 6. sz. tömlőnél; hosszabb vezetéknél azonban e különbség már 1.5—3 légkör különbségre emelkedett. Ugyanakkor a sugártáv 100 méterig a 4. sz. tömlőnél 1—2 méterrel nagyobb, e tömlőhossznál nagyobb távolságra azonban már 1.5—3 m.-rel kisebb volt, mint a 6. sz. tömlőnél.

Amidőn a fecskeudők mint vízszállítók működtek, akkor a 4. sz. tömlőnél ugyanazon vízmennyiség szállításakor 2.5—3 légkörrel nagyobb nyomást kellett kifejteni, mint a 6. sz. tömlőnél, ugyanazon nyomásnál pedig kétfelannyi idő kellett a 4. sz. tömlőnél, mint a 6. számúnál, hogy ugyanazon vízmennyiséget szállítsa.

Ami pedig a súlykülömböletet illeti, a 4. sz. tömlőből egy 100 méterrel megrakott orsó 50 kg., a 6. számúból pedig 56 kg., a 4. számú tömlő súlya üresen 22 kg., vízzel telve (működés közben) 61 kg., a 6. sz. üresen 24 kg., vízzel telve 78 kg.

Végeredményben tehát konstatáltatott, hogy a sugártáv és a súly tekintetében a gyakorlatban nagyobb hátrányok, illetve előnyök ugyan nem állanak be a jelzett átméretmódosítás által, azonban a nyomás nagysága tekintetében határozottan káros a 4. sz. tömlő alkalmazása, mert a legénységnek sokkal nagyobb munkát kell kifejteni, hogy e nagyobb nyomást legyőzze. Azonkívül a vízszállítás tekintetében is sokkal előnyösebb a 6. számú tömlő alkalmazása.

Messina és Reggio pusztulása.

Írta: GRÓF ERDŐDY TAMÁS.

A borzalmas szicíliai katasztrófának már első hírére elhatároztam, hogy leutazom a szerencsétlenség színhelyére és résztveszek erőm tudásom szerint a mentőakcióban. December 23-án jött az első táviró jelentés, mely Messinának és a környékének pusztulásáról szólt s december 2-án már a bécsi magyar miniszteriummal jelentkeztem, majd az olasz követségnél, ahol Pro Sicilia et Calabria felírásu karkötővel és a szükséges irásokkal láttak el. Azután azonnal indultunk. Vonatunk zsufolásig megtelt. Romában újból jelentkezünk kellett, mert már vörös-keresztes vonatok szállították a mentőket. Itt az olasz fővárosban alakult mentőbizottság fogadta a külföldi önkéntes mentőket, egyben felszerelte a legszükségesebbel. Ez pedig állott: egy durva katona köpenyből, katonai élelmentáskából, egy revolverből és 100 golyóval.

A mentővonaton talán ötszázan lehetünk: olaszok, apácák, vöröskeresztes hölgyek, orvosok, szerzetesek, tűzoltók; nemzetiség szerint: magyarok (én egyedül), azután németek, franciák, oroszok. Mivel a pályaudvaron nem férünk el, a mentőket bennünket egy kilométernyire és a mentővonathoz a mozdonyt. A gyér táplálék miatt a vonat két oldalán fáklyás em-

berek képeztek sorfalat, abban a pillanatban pedig, amikor a jelző síp megszólalt egy magasrangu római pap érkezett papi segédlettel és megáldotta az induló mentők seregét és a vonatot. Térdelve fogadtuk mindannyian, aztán még egy sípolás és — néhány óra múlva már Nápolyban valánk. Épen csak megreggeliztünk és délelőtt 9 órakor tovább folytattuk utunkat Sanct Eufémioig, ahova délután 4 óra tájt értünk. Az ut idáig már sokkal lassabb volt, innen azonban vonaton nem is lehetett tovább közlekedni, csak a tenger állott nyitva, a hatalmas orosz cirkáló „Makarov“, fölhuzott horgonnyal várta az érkezőket, hogy utunknak végső céljához, Messinába vigyen. Nem tagadom, mindinkább elfogult lélekkel láttam, amint elmarad mögöttünk a part és a távolból a nagyságában porig lesujtott, összedöntött, rommá és százazrek nyitott sírjává változott Messina sejtett körvonalai mindjobban kibontakoztak. Az idő is kellemetlen volt, hatalmasan fujt a szél, féltem a tengeri ut kevésbé kellemes következményeitől, de a hatalmas vasóriás egykedvűen fogadta és győzte meg a neki csapódó toronymagasságu hullámokat. A földélezen nem lehetett maradni, — fülkémbe olvasgattam egy tudományos fejtegetést a földrengésről és okairól. Ugy elgondolkoztam, hogy mi is az emberi elme, minden emberi hatalom és erő az elemekkel szemben! Homokszem, fuvallat,

Igaz ugyan, hogy nálunk a fecskendők többnyire rövid tömlővezetékekkel dolgoznak (sőt hosszabb tömlővezetékekkel csapataink nem is bírnak) s így a 4. sz. tömlőnek ily hosszú vezetéknel mutatkozó hátrányai nálunk nem igen lesznek érezhetőek, de annál inkább érezhetik a nyomólegénység nagyobb igénybevételét, mert egyrészt ugyis alig akad elég ember, másrészt pedig az is megszökik csakhamar, ha nehezebb munkát kell neki végezni.

Ez okból legcélszerűbb az előirt 6. sz. csavarzat és nyomótömlőnél megmaradni.

Breuer Szilárd.

Londoni tanulságok.

Részletek

Markusovszky Bélának

a budapesti tűzoltó-testületek szövetsége ülésén tartott felolvasásából.

A másik utánzásra méltó dolog a Fire Prevention Committee kísérleti állomásának a berendezése. Ez a Testing Station, mely a Porchester Road 66. szám alatt fekszik, Londonban sem valami régi ugyan, de a biztosító-társaságok munificenciájából elég tökéletes.

Először is nem hasábfával raknak tüzet a kísérleti házikóban, hanem légszeszt égetnek, melynek számára külön tartány van felállítva. A lángzósorok okozta hőség hatására nem kell órákig várakozni, az ugyszólván percek múlva érvényesül, mert a tartányból nagyméretű csöveken át bocsáthatni be a gázt az épület alá. Maga a házikó tűzálló téglákból akként épült, hogy 3 sor egymásra rakott chamott-téglák közül ontják a lángot a gázlángzók a bent elhelyezett kísérleti tárgyakra avagy beépített ajtók és ablakokra. Kivülről a falak tám-

pillérekkel vannak megerősítve. S az ablak és ajtóközök hasonlóképp kapnak erősítést. A kísérleti ajtókon kívül keresztben vaspánt van, hogy ki ne dülhessenek, a kísérleti ablakokat pedig kívülről téglával rakják be, egyetlen nyílást hagyva rajta, melyet pléhfedő takar.

A házikótól nem messze egyemeletes épület áll, földszint ruhatárral és buffet-vel, fent az emeleten pedig az irodával és az instrument-room-mal (műszerterem). A tűz által elborított belső részéből a házikónak káhelbe fektetett vezeték megy az emeletre, ahol villamos pyrometer van elhelyezve, mely grafice jegyzi le a fejlődő s változó hőseget. A házikóban uralkodó hőmérsékletet minden három percben olvassák le az indikációs skálán. S télen mind e megfigyelés fűtött szobában, kényelmesen végezhető.

A jelenlétünkben foganatosított kísérletek alkalmával egymásra hajlitott és összekalapált, azután forrasztott és szögecselt ajtók ellenállásának a különbségeit szemléltették. A szögecselt ajtók kevésbé ellenállóak valának, mint a kétszer hengerelt vagy egymásra hajlitott s forrasztás nélküliek.

Azután pléhvel bevont keményfaajtó s aszbeszt-betétfel bíró kettős vaslemezéből készült ajtókat hasonlítottak össze. Az utóbbi a felső felén 1000 C°-nál mutatott kihajlást.

Végre a luxferprizmák, elektroüvegek és Siemens-féle drótüvegek ellenállását és különféle menyezetek teherbirását mutatták be hőség egyidejű behatása alatt.

Az állomás naplójában az előttünk*1903-ban végzett kísérlet a berendezés fennállása, vagyis 1898 óta, a 74-ik volt.

Azonban, a kongresszus alkalmából rendezett

Hajónk jelzősípja riasztott föl. Kiléptem és egy órányi távolságban előttem feküdt Messina — romjaiban. Látványnak, ha borzalmas nem lett volna, főségesnek kellene mondanom. A hátteret a vakító piros színben tündöklő Stromboli vulkán képezte, előtte feküdt az összedöntött város, egy negyedrésze még fel-felcsapó lángokban; a parton süllyedező, méternyi repedésekkel megtört hatalmas palotáknak égnek meredő falai; a levegő-égben rikogató sirályok és varjak; mintha messziről egy hangba olvadó nyüzsgést hallottam volna, melyet néha puska-lövés, kutyavonítás szakított meg.

A kikötőbe nem mehettünk, az eltűnt, mintha soha ott sem lett volna, egy félórányira a város fölött kötöttünk ki a parton, melyen csak tócsák állottak. Kiszálltunk. Nem mondhatom tulságosan kellemesnek az első érzést.

A legelső, ami szemembe tűnt, a parton heverő négy ökörnek oszladozó hullája: a sirályok lakmározta belőle. Hanem egyéni érzéseknek magunkat átadni, — arra nem értünk rá. Egy ezredes fogadott, aki rövid kézszerítés után rögtön beosztott valamennyiünket. Én mint tűzrendészeti felügyelő, a tűzoltáshoz kerültem.

A városnak egynegyede még lángokban állott érkezésünkkor, a tűz pedig terjedt a földhalmozódott romtengerben, — ezt kellett megakadályozni. Térkép szerint dolgoztunk. A tűznek elébe kellett dolgozni, mert oltásra, a szónak mindennapi értelmében, gondolni sem lehetett. Az összes hadihajók vizesapjait bekapcsolták, de mert a kikötőbe hajó nem mehetett, csapok, víz és minden tűzoltói tudomány hiábavaló volt. Az utcák házai kétsorososan összedőltek és a járdákon hevert a sok rom: ezek táplálták a tüzet. Szerencsére egy nagyobb tér választotta el a lángtengert a kikötő felé húzó három legnagyobb utcától; ezen három utca romjait robbantottuk fel dinamittal, mielőtt tüzet fogtak volna, így a továbbterjedés meg volt akadályozva. Csaknem egy napi hatalmas munka árán sikerült ez.

Utána rögtön a hullák kiásásához fogtunk. Mert úgy tessék Messina romjait elképzelni, hogy lépten-nyomon gyöngye, elfojtott nyögés hangjai törtek fel a romok alól, ott még egy élő, vagy többé-kevésbé súlyos sebesült kislódott és amennyire ereje engedte, véres kezekkel törekedett magát a földből kiásni. Mikor

A kiállítás clouja a hannoveri gőzautó-
 és a nürnbergi (Braun cégnek igaz-
 gátja Kaiser szerkesztette) tolólétra volt.
 Ez az elektromos hajtású létra december 3-ika
 ma a székesfővárosi tűzoltóság birtokában is
 megvan már. A Londonban 1903-ban kiállítva
 volt szerrel azonban ennek csak a létratest
 maradt meg, meg a balanceszerkezete és forgatható
 szorongja, a többi rajta mind újabb haladás és
 újabb műszaki vívmányok produktuma.

Először is akkor az akkumulátora ugy-
 annyira ki, mint valami ősvilági szörnyeteg; ma
 egész kecses benyomást gyakorol s teriméje az
 akkorinak legfeljebb ha negyedrésze.

Másodszor a Londonban kiállítva volt forgó-
 létra akkumulátorának monsztruozus volta
 miatt is, még csak mászni tudott, körülbelül
 egy, mint a katonai élelmezési csapat teher-
 szállító autója; most az első kerekében alkal-
 mazott 2 darab 8 lóerős elektromotor segély-
 vel elegáns nesztelenséggel, de 30 kilométeres
 sebességgel képes tovasuhanni. Végre a létrák
 átalakítását, komprimált szénsav helyett, ma egy
 kis elektromotor végzi, ami a kezelés
 egyszerűsége szempontjából szintén előny.

Azonban ez időközileg applikált tökéletesi-
 tések nélkül is, már Londonban aranyéremmel
 lett kitüntetve ez a létra, szemben a Magirus cég
 forgatható tolólétrájával, ami csaknem hihetle-
 sen hangzott akkoriban. A bieberachi Lieb
 pneumatikus teleskoplétrája pedig egészen hát-
 tére szorult.

Második helyen a ma már alaposan ismert
 és sokszorosan kipróbált Henze-féle robbanás-

— Felséges Uram! — kiáltott a király felé
 — három napja szenvedek így. És azóta egy
 szegény étel és ital nem jött a számba!

Hány ilyen borzalmas esetről lehetne írni.

Nem egy helyen láttam, amint az apa vagy
 az anya egyik ház romjainál őrült mohósággal,
 személgő szemekkel, mezitelen kezekkel
 kigabar és kiáltozza férje, felesége vagy gyer-
 meke nevét. Még boldog az, kinek szeretetije
 még halott, de aki hallja, hogy ott lent az el-
 szorított még élet van és anyja kiáltására
 a gyermek szülője nevét sóhajtja, mindinkább
 hangon; oh — rettenetes lehet az anyá-
 k halni, csaknem látni ezt a lassu haldok-
 lást, amikor segíteni nem tud. Sokan ily jelene-
 ség látása alatt, ott helyben megőrültek.

A mentési munkánk inkább a halottak-
 mentés. Arra a részre jutottam, ahol a tűzér-
 tés kasszárnya állott. Ezt az épületet a föld-
 alá magrepezett, majd hirtelen elborította
 a víz és mint könnyű pelyhet össze-
 szorította. Egyetlen ember sem menekült meg.
 A halottak alatt 83 halott katonát ástunk ki.
 Együtt egymás mellett voltak, ahogy ágyban
 feküdtek. Képzhető, ennyi hulla mellett milyen
 szörnyű volt a levegő.

(Folyt. köv.)

találmánya: az Elevator Fire escape and Water
 Tower, melyet a Párisi Áruház égése alkal-
 mából meglehetősen applommbal vertek a fejünk-
 höz a laikus újságírók; elannyira, hogyha nem
 jártam volna Londonban, még tán zavarba is
 hozták volna vele bennünket!

Azt hangoztatták ugyanis, sőt egyenesen
 harsogták, hogy a budapesti tűzoltóság el-
 maradottsága legjobban abból ítélhető meg,
 hogy míg külföldön „csaknem minden“ valamire
 való tűzoltóság rendelkezik már a Jetley-féle
 mentőkészülékkel, addig mi szegény fővárosiak
 felszerelésünk sorában, ennek a nagyszabású
 dolognak teljes hiányában szűkülünk. Hogy
 ők ennek a mentőszernak csupán a tetszés
 szerint nagyítható ábráját szemlélték a képes
 lapokban, az egy cseppet sem feszélyezte az
 urakat. És hiába állítottam én, hogy még a
 londoni kiállításon is (másképp hónappal a Párisi
 Áruház égése előtt) csak modellben volt meg
 ez a szer, jogosnak vélt erősködésükkel odáig
 vitték a dolgot, hogy a fővárosi tanács beavat-
 kozását is provokálták.

A hivatalos levélváltás során derült csak
 ki aztán, hogy ez a jeles angliusz nem is gondol
 a modellben kiállított mentőeszközének a ki-
 vitelére, csupán a patentjét volna hajlandó
 eladni a találmánynak. Kért pedig:

a patentért 3 ezer L font sterlinget =	75.000 K
a szerződés megkötésével járó ki- adásokra 500 L	= 12.500 „
a modell átengedéseért 250 L	= 6.250 „
	<hr/>
	93.750 K

vagyis összesen 93 ezer 750 koronát.

A valóságos megépítés költségét pedig ő maga	30.000 K
	<hr/>
	123.750 K

vélté hozzávetőleg megállapíthatónak.

Ha tehát a főváros tanácsa belemegy az
 üzletbe, akkor százhuszonháromezerhatszázötven
 koronát lett volna kénytelen befektetni, csak
 azért, hogy aztán elmondhassa, hogy olyan
 szernek van a birtokában, aminőt a művelt
 világ egyedül Londonban látott még, de ott is
 csak — modellben.

Maga ez a mentő-elevátor egy elektroauto-
 mobil szállításra tervezett s 5 emelet magas-
 ságra kitolható állványzatot képviselt. A kitolás
 csavarosrud segélyével lett volna eszközlendő
 ugyancsak elektromos erővel. Az igen széles
 talapzaton nyugvó tömlőorsóról, az állvány fel-
 állítása közben mindjárt tömlő is göngyölődik
 le. Az egyes emeletek közt pedig ollószzerűleg
 csukódó és nyitódó vaslépcsők állítódnak be
 maguktól, minden emelet magasságában azon-
 kívül kényelmes hidat, kész járdát lehet rögzí-
 tőzni a megfelelő ablaksorba.

Ugy első látásra nagyszerű dolog — de
 csak modellben. Mert a valóságban — nem is

szólva horribilis áráról — oly kolosszális súlyt is képviselne, nem az állványával, hanem a feldőlést ellensúlyzó talapzattal, ami gyakorlati alkalmazhatóságát eleve kérdésessé tette. Ma sincs meg egy tűzoltóság birtokában sem.

A mentőeszközök sorában ki volt állítva az a nyolcszögletes ugróponyva, melyet az idén Berlin is elfogadott, ilyené alakítottván át a maga (azelőtt épügy négyszögű) ponyváját, mint aminő a miénk. Ennél a nyolcszögletes ugróponyvánál azoknak az ereje, akik a ponyvát tartják, egyenletesebben van igénybe véve, mint a mi négyszögű ponyvánknál, ahol az egy-egy oldal közepén állók, különösen pedig, akik a ház felőli oldal közepén állnak, összehasonlíthatatlanul nagyobb rántódást kapnak, mint akik a sarkokat tartják. A Geizer Gerő ugróponyvájának november 8-iki kipróbálásánál ez igen meggyőző módon lett demonstrálva. A második omeletről rádobott 80 kilós homokos zsák terhe alatt szabatosan a ház felőli oldal közepén törtek össze a merevítő vaspálcák és szakadt be a ponyva.

Modellban látható volt a Herzog-féle (breslaui) ponyva is, amit sokan még a nyolcszögletes ugróponyvánál is jobbnak tartanak. Jobbnak, mert először leugrásra alkalmas, de emellett részben csuszóponyva is. A ház felől, ahol annyira nehéz tartani a fogantyukat, — a Párisi Áruháznál nem is igen lehetett tartani a nagy sugárzó melegtől — ott embererő helyett hajlós vasrudak támasztják a ponyva

szélét a házhoz. És ez a hozzátámasztás csaknem félemelet magasságban érvényesül, mert a ponyvának ház felőli keskenyebb oldala ilyen hosszú. Ilyformán a tűzoltók által csak három oldalról tartott ponyva lejtős felületet is képez, kifelé szélesedő alappal. Az ugró így határozottan bátorságosabban veti le magát; a feje nem vízszintesen kerül a ponyvára s az illető nem ugorhat oly könnyen valakinek a fejére. A Herzog-féle ponyva úgy a leugrónak, mint a ponyvát tartóknak egyformán nagyobb biztonságot nyújt.

Eredeti volt Mr. Brownnak a mentőkészüléke, egy kosáralaku vászonzsák, amit két szomszédos ablakból kezelt kötélén eresztenek le. Hogy pedig a benne álló vagy guggoló megmentendő egyén az ablakokból kicsapó hőségtől ne szenvedjen, a zsák alján applikált harmadik kötéllal a zsákot el is lehet húzni az ablaksortól.

Azután láttunk ott különféle tűzbiztos lépcsőket — műköből, villamos ömlesztés útján impregnált fából és a természetükénél fogva tűzálló Yarrah-fából, aminő az amerikai és ausztráliai prairieken terem — végre nehezen olvadó, pl. csak 1000 C^o-nál olvadó rézkeretbe foglalt luxferprizmákból.

A két fal közt vezetett keményfalépcső, alulról gondosan bevakolva, sokkal olcsóbban megteszi ugyane szolgáltatást s egy színháznak a modelljén, külön falazott aknában, ilyen lépcső is volt kiállítva. (Folyt. köv.)

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

Tolnavármegye tűzrendészetéről.

Irta: BAJÓ JÁNOS,

vm. árvaszéki tlnök és képesített tűzoltótiszt.

Legfontosabb eltérés magának a tűzoltóság-nak szervezete, felszerelése és kiképzése tekintetében van a szabályrendelet és tervezet között.

A szabályrendelet első sorban — az önkéntes tűzoltóegyletek létesítését a hatóság és társadalom fontos feladatának jelentve ki — kimondja, hogy az önkéntes tűzoltóság egyleti alapon szervezkedik, szolgálatát alapszabályai szerint teljesíti. Már most — figyelembe véve, hogy a tűzrendészeti szabályrendelet azon községekben, hol legalább 25 alkalmas egyén jelentkezik, az önkéntes tűzoltóegyletet megalakítandónak mondja ki — megalakul az önkéntes tűzoltóegylet, legtöbbször sabionszerű alapszabályokkal, választ elnököt, fő-, al- és szakaszparancsnokokat, megalkotja — néha — külön szolgálati szabályzatát, — s van a községnek tűzoltósága.

De milyen ez a tűzoltóság a legtöbb esetben?

Ami legelőször is szembejön: van egyenruhája; e tekintetben az országos tűzoltószövetség működésének hatása alatt — melynek kötelekébe a legtöbb önkéntes tűzoltóság már belépett — egyöntetűség annyira-amennyire van; de még mindig nem teljes. Ugyanigy áll

ben csak a nyomótömlőket említem fel, melyek nemhogy az előirt mennyiségben megvolnának, de még a legtöbbször szükséges mennyiségben sincsenek meg.

Tart azután az önkéntes tűzoltó testület gyakorlatokat. Ehhez a tagokat kürtszó által hívja össze. Kürtöst persze nehezen lehet kapni, mert nem mindig van kiszolgált katona a községben, aki a katonaságnál kürtös volt. Ha azonban kürtös mégis akad, ez a legtöbb esetben a katonai gyülekező jelet fujja a tűzoltók gyülekezéséhez. Hát ebből nem is származik nagy baj, ha a községben katonaság — akár helyőrségben, akár átvonulásban — nem tartózkodik. De mi történik akkor, ha a községben katonaság van? Vagy a kürtös más jelet fúj, természetesen olyat, melyet tud, melyet a katonaságnál megtanult s akkor előfordulnak olyan esetek, hogy a tűzoltók gyülekeznek egy olyan jelre, mely a kiszolgált katonák előtt a tűzoltóságot neveltségessé teszi, pl. arra a jelre, mely a lovasságnál az abrakolási időt jelzi.

Hogy pedig a gyakorlat miből áll, — el lehet gondolni. — A gyakorlatra szánt idő legnagyobb részét lefoglalja a csapat szabadgyakorlata, vagyis a katonai rendgyakorlat; egyfelől azért, mert ennek vezényléséhez értő kiszolgált katonai altiszt a csapatban legtöbbször van, másfelől pedig azért, mert a tűzoltóságnak sokkal hamarabb nyílik alkalma temetkezések-

A testület parancsnokával pedig megválasztott egy — a legtöbb esetben szakismerettel bíró — helyi nagyság. Ez ugyan nem nagy, ott, ahol még egy szakértő alparancsnok vagy szakaszparancsnok van, mert ez esetben a parancsnoki kellekek — két személyben legyenek, de mégis — megvannak. Feltétlenül szükséges, hogy a parancsnok a községben már polgári állásánál fogva is tekintélyvel bíró legyen, ki — mint ilyen — a testületnek is tekintélyt szerez; de ily esetben legyen neki egy segítő társa, egy szakértő parancsnok! Ahol pedig ilyen nincs, ott az önkéntes tűzoltóságnak hasznát, előnyét alig lehet tapasztalni, a komoly munka elé állíttatik.

De tegyük fel, hogy az önkéntes tűzoltóság felállításának minden tekintetben megfelel (van ilyen is!), mégis megtörténik, hogy vész esetén alig-alig képes eredményt felmutatni.

Nézzük csak miért?

Elsősorban hiányos a tűzjelzés. Szabályrendeletünk szerint köteles mindenki, aki észreveszi, a tüzet azonnal jelezni; s ha nem jelzi, azért, mert a szabályrendelettel megszerzett kötelezettségét nem teljesíti, tehát kihágást követ el, büntetve lesz? Dehogy, sőt nem is büntethető, mert egyáltalában nincs — és nem is lehet — ellene bizonyíték! Kell tehát olyan intézkedésről, olyan felszerelésről gondoskodni, hogy a tűzjelzés okvetlen és gyorsan megtörténjék. Először a helyi viszonyoknak megfelelően részletes intézkedés veendő fel a községi szabályrendeletekbe, milyenek pl. a járőrök ki rendelése, telefon stb. Legyen a tűzjelzés általában olyan, hogy általa a község összes lakossága értesüljön a tűzről s már magából a tűzjelzésből megállapíthassa a lakosság, de különösen a tűzoltóság és a fogat tulajdonosok, hogy a tűz a község bel- vagy külterületén, vagy szomszédos községben van-e? Közveszély esetén pedig más jel állapíttassék meg.

Másodszorban nem áll a tűzoltóság rendelkezésére fogat az oltószereknek a tűzhöz szállítására még kevésbé a tűzoltóságnak szállítására. Ugyan néhány község, hol 1—2 pár lovat tartanak a községi fuvarok ellátására s ezen fogatok — ha éppen vidéken nincsenek — szállítják a tűzoltószereket a tűzhöz; de ha fogatok vidéken vannak elfoglalva, akkor a helyzet ezen községekben sem jobb, mint az urban községekben, ahol ily fogatok egyáltalán nincsenek. Az ily községekben legtöbbször a tűzvédelem tüzjelzés után indul el a község határára az ügyeletes rendőr előfogatot keresni s ha a tűz nappal s a nagyobb mezei munka idején van, fogatot alig-alig talál s bizonyára későre: s ez a — legtöbb esetben fáradt — fogat akkor fog a tűzhöz érkezni a fecskendővel amikor már a fecskendőt csak a földön fekvő zsarátnok eloltására lehet használni; a felhátra pedig a fecskendő beszerzésére fordított költség egészen kárba veszett kiadás. Az ily községekben azután díjazni szokták a tűzoltó oltószerek szállításával elsőbbséggel érkező fogatokat, de bizony ennek dacára sem érnek a szerek elég korán a tűzhöz.

Fogatoknak állandóan a szertár mellett készletben tartása az egyedüli mód a szereknek a tűzhez való gyors szállításához! A szerek szertárban néhány perc késés kiszámíthatatlan kárt okozhat! Ha a fecskendőt néhány perccel előbb működésbe hozhatjuk, sokszor menthetünk meg!

vizkészlet, közkutak stb.) kapcsolatban a tervezet intézkedéseivel (folyókához lejárók, kisebb folyóknál duzzasztók építése, földalatti víztartók stb.)

Negyedsorban — miután az önkéntes tűzoltók az oltószerek taktikus kezelésével vannak elfoglalva — az önkéntes tűzoltókból ritkán kerül nyomólegénység a nyomórudak mellé, ha csak számuk a 100-at meg nem haladja. (Vármegyénkben egy önkéntes egyesület tagjai sincsenek 100-on felül.) Tapasztalásból mondhatom, hogy oly községekben, ahol önkéntes tűzoltóság van, mindent, tehát nemcsak a fecskendők működésben tartását, hanem a vízfordást is az önkéntes tűzoltókra bizzák. Össze csoportosul ugyan a tűznél a nép, de házi tűzoltószereit otthon hagyja, vízfordó edényét magával nem hozza; nem az oltási igyekezet viszi a tűz színhelyére, hanem a látványosság csalja oda; ha azután karhatalommal a nyomórudak mellé állíttatik, minden gondolata abban összpontosul, hogy szökhessen el onnét; hogy pedig a felváltáshoz szükséges emberek, akár karhatalommal is, a nyomórudak mellé állíthatók legyenek, arra már alig van lehetőség, mert nincs senki, aki felett a karhatalom rendelkezék; a lakosság a tűztől eltávozik, kellő időben lemondván még a látványosságban való gyönyörködésről is. Míg aztán a lakosság karhatalommal ismét a tűzhöz tereltetik, addig a fecskendő áll, a tűz pedig terjed tovább s a tűzoltóságnak szemére veik tehetetlenségét.

Meg kell még ötödsorban említenem, hogy legtöbb helyen az önkéntes tűzoltóság a községtől szubvenciót kap; s ha ez az összeg relatíve soknak látszik is, abszolúte soha sem sok, mert nem elég; a tűzoltóság fejlődése (szerek javítása, új szerek beszerzése stb.) pedig megakad. A község ilyenkor azt hiszi, hogy a szubvenció megadásával a tűzrendészet körüli minden kötelezettségének eleget tett s ezt még azzal is dokumentálja, miszerint községi tűzrendészeti szabályrendeletébe felveszi, hogy a tűzoltóság tűzvész alkalmával a fecskendőhöz szállított vizet hektoliterenként meg is tartozik fizetni. Hogy azután az a hektoliter csak 40—50 liter, azt ugyan a tűzoltóság észre ne vegye; mert ekkor vizet nem kap. Viz nélkül pedig nem működhet, könnyen megkapja a károsult vagy fenyegetett féltől a megrovást, hogy a község pénzét haszontalanul elkölte. De meg a községi szabályrendelet ilyen rendelkezése derogál a vm. tűzrendészeti szabályrendelet 25. §-ában foglalt azon intézkedésnek is, hogy a községnek összes lakossága köteles a tűznél oltószereivel, fogataival megjelenni s az oltásban közreműködni; már pedig fogatokkal legfőképpen a vízfordás által lehet az oltásban résztvenni s ezen általános kötelezettséget a viz hektoliterenként való megfizetésének kimondásával megszüntetni, vagy legalább is leszállítani nem lehet.

Végül még felemlítendőnek tartom, hogy az önkéntes tűzoltók közül — különösen nagyobb községekben — a legtöbb esetben privát foglalkozásuk miatt aránylag kevesen jelennek meg a tűznél, lehet mondani: az összlétszámnak alig 30—40 percentje. A nagyobb községekben ugyanis az önkéntes tűzoltók legnagyobb része iparossegéd; ha tehát munkanapon út ki tűz, az ily tűzoltó kész anyagi veszteséget szenved, ha a tűznél megjelen. S lehet-e ekkor vele szemben szigorúan eljárni? Lehet, de ek-

kor megszűnik önkéntes tűzoltó lenni, a testületből kilép s a kilépésben nem egy bajtársa követi; a testületi tagok száma fogy s a tűzoltóság csak papíron lesz meg, legalább is addig, míg a községi tűzrendészeti szabályrendelet átalakításával a kötelezett tűzoltóság felállítatik.

(Folyt. köv.)

Nagyszében.

A szebeni tűzoltó-szövetség, vármegyei szövetségeink sorában a legrégebb. Dr. Lindner Gusztáv, kolozsvári egyetemi tanár 1878-ban alapította. Eredetileg nem csupán Szebenvármegye tűzoltóságait foglalta magában, hanem általában a szomszédos szász községek önkéntes tűzoltóit, olyformán, mint a Tátravidéki szövetség, amelynek főfészke Szepesvármegyében volt, de nemcsak a szepességi tűzoltóságokat ölelte fel.

Mikor Lindner Gusztáv, 1879-ben az egyetemi katedrára kapott meghívást, vagyis rövid egy évvel a megalapítás után, Binder Gusztáv, nagydisznódi parancsnok vette át a szövetség vezetését. A vármegye tűzrendészeti szabályrendelete ez időben készült és hagyatott jóvá.

Bindernek 10 évi, köteleességű elnökösködése után, az időközben kiadott tűzrendészeti kormányrendelet hatása alatt, maga a vármegye alispánja Thalmann Gusztáv állott, a most már kizárólag szebenvármegyeivé lett szövetség élére.

Thalmannak 1891-ben főispánná történt kinevezetését követőleg Nagyszében helyettes polgármesterét Theisz Gusztávot választották a szövetség elnökévé. Az ő 17 évig egyfolytában tartó elnöksége alatt következett be annak nem közönséges ténye, amivel még ma is aránylag kevés vármegyénk dicsekedhetik, hogy t. i. Szebenvármegye valamennyi községében szerveztetett egy-egy, megfelelően fel is szerelt tűzoltóság.

Ma a szebenvármegyei szövetség kötelékébe 14 önkéntes és 74 kötelezett összesen 88 tűzoltóság tartozik, tizenegyzernyolcszáz tizenhárom aktív tűzoltóval.

A járáások székhelyén ezekkel, a rendes községi gyakorlatokon kívül, közös gyakorlatokat is tartanak. Azonkívül évenként más-más helyen, a tisztések számára külön tanfolyamokat is rendeznek.

A 88 testület közül háromnak nincs szertára, ellenben három testület még mászóházzal is dicsekedhetik.

Négykerekű billenő (mozdony) fecskendője van 17-nek, kétkerekű 66-nak; négykerekű hydroforja 12-nek, kétkerekű 9-nek. Kocsifecskendők száma 33, köztük egy gőzfecskendő.

Tömlőkészletük 9710 méter kender tömlő és 806 méter belül gumizott; átlag egy tűzoltóságra 120 méter esik.

Tömlőlétrája 3 testületnek van, tömlőorsóval pedig 6 testület rendelkezik.

* A budapesti tűzoltó testületek szövetsége, dr. Szily József elnöklésével, február 28-án felolvasó ülést tartott. Az ülés meglehetősen látogatott volt, amennyiben a jelenlévők száma 28 vala.

A felolvasó ezuttal Kállay Imre szék-

mineműségét viágitotta meg, számos táblázatos kimutatás kíséretében, különféle szempontokból. A nagy szorgalommal összeállított és megfelelő kommentárral ellátott érdekes adatok csoportosítása nemcsak az érdeklődés felkeltésére bizonyult alkalmasnak, hanem a tanulság szempontjából is.

A felolvasáshoz dr. Balogh Dezső és maga az elnök szólottak hozzá, azt a helytálló megjegyzéseket indokolván meg, hogy kívánatos volna, ha a felolvasó abban az irányban is végezne adatesortosítást, vajjon mire vezethető vissza annak feltűnő ténye, hogy míg a külföldi nagyobb városokban, különösen Párisban és Berlinben egész listája van megörökítve a tűznél szerencsétlenül járt tűzoltóknak: nálunk Budapesten, negyven év leforgása alatt, mindössze két haláleset, illetve tűzhalál vagy bennégés szerepel a csapat tűzstatisztikájában, holott a mi tűzoltóink a követett és a külföldétől eltérő taktika értelmében, nem messziről puskáznak a tűzre, hanem mindig közvetlen közelből veszik fel vele a harcot.

Kállay megígérte, hogy legközelebb tartandó folytatolagos felolvasásán a kifejezésre juttatott kívánalomnak eleget kíván tenni. Az érdekes felolvasást, mihelyt terünk engedi, bő kivonatban ismertetni fogjuk.

Tudnivalók a baleset biztosításról.

* Az országos tűzoltói segélyalap értékpapírokba fektetett pénzvagyona az 1908-ik év végén 85.000 koronát tett ki. Az országos alap a főnállása óta már 602 tűzoltót segélyezett összesen 29071 K 60 fillérrel, ami 48 korona átlagot mutat. Volt eset, hogy csak 8—10 K fizettetett ki a néhány napos munkaképtelenségénél, míg aztán 500 koronás segélyt is adott az alap súlyos szerencsétlenség esetén. A tagsági díj (személyenként, 20 fillér egész évre) oly csekély, hogy minden tűzoltóság könnyen biztosíthatná itt minden tagját. Sokkal bátrabb a bebiztosított tűzoltó és sokkal nyugodtabban ereszti a tűzbe a parancsnok is a bajtársait, ha tudja, hogy azok balesetre biztosítva vannak. És mégis vannak még mindig oly tűzoltóságok, amelyek e 20 filléreket is sajnálják, s ha meghül vagy megsérül valamelyik tűzoltó a tűzesetnél vagy gyakorlatnál, akkor a szegény tűzoltó, sőt esetleg a családja is kénytelen megsínyleni a menthetetlen fukarságot.

— A személyszállító autómobilok ugy technikai fejlettségük, mint elterjedésük tekintetében, immár eljutottak a fejlődés stationér állapotába. A kezdeti rohamos fejlődés kereteiből tehát kiléptek s ezentúl csak a fokozatos, természetes tökéletesedés vár rájuk. Ehhez képest a székesfőváros is elhatározta, hogy 50 autómobilhárkosai forgalomba hozatalát enged-

(3). Az orsz. szövetség elnökségének jelentése. — A február 20-iki elnökségi ülés jegyzőkönyve. — Kaposvár polgármesterének évi jelentéséből. — Veszprém vármegye tűzrendészeti felügyelőinek szolgálati szabályzata. — Az elnökség és a kéményseprők. — A nyomóerő mértéke. Irta: Breuer Szilárd. — Messina és Baggió pusztulása. Irta: Gróf Erdődy Tamás. — Lenioni tanulmányok. Irta: Markovszky Béla. — Szövetségeink köréből: Tolnavármegye tűzrendészete. Irta: Bajó János. — Nagyszében. — A budapesti tűzoltó testületék szövetségének felolvasó ülése. — Az országos tűzoltó segélyalap. — Különlélek. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **A budapesti önkéntes tűzoltótestület** folyó évi rendes közgyűlését a testület irodahelyiségében. (VIII., Kún-u. 2.) március 28-án, délután 3 órákor tartja.

— **A turini telefonközpont**, épügy, mint nemrégén a párizsi, a tűz martaléka lett. Azt hiszik, hogy a huzalokat a rájuk esett hó lenyomta. Más vezetékre s az így létrejött rövidzárlás miatt okává a tűznek.

— **Kolozs vármegye** egyik falujában (oláh lakosság van benne) egész modern házakat épített a nép, de — kémény nélkül. Ugynevezett baburákon (vak kéményen) halad ki a házból a füst a szabadba, ott, ahol tud.

— **Edény köszönből.** Penszilvániában ujabban igen szép edényeket készítenek — köszönből. Fényér, mosdótál, virágváza, kancsó fényes fekete szénből rendkívül jól fest. A különféle tárgyakat esztérgán készítik és azután közönséges csiszológépen fényesre csiszolják. Az edény rendkívül olcsó és megvan az a nagy előnye, hogyha eltörik — el lehet tüzelni.

Szegednek már 120.000 lakosa van. 1878-ban, amikor az árvíz elöntötte Szegedet, a városnak 70.000 lakosa volt. Gyarapodás azóta 50.000 lakos. Szegeden most 5801 lakóház van. 17.946 szobai szoba mellett 12.810 udvari és 2215 előszoba és 1425 bolt, koresma és kávéházi helyiség, a műhelyeket, gyárakat, melléképületeket nem számítva.

* **Szabolcs vármegye** körlevelet intézett a törvényhatóságokhoz az iránt, hogy a biztosítási társaságok megadóztatását egyetemlegesen sürgetessék a törvényhozásnál.

— **Elektromos telepek veszélye és kellő hideg.** Egy olyan áramfejlesztő telepen, ahol 220 V feszültségű forgóáramot termeltek, a generátoroknál szolgálatot tevő egyénnek kevés tapasztalata volt, tehát könnyelmű volt. Egyszer megtörtént rajta, hogy a generátoron az egyik gépsarkot teljes kézfogással megérintette. Természetes, hogy nem bírta elviselni, mivel a földön állt és az egyik kezével rosszul volt a földtől elszigetelve. A feszültségbe került embert lélekjelenléte nem hagyta el és hirtelen elhatározással, noha a kezét kinjai voltak, nagyot ugrott. Ebben a pillanatban az áramkör már nem volt zárva és az ember megszabadult.

— **Az akapulközi színházéges.** Az akapulközi színház mozgófénykép-színház volt. A színházban kétszázharminnyolc holttestet hoztak ki. A katasztrófát egy kinematografiai gép fellobbanása okozta. Két perc múlva az egész színház lángban állott s további két óra később elnémult a színházban levő emberek kiábrándulása. A színházon kívül elégett a posta- és táviró-hivatal és a vámház. Nyolc ember a színházban is elégett. Ez a katasztrófa a kinematografiai színházakra irányította végre a hatóságok figyelmét is. Newyorkban már a negyvenháromezernél több mozgó-

színház van. A Vasvári megye területén 1908-ban tartott 18 községi tanfolyamon résztvett 329 községből 1497 berendelt hallgató és 179 vendég. Összesen 1676 fő. A 18 tanfolyam közül 5 (Borostyánkő, Pinkafő, Németújvár, Szentelek, Vashidegku) német és egy vend nyelvű is volt.

— **Nagyváradon** 1802 november 1-én lépett életbe az első önálló városi rendszet s ez alkalommal egy bizonyos Malácz János nevű nagyváradi polgár választott meg „tűzi inspekciós“-nak. Hatáskörébe tartozott a házak tűzbiztonsági állapotára felügyelni s tűzvéskiutésekor az oltási módokról, eszközökről gondoskodni. Ő ügyelt fel arra is, hogy a város polgárai rendszeresen söpörtessék kéményeiket, valamint arra is, hogy a kéményseprők is pontosan teljesítsék a kötelességüket. Az akkori időben Nagyvárad 5 utcából állott és összesen 584 lakóházzal bírt.

— **Hóolvastás tűzzel.** Amerikában néhány vasuton érdekes eljárást követnek a kitérőknek és egyéb vágányrészeknek hótól és jégtől való szabadrá tételére. Az eljárás abban áll, hogy égethető folyadékot öntenek a hótól megszabadítandó helyekre és azt meggyújtják. A használt folyadék (szénhidrogénnemű anyag) a vasutaknál üzemben lévő olajgázgyárakban nyerhető s literenként 3—5 fillér az ára. Ez a folyadék szélben és viharban is ég és ha olvadó jéggel és hóval keveredik akkor is; és mert az olvadás folytán keletkezett vizet gőzölgésbe hozza, úgy, hogy újabb jégképződésnek hathatósan elejét veszi. Az eljárásnak még az az előnye is van, hogy a folyadék nemcsak, hogy meg nem támadja a sineket és talpfákat, hanem annak a talpfákba behatoló része a faanyag tartósságát is növeli. A sinek és egyéb vasalkatrészek fölmelegedése sem nagyobb, mint a nyári nagy melegben, úgy, hogy e tekintetben sem kell hátrányos következményektől tartani. E mellett a lángok által előálló világítás a havazáskor dolgozó munkások személyes biztonságát is, különösen éjjeli időben, növeli. Végre költségmegtakarítás is mutatkozott mellette, ami kézzel való tisztítás mellett ezer dollárba került volna, annál a hóeltakarításnál ez eljárás alkalmazása mellett csak 265 dollárnyi költség merült fel.

— **Győr szab. kir. város** törvényhatósági bizottsága g ő z f e c s k e n d ő beszerzését határozta el. A város tanácsa fentartotta a jogot, hogy a március 10-éig beérkezett ajánlatok közül, az árakra való tekintet nélkül, szabadon választhasson, esetleg valamennyit visszautasíthassa.

— **A német birodalmi tűzoltó-szövetség** idei nagygyűlését valószínűleg július második felében, N ü r n b e r g b e n szándékozik megtartani.

— **A linzi önk. tűzoltóság** az egy körzethez tartozó és egymásra utalt községek alarmirozására rakétákat alkalmaz, melyek e célra szerkesztett pisztolyból 120 méter magasba felröppíthetők s 5 órajárásnyi távoból még jól érzékelhetők.

Szakértés a falu házánál. A vasvári főszolgabíró egészségügyi szempontból elrendelte, hogy a községekben levő nyílt kutakat fedeles zárt kutakká alakítsák át, s ajánlotta a divatozó esigás kutaká helyett a vasuti órházaknál szokásos zárt henger-szerkezetet.

Egyik faluban tanácskozás alá került az ügy. Lám-lám, itt az új rendelet, amit végre kell hajtani. Csakhogy az elüljáró uraimék nem akarják végrehajtani a rendeletet. A jegyző figyelmezteti az elüljárókat, hogy baj

lesz belőle, azért hát vagy megcsinálják a hengeres kutakat, vagy fölebbeznek a rendelet ellen.

— Nohát megfölebbezzük! — vágta ki az egyik elöljáró.

— És micsoda szempontból fölebbeznek, — kérdi a jegyző.

— Hát tűzrendészeti szempontból, — mondja az esküdt ur. Mert lám, a csigás kutból tűz alkalmával egyszerre 4 kötélén is lehet fölbuzni vizet, a hengeresen pedig egyszerre csak egy vödörrel.

— No de, — szolt a jegyző, — lehet a hengeres kut 2 vödörös is és aztán az ily hengeres kutnál 1 vödörbe több víz fér, mint 4 olyan bádofazékba, mint aminket most használnak.

— Azért mégis csak fölebbeztünk, — volt az egyhangu válasz.

És fölebbeztek — tűzrendészeti szempontból . . .

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

J. A kéményeknél a tisztítónyílásoknak nem közvetlenül a tüzelőhely füstcsövének betorkolása alatt, hanem a kémény legalján kell lenni abból a célból, hogy a tisztításból eredő, illetve lesepert korom azon át kiszedhető és eltávolítható legyen. Amelyik kémény a hideg ellen jól van védve s kellőképp tisztítható, annál nem szükséges a kéménykiégetés, mely mint mesterseges kéménytűz nagyon megviseli a kémény falazatát. Tudvalévő ugyanis, hogy a koromnak van, ha egyszer meggyuladt, a legintenzívebb sugárzó melege. A kémény-tisztítónyílások megléte és hozzáférhetősége a tűzbiztonság szempontjából elengedhetetlen kellék.

L. A Nemzeti színház által használt Népszínház viztartányának tolózára nyitott helyzetében nem lepecsételve, hanem láncsal és lelakatolva van rögzítve.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt Geittner és Rausch tulajdona)
fecskeendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.
Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság
Budapest,
VI., Váci-ut 69
GYÁRT:
◁ Gőz-, motor-, tűzifecskeendőket és kútszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON
cs. és kir. udvari szállítók, gyártanak:
tűzifecskeendőket és mindennemű tűzoltó felszereléseket, szivattyúkat.
Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigaszínház tőszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa
Budapest.
Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.
Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.
Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorokat.

Walszer Ferenc
tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémöntőde
Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán
Budapest, VIII., József-körút 35.
GYÁRTUNK: tűzifecskeendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat
és mindennemű felszerelést készítenek
TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Tsa
Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.
Szállítanak
automobil-, gőz- és motorfecskeendőket, kocsit, mozdony- és targoncafecskeendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —
„Optimus” kézi tűzoltókészülék
ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . 65 K.
10 1/2 „ „ . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat
legjobban és legolcsóbban készít
Ritscher Zsigmond és Fia Körmenten.
Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Tűzbiztos mázolás.
Nedves épületek kiszáritása. Házigombba kiirtása.
Száritó-Fűtési, Impregnáló és Mázoló Vállalat
Budapest, V., Pannónia-u. 2/B.
Telefon 21-04.

Magyar Fémlemezár r.-t.
Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.
egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján.

Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.

A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hová az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.

Laptulajdonos:

A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG.

Kiadóhivatal:

az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája

VII., Rákóczi-út 38.

Telefon 90-33.

Előfizetési ára, egész évre, 5 korona.

Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.

A szerkesztő címre irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazására formai igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy a közlésért díjért.

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Uj tűzoltó-tanfolyam.

Eddig voltak országos tűzoltó-szaktanfolyamok, melyekből tavaly a tizenhetediket tartottuk meg. Azután rendszeresített a tűzrendészet és tűzoltás tanítása a közigazgatási tanfolyamokon, ahol az idén kilencedszer hirdetjük azigét. Továbbá vannak néhol vármegyei és járási tanfolyamok, melyeknek legujabb válfaja az egy napos tűzoltó-tanfolyam. Előadják a tűzrendészetet a gazdasági tanintézetekben és tanítóképezdéken is, sőt Darányi miniszter legujabban egy földmives iskola hallgatóit is beavattatja a tűzoltás elemeibe. Végre pedig a többi tanulmányok sorozatába beillesztést nyert e külön tanfolyam a felső ipariskolában, ahol évekkel azelőtt tétetett ugyan már egyszer kísérlet vele, de a költségek fedezetének hiánya miatt később abbamaradt s mind ezideig szünetelt.

Most a felső ipariskola hallgatói beadványilag maguk kérték, a saját igazgatóságuktól, kieszközlését annak, hogy számukra, „a tűzrendészet tudománya és a tűzoltás mestersége“ előadatnék. A tanári kar — mit tehetett egyebet — pártolólágg terjesztette fel a hallgatóság kérelmét a miniszteriumhoz, egyben pedig megkereste a budapesti tűzoltó-testületek szövetségét, amelyhez a fővárosi gyártelepek tűzoltóságai tartoznak,

hogy hajlandó volna-e elvállalni e külön szaktanfolyamnak a rendezését?

És a budapesti szövetség készséggel vállalta a terhet, sőt rögtön részletes programot is mutatott be, a melynek nem utolsó előnye, hogy amíg mindaz ami fontossággal bír e tárgyban, külön előadásokon nyer méltatást, mégis az egész tananyag össze-vissza 20 elméleti órába van beosztva, illetve összefoglalva. A gyakorlati részt pedig hét előadónak egyidejűleg foglalkoztatása útján öleli fel.

A kereskedelmi miniszter végre a költségek fedezetéről is gondoskodva, a tanfolyamot engedélyezte s az elméleti előadások február 6-án megkezdődtek.

Szívvel üdvözljük mindenekelőtt a budapesti állami felső ipariskola hallgatóságát. Mert az elhatározás, mely a hallgatók tudnivágyó lelkében odáig érlelődött, hogy fellépésük eredményeképp a tűzoltótanfolyam is beillesztettrendestanulmányaiknak keretébe, mindenha dicsőségek marad. Midőn azonban ezt konstatálnók, lehetetlen egyben azt is meg nem állapítani, hogy amily mértékben dicséretes volt ez az ő elhatározásuk, éppoly mérvben örvendetes jele az időeknek, hogy az a Tűzrendészet, melynek két évtizeddel ezelőtt még a keretei sem valának meg, ma már a ki-

vánatos, elsajátításra érdemes tantárgyak sorában, minden tolokadás nélkül, ugyyszólván kéretlenül is talál a maga számára helyet.

Az a felfogás pedig, mely azelőtt nálunk is mérvadó volt s amely szerint a tűzoltáshoz nem kell egyéb csak éppen jól begyakorolt tűzoltóság és alkalmas tűzoltószerek kellenek — e legujabb szaktanfolyam létrejövetele nék tényével és módjával végkép háttérbe szorult, mint szűk látkörű ósdiság kiküszöböltetett.

Diadalmasan utat tört magának, általános meggyőződéssé lett, hogy ahhoz, hogy a fékevesztett tűz romboló erejével megbirkózhassunk, hogy e vészes elem rémes hatalmával szemben a sikeres eredményre kilátással indulhassunk harcba, több kell a képzett és kellően felszerelt csapatok egyszerű sikraállításánál. Az a „tüchtig geschulte Feuerwehr mit guten Requisiten“, jó praeventiva hiányában és a harcot céltudatosan előkészítő, egységes, vezérlet nélkül, kudarcot vall a legtöbb esetben.

Ellenben ahol amellet, hogy jól szervezett, kellően felszerelt s megfelelően begyakorolt csapatnak gyors és szakszerű beavatkozásával a kiltört tüzeket megfékezni iparkodnak, első sorban arra törekeshnek, hogy a tüzek keletkezésének oka hárittassék el a lehetőség szerint, a megakadályozhatlan okból származó tüzeknek tűzésszé fejlődése pedig megelőző tűzrendészeti intézkedések által diminuáltassék, csökkentessék: ott a kívánt üdvös eredményt feltétlenül rationalisabban közelitik meg.

Azonban ha már a tűzoltás észszerű vezetéséhez is szükséges szakértelem, csak annyival inkább nélkülözhetetlenek a szakismeretek, a tűzrendészet tágas mezején.

S hol van legtágasabb tere a fejlődésnek? Bizonyára épp a legrohamosabb haladást feltüntető gyárpar és illetve ipari technika területén. Itt ugyyszólván máról-holnapra merül fel

néma tegnapot beszédes jelenné idomithatjuk, az időbe kerül. Más szóval a szereshető tapasztalatokat előbb gyűjteni szokás, azután feldolgozni, rendszerbe foglalni szükséges, csak azután válnak azok a módszeres szabad előadás, a meleg élő szó erejével át is adható kész tudássá.

És a második örvendetes momentum, erre való tekintettel, éppen az, hogy az új tanfolyamnak nemcsak hallgatósága került, hanem előadói kara is hamarosan össze volt toborozható. E szerint a speciális tudnivalók együtt vannak, sőt már átadásra kész rendszerbe is foglalvák. Mert a tanfolyamon, az iskolában, tudás, eszme, tananyag nem alakulhatnak ki, ez már csak kialakult tanok továbbadásának a helye lehet.

A legulabb szaktanfolyam kreálása alkalmából, tehát a felső ipariskola hallgatóin kívül, akik ezt kérték és a miniszter ur után, aki a tanfolyamot az ipariskola tanári karának pártoló felterjesztésére engedélyezte, jól megérdemelten üdvözölhetjük a budapesti tűzoltószövetséget is, mely a tananyagot egybeállította s annak előadására vállalkozott.

A budapesti alszövetség e tanfolyam rendezésével újra bñbizonyította nemcsak azt, amit nap-nap mellett láthatni, hogy jó ügyünk hasznára eleven életet él, hanem meggyőző tanujelét adta annak is, hogy a céljából folyólag hozzáfűzhető új meg új követelmények magaslatára, alkalom adtával, mindig fel tud emelkedni.

Omikron.

A magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 936. elnöki szám alatt Székely József, hivatásos tűzoltó-őrmeesterhez, mint a Nemzeti színházba január 18-ikán kirendelve volt őrség őrparancsnokához a következő levelet intézte:

A folyó évi január hó 18-án a Nemzeti színházban kiütött tűzeset alkalmával a nagyobb veszedelem meggátlása érdekében kifejtett lelkiismeretes közreműködéseért fogadja

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség orsz. választmánya f. évi április hó 4-én d. e. 9 órakor tartja rendes évi közgyűlését Budapesten, VII., Rákóczi-ut 38. sz. a. hivatalos helyiségében, melyre az elnökség és felügyelő-bizottság tagjai és a vármegyei tűzoltószövetségek elnökségei tisztelettel meghívottnak.

A gyűlés tárgysorozata:

1. Két jegyzőkönyvhitelesítő választása.
2. Az elnökség 1908. évi jelentése és dr. Marinovich Imre felügyelő-bizottsági tag lemondása.
3. Az 1908. év második feléről szóló zárszámadás és a felügyelő-bizottság jelentése.
4. A segélyzőpénztár 1908. évi jelentése.
5. Tagtestületek és tagságdíjhátralékok vizsgálata.
6. A budapesti szövetség előterjesztése az előadók választása tárgyában.
7. A versenyszabályozási szabályzat módosított tervezete.
8. Az orsz. szaktanfolyam rendezése és stipendiumok engedélyezése.
9. Az I. m. ált. biztosítótársaság alapítványának alapítólevele.
10. A „Tűzrendészet“ II. kiadásának sajtó alá rendezése és a felmerült költségtöbblet engedélyezése.
11. Különböző pályázati kérdések kiírása és pályadíjak kitűzése.
12. Egyéb folyó ügyek és netáni indítványok.

Budapest, 1909. február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd
titkár.

Jegyzet: Április 3-án este társasvacsora a Kaszás-éteriemben Rákóczi-ut és Akácfa-u. sarkán.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség segélyzőpénztára f. évi április hó 4-én tartja rendes évi közgyűlését Budapesten VII., Rákóczi-ut 38. sz. a. hivatalos helyiségében, melyre a tagtestületek meghívottnak azzal, hogy írásbeli meghatalmazással ellátott egy-egy kiküldöttjük útján megukát minél nagyobb számban képviseltetni sziveskedjenek.

A közgyűlés tárgysorozata a következő.

1. Elnöki megnyitó.
2. Az igazoló-bizottság jelentése.
3. Kéttagu jegyzőkönyvhitelesítő-bizottság választása.
4. Az elnökség jelentése az 1908. évről.
5. Az 1908. évi zárszámadások előterjesztése és a felügyelő-bizottság jelentése kapcsán a felmentvény megadása.
6. A költségelirányzat megállapítása.
7. Oly indítványok tárgyalása, melyek az elnökséghez a közgyűlést 8 nappal megelőzőleg beérkeztek.

Budapest, 1909. február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd
titkár.

Meghívó.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnöksége folyó évi április hó 3-án, délután 3 órakor ülést tart, melyre az elnökség tagjait tisztelettel meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

1. Az orsz. választmányi gyűlés tárgyainak előkészítése.
2. Az előadóknak kiosztott tárgyak előterjesztése.
3. Folyó ügyek.

Ugyancsak ez alkalommal délután 1/2 3 órakor a segélyzőpénztár elnöksége is tart ülést.

Budapest, 1909 február 22-én.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd
titkár.

Jegyzet: Ülés után, este a Kaszás-féle vendéglőben, Budapest, VII., Rákóczi-ut és Akácfa-u. sarkán társasvacsorára gyűlnek össze a választmány tagjai!

Jegyzőkönyv,

Felvételett Budapesten, 1909. február 20-án a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség segélyzőpénztára elnökségének ülésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf; jegyző: Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: Óvári Ferenc dr. alelnök, Glósz Kálmán dr. felügyelő-bizottsági tag, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók.

1. Elnök megnyitván az ülést, titkár jelenti, hogy Neider Béla, Seiszer Tamás, Gál György, Schmiedt Jenő, Lieskó János, Ohidi Károly, özv. Mandler Jánosné segélyei a felterjesztésnek megfelelően kiutalványozottak; hogy a vármegyei szövetségek körlevél útján lettek a segélyzőpénztárba való beléptetés támogatására felkérve, végül, hogy az 1908. év második felére a „tűzoltógyufa“ címén 66 korona 99 fillér folyt be.

Tudomásul vétetett.

2. Kis Jakab József (Dudar) 1908 június 17-én tűznél, 8 nap alatt gyógyult szemgyulladást kapott és a csak most beérkezett okmányok alapján elnökiileg az I. m. ált. alapítványához 16 K segélyre terjesztetett fel. Ezen összeg részére ki is utalványoztatott azóta.

Tudomásul vétetett.

3. Dosztál Ferenc (Budapest, máv. gépgyár) augusztus 7-én, kéménytűznél a létráról leesett és 130 nap alatt gyógyult lábtörést szenvedett. Elnökiileg az I. m. ált. alapítványához 260 K segélyre terjesztetvén fel, ezen összeget meg is kapta.

Tudomásul vétetett.

4. Tobler Antal (Fertőszéleskut) november 16-án tűznél elesvén, 42 nap alatt gyógyult könyökizületi gyulladást kapott. Az I. m. ált. alapítványához 82 K segélyre felterjesztetvén, ezen összeg kezére kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

5. Pohl József (Osorna) december 3-án tűznél elesvén, 11 nap alatt gyógyult csípőizületi

zuzódást szenvedett. Az I. m. ált. alapítványához elnökiileg 22 K segélyre terjesztvén fel, ezen összeg részére kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

6. **Leeb Mátyás** (Lajtaszentgyörgy) január 6-án tűznél, a kezére esett gerendától, 10 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett. Az I. m. ált. alapítványához elnökiileg 20 korona segélyre felterjesztvén, ezen összeg kezéhez kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

7. **Deiszinger Jenő** (Zalaszántó) január 13-án tűznél elcsuszván, a szemébe hatolt vizsugártól 12 nap alatt gyógyult szaruhártyagyulladását kapott. **Kovács István** ugyanakkor és ugyan-ezen okból 12 nap alatt gyógyult szivárványhártyalobot kapott. Mindkettő elnökiileg az I. m. ált. alapítványához 24—24 K segélyre terjesztvén fel, ezen összegeket meg is kapták.

Tudomásul vétetett.

8. **Fellner Mihály** (Kisösz) január 20-án tűznél, lábán kámpótól 3 nap alatt gyógyult sérülést szenvedett. Elnökiileg az I. m. ált. alapítványához 6 K segélyre felterjesztetett.

Tudomásul vétetett.

9. **Nagy András** (Szentendre) február 4-én tűznél, lábán 5 nap alatt gyógyult szurt sebet szenvedett. Elnökiileg az I. m. ált. alapítványához 10 K segélyre felterjesztetett.

Tudomásul vétetett.

10. **Kovács Zsigmond** (Érsekujvár) február 12-én tűznél elesvén, fején 20 nap alatt gyógyult sérülést szenvedett. Az I. m. ált. alapítványához 40 K segélyre felterjesztetni rendeltetett.

11. A rendes évi közgyűlés idejéül az elnökség április hó 4-ikének d. e. 12 óráját állapítja meg.

12. Az évi jelentés felolvasottnak tekintvén, a közgyűlés és a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség választmánya elé terjeszteni rendeltetett.

13. A zár számadás felolvasatván, a közgyűlés elé terjeszteni rendeltetett és egyben tudomásul vétetett alelnök azon bejelentése is, hogy 6000 K értékű értékpapir vásároltatott.

14. Jászberényi Miklós előadó javaslatára elhatározza az elnökség, hogy Stermann M. gyufagyárost felhívja olymértvű előnyök adására, miként azt a beszercebányai gyufagyár a jegyző egyletnek szerződésileg biztosította; amennyiben pedig Stermann M. cég erre hajlandó nem lenne, felhatalmazza Jászberényi Miklós előadót, hogy ezen ügyben a beszercebányai gyárral érintkezésbe lépessen.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.

Kmf.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd
titkár.

Tudnivalók a baleset biztosításról.

* Az országos tűzoltói segélyalap értékpapirokba fektetett pénzvagyona az 1908-ik év végén 85.000 koronát tett ki. Az országos alap a főnállása óta már 602 tűzoltót segélyezett

egész évre) oly csekély, hogy minden tűzoltóság könnyen biztosíthatná itt minden tagját. És mégis vannak még mindig oly tűzoltóságok, amelyek e 20 filléreket is sajnálják, s ha meghül vagy megsérül valamelyik tűzoltó a tüzesetnél vagy gyakorlatnál, akkor a szegény tűzoltó, sőt esetleg a családja is kénytelen megsínyleni a menthetetlen fukarságot.

A baleset ellen való biztosítás bejelentésénél követendő eljárás a következő: a községi önkéntes vagy kötelezett tűzoltókról egy névjegyzék állítandó ki, az alábbi minta szerint két példányban.

KIMUTATÁS

..... önkéntes vagy kötelezett tűzoltóság azon működő tagjairól, akik az 1908. évre a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség segélyző pénztárának tagjai sorába lépnek.

Folyó szám	A működő tag neve	Polgári foglalkozása	Tűzoltói rangja

Ezen jegyzék kelettel ellátandó és a parancsnok vagy elnök és titkár vagy jegyző által aláírandó.

Ezen kimutatás két egyenlő példányban és annyiszor 20 fillér, ahány biztosítandó tagja van a testületnek, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetséghez (Budapest, Rákóczi-ut 38. szám) elküldendő.

A kimutatás egyik példányát a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség segélyző pénztára bejegyzés után záradékolva visszaküldi a testületnek vagy a közönségnek. Segélyezésben vagy kielégítésben csak is a bejegyzési záradékkal ellátott névsorban felsorolt tűzoltók illetve, azok hátrahagyott családjai részesülnek.

Időközben beálló személyváltozások, megbetegedések, munkaképtelenség, halálozás esetről-esetre 8 napon belül orvosi bizonyítvánnyal és parancsnoki jelentéssel, eseteleirással az Országos Tűzoltó-Szövetségnek bejelentendő.

Tűzoltói szolgálatban, gyakorlatok közben vagy tűz esetén történt megbetegedések vagy megsebesülések folytán beállott munkaképtelenség esetén a biztosítottak segélyezése a következő módon történik:

a) Megsebesülés vagy megbetegedés időpontjától számított 120 napi időtartamig bezárólag naponta 1—2 korona.

b) Ha a munkaképtelenség 120 napnál tovább tart, akkor a családi és vagyoni viszonyok, valamint a segélyezésre rendelkezésre álló alap figyelembevételével végkielégítés adatik, mely a teljes munkaképtelenség, vagy halál esetén 1000 koronáig terjedhet.

* Az angol országos tűzoltószövetségnek (National Fire Brigades' Union) Twenty-first 21-ik évi jelentése szerint 650 tagtestülete van, 13 ezer emberrel. A szövetségnek, mely 6 felségének az angol királynak védnöksége alatt áll, elnöke még mindig a Marlborough herceg, alelnöke ellenben van hét. Az alelnökök közül hat nálunk Budapesten is megfordult. Ujabban külön papja is van a szövetségnek, főtisztelendő Ridgway Eric, kentingtoni püspök (Lord Bishop) személyében. Az egyenruha kérdése a legutóbbi évben nálunk is napirenden volt. Közgyűlésüket Yorkshirban tartották, míg a szövetség tanácsa

Folyó száma	BEVÉTELEK	Kor.		fill.		Folyó száma	KIADÁS	Kor.		fill.	
1	Pénztári maradvány az I-ső félévről			8076	43	1	Irodai és postai kiadások			287	10
2	Tagsági díjakból:					2	Tisztviselők tiszteletdíjai			1900	—
	a) közvetlen tagtestületektől	1534	40			3	Előadók és vál. tagok uti-költségei			1128	34
	b) vármegyei (budapesti) szövetségektől:					4	Előadók és vál. tagok napi-díjai			684	—
	a) bácsbodrogvármegyei szövetség útján	12	—			5	Irodahelyiség lakbérére			850	—
	a) barsvármegyei szövetség útján	22	—			6	Irodahelyiség fűtése, világítása, takarítása, telefon			562	82
	a) biharvármegyei szövetség útján	4	—			7	Tűzrendészeti Közlöny kiadásai:				
	a) budapesti szövetség útján	54	—				a) szerkesztői díj	300	—		
	a) csanádvármegyei szövetség útján	4	—				b) nyomtatási költségek	1129	04		
	a) hajdúvármegyei szövetség útján	10	—				c) hirdlapbélyegek	250	—		
	a) pestvármegyei szövetség útján	34	—				d) szétküldési költségek	72	—	1751	04
	a) pozsonyvármegyei szövetség útján	4	—			8	Nyomtatványok			1216	—
	a) somogyvármegyei szövetség útján	110	—			9	Országos tanfolyam kiadásai			2106	—
	a) sopronvármegyei szövetség útján	196	—			10	Szatmári nagygyűlés kiadásai			1800	—
	a) szeptemberi vármegyei szövetség útján	64	—			11	Különfélékre				
	a) temesvármegyei szövetség útján	42	—				a) szakkönyvek beszerzése	22	48		
	a) torontálvármegyei szövetség útján	140	—				b) pénztári rekesz és betörés ellen bizt.	30	—		
	a) vasvármegyei szövetség útján	412	—	2642	40		c) tagdíjak visszatérítése	12	—	64	48
3	Különfélékből:					12	Pénztári maradvány			48	33
	a) a Tűzrendészeti Közlöny előfizetéseiből	10	—								
	b) a Tűzrendészeti Közlöny hirdetéseiből	350	—								
	c) Szabályzatok eladásából	137	36								
	d) Takarékpénztári kamatokból	375	26								
	e) Érempénztárból átutalt összeg	798	76	1671	38						
	Összesen			12890	21		Összesen			12890	21

Dr. Óvári Ferencz
alelnök.

Budapest, 1908. december hó 31-én.

Dr. Balogh Dezső
pénztáros.

A magyar országos tüzoltó-szövetség segélyező-pénztárának 1908. évi zárószámadata.

Folyó száma	Bevétel	Érték-papírban		Pénzben	
		korona	fill.	korona	fill.
1	Pénztári maradvány az 1907. évről	75000	—	5830	24
2	Tagdíjakból			6904	86
3	Értékpapír és takarékpénztári kamatokból			3471	34
4	Értékpapír vásárlásból	10000	—		
5	Utalék a „Tűzoltók gyűjtője” eladásából			109	31
	Összesen	85000	—	15815	75

Folyó száma	Kiadás	Érték-papírban		Pénzben	
		korona	fill.	korona	fill.
1	Irodai és postai kiadások			113	32
2	Segélyezésre			404	—
3	Értékpapír vásárlásra			9521	85
4	Nyomtatványokra			18	—
5	Tagdíjvisszatérítés			2	40
6	Pénztári maradvány	85000	—	5756	18
	Összesen	85000	—	15815	75

Dr. Székelyi Viktor, elnök.

Budapest, 1908. december hó 31-én.

Dr. Balogh Dezső, pénztáros.

Veszprém vármegye alispánja

az egyetlen 1908-ik év folyamán az alábbi huszonkét rendeletet adta ki:

1. A vizszerzés iránt hivatalból való intézkedésről.
2. A szérüskertekről.
3. A belterületen elhelyezhető boglyákról, továbbá:
4. Tűzoltásra kötelezettek névjegyzékének beterjesztése.
5. Tűzoltásra kötelezettek összeírása.
6. Tűzoltó-alap (községi) létesítése.
7. Tűzoltó-eszközök beszerzése és a
8. Tűzoltó-eszközök (háziak) beszerzése iránt.
9. Tűzoltó-eszközök beszerzése alkalmával követendő eljárás.
10. Tűzoltói fogatosok névjegyzékének összeállítása.
11. Tűzoltók (községi kötelezettek) összeírása, valamint a
12. Tűzoltói-házváltásdíj fizetésére kötelezettek névjegyzékének összeállítása tárgyában.
13. Tűzoltóknak baleset ellen való biztosítása.
14. Tűzoltók részére elméleti előadások tartásának elrendelése.
15. Tűzoltó orsz. szaktanfolyam ajánlása.
16. Tűzoltó-szaktanfolyam (vármegyei) elrendelése.
17. Tűzoltó-szövetség (vármegyei) részére a vármegyei tűzoltó-alapból 500 korona megszavazása.
18. Tűzörök éjjeli alkalmazása.
19. Tűzrendészeti felügyelők beosztása.
20. Tűzrendészeti kerületek megállapítása.
21. Tűzrendészeti tavaszi és őszi községi vizsgálat és
22. Tűzveszély esetére segélynyújtás céljából a községek csoportosítása tárgyában.

Az idei esztendő pedig ezzel a rendelettel kezdi:

Mínt hogy a vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet 96—97. szakaszai szerint minden község köteles tűzoltóalapot létesíteni, mínt hogy minden község köteles a tűzoltó alapról költségvetést készíteni s azt jóváhagyás céljából a törvényhatóság elé terjeszteni, utasítom az elősorolt községek biráit, községi és körjegyzőit, hogy községi tűzoltóalapot létesítsenek s a tűzoltó-alap várható bevételi és kiadásairól költségvetést és számadást létesítsenek, azt törvényhatósági jóváhagyás végett beterjesszék.

A tűzoltói alap költségvetés várható bevételi tételei a következők legyenek:

1. A község által rendes évi költségvetésébe tűzoltói költségekre felvett és községi adó címén behajtott összegek.
2. A tűzoltói és fuvarkötelezettség alól magukat megváltók évi díjai.
3. A tűzoltói kötelezettségen kívül álló háztulajdonosok tűzoltói házváltásdíja.
4. Netán tűzoltókra, fuvarosokra s a jelen szabályrendelet áthágóira kirótt rendbirságok.
5. A vármegyei tűzoltó-szövetség és az országos tűzoltó-szövetség netáni hozzájárulásai,

2. Tűzoltóeszközök tisztán tartására 20 kor. (38. szakasz.)

3. Vármegyei tűzoltó - szövetségi tagdíj. (72. szakasz.)

4. Tűzoltóparancsnok jutalmazására. (50. szakasz.)

5. Tűzoltás alkalmával károsult vagy magukat kitüntetett tűzoltók jutalmazására. (70. szakasz.)

6. A községi bíró szolgálati idejére, épületeinek és természetményeinek tűzkár ellen való biztosítására. (39. szakasz.)

7. Új községi tűzoltóeszközök beszerzésére 32—34. szakaszok és hasznavehetetlenné vált községi tűzoltóeszközöknek újakkal való pótlására. (91. szakasz utolsó pontja.)

8. Éjjeli örök fizetésére. (97. szakasz.)

9. Kutak és egyéb vízforrások létesítésére és a meglevők jókarban és tisztántartására. (43., 44. és 97. szakaszok.)

10. A vármegyei tűzrendészeti alapba a községi tűzoltóalap bevételei 5%. (98. szakasz.)

11. Előre nem láthatókra.

Az esetleges maradvány mindenkor jóhitelü pénzügyintézetben, vagy postatakarékban kezelendő.

Veszprém, 1909. évi február hó 24-én.

Koller Sándor, alispán.

Torontál vármegye alispánja a főszolgabírákhoz a következő kör- rendeletet intézte.

Torontál vármegye kéményseprői képviselőiben a magyarországi kéményseprők országos egyesülete által egy kérvényt adtak be hozzá, melyben esetelven helyzetük sanyaru voltát, kéri, hogy a közegek a jelenleg érvényben levő szabályrendeletet intézkedéseinek szigorú betartására szorittassanak és hogy intézkedés tétessék: mikép a kéményseprők díjai a közadókkal kivette és beszede rendszeresen folyósittassanak.

Méltányolva ezen kérelmet, felkérem a járások főszolgabiráit, hogy elsősorban is utasítsák a járásuk területén levő községeket, mikép a szabályrendeletet a legszigorubban betartsák s különösen ami a kémények havonkénti tisztítását s a szabályrendeletben megállapított díjak teljes összegében való fizetését illeti, a legkorrektebben s szigorubban járjanak el és ne fosszák meg az amugy is rossz sorsban levő kéményseprőket a megélhetési lehetőségtől, tűzrendészeti szempontból is káros intézkedések által. Ami a kéményseprők díjainak közadók módjára való kivetését és beszedeését illeti, ámbár ez irányban a szabályrendelet intézkedést nem tartalmaz, tekintettel azonban arra, hogy a kéményseprődíjak amugy is közgazgatási uton hajtandók be, nem látok nehézséget, hogy a kivetés és beszede ekénti módja a községek által életbe ne léptettessék, miért felhivom Cimet, hogy járás területén levő községek képviselőtestületeit felhívja, mikép ez irányban intézkedjenek.

Vészkijáratok alatt olyan ajtók, esetleg elég
55 ablakok értendők, amelyek rendes kijáratul
nem használatnak. Ezen vészkijáratok üzleti,
vagy egyéb fontos szempontok miatt rendszeren
zárra tartatnak.

Ilyen vészkijáratok elrendezése oly helyeken
kívánatik, ahol a rendes kijáratok, életbizton-
sági szempontból vész esetén való menekülésre
nem elégségesek.

Minden vészkijárat olyan legyen, hogy azon
rész esetén akadály és késedelem nélkül el-
távozhassunk, menekülni tudjunk. Eszerint a
vészkijáratnak csak úgy, mint a rendes ki-
járatnak, nyitva, illetőleg könnyen nyithatónak
kell lenni. Könnyű nyithatás alatt azt kell
értenünk, hogy a záron kilincs s a zárban
kulcs legyen, — a zárnak tehát ellátva kell lenni
kilincsesel és a kulcs állandóan benne legyen.

Ez igen fontos követelmény az elzárt vész-
kijáratoknál, mert tudnunk kell, hogy vész
esetén valamely kijáratához kulcsot megtalálni
milyen nehéz és mennyire ügyetlen a meg-
fiasztott menekülő a kulcs betevésénél. Vannak
gyakorlati tapasztalataink, amikor a vészkijárat
zárra volt, a kulcs az ajtókereten lógott, a
menekülő ahelyett, hogy a kulcsot levette és
az ajtót kinyitotta volna, a harmadik helyiségbe
menekült és onnan az utcára ugrott, pedig amikor
a veszedelmes helyről kirohant, a vészkijárat aj-
tóját magával szemben találta. Mi ennek az oka?

Legfőbb oka az, hogy ezen ajtónak a hasz-
nálatát tiltva volt, hiába keresztelték azt vész-
kijáratnak, még sem jutott eszébe a veszedelem
pillanatában a menekülőnek az ajtót kinyitni,
pedig a kiugrás kezdetéig három más ajtót és

kezdetés, hogy a vészkijárat ajtók, csak úgy
mint a rendes ajtók, könnyen nyithatók legyenek
s az azokon való közlekedés a megszokás cél-
jából máskor is, hetenként legalább egyszer
és ha lehet, naponként keresztül viendő.

Az ily követelményeknek megfelelő vész-
kijáratu ajtó rendes zárjára ennél fogva védő-
szekrény alkalmazandó, melynek egyik oldala
hólyagpapiros „Vészkijárat“ és „Beütendő“ fel-
irattal van ellátva. Ugyanacsak ott van a zár
kenésére való figyelmeztetés: „A zár kenetett:
.....“ (mely időközökben). Ezek mind óvó
és figyelmeztető intézkedések.

A zárószekrény nem egyéb mint egy doboz,
melynek egyik nyitott oldala a zárt befoglalva,
az ajtóra illesztődik, a másik oldalán a hólyag-
papiros van kifeszítve egymásba foglalva, amely
keret egyuttal a doboz nyitható oldalát teszi.
Ezen oldala a doboznak levehető, hogy annál
könnyebben tudjuk a hólyagpapirost beleillesz-
teni. A doboz az ajtóra csavarokkal van erő-
sítve és kulccsal is nyitható.

Vész esetén beütjük a hólyagpapirost és
kulccsal vagy csak kilincsesel kinyitván az
ajtót, minden késedelem nélkül kijuthatunk a
szabadba vezető közlekedési útra — nem kell a
külön szekrényt keresni, az üveget beverni, a kul-
csot kivenni és, ami még a legnehezebb, nagy siet-
ségben, nagy rettegésben reszkető kézzel kulcs-
lyukba a kulcsot jól beilleszteni és a zárat kinyitni.

Az elzárni szükséges vészkijáratoknál ezen
„Vész zárvédő“ igen előnyösen használható,
ennek alkalmazása úgy egyeseknek, mint a
hatóságoknak figyelmébe ajánlatik.

Janicsek Ander.

Messina és Reggio pusztulása.

Irta: GRÓF ERDŐDY TAMÁS.

(Folytatás.)

Első nap este nem tudtuk, hol fogunk aludni.
Pedig fáradt voltam, mint még életemben soha.
Mikor teljesen sötét lett, neki vágunk a bizony-
talannak, hogy valahol talán mégis jut egy
fáradt föld. Mert a bitang kutyáktól és a
csivány fosztogató szicíliai csócseléktől teljesen
szabadban mégsem mertünk leheveredni. Nem
kell erősítenem, hogy ezektől elis tekintve, nem
volna nagyon barátságos az éjszaka, ha alat-
tunk, mellettünk, körülöttünk, mindenütt el-
szórt vonásokkal halott, vagy a halállal vívó
szomszédokat tudnánk. Pedig ez volt Messina
és Reggio képe.

Végre a sínek mentén egy üres waggont
találtunk, örömünk azonban korai volt. Mellette,
ugyanis egy fal állott, hatalmas repedésekkel,
földredez állapotban, ez sem ígérkezett kellemes
szomszédságnak, így hát kénytelen-kelletlen
egy katonasátorban huzódtunk meg, melynek
tetaján bőségesen ömlött be az esővíz és gon-
doskodott arról, hogy szemünket se tudjuk be-
fedni. Reggel a waggon mellett álló falat fel-
szántottuk s a következő éjszakák nyugodal-
mát így biztosítottuk.

Másnap folytattuk, ahol előző nap elhagytuk.
Döntögettük a házakat, kiástuk a halottakat,
kutattunk föld alól jövő hangok után. Én
magam kis csapatommal 23 élt, vagy sebesül-
tet mentetem ki a romok alól.

Érdekes volt megfigyelni, ha egy élt kiás-
tunk. Abban a pillanatban, ahogy a földből
teljesen kiemeltük, hirtelen fölugrott és örült
rohanással menekült el egyenes irányban.
Persze, sok ereje nem volt, mihamar elbotlott,
elfogták és vitték a kórházba. Aki a földren-
gést érezte, félénk lesz, ijedez, a földrengés
ideje alatt pedig teljesen elveszti gondolkodó
józanságát.

Egy kicsit én is éreztem ezt. A második
napon ugyanis a waggonunkban aludtunk, a
kiállott izgalmak és fáradtságok miatt nagyon
mélyen. Arra ébredék föl, hogy szomszédom
ráz és azt kérdi, nem hallottam-e valamit? Nem
hallottam, mert nagyon mélyen aludtam. Abban
a pillanatban mély zugás tört elő a tenger felől,
mint mikor egy gyorsvonat hidon megy kereszt-
tül. Nem volt időnk ennek oka felett tanakodni,
mert már egy hatalmas lökést is éreztünk és a
következő percben egymás hátán feküdtünk,
valahányan a waggonban valánk. Felugrani,
a waggon ajtaját kitaszítani, azon kimenekülni
és rohanni — egy pillanat műve volt. Néhány

Londoni tanulságok.

Részletek

Markusovszky Bélának

a budapesti tűzoltó-testületek szövetsége ülésén tartott felolvasásából.

Magára vonta továbbá a figyelmet a Cliff safety automatic reel, vagyis az önműködőleg vizet adó fali tűzesap.

Ennél, ha a mellé helyezett, illetve ráerősített tömlővel kifutunk, a csuklóban mozgó hydránsvég (csavarnyújtvány) magától elfordul és a fali hydráns, mire kifektettük a tömlőt, már vizet ad. E huzásra magától forduló, fogantyú nélküli váltócsap, kombinálva a tömlő végén egy (sugárfátyolt is szolgáltató) szabályozható lövőkével, meglehetősen frappáns beavatkozást tesz lehetővé.

Ehhez hasonló volt az edinburghi tűzoltók állványesőve (Stand pipe), amelyen szintén nincs váltó, mint a miénken, hanem csak a feje forgatható, úgy, hogyha az állványeső csavarnyújtványát a kifektetett tömlő irányába fordítjuk, az az eredmény, mintha egy rátevő kulccsal a váltócsapot is megnyitottuk volna.

Egyébként az angoloknál minden kétágu állványesővön megvan először is az a fogantyú, amelynek segítségével kétségkívül ügyesebben lehet azt vinni, mint a fülénél fogva, másodszor pedig az állványeső minden ága ivalakban van vezetve, úgy, hogy sohasem derékszög alatt törik meg a haladó vizoszlop.

A kiállító tűzoltóságok valamennyienél feltűnt, hogy a kézfecskendőknél börtömlőt használnak, a füstálarchoz pedig spirális helyett fémtömlőt. Az utóbbit próbakép, mint ismeretes, nálunk is behozták, de a fémtömlő belsőjében képződő rozsda nem szól mellette ez

ujításnak. Ellenben a kiskaliberű börtömlő alkalmazása, melyet már a muzeumok és képtárakban is kiemelttem, bizvást megérdemelne a meghonosítást.

A tömlőcsavarok úgy az angoloknál, mint az amerikaiaknál valóságos csavarzatot képviselnek. Minthogy pedig a svédek, dánok és fel-találójuk, a hollandusok is ezt használják, ennél fogva a kapesos összeköttetés, a Kupp-lung, mely másfél évtizeden át oly nagy port vert fel, anélkül, hogy ki tudta volna szorítani az egységes csavart, kizárólag német találmány, de náluk sincs még általánosan behozva.

Végre a gőzfecskendőknél, amely szer Angliában nagyon elterjedt (de nem monstrum-kazánokkal, hanem nagy fűtőfelületű kis kazán-nal) a viznek a szívónyíláson át való közvetlen bevezetését, miként ez Prágában rég divatos s a mozdonyfecskenőknél Budapesten is alkalmazva van, ezt az angolok nem ismerik. Mindig kádból szivatják a vizet.

A gőzfecskendőhöz tartozó ciszternát vagy vászonkádát fedéllel is ellátják, azonkívül a vászonkád oldalán bőrrel körülvart nyíláson át két rövid tömlő lóg, melyekbe anyacsavar van bekötve. A tűzesaptól vezetett tömlőket ezekhez erősítik, míg a szívótömlő számára a kád fedelén van nyílás hagyva. Maga a kád a szögletein is külön bőrvarratokkal van erősebbé téve.

A König-féle füstsisak, mely 1904 óta a mi szerkoesinkon is látható, meg a breslauer színházmodell is ki volt állítva. Az utóbbinál, ha a vasfüggönnyt leeresztették, a füstelvezetők önmaguktól kinyílnak. Ezek kinyitására tehát meg sem lehet feledkezni.

Ujra találkoztunk a már Berlinben (1901) is látott m a n c h e s t e r i ajtókkal, melynek tűzállósága minden kétségen felüli, csak éppen

percig tartott, de nekünk esztendőknek tetszett minden perc.

Aztán csak megállapodtunk, mert semmi újabbat nem éreztünk és nem hallottunk, — kissé fanyar mosolylyal vonultunk vissza éjjeli szállásunkra, amely az újabb földlökéstől, mely bennünket halálra rémitett, most féloldalt feküdt. Ijedtségünkben kimenekültünk a waggonból, pedig sehol oly biztonságban nem érezhettük magunkat, mint éppen ott. De olyankor, annak az érzésnek a hatása alatt az ember nem tud gondolkozni.

Az élelmezés sem volt sokkal jobb, mint a lakás. A földrengés borzalmi után Messinában, Reggioan és az egész szomszédságban mint második félelmetes ellenség mihamar az éhség és szomjuság lépett föl. Akik megmenekültek, jajveszékelve rimázkodtak étel és ital után; amikor az első ételszállító hajó kikötött, csaknem gyilkolás útján iparkodott az éhes tömeg élelemhez jutni. Egy őrnagyot megsebesítettek, más helyeken pedig a katonák revolverekkel voltak kénytelenek a rendet fentartani. A hadügyminiszter 1200 métermázsas kenyeret, 65000 doboz huskonzervet, 9000 sátor

kevés volt. Amellett nem segített sokat a szomjuságon, mert iható víz egyáltalában nem volt sehol. Kinos volt nézni, amint a lázban égő beteg egy csöpp enyhítő ital után rimázkodott, — hiába! A vizet szállító hajók még utban voltak, a tenger vize pedig semmiképen sem iható. Magam is egy egész napon nem jutottam vízhez, végre a szomjuság annyira gyötört, hogy a mozdony tartójából ittam, de oly utálatos volt, hogy csaknem beteggé tett. Másnap már a narancshoz folyamodtam, — azon a napon hihetetlen mennyiséget ettem meg.

Egy nagyelkü szicíliai birkatenyésztő az önkéntes mentők javára 300 birkát ajánlott föl. Ez volt napi eledelünk. A jámbor birkák sehol fűvet nem találtak, éheztek, amíg a sors rájuk nem került, lesoványodtak, husuk meg is romlott, olyan büdös birkagulyást életemben nem ettem, de nem is szeretnék még enni. Különben szagló érzékünk Messinában alaposan megedződött. Étvágyunk nem is volt tulságos nagy. Az ételt odahozták, ahol éppen dolgoztunk. El lehet képzelni, milyen lesz az étvágy, ha éppen egy tucat halottat ástunk ki, és azok megtört szeme meredt ránk, amíg a kanalat szánkhoz

akalmazva is vannak ezek az ajtok. Piros fenyődeszkáknak többszörös rétegét vasbádoglemezzel borítják be. A lemezek egyik vége befelé, a másik kifelé hajlított, úgy hogy a lemezvégék kampószerűleg összekapaszkodnak. E lemezek a rétegzetesen egymásra helyezett deszkákhoz nem engednek levegőt jutni és így az elszenesedés lehetősége sokáig fel van tartóztatva. Az így egybeállított ajtót, mely lejtős sinen nyugvó görgőkre van felfüggesztve, tűzben könnyen eléggé zsineg végén lógó ellensúly tartja nyitott helyzetben, vagyis a falnyílás elöl félretolva. A zsineg vége 70 foknál olvadó ötvözzel van megerősítve. Ha már most az ellensúlyt felemeljük, avagy a zsineg tűzbe kerül és elég vagy végre, ha az ötvözet kiolvad, az ajtó a lejtős sinen mindhárom esetben a falnyílás elé gördül s azt hermetice elzárja. A manchesteri ajtó 1000 C° hőségben egy órán át még csak nem is deformálódik.

A kiállítva volt különféle tűzjelzők közül az első helyet kétségkívül az érdemelte ki, amelyet már Berlinben is láttunk s melyet azóta Hamburg, Altona, Hannover stb. német városok is elfogadtak. Ez az amerikai Game well-féle rendszerű. Mikor jelzi a tüzet, látható és hallható jelet ad egyszerre. (Erre lapunkban külön fogunk visszatérni.)

A Salvage Corps felszereléseit közt ott-szerelték a csutakok, aminővel nálunk a hajók fedélzetét mossák, meg a hosszú-nyelű, hatalmas szivacsok, amivel a vizet itatják fel, végre a takaróponyvák, melyekkel a még nem égő árúkat védik a tüztől és — a vízkártól.

hulla fölismerhetetlen, de nem is gondolt ott senki az agnoszkálásra, az oszladozó hullákat, még mielőtt valami járványos betegséget terjeszthetnének, el kellett temetni.

Szomorú temetés volt az. Akiket már sirba temetni nem lehetett, azokat csoportosan elégették. Előbb egy pap végigment az utcán, kétfelől beszentelte a hullákat, törzsüktől elválasztott karokat, lábakat, fejeket, kezeket — igazán rettenetes látvány — aztán jöttek a katonák, fölcsúdték a holttesteket és hullarészeket, egy sor fatörmelék, egy sor hulla, ismét egy sor hulladékfa, egy sor hulla, és így tovább. Amikor már jó nagy volt a máglya, leöntötték petrolummal, és — meggyújtották. Hova is temettek volna ennyi holtat. De mondhatom, a pokolnak egy kis előze, előjátéka volt a rákövetkező óra, amíg ez a borzalmas máglya elégett. Itt egy törzsétől elvált kar, láb, fej esett ki, vasvillával szedte föl valamelyik katona és dobta vissza az égő máglyára, mely fölött jédt rikogatóssal keringtek a sirályok és varjak. Őrültek, hogy már nem kell látnom. A tövig elégett máglya hamuját taligákra rakták és elásták a tengerparton.

A betegeket sátrokban helyezték el barakszerűen, leginkább vöröskeresztes hölgyek ápolták. Nem lehet tagadni, hogy a betegápolás körül a körülmények szerint nagyon tapintato-

san és gondosan jártak el. Persze a sok sebesültet nem lehetett mind ott helyben gondozni, azért a hajók naponkint szállítottak sebesülteket Nápolyba, Rómába. Milyen hajózás lehetett az! A Szlava orosz gőzös 600 beteget vitt, még utközben 14 meghalt, Nápolyban pedig legfeljebb 100 tudott a maga lábán kiszállni, a többit úgy vitték ágyon, vagy kézben. A sebesültek nagy százaléka hátgerinc-törést szenvedett; másoknak egész belső szervezete ment tönkre, hiszen kilószámra ették a mézspórt és a piszkot.

A „Makarov“ tengernagy nevét viselő orosz páncéloshajó, melyen én is érkeztem, éppen Messinában állomásozott, midőn a földrengés elpusztította a várost.

A földrengés után néhány perccel a hajó egész személyzete a parton volt és a tiszték vezetésével a közeli házakba rohant. Miután semmi ázó és feszítő eszközük nem volt, jobbára pusztá kézzel hordták el a törmeléket és vonszolták ki a sebesülteket. Egy csapatuk a Banka Szicília husz milliónyi készpénzét helyezte biztonságba a hajón, melyet azután az olasz haditengerészeknek adtak át. Néhány óra múlva háromszáz sebesülttel Nápolyba indultak teljes gőzzel, míg összes gyógyító- és élelmiszerüket Messzinában hagyták. Úgy a hatóságok, mint a nagyközönség melegen ünnepelték a derék

Az angol országos szövetségen kívül, melyet ők Nemzeti Tűzoltó-Szövetségnek hívnak, magában Londonban is van egy a miénkhez hasonló tűzoltó-szövetség: „The London Privates Fire Brigades Association.“ Akkor 8 gyári és magántűzoltóság volt a tagja, ma tizenegy tagtestülettel bír, amelyek névszerint a következők:

1. Merryweather's Fire Brigade,
2. Polytechnic Fire Brigade,
3. Cross And Blackwill Fire Brigade,
4. St. John' Ambulance Fire Brigade,
5. Copestakes F. B. (olvassd: kapsztekzs fajer brigéd.)
6. Stapley et Smith Fire Brigade,
7. Marshall et Snelgrove Fire Brigade,
8. Rely Clear House Fire Brigade,
9. Clarnico Fire Brigade,
10. Meux' Brewery et Co. Fire Brigade,
11. Withbreads Brewery Fire Brigade.

A két utolsó eylan sörgyári tűzoltóság, mint nálunk a Rézzvényserfőzdei és a Dréher-féle. A londoni szövetség azonban csak 1898-ban alakult, míg a budapesti tűzoltó-testületek szö-

vetsége tudvalevőleg 1890 óta áll fenn. Teljes 8 esztendővel idősebb. Az országos szövetségük is fiatalabb a mienknél, mely 1871-ben alakult, míg az angoloké csak 1888 óta áll fenn. A londoni kongresszus idején 624 tagtestülete volt s azóta csak 650-re emelkedett ez a szám. A mi országos szövetségünknek

tudvalevőleg 1863, vagyis ezerkétszázal több tagtestülete van.

Érdekes volna még külön leírni, hogy milyen, nekünk különös, módon tartják az angolok az ismerkedő estélyt és hogy fogadja vendégeit a Lordmayer? Ha terünk engedi, lehet, hogy egyszer még erre is visszatérünk.

Uj tűzoltó-szaktanfolyam.

A m. kir. kereskedelmi miniszter 1908. évi 105.684. VI. B. sz. alatt kelt rendeletével a budapesti m. kir. állami felső ipariskolában tűzoltó-szaktanfolyamot engedélyezett, melynek órarendje a következő:

hó	nap	d. u. 6—7	Előadó	d. u. 7—8	Előadó
Febr.	6	Tűzoltóságok szervezete	dr. Szily József	Megelőző tűzrendészet (I.)	Markusovszky Béla
Febr.	13	Tűzoltószerkek ismertetése (I. Fecskendő)	dr. Szily József	Építkezés elemei	Breuer Szilárd
Febr.	20	Tűzoltószerkek ismertetése (II. Fecskendő)	dr. Szily József	Megelőző tűzrendészet (II.)	Markusovszky Béla
Febr.	27	Tűzoltószerkek ismertetése (III. Mászószerkek)	dr. Balogh Dezső	Vízszerezés módzatai	Oleják Károly
Márc.	6	Malmok tűzrendészete	Janicssek Andor	Tűzek oltása (I. taktika)	Breuer Szilárd
Márc.	13	Élet- és vagyonmentés tűzeseteknél	dr. Balogh Dezső	A tűzrendészet intézése	Markusovszky Béla
Márc.	20	Órködés, felügyelet, tűzjelzés	Kállay Imre	Tűzek oltása (II. taktika)	Breuer Szilárd
Márc.	27	Tűzoltószerkek gondozása és kipróbálása	dr. Szily József	Tűzek oltása (III. taktika)	Breuer Szilárd
Ápr.	17	Tűzek keletkezési okai (az életből vett példákkal)	Kállay Imre	Fatelepek és famegmunkáló gyárak tűzrendészete	Breuer Szilárd
Ápr.	24	Petroleum, vegyészeti, robbanó és lobbanékony anyagokkal dolgozó gyárak tűzrendészete	Janicssek Andor	Különb. gyárak tűzrendészete	Markusovszky Béla

A gyakorlati résznek pedig, mely a tömlőszerelés, a fecskendő-iskola- és gyorszerelését, mászó- és mentőszerkek alkalmazását, végre a támadási gyakorlatokat öleli fel, előadói: dr. Szily József, Breuer Szilárd, dr. Balogh Dezső, Kállay Imre, Oleják Károly, Bence István és Údvardy Aladár.

Budapesten, 1909 január 15-én.

Látta:

Hegedűs Károly
m. kir. udvari tanácsos, igazgató

A budapesti tűzoltó-szövetség elnöksége:

dr. Szily József   **Kállay Imre**
elnök.   titkár.

orosz tengerészeket, midőn hajójuk a nápolyi révbe befutott. Ők hozták az első biztos értesüléseket a katasztrófáról. Borzasztó hatást tett elbeszélésük az olasz kartársakra, midőn elmondták, hogy a 83. gyalogezredből 96-an, a 89. ezredből pedig csupán 20-an maradtak életben. Az egész városi rendőrségből és pénzügyőrségből 8-an menekültek meg és teljesítettek szolgálatot. Valamennyi kórházból együttvéve 40 beteget mentettek meg.

Az orosz pán céloson maga az aasztai hercegnő vigasztalta a sebesülteket, kik közül az utazás alatt 12-en meghaltak. A kikötőben a nápolyi arisztokrácia és polgárság ezerszámra várakozott automobillal és kocsikkal a betegek elszállásolására.

A Makarov után a német Terapia futott be Nápolyba 150 meneküléssel. Ezek közül 51 német. Utánok még több hajó érkezett. Valamennyien azt híresztelik, hogy Messina lángban áll.

Minden hajó mentőesapatokkal és vízzel indult vissza. Nápolyban minden munka szünetelt. Mindenki a kikötőbe érkezők körül foglalkozkodott.

„Öt óra husz perckor — jelenti a kapitány — olyan heves lökést éreztünk a hajón, mintha hirtelen elvesztettük volna a kormányunkat. Első pillanatban azt hittük, hogy szerencsétlenség történt a hajón. A lökés mintegy tíz másodpercig tartott. Ugyanekkor eltűnt szemünk elől a kalábriai part. Hirtelen sűrű köd ereszkedett az egész partvidékre. Öt óra 25 perckor újra hatalmas lökést éreztünk s most már tudtuk, hogy nagy szerencsétlenség érte Szieliát. Hat óra öt perckor ismételt lökést, hat óra negyven perckor újra egy lökést és hat óra ötvenöt perckor ismét két lökést éreztünk. A lökések két—öt másodpercig tartottak. Nyolc órakor a nyílt tengeren meg kellett állnunk, mert a sűrű ködben lehetetlenség volt tájékozódunk. Nyolc óra negyven perckor segítségkiáltást halottunk. Egy bárka közeledett felénk és segítséget kért Messina részére. De lehetetlen volt a part mellé jutnunk, annyira föltorlódott a köpart. Egy rendőr jött esónakkal a hajóhoz és Ganzirri helység számára Messinából segítséget kért. „Ezer halott van és nyolcszáz sebesült várja Messinából a segítséget” — mondta a rendőr. Amit tudtunk segítettünk és

A Budapesti önk. tüzoltótestület parancsnokságának évi jelentéséből vesszük át a következőket:

Tisztelt Közgyűlés!

A lefolyt esztendőben a komoly, zajtalan munka volt testületi működésünk irányítója. A parancsnokság arra törekedett, hogy a testületi munkálkodásba belevonjon minden egyes tagot. Azon tagokat, kik hosszabb idő óta nem vették ki részüket a testületi munkálkodásból, szolgálattételre köteleztük, gyakorlatok látogatására és elméleti előadások hallgatására kényszerítettük s amennyiben azt láttuk, hogy nincs már meg bennük a jóakarát, hogy önként magukra vállalt kötelezettségüket teljesítsék, vagy pedig azt vettük észre, hogy körülményeik akként változtak, hogy a nehéz testületi szolgálat pontos teljesítésére képtelenek, nehogy hosszabb tisztes tűzoltói szolgálatot megsértsünk a tagok sorából való törülés által, a tagok sorából való kilépésre szólítottuk fel őket. Hasonló módon üldöztük a szolgálati mulasztásokat s a hanyagságot is.

Ily módon törekedtünk arra, hogy a testület minden egyes tagja belevonassék a tulajdonképeni szolgálatba. A testületnek olyan emberekre van szüksége, kik dolgozni tudnak és dolgozni akarnak. A parancsnokság tiszteli a munkálkodásban eltöltött multat, de olyan világot élünk, midőn munkás, szolgálatra kész egyénekre van szükségünk. Megbecsüljük a multat, de a testület működő tagjai között csak azt akarjuk látni, aki a munkában is mellettünk áll, aki most is tud és akar dolgozni.

A belügyi kormány az elmúlt évben is 4000 korona államségélyben részesítette testületünket.

A székesfővárosi törvényhatósága az 1908. évre, immár másodizben 5000 korona segélyt szavazott meg testületünk támogatására. Ebből fedeztettek fűtési, világítási és szerjavítási költségeink, 4450 korona pedig kiutalványoztatott.

A szereken szükségelt kisebb javításokat a székesfővárosi tűzoltóparancsnokság végeztette.

Midőn a jóakaratu támogatásért hálánknak és köszönetünknek adnánk kifejezést Almády Géza fővárosi tanácsnok ur és a tűzoltóparancsnokság iránt s engedtessek meg nekünk remélni azt, hogy közhasznu testületünk iránt érzett jóakaratumat a jövőben sem fogjuk nélkülözni.

Mult évi jelentésünkben említettük, hogy az automobilfecskendő motortengelyének törése folytán javítást igényelt. Az új motortengely megrendelésére nézve a parancsnokság megtette a szükséges intézkedéseket. Am az új tengely beillesztésekor még nagyobb hibákat vett észre testületi mérnökünk. Kitént ugyanis, hogy a hengeren is repedés vonul végig, mely javításra szorul. Midőn a repedés javításának módja megállapított, akkor a viznyomással való kipróbálásnál kitént, hogy a repedés sokkalta nagyobb, mint amekkorának látszott; kitént, hogy a hengerfedő fala 5 mm.-rel kevesebb, mint a többi része s 6 légköru nyomásnál, hogy porozus. A javítást eszközölő gyár tulajdonosai, Altenstein és Brant mérnökök kijelentették, hogy kísérletet tesznek saját költségükre a javítás eszközésére. Ez a kísérlet azonban nem sikerült s így kénytelenek voltunk egy új hengert készíttetni, ennek rendelése alkalmával azonban kértük a céget, hogy a hengert készítő eisenachi gyár figyelmét hívja fel azokra a hibákra és hiányokra, melyeket a repedt hengeren észleltünk. Az új henger azóta elkészíttetett, az automobil-fecskendőre felszereltetett s most már folynak működési próbái, úgy hogy előreláthatóan néhány rövid nap választ el attól, hogy kipróbált s most teljesen átjavított szerünket, melyet oly hosszú időn át nélkülöztünk, újra a fővárosi tűzvédelmének szolgálatába állíthatjuk.

szükségessé vált, a parancsnokság az ajánlati felhívást 4 fővárosi tűzoltószergyárnak küldötte meg, kik valamennyien benyújtották ajánlataikat Ezek közül a parancsnokság legmegfelelebbnek találván Köhler István tűzoltószergyáros ajánlatát öt bizta meg a kivittel.

Az új szerkocsi szállításával egyidejüleg beszerzendő lesz egy kihúzólétra, rotációs légszivattyu, hordozható akkumulátoros kézi villamos lámpa s néhány kisebb kéziszer. Ezen beszerzési és javítási költségek nagy terhet rónak ugyan a testület vállaira, de legalább majd modern felszereléssel állunk a fővárosi tűzvédelmében.

Az elmúlt évben is megtartottuk szokásos zártkörű táncmulatságunkat, melynek jövedelme 1978 korona 96 fillér volt.

Mint fontosabb közgyűlési határozatot meg kell említenünk, hogy a közgyűlés dr. Balogh Dezső szakaszparancsnokot a parancsnokság indítványára, hosszú szolgálata s tevékenysége elismeréséül, tiszteletbeli alparancsnokká választotta meg.

Május 9-én tartottuk 14.000. órségünket, mely alkalommal a rendes órségi szolgálatot a régi hagyományokhoz híven, a tisztikar tagjai tartották. Ennek megünneplése céljából 11-én társasvacsorát rendeztünk a Sas-kör dísztermében, melyre meghívtuk a főváros tanácsát, a hivatásos tűzoltóság tisztikarát, az Országos Tűzoltó-Szövetség Elnökségét, a Budapesti Tűzoltó-Szövetség kötelekébe tartozó tagtestületek, továbbá a környékbeli tűzoltóságok parancsnokságait. Jóleső örömmel konstatáljuk, hogy bár kénytelenek voltunk is a hatóságok kiküldöttjeit nélkülözni, de önkéntes tűzoltó bajtársaink közül veünk ünnepeltek sokan. A társasvacsorán 53 testületi tag és 16 vendég bajtárs vett részt. Sürgönyileg vagy átiratilag is sokan üdvözölték a testületet.

Az 1908. évben tartott XVII. országos tűzoltószaktanfolyam egyik előadója és tanfolyamparancsnoka dr. Szily József parancsnokunk, előadója pedig dr. Balogh Dezső tb. alparancsnokunk és Udvardy Aladár titkáruk volt, ki most először kéretett fel az Országos Szövetség által a tanfolyamon való közreműködésre. Rendelkezésükre bocsátottuk tanszerműzeumi tárgyainkat, a két modell fecskendőt s éjjeli órségeinkre 4-4 tanfolyamhallgató osztattott be.

A közigazgatási tanfolyam egyik előadója szintén parancsnokunk volt.

Az I. kerületi állami elemi iskolai tanítóképző intézet IV. osztályában szintén megtartottuk szokásos egész évi tűzoltási tanfolyamunkat heti két órában. A tanfolyamon 29 tanuló vett részt, kik valamennyien látogatási bizonyítványt kaptak. Tartattott 46 elméleti és 4 gyakorlati óra. A vizsgálat május 7-én tartattott meg, mely alkalommal különösen a meglepően sikerült gyakorlati eredményt konstatálta parancsnokunk örömmel, ki a vizsgán a testület képviselétében jelent meg. A tanítóképző igazgatója dr. Balogh József is jelen volt a vizsgálaton. A képzői tanfolyamra vonatkozóan a parancsnokság körében az a vélemény merült föl, hogy az ügy szempontjából kívánatos volna, hogy a tűzoltástan a rendkívüli tanítási tárgyak közé felvétessék s osztályoztassék. Ez a hallgatók ambícióját sokkal jobban sarkalná. A tanfolyam előadója Oleják Károly szakaszparancsnok volt, aki minden anyagi díjazás nélkül, csupán készkiadásai megtérítése ellenében vállalta el terhes előadói tisztelet. A Sternberg és Kálmán cég pedig a szükséges szereket bocsátotta a tanfolyam rendelkezésére.

Más testületek kiképzésében is közreműködött testületünk. Így Benecze István szolgálatvezetőnk július 3-ától augusztus 18-áig Nagybányán a fizetéses, önkéntes és bányai tűzoltóság kiképzésén fáradozott. Buzgó munkálkodásának sikerét legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy Nagybánya tűzoltósága öt a be-

gyakorlás közben tanusított érdemei méltánylásául tiszteletbeli alparancsnokává választotta meg.

Kálmán Géza szakasparancsnokunk aug. 2-ától 9-éig Bátorkeszin az ottani testület kiképzését végezte.

Dr. Szily József parancsnokunk egy ízben Szolonokon járt, hogy az ottani testületet versenygyakorlatra előkészítse. Dr. Balogh Dezső tb. alparancsnokunk az Országos Szövetség kiküldetése folytán Magyaróvárott a gazdasági akadémia 83 IV. éves hallgatója részére 10 napos tűzoltási tanfolyamot tartott.

Oleják Károly szakasparancsnokunkat pedig a Budapesti Felső- és Textilgyár igazgatósága hívta meg tűzoltóságának kiképzésére. Megemlítjük továbbá, hogy Oszetzky György testületünk volt őrparancsnoka, ki katonai kötelezettségének eleget teendő lépett ki a működő tagok sorából, a Marburgban állomásozó 16. magyar huszárezred 3. századának legénységével tartott tűzoltói gyakorlatokat.

Janicsek Andor fővárosi tűzfelügyelő felkérésére szeptember 27-én résztvettünk 15 emberrel és 2 szerrel Budafokon, a Hagenmacher sörfőző tűzoltóságának zárógyakorlatán. Ennek kapcsán megemlítjük, hogy Bencze szolg.-vez. és Udvardy titkár egy ízben részt vettek a Máv. keleti pályaudvar kocsiműhely tűzoltóságának gyakorlatán. Udvardy Aladár titkár Albert-Irsán jelent meg két alkalommal az ottani tűzoltóság gyakorlatán s a szeptember 9-én tartott rendkívüli közgyűlésen tiszteletbeli alparancsnokká választatott meg.

A monori járás tűzoltótestületeinek Monoron tartott versenygyakorlatán képviselve voltunk s Kálmán szakasparancsnok és Udvardy titkár tagja volt a versenybírósnak.

A Budapesti Tűzoltó Szövetség működésében is tevékeny részt vett testületünk. Elnöke dr. Szily parancsnokunk volt s a parancsnokság a szövetség minden felolvasó ülésén s összejövetelén testületileg jelent meg.

Ugyancsak a budapesti Szövetség keretében részt vettünk testületileg a Dréher sörgyár tűzoltóságának emlékiosztási ünnepélyén, hol megtekintettük a gyár működését s a tűzoltóság nagygyakorlatát. Részt vettünk a Mátrai, Feik és Társa létragyárosok gyárában tett látogatás alkalmából is.

A szövetség a múlt évben készítette elő az állami felsőipariskolában tartandó szaktanfolyamot, mely a folyó évben rendeztetik s melyen a testületnek 5 tisztje működik közre előadóként.

Az Országos Tűzoltó Szövetség munkáját szintén támogattuk. Felkérésükre átengedtük jun. 8-án a tisztvizsga céljaira az üléstermet s nappali őrségünket, valamint nov. 8-án a Geizer Gerő-féle javított ugróponyva kipróbálásához rendelkezésükre bocsátottuk őrségünket. A tisztvizsga egyik bizottsági tagja dr. Balogh tb. alparancsnok volt, ugyancsak az ugróponyva kipróbálásánál is ő volt az elnökség egyik kiküldöttje.

Sajnos, a kérlelhetetlen halál az idén nem kimélte meg testületünket sem. Két szeretett bajtársunkat kísértünk el utolsó utjokra. Mindketten a testületi szolgálat mintaképei, az egyszerűnek, az önzetlen tűzoltói működésnek legkiválóbb példái voltak. Aug. 2-án halt meg Szmetena István csővezető, kit 3-án temettünk el. Temetésén 5 parancsnoksági, 40 legénységi taggal és két szerrel vettünk részt s sirjára szép koszorút helyeztünk. A városi tűzoltóság egy szakasszal volt képviselve.

Még fel sem száradtak a könnyeink s ismét egyik hűségű bajtársunk kihűlt teteme mellett állottunk a fájdalomtól megtörve. Zsigmond József csővezető szept. 2-án halt meg s temetéséről, mely 5-én folyt le, a család kérésére a parancsnokság gondoskodott. Sirjára szép koszorút tettünk. Temetésén 1 őrmester vezetésével megjelent 1 szakasz városi tűzoltó, kik szintén szép koszorút helyeztek a megboldogult koporsójára. Mindkettejük emlékét körül ragyogja bajtársi szeretetünk

Falusi Károly szivattyus 16 K. és Blazsek István szivattyus 8 K., segélyben részesült.

Közbenjárásunkra a Kaiser Jubileum-Stiftung ismét 100 koronát utalványozott az ifj. Szidanits Ferenc árvái részére.

Az 1908. évben 26 parancsnoksági ülést tartottunk. Elintéztünk az év folyamán 294 ügydarabot.

A szakkönyvtár részére előfizettünk 13 külföldi s 4 hazai szaklapra; beszereztünk 2 szakkönyvet s beküldetett 8. A szakkönyvtár 1908. évi szaporulata tehát 27 kötet.

A szépirodalmi könyvtár fejlesztésére beszereztetett az év folyamán 50, ajándékuł érkezett 13 mf. Azonkívül előfizettünk a Tolnai Világlapjára. A szépirodalmi könyvek száma gyarapodott 63 mfvel.

A tanszermúzeum részére beszereztünk 1 darab párkánylétra modellt. Kállay Imre főv. segédtsizt egy Xylolith darabot, Kálmán Géza szakasparancsnok 1 drb. Eberhardt-féle gránátot ajándékozott.

Mint ügykezelési fontosabb eseményt felemlítjük, hogy az Első Magyar Általános Biztosító-Társaság, 50 éves jubileuma alkalmából tett alapítványából való segélyért folyamodást intéztünk. Az igazgatóság azonban, hogy újabb bizonyítékát adja annak a szűkmarkuságnak, melyet a tűzoltóságok irányában mindenkor kimutatott, kérésünket teljesíthetőnek nem találta.

Ajándék folytán a következő alapjaink gyarapodtak: segélyalapunk G. Wéber János ajándéka folytán 13 K. 26 fill.; párisi versenydíj-alapunk Falusi Károly szivattyus áldozatkészségéből 16 K.; kártalanítási alapunk az Országos Állatvédő Egyesület adományával 10 K s a vigalmi alap az Adria biztosítótársaság ajándékával 20 K összeggel gyarapodott. Az ajándékozók fogadják ez uton halás köszönetünket.

Tagjaink szolgálati buzgóságát méltányolva, múlt évi közgyűlésünkön elismerő oklevéllel és 3 arannyal Jancsny József csővezetőt, 2 arannyal Mátéffy Gyula őrparancsnokot, 1 arannyal Gangl Vince csővezetőt jutalmaztuk meg, elismerő oklevelet kapott Jakobovits Lajos és Ujváry Károly őrparancsnok s Trencsér József csővezető. Ugyanazon alkalommal a parancsnokság Hevesi Sándor mászót csővezetővé nevezte ki.

Szolgálat.

1907. év december hó 31-én testületünknek 78 működő tagja volt; az 1908. év folyamán felvétellett 7 volt és 40 új tag, összesen 47 tag, úgy, hogy a lefolyt évben összesen 125 működő tagja volt testületünknek. Ezek közül az év folyamán kilépett: 30 töröltetett, 13, meghalt 2. Az apadás tehát 45 volt, úgy, hogy a tényleges létszám az 1908. évi december hó 31-én 80 fő volt. Ezenkívül volt 5 tiszteletbeli, 2 alapító, 1 kedvelő és 3 pártoló tagunk; míg a parancsnokságnak a nem működők sorából 3 tagja volt.

A működő tagok létszámában — a legtöbb esetben a szolgálati idő folytonossága mellett — 33 évi szolgálattal 1, 31-gyel 1, 30-cal 2, 28-cal 1, 27-tel 1, 23-mal 2, egy éven aluli működéssel 23 tag volt.

Rangfokozatra nézve:

tiszt, tisztviselő	14
őrparancsnok	11
rajvezető	11
őrvezető	17
vizsgázott szivattyus	7
szivattyus	20

Az elmúlt évben 365 éjjeli őrséget s a színházi előadások fokozott tűzvédelmére 53 nappali készenléti őrséget tartottunk, átlag egy őrségre 12 tűzoltó jutott.

Az izraelita imaházakban tartott felügyeleti szolgálatra első ízben 8 napon át 10—10 tűzoltó, másodízben 4 napon át 31—31 tűzoltó és harmadízben 2 napon át 41—41 tűzoltó volt kirendelve. Mindezen szolgálatokat a parancsnokság 2 tagja ellenőrizte.

Kivonult az őrség 33 esetben, riasztva 23 esetben,

esetben törvényi elv. Gyakorlati szabályzata szerint tartottuk.

Órparancsnoki vizsgát tett 8, őrsvezetőt 9 és szivattyusít 11; így összesen vizsgázott 28 tag. Ezek közül megfelelt hat órparancsnok, 9 őrsvezető és 10 szivattyus; visszautasított 2 órparancsnok és 1 szivattyus.

A téli vasárnapok délutánjain 11 elméleti előadást tartottunk, átlag 5 tiszt és 32 tűzoltó volt jelen.

Budapesten, 1909 március 3-án.

A parancsnokság nevében:

Dr. Szily József
parancsnok.

Udvardy Aladár
titkár.

Győr szab. kir. város hivatásos tűzoltóságának évi jelentéséből.

Győr város hivatásos tűzoltósága mint külön testület 1908. évi november elseje óta szerveztetett s a rendőrkapitánysághoz osztatott be. Jelzett ideig az önkéntes tűzoltóság kiegészítését képezte, azonban a külső körülmények hatása, a város rohamos fejlődése arra készítette a közgyűlést, hogy teljesen önálló testületté alakítsa át, élére hivatásos parancsnokot állítson s létszámát, bár csak kis mérvben, emelje. A szervezés már márciusban megtörtént, azonban a miniszteri jóváhagyás csak októberben érkezett meg, amikor a közgyűlés a hivatásos tűzoltóság élére Erdély Ernő önkéntes tűzoltótisztet állította parancsnoki rangban, a technikai működésben teljes függetlenséget és önállóságot biztosítván neki, adminisztráció tekintetében azonban a rendőrkapitánysághoz osztotta be.

Az ujonnan szervezett tűzoltóság áll:

1 parancsnok, 2 őrsvezető, 4 első osztályú (őrsvezető), 8 másodosztályú tűzoltóból, 8 állandó napszámából. Ez utóbbiak, valamint 4 önkéntes tűzoltó az éjjeli őrség megerősítésére, este 1/2 8 órától reggel 5-ig vannak a központi őrségen, ahol nappal 3, éjjel 4 pár ló áll megfelelő számú kocsissal. A kocsisok és lovak azonban nemcsak a tűzoltóság készenlétét képezik, hanem a betegszállítást is eszközlik a tűzörségi készenlét rovására.

Az őrség felszerelését e jelentésemben nem részletezem, mert folyamatban vannak az új beszerzések, amelyek hivatva lesznek a hiányon segíteni. Ugyanez okból nem mutatok rá arra a következményeiben könnyen súlyossá válható körülményre sem, hogy a mai szertár céljának semmiféle tekintetben sem felel meg, mert az új szertár építésének előkészítése is folyamatban van.

November elsejétől december végéig a város területén 5 tűzesete volt.

A december 13-iki tűzesetnél a villanyáram egy ember életét oltotta ki s egy lovat ölt meg, míg a november 1-i gázrobbanásnál három egyén sebesült meg súlyosan, de nem életveszélyesen.

A kár az összes tűzeknél mintegy 1000 korona, melynek egy része biztosítás révén megtérül.

A hivatásos tűzoltóság november elseje óta tartott 29 gyakorlatot, 26 elméleti előadást és 1 riasztást a készenlét megvizsgálására. A tűzoltóság napi foglalkozása reggel szabadgyakorlat, 9 órakor kihallgatás, utána szergyakorlat, délután elméleti előadás.

A szergyakorlatok és előadások a következőképp oszlanak meg: hétfőn fecskendőgyakorlat, délután iskola a fecskendő szerkezetéről, működési zavarairól, kedden létragyakorlat, délután iskola a létrákról, építkezésről, szerdán hydránsgyakorlat, később gőzfecskendőgyakorlat, délután iskola a vízszerezésről,

ismertetése, a támadás megbeszélése, taktikai előadás, szombaton a szerek tisztítása, délután előadás a szerek és felszerelések rendbentartásáról, szabályzatokról. Vasárnap nincs gyakorlat.

A tűzoltók teljesítenek hat órai felváltással toronyőri és tizenkét órai felváltással napos szolgálatot. Ezenkívül a színház, bál s egyéb őrségeket is mi adjuk.

A színházőrséget az önkéntes tűzoltótestület tagjai egészítik ki. Az önkéntes testület tagjai közül éjjeli őrséget tartottak 1—1 korona díjazásért 248 esetben. A hivatásos tűzoltóság gyakorlatain jelen volt november 1. óta 5 önkéntes tűzoltó 8 esetben. Tűznél jelzett idő alatt 12 önkéntes tűzoltó 17 esetben működött közre.

A parancsnoki iktatókönyvbe november 1-től 147 tétel lett bevezetve és elintézve. A rendes őszi tűzrendőri szemlén kívül a parancsnok 1 telepengedélyezésnél, 5 iskolaszemlénél és 41 gyárvizsgálatnál vett részt.

Ezekben terjesztem be a hivatásos tűzoltók első két havi működéséről jelentésemet, melynek befejezéséig nem mulaszthatom el megemlíteni azt, hogy munkásságomban a tekintetes tanács és rendőrkapitányság mindig támogatott, ez szolgált elismerésül a múltért és buzdításul a jövőre.

Erdély Ernő,
parancsnok.

A Budapesti Tűzoltótestületek Szövetsége márc. 22-én tartotta idej közgyűlését. A közgyűlés megnyitása után dr. Szily József elnök lendületes beszéd kíséretében adta át Ehrlich Manó, székesfővárosi bizottsági tagnak, mint a szövetség alelnökének, a XXX. éves tűzoltói szolgálati érmet, melyet az önzetlenül és lelkes odaadással teljesített humanisztikus szolgálatban eltöltött hosszú idő alatt kiérdemelt. Ehrlich Manó feleletképp a saját nevével szóló alapítványt létesített, melynek kamatai a tüzeknél megsérült, megbetegedett, vagy elhalt tűzoltók családtagjai részére fog évente kiadatni. Az alapítványt gyarapítani fogja a szövetség is évente egy bizonyos összeggel, a gyárosok körében pedig mozgalmat indít hozzájárulásra. Azután Kállay Imre, titkár olvasta fel az elnökség évi jelentését, melyben főleg a szakképzés van kiemelve, ugyanis: a sűrűbben tartott szakfelolvasások, a gyárakban tartott gyakorlatok irányítása, a különféle tűzoltói be rendezések és ujitások, valamint a fontosabb tűzesetek megbeszélései és a m. kir. kereskedelmi miniszteri rendelettel legutóbb szervezett állami felső ipariskolai szaktanfolyam stb. A szövetségnek jelenleg 17 alapító, 2 tiszteletbeli, 31 pártoló és 33 működő tagja van. A zárószámadás elfogadása, illetve a felmentvény megadása után az évi költségvetés tárgyalás során egy utazási alap létesítettett, melyből évente egy vagy több tag külföldi tanulmányutrá fog kiküldetni.

Az alapszabályok értelmében megválasztott az új elnökség és a tisztikar. Elnök lett egyhangulag megválasztva dr. Szily József, alelnök Ehrlich Manó, titkár Kállay Imre, pénztárnok Blasznek Hugó. Elnökségi tagok lettek: Ruh Géza, óbudai hajógyári parancsnok, Doufrain János, az ujlaki téglagyár gondnoka, Weisz József, a Ganz villamos gyár parancsnoka, Allt Lajos, máv. északi főműhely tűzoltóságának parancsnoka, végül Bessenyei Károly, a máv. keleti p. u. kocsiműhely tűzoltóságának parancsnoka.

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

Tolnavármegye tűzrendészetéről.

Irta: **BAJÓ JÁNOS,**

vm. árvaszéki ülnök és képesített tűzoltótiszt.

Nézzük most már a létező állapotokat az olyan községekben, a hol kötelezett tűzoltóság van.

Vármegyei szabályrendeletünk szerint: a mely községben önkéntes tűzoltóság nincs, ott díjazott vagy köteles tűzoltóságot tartozik a község létesíteni.

Díjazott, másként hivatásos tűzoltóság vármegyénkben nincs; erről tehát, mikor vármegyénk tényleges tűzrendészeti állapotát taglalom, nem beszélhetek.

De már a kötelezett tűzoltóságokról, tekintettel arra, hogy vármegyénkben csak 25 az önkéntes tűzoltó egyesület száma, míg 98 községben kötelezett tűzoltóságnak kellene lenni, kétségbeesetten beszélnem kell.

A kötelezett tűzoltósággal rendelkező községekben a tűzoltóság állapota ez: a község elkészíti minden évben a kötelezett tűzoltók összeírását, kijelöli a parancsnokot és a csövezetőket — ezzel készen van a tűzoltóság; azonban annak kiképzéséről gondoskodva nincs. A községi tűzrendészeti szabályrendelet intézkedik ugyan a legtöbb esetben, hogy gyakorlatok tartandók, de sohasem hallottam, hogy bármely kötelezett tűzoltóság tartott volna gyakorlatot. Miként lehet már most kivánni, hogy a szerek és szerelvények gyors és helyes kezeléséhez, kihasználásához értsen vagy éppen taktikailag is helyesen működjék? Pedig ezek nélkül a tűzoltóság semmi s határozottan kijelenthetem, hogy a kötelezett tűzoltósággal bíró községekben a tűzoltás terén még ma is ott tartanak, a hol a múlt század 70-es éveiben tartottak, a mikor a tüzet bottal oltották. Vannak ugyan minden ily községnek a vármegyei szabályrendelet által előírt oltószerei, drága pénzen beszerzett fecskendői s az oltásnál még sem érnek el több eredményt, mint akkor, ha nem volnának. Nem értenek a szerek szakszerű kezeléséhez, képtelenek a fecskendővel azt az eredményt elérni, melyet az — szakszerű kihasználás mellett — nyújthat s így tűz esetén a kár rendszerint akkora, a mekkorára terjedését a bölcs végzet engedi, akár csak akkor, ha nem volna tűzoltóság. De hiszen ez nem is lehet máskép. A tűzoltóság gyakorlatot nem tart, így a kötelezett tűzoltók kiképezve nincsenek, sőt a legtöbb azt sem tudja, hogy kötelezett tűzoltóként összeíratott.

Ehhez járul, hogy nincs senki, ki a kötelezett tűzoltók kiképzését ellenőrizze; mert azt ugyan nem lehet ellenőrzésnek mondani, a miről a vm. tűzoltó-szövetség kerületi tűzrendészeti felügyelőinek rovatos iven kiállított jelentése tanuskodik; de meg mi véleménye legyen egyik-másik ily tűzfelügyelő eljárásáról a tűzrendészeti hatóságoknak, mikor az abban foglalt állításokat az érdekelt községek előljárói tagadják! Kinek higgyen ily esetekben a tűzrendészeti hatóság? A kerületi tűzfelügyelőnek vagy a községi előljáróságnak?

A vármegyei szabályrendelet végrehajtásának mikénti ellenőrzésére a tényleges állapotok

a betakarodási engedélyek szabálytalanul adatnak meg. (Erre én is tudnék példát!)

A kötelezett tűzoltósággal bíró községek nincsenek felszerelve az előírt mennyiségű nyomótömlőkkel. Nem egy tűzrendőri hatóság — ragaszkodva a vármegyei szabályrendelet 14-ik §-ának rendelkezéséhez — elrendelte, hogy a nyomótömlők 60 méterre kiegészítettessenek. S ezen rendelkezés teljesítésének terhe alól miként szabadultak meg a községek? Egyik, melynek 6, mondhat méter nyomó tömlője van, azt jelentette, hogy „eddig a meglévő tömlő is ritkán jött használatba”; másik, hogy „nincs rá pénze”; harmadik, hogy „a meglévőknön felüli szerek beszerzésének szükségét a nép soha sem tapasztalta”; negyedik, melynek egy-egy fecskendőjéhez 10—10 méter nyomótömlője van, hogy ez a mennyiség „a viszonyoknak teljesen elegendőnek bizonyult”; az ötödik, hogy „több tömlő beszerzését a helyi viszonyok kiváratossá nem teszik”; hatodik, hogy „40 méter tömlőre szükség soha nincsen (a főszolgabíró ugyanis ennyi tömlő beszerzését rendelte el); a hetedik, hogy: „van 40 méter tömlőnk s a községben ugyan földszintes házak vannak”; a nyolcadik, melynek 6 méter s a kilencedik, melynek 15 méter nyomótömlője van, azt jelentette, hogy a hiányzó tömlők beszerzése alól kéri magukat „egyszer és mindenkorra” felmenteni, mert „a gyakorlat (hát tartott gyakorlatokat is? Ez igazán kivétel!) márszámtalanszor bebizonyította, hogy a meglévő tömlők elegendők (az a 6 méter? Furesa egy gyakorlat az, mely ezt bebizonyította!), hisz nincs épület, mely a meglévő tömlővel felérhető nem volna”; a tizedik azért kért felmentést, mert „régii fecskendőkre a tömlők nem alkalmazhatók s azok beszerzése a községnek csak hiábavaló (!?) költséget okozna. (Az ily fecskendők átalakítását a vármegyei szabályrendelet 17-ik §-a már 16 évvel ezelőtt elrendelte!); a tizenegyedik pedig, hogy elég hosszú a tömlőjük az „itteni épületekhez képest.”

Igy a községek!

S a tűzrendészeti hatóságok talán máskép? Nem! Éppen így!

„40 méter tömlő beszerzése felesleges kiadás, mert a községek fekvése, a házak egymástól való távolsága, tág udvarok, a házak alacsony-sága a már beszerzett tömlőkészletnek is feleslegét bizonyítja.” (A 6 méternek?)

Vagy pedig:

„X. község 60 méter tömlő, lajt, 12 veder, 1 létra, 2 csákány, 1 horog, 2 vasvilla beszerzése és egy szertár felállításának szükségét még soha sem érezte.” (Az ily jelentés a hatósági szakértő hiányát nagyon is érezteti:)

Vagy pedig:

„Meglévő tömlők (az a 6 méter?) mindezt ideig elégségeseknek bizonyultak, újak beszerzése tetemes költséget okoz.”

S mindezek szolgáltak „tudomásul”, pedig a vármegyei szabályrendelet a 60 méter nyomó tömlőt — mint minimális mennyiséget — beszerzeni rendeli.

Egyébként a kötelezett tűzoltóságok szervezésére kötelezett községek előljáróságaitól még ily jelentések is olvashatók:

A község a házasságtól áll a házak ala

— Mikron. — Apponyi Albert elismerése. — Hivatalos rész: Meghívók. (3). — A segélyzőpénztár pénzügyi ülése felvett jegyzőkönyv. — Tudnivalók a zárszámadásokról. — Az angol országos szövetségről. — A magyar orsz. szövetség félévi pénztári kimutatása. — A segélyzőpénztár 1908 évi zárószámadása. — Veszprémvármegye alispánjának rendeletei. — Torontál vármegye alispánja a kéményseprői díjak közigazgatási munkájának behajtása tárgyában. — A vészkijáratok. Irta: Jancsicsk Andor. — Messina és Reggio pusztulása. Irta: Gróf Erdődy Tamás. — Londoni tanulmányok. Irta: Markuszovszky Béla. — Az új tűzoltó szakmájunk fejlődése. — Testületi élet: Budapest, Győr. — Szövetségeink köréből: Tolnavármegye tűzrendszete. Irta: Bajó János. — Különlélek. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **A földművelésügyi miniszter** Zemplénvármegye 8 községe után, most 9 erdélyrészi község számára dolgoztatott ki oly vízvezetési tervet, melynek kivitelével megoldást nyer a kétségbeesett vízhiányban szenvedő községek jó és bő vízzel való ellátása. A községek közül 3: Mezőmadaras, Csóka, Mezőszabód, Marostorda vármegyében; 2: Bethlen-Szt. Miklós és Harangláb, Kisküküllőben; 5 pedig, név szerint Atyka, Sükő, Székelyszentkirály, Oroszhegy és Homoródbene, Udvarhely megyében fekszik. A vízvezeték megépítésére a miniszter 80 ezer korona segélyt engedélyezett.

— **Pábi Csaba**, a Magyar Tűzbiztonsági Társaság fiatal mérnöke, március 20-án, Gyárak Tűzbiztonsága címen felolvasást tartott a Magyar Mérnök-Egylet helyiségeiben. A felolvasásra, mihelyt terünk engedi, visszatérünk. A hozzászólások során egy felszólaló sajnosan nélkülözötte annak megemléztetését, hogy van impregnált fa is, amelynek tűzállósága minden kétségen felüli. Sajátságos monda, eddig csak az építésznek nem kellett az impregnált fa meg a biztosító-társaságoknak, mindkettőnek az okból, mivel ha nem éghet le valamely ház, akkor újra sem kell építeni és biztosítani sem szükséges; 1904-ben a tűzoltókongresszuson kiderült, hogy a tűzoltóknak sem kell, mert akkor nincs mit oltani s most végre még a felolvasó is feleslegesnek tartja a róla való megemlékezést. A felszólaló csupán az igazi akadályt felejtette el hangsúlyozni, t. i. azt, hogy az épület faalkatrészeinek impregnált fából való előállítására az amúgy is drága építkezést, még 25%-al teszi drágábbá.

— **A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei tűzoltószövetség** ideai közgyűlését, mely eredetileg Szolnokon volt tervbe véve, augusztus 20-án, Mezőtúron fogják megtartani.

— **Tűzcsapok** befagyott fedelének felengesztesítésére nemrég kísérletet tettek karbiddal. A csapház fedelére rátettek néhány darab kalciumkarbidot, azt leöntötték vízzel s a rögtön fejlődni kezdő acetylént megnyújtották. A hatás várakozáson felül jól sikerült, ami abból magyarázható, hogy az acetyléngáz fejlődése maga is hőképződéssel kapcsolatos kémiai folyamat, az acetylén égetése pedig direkt lángot produkál.

— **A porosz tűzrendészeti tanács** a berlini tűzoltó-főparancsnokság ülés-termében, Reichel emléke alatt március 15-én tartotta első ülését. Az egységes feckendő, építésügyi szabályzat, megelőző tűzrendészeti utasítás, a tűzvizsgálatok

keresése stb. volt az ülés napirendjén. Csupa oly dolgok, amelyekben mi már jobbra tul vagyunk. De ámbár a napirend ennyi nevezetes kérdést ölel fel, egy német bajtárs még mindig fedezett fel egy lényegbe vágó dolgot, ami nem tüzetett napirendre és az a vész helyén való vezénylés illetékessége. Poroszországban ugyanis, ámbár mi vagyunk jogász-állam híreben, annyira túltengő a jogászok hatalma, hogy a rendőrség feje, ha teljesen laikus is, minden körülmények közt feljebbvalója a vezénylő tűzoltóparancsnoknak. Nálunk technikai működésében, szakszerű intézkedéseiben a fővezénylő teljesen függetlenül rendelkezik; ott a Polizeichef bármely pillanatban utasításokat adhat a vész helyén akármelyik Branddirektornak.

— **Oldenburgban**, a Weser folyó mellett és Kobeban (Japán) február 7-én és 8-án egy és ugyanazon társaságnak óriási mennyiségű benzinkészlete lett a lángok martaléka. A japáni tűz 9 emberéletet is követelt áldozatul. A németországi tüzeset 4 napig tartott s $250 \times 5 = 1450$ waggon benzint (egy waggonba 10 ezer kg. fér) 1 millió 870 ezer márka értékben semmisült meg. A tartányok közül azokat, amelyek-vel, felkötve a tűzoltók a tűzoltók magasságára borítván azt be) képes volt annyira lehűteni, hogy tartalmuk nem vetett lobbot, holott a sugárzó meleg az épületeken még 90 méternyire is érvényesítette gyújtó hatását. Egyik-másik tartánynál a rossz hővezető izoláló réteggel bíró falazat is kitűnő szolgálatokat tett.

— **Lubiczon**, egy a porosz határhoz közel fekvő oroszországi községben, egy négyemeletes gőzmalom kigyulladt és természetesen leégett. Hogy a lisztraktárak és maga a község megmentettek, az a segítségül hívott thorni (német) tűzoltóság érdeme. Thorn 12 kilométernyire fekszik Lubicztól.

— **Kéményseprő-diákok**. Stockholmban ezen a télen a kéménytisztítók sztrájkba léptek és ehhez a mozgalomhoz csatlakoztak az összes magán és egyéb városi tisztítási vállalatok munkásai is. Nagy volt már az aggodalom Stockholmban, amidőn egészen váratlanul oly oldalról érkezett segítség, amelyre a sztájkolók igazán nem számíhattak. A svéd főváros diákjai ugyanis elhatározták, hogy ők fogják söpörni a kéményeket amíg a rend helyre nem áll. Rendkívül érdekes látványt nyújtott amint a fehér-sipkás ifjak odaadó szorgalommal és jobb ügyhöz méltó komolysággal forgatták vállukon a kéménytisztító keféket, kaparóvasat és a seprőt. Míg az eredeti vállalkozás nagyon tetszett a lakosságnak, különösen a hölgyeknek, kik virágokkal dobálták az önkéntes kéményseprőket, a munkások körében óriási visszatetszést keltett a diákok vállalkozása és folytonos inzultusoknak voltak a vállalkozó szellemű diákok kitéve, de komolyabb bajtól nem kellett tartaniok, mert a rendőrség buzgón őrködött testi épségük felett.

— **Átlátott a szítán**. Kezeit tördelve áll a Michel, égő háza előtt, mikor megérkezik a falu tűzoltósága, mely az első sugarat — se szó, se beszéd — egyenesen ő neki irányítja.

— **Mi jut eszetekbe?** kiabálja a lelocsolt Michel. Hisz nem én égek, hanem a házam!

— **Azt látjuk**, — feleli nyugodtan a parancsnok — hanem a zsebedben még lehet egy-két gyufaszál.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

I.—. Hogy miért viseli az illető lap homlokán, hogy megjelenik havonként kétszer és azután, hogy december 30-iki kelettel miért kapták még csak a 20-ik számot kézhez: ezt egyedül Lukács Gyula ur mondhatja meg. Forduljanak a kérdéssel közvetlenül ő hozzá.

H. „A Tűzoltók és Mentők lapjára — írja leveleiben — parancsnokságunk 6 koronával előfizetett; de 1908 május óta sem lapot nem kapott, sem a sorsjegycsoportba való beosztásról értesítést“. Erre sem felelhetünk mást, mint azt, hogy az illető lap kiadóját tesék felelősségre vonni.

K. Az a soproni szabómester egy tűzrendészeti felelősi posztó-zubbonyt 32 koronáért készít.

M. Van gépszerkesztés, gépüzem és gépkezelés; mindhárom lehet elméletileg tudott és gyakorlatilag mivelt.

A képkonstruálás, amit a mérnök tud, nem azonos az üzemből levő gép működése folyamatának ismeretével, amit a tűzoltótiszt is tudhat. De úgy konstruálás, mint üzem vagy működés különbözik a gép kezelésétől, amely manuális ügyesség ami a mérnöknel is hiányozhat.

S. A füst ellen kevésbé tudunk védekezni, mint a tűz ellen.

Sz. Lakosság tekintetében London után New-York, azután Páris, Csikagó, Berlin következnek és csak azután jön Wien a maga kétmillió lakosával. Bécs után pedig előbb Tokio, Filadelfia, Szent-Pétervár, Moszkva, Konstantinápoly, Buenos-Airesz és Peking a sorrendes és csak tizennegyedik helyen következik Budapest az ő 846 ezer lakosával. Madrid, Róma, München, Brüsszel, Amsterdam, Kjöbenhavn, Stockholm, Bukarest és Ausztrália fővárosa Melbourne mind kevesebb lakossal bíró fővárosok Budapestnél.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geltner és Rausch** tulajdona) fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár Részvénytársaság

Budapest, VI., Váci-ut 69

gőz-, motor-, tűzifecskendőket és kütszivattyukat.

SELTENHOFER FRIGYES FIAI, SOPRON

es. és kir. udvari szállítók, gyártanak:

tűzifecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyukat.

Központi iroda és raktár: **Győző Béla és Társa** Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigaszínház tőszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa

Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.

Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.

Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walser Ferenc

tűzoltói szerek és szivattyúk gyára, harang- és fémöntőde

Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán

Budapest, VIII., József-körút 35.

GYÁRTUNK: tűzifecskendőket, kütszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű

tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat

és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA es. és kir. udvari szállítók Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

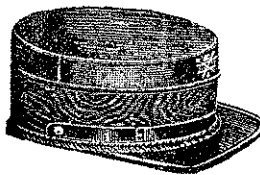
Szállítanak

automobil-, gőz- és motorfecskendőket, kocsis-, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„Optimus“ kézi tűzoltókészülék

ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . . . 65 K.
10 1/2 „ „ „ . . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat

legjobban és legolcsóbban készíti

Ritscher Zsigmond és Fia Körmenden.

Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány - Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatú arcképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arcképeivel együtt 1 korona beküldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezgyár r.t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

A magyar országos tűzoltó-szövetség

Gyakorló szabályzat

Tűzoltók, kérjétek a boltostól a

TÜZRENDESZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján.
Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül
jogosított.

A lap az elküldésre vonatkozó felszólalásokat az
országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a
ková az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.

Laptulajdonos:
A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG.
Kiadóhivatal:
az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája
VII., Rákóczi-út 38.
Telefon 90-33.

Előfizetési ára, egész évre, 5 korona.
Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.
A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra,
melyekért írójuk díjazásra formál igényt, kér-
jük rávezetni a megjegyzést, hogy „tisztel-
díjért.”

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA. VIII., Kun-utca 2.

481.
1909. sz.

Pályázat.

A magyar országos tűzoltó-szövet-
ség elnöksége az alábbi *nyolc pályá-
kérdésre* pályázatot hirdet a következő
feltételek mellett:

A pályamunka — a szerző nevét
rejtő jelíges levélke kíséretében —
1909. évi október hó 1-ig nyújtandó be a
magyar országos tűzoltó-szövetség
elnökségéhez (Budapest, VII., Rákóczi-
út 38. sz.)

A bírálatot az elnökség által fel-
kért 3 bíráló-bizottsági tag, az esetleg
felkérendő szakérők bevonásával, ejti
meg. A bíráló-bizottságnak javaslata
alapján hozott elnökségi határozat ellen
felebbezésnek nincs helye.

Az első díj csak abszolút becsü
pályaműnek adatik ki; ha abszolút
becsü mű nem érkezett be, az első
díj kiadásától az elnökség eltekinthet.
A relatív legjobb pályamű a 2-ik
díjban, a többi érdemes mű dicséretben
részesítettik és a szerző engedelmével
a „Tűzrendészeti Közlöny“-ben közöl-
tetik.

A pályadíjnyertes művek kiadási
joga a magyar országos tűzoltó-szö-
vetséget illeti.

A pályakérdések a következők:

I.

Készíttessék egy okadatolt szabály-
rendelet-tervezet azon gyulékony,
illetve robbanékony gázokat fejlesztő

folyadékok (u. m. benzin s egyéb
ásványolajdesztillátumok, aether, szén-
kéneg, kolloidum, alkohol stb.) mi-
kénti szállításának, raktározásának,
árusításának, ipari vagy mezőgazda-
sági, illetve közlekedési célokra való
felhasználásának szabályozása tár-
sában, különös tekintettel a tűz- és
életbiztonság megővésére.

Első díj 300 K, második díj 150 K.

II.

Miként lehetne a mezőgazdasági
termények, gabona-, szalma- és takar-
mányfélék elhelyezését, cséplését oly-
képen szabályozni, hogy az a nép
gazdasági érdekeit és a tűzbiztosság
követelményeit egyaránt kielégítse.

Első díj 200 K, második díj 100 K,
harmadik díj 50 K. Terjedelme $\frac{1}{2}$
nyomtatott iv körüli lehet.

III.

A tűzrendészeti közigazgatás jog-
rendszerének keretében fejtsessék ki a
tűzrendészeti hatóságok illetékessége,
hatásköre és a felelősségi jog.

Első díj 300 K, második díj 150 K.

IV.

Mily működést fejtsenek ki a vár-
megyei tűzoltó-szövetségek avégből,
hogy társadalmi és tűzrendészeti téren
a legnagyobb eredményeket mutat-
hassák fel s mily szervei összekötte-
tésben legyenek a közhatóságokkal?

Első díj 150 K, második díj 50 K.
Terjedelem egy nyomtatott iv körüli.

V.

Miként kell a tűzrendészeti felügyeletet gyakorolni és a tűzrendészeti vizsgálatokat megejteni?

Első díj 200 K, második díj 100 K.

VI.

Miként lehetne az önkéntes tűzoltóságok életképes működését biztosítani?

Első díj 100 K, második díj 50 K. Terjedelem 1/2 nyomtatott iv körüli.

VII.

Miképen lehetne a kötelezett tűzoltók ügyszeretetét, érdeklődését felköltöni és ébrentartani?

Pályadíj 50 K. Terjedelem 1/2 nyomtatott iv körüli.

VIII.

Miképen biztosítható tűz esetére, — esetleg gyakorlatokhoz, — a tűzoltószerek szállításához szükséges fogat? S miért kívánatos annak biztosítása?

Pályadíj 50 K. Terjedelem 1/2 nyomtatott iv körüli.

Budapest, 1909. ápr. 4-én.

A magyar orsz. tűzoltó-szövetség elnöksége.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

679.
1909. sz.

Meghívó.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnöksége f. évi május hó 22-én d. u. 8 órakor ülést tart Kaposvárott, a Korona-szálló külön termében, melyre az elnökség tagjait tisztelettel meghívjuk.

Az ülés tárgysorozata:

1. folyó ügyek;
2. netán még beérkező ügyek elintézése;
3. netáni indítványok.

A segélyzőpénztár elnöksége is tart ez alkalommal ülést a beérkezett kérvények elintézése céljából.

Másnap május 23-án az elnökség résztvesz a Somogyvármegyei Tűzoltó-Szövetség ünnepélyein. Indulás Budapestről (keleti pályaudvar) a d. u. 2 óra 55 perckor induló gyorsvonattal. Budapest, 1909. április 24-én.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

598.
1909. sz.

Jegyzőkönyv,

felvettett Budapesten 1909 április 3-án a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnökségének ülésében.

Jelen voltak: dr. Glósz Kálmán felügyelőbizottsági tag, Apáthy Vilmos, Barabás István, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Tankóczy Gyula, Varga Lőrinc, dr. Vass János, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztáros, ifj. Bitskey Illés segédtitkár. Elmaradását kimentette dr. Óvári Ferenc alelnök és dr. Rüll Béla előadó.

58. Elnök az ülést megnyitván, dr. Vass János előadó beterjeszti a **tűzoltószereknek** vármegyénkénti beszerzése tárgyában a belügyminisztériumhoz intézendő felirat tervezetét, mely elfogadtatott.

59. Tankóczy Gyula előadó beterjesztvén a **benzin** és a hasonló robbanékony folyadékok tartása tárgyában a belügy- és kereskedelemügyi minisztériumhoz intézendő felíratra vonatkozó javaslatát, az elnökség azt elfogadja, oly módosítással, hogy a felterjesztéssel kapcsolatban egy rendelettervezet is mutattassék be és erre pályázat hirdettessék.

60. A **szinpadi függönyökre** alkalmazandó feliratok beérkezett 7 tervezete közül, az elnökség a vasfüggönnyel bíró színházak részére az V. számú tervezetet fogadta el a VII. számú utolsó mondatával kibővítve, míg ellenben a VII. számú vasfüggöny nélküli színházak, mulatóhelyek termei, gyárak részére hozza javaslatba.

61. A **pályázati kérdések** címén beérkezett 8 javaslat elfogadtatott azzal, hogy a pályázatban bárki vehessen részt; a pályadíjazott művek füzeteként adassanak ki s ilyképen az évről-évre megújítandó pályázatok révén füzetes könyvtár lesz létesítendő. A pályadíjakra 2000 K hozatik javaslatba és a pályázati feltételek, valamint a kérdések végleges stilizációjára egy dr. Vass János, Tankóczy Gyula és Breuer Szilárd előadók által álló bizottság küldetett ki, amelynek javaslata az orsz. választmány elé terjesztendő.

62. A **népies szakkönyv**-pályázat második díjjal jutalmazott művének kiadása, illetve megírása az orsz. választmányi gyűlés napirendjére tüzetett.

63. Azon beérkezett indítvány, mely szerint az elnökségi és választmányi gyűléseken minden érdeklődő kebelbeli tisztnek megadassék a hozzászólási jog s hogy minden adandó alkalommal az elnökségen kívül álló szakérők is vonassanak be a tárgyalásokba, elfogadtatott és az orsz. választmány elé terjesztetni rendeltetett.

64. Beterjesztvén a tiszti vizsgához kiküldött bizottság jelentése, mely szerint Grácz Lajos és ifj. Bitskey Illés a tiszti vizsgát sikerrel kiállották, az tudomásul vétetett.

65. A „**Tűzrendészet**“ című mű II-ik kiadására vonatkozó nyomdai ajánlat, valamint az e tárgyban teendő jelentések az orsz. választmány elé utaltattak.

66. A Pest vármegyei szövetségnek egy 6 napos tanfolyamon adandó minősítés tárgyában tett kérdésére a válasz a tanfolyamszabályzat értelmében megadatni rendeltetett s egyben tudomásul vétettek azon bejelentések, melyek szerint a Heves vármegyei szövetség két elnökségi előadó közreműködésével hat napos, a Fejér vármegyei szövetség három napos, a Sopron vármegyei szövetség öt napos, a Vas vármegyei és a Pest vármegyei szövetség több helyen egy-egy napos tanfolyamokat rendez.

Elnök eltávolozván az előbbi széklet átadta

ségek megalakítása tárgyában eljár, s hogy utóbbi alakuló gyűlését április 21-én fogja megtartani, valamint azon jelentések is, hogy Borsod-, Gömör- és Abauj vármegyékben az alakítás mozgalmá megindult, tudomásul vétettek.

69. A Jásznagykunszolnok vármegyei szövetség bejelentvén a jászberényi testület megszüntét, annak törlése az országos választmánynak javasoltatni határozottatott.

70. Az országos szaktanfolyam tárgyában az országos választmányhoz javaslat lévén terjesztendő, az elnökség annak a múlt évi módzatok szerinti kivitelét, tanfolyamparancsnokul és előadókul ugyancsak a múlt éveket felkérni és hat db. 100 koronás stipendium kitűzését javasolja.

71. A szegedi tanítóképezde azon kérelme, hogy tűzoltói tanfolyamának hallgatói részére a „Kis Tűzrendészet“ című könyv küldessék meg, teljesített és a könyvek elküldésére az iroda utasítottatott.

72. Titkár azon jelentése, hogy a nemzetközi szövetség legutóbbi gyűlésén alapszabályait módosította és elnökségét a képviselve nem volt Magyarország mellőzésével alkotta meg, tudomásul vétetett.

73. A felügyelő bizottság jelentése felolvastatván, az országos választmány elé terjeszteni rendeltetett azzal, hogy a chequeforgalomba való belépés mielőbb eszközözendő lenne.

74. Pénztárnok jelentése a pénztár I. negyedéről, mely szerint a bevétel 13.521 K 75 fill., a kiadás 3.035 K 91 fill. s így a maradvány mint egyenleg 10.485 K 84 fill., tudomásul vétetett.

75. A közigazgatási tanfolyamok meglátogatására folytatólag megbízást adott az elnökség Kolozsvárra és Marosvásárhelyre Szabados Imre, Kassára Jászberényi Miklós, Debrecenbe Tankóczy Gyula előadóknak azzal, hogy a tapasztalatokról annak idején jelentést tenni kötelesek.

76. Jászberényi Miklós előadó bejelenti, hogy a négyszögletes kéményeknek egyik felebbezési ügyéből folyólag a belügyminiszterium kimondotta, hogy a vármegyei tűzfelügyelőnek nincsen felebbezési joga. Tudomásul vétetett azzal, hogy a belügyminiszteriumhoz ez ügyben felirat intéztessek, melynek megbeszélésével Jászberényi Miklós előadó bizott meg.

77. Jászberényi Miklós előadó bejelenti, hogy a nyár folyamán a községek közigazgatását fogja tanulmányozni s ez alkalommal a tűzrendészeti állapotokat is tanulmány tárgyává tenné; kéri az elnökséget, hogy ajánlólevelet küldtana ki részére s egyuttal a belügyminiszteriumtól is eszközölne ki ilyent, hogy tanulmányait akadálytalanul megejthesse. Az elnökség a kérelmet teljesíteni rendelte és a felirat meglátogatására elnököt felkérni határozta azon tiszta kapcsán, hogy eljáró előadó a tapasztalatokról azután az elnökséget is tájékoztassa.

Titkár azon jelentése, hogy az elmúlt ülésen véleményeztetett:

78. a belügyminiszteriumnak Farkas István asztalos (Cegléd) telepengedélyezése;

79. Tolna vármegye tűzrendészeti szabályrendeletének módosítása;

82. Földes Emil (Kispest) fatelepenek telepengedélyezése;

83. Franz Lajos és fiai (Nagykanizsa) petrolumraktárának felebbezése,

84. Kőszeg tűzrendészeti szabályrendeletének módosítása,

85. a Somogy vármegyei tűzoltó-szövetség alapszabályai;

86. a tarcsai,

87. a kübeckházai,

88. a gyimótfalvi,

89. az ókéskei,

90. a rákosligeti önk. testületek alapszabályai;

91. kidolgoztatott a mozgófénykép-színházakra vonatkozó szabályrendelet-tervezet;

92. véleményeztetett továbbá a rétsági főszolgabírónak a járás községeinek tűzrendészeti szabályrendeletmintája;

93. a győri iparfelügyelőségnek egy magyaróvári szeszraktár tűzrendészeti állapota;

94. a budapesti iparfelügyelőségnek az erzsébetfalvi közmunkaműhely vészlépcsőinek elhelyezése;

95. a székesfehérvári iparfelügyelőségnek egy kazánház és borszártó tűzrendészeti kérdése;

96. Nyitra városának a tűzoltólaktanya tervei;

97. a Vas vármegyei szövetségnek egy mulatóhelyekre vonatkozó szabályrendelet-tervezet;

98. kipróbáltatott 11 fecskendő és egy gépezetes tololétra;

99. előterjesztés tétel a belügyminiszteriumhoz a ceglédi tűzoltóság szervezése;

100. egy m-i tűzoltó kitüntetése;

101. a filmkereskedéseknek telepengedélyhez való kötése,

102. Z. vármegye főispánjához egy n-i tűzoltó kitüntetése tárgyában;

103. átirat intéztetett a mérnök és építész egylethez tűzoltói tanfolyam tárgyában; bejelentetett továbbá hogy

104. az alispánokhoz az önk. testületek szervezése tárgyában intézett körlevél folytán több vármegyében erre vonatkozó rendelkezések történtek;

105. a Pest vármegyei szövetség beküldötte évi jelentését;

106. a párkányi testülethez köszönőirat intéztetett azért, mert 1908. évben 270 K ára „tűzoltógyufát“ hozatott s így a segélyzőpénztárt tetemes haszonhoz jutatta. Tudomásul vétettek.

107. A legközelebbi elnökségi ülés napjával május 22-ike állapotott meg azzal, hogy ezen ülés Kaposvárott tartatik meg s hogy az elnökség tagjainak utazását illetőleg a szükséges tájékoztatást Szabados Imre előadó az elnökségnek idejekorán küldje meg.

108. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértettek Szabados Imre és Vida Pál előadók.

Többi tárgy nem lévén, ezzel az ülésvéget ért.

Kmf.

Gróf Széchenyi Viktor,
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Hitelesítjük:

Vida Pál,
előadó.

Szabó Gyula,
előadó.

Szabados Imre,
előadó.

555.
1909. sz.**Jegyzőkönyv.**

Felvétellett Budapesten 1909. április 4-én a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség országos választmányának közgyűlésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf.

Jegyző: Breuer Szilárd.

Jelen voltak: dr. Glósz Kálmán felügyelő-bizottsági tag, Apáthy Vilmos, Barabás István, Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, dr. Vass János, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illés segédtitkár, dr. Szily József (Budapest főváros), Serfőző Géza (Pest vm.), Horeczky Gyula (Vas vm.), Zsiga János (Csanád vm.), Szigethi István (Bácsbodrog vm.), Tóth Károly (Torontál vm.), Breznay Imre (Heves vm.), Blázy Imre (Veszprém vm.), Knortzer György (Zala vm.), Keresztes János (Sopron vm.), Wehofszy Béla (Somogy vm.).

1. Elnök a gyűlés határozatképességét konstatálván, azt megnyitja és a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Blázy Imre és Wehofszy Béla választmányi tagokat.

2. Dr. Vass János napirend előző szót kérvén, elnököt üdvözlí a főrendiházban tartott beszéde alkalmából, megköszöni az ügy érdekében kifejtett tevékenységét és egyben a választmány ama kívánságának ad kifejezést, hogy a jövőben is maradjon ügyünk lelkes előharcosa.

Elnök megköszönvén eme lelkes éljenzés által kísért bizalmi megnyilatkozást,

Breznay Imre kér szót és a választmány nevében üdvözlí dr. Óvári Ferenc alelnököt azon alkalomból, hogy Veszprém városa díszpolgárává választotta s kéri, hogy ezen üdvözlét táviratilag továbbítsassék.

Eljenzéssel elfogadtatott.

3. Az elnökség 1908-évi jelentése felolvasottnak tekintetett és tudomásul vétetett.

4. Dr. Marinovich Imre felügyelőbizottsági tag lemondása tudomásul vétetett.

5. Az 1908. évi zárszámadás és a felügyelő-bizottság jelentése tudomásul vétetett és egyben utasított az elnökség, hogy a chequeforgalomba való belépést haladéktalanul foganatosítsa. Pénztárnoknak a felmentvény megadatott.

6. A segélyező pénztár 1908. évi jelentése felolvasottnak tekintetett és tudomásul vétetett.

7. Az elnökség javaslata a tagdíjhátralékok és tagtörlesztések tárgyában elfogadtatott azon módosítással, hogy a Trencsén vármegyei szövetség keretébe tartozó testületek kizárása függőben tartatik mindaddig, míg a kötelezett tűzoltók szolgálati érdemének kérdése rendezve nem lesz s ez okból a jövő választmányi gyűlés napirendjére tűzendő, a szövetség pedig a hátralékok rendezésére újlag felhívandó. A tagtestületek sorából töröltettek: Remetemező, Jászberény, Lődös, Vasfarkasfalva, Alsókubin, Dicsőszentmárton, Igazfalva, Mezőberény, Nagyigmánd, Nagyszöllös, Nagysalló, Radnóth, Sátoraljaújhely, Torockó, Vaskoh-Barest. Tagságdíjhátralékban törlesztésre hozatott: Kővágóórs és a Sopron vármegyei szövetség 21 testületénél 1—1 évi, a Jásznagykunszolg. vármegyei szövetség 3 testületénél és a Sopron vármegyei szövetség 3 testületénél 2—2 évi, a Jásznagykunszolg. vármegyei szövetség két testületénél 3 évi, Lajtafalunál 4 évi, a Sopron vármegyei szövetség

9. A versenyszabályozási szabályzat módosított szövegezése elfogadtatott és kinyomatni határozatott.

10. Az elnökségnek azon javaslatát, hogy augusztus 2—19. napjain Budapesten országos szaktanfolyam rendeztessék az eddigi módozatok mellett, hogy a múlt évi tanfolyamparancsnok és előadók ismét kéressenek fel a közreműködésre s hogy 6 stipendium a 100 K engedélyeztessék: a választmány elfogadta, a költségeket engedélyezte és az idei tanfolyamra nem vállalkozó Szabó Gyula előadó helyett Barabás István előadót a közreműködésre felkérte.

11. Az I. m. ált. biztosító társaság 5000 K-ás alapítványának átvételét, valamint azon megállapodást, hogy annak kamatai orsz. tanfolyamstipendiumokra fordítsanak, a választmány tudomásul vette, azonban az alapítólevél tárgyalásába nem bocsátkozhatott, mivel az a társaságtól még nem érkezett vissza.

12. A „Tűzrendészet“ című mű második kiadásának mikénti kinyomatásra vonatkozólag, a választmány az első kiadásnál követett eljárást és bírálatot kívánja megtartani, utasítván a szerzőket, hogy a mű megjelentetését sürgősen eszközöljék; a szükséges költségeket engedélyezte; végül a „fecskenő“ című fejezet szerzőjét a kéziratnak 3 napon belüli benyújtására felhívni rendeli s amennyiben e felhívásnak eleget nem tenne, a megbízást megszüntnek nyilváníttja és egy másik szerző megbízásának jogát az elnökre ruházza.

13. Az elnökség azon javaslatát, hogy 8 közérdekű kérdésre 2000 K összegben belüli díjakkal pályázat hirdettessék, a választmány elfogadta, a bizottságilag megszövegezett kérdések szövegét és az azokra adandó díjtételeket némi módosítással megállapította, a bírálat mikénti megejtését szabályozta és a pályázatnak mielőbbi kiírására az elnökséget utasította, kimondván egyuttal azt is, hogy a pályázatban bárki vehet részt s ez okból a nem tisztán tűzoltói kérdéseket az illető érdekelte sakkörök lapjában is közhírré tenni rendeli.

14. A „Népies pályamű“ című pályáza-ton második díjjal jutalmazott mű megírása tárgyában tett azon javaslat, hogy a mű megírásával szerző megbizassék és részére megfelelő tiszteletdíj állapíttassék meg, a választmány által elfogadtatván, a tiszteletdíj 400 K-ban állapított meg.

15. Az elnökség által pártolt azon indítványt, hogy az elnökségi és választmányi gyűléseken az érdeklődő tagtestületbeli és alszövetségi tiszteknek és tisztviselőknek a hozzászólás joga megadassék, különleges kérdések tárgyalásához a választmányon kívül álló tisztek is meghívassanak s ezek részére lehetőleg utazási kedvezmények kieszköztessenek, a választmány elfogadta, a meghívások eszközlésére az elnökséget utasította és ama reményének adott kifejezést, hogy a tisztikarból minél számosabban fognak a tárgyalásokon résztvenni és tudásukkal az intézmény fejlesztéséhez hozzájárulni, a bajtársi szellemet megjelenésükkel istápolni.

16. Szigethi István és Knortzer György választmányi tagoknak a tagságdíjak mikénti kezelésére vonatkozó felszólalásaira adott titkári felvilágosító válasz tudomásul vétetvén, több tárgy hiányában a gyűlés véget ért.

Kmf.

Elnök: Széchényi Viktor gróf. Jegyző: Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: dr. Glósz Kálmán felügyelőbizottsági tag, Apáthy Vilmos, Barabás István, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, dr. Vass János, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók, ifj. Bitskey Illés segédtitkár.

Elmaradását kimentette: dr. Óvári Ferenc alelnök, dr. Rüll Béla előadó és dr. Balogh Dezső pénztárnok.

15. Elnök az ülést megnyitván, titkár jelenti, hogy Kovács Zsigmond, Nagy András, Fellner Mihály segélye a felterjesztésnek megfelelően kiutalványoztatott. Tudomásul vétetett.

16. **Lipovics Sándor** (Felsőház), aki 1901-ben tűznél bordatörést szenvedett, segélyért folyamodván, kérelmével elutasított, minthogy visszamenőleg ily nagy időköz múltán, segély nem adható.

17. **Özv. Pap Jánosné** (Veszprém) a császárijubileum alapítványhoz intézett kérvénye elnökiileg pártolólág nevezett alaphoz felterjesztetett. Tudomásul vétetett.

18. **Szeier Ignác** (Németlővő), február 21-én tűznél kezét megvágta és 27 napig állván gyógykezelés alatt, elnökiileg az I. m. ált. biztosító társaság alapítványához 50 korona segélyre felterjesztetett. Tudomásul vétetett.

19. Az I. m. ált. biztosító társaság, áttevéen javaslatétel végett **Sztuhán Béla** (Ungvár) segély iránti kérvényét, amelyre a főigazgató 50 korona segély megadását hozta javaslatba, az elnökség e javasolt összeg megadását nem ellenzi ugyan, felhívja azonban a társaság figyelmét arra, hogy nevezett itteni felterjesztés alapján és 17 napi igazolt munkaképtelenség után a társaság alapítványából 30 korona segélyt már kapott.

20. **Oklestyék Ferenc** (Borzászka) január 21-én a feeskendő revidiálása közben elcsuszván, kezén 14 nap alatt gyógyuló zúzódást szenvedett. Minthogy nevezett az esetről csak két hónap múltán, tehát elkésve tett jelentést, kérelmével elutasított.

21. **Vig Gáspár** (Szücsi) március 4-én tűznél bal kezén égési sebeket szenvedett. Minthogy a testület a f. évre szóló belépést idejekorán megtenni elmulasztotta s igazolására csak az alapszabályok nem ismerését hozhatta fel, mint, hogy továbbá nevezett egyén a f. évi névsorban megnevezve nincs, az elnökség nevezett kérelmével elutasítandónak találta.

22. **Jauernig Imre** (Cibakháza) március 10-én létraszerelés közben jobb kezének ujját megsértette és 8 napig volt munkaképten. A pénztárnok 16 kor. segély részére kiutalványoztatott.

23. Az újvidéki testület által bejelentett 3 sérülés igazolványai nem küldetvén be, a kérdés elintézése a jövő ülés napirendjére tartozott ki.

Több tárgy nem lévén, az ülés véget ért.

Kmft.

Gróf Széchényi Viktor,
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Jegyzőkönyv.

Felvételett Budapesten 1909 április 4-én a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség segélypénztárának közgyűlésében.

Pál küldöttéket.

2. Az elnökség jelentése az 1908. évről felolvasottnak tekintetvén, tudomásul vétetett.

3. Az 1908. évi zárszámadás a felügyelőbizottság jelentése alapján tudomásul vétetett és pénztárnoknak a felmentvény megadatott.

4. Az 1909. évi költségelőirányzat, amely szerint a bevétel: értékpapirban 91,000 kor., készpénzben 16,046 kor. 18 fill., a kiadás 7208 kor. 70 fill. s így a pénztári maradvány: értékpapirban 91,000 kor., készpénzben 8837 kor. 48 fill. elfogadtatott.

Több tárgy nem lévén, ezzel a gyűlés véget ért.

Kmft.

Gróf Széchényi Viktor,
elnök.

Breuer Szilárd s. k.,
titkár.

Hitelesítjük:

Vida Pál.

Dr. Szily József.

740.
1909. sz.

Figyelmeztetés.

Az osztrák és a magyar biztosító-intézetek által 1873. évben alapított „Császárijubileum-alapítvány szerencsétlenül járt tűzoltók és hátramaradottjaik segélyezésére (német címzése: „Kaiserjubiläums-Stiftung österr. und ung. Assecuranz-Institute zur Unterstützung verunglückter Feuerwehrmänner und deren Hinterbliebenen“ Wien, IX., Kolingasse 6) az osztrák és a magyar birodalmak hivatásos és önkéntes tűzoltóságai oly tagjainak segélyezését célozza, akik e hivatásuk közben súlyos sérülést vagy betegséget kaptak. Az 1909. évre 34 darab, egyenként 100 koronás stipendium (ösztöndij) kerül kiosztásra. Azok, akik ily stipendiumra igényt tartanak, felhivatnak, hogy **kérvényeiket portómentesen f. évi május hó végéig** küldjék be ezen alapítvány igazgatóságához. A kérvény és mellékletei bélyegmentesek. A kérvényhez melléklendő:

a) a tűzoltóparancsnokság igazolványa, hogy a megbetegedett vagy megsérült egyén tagja valamely hazai tűzoltóságnak, vagy hogy az volt.

b) orvosi igazolvány a betegség milyenségéről s arról, hogy a baj tűzoltói szolgálatban következett be;

c) a községi előjáróság bizonyítványa arról, hogy folyamodó segélyre szorult és hogy mi a pontos lakcíme.

Oly kérvények, melyek nincsenek mindezen mellékletekkel felszerelve, figyelembe nem vehetők.

Mindazon iratokhoz, amelyek nincsenek német nyelven kiállítva, német fordítás is melléklendő.

Egyszerű segély iránti kérvények a baleset napjától számított 3 hónapon belül bármikor nyújthatók be és ugyancsak fenti 3 melléklettel szerelendők fel; kívánatos azonban, hogy ily egyszerű segélyek iránti kérvények is f. évi május hó végéig nyújtassanak be az alapítványhoz. Wien, 1909. április 22-én. A császárijubileum-alapítvány kezelőbizottsága: *Nyitrai Zsigmond* s. k., elnök, *Mayer Frigyes* s. k., elnökhelyettes.

*

Tudomásul és netáni igénybevétel céljából fentieket a tagtestületek figyelmébe ajánljuk.

A Magyar Orsz. Tűzoltószövetség
elnöksége.

A veszprémi nagy tűzvész.

— Eredeti tudósítás. —

1887 szeptember 4., 1893 április 13., 14. és 1909 április 3-ik napjai felejtetetlen rossz emléket hagytak hátra Veszprém város történetében.

Mindhárom alkalommal orkánszerű éjszakai szélvész dühöngött, melyet hetekig tartó szárazság előzött meg.

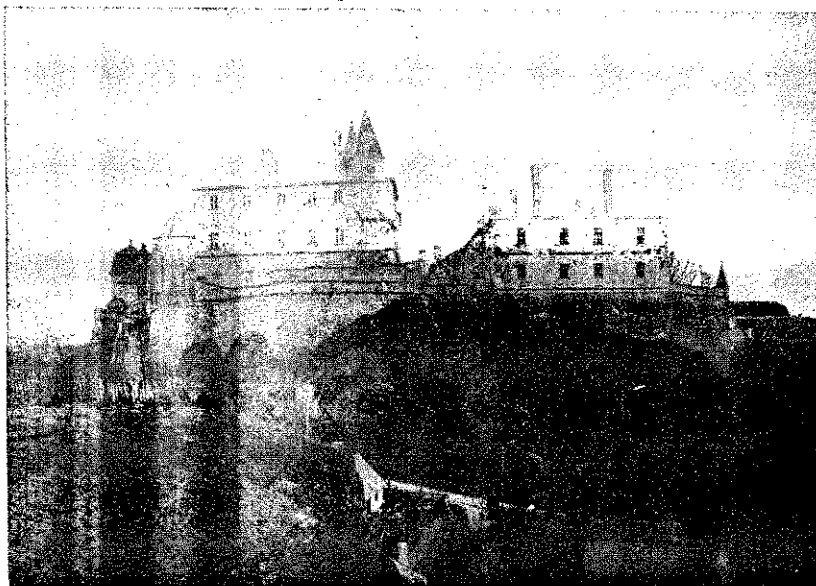
Oly városban, hol az épületeknek egyhuszad része sincs tűzbiztos fedémmel ellátva, a tűzi veszedelem mindig könnyen vészthozóvá válhatik.

1887-ben begyakorlott tűzoltósága sem volt Veszprémnek, se elegendő tűzoltóeszköze. 1893-ban még nem volt vízvezetéke, így történt, hogy 1887-ben 167 ház és melléképület 300,000 korona értékben; 1893-ban 152 épület

házak avult, fazsindely teteje égven, 50—60 méter magasságból szórta le az orkán az alatta levő városrészekre a zsarátnokot. Szórta oly erővel és oly eszeveszetten, hogy csakis a veszprémi bőséges, magas nyomású vízvezetéknek; Veszprém félelmet nem ismerő és önfeláldozó, jó, öreg tűzoltóinak és a rendelkezésre bocsátott 600 főnyi katonaságnak köszönhető, hogy legalább 200 ház nem pusztult el.

* * *

Április hó másodikán hideg és erős éjszakai szél uralkodott egész nap a város felett, ez okból még sok helyen fütöttek. Így történt ez a kétemeletes, papnevelő intézetben (seminariumban) is, melynek kívül fűtő kályhái vannak és 20 m. magas, mászható kéménye. A fűtők a kályha kaminjába szárogatás céljából fát helyeztek el, mely a kályhából kipattant szikráktól tüzet fogott s ennek lángja a kémény belső

1.600,000 korona értékben; 1909-ben pedig csak 14 ház, egy templomtető és 4 melléképület 135,000 korona értékben esett a lángok martalékául.

Az 1887. évi a Temető-hegyen, a legszegényebb városrészen tört ki; az 1893. évi a Cserháton, kedvezőbb vagyoni viszonyok között élők körében; az 1909. évi pedig ott, hol az utolsó évszázadokkan soha sem volt tűz: a Várban pusztított, tehát a legvagyonosabbak között. Mind három tűzi veszedelem egyformán rémes volt a legrémesebb, azonban mégis ez az utolsó vala.

falára 8—24 mm. vastagon felszaporodott szurkot meggyújtotta.

A tűztoronyban levő tűzr $\frac{3}{4}$ 12 óra után jelezte az őrtanyára, hogy a seminárium kéményéből nagyon gyanus füstöt lát. Két tűzr azonnal elsietett az őrtanyáról s mire a vár derekára értek, már jött eléjük a semináriumi szolgálta azzal, hogy baj van. Minthogy ekkor már nagyon sűrűn pattogtak ki a szikrák a kéményből, egyik tűzoltó visszaszaladt a tűztoronyhoz és értesítette a tűzr, hogy jelezzen tüzet az őrtanyára, mi pontban $\frac{3}{4}$ 12 órakor meg is történt. Az őrtanyáról a parancsnok és alparancsnok is megkapták az értesítést. A tűzr eközben a semináriumi személyzettel a kaminból és a padlás felől megkezdte a beavatkozást, de azt, hogy a sűrűen felszálló

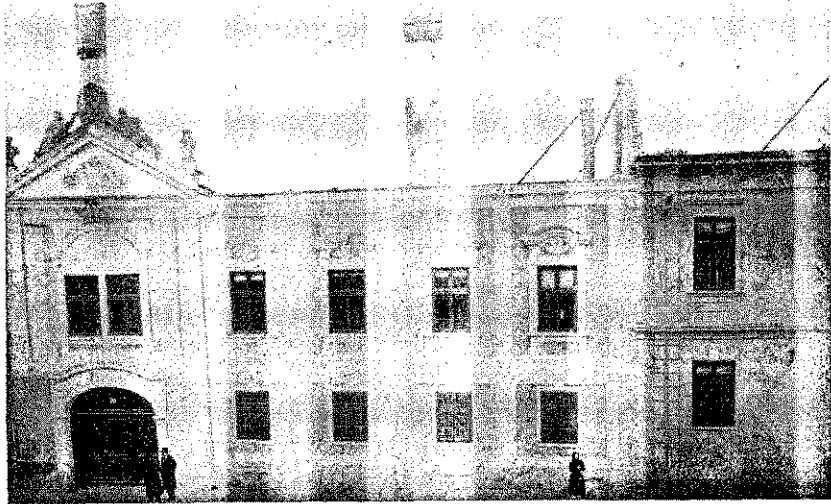
... a kispapok kiszállításáról gondoskodott; majd az oltást a seminárium háztetején megkezdte, közben a nagy tolólétráért küldött, szereltetvén Szt. Ferencrendiek zárdájánál levő hydránst (3 légkönyomás) 2 sugárra.

Mint hogy azonban a 20 méteres kémény ekkor már egész hosszában égett és az égő szurok aszomszéd Palotai (II. sz.), Peller és Rédei (III. sz.) kanonoki házakra is hullott s mint hogy a papnevelő intézet I. sz. házteteje emezeknél egy emelettel magasabb volt, pár pillanat alatt az egész tűztengerben állott. A három kanonoki ház egymástól tűzfalak által sem levén elválasztva, mielőtt a tűzoltóság rendszeresen megtámadhatta volna, már ezek is lángba borultak.

A nagy tolólétrát a tűztorony alatti szertriből eközben meghozták s alparancsnok annak feltámasztását és a kegyesrendiek háza előtt álló hydráns szerelését 2 sugárra elrendelte. De, mert a tűzoltók ekkor még csak 16-an voltak a várbán s az I., II., III., IV. sz. házakból való mentéssel és a Kauzli kanonoki ház mentésével elfoglalva nagyon eloszolva voltak, a nagy tolólétra felhuzásánál laikus emberek segédkeztek, kik bármennyire figyelmeztette is őket az alparancsnok, a tolólétra rögzítőkészülékét oly erősen meghuzták, hogy az alsó létrának alsó vége eltörött, minek következtében mind a három létra egyensúlyát vesztvén — lezuhant és a felső 2 létra is eltörött.

Ekkor érkezett meg dr. Benkő Károly parancsnok és Hentler Zoltán m. kir. honvédszázados vezetése mellett a katonai készenlét (25 fő). Később a tényleges állományu legénység (175 fő). Éjfél után pedig a póttartalékosok is 400-an.

A tűzoltóság ekkor a kegyesrendüektől sze-

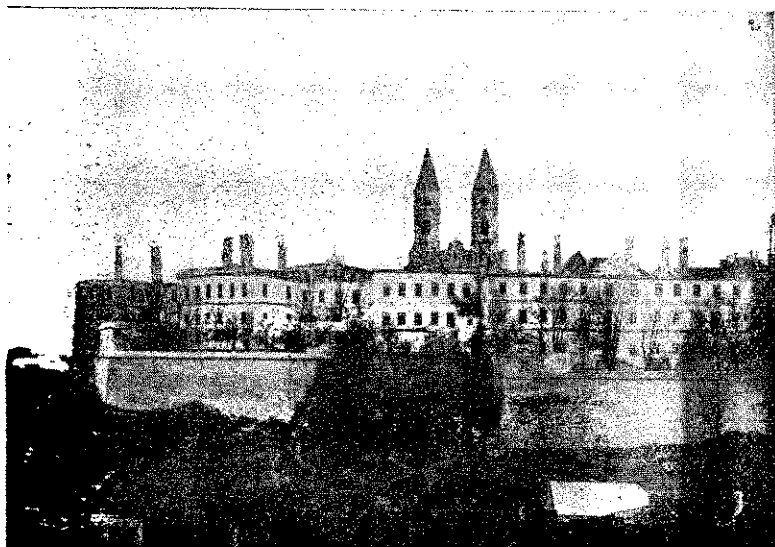
relt 2 sugárral a földszintről [a Kránitz (VI.) és Rada (VI.) kanonoki házakat támadta. A sugarak elég erősek voltak és hatásosan dolgoztak a tetőkre. Parancsnok ekkor a gráci dugólétra kezelését rendelte el, de a tudatlanság ennek felsőrésze eltörését is okozta, úgy hogy a létrának csak a 2 alsó részét, majd utóbb a villamos-vállalat nagy szerelő-létráját lehetett csak az oltásnál felhasználni.

Egy órát ütött a tűztoronyóra, midőn az orkán által nagy mennyiségben és igen messze szétszórt sziporkák felgyújtották a Jeruzsálem-hegyen fekvő Keserü (V.) házat. Mikor ezt a parancsnoknak jelentették, ő fenntartva magának a várbeli vezényletet, alparancsnokot néhány tűzoltóval és az ujabban érkezett honvéd póttartalékosokkal a Jeruzsálem-hegyre küldte. Ugyanekkor intézkedett, hogy a villamos áram, veszélyek elkerülése okából kikapcsolassék, mi a villamos-vállalat jelen volt főszerelője, Tóth Alfréd által nyomban eszközöltetett.

Dr. Komjáthy László rendőrkapitány ugyanekkor távozott a várból s látván a Jeruzsálem-hegyen egyszerre 5 ház égését, egyik városi alkalmazottat a vasúthoz küldötte, hogy táviratilag Fehérvárról tűzoltókat és tömlőket kérjen segítségül. De a fehérvári vasuti szolgál-

tot teljesítő tiszt megtagadta a távirat kézbesítését. Ekkor a táviratfeladó Radocza Vince veszprémi állomásfőnök Győrbe fordult segítségért. A Győri Tűzoltó-Egyesület 30 tagjával hajnali 3 órakor a rendes vonaton utnak is indult. Azonban Kiscellibe kapott újabb sürgöny folytán, mely az én javaslatomra menesztetett eléjük, a győriek innen visszafordultak.

Én magam péntek éjjel a 11 órai vonattal érkeztem haza Kresz Géza hegedűművésszel és Wajdits Sári hárfaművésznővel, kikkel együtt vacsoránál ültem a káptalani jószágkormányzónak a vártól északnyugatra, a vár alatt fekvő

házában s az ellenkező széláramlat miatt csak akkor értesültem a tűzről, midőn az I., II., III. számú házak már lángtengerben állottak s tetejőkről irtózatossággal repültek alá a sziporkák meg az égő üszkők, a zsindelek és gerendadarabok, mert az óriási vihar ereje még ilyeneket is taszított a várból az 50 méteres mélységbe, a Hosszu utcára. A fékevesztett pusztító elem tombolása ekkor pokoli látvány volt; fent sűrű szikrazápor, röpködő tűzesóvák, lent viharzó tűztenger. Az egész vároldal száraz tűskéi, bokrai égtek, a zsarátnok úgy hullott az utcára, hogy azon átlépkedni is alig lehetett.

Jobbról, balról a Hosszu-utcában a házak lakóit felriasztattam s a megérkezett katonaságot az alacsony, faszindelyes és nádastetejű, a tűz irányába eső házakra vezényeltettem, midőn hirtelen és váratlanul az Imrik-féle (VII. sz.) emeletes, faszindelyes ház is tüzet fogott.

A hitelszövetkezet előtti O tűzesap (5 légkörnyomás) 2 oldalról s egy osztóvillával 3 sugárra szereltetett, minthogy azonban a Ruttner (VII. sz.) emeletes, faszindelyes háznál a villamosvezetékek miatt a támasztólétrákkal nem lehetett az ereszen felül jutni, egy félórás küzdés dacára, ezen ház is lángot fogott s a tűz martaléka lett. A mellette levő, de valamivel alacsonyabb Bauer-féle ugyancsak faszindelyes ház azonban és az Imrik-ház mellett levő földszintes faszin-

A festő-utcai (V. sz.) házak gyors egymásutánban tüzet fogván, Winkler István alparancsnok, mint vezénylő, a Winkler Károly szakasparancsnok által a jeruzsálemhegyi szertárból hozott tömlőkkel szereltette a Festő-utca közepén levő D tűzesapot (3·7 légkörnyomás); majd egyszerre égett a Grünhut-féle (VIII. sz.) faszindelytetős ház is, melyet a jeruzsálemhegyi E tűzesapból (4 légkörnyomás) a jeruzsálemhegyi szertárból hozatott tömlőkkel Blázy Imre vármegyei tűzrendészeti felügyelő, dacára, hogy 3 méternyire vannak hozzá a szomszédos nád- és zsindeletetős házak, nagy bravurral eloltatott.

Még a Gergely-féle (IX. sz.) nádás ház égett le, melynél a festő-utcai tűzesapból szerelt második sugárral állították meg a tüzet.

Katonasággal rakattak meg a szomszédos házak tetőzetei, kik azután az agyonlocsolt tetőkről szikracsapókkal és lécdarabokkal verték le a minduntalan szálló zsarátnokot.

Midőn a C. D. és E. alatti tűzesapok is felnyitattak; s elképzelhetőleg a magánházak összes csapjai is mindenütt nyitva voltak — a várban levő A. B. alatti tűzesapok nyomása a nullára szállott. Jó szerenese volt, hogy a Rada kanonok háza mellett levő plébániaház eszerp-tetős és tűzfalas volt s a Kauzli kanonok háza felé a zsarátnok hullása, szélirány eltolódás miatt megszűnt. Addig mig a hármass légkörnyomás teljes volt — így a várban a további nagy veszedelem, fecskendők alkalmazása nélkül, — melyeket a nagy zürzavarban a vezénylő tűzoltóparancsnok a helyszíntre sem szállított — megszűnt. A további pusztítás a tűzoltók és katonák csáklyás munkájával, dr. Benkő Károly parancsnok utasításai szerint megakadályoztatott.

Az elégett 14 ház, 1 templomtető fatornyonyal és 4 melléképületen felül tüzet fogott 29 ház, közöttük a Szt. Anna kápolna (25), melyet Czecei Nándor járási tűzrendészeti felügyelő lélekjelenléte és ügyessége — egy kanna vízzel és zsindeleyveréssel, Horváth József honvéd-örmmester segélyével — mentett meg.

Égett a hosszu-utcai 5., 6., 7., 8., 9., 10.,

megmentettek; a 11. sz. Baur-féle házát Szapper György városi tűzör, a 14. sz. Csikász-házat Babos György 25 éves szolgálati érdemmel kitüntetett derék tűzoltó munkája mentette meg.

A 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. és 24. számú házak, főképp a 24. sz. Csekő-féle nádtetős ház megmentése csodával volt határos, Winkler alparancsnok, Blázy tüzfelügyelő utasítása szerint, Löffler György és Winkler Károly tűzoltók és ahonvéd póttartalékosok közreműködésével.

Nagy veszedelemben forgott az Irgalmas nővérek faszindelytetős szép intézete is, melyben az irgalmas nővéreken kívül 100-nál több bennlakó leánynövendék volt, kiket éjjeli egy óra után vezettek át a tűztől kissé távolabb eső, tűzbiztos fedémmel és minden biztonsági intézménnyel ellátott Angol kisasszonyok Sancta Mária intézetébe.

A várban levő rom. kath. főgymnasium és a kegyesrendűek háza is cseréppel fedett, de összes padlásablakjaik nyitva voltak s éjnek idején, istenitélet időben kellett a padlásra menni az ablakokat bezárni, nehogy belül gyulás történhessék. Hogy mit ér ilyenkor egy könnyen hozzáférhető helyen tartott, jól csukható kézilámpa, azt csak az tudja, ki ilyen tűzveszedelmet átélt. Ha a veszprémi vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet módosítói, kik a lámpás előírását oly nevetségesnek találták, maguk jutnának ilyen helyzetbe, majd meg tudnák becsülni, minő szolgálatot tesz ilyenkor egy jól csukható, könnyen hozzáférhető helyen tartott lámpa!

Hisz a város tulajdonát képező posta-palota is okvetlenül leégett volna, ha egyik bennlakó bátor és derék házikisasszony a jól csukó és könnyen megtalált lámpával a padlásra fel nem megy és ott néhány kanna vízzel el nem oltatja a cserépszindely hézagain keresztül a padlásra befűjt szikrákat és zsarátnokot!

Igy égett el raggal 4 óra után Krausz Jakab nyug. izr. tanító 22. sz. cserépszindelyes házá-
nak padlásán is több száz koronát érő butor és fehérnemű, mert a cseréptetőn keresztül behatolt a sok sziporka, s minthogy ekkor a háztulajdonos és családja már újból nyugovóra tért, fejük felett fogott tüzet a padlásra levő holmi s csak tűzoltóink éberségének volt köszönhető, hogy az épület maga megmentetett.

A Gergely-féle (IX. sz.) nádtetős ház tetején tiznél is többen voltak, midőn belülről kitért a láng, mely az egész épületet elhamvasztotta.

Kitűnő padlása volt a Ruttner-féle VII. sz. háznak is, de mosókonyhájából a gőz elvezetésére egy fakémény szolgált a padlásra keresztül. Mindenütt sikerült a beégés vesze-

delmét elkerülni, pedig a padlásra sok minden oda nem való dolog, többi között egy 500 kötetes könyvtár is volt felhalmozva, de ezen fakéményen át a mosókonyhába bepotyogott tűz, a mosókonyhába beraktározott butorokat részben megégette, részben pedig a védekezés folytán tönkretette.

* * *

Sok hasznos tanulság merült fel a tűznél. Legelőször is az, hogy szaporítani kell a városi tűzörök számát. Meglevő gépeinket tűzoltószergyárosok által újból tömíttetni kell. Több létrát kell beszerezni s azok kezelését minden tűzoltóval és a honvédséggel is be kell jól gyakoroltatni. A tetőlétrákat 6 évenként okvetlenül újjal kell kicseréltetni, mert majdnem mindig széjjelmentek a használatban. A vízvezetéseket kivétel nélkül minden házba be kell vezetetni és nem tűzbiztos fedémű nagyobb házakat könnyen felszerelhető házi tömlőkkel kell ellátatni. Nem tűzbiztos fedémű házak az ereszen felül érő létrával és minden ház jól csukható zárt lámpással ellátandó. A seminárium nagy házteteje legalább 2 tűzfalra részre osztandó; a várfeljáró a Néger kanonoki-házzal szemben kiszélesítendő; magasabb kéményű nagyobb házak tetején a kémények megközelíthetősége járják készíttetendők s a kémények tisztogatására és a szabályszerűtlen kémények szabályossá tételére nagyobb gond fordítandó.

Végzetessé válhatott nagy baj volt az is, hogy a tömlők nagy része mézgás volt. Minthogy ezek vízzel telített állapotban sem vizesednek át, a reájuk

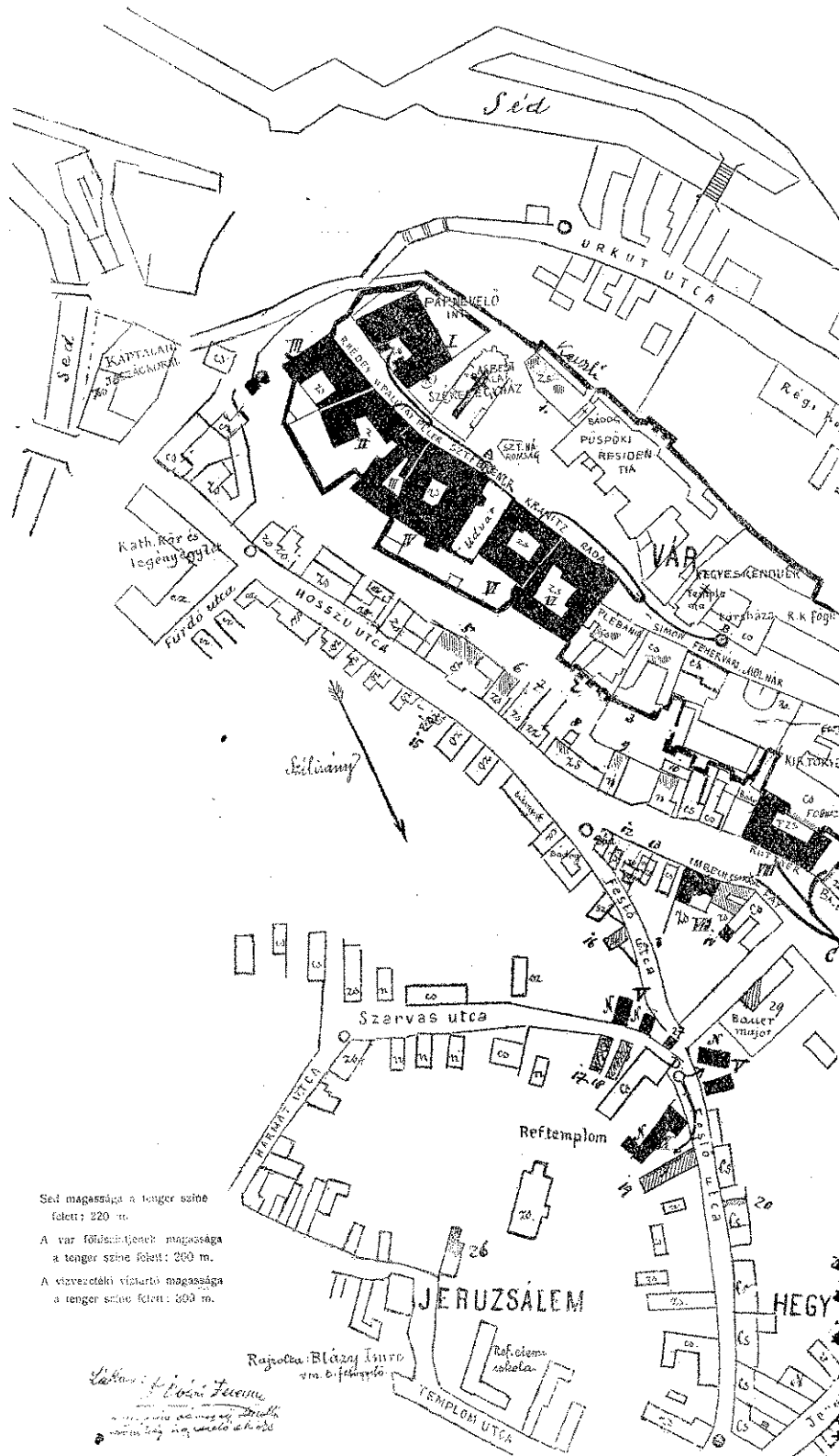
hullott sziporkáktól és zsarátnokoktól számtalan helyen kiégtek, lyukat kaptak s igen gyorsan hasznavehetetlenné váltak; s míg a kicserélés megtörtént, a romboló elem mindig hatalmasabbá vált.

Baleset és mentés 23 esetben fordult

sitva. Összesen tehát 150000 korona kár merült fel.

A veszprémi vízvezeték és a veszprémi tűzoltóság ezen tűzvésznél a tűzpróbát alaposan kiállotta.

Öt tűzcsap és legalább 100 házi-vezeték éjfélről reggel $\frac{3}{4}$ -ed 6 óráig,

Síd magassága a tenger színe felett: 220 m.

A vár főbástya-csúcs magassága a tenger színe felett: 260 m.

A vízvezeték víztorló magassága a tenger színe felett: 300 m.

*Leírás: F. Köny. Terve
A vízvezeték és a tűzoltóság
működését a veszprémi
tűzoltóság a tenger színe felett*

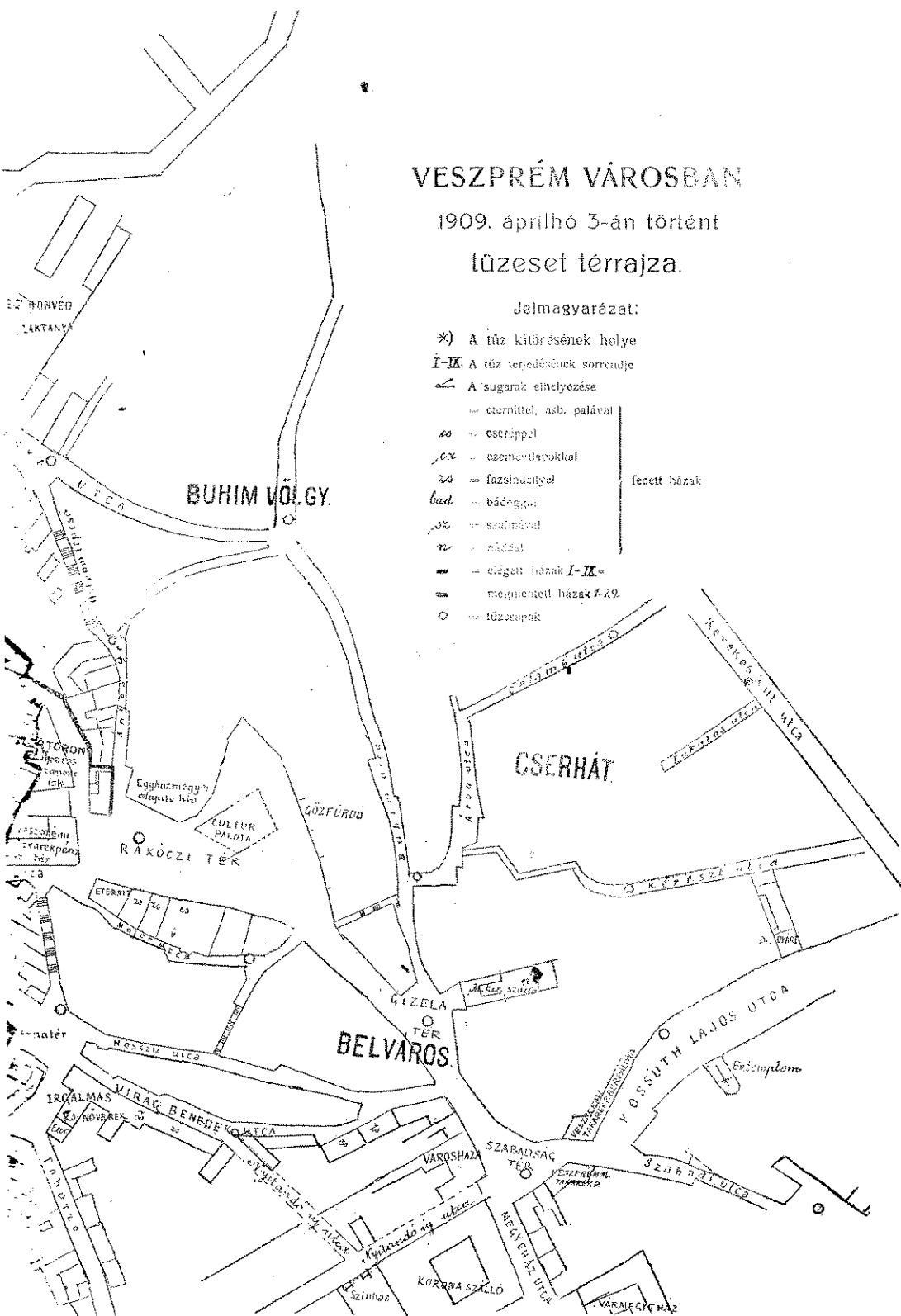
elő, de egy sem veszélyes természetű. Emberéletben kár nem esett.

Az ingatlan kár teljes számítás-sal 135.000 korona, mely biztosítás

midőn az utolsó sugár is leszereltetett, folytonosan és bőven szolgáltatva a vizet; igaz, hogy a tűz kezdetekor a 800 köbméter ürtartalmu vízmedencé-

350 méternél több nyomtómló ment tönkre, de e károsodásnak a szertárnokok hanyagsága is okozója volt, minthogy tűzoltóeszközök még másnap délután 4 órakor is heverték

épülete (III), a Palotai kanonoki ház (II) menyezetei egész nap gyulladoztak és szakadoztak s így bőséges munkát szolgáltattak. A tűzoltók és katonák emberfeletti munkát végeztek; dicsé-

VESZPRÉM VÁROSBAN

1909. áprilho 3-án történt
tűzeset térrajza.

Jelmagyarázat:

- *) A tűz kitörésének helye
- I-IX A tűz terjedésének sorsrendje
- A A sugarak elhelyezése
  - csermíttel, asb. palával
  - 60 — cseréppel
  - 60 — cseréppel
  - 60 — fazsindéllyel
  - 60 — bádoggal
  - 60 — szalmával
  - 60 — nádval
- fedett házak I-IX
- megmentett házak 7-29.
- — tűzcsopók

szerte-széjjel. Igen sok tűzoltó eszköznek nyoma is veszett. Lopások is történtek a vész alatt, egy helyen igen valószínű azért kaptam magam is egy teljes sugarú zuhanyt, hogy eltávozzam azon ajtóból, melyen keresztül a zsákmányhoz jutni lehetett.

A tűzoltók reggel 2/4 6 óráig, s azután

retükre és becsületükre szolgált, de az elismerést a várostól és a várbeli főt. káptalantól bőségesen meg is kapták.

Óvja Isten városunkat hasonló szerencsétlenségtől.

Veszprém, 1909 ápr. 20.

Dr. Óvári Ferenc,
a veszprémi önk. tűzoltó-egylet
örökös tb. parancsnoka.

Budapesti tapasztalatok.

Irta: KÁLLAY IMRE.

Nem új dolgokat mondok el, mert csupán a székesfővárosi tűzoltóságnak mindenki számára hozzáférhető irattárában található statisztikai adatokat hordtam össze az utolsó tíz évről. Azt hiszem azonban, hogy e némi fáradsággal is járó csoportosítása a kész adatoknak, a hozzáfűzött reflexiókkal egyetemben mindazokat fogja érdekelni, akik nem lehettek abban helyzetben, hogy maguk szerezzék meg e tapasztalatokat.

Amit a Megelőző Tűzrendészet előadója a tanfolyamokon évek óta hirdet s amely kijelentést jogos büszkeséggel a londoni internacionális kongresszuson sem mulasztott el a világnak tudomására hozni, hogy t. i. Budapesten a tüzesetek száma egyáltalában nem tart lépést a főváros éghető objektumának a szaporodásával, — azt a lefolyt tíz év adatai is bizonyítják.

1899—1908-ig a tüzesetek száma oly csekély emelkedést mutat, amely a főváros fejlődésével, a gyárak és ipartelepek szaporodásával szemben alig észrevehető.

A statisztikai hivatal adatai szerint 1900-ban a népesség száma 734,165, az épületek száma pedig (bele nem értve a gyári és melléképületeket) 16,254 volt, míg 1908-ban a népesség száma 842,000-re, az épületek száma pedig 17,324-re rugott. (Berlinnek 56 ezer épülete közül 24493 a lakóháza.)

Ezen adatokkal szemben a tüzesetek száma következőképen oszlott meg:

I. Táblázat.

Év	Tűz jelezetett	Vaklárma volt	Tényleges tüzeset volt
1899	642	164	478
1900	559	108	451
1901	530	97	443
1902	567	74	493
1903	592	119	473
1904	861	165	696*)
1905	697	105	592**)
1906	600	96	563
1907	741	174	567
1908	762	153	609

Az emelkedés azonban arányos a lakosság szaporodásával, mert ha 734,165 lakosra 478 tüzeset esett, akkor 842,000-re 570-nek kell esnie.

Amíg a külföldi nagy városokban ezrekre megy évente a tüzesetek száma és azok közt sűrűn fordulnak elő a nagy károsodással járó tüzek, addig nálunk állandóan átlag 500 körül ingadoznak a tüzesetek s azok közt is ritkaságszámba megy egy-egy nagyobb tűz. Kutatva ezen feltűnő és Budapestet az összes európai nagy városok fölé emelő körülmény okát, két tényezőre kell

*) Nagy szárazság miatt sok fű-, gaz-, bozótégés volt.

***) Nagy szélviharok miatt sok volt a kéményszikrázás

Messina és Reggio pusztulása.

Irta: GRÓF ERDŐDY TAMAS.

(Folytatás.)

A mentés önfeláldozó munkája valóságos hősokeket alkotott. Akik ott voltunk, nem egyszer a bámulat és csodálat hangján kiáltottunk föl, amikor láttuk, hogy valaki, életének vakmerő kockáztatása mellett, miként mentett ki embereket, akikben az életnek egy-egy lehellete még megvolt. A katonákról csak az elismerés hangján kell szólnunk, mert szegényeknek a mentésen kívül az önvédelemre is kellett szorítkozniuk.

Senki sem annyira idealista, hogy egy ilyen katasztrófa mellett az emberi elvetemültség és gonoszság megnyilatkozását kizártnak tartaná. Sajnos, sok szomorú tapasztalatot kellett tennem. A szicíliai és a tengeri kalóz nép, mint a sáska lepte el a szerencsétlenség színhelyét, nem azért, hogy mentsen, hanem, hogy — fosztogasson. Ha az éj csöndjében — Ur Isteo, micsoda csönd volt az! — egy puskalövés hangja végigszelte a levegőt, tudtuk, hogy az őrző lőtt rá valamelyik fosztogatóra. Már január elsején statáriumot hirdettek a földrengés pusztított vidéken és ha fosztogatót, vagy csak a fosztogatás gyanújába keveredett embert elcsíptek, azt irgalom és ítélkezés nélkül fölkasztották vagy agyonlőtték. Amíg ott voltam,

mályában egy sötét alakot láttunk, amint valamit kikapart a földből. Őrsvezetőnk talán 50 lépésről rákiáltott, mire a mi titokzatos emberünk fölugrik és rohanva menekül. Az őrsvezető fölfogja puskáját, céloz — elhibázta. Egy másik lövés és a menekülő, mint a lőtt nyul, kétszer-háromszor elbukott, — egy harmadik lövés teljesen leterítette. Megmotosztuk a meglőttet és egy vérző női ujjat találtunk zsebében, rajta néhány brilláns gyűrűvel. Ugy okoskodtunk, hogyha a levágott ujj még vérzik, abban, akinek a kezéről az embertelen rabló levágta, még élet lesz. Felkutattuk és egy idősebb matrónát ástunk ki a romok közül; éppen csak keze szorult ki a jörmelékből, arról vágta le a kegyetlen gazember a gyűrűs ujját. Megérdemelte a halált; de néhány perc múlva a nő is kiszenvedett.

Nem ritka volt az ilyen eset. Talán 20 tagból álló szicíliai munkáscsoport jelentkezett nálunk, hogy élelem ellenében segít a mentőmunkálatokban. Természetesen szívesen fogadtuk és kiosztottuk a szerepüket. Este parancsnokunk — talán okulva a szomorú tapasztalatokon — felszólitott valamennyiünket, hogy fegyveresen keressük föl éjjeli szálásán ezt a csoportot és motozzuk meg. Megtörtént. Egy félórával később már mind a huszat puska-golyó terítette le, mert valamennyinél levágott füleket drága fülbevalókkal, leszakított emberi

előző tűzrendszertnek (praeventivának) gondos kezelése.

Budapesten az építési szabályrendelet előírja a tűzbiztos tetőt és mennyezetet, a hosszú padlásoknak minden 30 méter távolságra tűzfalal elválasztását, megállapítja az udvarok minimális nagyságát, kimondja, hogy azoknak teljesen nyitottaknak kell lenniök s azoknak részleges befödését is csak igen kivételes esetekben, megfelelő kikötések mellett engedélyezi.

Tető befödésére tűzbiztos anyag használandó, a válaszfalak téglával, Rabitzcal vagy Monier-szerkezettel építendőek. A kapubejáratoknak és átjáróknak legalább 1.60 méter széleseknek és 2.40 méter magasnak kell lenniök, nagyobb és népesebb lakóházaknál több kapubejárát létesítendő. Minden házban legalább két tűzbiztos lépcsőnek és ezek egyikének egészen a padlásig haladónak kell lennie. A padlásajtók vasból készítenők. A kémények tűzbiztosan építendőek s a tisztításra, — mely a tetőn kívül történik — kéményseprőjárdára alkalmazandó.

Kéménytisztító nyílásokat a padlásürben alkalmazni nem szabad.

A kéményseprési szabályrendelet értelmében minden használatban levő kémény havonként legalább egyszer, ha pedig erősebb a tüzelés 14, sőt 8 naponként tisztítandók. A kémények rendszeresen tisztítandók, a dohányzás munkaközben szigorúan tiltva van. A kéményseprő köteles minden olyan körülményt, ami tűzveszélyt okozhat a

ügyeletre egy tűzoltó (a kéményseprő költségén) lesz kirendelve.

Közismert dolog, hogy Budapesten a tűzbiztos építkezés fejlettebb és sokkal több új épülete van, mint bármelyik külföldi városnak. Személyesen győződünk meg, hogy az európai nagy városok legtöbbjében ma is még tekintélyes számban vannak egész városrészek, melyekben rendszertelen össze-visszaságban és zsufoaltságban régi, de többemeletes házak vannak, melyeknek udvaruk nincs, puha fából készült szűk csigalépcsőjük közlekedésre alig, menekvésre pedig egyáltalán nem alkalmas; válaszfalaik, mennyezeteik pedig még a lakásul kihasznált padlás felé is csak deszkából vannak.

És ilyen építkezésekkel nemcsak a messze külvárosokban, hanem a belső részeken is sűrűn lehet találkozni, de sőt még az újabb építkezéseknél is mellőzik a tűzbiztonság követelményeit, mert az üzleti spekuláció a drága telekárak mellett a főszűk tét mentül teljesebb kihasználására fekteti, nem törődve azzal, hogy tűz esetén száz meg száz ember élete jut veszedelembe. Így 1900-ban Páris-ban olyan háromemeletes szállóban laktunk, melyben a szobák is deszkafalal voltak elválasztva, s bizony nem egyszer gondolkoztunk azon, vajjon tűz esetén merre meneküljünk. Milánóban egy amerikai vállalat olyan óriási deszkarengeteget épített szállónak, mely szintén három emeletnyi magassággal bírt és egyetlen falépcsővel rendelkezett. Elképzelhető, hogy milyen

véres gyűrűket, fülbevalókat, ékszereket; ezeket a rablókat a tenger halai ették meg.

Különben ma már az egész világ tudja a szicíliaiak jellemtelen csuf viselkedését.

Még hagyján, hogy a világért a mentőakcióhoz esatlakozni nem akarták, amikor pedig karhatalommal kényszerítették őket, a rendes munkabérnek háromszorosát követelték. Néhány napig csaknem uralta ez a rabló csőcselék Messinát. Amikor a dóm kincseit sikerült kiásni, a rablók nyomai már meglátszottak e helyen. A rablásokon kívül pedig valóságos kegyetlenséggel bántak a nyomorultsebesültekkel. Az egész világ rosszalja, Olaszországban pedig általános a szégyenkezés, hogy ilyen nép is van birodalmában. Egész szervezett bandák támadtak a haldoklókra. Catániában a katonaság egy-kétszáz tagból álló rablóbandát kerített be, amely szekerekkel, zsákokkal, öl- és feszítőeszközökkel volt ellátva, — úgy indultak rablóhadjárataikra. Egy meglőttrablónál a kabátba bevarva valóságos kis ékszeresholtot találtak.

Annyira haladtak ebben a csuf mesterségben a szicíliaiak, hogy a katonaság elzáratta a Messinába vezető összes utakat, az olasz cenzura pedig, esakhogy ezek a dolgok egészen közönségesnek ne legyenek, az olasz lapokból törölte a részleteket.

Az oroszok és az angolok vitték különben a főszerepet a mentésben. Nemesak minden hajójukat följánlották, hanem eleséget, vizet, kötőszereket szállítottak hétszámra. 3—4 magyar Lloyd-hajó is résztvett ebben az internacionális mentésben.

Ötödik nap torpedóhajóval mentem át Reggio

di Calabriába. Amit láttam és elmondtam Messináról, ugyanazt mondhatom Reggioról és az elpusztult vidékről, de a külső Reggionban még rosszabb volt, mint Messinában, mert Reggionak csaknem minden háza terméskőből épült. Kisebb paloták, váltakozva szegényes apró házikókkal, a város és vidéke dombos, lejtős, — ott a szó szoros értelmében kő nem maradt kövön, fején áll minden. A tengerpart egy hegynék lába, jobbára törmelékéből — mentésről itten szó sem lehetett. A hullámok mind feljebb nyaldosták a partot, sodorták a romhalmazt és eltorzult hullák és hullarészek uszkáltak a tengerben. Eleven embert itt nem is találtunk, néhány hullát ástunk meg ki, dűledező házakat bontottunk, harmadnapra már értesítettek, hogy köszönik szolgálatainkat, mehetünk haza.

Egész lelkesedésemmel mentem a szerencsétlenség helyére, tudásommal és minden erőmmel kivettem a munkában részemet, az igazi részvét egész mélységével állottam a katasztrófa tarlott rommezején, de — nem tagadom — szívesen hallottam az elbocsátó parancsot és lelkemben már élveztem újra édes hazám levegőjét, hegyes-völgyes hóborította földjét. Nem akartam késni, de az indulás előtt közvetlen megismerkedtem az olasz automobil-klub elnökével, aki előzőkenyen följánlotta automobilját, hogy azon a vidék pusztulását is megtekintsük. Örömmel fogadtam ajánlatát. Végig mentünk a tengerparton. Sant-Eufemióig csaknem minden falu ugyanazt a képet nyújtja, mint Reggio di Calabria. A faluk házai kicsinyek és terméskőből épültek voltak, összeomlott ott minden, maga alá temetve embert és jószágot egyaránt.

érzéssel mentünk II. emeleti szobánkba, szivszorongva gondolván önmagunkra és 5000 lakótársunkra. Markusovszky Béla bajtársunk meg London-ban szállt meg egy olyan szállóban, melyben lefekvés előtt ösztönszerűleg körültekintett, hogy kikémlelje a menekülés esetleges útját.

A tűzveszély elhárításának a tűzbiztos építkezés mellett második fontos tényezője a megelőző tűzrendészetnek (praeventivának) gondos kezelése. Budapesten 1884. évtől kezdve az összes nagyobb középületek, malmok, gyárak, színházak, raktárak, műhelyek élet- és tűzbiztonság szempontjából évente rendszeres vizsgálatnak lesznek alávetve. Tűzrendőri vizsgálatokat Berlin 1892, London 1895, Páris pedig 1903 óta tart, e vizsgálatok azonban mind e helyeken csak esetlegesek, s korántsem fogatosítottak azzal az évente megújuló rendszerességgel, alaposággal és általánossággal, mint aminővel ez Budapesten történik.

Hogy a praeventiva terén való illetén munkálkodás mennyire igénybe veszi Budapesten a székesfővárosi tűzoltóság tisztikarának idejét, mutatja az, hogy Budapesten (beleszámítva a telepengedélyező eljárásokat és a tűzvizsgálatokat is) évente 2000—2500 tűzrendőri eljárás tartatik.

A rendes évi vizsgálatok mellett minden nagyobb tüzeset után — történt az nálunk vagy külföldön — rendkívüli vizsgálatok is tartatnak. Így 1903-ban a Párisi Áruház égése után az összes áruházak, 1904-ben az Iroquois-színház-tűz után az összes színházak, a clevelandi iskola égése után az összes iskolák felülvizsgálatot kaptak. Az utóbbi időben sűrűbben előfordult benzín-robbanások nyo-

mán az összes vegytisztító intézetekben és garagokban, a gyógyszerárakban, a drogériákban és fűszerüzletekben külön vizsgálatok tartatnak. A mozgófényképes, mutatóhelyiségek pedig minden három hónapban újból sorra vizsgálatnak. Sőt a templomok valamenynyije is megvizsgálatot a riadalom esetén való menekülés lehetőségének szempontjából.

Hogy nagyobb tüzeset Budapesten évente átlag 4—5-nél több nem fordul elő, az főleg a folytonos vizsgálatokra és ellenőrzésekre vezethető vissza, másrészt pedig annak is köszönhető, hogy a gyárakban, malmokban, nagyobb telepeken s a legtöbb helyen rendes tűzöri szolgálat tartatik. Nagyobb az őrködés és felügyelet, tökéletesebb a tűzjelzési mód, mert a nyilvános telefonok megszáporodtak, azonkívül minden színházban, középületben, szállodában, gyárakban stb. összesen 281 állomáson külön tűzjelző-telefonok is vannak, melyek közvetlenül a tűzoltósággal vannak összekötve. Tüzet lehet azonkívül jelezni minden rendőr-őrszobában és valamenynyi tűzórán.

Amennyire megvan Budapesten a tűzjelzésnek lehetősége, mégis sajnos, előfordulnak esetek, hogy a közönség a tüzet egyáltalán nem, vagy csak későn jelzi. Ezen káros és sokszor veszélyessé válható körülmény a legnagyobb katasztrófákat idézheti elő, aminthogy épen a késői jelzés miatt harapódzott el a tűz a Párisi Nagy Áruháznál is, mely ha rögtön jelezve lett volna, biztos, hogy oly nagyszámú emberéletet nem követelt volna áldozatul.

A tűzjelzésnek az elmulasztása különböző

A romokon az életben maradottak ültek és sirdogáltak. Siettünk tovább, mert a kiéhezett nyomoruságos, hazáját és vagyonát vesztett népsírma kétségbeesztő volt.

Szerencsésen hazaérkeztem és elgondolom, amit láttam, tapasztaltam.

A katasztrófa nagyobb, mint azt az újsághírek után itélnők. Az anyagi kárt sok-sok milliárdra teszik. Ki tudna itten reálisan számítani? Tény, hogy a legtöbben Messinában, Reggióban és a környéken teljesen tönkrementek. Aki december 28-án reggel még mint többszörös milliomos kelt föl, annak másnap egy betevő falatja sem volt. Egy milliomost mutatnak nekem, akin csak egy szakadt ruhadarab volt; minden pénze palotájában elégett. Előkelő urinókat láttam, akiken alig volt ruha és napok óta alig ettek valamit. Az egyiken csak egy durva katonaköpeny van, másik valahol a romok közül egy nadrágot ásott ki, avval fedé testét.

Egy másik kirívó jelenség a szicíliai csöcselék határtalan romlottsága. Amikor halottaknak gyűrűsujjait, ékszeres fülét levágják, amikor a romok alól egy élőknek, a halállal küzdő ember-társuknak, a nyöszörgése még hallik és nem a segítségre gondolnak, hanem arra, hogyan kaphatnának ki a romok alól minél több ékszert és értékeket? Elővik ilv hullafosztogatónál

romokban félig eltemetett áldozatát, aztán kifosztotta. Sok szimpatia nem keltettek az idegenekben, annyi bizonyos.

De a nemes önfeláldozásnak is sok lelkesítő példáját láthattuk. A pápa áldozatkészsége; az olasz királyi pár fáradságot nem ismerő munkája; a különböző nemzetségek szolgálatkészsége. Az árván maradt gyermeket az olasz arisztokracia összeszedte és saját költségén intézetekben, iskolákban helyezte el.

Szép, szép! Hanem Messina nincs többé, a környék felett pedig sirályok és hullákon élősködő varjúk vijjognak.

Ujra fölérül-e Messina? Valószínű. Mert a józan ítéletet le fogja szavazni a szicíliai nép rögszeretete. Fölajánlottak a messinaiaknak egész földterületeket, házakat, gazdaságokat, csak hogy kitelepüljenek a földrengés hazájából, — nem fogadják el, mert ők újból látni akarják, amint Messina kikel hamvaiból és remélik, hogy Messina — ha évszázadok múlva is — újra a könnyüvéru, csapongó, gazdag, fényes Szicília gyöngye lesz, mely kacéran tollászkodik a kék tenger meleg vizében.

A statisztika számai különben félelmetesek. Ahogy az egyik olasz lap írja, legalább 200.000 ember halt meg; a sebesültek száma meghaladja a 350.000-t; 100.000 megbetegedett; 5000 megőrült. Az elpusztult állatok száma legalább 500.000.

elbizakodás készíti rá őket s csak ha a baj nagyobb mérvet öltött, szánják el magukat a tűzjelzésre. Sokkal furcsább körülmény az, hogy azért nem jelzik a tüzet, mert attól tartanak, hogy a tűzoltóság kivonulása esetén 50 frt (100 korona) büntetést kell fizetni. Honnan vette magát Budapestén ez a téves hit, máig sem tudom.

Hogy az ilyen előforduló esetek dacára Budapestén a nagyobb tűzkatasztrófák ritkaságszámba mennek, az a már eddig elmondottakon kívül leginkább annak a szoros készenlétnek köszönhető, melyben a főváros tűzoltósága éjjel-nappal szakadatlanul áll. Minden kerületnek (a VII. kivételével) megvan a maga tűzőrsége, mely 3—4 perc alatt a tűz színhelyén teremhet.

Egy nappali tűzhöz való kivonulásra készen áll az őrség 50 másodperc alatt, éjjel pedig, amikor az emberek nyugalomra tértek, a lovak befelé vannak fordítva, 1 perc 35 mp.-ig tart a felkészülődés.

Leggyakoribb a tüzesetek száma az esti órákban, még pedig 6—10-ig, amikor erősebben szoktak fűteni s a világítás is erősebb. Műhely és raktártüzek a déli órákban is gyakrabban fordulnak elő. A tüzesetek száma több a nappali mint az éjjeli; a különbség átlag 60—100 eset között ingadozik. Az éjjeli órákban leginkább istálló-, fatelep-, bódéégések fordulnak elő, melyek legtöbbször részeg kocsisok és hanyag felügyelet miatt állnak elő. Nagyobb gyári- és műhelytüzek rendszerint éjjeltájban, vagy a hajnali órákban törnek ki, ezek rendszeren nagyobb mérvűek szoktak lenni, mert a lappangó tüzet — mely órákig tarthatott — a felügyelet és őrködés hiánya miatt idejében nem vették észre.

Ugyancsak a fenti körülmény miatt nagyobb esetek szombaton éjjel, vásár- és ünnepnapokon szoktak előfordulni. Különböző egyes hónapokban előforduló tüzesetek számát a II-ik táblázat mutatja.

II-ik táblázat:

Év	Január	Február	Március	Április	Május	Június	Július	Augusztus	Szeptember	Október	November	December
1899	42	40	40	34	30	25	34	58	21	49	52	52
1900	43	26	56	40	37	42	32	38	27	43	21	41
1901	75	34	36	34	25	21	38	35	18	42	57	28
1902	52	44	33	36	32	29	31	44	40	27	49	79
1903	54	35	44	35	37	28	28	41	43	43	50	35
1904	55	36	39	42	53	59	119	98	44	45	85	56
1905	87	48	49	37	26	38	53	73	54	39	25	63
1906	73	41	54	53	34	33	50	47	46	44	42	51
1907	91	44	42	30	35	31	40	56	65	44	51	38
1908	50	57	47	42	46	44	50	42	47	56	67	67

(Folyt. köv.)

iparteleppek letévesenel a tokenek gazdasagos befektetése a főszempont, melyből következőleg a gyárterületnek kihasználására, a berendezések olcsóságára és tartósságára, valamint a munkaerő teljes kihasználására törekednek. Ezzel szemben a gyárak közegészségügyi, munkásvédelmi és tűzbiztonsági berendezései háttérbe szorulnak és sokszor bizony beérik a hatósági előírások betartásával, vagy épenséggel azoknak gondos kijátszásával.

A gyárak fejlődése folytán időközönként szükségessé vált újabb építkezéseknél és berendezéseknél főleg azt tartják szem előtt, hogy ezen újabb befektetések lehető kicsinyek legyenek és hogy a gyártelek kibővítését is kikerüljék, vagyis a még rendelkezésre álló területet e célra lehetőleg kihasználják. Ennek azután az az eredménye, hogy olyan gyáraknál, amelyek egy kezdetleges kisméretű üzemből, hosszú évek során át fokozatosan fejlődtek ki nagyobb gyárakká, az épületek és berendezéseknek oly chaotikus rendszertelenségét és zsufoltságát tapasztalhatjuk, mely állapot nemcsak a munka menetének sima lefolyását gátolja, hanem épen rendszertelenségénél fogva az időnek gazdasagos kihasználását is megnehezíti. A tágas gyárudvar idővel szűk sikátorrá válik, annyira, hogy még az áruszállítást is csak nagy nehézségekkel lehet lebonyolítani. A jó és tartós építkezésű gyárépületet pedig rendszeren rozoga, tűzveszélyes deszkabódékkal építik körül, melyekbe aztán vagy árut halmoznak fel, vagy — ami szintén gyakori — egy a főépületből kiszorult műhelyt helyeznek el. Képzhető, hogy az ilyen üzem a tulzott takarékoság folytán mennyire tűzveszélyessé válhatik, nem szólva arról, hogy ez az eljárás közbiztonsági és munkásvédelmi szempontokból is mily súlyos következményekkel járhat.

Pedig a gyáraknak különösen tűzbiztonságra irányuló berendezései már gazdasági szempontból is nagyobb figyelmet érdemelnének, mert hiszen az e célra befektetett tőke, — eltekintve attól, hogy a tűzbiztosító társaságok is lényeges kedvezményt adnak, — adott alkalom esetén busásan megtérül és nagyon helytelenül gondolkodnak azok, kik ilyen berendezések mellőzésével költségmegtakarítást vélnek elérni. Nem akarom ezzel azt mondani, hogy egy gyár berendezésénél a tűzvédelmi intézkedéseket tulásba kell vinni, hanem igenis, mindent el kell követnünk arra, hogy aránylag kis áldozatok árán a tűz keletkezésének elejét vegyük és hogy a keletkezett tüzet tovaterjedésében meggátoljuk. E két szempont gyártelepek berendezésénél vagy átalakításánál mindenestre az eddiginél nagyobb figyelmet érdemelne.

Az ilyen általános irányelvet persze nem lehet minden esetben könnyen keresztülvinni, mert sokszor már maga a gyártás módja megköveteli, hogy oly berendezések és helyiségek kerüljenek egymás közelébe, amelyeknek szomszédossága a tűzveszélyt növeli, míg ha azok egymástól kellő

távolságban volnának, a tűzveszélyt külön-külön nem növelnék. A nyersanyag feldolgozására szükséges processusok egymásutánja azonban előre meg van határozva és ez rendszerint magával hozza a berendezések és helyiségek elhelyezésének sorrendjét is. A tűzbiztonság elméleti követeléseinek tehát mindenkor teljesen megfelelni nem lehet, ha csak nem akkora anyagi áldozatok árán, amelyek ezen célra a befektetési költségek tekintélyes részét lefoglalnák. Másrészt van a tűzbiztonsági óvintézkedéseknek oly alsó határa, amelyen alul — tisztán azért, hogy költséget megtakarítsunk — nem szabad maradnunk és a gyáros részéről könnyelműség volna, hogy ha az efféle takarékoság árán gyárának elpusztulását segítené elő. A megvalósítás tehát ezen a ponton is magalkuvást követel.

A megalkuvást vezető megfontolások során gyakran halljuk egyes üzemekről, hogy ott a tűz keletkezése majdnem ki van zárva. Amikor ilyen „abszolút tűzbiztos üzem“ aztán — felületes ítéllettel nem törődve — tűzvész által elpusztul, utólag előkerül a tűz keletkezésének magyarázata hőfűtés, electromos rövidzárlat vagy a gépészeti berendezés valamely más tökéletlensége vagy hibás működése alakjában. Tűzbiztonsági követelményeink tehát sehol sem ejthetők el teljesen és annál nagyobb súlyjal jönnek számításba, mennél gyulékonyabb anyag feldolgozásáról van szó.

Az emberi erőnek és elmének védekezése a tűz okozta károsodás ellen nem kezdődhetik a tűzoltásnál és a tűzkár elleni biztosításnál. Már sokkal korábban, a gyártelepek megépítésekor és berendezésekor közös munkára egyesül a műszaki munkások minden ágazata. Nem részletezem e helyen a vegyész-mérnök ténykedésének számtalan eseteit. Hiszen majdnem mindenik vegyi gyártás akkora tűzveszélyt rejt magában, hogy az egyes eljárások gyakorlati használhatósága e tűzveszély elhárításának módozatán fordul meg. Az építész-mérnök munkájának részletezésére, vagyis a gyártelepek építészeti elrendezésére is egy másik alkalommal leszek bátor visszatérni. Ez alkalommal csak a gépész-mérnöki munkásságot akarnám egynéhány jellemző kérdésben — a fontosabb üzemek szem előtt tartásával — mintegy illusztrálni.

A gépész-mérnöki munkásság főleg a tűz keletkezésének megakadályozására irányul. Tapasztalatok szerint ugyanis a gyári tüzesetek legnagyobb része főleg a gépészeti berendezés tökéletlen voltából és gondatlan kezeléséből ered. Már pedig a gyárak tűzbiztonságának egyik alapfeltétele az, hogy éppen a tűz keletkezését előidézhető körülmények hátráltassanak el. Ki kell azonban emelnem, hogy itt a tűz keletkezésének tisztán technikai okairól lehet szó, vagyis azokról, amelyekkel számolni lehet és amelyeket kellő óvatossággal kikerülhetünk. Eleve ki kell azonban zárnom azon külső okokat, mint pl. dohányzási tilalom megszegése, rosszkarbantartás, felgyújtás stb.

A tűz keletkezésének magában az üzemben rejlő okai közül egyik leggyakoribb a hőfűtés.

Minden gyárban tapasztalható jelenség, hogy az újonnan szerelt transzmissióknál és gépeknél az u. n. bejáratás ideje alatt a csapágyak erősen melegednek. A csapágy pár perc alatt annyira felhevül, hogy kézzel megérinteni már alig lehet. Tűzbiztonság szempontjából ez mindenestre figyelemre méltó körülmény. Mindazonáltal az ebből eredő tűzkárok száma igen csekély, mert hiszen az új gépek bejáratásánál éppen főleg melegedés szempontjából figyelik meg a gépeket és addig míg ezen hibát ki nem küszöbölik, állandó munkára nem használják. Sokkal nagyobb fontossággal bír a hőfűtés olyan esetekben, amikor ezen jelenséget teljesen figyelmen kívül hagyjuk és így ennek bekövetkeztéről csak akkor veszünk tudomást, ha a veszedelem már beállt.

Igy pl. a gépek rossz és hiányos olajozása szintén egy oly körülmény, amelyre rendszeren nem fordítanak oly nagy figyelmet, mint a milyent az, éppen tűzbiztonság szempontjából, megérdemelne. Különös fontossággal bír ez pedig oly gépeknél, amelyek nagy sebességgel, vagyis nagy fordulatszámmal járnak és ebből a szempontból elsősorban a fonóipari gépeket kell megemlíteni. A fonoda egyike azon üzemeknek, ahol a legtöbb lehetőség van arra, hogy a berendezés tökéletlenségéből — a feldolgozandó anyag rendkívüli gyulékonyágánál fogva, tűz keletkezzen. És tényleg a statisztika szerint az ily üzemeknél a tüzesetek száma feltűnő nagy, mely körülmény éppen annak tudható be, hogy a gyáraknak ezen iparág fejlődésével járó folytonos kibővítése dacára, a tűzbiztonsági berendezések tökéletesítésére eddig nem elég gondot fordítottak. Ha figyelembe vesszük azt a magas fordulatszámot, melylyel a fonóipari gépeket járatják, és a melyet a produkció folytonos növekedésével még jobban emelni törekednek, elképzelhetjük, hogy milyen könnyen állhat be az az eset, hogy a gépek a hiányos és rossz olajozás folytán annyira felmelegednek, hogy az amugy is gyulékony anyaggal dolgozó gyárat lángba borítják.

Az ily módon keletkező gyakori tüzesetek adtak aztán alkalmat arra, hogy a fonóiparosok a gépek helyes olajozásával behatóbban foglalkozzanak. Ennek eredményeképpen felemlíthetem, hogy pl. az osztrák fonóiparosok körében megalakult „Ölverband Österreichischer Baumwollspinner“ központi irodát állított fel, amely a bécsi technológiai iparmúzeum által előzetesen megvizsgált olajokat tart raktáron. Ezáltal sikerült elérniük azt, hogy állandóan egyminőségű olajokkal dolgozhatnak, melyek ugy a technika, valamint a tűzbiztonság követelményeinek teljesen megfelelnek.

Kérdés, miben áll tulajdonképen az olajok tűzveszélyessége? Kenőolajok annál tűzveszélyesebbek, minél alacsonyabb azoknak gyúlési hőfoka. Az „Ölverband“ által megállapított gyúlési hőfok minimuma az alábbiak szerint 150 C. transzmisszió

bir, megtörténhetik, hogy a nem megfelelő viskozitása következtében hőfutas mégis beáll, amely oly magas temperaturát érhet el, amelynél az olaj is meggyullad. Ha pl. egy gyorsfordulatu selfactor-orsónál oly híg olajat alkalmaznánk, hogy az nem eléggé ken, ugy a mozgó fémrészek egymáson surlódva, egy 10—12 ezer fordulattal biró gépnél egész vörösszázig is felmelegedhetnek. Ugyanigy beállhat a hőfutas, ha megint a szükségesnél nagyobb viskozitásu olajat alkalmazunk. Ilyenkor a nehezen folyó olaj a gyors járású orsó haladását nem képes követni, visszamarad és a fémfelületek óriási sebességgel surlódnak egymáson.

Tűzbiztonság szempontjából fontossággal bir még az a körülmény, hogy az állati és növényi olajok a levegőn könnyen oxydálódnak. Ezen vegyi processus gyakran oly hőfejlődéssel jár, hogy az anyagok öngyulására szolgálthat okot. Igy különösen fonódákban, a hol a szálas anyagoknak növényi és állati olajokkal való kezelése által lényegesen emelkedik a tűzveszélyesség, igen gyakran fordulnak elő az öngyulásból eredő tüzesetek. Ebből a szempontból az ásványolajok a növényi olajokkal szemben határozottan kedvezőbbeknek mondhatók, miután azok a levegőn nem oxydálódnak és így az anyag felmelegedésére nem szolgáltatnak okot. Szálas anyagok zsirozásához tisztán ásványolajokat azonban mégsem használnak, miután azoknak elszáppanosítása nehézségekkel jár és ezért leggyakrabban a növényi olajokkal keverik, hogy azoknak tűzveszélyességét csökkentsek. A hozzákeverés aránya azonban ezen előbb említett technikai oknál fogva korlátozva van.

(Folyt. köv.)

Fejérvármegye alispánja 4385/1909. sz. a. értesíti a főszolgabirákat, miszerint a fejérvármegyei tűzoltószövetség május hó folyamán a járás szerkeleténél tűzoltói szakelőadásokat fog tartani. Egyuttal pedig felhivja valamennyi főszolgabiró urat, hogy haladék nélkül utasítsa járása községeit, hogy ezen tanfolyamra a községből minél több, de legalább egy-egy hallgatót feltétlenül küldjön ki — amennyiben az illető igényli — a községi pénztár terhére, oly megjegyzéssel, hogy ezen rendelet megtartásáért a község birája és jegyzője egyetemlegesen felelős.

„A tanfolyamra lehetőleg az intelligenciából, mindenestre azonban oly értelmes és tekintélyes egyén küldendő ki, aki továbbtanításra alkalmas lesz és tekintélye által a helyi tűzvédelmi intézmények teljesítésében sikerrel működhetne közre.

A tanfolyam három napra terjedvén, kétszeri éjjeli szállásról és ételmezésről a tanfolyam résztvevői maguk tartoznak gondoskodni, a szállások biztosítása iránt azonban a főbiró ur tegyen a községben szükséges intézkedéseket az előjáróság közbejöttével.

Kötelezendők lesznek a kiküldöttek az első nap reggelén 9 órakor Vida Pál szövetségi titkár, tanfolyamparancsnok előtt a község házában jelent-

segélyre névze a tanfolyamhallgatók némi utbagazítást nyerjenek, felhivom főszolgabiró urat arra névze is, hogy a járási orvost utasítsa, miszerint a tanfolyam parancsnoka által meghatározandó időben rövid időre ismertetést nyujtson.

Gondoskodják végül főszolgabiró ur arról is, hogy a tanfolyam megtartásához szükséges gyakorló helyek és eszközök a tanfolyam parancsnokának rendelkezésére álljanak s általában véve kövessen el főszolgabiró ur hivatalos kötelesség gyanánt minden lehető arra névze, hogy a tűzrendészet előmozdítása érdekében a kormányrendelet 34. § ában a közigazgatási hatóságokra háramló feladatnak saját részéről is megfelelőjen s e szempontból folyólag legalább a megnyitás és bezárás alkalmával megjelenvén a tanfolyam parancsnokát tisztében támogassa.

Székesfehérvár, 1909. április 22.

Balassa,
főjegyző.

* **A bajor országos tűzoltószövetség**, mely három esztendővel idősebb mint a mienk, 40 éves fennállása alkalmából kiadott Emléklapjain panaszodik — és nem ok nélkül — amiatt, hogy öröme még ma sem lehet zavartalan. Amit ugyanis minékünk is csak jó egynéhány esztendei, tehát szívós és kemény harc árán sikerült megtörni, az az ósdi felfogásra valló csökönyösség a Bajor Orsz. Szövetség testületeinek többségénél még ma is változatlanul dühöng. Az önkéntes tűzoltóságok a kötelezett tűzoltókkal még egy országos szövetség keretében sem akarnak egy kalap alá tartozni. Hogy ezzel magának az ügy előmenetelének mennyire ártalmára vannak, azzal nem törődnek, rájuk névze az „önkéntes“ jelző és minőség a fontosabb. Minthogy pedig a Rajna balpartján elterülő vidéknek (Rheinpfalz) tűzoltói csaknem kivétel nélkül a „Bajor Országos Tűzoltószövetség“ még mindig nem öleli fel az összes bajor tűzoltóságokat, vagyis a Bajor Orsz. Szövetség még mindig nem tekinthető Bajorország összes tűzoltóságai szövetségének. „A címét eszerint — mondja az Emléklap — az igazsághoz hiven „Bajor Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége“-re kellene megváltoztatnia“. A szövetség különben központi irodát 1876 óta tart fen. Az Emléklapok mellékletét 9 táblázatos kimutatás képezi, amelyek grafice tüntetik fel: 1. a tagtestületek és működő tagok számát 1868—1908-ig, 2. a fecskendők, 3. a mászó, 4. a mentőeszközök számát, 5. a vegyesen csavarzattal és kapcsokkal ellátott tömlőkészlet mennyiségét, 6. a vízvezetékek és hydránsok számát, végül a pénzalap és segélyzőpénztár állását és e kettő bevételi forrásait.

— **A Nemzeti színházban** január 18-án előfordult tüzeset diszletek és kellékekben 10762 K 80 fill., a szinpad villamos berendezésében pedig 2400 K, vagyis összesen 13162 korona és 80 fillér kárt okozott.

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

Baranya vármegye és Pécs

sz. kir. város tűzoltó-szövetsége az idei első választmányi ülését Pécsen, f. évi március hó 25-én tartotta meg. Napirend előtt a szövetség titkára indítványozta, hogy a szövetség távirati uton üdvözölje gróf Széchényi Viktort, mint az országos tűzoltó-szövetség elnökét és dr. Óváry Ferencet, az országos tűzoltó-szövetség alelnökét; előbbit abból az alkalomból, hogy nemrégiben az állami költségvetésnek tárgyalása alkalmával hatalmas fegyverekkel felvértezten, energikusan kívánta a mindannyiunk Megváltóját képező tűzrendészeti törvénynek mielőbbi meghozatalát, utóbbit pedig abból az alkalomból, hogy kulturális és egyéb célokra tett alapítványai és tevékenységét meghonorable, Veszprém városa őt diszpolgárává választotta meg. Az indítványok természetesen nagy tetszés kíséretében elfogadtattak és az üdvözlő sürgönyök azonnal el is küldettek. Napirend előtt a választmány ugyancsak örömeinek adott kifejezést a fölött, hogy a pécsi közigazgatási tanfolyamon rendszeresített tűzrendészeti ügyek előadójává Schultz Ferenc pécsi rendőrkapitány, járási tűzrendészeti felügyelő neveztetett ki, aki nyomban bejelentette, hogy a jegyzői gárda fiatal nemzedékét nem az előírt két hét alatt, hanem teljes két hónapon át fogja oktatni és kiképezni, ami nagy meglepetést szült. Az ellenőrzést az országos tűzoltó-szövetség elnökségének előadói közül egyszer-másszor Szabados Imre és Vida Pál előadók fogják gyakorolni. Napirendnek tárgyai közül a többi között megemlékezés méltó, hogy a vármegyei szövetség a f. évben már 42 esetben adott községeknek, magánosoknak és hatóságoknak szakvéleményt és megtudható ezekből, hogy némely község a 10 méternél több nyomótümlő beszerzése alól azért kérték magukat remmenem, mert a község valamennyi házában vízböktak vannak, szerintök tehát több nyomótümlőre szükség nincsen; némelyek a létra, fejsze stb. beszerzése alól kérték magukat azért felmentetni, mert ilyen eszközök minden háznál vannak, a községbíró udvarából pedig amugy is elkallódnának, magyarul: ellopattnának; majd voltak olyan községek is, amelyek a víz-hordó kocsik beszerzése alól azon az alapon kérték magukat felmentetni, mert a községben egy-két — nyáron persze kiszáradt — patakok folynak át, hát minek a vízszállító kocsik, mikor víz így is, úgy is bőven van, — de nincs! Világos, hogy kérelmükkel szemben a szövetség elutasító álláspontot foglalt el, és ily irányú felterjesztésekkel élt. A szövetség tagszáma állandóan növekszik és ha a némi pótlások megtétele után a vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet visszaérkezik, akkor minden község hivatalból tagja lévén a szövetségnek, tagdíjat is fog fizetni, a szövetség

oltó-versenyek is lesznek rendezhetők. A versenyalap biztosítása céljából egyébként a szövetség kérelmet intéz az óriási latifundiumok és kisebb földbirtokokosok, gyárosok és nagyobb ipartelepésekhez, akiktől össze-vissza 3—4000 koronát remél segítséggül kapni.

Dr. Rüll Béla.

Az Esztergomvármegyei tűzoltószövetség április 21-én megalakult. A gyűlésen, mely a vármegyei ház nagytermében Esztergomban folyt le, megjelent a főispán — kit a tagok lelkes éljenzéssel fogadtak — a vármegye alispánja, továbbá Esztergom város polgármestere, rendőrkapitánya és tűzoltóparancsnoka, a két járás főszolgabírája, végül a vármegyei összes községek képviselőitében tűzoltóparancsnokok, községi jegyzők és bírák. Elnöklő főispán — ki az értekezletet is összehívta — üdvözölvén a megjelenteket, a gyűlést megnyitja s szép szavakban kifejezést ad ama kívánságának, hogy ezen igen fontos hivatást betöltő szövetség megalakuljon. Majd a megjelentek összeírása után Kobek Kornél részletesen ismertette a tűzoltószövetség célját s szükségességét s a tagokat buzdítva a nemes intézmény pártolása s felkarolására, indítványozta, hogy mondja ki megalakulnak a szövetséget az értekezlet. Elnöklő főispán feltevéen a kérdést, a közgyűlés egyhangú lelkesedéssel megalakulnak mondotta ki a megyei tűzoltószövetséget s a főispán ajánlatára elnöknek Kobek Kornélt, titkárnak László Istvánt választotta meg egyhangulag. Kobek Kornél úgy a saját, mint a titkár nevében a bizalmat megköszönte. Ezután titkár előterjesztette az alapszabálytervezetet, amelyet a közgyűlés elfogadva, utasította az elnökséget annak jóváhagyás végett leendő felterjesztésére. Dóczy Ferenc esztergomi parancsnok meghívására gyűlés után számosan az esztergomi tűzorséget tekintették meg. — Ennyire tehát mi is eljutottunk volna, hála Istennek! Örülök neki, mert 5 évi szakadatlan küzdelmem, fáradságom nem esett kárba. Most már azután csak arra kell igyekeznünk, hogy rohamlépésben törjessünk a többi német szövetségek után. Remélem, Isten segítségével ezt is elérjük.

László István,
szöv. titkár.

— **A Somogyvármegyei Tűzoltószövetség** 10 éves, a **Kaposvári Önkéntes Tűzoltótestület** 30 éves fennállására való megemlékezés okából Kaposvárott 1909. évi május hó 22—23. napjain ünnepséget tart, melynek sorrendje a következő:

Május 22-én: este 7 órakor az érkező vendégek, különösen a Magyar Országos Tűzoltószövetség elnökségének a hatóságok és közönség által való fogadása és üdvözlése a pályaudvaron. Este 9 órakor ismerkedő összejövetel a Korona-szálló éttermében. Május 23-án: reggel 8 órakor szövetségi versenyek a Honvéd-téren, 10 órakor a szövetség zászlójának felavatása, szegek beverése, táborigényesek a Honvéd-téren, 12 órakor ünnepi közgyűlés Kaposvár rt. város székházának dísztermében. Délután 1 órakor társas-ebéd a Korona-szálló dísztermében, 4 órakor a kaposvári

— Az országos választmány aprilis 4-iki közgyűlésen felvett jegyzőkönyv. — A segélyző pénztár elnökségi ülése és közgyűléséről szóló jegyzőkönyvek. — Kaiserjubiläum-Stiftung alapítványból az idén 34 db 100 koronás ösztöndíj kerül kiosztásra. — A veszprémi nagy tűzvész. Irta: dr. Ovári Ferencz, alelnök. — Budapesti tapasztalatok. Irta: Kállay Imre. — Messina és Reggio pusztulása. Irta: Gróf Erdődy Tamás. — Tűzak keletkezésének okai gyárakban. Irta: Dályi Oszkár. — Fehérvármegye alispánja a tűzoltó tanfolyamok tárgyában. — Szövetségeink köréből: A baranya-vármegyei szövetség. Az esztergomvármegyei szövetség április 24-én megalakult. A somogyvármegyei Tűzoltószövetség 10 éves, a kaposvári önkéntes Tűzoltótűzoltó 30 éves, a bajor országos szövetség 40 éves mult. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **József főherceg** öfensége, mint Lukács Gyula lapjában olvassuk, arról értesítette a Magyar Tűzoltótisztek Országos Egyesületét, hogy ezen egyesület védné ő k sé g ét ő l visszalépni méltóztatott.

— **Anglia a gyermekekért.** Április elsején lépett életbe az új törvény, amelyet Angliában általán „gyermek-charta“ név alatt emlegetnek. Az új törvény egyik sarkalatos pontja az, amely tiltja, hogy tizenhat éven aluli gyermekek dohányozzanak. A rendőrség tisztel, hogy ügyeljen a gyermekekre és elkobozza, ha dohányt talál náluk. A dohányárusoknak pedig szigorúan tiltva van tizenhat éven aluliaknak dohányneműt eladni. A másik érdekes rendelkezése pedig a törvénynek az, hogy a gyermeket nem szabad egyedül hagyni olyan helyiségben, ahol nyitott tűz van. Mivel Angolországban majdnem mindenütt nyitott kandallókban fűtenek, a gyermektörvénynek ez a része igen érzékenyen sújtja a szülőket. De az kétségtelen, hogy az eldobott cigaretták révén és a gyufával való könnyelmű bánásból származó tüzek számát csökkenteni ez a törvény alkalmas.

— **A Budapesti Tűzoltótűzoltó Szövetsége** április 23-án felolvasó ülést tartott (ez volt ösz óta a negyedik), melyen Kállay Imre a Budapestben előfordult tüzek keletkezési okairól kilátásba helyezett folytatólagos felolvasását mutatta be. Az ülés igen látogatott volt; amennyiben, 30 tűzoltótiszt jelent meg:

— **Pályázati hirdetés.** A kisvárdai önk. tűzoltótűzoltó egy fizetéses tűzoltói állásra ezenel pályázatot hirdet. Az állással járó jövedelem: évi 480 kor. készpénz havi előleges részletekben, lakás, téli és nyári egyenruha, esetleg ruhaátalány. Előléptetés esetén fizetésemelés. Felhivatnak tehát mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy működési bizonyítvánnyal, esetleg egyéb okmányokkal felszerelt, sajátkezűleg irt kérvényüket e pályázati hirdetés megjelenésétől számított 8 napon belül a kisvárdai önk. tűzoltótűzoltó parancsnokságához adják be. Előnyben részesülnek katonaviselt egyének és akik már ily testületnél alkalmazásban voltak, valamint kürtösök. Az állás betöltése 1 sikeres próbaév után szerződésileg 3 évre történik.

— **Automobilizmus.** Egy frankfurti kereskedő az érdeklődőket a következő ajánlással keresi fel: „Hogy meggyőzzem Önt arról, hogy az automobilnak „lehetetlen“ üzemkölségeiről szóló legenda tévedésen alapszik, késznek nyilatkozom arra, hogy évi 4400—6500 koronáért (a kocsis nagysága és az automobilról várt teljesítmény szerint) egy automobilt sofförrel együtt rendelkezésére bocsátok, a saját számámra fedezem az abroncsolás, a fenntartás, a javítások, a kocsiszin, a mosás és tisztítás költségeit, szóval mindazt, ami az automobilozással jár. Az automobiltulajdonos így megszabadul annak veszélyétől, hogy lelkiismeretével sofförnek essék áldozatul és mentes lehet a

balaszetek számát tekintve nem véletlenül áll első helyen a lófogatú teherkocsi és utolsó helyen az automobil, mert a nehézkes társzekér kezelhetősége is nehéz, míg az auto könnyen és biztosan kormányozhatósága mellett gyorsan is fékezhető.

— **A londoni tűzoltóság létszáma 1908. év végével a következő volt:**

1	Chief officer (főparancsnok)
2	Divisional officer (divizionárius)
2	Assistent div. off. (helyettes divizionárius)
1	Senior superintendent (főfelügyelő)
7	Superintendent (felügyelő)
8	District officer (kerületi parancsnok)
21	tiszt.
91	Station officers (tiszthelyettes őrparancsnok)
96	altiszt
961	tűzoltó
36	ujonc
12	pilotás
192	kocsis

1409 fő, azonkívül alkalmazva volt a csapatnál

1	elektrotechnikus mérnök
2	gépészmérnök, mint műhelyfőnök
1	raktárnok
3	napidíjas mérnök
14	írnok és anyagkezelő
8	hydrans felügyelő
1	művezető
42	kézműves
2	felvigyázó
2	éjjeli őr

1485 személy összesen.

— **A Budapesti Önkéntes Tűzoltótűzoltó márc. 28-án** tartotta tisztújító közgyűlését, mely alkalommal a parancsnokság a következőképen alakult meg:

Parancsnok: dr. Szily József.

Alparancsnok: dr. Balogh Dezső.

I.	szakaszparancsnok: Kálmán Géza.
II.	„ Hevesi Zsigmond.
III.	„ Oleják Károly.
IV.	„ Holes József.
V.	„ Bencze István.
VI.	„ Udvardy Aladár.

Titkár: Udvardy Aladár.

Pénztáros: Kratzer Dániel.

Szolgálatvezető: Bencze István.

Szertárnok: Kálmán Géza.

Testületi ügyész: dr. Eulenberg Salamon.

Testületi orvos: dr. Balogh Dezső, dr. Gerber Béla, dr. Flóris Aron.

Parancsnoksági tag: Bulyovszky Aladár, Boross Samu.

— **Új bérházak egy fővárosi malom helyén.** A fővárosi malmok nagy része az ötödik kerületben van. Így a Hengermalom, a Budapest gőzmalom, a Haggemacher-malom, az Erzsébetmalom, a Viktória-malom. Az egyes malmok igazgatóságai már régebben azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy a malmot lebontatják, kihelyezik és a felszabaduló telket értékesítik. Ezt a helyes tervet elsőnek az Erzsébet-malom igazgatósága valósítja meg, legutóbbi közgyűlésén kimondván, hogy a malomépület „Pannonia“ szárnyát lebontatja és a telket értékesíti. Hír szerint a vevő egy pénzcsoport, mely a telket 1,400.000 koronáért vásárolta meg az Erzsébet-malomtól. Az új tulajdonosok a lebontandó malom helyén bérházakat fognak építtetni.

— **Artézi kutak a Balaton mentén.** Lóczy Lajos, a földtani intézet igazgatója, az egykori bazalt vulkánok lávai között előforduló mészke darabokból arra a következtetésre jutott, hogy a Balaton somogyi oldalán, ahol a jó ivóvíz majdnem teljesen hiányzik, a mészke rétegekből minden

valószínűség szerint vizet lehetne nyerni és e célból két próbakut furását javasolta. Darányi földművelésügyi miniszter, hogy a Balaton nagyszámu és szép fejlődésnek indult fürdőtelepein jó és kifogástalan árterzi viz álljon rendelkezésre, a próbafurásokat a földtani intézet vezetése és ellenőrzése mellett megengedte és fölhivta az intézet igazgatóját, hogy részletes előterjesztést tegyen.

— **Megbotránkozás.** A Csongrádi Ujságban olvastuk ezt a kis közleményt, amely a hírek sorában foglalt helyet: „Szerdára virradó éjjel tűz ütött ki a népkertben. A közönség nagy megelégedéssel vette ezt tudomásul, mert mindenki azt hitte, hogy a színház ég. Nagy volt azonban a tűzhöz sietők megbotránkozása, mikor látták, hogy csak a korcsma és a jégverem áll lángokban“.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. English Football Association több van, mint tűzoltóság, amennyiben labdarugó egyesület 10.700 van Angliában, míg tűzoltóegyesület csak 652. Nálunk a labdarugó egyesületek száma 102, míg a tűzoltóságoké 8642. — Szabadka a Budapesten 1896-ban nyert Királydíjat még nem adta tovább. Talán a veszprémi versenyeknél?

C. A bátorsággal csak a veszedelemben nem forgók hencsnek, mert csak a biztos helyen levők szemében látszik az határtalannak.

Sz. A Hódmezővásárhelyi előforduló Benoit világító gáz által okozott tüzeset nem robbanásból származott. Az eset leírását és a világítás módjának ismertetését maga a hódmezővásárhelyi parancsnok már meg is írta lapunk számára. Jövő számunkban közöljük.

Br. Erdődy Tamás gróf közleménye e számban fejeződik be. A jövő számban ugyanazon a helyen a „jobb félni, mint megijedni“ lesz olvasható.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt Geittner és Rausch tulajdona)
fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.
Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság
Budapest,
VI., Váci-ut 69
GYÁRT:
Gőz-, motor-, tűzfecskendőket és kútszivattyúkat. >

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON
cs. és kir. udvari szállítók, gyártanak:
tűzfecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.
Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest,
V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigszínház tőzszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa
Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.
Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.
Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorokat.

— **Walser Ferenc** —
tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémtömbé
Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán
Budapest, VIII., József-körút 35.
GYÁRTUNK: tűzfecskendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű
tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat
és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

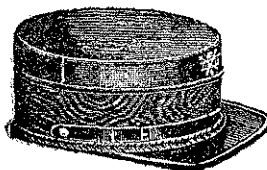

Győző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.
Szállítanak
automobil-, gőz- és motorfecskendőket, kocsit-, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„Optimus“ kézi tűzoltókészülék
ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . 65 K.
10 1/2 „ „ . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat
legjobban és legolcsóbban készíti
Ritscher Zsigmond és Fia Kőrmenden.
Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány-Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arképeivel együtt 1 korona bekioldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.
egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDESZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján.	Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG.	Előfizetési ára, egész évre, 5 korona.
Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.	Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája	Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.
A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hóvá az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.	VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90-33.	A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy „tisztelő-díjért.”

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Igaz érdemek méltatása.

Kaposvár székházának disztermében, a somogyvármegyei szövetség jubiláris közgyűlésén hangzott el az a beszéd, melyet kivonatban bár, de lapunk vezérhelyén közlünk olvasóinkkal. A beszédet dr. G u l y á s Ferenc, Somogyvármegye kir. tanfelügyelője tartotta, abból az alkalomból, amidőn „a késő tűzoltónemzedék kegyeletes okulása céljából” három igazán érdemes férfinak az arcképét leplezték le. A három illusztris bajtárs: gróf Széchényi Viktor, dr. Óvári Ferenc és Reményi Samu.

Dicső példával előlvilágolók ünneplése — hálára és hűségre nevel; az alkotásaikról való megemlékezés pedig példájok követésére: a közügy szolgálatára ösztönöz. E gondolatnak hódol a királyi tanfelügyelő beszéde is, mely ime itt következik:

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Négy évtized választ el bennünket az országos szövetség bölcsőjétől s ha visszagondolunk a múlt század hatvanas éveinek eseményekben gazdag történetére, bámulattal kell látnunk, hogy amíg e nemzet csaknem minden egyes fiának egész lényét egy vágy kötötte le: megszabadulni végre az abszolutizmus bilincseiből, addig a legzajosabb politikai mozgalmak között is kerül egy férfi, aki nemzetiségének ősi erényeit örökölve, önfeláldozó lelkesedéssel küzd egy oly szervezet létrehozásán, amely az ember legföltettebb kincsének, a házi tűzhely védelmének szenteli egész tevékenységét.

A nagy Széchényi méltó utódának, gróf Széchényi Ödönnek jut a magasztos feladat, hogy mint uttörő megteremtse a hazai tűzoltóság országos szervezetét.

Vármegyei szövetségünk imént felszentelt zászlója az ő áldásos munkájának emlékére hajoljon meg először.

A szövetség megalakítását követő három évtized a lassu, de kitartó munkálkodás ideje volt, és amíg annyi más nemescélú társadalmi intézményünk sorvadt el időközben az érdeklődés ellankadása folytán — addig a tűzoltás ügye s az ezt intéző országos szövetség évről-évre jobban fejlődött, lankadatlanul küzdve nagy céljainak megvalósításáért.

Ezt az örvendetes tényt látva, lehetetlen meg nem emlékeznünk a szövetség megalkotójának és későbbi zászlóvivőinek arról a bölcseségéről, hogy az eszme szolgálatába lekötötték hazánk főuri családjait s munkatársaivá tették nemcsak a középosztályt, hanem az egész nagygyar iparos és kereskedő világot is. S magasztos harmoniába olvadt egybe a közös cél szolgálatában mind a három rend.

Tul az ország határain, idegenbe szakadt csángó testvéreink között látunk megjelenni egy daliás férfit, aki legterhesebb katonai szolgálata közben sem tudja lelke nemesebb érzéseit parlagon hevertetni s a nap fárasztó gyakorlatai után eljár faluról-falura, hogy elhagyott magyar véreinkben a haza iránti lelkesedést szóval és áldozatkészséggel ébren tartsa. Rajongó lelkesedése a bukovinai csángó iskolák valóságos apostolává teszi, aki időről-időre végig zarándokolva bennük, az ifjúságban is folytonosan élesíti a hazaszeretetet szent tűzét. Ez volt gróf, Széchényi Viktor, aki hazatérve, rövid időn belül elfoglalja az országos tűzoltószövetség elnöki székét s tető alá hozza a hazai tűzrendészet törvénytervezetét.

Modern alkotó szelleme vas következetességgel készíti elő azt az ideális állapotot, amidőn a megelőző tűzrendészet kultiválása következtében az utólagos segélynyújtás szükség a minimumra csuad.

A nagy mű létrehozásában a lelkes utörök és vezérek között látunk kimagaslani egy másikat férfit, aki, mint az országos szövetség alelnöke küzd határt nem ismerő lelkesedéssel és áldozatkészséggel s lankadatlan munkássága a közélet minden terén nemcsak szűkebb hazájának tette apostolává, de részt juttat neki abból a dicsőségből is, hogy a magyar tűzrendészetet immár európai szinten állónak mondhatjuk. Ez Óvári Ferenc. És végül, amidőn nagyjainkról emlékezünk, emlékezzünk arról a férfuról is, aki közel négy évtizede tevékeny közkatonája, utóbb egyik lelkes vezetője a tűzoltás és rendészet magasztos ügyének s akinek buzgólkodása vármegyénk ezidőszerinti érdemes alispánjának támogatásával teremtetve meg 10 évvel ezelőt a somogyvármegyei szövetséget.

Eme kiváló férfiakról kívánt megemlékezni a somogyvármegyei tűzoltószövetség is, midőn a következő határozatot hozta:

„A szövetség első évtizedes fennállásának a vármegye székrvárosában 1909-ben leendő megünneplése alkalmából, Szabados Imre ügyvezető alelnök indítványára elhatározta, hogy

az ország tűzrendészetének újraébredését esz-közli vezérek: gróf Széchenyi Viktor, főispánnak, a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség elnökének, dr. Óvári Ferenc orsz. képviselő, a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség alelnökének, nemkülönbön a Somogyvármegyei Tűzoltó Szövetség alapítását kezdeményező Reményi Samu szövetségi elnöknek, kik mindhárman megyeszövetségünk díszelnökei, — soha el nem muló érdemeikre való megemlékezés okából s a késő tűzoltónemzedék kegyeletes okulásá céljából, arcképeiket megfestetni, azokat az ünnepi közgyűlésen leplezni rendeli.“

Az emberi lélek legmagasztosabb megnyilatkozása, midőn lerázza magáról a veleszületett önzés bilincseit s fölülelemelkedve a mindennapi élet küzdelmein és kicsinyességein, hálával telik meg s háláját leróni iparkodik.

E magasztos érzéstől áthatva teszek eleget a somogyvármegyei tűzoltószövetség határozatának, amidőn azt kérem, hogy Széchenyi Viktor gróf, Óvári Ferenc dr. és Reményi Samu díszelnökeink örök emlékül megalkotott arcképeiről hulljon le a lepel; viselőiket pedig az isteni gondviselés jutalmazza azzal, hogy részük legyen az általuk határtalan lelkesedéssel és áldozatkészséggel szolgált nagy eszme teljes diadalában.

A.

HIVATALOS RÉSZ.

929
1909 sz.

Jegyzőkönyv.

Felvetetett Kaposvárt 1909. május 22-én a magyar országos tűzoltószövetség elnökségének ülésében.

Elnök: Gróf Széchenyi Viktor. Jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: dr. Óváry Ferenc alelnök, dr. Balogh Dezső pénztárnok, Apáthy Vilmos, Barabás István, Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre, Szabó Gyula, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók. Elmaradásukat kimentették: dr. Vass János és Tankóczy Gyula előadók.

58—62. Elnök az ülést megnyitván, titkár jelenti, hogy: dr. Óváry Ferenc a multkori ülésből való üdvözlötését levélben köszönte meg; hogy Breznay Imre a pályaművének kidolgozására szolgáló megbízást elfogadta; hogy a csekkforgalomba való belépés május 6-ikán megtörtént s az ügykezelés lényeges egyszerűsítését vonta maga után; hogy a Heves vm. szövetség tanfolyamához 50 pl. gyakorlószabályzatkirovat ingyenes átengedését kérvén, azok elnökileg megadattak; hogy az orsz. testnevelési kongresszusra a szövetség meghivatott s képviselőtében Breuer Szilárd és dr. Szily József kiküldetett volt, hogy azonban e kongresszus a miniszter által elodáztatott, tudomásul vétetett.

63. Az I. m. ált. biztosítótársaság által kiál-

szaklapban közzétenni és a stipendiumokra a pályázat kiiratni rendeltetett.

64. Szabó Gyula jelentése a nagybecskerek-i kig. tanfolyamról, Publig Ernő jelentése a debreceni kig. tanfolyamról, valamint alelnök azon jelentése, hogy Vida Pál előadónak megbízást adott a pécsi kig. tanfolyamnak harmadizben való meglátogatására, tudomásul vétetett és Vida Pál előadó utiköltségei engedélyeztettek.

65. Az Esztergom vármegyei szövetség bejelentés megalakulását, e jelentés örvendetesen tudomásul vétetett, Vida Pál előadónak az utiköltségek kiutalványozása kapcsán sikeres közreműködéseért köszönet szavaztatott és egyben tudomásul vétettek azon jelentések is, melyek a Maros-Torda, Abauj, Gömör, Borsod és Komárom vármegyékben alakítandó szövetségek érdekében tett lépésekről beszámolnak, felhatalmaztatván egyuttal az iroda arra, hogy e mozgalmakat hathatósan támogassa.

66. A nemzetközi szövetség beküldvén új alapszabályait, ezek értelmében az elnökség a 85 frank tagságdíj beküldését elrendeli, a szövetség állandó képviselői gyanánt pedig a következők bejelentését rendeli el, u. m. Széchenyi Viktor gróf, dr. Óváry Ferenc, Széchenyi Frigyes gróf, Vermes Béla, Scossa Zoltán, dr. Szily József, Breuer Szilárd urakat.

67. A miniszterium tudatván az elnökséggel azt, hogy a németországi szövetség július 24—27. napian Nürnbergben tartia XVII. közgyűlését

tett ki s részére az utiköltség kiutalványoztatott, egyben pedig tudomásul vétetett, hogy a budai tanítóképző vizsgáján az orsz. szövetséget dr. Szily József képviselte.

69. A Bácsbodrog vármegyei szövetség a június 27-én Apatinban tartandó versenygyakorlataihoz és közgyűléséhez Breuer Szilárd titkár avagy egy másik előadó kiküldését kérvén, az elnökség, titkár akadályozva lévén, képviselőtében Varga Lőrinc előadót küldte ki és az utiköltségeket utalványozta.

70. A „tűzoltók gyufája“ után az I. évnegyedre befolyt 22 K 56 f. átutaltatott a segélyzöpnéztárba.

71. Titkár azon jelentése, hogy a „Tűzrendészet“ szerkesztői május 1-én tartott értekezletükön abban állapodtak meg, hogy olvasó ülések helyett a titkár által eszközölt revízió után a mű nyomdába adassék és azután correktúra küldessék minden egyes tagnak hozzájárulás céljából, valamint hogy a fejezetek sorrendje akként módosíttassék, hogy a „vizszerzés“ után a „taktika“, majd a „tűzjelzés“, „építkezés“, „megelőző tűzrendészet“ s végül az „első orvosi segély“ következzen, jóváhagyólag tudomásul vétetett s egyben elfogadtatván a Kellner cég nyomdai ajánlata, titkár a mű kinyomatásának megkezdésére utasított.

72. A tűzoltótisztek orsz. egyesületének átirata, amelyben 6 községet, ahol tűzoltóság még nincs, bejelent, köszönettel tudomásul vétetett és az illető vármegyék alispánjához átirat intéztetni határozatott.

73. A belügyminiszter arról értesítvén az elnökséget, hogy az „Optimus“ extingtorrel legközelebb új tűzpróba fog tartatni, amelyhez szakértők kiküldését kívánja, az elnökség e próbához Breuer Szilárd és dr. Balogh Dezső előadókat küldi ki, egyik részére a megállapított napi díjat engedélyezvén.

74. A Kaposvár-donnervárosi önk. testület a szövetségbe közvetlen tagul való felvételét kérvén, felvétele ellen a Somogy vármegyei szövetség tiltakozást jelentett be azon alapon, hogy nevezett testület nálá is jelentkezett felvétele, de lokális okokból a felvétel megtagadtatott. Ezzel kapcsolatban jelenti titkár, hogy Leibitz is utasított volt a vármegyei szövetségbe való belépésre, de ezt nem tevén meg, közvetlen tagul és a segélyzöpnéztárba felvehető nem volt. Aelnök ezen esetek által is igazolva látja annak szükségességét, hogy a szövetség új **alapszabálytervezete** — mely a kérdést is praecizirozza, — ismét napirendre tűzessék és erre az irodát még a Somogy vármegyei szövetség felebezésének beérkeztekor utasította; kéri tehát e kérdésnek is a megvitatását. Az elnökség a felhozott indokok alapján s mert már elvileg is állást foglalt a vármegyei szövetségek ily irányu támogatása mellett, a kaposvár-donnervárosi és a leibitzi testületek közvetlen felvételét megtagadta és őket a vármegyei szövetségbe való belépésre utasította, másrészt pedig elfogadván aelnök javaslatát, az alapszabálytervezetnek a mai követelményekhez mért átdolgozására dr. Vass János előadó felkéréstni határozatott.

75. Jászberényi Miklós bemutatván a közutakról és vámokról szóló törvényjavaslat II. fejezet 69. §-ának 16. pontját, mely szerint; „vámmentesek a tűzoltók, mentők, azok armúvei és állatai, midőn a vész, illetve a szerencsétlenség helyére vagy gyakorló helyükre mennének s ezen helyekről visszatérnek“ és ezzel

elfogadtatván, a felterjesztés elkészítésére az iroda utasítottatott.

Titkár azon jelentései, hogy az elmúlt ülés óta vélemény adatott a Belügyministeriumnak.

76. a pókafái, 77. a temesrékási, 78. a szilágyii, 79. az alibánfái, 80. a hosszúhetényi, 81. a kissároslaki, 82. a pacséri, 83. a esőszteleki, 84. a nagytószegi, 85. a rábatöttösi, 86. a tizzasasi, 87. a felsőkéthelyi, 88. a esömöri, 89. a borsodszemerei, 90. a nagymajláthi, 91. a dombóvári önk. testületek, és

92. a somfalvai ö. t. temetkezési egyletének alapszabályairól;

93. Davidsohn H. üzletének tűzveszélyességet illetőleg;

94. Bajer Sándor (Székelyhid) fatelepenek engedélyezése,

95. a szászsebesi faiparosok fatelepenek engedélyezése;

96. Révész Laura (Nagy-Kikinda) fatelepenek engedélyezése;

97. egy intézeti tűzjelzőberendezés létesítése;

98. a „Perkeo“ habbal oltó készülék kipróbálása;

99. Karcag tűzrendészeti szabályrendelete;

100. Torda tűzrendészeti szabályrendelete;

101. Korpona tűzrendészeti szabályrendelete;

102. Krausz & Dénes (Dunaföldvár) fatelepenek engedélyezése;

103. Ascher és Fürst cégek (Muraszombat) petroleumraktárai;

104. Löbl (Fehértemplom) ecetgyárának engedélyezése;

105. Nagynyed tűzrendészeti szabályrendeletének módosítása;

106. Szászváros kéményseprési szabályrendelete;

107. Heves vmegye tűzrendészeti szabályrendeletének módosítása tárgyában;

a kereskedelemügyi miniszteriumnak;

108. a vasut mentén álló s péplemezsel fedett házak mily távlatba való besorolása (eserép = 8 m., zsindey = 20 m., nád = 60 m.) tárgyában;

109. a pécsi iparfelügyelőnek a mozgófénykép mutatványok engedélyezése tárgyában;

111. Győr városának a szer-ajánlatok felülbíráásával;

112. Pécs rendőrkapitányának egy benoid gáztelep tekintetében;

113. a berzaskai önk. testületnek az egyleti beadványok bélyegmentessége tárgyában, hogy továbbá

114. előterjesztés tettett a Belügyministeriumhoz a tűzfelügyelők felebbviteli joga tárgyában és

115. kipróbáltatott 5 község fecskendője és 2 község tolólétrája, — tudomásul vétettek.

116. A legközelebbi elnökségi ülés határidejéül július 16-ikének délutáni 3 órája tűzetett ki.

11. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek Szabó Gyula és Varga Lőrincz előadók.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.

Kmf.

Gróf Széchényi Viktor
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Hitelesítjük:

Varga Lőrincz,
előadó.

Szabó Gyula,
előadó.

683.
1909. sz.**Alapítványi okirat.**

1. §. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság félszázados működésének évfordulója ünneplése alkalmából a tűzoltó intézmény iránt érzett elismerésének újabb bizonyságául a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség pénztárába készpénzben 5000.— K azaz ötezer korona összegű alapítványt tesz le, a célból, hogy annak gyümölcsözőleg elhelyezendő tőkéje örök időkre csorbítottatlanul megőriztetvén, évi kamathozama két egyenlően 100 K azaz száz korona összegű ösztöndíj alakjában évenként két olyan gyakorlatilag működő tűzoltónak anyagi támogatására szolgáljon, aki a szövetség által évenként rendezni szokott országos tűzoltó szaktanfolyamra magasabb elméleti, valamint gyakorlati tűzoltói kiképzés végett fölvetetik, s akit, mint e tanfolyam kiválóan érdemes hallgatóját, a szövetség az ösztöndíjak odaitélésére jogosított Első Magyar Általános Biztosító társaság igazgatóságának javaslatba hoz.

2. §. A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnak az első pontban letett alapítványát köszönettel elfogadván, készségét jelenti ki azt az alábbi feltételek és módok szerint kezelni és időközi kamatait rendeltetési céljára fordítani.

3. §. Az alapítványi tőkét és annak kamatait a szövetség egyéb vagyonától elkülönítve kezeli és mutatja ki s gondoskodik a tőkének olyatén biztos elhelyezéséről, hogy az lehetőleg legalább is 4%, azaz négy százaléki kamatjövédelmet hajtson s így a kamatból az évenként összesen 200.— K azaz kétszáz koronát tévő két ösztöndíj mindenkor kikerüljön. Amennyiben az évi kamatjövédlem bármikor több lenne, mint a mennyi a két meghatározott összegű ösztöndíjra fordítandó, vagy ha az ösztöndíjak valamely évben részben avagy egészben bármi okból ki nem adatnának, a kamatfelesleg, illetőleg a ki nem adott ösztöndíjösszeg az alapítvány céljára szintén gyümölcsözőleg tőkésítendő mindaddig, míg akkora tőkeösszegre nem emelkedik, mely egy újabb 100.— koronás ösztöndíj adására fedezeti alapul szolgálhat.

Ha az Országos Tűzoltó-Szövetség az 1. §-ban említett országos tűzoltó szaktanfolyamot valamely akadály miatt meg nem tarthatná, aki nem adott ösztöndíjak hasonlóképp tőkésítendő, viszont azonban azon esetre, ha az alapítványi tőke kamatai nem tennének ki akkora összeget, hogy két egyenkint 100—100 koronás ösztöndíj adására elegendő legyen, ez esetben az Országos Tűzoltó-Szövetség egyéb jövédelméből a hiányzó mennyiséget pótolni

meg és az ezek elnyerése iránti kérvények illetve tűzoltótörestületi felterjesztések is az Első Magyar Általános Biztosító Társaság Igazgatóságához Budapesten intézendők.

Az ösztöndíj elnyerése iránti pályázati felhívást a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség időszerinti elnöksége bocsájtja ki és pedig oly időben, hogy az egyidejűleg kihirdetendő tanfolyam kezdete előtt a beérkezett kérvények felől az Első Magyar Általános Biztosító Társaság a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség véleményes javaslatát kellő időben kikérhesse és azok felett dönthessen. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság ezen elhatározásáról oly időben értesíti a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetséget, hogy az a folyamódokat még a tanfolyam kezdete előtt erről értesíthesse.

Amennyiben alkalmas s az előirt követelményeknek megfelelő pályázók elegendő számban nem jelentkeznek, az alapítvány kamata a 3. §-ban megszabott módon s az ugyanott meghatározott céllal tőkésítendő.

5. §. Amennyiben a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség törvényhozási intézkedés, kormányrendelet, vagy más társadalmi körülmények miatt törvényszerű módok mellett megszűnnék, avagy olyatén szervezeti átalakuláson menne keresztül, melynek folytán az alapítványnak ezen okiratban körvonalazott kezelésére és felhasználására képtelen, illetőleg alkalmatlannak mutatkoznék, az esetben az alapítványi tőke netáni időközi szaporításaival egyetemben a magyar királyi belügyminisztérium kezelésébe lenne átadandó, oly kikötéssel, hogy az az alapítvány tőkéjének a jelen alapító levélben irt címen való csorbítottatlan megőrzése és további gyümölcsöztetése mellett, az alapítványtőke akkor elérhető összes évi kamatait, az alapítvány eredeti rendeltetéséhez legközelebb álló tűzoltói célokra fordítsa.

6. §. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaságnak bármikor jogában áll az ösztöndíj adományozás jogát az Országos Tűzoltószövetségre átruházni, de egyébként az alapítvány itt körvonalazott kezelésének és felhasználásának módja csakis kölcsönös megállapodás mellett, újabb alapítólevélben változtatható meg.

Az ekként megállapított alapítványi okirat mindkét fél részéről elfogadtatván, egy-egy eredeti példányban megőrzés és ehhez leendő alkalmazkodás végett kiadatott.

Budapest, 1909. április hó 3-án.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság
Ormódy s. k. Balaban s. k.

A Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség:
Gróf Széchenyi Viktor, Dr. Óvári Ferenc

Felhívás

a XVIII. országos tűzoltó-szaktanfolyam látogatására.

A magyar országos tűzoltó-szövetség hazai tűzoltó-intézményünk fejlesztését célozván, a fennálló tűzrendészeti kormányrendelet célzatainak mennél szélesebb körben leendő meg-

valósítása végett, de különösen a nagyméltósági magy. kir. belügyminiszteriumnak 1903. évi 8849. III/b számú rendeletével nyert megítélt megbízatása alapján a folyó év nyarán a

a XVIII. Országos Tűzoltó-Szaktanfolyamot

tartja meg, alkalmat és módot óhajtván nyújtani ez által a tűzrendészet és a tűzoltás iránt érdeklődőknek, hogy a lehető legrövidebb idő alatt és aránylag kevés költséggel a tűzoltói szakmában megfelelő kiképzetést nyerjenek, a tűzoltó-testületek szervezéséhez és azok szakzerű vezetéséhez, a tűzrendészet kezeléséhez a megkívánt ismereteket megszerezhessék.

Felkérjük tehát hazánk városait, nagy- és községeit, a tűzoltóságokat és bajtársainkat s mindazokat, kik az emberbaráti szeretet szolgálatában álló nemes intézményünk iránt érdeklődnek, hogy a folyó évi augusztus hó 2-től augusztus 19-ig bezárólag Budapesten tartandó tizennyolcadik orsz. tűzoltó-szaktanfolyamra minél nagyobb számban jelentkezzenek s használják fel az ezen szakmában való kiképzetésükre kínálgató kedvező alkalmat.

Kellő tájékozás céljából a következőket közöljük:

Tanfolyam-hallgató lehet minden 18—42 éves, feddhetetlen előéletű férfi. Mégis tekintettel arra, hogy a tanfolyam elsőrendű célja az, hogy a tűzoltó-tiszti állás betöltésére mindenben alkalmas erőket neveljen, kívánatos az, hogy a tanfolyamra általános műveltséggel — lehetőleg érettségi bizonyítvánnyal, jegyzői vagy tanítói oklevéllel bíró, kellő társadalmi állást betöltő, katonaviselt egyének küldessenek ki. A felvehető hallgatók száma 50-ben van megállapítva.

A tanfolyam kezdődik 1909. évi augusztus 2-án és tart bezárólag augusztus hó 19-ig.

A befejező vizsgálatok augusztus 18-án és 19-én tartatnak úgy az elméleti, mint a gyakorlati részből.

A látogatási igazolványban fel lesz tüntetve, hogy az illető tanfolyamhallgató a tanfolyam

ideje alatt tartott előadásokat és gyakorlatokat a megállapított tanterv szerint miként látogatta. Ez azonban minősítést még nem képez, hanem arra jogosít, hogy a tanfolyamot végzett hallgatók egy évi újabb tűzoltói gyakorlat után képesítő tiszti-vizsgálatra jelentkezhetnek s ennek letétele esetén képesítő bizonyítványt kapnak, melyben bennfoglaltatik, hogy az illető tiszti minősítést nyert.

Jelentkezés, feltételek és kedvezmények:

A részvételben való írásbeli jelentkezés határideje 1909. évi július 10-ike. Az ezen határidőn túl jelentkezők sem utazási, sem pedig elszállásolási kedvezményre nem tarthatnak igényt.

E jelentkezés a magyar országos tűzoltó-szövetség elnökségéhez (Budapest, VII., Rákóczi-ut 38) intézendő.

A jelentkezők a tanfolyam ideje alatt úgy a gyakorlatokon, mint szolgálatban a szabályszerűen egyenruhát tartoznak viselni s beruházásuk és felszerelésük céljából augusztus hó 1-én délután kell a budapesti központi tűzoltólaktanyában (VIII., Kun-utca 2. sz.) személyesen jelentkezniök.

A jelentkező tartozik az öt kiküldő hatóság, testület, vállalat vagy magánszemély által kiállított s kiküldését igazoló bizonyítványát bemutatni, amelyen egyuttal az is feltüntetendő, hogy a jelentkező a kiküldő részéről részesül-e anyagi támogatásban s mily összegű az? megjegyeztetvén, hogy az eddigi tapasztalat szerint nem mutatkozott kívánatosnak, hogy ezen összeg az orsz. tűzoltó-szövetség ösztöndíjánál, — mely a rendes megélhetésre elégséges, — nagyobb legyen.

Ugy az elméleti előadások és gyakorlatok megszakitás nélküli látogatása, valamint a szolgálatnak terv szerinti pontos megtartása szigorúan kötelező, mert különben látogatási igazolvány nem adatik ki.

Ákik a tanfolyamot végig hallgatják, látogatási igazolványt kapnak, mely a nagym. belügyi miniszter ur által a tanfolyamhoz esetleg kirendelt *miniszteri biztos*, valamint a magyar országos tűzoltó-szövetség kiküldöttjének ellenjegyzésével és a szakelőadók aláírásával látatik el.

Tandíjat vagy beíratási díjat senki sem fizet, mivel a tanfolyam teljesen díjmentes, sőt az eszközök és szerelvények is díjtalanul állanak rendelkezésre.

A tanfolyamhallgatók tűzoltószerszámok és egyéb gyártelepek megtekintése, szakszerű próbákön és kísérleteken való megjelenés, színházak szerkezeteinek és berendezéseinek tanulmányozása által tapasztalataikat gazdagíthatják. Őrszolgálatra is beosztatnak, hogy így az előfordulható tüzesetek alkalmával a vész helyére kivonulva, a tényleges szolgálatot is tanulmányozhassák.

Hogy pedig a kevésbé tehetős község vagy testület kiküldöttjeinek is lehetővé tegyük a tanfolyam látogatását, 40 tanfolyamhallgatónak a szövetség költségén leendő csoportos elhelyezéséről is gondoskodunk. Az ingyenes elszállásolásban részesülni óhajtók ebbeli igényüket azonban az írásbeli jelentkezés alkalmával egyidejűleg, tehát legkésőbb július hó 10-ig tartoznak a szövetség elnökségénél bejelenteni. A bejelentés sorrendje a díjtalan elszállásolásban való részesülés elsőbbségét biztosítja.

A magyar országos tűzoltó-szövetség kötelékébe tartozó tűzoltó-testületek tagjai részére hat, egyenként 100 koronás ösztöndíjat tűzött ki. Az ösztöndíjak elnyerésénél az érettségi bizonyítvánnyal, jegyzői vagy tanítói oklevéllel bíró katonaviselt pályázók előnyben részesülnek. Az erre vonatkozó bélyegmentes kérvények az illetékes tűzoltóparancsnokság útján legkésőbb július hó 10-ig nyújtandók be a magyar országos tűzoltó-szövetség elnökségéhez. (Budapest, VII., Rákóczi-ut 38. szám.)

Itt említjük föl, hogy az I. magyar ált. biztosító-társaság féléves működésének emlékére alapítványt tett a magyar országos tűzoltó-szövetségnél, melynek kamataiból ugyancsak két, egyenként 100—100 koronás ösztöndíj adatik. Az erre vonatkozó bélyegmentes kérvények az

I. magyar ált. biztosító-társaság igazgatóságához (Budapest, IV. Vigadó-tér 1. sz.) nyújtandók be ugyancsak f. évi július hó 10-ig. Ezen ösztöndíj kiadása felett a tűzoltó-szövetség javaslata alapján a biztosító-társaság igazgatósága határoz.

A tanfolyamhallgatók a nagyméltóságú m. kir. kereskedelmi miniszter ur 1889. évi május hó 19-én 29.224/VI. szám alatt kelt engedélyével az ide- és visszautazás alkalmával a magyar államvasutak vonalain azon kedvezményben részesülnek, hogy a magyar kir. államvasutak igazgatósága által kiállítandó igazolványok alapján a lakóhelyükhöz legközelebb eső vasuti állomásról Budapestre és vissza való egyszeri utazás alkalmával a magyar kir. államvasutak tekintetbe jövő vonalain a személy- és vegyesvonatok II-ik kocsis-osztályát III-ad osztályú féléjegygyel használhatják.

Evasuti kedvezményben csak azok részesülhetnek, kik legkésőbb július hó 10-ig jelentkeztek s ez alkalommal egyuttal bejelentik azt is, hogy mely állomásból kiindulólág, mely vasuti irányt kívánják igénybe venni.

Tanterv:

I. Elméleti rész.

(Előadás naponta délelőtt 7—10-ig).

1. Tűzoltóságok szervezése és felszerelése.
2. A fecskendő és tartozékai.
3. Mászó-, mentő-, védő-, bontó- és világító-eszközök.
4. A tűzoltószerek működési zavarai és a fecskendő gondozása.
5. Vizszerzés.
6. Tűzjelzés.
7. Az építkezés elemei.
8. A tűzrendészet és annak kezelése az idevonatkozó rendeletekkel.
9. Tűzoltás (taktika).
10. Első segély baleseteknél.

II. Gyakorlati rész.

(Gyakorlat naponta délután 4—7-ig)

1. Rendgyakorlatok.
2. Szerek gyakorlati ismertetése.
3. Tömlőkezelés.
4. Fecskendő-szerelés.
5. Mászó- és mentőgyakorlatok.
6. Jelképes tűztámadás és védelem.

Kelt Budapesten, 1909. évi május hó 27-én.

Az egyes napokon előforduló tüzesetek száma nagyon ingadozó s határozottan nem is mondható, hogy minden napon fordul elő egy eset. Van úgy, hogy két-három napig nincs tűz, de az utána következő napokon hetekig 3—5 eset is fordul elő.

Érdekes jelenség, hogy a nagyobb eseteket nyomban egy másik hasonló olyan nagy eset követi, mely évekig nem fordult elő. Például előfordult, hogy 3—4 nap egymásután egy-egy gyári égés, málom, vagy fatelep tűz volt. Hogy a véletlen milyen játékot szokott üzni, bizonyítja az, hogy évente 8—10 esetben egy és ugyanazon időben (órában) egyszerre több helyen is van tűz, pld. 1904-ben egyidőben egyszerre két nagyobb gyári tüzeset fordult elő. Az ilyen esetek leginkább a téli hónapokban, az erős fűtési szezonban és forró nyári hónapokban, amikor gyakori a fű-, gaz-, kazal-, jégveremégés, szokott előfordulni.

A következő táblázat adatai mutatják az egyes kerületekben előfordult tüzesetek számát.

Ez adatokat összehasonlítva, feltűnő jelenségeként megállapíthatjuk, hogy a székesfőváros budai oldalán, de főként a II. és III. kerületekben minő esetéy a tüzesetek száma a pesti oldalnak (VI., VII., VIII.) nagy kerületeivel szemben, mely utóbbiakban gyakran az egy-egy hónapban előfordult tüzesetek száma nagyobb amazok egész évi tüzeseteinél. Feltűnő a jelenség különösen azért, mert tudvalevőleg a budai részeken, de főleg a II. és III. kerületekben temérdek még a régi össze-visszaépült faszindelyes, rossz kéményű, deszkaménye-

1899	35	16	29	29	41	91	88	74	89	87
1900	31	19	25	21	49	74	88	61	47	31
1901	33	34	17	24	32	80	75	84	39	20
1902	40	28	23	25	39	79	96	87	54	22
1903	31	21	28	25	36	85	101	79	45	22
1904	56	30	38	22	51	111*)	130*)	105	99	43
1905	26	24	37	26	58	103	139	96	58	25
1906	34	20	31	31	63	98	111	102	38	26
1907	36	16	25	33	55	114	115	80	46	33
1908	30	9	41	27	51	107	128	98	58	29

setű padlásan takarmányfelével stb. megrakott rozoga épület s ha ezek dacára a tüzesetek száma nem nagyobb, de sőt az előforduló tüzesetek sem öltenek nagyobb mérvet 1877 óta, (amikor a Raevárosban egy tömbben 16 ház égett le), úgy ennek okát nem annyira ezen kerületek kicsisységében, illetve kevésbé lakott voltában, hanem inkább abban kell keresnünk, hogy ezen kerületekben kevesebb a gyár, a műhely, az üzlet, hogy továbbá a rozoga házikókban azok eselődéséget nélkülöző szegény tulajdonosai a legtöbb esetben családjukkal egymagukban, vagy csak kevesedmagukkal és pedig velük azonos viszonyok közt élő szegény emberekkel laknak, akik a tűzre, amely minden vagyonukat semmivé tehetné, úgy vigyáznak, mint a szemük világára.

A nagy kiterjedésű VI. VII. és VIII. kerületekben több a lakott épület, emellett sok a különféle műhely és üzlet és sok az ipari, kereskedelmi alkalmazott és házi eselődéség. Ezek-

*) Nagy szárazság miatt sok fű és gazégés volt.

Ünnepi beszéd.

Mondotta: P. Kiss Arisztid.

Mélyen tisztelt hallgatóim!

Ünnepelni, jubilálni jöttünk össze, részt kérni azon örömből, melyet ma egy nemes emberbaráti intézmény évtizedek hosszú, küzdelmes, de becsülettel és szeretettel végzett munkája után érez. Összegyűltünk, hogy szívünk, lelkünk igaz meggyőződésétől áthatva, meghajtsuk elismerésünk zászlaját azok előtt, kik a humanizmus szent munkájából a legterhesebb, a férfierőt és bátorságot legjobban igénylő részt választották maguknak!

Két testvér tart ma örömnünet, születésnapot: az idősebbik testvér, a *kaposvári* érdemdús tűzoltó *testület* harminc, az ifjabbik a *somogy-megyei* tűzoltó *szövetség* tíz évre tekint ma vissza. És ebben a szemlélődésben, melyet a hiven teljesített kötelesség avat fényes ünneppé, változatos képek vonulnak fel lelki szemünk előtt. Felvonulnak: a kezdet nehézségei, az aggályoskodások, gánacoskodások, az akadályok, melyeken csak a férfias erély, bátorság, egy jobb jövőbe vetett hit és remény tudott diadalmaszkodni. Ezek voltak a képek, melyek mind megannyi rémek, körül szokták venni minden

njszülött intézmény bölcsőjét, hogy a kisedet bölcsőjéből ki ne léphessen, hogy munkabíró ifjúvá, vagy erős férfivá ne növekedhessen! A második képsorozat már a munka és önfeláldozásapotheozisa: feltűnnek a viharos nappalak, rémes éjszakák, fűt, láng; hangzik a harangok ijesztő kongása, a rettenetes elem veszéllyel fenyegeti az élet és vagyonbiztonságot. És a tűzoltó otthagyja szerető családját, ifju hitvesét, a testvér testvérét, otthagyva enyhet, vigasztalást és boldogságot nyújtó otthonát, félretéve az élet szeretetét, mely érzelmet oly erős szálakkal fűzött szívünkhöz az isteni Gondviselés és rohan a veszélybe, hogy megmentse má s o k n a k azt, amit emberbaráti szeretetből otthon védelem nélkül hagyott: a családi élet nyugalma és boldogságát! A harmadik képsorozat már a küzdelem édes gyümölcseit mutatja: a felszárított könnyeket, a szükség és nyomor szörnyű rémétől megszabadult embereket, megnyugtatót sziveket. E képekhez az emberiség áldó és hála-szavai adják a magyarázatot.

Ezt az utat, ezt a pályát futotta be a kaposvári tűzoltó-testület s e fáradságos uton tíz évig segítette a fiatalabb testvér: a megyei szövetség. Most, midőn egy határkőnél megállnak, szemel-

ben a kerületekben leggyakoribbak a kémény-, szoba-, bolti pince- és műhelytüzek, a külteleken pedig a fű-, gaz-, jégverem-, trágya- és szemétegések. Kiadósabb tüzek szoktak lenni az V. és IX. kerületekben, mert itt vannak a malmok, a veszedelmes petroleum- és vegyészeti gyárak, az olaj, zsiradék-, fagygyu- és kenőcsgyárak vasöntők, gép- és gazdasági gyárak stb. A IV. kerületnek inkább csak kémény-, szoba- és bolti-tüzei vannak, míg a X-nek istálló-, fű-, gaz- s olykor egy-egy kisebb tetőtüze is van. A fővárosi tüzesetekon kívül előfordul, hogy a környékbéli községek szintén kérnek segítséget. Például Ujpest, Kispest, Erzsébetfalva, Budafok, Szt. Lőrinc, Cinkota.

A tíz év alatt előfordult tüzeseteknél működésben állt:

Év	A tüzesetek száma	A hivatasos tűzoltóság	Az önk. tűzoltóság	A gyári és magán-tűzoltóság	A tűz a lakók által oltatott el
1899	478	273	24	27	190
1900	451	252	19	28	190
1901	443	236	14	26	192
1902	493	289	14	29	197
1903	473	271	18	19	194
1904	696	403	17	41	273
1905	592	351	17	48	235
1906	554	339	13	28	202
1907	567	385	21	35	272
1908	609	402	24	29	142

Az egyes tüzeseteknek végleges eloltása idő szerint a következő volt:

Év	1 órán aluli	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6 órán felüli
		ó r a					
		k ö z ö t t i					
1899	302	119	29	10	2	3	13
1900	302	91	30	11	3	3	11
1901	305	91	25	7	9	1	5
1902	357	89	26	10	4	3	4
1903	384	87	23	13	1	5	10
1904	476	151	33	10	4	4	8
1905	408	137	23	9	4	4	7
1906	383	129	18	4	2	3	8
1907	289	172	34	9	8	6	9
1908	378	146	46	16	7	4	9

A fenti adatokból látható, hogy a kisebb tüzesetek a gyakoribbak, melyek rendszerint egy órán aluli időben oltatnak el, míg a nagyobb esetek, illetve az oltásnál hosszabb időt igénybe vevő esetek száma átlag csak 7—8-at tesz ki évente. Hogy azonban a kis tüzek nem fejlődhetnek nagy tűzvészé, ebben már a hiv. csapat folytonos készenlétének és gyors beavatkozásának kívül a megelőző tűzrendészetnek is van része.

A tüzesetek okának kiderítésében nagy szerepet játszik az a körülmény, hogy a fővárosi tűzoltóság már az oltási eljárás során is végez ez irányban kutatásokat, melyek eredménye azután többnyire támpontul is szolgál minden egyes tüzesetet követő rendszeres tűzvizsgálati eljárásoknál. A tüzesetek valószínű és bebizonyosodott okait az alábbi táblázat tünteti fel.

ket oda függesztik, ahonnét magasztos igyekezetükre leszállott az áldás, leszedik szívök kertjének legillatosabb virágait, a hála érzelmeit s ezekből koszorut fonva, leteszik Isten lábaihoz, kinek kegyelméből a szeretet művei születnek.

Jubileumi ünnepségünknek még egy nevezetes fázisáról is kell szólnom. A somogyvármegyei tűzoltó-szövetség e napot azért is emlékeztetéssé akarja tenni, hogy zászlót szenteltet, kifejezésre akarván juttatni ezáltal az egyesülésben rejlő erőt, melynek gyönyörű symboluma a zászló s amely körül emberszerető lelkek, férfias erő és bátorság csoportosulnak.

Mit jelképez a zászló? * * *

1. Küzdelmes munkásságot, tevékenységet! „Valamint a madár repülésre, úgy az ember munkára teremtett”. — mondja a szentírás. A munkával pedig harc és küzdelem jár karonfogva, mert „küzdelem az ember élete a földön”, teszi hozzá a szent könyv. A munka, a küzdelem célja, vagy saját javunk, vagy a közjóé s ez utóbbiért folytatott harc telve van tragikummal!

Az egyénijéért való küzdelem nap-nap után mutathat fel szomorú képeket, melyek szívünk hurjait részvételteljes rezgésbe hozzák de a társadalom a huma-

nyanusítás, lekicsinylés, mellőzés, kegyetlen hyperkritika, mely adáz kézzel tépi le a borostyánkoszorút, melynek levelét önzetlen, lelkiismeretes munka, szakadó verejték és saját énjének feláldozása révén gyűjtögette és helyébe teszi a fájdalom töviskoszoruját!

De e szomorú kép ok volna-e arra, hogy a közjó munkása elcsüggedjen? Hozzátok fordulok Uraim, mint a tiszteletreméltó tűzoltó-testület tagjaihoz: vajjon az elismerés babérágáért küzdöttetek-e eddig, s fogtok küzdeni a jövőben? Nem: Mert ti hosszú évek után itt álltok, a viharok le nem törték, a nehézségek el nem csüggesztettek titeket! Ugyan mi is vezet, irányít benneteket e fáradtságos uton? Én megmondom. Az a tudat hozott titeket e humánus testületbe, hogy jót tenni a legemberibb és legszentebb kötelesség. Az a tudat, hogy a munka jutalmát nem a mások elismerése, hanem a lelkiismeret édes nyugalma adja meg. Az a tudat, hogy a munka embere szobrok és érc tábla nélkül is halhatatlan, mert neve nem a porban, hanem odafönn az élet könyvébe, ideleenn pedig a hálás szívekbe van beírva. Azzal a tudattal hagyjátok el az életet is, hogy lelketek nemes sugallatát követve, becsülettel teljesítettétek, amit a szeretet szent és örök törvénye követelt!

2. A zászló jelképe a kultúrának és haladásnak. A zászló ég felé törő nyelével arra figyelmezteti az embert, hogy nemcsak a földön van keresnivalója s hogy az ország ami az ember kezében van, megvan

É v	Tényle- tűzése	Gondat- ság	Vigyáz- lanság	Hanyag	Hibás szer-	Óngyul	Óngyújtó- gyújtó	Keményb., kipatantás	Villámcsa	Ismeret
1899	478	171	78	95	76	19	25	16	3	3
1900	451	114	95	74	58	20	39	15	2	12
1901	443	150	90	72	56	30	26	19	1	7
1902	493	149	110	82	76	19	37	25	—	6
1903	473	130	116	88	61	16	48	10	1	6
1904	696	226	146	142	65	19	30	64	—	5
1905	592	184	134	107	97	24	25	43	—	4
1906	554	196	114	89	69	38	34	7	6	7
1907	567	194	122	115	74	27	40	24	—	16
1908	609	112	127	158	84	28	42	42	—	4

A legtöbb tüzeset gondatlanságból ered, mert a különböző munkával foglalatossá váló gyári vagy egyéb alkalmazottak, a robbanó és lobbanékony anyagokkal szeszszel, tűzzel stb. — dacára az előírt szabályoknak és óvintézkedéseknek — hihetetlen könnyelműen szoktak elbánni. S a bajt legtöbbször éppen azok idézik elő, akik állandóan abban dolgoznak s bűnös gondatlanságukkal nemcsak magukat, de munkatársaikat is a legnagyobb veszedelembé döntik. Hogy a tüzesetek okozásában mekkora szerepet játszik kivált a háztartásban a dohányzás, petróleummal, gyertyával, gyufával, vasalóval, borszeszforralóval, a tisztításra használt benzinnel való vigyázatlan és hanyag elbánás, a hamuzak, paráznak kiöntése stb., azt úgy hiszem, külön kidomborítani nem kell. A különféle fűtő és világító testeknek, villanyvezetékeknek, gép-részeknek, építkezésnek stb. hibás szerkezete,

gá b a n keresi táplálékát, boldogulását. Ki nem tudja, hogy a kultúra a lélek, a társadalom, a nemzet éltetője? S minden nép, minden nemzet asszerint boldogul, amilyen kulturát teremtett magának. Ugy boldogul, ha annak nemzeti alapja van, vagyis ha nem idegenből importált laza földön, hanem az ősök vérével megszentelt talajon építi fel kulturájának templomát, melyben örök lámpaként kell világítani az ősi erkölcsöknek s illatos tömjénként kell felszállani a honfiúi érzelmeknek!

Le tehát azzal a kultúrával, mely nem szolgálja eszményi céljainkat, mely az embert visszadobja a napi élet szürkeségébe. Ne fogadjuk el azt a kulturát, mely haladás helyett bántó cinizmussal akarja megbénítani szépre, jóra és nemesre törekvő lelkünk tevékenységét! Félre azzal a kultúrával, mely nemzeteknek ásta sírját. Nem kell az a kultúra, melyben nincs igazság, nincs őszinteség s amelyből hiányzik a lélek!

3. A zászló jelképe a szabadságnak. Amely nép zászlót lobogtat kezében, arról úgy ítélünk, hogy vagy szabad nemzet, vagy legalább kellene, hogy szabad legyen. A zászlón díszlő cimere figyelmezteti is a lenyűgözöttet az elveszített szabadságra, dicsőségre, de egyszerűen azon kötelezettségre is, mellyel szabadságának tartozik! Ki vehetné rossz néven e törekvést, mely az emberrel vele születik? Az Isten szabadnak teremtette az embert — mikor ezt tette, nem szankcionálta a hatalmi törekvéseket. És ha mégis elnyomatást, zsarnokságot, rablincseket látunk, jól jegyezzük meg, hogy a szolgátság ármába nem Isten hajtja az embert, hanem az ember, mivel ugyanazon jögon, az ember jogán vagyunk szabada-

Végül vannak esetek, amikor megsemmisül minden, úgy hogy még következtetni sem lehet, hogy a tűz miből keletkezett.

(Folyt. köv.)

Tüzek keletkezésének okai gyárakban.

Írta: PÁLYI OSZKÁR, gépészmérnök.

(Vége)

Visszatérve a hőfűtésre, meg kell még jegyez-nem, hogy nem elég csak jó olajat használni, hanem gondoskodnunk kell arról is, hogy bőségesen olajozzunk. Különös fontossággal bír ez oly géprészeknél, amelyek nehezen hozzáférhetőek és amelyeket állandóan megfigyelni nem lehet. Ilyenek a transmissió csapágyak, sőt a selfactororsók is, mert egy 800 — 1000 vagy annál is több orsóval bíró selfactor-nál a géphez beosztott munkás figyelmét könnyen elkerülheti egy-egy orsó hőfűtése és rendszeren csak akkor veszi észre a bajt, mikor a meggyulladt fonalak már füstölnek. Tehát nemcsak jó olajat kell használnunk, hanem elegendően is kell olajoznunk, sőt lehet mondani, hogy sokkal fontosabb az, hogy bőven olajozzunk, mint az hogy milyen olajjal végezzük azt. Azonkívül figyelmet kell fordítani az olajozók helyes működésére, nehogy az olajhozáfolyás megszűnjék, mert akkor bármily kitűnő olajat használnánk is, ha ez nem juthat a surlódó felületek közé, a hőfűtés mégis beáll.

A rossz és hiányos olajozáson kívül a hőfűtés keletkezésének még egyéb okai is lehetnek. Így pl. a gépek tisztításánál a csapágyakba belekerült kócdarab, h o m o k s z e m vagy egyéb idegen tárgy annyira felmelegítheti a csapágyat, hogy néha a csészét is megolvasztja. Előfordul gyakran az az eset is, hogy a csapágyfedél annyira meg van szorítva, hogy a

dok! Ezt a jármót lerázni, bilincseit széttörni elengedhetetlen kötelessége minden embernek, minden népnek. Jaj annak a nemzetnek, mely mint a fényes kalitkába zárt madár, rabságában jól érzi magát, silány eledelével megelégszik s midőn az ajtó meglazul, vagy kinyílik, nem kel szárnyra, nem bizik erejében s nem tartja magát képesnek az önállóságra! Ezt visszaszerezni, vagy megőrizni szent feladat, melyet az ősök évezredek küzdelme, kiöntött vére rótt reánk. Szabadnak lenni szabad hazában, szabadon élni szóban, gondolatban, lelkiismeretben, ne csak mint szép álom, vagy gondolat foglalkoztasson bennünket, hanem mint komoly munka, melyet a magyar név dicsősége megkövetel tőlünk!

4. A zászló jelképe az összetartásnak, egyetértésnek. A zászlót azok veszik körül, akiket egy cél, egy érdek csoportosított egy testületbe. Hogy ez a cél és érdek ne legyen veszélyeztetve, szükséges, hogy a testületi együttérzés és az egyetértés szelleme uralkodjék benne. Ugyanez a létfeltétele különösen azon népnek, nemzetnek is, amely fajilag és nyelvileg elszigetelten áll.

Ilyen nép, ilyen nemzet vagyunk mi magyarok. Az emberiség nagy családjában árvák, elhagyottak vagyunk! Nincs, aki zengzetes szép nyelvünket megértse; nemes intencióinkat, törekvéseinket mindenki félreismeri, jogainknak senki sem fogja pártját és nem honorálja azon szolgálatokat, melyeket Európának tettünk, midőn saját testünket állítottuk őrfainak a török invázió ellenében.

Egy maroknyi nép él itt Európa közepén, ellenségek között, testvérek és jó barátok nélkül! Megrázó képét adta gyakor ennek szabadságharcunk halhatatlan költője:

csapágy melegezése áll be. Ilyenkor az olajozás nem sokat használ, mert a csapágyfedél erős megszorítása miatt csak nagyon kevés olaj férkőzhetik a surlódó felületek közé és így fém fémmel érintkezve, azoknak melegezése mégis csak hamar bekövetkezik.

Beállhat még a hőfutás a géprészek hibás együtműködéséből is. A tapasztalatok szerint a malomtűzek legnagyobb része ezen oknak tulajdonítható. A lisztfelvonóknál a serlegeknek a felvonó falához való odaszorulása vagy egyéb mozgáskadály folytán, a felvonóheveder a táresán elesuszik és annyira felmelegedik, hogy az amugy is gyúlékony őrleményt meggyújthatja. A malomipari gépek ugyanis legnagyobbbrészt fából készülnek és ha ezeknél aztán a mozgó géprészek a rossz szerelés vagy hagyag kezelés folytán a gép farészéhez surlódnak, akkor az aránylag nagy fordulatszám-nál könnyen beállhat ezen farészek olymértvű felmelegezése, mely gyakran az egész malomra is veszélyessé válik. Alkalmam volt egyszer megfigyelni, hogy egy próba alatt levő tarárnál a gép faszekrényének azon nyílása, amelyen a szélvitorla tengelye keresztülnyulik, a hozzá-surlódó gyorsfordulatu tengelytől úgy felmelegedett, hogy néhány perc múlva már füstölögni kezdett és a gép megállítása után a nyílás körül a fának kismértékű elszenesedését lehetett már tapasztalni. Képzeltető már most, hogy ha ezen gépeknél, melyek könnyen gyulladó liszttel és porral dolgoznak, a csapágyesavarok meglazulása következtében ezen hőfutás beáll, mily könnyen történhetik meg, hogy a gépekben levő vagy az azokra lerakódott lisztpor meggyullad és rövid időn belül az egész malmot lángba borítja.

Nagy gyárüzemeknél, ahol a folytonos működésű és gyors fordulatu gépeknél egy-egy szij sokszor elszakad, lehetőleg azon vannak, hogy ezt az üzemzavart mielőbb megszüntessék és az illető gépet kezelő munkás által — aki néha minden szakértelem nélkülöz — varratják össze és megtörténi, hogy a szijat annyira

ráfeszítik a táresára, hogy a szijtárcsa tengelyének csapágya az állandó egyoldalu nyomástól csakhamar felmelegedik.

Előfordul, hogy a transmissiótengelyt alátámasztó csapágyak nagyon messze esnek egymástól és így a csapóknak felfekvése nem egyenletes. Rossz és régifajta olajozóknál előfordulhat végre a szelence betömődése is.

Ha ugyanis a csapágy valamely oknál fogva felmelegedett, a forró fémrészekkel érintkező olaj illó gőzök alakjában távozik, mely a műhelyekben amugy is mindenütt, de különösen a csapágyakon lerakódott laza pamutszalakat fűrészpórt stb. áthatja. Képzeltető, hogy ezek a könnyen gyulladó anyagok a forró olajgőzök által annyira tűzveszélyessé válnak, hogy a legkisebb ok is elegendő arra, hogy azoknak meggyulladását előidézze. A hőfutás által fejlődő melegmennyiség oly hirtelen növekedik, hogy rövid időn belül a temperatura a 300 C°-t is elérheti; ilyen hőmérsékletnél pedig a legtöbb szerves anyag meggyullad. Ha most továbbá figyelembe vesszük, hogy ezek a felszabadult szálak fűrészpórt stb. nemcsak lerakódnak, hanem a műhelyek levegőjét is sűrűn megtöltik, képzeltető, hogy az esetleg keletkező tűz mily hamar ölthet olyan mérvet, hogy az egész gyárat is elpusztítja.

A gyári tüzesetek forrását néha a surlódás okozta szikraképződésben is keresik. Malmokban gyakran előfordul, hogy a kőjáratoknál a kövek közé belekerült vasdarabka által vagy a járókő rossz kibalancirozása folytán a köveknek egymáshoz ütdéséből szikra keletkezik, mely a kövek között levő, amugy is felmelegedett őrleményt meggyújtja. Hasonló eset történt néhány év előtt egy németországi limeungyár égésénél, ahol a parafapor... őrléséhez használt kőjárat szikraképzése folytán a parafapor meggyulladt. Az ott foglalatostkodó munkás azonnal észrevette az izzó parafát, amely a kőjárat alatt elhelyezett zsákba fojrt és hogy azt eloltta, a kezében levő lapáttal reá ütött. Ezáltal azonban a parafaport annyira felkavarta

Kárpátoktól le az Al-Dunáig
Egy bős üvöltés, egy vad zivatar
Szétszórt hajával, véres homlokával
Áll a viharban maga a magyar.
Ha nem születtem volna is magyarnak,
E néphez állanék ezennel én,
Mert elhagyott, a legelhagyatottabb
Minden népek közt a föld kerekén.

Oh mily szükségé van összetartásra és egyetértésre a magyarnak! Magyar föld hord, magyar levegő táplál minket, magyar szív dobog bennünk, közös az örömünk, közös a bánatunk, érdekeink azonosak. Ne keressük tehát az ellentéteket, melyek széttagolnak, hanem közös erővel keressük a kapesot, mely összehuz, összeforraszt, összetart bennünket. Eltérhetnek egymástól vallási, politikai, társadalmi és tudományos nézeteink, meggyőződésünkért talán sikra is szállunk. De ebben a szellemi párbajban se feledkezzünk meg arról, hogy egy nemzetnek vagyunk fiai s hogy akivel viaskodunk, az test a mi testünk, vér a mi vérünk. Lehetünk ellenfelek, de nem ellenségek, a jelzett téren összemérhetjük fegyvereinket, hogy győzzön a jobb. A szabadelvűség ne legyen csak pusztá fogalom, üres frázis, hanem szent, életfentartó valóság, mely aranyfonalakkal szője át társadalmi életünket. Mert a magyart megölni, elpusztítani nem tudja idegen erő — a magyart meggyilkolni csak magyar kéz képes.

5. A zászló jelképe a szeretetnek, melynek

talanságot kívánom nektek. . . És e kívánságom telje sülni fog, mert a szeretet, melynek zászlaja alatt küzdök, hallhatatlan. Mert elmulhatik minden, de a szeretet nem szünik meg még életünkkel sem. Megszünik a hit, mert amit hiszünk, azt színről-szín látjuk, amit reménylünk, az valóra válik, csak egy kötelességünk lesz odafönn: szeretni mindörökké! Együtt az emberiség háláját, áldó jó kívánságait is tolmácsoljanektek. S ti, igen tisztelt Uraim, kik távol vidékről eljöttetek, mint képviselői, mint testvérei a tüzoltó-testi letnek és szövetségnek, hogy ünnepségünket nemcsak fényessé, impozánssá, hanem bensőségesse tegyétek, fogadjatok lelünk mélyéből fakadó üdvözetünket és köszönetünket. Vigyétek szójjel a szélrózsa minden irányába a emberiség elismerését, mely szerető szívvel, feltéken gonddal néz reátok, mint lelkéből lelkedzett gyermekeire. Vigyétek el egyttal egy magyar embernek, egy magyarpapnak áldását!

És most igen tisztelt Uraim, átadom kezetekbe ezt megszentelt zászlót. Emléklül én is beleillesztettem nyelémbe egy szegét. De a zászlóhoz fűződő eszmék szegek, melyeket itt hagyok szívetekben s amelyek bízalomszavára engemet oly meleg szeretettel és kitüntözéssel bizalommal meghívtatok. Ezek a szegek, ezek az elvek, melyek minden igaz magyar életprogramját kell, hogy képezzék, lelketek mélyén legyenek kiszakíthatatlan

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

A kaposvári nagy nap.

— Eredeti tudósítás. —

A szokásos sablont jóval túlhaladó ünnepélyről számolhatok be.

Somogyvármegye szívében, május 23-ikán kettős örömnappal volt. A kaposvári önkéntes testület 30 éves fennállásának jubileumát ülte meg, a somogyvármegyei tűzoltó szövetség pedig 10 éves fennállása alkalmából zászlót avatott. Az ünnepségen, melynek sikerült volta, kifogástalan rendezése, a fáradságot nem ismerő Szabados Imrét dicséri, résztvevő Kaposvár társadalmának számottevő tényezője mind s megjelent azon gróf Széchényi Viktor vezetése alatt a magyar tűzoltók bizalmának legfőbb állásu letéteményese: az Országos Tűzoltó-Szövetség elnöksége is.

Talán mondanunk is felesleges, hogy — vidékről lévén szó — ez utóbbi körülmény tette a szokottnál jelentősebbé az ünnepet. Viszont azonban ennek ténye szinte természetes volt, tudva azt, hogy Szabados Imre az országos elnökségnek is tagja; a vármegyei szövetségek révén pedig összes vármegyéink között ma Somogyvármegye utján tartozik a legtöbb község az Országos Szövetség kötelékébe, — ami első sorban megint csak Szabados agilitására vezethető vissza. A lankadatlan buzgólkodás eme kétségtelen eredményét honorálandó, használta fel Elnökségünk a kettős ünnepség alkalmát arra, hogy Kaposvárra leránduljon. S ugyanez indította Adorján Antal belügyminiszteri osztálytanácsos urat is, mint a somogyvármegyei Tűzoltó-Szövetség diszelnökét arra, hogy megjelenésével az ünnep fényének emeléséhez hozzájáruljon.

A 22-én este 8:10 órakor érkező elnököt, gróf Széchényi Viktort és kíséretét, Kaposvár város közönsége nevében, az előljáróság élén, Kovács Soma, h. polgármester fogadta. Üdvözlő beszédében hangsúlyozta, hogy „a város közönsége tiszteletet érez ugyan mindazokkal szemben, akik szívökben az emberbaráti szeretet örök tüzeit táplálják és hatványozott mértékben átérzi ezt ép a jelenkorban, amikor mindenütt az anyagiakért való tülekedés lép előtérbe: de e tiszteletet kifejezésre is kívánja juttatni a tűzoltó-intézmény apostolaival szemben, akik a felebaráti szeretetet nemcsak érzelmeikben, hanem tetteikben is nyilvánítják!”

Elnökünk megleghangu válasza után, a vendégek a mentőcsapat sorfala közt vonultak kocsijukhoz. Este a Koronában vacsora volt, melyen a megjelent csurgói, nagyatádi, berzencei, fonói, marcalii, igali, dombóvári, pécsi és székesfehérvári tűzoltóságok képviselői a Budapestről Mátrai Antal

az országos szövetség elnöksége rövid ülést tartott, melyet követőleg nyomban a versenyek vették kezdetüket. Közvetlen ezután pedig a zászlószentelés következett.

Zászlóra az egyes tűzoltóságoknak nincsen szüksége. Ez ma már kiforrt, megállapodott, kijegecedett, általánosan elfogadott vélemény s ilyen is marad. És a somogyiak mégis megtalálták a módját annak, miként lehet a reménynek és bizalomnak, összetartásban rejlő erőnek és szeretetnek szép symbolumát, a zászlót is beleilleszteni nemes eszménk szolgálatába. Mert amire nincsen szüksége az egyes testületnek, ugyanaz, mint az összetartozandóság, együttérzés és haladás jelképe, egy vármegyei szövetség birtokában, az eszme propagálására, a nemes vetélkedés élesztésére s ezzel a buzgóság növelésére teljesen alkalmas. Az egyes testület harcra, küzdelemre, tűzhöz csakugyan nem vonulhat fel zászló alatt: ellenben egy barátságos mérkőzésre, az együttérzés istápolására s a haladás terjesztése s megerősödése céljából egyazon vármegyéből egybeseregülő bajtársak összetartozandóságát miért ne jelképezhetné a zászló?! Egy vármegyei szövetségnek ünnepélyes felvonulásánál, a humanizmus szabadság-szerető magyar katonáiból álló csapatnak az élén miért ne lenghetne a mi címerünkkel ékes lobogó?!

Ezuttal a kaposváriak szerezték meg a zászló őrzésének jogát azon a versenyen, a melynek dzsúrije ekkép alakult:

Időmérő: gróf Széchényi Viktor, elnök.

Dzsúri-tagok: Breuer Szilárd, a székesfővárosi hivatásos tűzoltóság tisztje, az országos szövetség titkára, továbbá Szabó Gyula és Vida Pál, az országos szövetség előadói. Végre Reményi Samu, a somogyvármegyei szövetség elnöke és Pataki Ignác, a marcali járás tűzrendészeti felügyelője.

Először saját csapatbeli tiszt vezénylete alatt skolaszerelést mutattak be a versenyző testületek. A szerelésre nézve az országos szövetség egységes gyakorló szabályzatának 1905. évi (harmadik) kiadásában foglalt előírás volt a mérvadó. Azután gyors-szerelés következett. Végre pedig egy zárt borítékban kézbesített taktikai feladat megoldása került sorra.

A gyors-szerelést és a visszaszerelést alábbi időben végezték:

1. Csurgó . . .	41:9 mp.;	vissza: 1 p. 24	másodperc
2. Berzence . .	47 ¹ / ₂ " "	2 " —	"
3. Nagyatád . .	48:2 " "	1 " 26	"
(kocsifecskendő)			
4. Kaposvár . .	51:4 mp.;	vissza: 2 p. 32	másodperc
(mozdony és tömlőorsó)			
5. Honvédsapat	1 p. 1 mp.;	vissza: 2 p. 07	másodperc
6. Fonó . . .	1 " 4 " "	3 " 05	"
7. Nagyatád . .	1 " 9 " "	3 " 04	"
(mozdony).			

A taktikai feladat megoldásánál Kaposvár a vízvezetéknek, mint elsőrangú vízforrásnak, előnyeit ügye-

Benzinmotor felállításának kellékei.

A benzinmotor felállítása Budapesten a következő feltételek kikötése mellett engedélyeztetik, u. m.:

1. A motor, valamint annak kipuffogó üstje, teljesen önálló alapzatra szerelendő, amely a szomszédépület alapmélységének megfelelő mélységben s minden oldalról legalább 0.15 m. vagyis egy téglaszélességben szigetelő (pusztán levegőt tartalmazó) aknával legyen körülvéve. Az akna, hogy piszok ne hulljon belé, alkalmas módon, de lazán befödendő.

A szomszédal határos falra, avagy oly szerkezetartóra, mely e falon nyugszik, csapágyat vagy gépet felszerelni tilos. Ha a szomszéd telek határvonalától mérve 3 méteren belül helyezik el a motor alapját, úgy a hatóság hangszigetelő fal emelését is előírhatja.

2. A kellő nagyságúra méretezett puffogócsőnek nyílása, ha közönséges kéménybe torkollik, úgy e kémény vagy kürtő egyidejűleg más célra, egyéb füsttermékek elvezetésére, nem szolgálhat. Maga a kürtő pedig a közvetlen szomszédságában levő épületek legmagasabb tetőgerincénél még egy egész méterrel magasabb legyen.

3. A motort hajtó benzin eltartására szabványos benzinkamra létesítendő.

Mit értünk szabványos benzinkamra alatt?

A benzin eltartására szolgáló kamra oly különálló falazott helyiség, melynek fedélszerkezete könnyű, de tűzbiztos, vasajtaja pedig jól záródó s az ajtóküszöb legalább 30 cm-nyire magasabb legyen a fenéknél, mely kibetönírozandó. A betorban az elcsesepgő benzinrészesekék összegyűjtésére egy kollí eséssel bíró medence készítenendő. Ezt a medencét elterített száraz homokréteg is helyettesítheti, a homokot azonban, mielőtt teleivódott, friss másik réteggel kell kicserélni.

A kamra szellőztetésére egy a szabadba vezető kéményszerű nyílás létesítendő, melybe a szellőztető nyílások a helyiség legmagasabb és legmályebb pontjaiból kell, hogy betorkoljanak. Két-két szellőztető nyílás ugyanazon magasságban, de átlósan nyílik a szabadba s mind a négy nyílásnál a Davy-féle lámpához hasonlóan, dupla sodronyszövet falazandó be, köztük legalább egy centiméter hézag hagyatván. A sodronyszövetek biztosítására megfelelő fémből való rács alkalmazandó. A szellőztetés szabályozására jól záródó vasajtócskák szolgáljanak.

Az alsó szellőztető nyílások helyett, tudva azt, hogy a benzinpárak a levegőnél $2\frac{1}{2}$ -szer nehezebbek, még célszerűbb a kamra vasajtájának küszöbköve alatt, vagyis a betonfenék színvonalában egy vízszintes aknát készíteni, melybe hasonlóképen sodronyszövet falazandó be.

A benzinkamra világítását csak kívülről bevetített fény szolgáltathatja, e célból a kamra oldalába erős üveglap falazandó. Végül a tulajdonos köteles egy megbízható és a hatóság által elfogadható (vizsgázott) személyt megnevezni, aki elsősorban felelős a benzin kezeléséért s a szerkezetek és egyéb berendezések karban tartásáért.

Mindezekon felül pedig ujabban az is megköveteltetik, hogy a benzint ily szabványos benzinkamrában is csak Henze-féle robbanásmentes hordóban szabad tartani.

Lapszemle.

A vasvármegyei Tűzr. Közlönyben a Tűzoltógyakorlatokról Barabás István ezeket írja:

Fődolog legyen első sorban is megállapítani mindjárt az első összejövétel alkalmával a gyakorlatok napjait. Elő kell venni a naptárt s ennek alapján kijelölni azokat a napokat, amelyek az összejövetelek lesznek.

Ezeket a napokat jegyezze fel minden tűzoltó s aztán be is kell tartani e napokat szigorúan. Akár jó az idő, akár rossz. Nincs helytelenebb, mint az, ha az előre megállapított napon való összejövetelet az időjárástól teszik függővé. Így sohasem biztos senki abban, lesz-e összejövétel, vagy nem.

A kijelölt napokon okvetlen jöjjön össze valamennyi működő tag; előre kért engedelem, vagy utólagos igazolás nélkül el ne maradjon senki. S ha mégis elmaradoznék egyik-másik, az ellen azonnal szabályszerű eljárás indítassék meg.

Persze, hogy a legjobb példával magának a parancsnoknak kell elűjárni és a többi tisztnek. Néhol a tisztek azt hiszik, hogy ők mintegy nyugalomba vannak helyezve, nekik el is szabad maradniok az összejövetelekről. Ez igen nagy hiba. A tiszteknek minden összejöveteleknél jelen kell lenniök, még pontosabban, mint a legénységnek. Hisz azért választattak a tűzoltóság élére, hogy mindenben elűjárjanak.

A parancsnok aztán legyen leleményes. Ha alkalmatlan az idő a gyakorlásra, akkor ne eresse szét a csapatot, hanem tartson valamely védett helyen iskolázást. Neki mindig készen kell lennie, hogy az időt hasznosan tudja értékesíteni, s ezért minden egyes összejövetelekre már előre meg kell magában állapítania, hogy mit fog csinálni gyakorlatul alkalmas időben, s mit fog csinálni, ha az idő gyakorlásra nem leend alkalmas.

Es kezdje meg a munkát mindig a kitűzött pontos órában. Ne várjon addig, amíg az esetleg hiányzóak is oda potyadoznak, mert különben napról-napra több lesz a késedelmeskedő, számítván arra, hogy ugyis bevárják; míg a pontos megkezdés a késedelmeskedőket is pontosságra fogja indítani.

A gyakorlásban aztán legyen rendszer. Minden alkalommal — amikor gyakorlás tartható — legyen egy kis rendgyakorlat. Csak annyi, amennyi a tűzoltói tennivalókhöz szükséges. — Legyen aztán iskolai szerelés. Itt a főszó a fogásokra, a gyors mozgásra és a szerelési irány betartására kell fektetni. Legyen végül minden alkalommal egy kis taktikai próba. Kezdetben a legegyszerűbb támadási tervet kell bemutatni és víz nélkül, a gyakorlatot mindaddig ismételni, amíg az teljesen hiba nélkül nem megy. Vizzel legfőlebb az utolsó támadási gyakorlatot kell végezni.

A támadási gyakorlat végbevételét aztán mindig meg kell beszélni, megmagyarázván az okot, amiért ezt vagy azt így meg úgy kellett csinálni. Ha mindama körülményeket, amelyek minket a vezérlésben irányítottak, a testület előtt is felföldjük, akkor a tűzoltók maguk is fokról-fokra leleményesebbek lesznek, s tűz esetében maguk is könnyebben eltalálják a tennivalót és parancsainkat bizonyára helyesebben fogják fel.

Es ha így járunk el nem lesznek unal-

Az I. Magy. Ált. Biztosító Társaság alapítványi Okirata.
Budapesti tapasztalatok. Irta: Kállay Imre. —
Tűzek keletkezésének okai gyárakban. Irta: Pályi
Oszkár. — Ünnepi beszéd. Tartotta: P. Kiss Arisztid.
— Szövetségeink köréből: A kaposvári nagy nap. Irta:
Felvidéki. — Pályázati hirdetés. — Benzinmotor
felállításának kellekei. — Lapszemle. — Különfélék. —
Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **Gróf Széchenyi Ödön** basa, ki trónjától megfosztott Abdul Hamid szultánnak kedveltje volt, az új törökök előtt is népszerű ember. A törökországi nagy fordulat tehát őt nem érintette: Konstantinápoly tűzoltó-generálisa volt és marad Széchenyi basa.

— **Gróf Erdődy Tamás**, vasvármegyei tűzfelügyelő, külföldi újabb tanulmányutja előtt, 5 napot ismét Budapesten a hivatásos tűzoltóságnál töltött voluntér gyanánt.

— **Scsorbovszki Szaniszló**, Budapest tűzoltó-főparancsnoka május végén a Székesfővárosi Tanács megbízásából künnjárt Nürnbergben, ahonnan a 35 ezer koronás autolétra került hozzánk és ahol a Braun cég gyárában másik két megrendelt szernek, nevezetesen egy 3 hengerű autógőzfecskendőnek és egy autoszénsavas fecskendőnek az át vételét megelőző próbáit ejtette meg. Mindkét szernek ismertetésére annak idején sort kerítünk, most csak annyit jegyezvén meg, hogy a fővárosi hivatásos tűzoltóság számára megrendelt eme szerek közül a szénsavas fecskendő július végéig Nürnbergben marad, hogy az ugyanott július havában tartandó német birodalmi tűzoltó-szövetségnek közgyűlése alkalmából rendezni szándékolta szerkiállításon, az ott megjelenő külföldi bajtársaknak is bemutatassék. A Braun-fele nürnbergi gyárba 4 hétre a fővárosi tűzoltóságnak egy gépésze is ki volt küldve.

— **Genkoff Iván**, Rusztschuk város tűzoltó-parancsnoka, 12 bolgár önkéntes tűzoltóság begyakorló-mestere, Bulgária itteni főconsulának és a mi bolgár consulunknak ajánlatával jelenleg Budapesten időzik abból a célból, hogy a magyar főváros tűzoltói intézményének szervezetét és működését tanulmányozza.

Leégett község. Pásztorháza községet nagy tűzvész majdnem teljesen elpusztította. A tűz reggel kilenc órákor keletkezett és késő estig tartott. Több száz tűzoltó, köztük Erdődy Tamás és Lajos grófok, valamint Széchenyi Rezső gróf továbbá több stájer tűzoltó-egyesület vonult ki és munkálkodott a lakossággal együtt a tűz oltásán, amely azonban a nagy szélvihar következtében lehetetlen volt. A tűz 74 házat hamvasztott el teljesen a melléképületekkel együtt. Száznegyven család maradt hajlék és kenyér nélkül s ezeknek a szomszéd községek adták az első segítséget. A kár meghaladja a háromszázezer koronát. A borzasztó veszedelem hírére valóságos mozgósítás képe bontakozott ki a vidéken. Hosszu sorokban követték egymást a tűzoltókocsik és valóságos tűzoltó hadrost gyűlt egybe a vész színhelyén. Csakhogy

— **Franciaországban** tavaly a biztosító társaságok 77 millió korona tűzkárt fizettek ki.

— **Svédhonban** a 30 ezernél több lakossal bíró városokban mindenütt hivatásos tűzoltóságot szerveztek. Amíg azonban nálunk a 120 ezer lakossal bíró Szegednek is csak egy tiszte van, addig a svédeknel már a 21 főnyi csapatnál is legalább kettő a tisztek száma, ami volta képen másként nem is képzelhető. Mert ha a tűznél és a gyakorlatoknál az őrmester helyettesítheti is a parancsnokot, a csapat adminisztrációja, fegyelmezése tekintetében már kifogásolható ez a beosztás; a bizottsági eljárásoknál pedig egyszerűen lehetetlen helyzet áll elő. Vidéki városaink hova-tovább kénytelenek lesznek a külföldi példa követésére s minél előbb határozzák el rá magukat, annál kevésbé teszik ki kockázatnak tűzoltó intézményük szervezetét.

— **Hamburg** városa, melynek körülbelül annyi lakosa és háza van, mint Budapestnek, most építteti azt a szertárát, melyben épügy négy elektro-auto (1 tololátra, 1 gőzfecskendő, 1 szénsavas fecskendő és 1 szerkocsi) fog készletben állni, mint a mi IV. kerületi őrségünkön, a központi városházán. Tűzoltóságának tiszti létszáma azonban össze sem hasonlítható a mienkkel. Nálunk van 6 csapat-tiszt és 1 kezelő-tiszt: Hamburgnak ellenben van 12 tűzoltó-tisztje, 5 tiszt-helyettese (segélydíjas gyakornok) és azonkívül 8 kezelő- és irodatisztje.

— **A vízsórók** (sprinkler) berendezését, melyek bizonyos hőfoknál kiolvadó ötvözetük révén, tűz esetén önműködőleg funkcióba lépnek és az illető helyiség (raktár, műhely, szinpad) felett elhelyezett víztartó tartalmát a lángba borult helyiségbe zudítják, leginkább angol és amerikai példákra való hivatkozással ajánlgatják. Budapesten azonban dacára annak, hogy a biztosító társaságok díjleszállítással is pártfogolják ezt a rendszert, a vízsórók berendezése eddig nem vett valami nagy elterjedést. A költséges első beruházáson kívül ugyanis ellene szólt az a tapasztalat, hogy ezek a sprinklerok rendszeren éppen akkor mondják fel a szolgálatot, amikor komoly szükség lenne rájuk. Ujabbán és éppen Amerikából egy második nagy hátrányosságának a hírért vesszük. New-Yorkban egy ötemeletes gyár harmadik emeletén tűz támadt, a vízsórók működni kezdtek. A jelzésre kivonult tűzoltóságnak azonban nem a tűzzel, hanem a vízzel gyűlt meg a baja. A tüzet rövidesen eloltották, ellenben a vízsórók működésének a megszüntetése nem sikerült. Az elállíthatatlanul alázuhogó víztömeg a raktárakban s alsó emelleteken sokkal nagyobb kárt okozott, mint aminő pusztán a tűzoltóság beavatkozása mellett a tüztől származhatott volna.

— **Gyors tűzjelzés.** Városi parancsnok, ki csapatával a szomszéd kis községbe megérkezve, teljesen eloltott tüzet talál, csodálkozva kérdi:

— Hát mikor keletkezett ez a tűz nálatok?

— Reggel kilenc órákor!

— És csak délután három órákor hívtok bennünket segítségül?

— Addig a táviratot fogalmazzuk!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

— H. A Kereskedelmi miniszter a budapesti m. kir. állami felső ipariskolában a budapesti tűzoltó testületek szövetsége által rendezett tűzoltó tanfolyamot, miként ez lapunk márciusi számában is olvasható volt, 1908. évi 105684/VI. sz. a. engedélyezte.

G. Miniszteri rendelet arról, hogy új házaknál, a lakhatási engedély kiadása előtt, az ellenőrző mérnök és a tisztiorvos által fogantatott eljárásan a tűzoltó-parancsnokság is hivatalból résztvegyen — még n i n c s. Budapestben is csak ott vagyunk még, hogy — 1895 óta — a nagyobb magánépületeknek s különösen a tűzveszélyes gyárak, áruházak, színházak stb. középületeknek tervrajzát, az építési engedély kiadása előtt, betekintés végett és tűzrendőri szempontból szükségesnek ítélt netáni kikötések megtehetése céljából, a tűzoltó-főparancsnoksághoz is átteszik.

K. Robert Keller, Grosswien Kaisermühlen városrész önkéntes tűzoltóságának a tagja, foglalkozására nézve

agens, aki tűzoltószereket és különösen extinktöröket közvetít. Színháztűzet közelről soha életében nem látott. Csak természetes tehát, hogy szerinte a Nemzeti Színház jan. 18-iki tűzét extinktörökkel kellett volna elfojtani. Aki még nem volt kénytelen igazi nagy vaddal szembenézni, az oroszánvadászatra is hajlandó flóbert puskával elindulni.

Sz. Az a választmány azért helyezi előbbre a városi iparost a vidéki parasztnál, mert ott az érsekség óriási latifundiumán önértékes földmives-osztály nem is igen fejlődhetett. Nem lévén föld, amit megvásárolhasson, vagyonosodásának, anyagi gyarapodásának is útja van vágva. A kötött birtokok közelében tengődő földmives nép mindenütt ilyen, önnállóságra képtelen, alsóbbrendű. Ahol a földhöz ragadt szegénységéből ki se gubózkodhatik a föld népe, ott bizony a modern állam igényei, követelményei egész mást jelentenek, mint egy jövőjében biztható, a röghöz joggal ragaszkodó, mert házat és földet szerezni, önálló existenciát alapítani képes munkás osztály előtt. Csak ott van a haladással lépést tartó, a hazai föld szeretéhez köthető, önértékes, honmentőre is alkalmas parasztság, ahol a vagyonosodásnak nincsen áthághatlan akadálya.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt Geittner és Rausch tulajdona) fecskeendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.

Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság

Budapest,
VI., Váci-ut 69

GYÁRT:

◁ Gőz-, motor-, tűzifecskeendőket és kútszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON

es. és kir. udvari szállítók, gyárának:

tűzifecskeendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.

Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigaszínház térszékségében).

Mátrai, Feik és Társa

Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.

Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.

Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorokat.

Walszer Ferenc

tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémtömlő

Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán

Budapest, VIII., József-körút 35.

GYÁRTUNK: tűzifecskeendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű

tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat

és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA es. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Tsa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

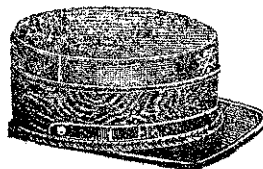
Szállítanak

automobil-, gőz- és motorfecskeendőket, kocsit, mozdony- és targoncafecskeendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„Optimus” kézi tűzoltókészülék

ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . 65 K.
10 1/2 " " " . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat legjobban és legolcsóbban készít

Ritscher Zsigmond és Fia Kőrmenden.

Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány - Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arcképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arcképeivel együtt I korona beküldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezgyár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Huneecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján. Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított. A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hová az előfizetések hirdetések díja is küldendő.	Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90-33.	Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár. A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy „tisztellett-díjért.”
--	--	--

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Tartalékalapok. *)

Mint e lapok májusi számában olvasható volt, Országos Szövetségünk elnöksége egyszerre nyolc kérdésre hirdetett pályázatot. A pályadíjak összege kétezer koronát tesz ki.

Az a fórum tehát, amelynek a felébredt tudásszomj csillapításán kívül a szakma művelését is előmozdítani módjában áll, végre szakított eddigi felfogásával, mely a tőke gyűjtését látszott főcéljának vallani és immár nem sajnálja fel is használni felgyült vagyonát, amelynek befektetésére, gyümölcsözőbb elhelyezésére, a szellemi termelés istápolásánál jobbat csakugyan nem választhatott.

Amíg azonban legfőbb vezetőségünk így egyik elsőrangu kötelességének nemcsak tudatára ébredt, hanem szerencsésen eljutott e kötelesség teljesítéséig is: addig egynémely régi, rendezett viszonyok közt élő, tőkeerős testületünk még mindig nem tud szabadulni az ósdi gondolkozás ígézetétől.

Előttem fekszik néhány évi jelentés, köztük a fejezővármegyei szövetségnek jelentése is. Beszámol valamennyi, nemcsak azokról az intézkedésekről, amelyek megtétele a testületek prosperálása és tűzrendészet gondozásá-

nak érdekében mutatkozott szükségesnek, hanem számszerű elszámolást is ad mindegyik arról is, hogy a vagyon hova fordított, miként használtatott fel és különösen, hogy mennyivel gyarapodott.

A vagyonnak, mint befektetett tőkének, ha nem akar holt tőke lenni, önkéntlenül kell hasznot hajtani. Az önkéntes testületekbe fektetett tőke is meghozza ezt, ha nem is közvetlen haszon gyanánt. Szerintem azonban a „magánvagyon” és az „egyesületi vagyon”-közt némi különbség van: Az előbbi, hogy minél gyümölcsözőbb legyen, forgó tőkét igényel, ami megfontolt takarékossgot tételez fel: az utóbbinál ellenben a forgó tőkét maguk az egyesületi tagok és ezek buzgólkodása képviselvén, a rendelkezésre álló vagyon felhasználásánál inkább a fundus instructus gyarapítása a fő.

Ebből az következne, hogy az a vezetőség jár el helyesen, amelyik a szerek beszerzése, felszerelések kiegészítése, őrtenyák minél célszerűbb berendezése és a harcot előkészítő intézkedések minden áron való keresztülvitele terén a legmesszebbmenő bőkezűség által vezérelteti magát. De a legtöbb parancsnokságnál nem ez irányzattal, hanem a magánvagyon okszerű kezelésének egyszerű kópiájával találkozunk. Nem abban keresik és találják pénzbeli sáfarkodásuk

*) Ismeretlen kézből vettük a fenti cikket, de helyt adunk neki, már csak azért is, hogy a fejezővármegyei szövetségnek alkalmat nyujtsunk az érdemleges válaszára. (A szerk.)

lényegét, hogy a vagyon felhasználásával berendezés és felszerelésbeli hiánytalanság révén, a tökéletest megközelítő akcióképességet biztosítsák: hanem magánember módjára abban kéjelegnek, hogy előre nem látott kiadások fedezésére van fedezetük és amellet még megtakarítást is tudnak felmutatni.

Véleményem szerint ezt a nyárs-polgári felfogást jó lenne kiküszöbölni tűzoltóságaink pénzkezeléséből. Mert amikor pl. a fejérvármegyei szövetség avval hivalkodik, hogy 1943 K pénztári maradványon és 7400 K érték-papiron kívül 2092 K tartaléktőkéje is van, hát ez valamely közkereseti társaságnál szépen hangzik ugyan, de egy tisztán a közérdeket szolgáló testületek szövetségénél teljesen célját tévesztett irányzat, amely mellett maga az ügy csak rövidséget szenved. Mert hogy akármely tűzoltó szövetségénél avagy tűzoltó testületnél ne várna ma kielégítésre annyi szükség, amennyire nem 2092 K, de ennek tiszterese sem lenne elég, annak bizonyítását valószínűleg senki sem merné megkockáztatni. Ez a fejérvármegyei vezetőség mégis azt nézi feladatának hogy a mának szükségletét negligálva, egy későbbi idő számára takarékoskodjék,

„Azért igyekeztünk — mondja szó szerint az évi jelentés — a vagyont és a tartaléktőkét gyarapítani, hogyha majd a tűzrendészeti törvény életbe lép, a tűzrendészeti közigazgatás ellátásában, vármegyénknek hathatósabban lehessünk a segítségére.“ A fejérvármegyei szövetség tehát csak azért takarékoskodik ma, hogy annak idején, mikor voltakép már nem is reá leszzen bizva a tűzrendészeti közigazgatás, — büszkén kivághassa a rezet.

Az egyes ember magánéletében ezt előrelátásnak, erénynek hívhatják. Mert az egyes ember, főleg mikor első generációban szerepel; amikor, mint a leendő utódok élő őse, a maga szerzte vagyont majdani örökösei számára ku-

tól fogva stabilitásra és erőteljes virágzásra hivatott testületnél vagy szövetségénél, ez nem lehet helyes módja az alapvető munkának. Ellenkezőleg akkor alapozzuk meg jobban a létjogosultsággal nem csupán máról-holnapra bíró tűzoltóságok jövő életét, ha a jelenben használjuk fel a rendelkezésre álló anyagi erőt az intézmény erősítésére, megizmosodására.

A biztosabb, az erőteljesebb fejlődés a tűzoltóságok életében nem a tartaléktőkék gyűjtése, hanem azok nagyon okos felhasználása, befektetése révén indulhat csak meg.

Mert ismétlem, akkora vagyon, amit ma még fel nem lehetne célirányosan használni és ennél fogva olyan vagyon, amit a jelen szükségleteit ki nem elégítve, félre lehetne tenni, tűzoltóságainknál még nincs és — az én szerény véleményem szerint egyelőre — ne is legyen.

Ch.

* **A szatmárnémeti** nagygyűlésnek a rangjelzésre és a szolgálati érmekre vonatkozó határozatát a somogyvármegyei szövetség tudvalevőleg meglebbbezta. A felebbezést a Belügyminiszterium most leküldte a székesfővároshoz véleményezés végett. Az illetékes ügyosztály vezetője Almády Géza, tanácsnok, a tárgyat dr. Raisz Rezső, tanácsjegyzőnek osztotta ki.

* **Tűzpróbák.** Amint a hivatalos részben olvasható, július 17-én, az elnökségi ülés napján, délelőtt 11 órakor, a székesfővárosi tűzoltóság gyakorlóterén néhány már ismert és illetőleg kipróbált tűzoltószer mellett a Perkeó nevet viselő tűzölő kis fecskendő is bemutatásra kerül. A gyakorlatban ennek az extinktórnek kipróbálására a Prinz Heinrich vezetése alatt nemrég lefolyt Berlin—Budapest Wien—Müncheni automobilversenynél kínálkzott alkalom. Mikor ugyanis Budapesten a Tatterzál területén berendezett garázsban az indulás előtt, a versenyzők automobiljok tisztításával voltak elfoglalva, a 616-os gép benzintartályának tartalma lobbót vetett. S míg a helyszínén szolgálatot tevő két fővárosi tűzoltónak homokkal való beavatkozása alig mutatott csak némileg is eredményt, addig az alkalmazásba vett Perkeó sugara, a benzintartály oldaláról és aljáról bevezetve, minden további veszélynek elejét vette. A garage oszlopán már csaknem a tetőig felcsapó lángok kioltottak.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség elnöksége f. évi július 17-én, d. u. 3 órakor Budapesten, saját helyiségében ülést tart, melyre az elnökség tagjait, valamint az érdeklődő kebelbeli tiszteket tisztelettel meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

1. Jelentés a közig. s egyéb tanfolyamok eredményéről.
2. Az orsz. szaktanfolyam rendezése; a jelentkezettek felvétele; a stipendiumok kiadása.
3. Pénztárnok jelentése az év II. negyedéről.
4. Folyó ügyek.
5. Netáni indítványok.

Ugyancsak ez alkalommal d. u. 1/23 óra-kor a segélyezőpénztár elnöksége is tart ülést, amelyen a folyó segélyezések kerülnek elintézés alá.

Az ülés napján d. e. 11 óra-kor a fővárosi tűzoltóság gyakorlóterén (X., Orczy-ut) a Belügyminiszterium felhívása folytán több tűzoltószér (Perkeo benzint oltókészülék, Optimus extinktör, Geizer-féle ugróponyva, Köhler-féle új szerkezetű benzinmotoros feckendő) kipróbálása fog megejteni, amely bemutatóra az előadók figyelmét ez uton hívjuk fel.

Budapest, 1909. június 24-én.

Dr. Óvári Ferencz,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Jegyzőkönyv.

Felvételtek Kaposvárt 1909. május 22-én a Magyar Országos Tűzoltó-Szövetség segélyezőpénztárának elnökségi ülésében.

Elnök: Gróf Széchenyi Viktor. Jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: dr. Óvári Ferenc alelnök, dr. Balogh Dezső pénztárnok, Barabás István, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, dr. Rüll Béla, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók. Elmaradását kimentette Tankóczy Gyula előadó.

15. Elnök az ülést megnyitván, titkár jelenti, hogy az elmúlt ülés óta kiutalványoztatott Széier Ignác segélye a felterjesztésnek megfelelően; Sztuhán Bélának az I. magy. ált. biztosító társasághoz közvetlenül benyújtott kérvényét pedig nevezett társaság elutasította. Tudomásul vétetett.

16—19. Ujvidéken a január 22-én előfordult robbanás alkalmával Kast Jakab fején és hátán 23 nap alatt gyógyult zúzódást, Lapitz Imre vállán 10 nap alatt gyógyult zúzódást, Kleiner Mihály ujján 10 nap alatt gyógyult zúzódást szenvedett.

Bár a parancsnokság tájékozatlansága folytán a bejelentés elkésve érkezett be, az elnökség mégis méltányosságból Kast Jakabot 70 K, Lapitz Imrét 40 K, Kleiner Mihályt 30 korona segélyre terjeszti fel az I. magy. ált. biztosító-társaság alapítványához s dr. Óváry Ferenc alelnök indítványára egyben határozatilag kimondja, hogy ezen alapítványból ezentul méltánylást érdemlő esetekben napi 2 K-nál magasabb segélyeket fog javaslatba hozni.

20. Hütter Mór (Bakony-Szt.-László) március 31-én tűznél ujján és arcán 16 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett és elnöki felterjesztésre az I. magy. ált. alapítványából 32 K segélyt kapott. Tudomásul vétetett.

24 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett s elnöki felterjesztésre 50 K segélyt kapott az I. magy. ált. alapítványából. Tudomásul vétetett.

22—32. Veszprémben április 2-án tűznél Babos György orrán 27 nap alatt gyógyult égési sebeket, Horváth József kezén 21 nap alatt gyógyult égési sebeket, Beiczer Ferenc lépcsőről való esés folytán 33 nap alatt gyógyult könyöközódást, Dési László lábán 30 nap alatt gyógyult szúrás, Szélesi Dezső lábán, 33 nap alatt gyógyult égési sebet és zúzódást, Todorán Pál kötőhártyalobot, Beiczer Antal szemsérülést, Huber György zúzódást, Bányai István eszuzos bántalmat, Steigerwald Antal hörghurutot, Tóth-Kotola Béla kötőhártyalobot szenvedett.

Az elnökség az I. magy. ált. alapítványából Babos Györgynek 70 K, Horváth Józsefnek 60 K, Beiczer Ferencnek 60 K, Dési Lászlónak 60 korona, Szélesi Dezsőnek 90 K, Todorán Pálnak, Beiczer Antalnak, Bányai Istvánnak, Steigerwald Antalnak, Huber Györgynek pedig a pótlólag igazolandó napok szerinti segélyt hoz javaslatba, Tóth-Kotola Bélát pedig — mert a bejelentett tagok között nem szerepel — kérelmével elutasítja.

33. Weiszpek Béla (Hatvan) április 13-án tűznél lábán szögtől 5 nap alatt gyógyult sérülést szenvedett és elnöki előterjesztésre az I. magy. ált. alapítványából 10 K segélyt kapott. Tudomásul vétetett.

34. Fencz Ferenc (Sentelek) április 11-én tűznél kezén 18 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedvén, elnöki az I. magy. ált. alapítványához 36 K segélyre felterjesztetett, mely összeg részére kiutalványoztatott. Tudomásul vétetett.

35—36. Zentán április 24-én tűznél Sztarcsev Péter szögtől, 8 nap alatt gyógyult szurt sebet, Dudás Máttyás pedig szurt és égett sebet szenvedett. Előbbi az I. magy. ált. alapítványához elnöki 20 K segélyre felterjesztetett és a javasolt összeget megkapta; utóbbi ellenben — mert tagul bejelentve nem volt — kérelmével elutasított. Tudomásul vétetett.

37. Drienkó István (Jánoshegy) április 9-én tűznél a lábára esett, feckendőttől, 14 nap alatt gyógyult zúzódást szenvedett. Az I. magy. ált. alapítványához a gyógytartamnak megfelelő 40 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

38. Torday János (Petrőcz) április 14-én tűznél, a kocsitengelytől ujján 22 nap alatt gyógyult zúzódást szenvedett. Az I. magy. ált. alapítványához 60 K segélyre felterjeszteni határoztatott.

39. Topf Ferencz (Mohács) május 4-én egy asbestöltözettel való tűzpróbánál lábán és kezén 8 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett. A pénztárból részére 16 K segély kiutalványoztatott.

40. Blazsek András (Budapest, önk.) május 3-án tűznél az orsórúdtól, ujján 12 nap alatt gyógyult zúzódást szenvedett s elnöki az I. magy. ált. alapítványához 24 K segélyre felterjesztetett és ezen segély részére kiutaltatott. Tudomásul vétetett.

41. Vida Lajos (Enying) május 5-én tűznél, 10 nap alatt gyógyuló bokarándulást és zúzódást szenvedvén, elnöki az I. magy. ált. alapítványához 20 K segélyre felterjesztetett és ezen segély részére kiutaltatott. Tudomásul vétetett.

42. Volek Antal (Pásztó) április 29-én tűznél kezén 28 nap alatt gyógyult égési sebeket

szenvedett. Bár a testület a pénztárhoz való csatlakozását csak a baleset utáni napon jelentette be, segélyre jogigénye tehát nem volt, az elnökség mégis méltányosságból nevezett 28 K segélyre az I. mágy. ált. alapítványához felterjeszteni rendelte.

43. **Mach József** (Magyaróvár) május 9-én gyakorlaton 8 nap alatt gyógyult horzsolást szenvedett combján. Minthogy a tagok sorában nem foglaltatik, kérelmével elutasított.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.

Kmf.

Gróf Széchenyi Viktor,
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Az ásványolajok szállítására és tartására vonatkozó 2970/1870 és 39215/1894. számú körrendeletek szigorú végrehajtása és az ipartörvény rendelkezései alá nem tartozó oly telepeknek, ahol benzin s más tűzveszélyes folyadékok raktározatnak, megvizsgálása tárgyában valamennyi törvényhatósághoz intézett 1908. évi 36790. VI—a. sz. belügyminiszteri körrendelet:

Addig is, míg az ásványolajok szállítása és tartása tárgyában az 1870. évi május hó 20-án 2970. és az 1894. évi május hó 24-én 39215. sz. alatt kiadott belügyminiszteri körrendeletek a változott viszonyoknak megfelelően módosíthatók, illetőleg egész terjedelmükben átdolgozhatók lesznek: a minduntalan előforduló szerencsétlenségek és balesetek arra indítanak, hogy felhívjam a törvényhatóságot, miszerint utasítsa az alantas elsőfoku rendőrhatalóságokat, hogy a fentebb idézett belügyminiszteri körrendeletek, nemkülönben a robbanó és gyúlékony (tűzveszélyes) folyadékok tartására és árusítására vonatkozólag érvényben levő helyhatósági szabályrendeletek határozmányainak szigorú megtartása felett folytonosan éber figyelemmel őrködjenek, különösen pedig az ipartörvény (1884: XVII. t.-c.) rendelkezései alá nem tartozó oly telepeket és berendezéseket, ahol nagyobb mennyiségű benzin s más hasonló tűzveszélyes folyadékok raktározatnak, saját hatáskörükben haladéktalanul vizsgálják meg s a vizsgálat eredményéhez képest a szükségesnek mutató intézkedéseket a vonatkozó szabályok értelmében tegyék meg. Tett intézkedéséről és annak eredményéről jelentést várok.

Fatelepek és fa-megmunkáló helyek tűzrendészete. *)

Irta: Breuer Szilárd.

A fatelepek és fa-megmunkáló helyek (műhelyek, gyárak) megelőző tűzrendészete azért is kiváló fontosságu, mert tudvalevőleg ott a gyúlékony anyagok nagy mennyiségben való felhalmozása igen könnyen idézhet elő nagy tűzvészt, ha praeventív módon nem gondoskodunk arról, hogy gyulás egyáltalában elő ne fordulhasson, ha pedig előfordult, azonnal észrevétessék és csirájában elfojtassék. Lényeges tehát e helyeken a praeventív intézkedések mellett az állandó és éber felügyelet (örködés) és oly tűzoltóeszközök jelenléte, amelyek egyszerűen gyorsan igénybevehetők, mindig rendben és késznél vannak, másrészt pedig elég hatásosak ahhoz, hogy a rohamosan terjedő égést kellőképen ellensúlyozzák, illetőleg azt elolt-hassák, mielőtt még nagyobb mérveket ölthetett volna. Mielőtt azonban ezen irányelvek bővebb fejtegetésére áttérnénk, nézzük előbb a fának tulajdonságait tűzoltótechnikai szempontból.

A fát általában tűzveszélyesnek tartják, de ezen állítás egy általánosságban odadobva, nem áll meg egészen, mert a fa néha tűzállóbb, mint a kő vagy vas. Mint rossz hővezető (aranyzáma 168, a vas 5000-rével szemben), a hőfok átvezetését lassabban végzi, mint a vas, úgy hogy pl. a vastag deszka-fal mögött lévő tárgyak későbbben fognak kigyulni, mint a vasfal mögött lévők. Tűzpróbák igazolták, hogy a tömör tölgyfagerendából készült, legyalult és mindkét végén befalazott lépcsőfok vagy faoszlop sokkal tovább tartotta meg alakját és nagyobb részt hordképességét is, mint a kő vagy vaslépcsők, amelyek csakhamar bedőltek.

De ezzel szemben hátránya a fának, hogy meggyulad, mihelyt előzetesen a hő behatásának volt kitéve. Ezen behatás folytán ugyanis a fa likacsos lesz és ezen likacsokba gázokat, élelyt kezd beszívni; midőn a hőfok 110 fokot ért el, a fából elpárolgott a vıztartalom s kezdetét veszi a gázok kiáramlása 150 fokig, amidőn szénoxid, szénsav, szénhidrogén száll el és a fának szurkos részei lényeges változáson mennek át; a 230 fokig bekövetkező barnulási időszak után következik a legveszélyesebb, t. i. a 270 fokig végbemenő öngyúlpírszénképződés, amely után, ha öngyulás nem áll be, 300 fokig a fekete elszene-sedés folyik le.

A pírszénképződési időszak a legveszedelme-sebb azért, mert ezen pírszén pyrofor természetű és ha meleg légáramlat éri, rögtön meggyulad. A fekete szén képződésének időszakában ellenben már nincs meg az öngyulás lehetősége.

A pírszén (Rothkohle, Rostkohle) képződése beállhat, ha pl. függőlámpa, gőzcső-vezeték, forrólégesatornák közel vannak a faalkatrészekhez; ha fa-por gyülemlett össze a hővezetékeken, villamos izzólámpákon stb.; ha ilyen csövekre rossz hővédő anyag alkalmaztatott; továbbá kályhánál, tüzelőknél, száritóknál, ahol a hő tartósan — bár megszakításokkal — hat a fára, mivel a felszitt élely a pírszénképződést elősegíti és 2—5 atm. gőz = 120—150 fok meleg ehhez már elegendő. Beállhat a pírszénképződés pl. játéktárgyak,

gyulladnak. Rosszatartott tovább, hogy még a fagerendánál is beállt az öngyulás 100 fokon alul tartós hőfoknál, ha belőle minden nedv kihajtatott és meleg légáramlat érte. A fagyapot 200 foknál (= 15 atm. gőzvezetéknel) 1 óra alatt gyulékony széné lett. A régi és a szuroktartalmu fák általában gyorsabban szenesednek el; utóbbiaknál már 40 fok hő-behatás alatt kezdenek a szurkokból éghető gázok kiválni.

S ezen öngyulási folyamat ellen nem lehet másként védekezni, mint hőfogó lemezek közbeiktatása, továbbá a fának a hőforrástól kellő távolságban való elhelyezése, avagy impregnálás a által, mely utóbbi 540 fokig nyújt védelmet és a fának hőátbocsátó képességét is felette kisebbíti. Alkalmaztatik e célból a fának bemázolása vagy telítése különböző sófélék (foszforsavas vagy kénsavas ammonium, chlorammonium, chlorcalcium, chlormagnesium, chlorzink, zinkvitriol, zinksó, alaun, borax, agyag-hydrát) oldatával; a bemázolás védelme azonban csak rövid idejű, mert a máz csakhamar leválik, leoldódik, sőt még a nagy nyomás alatti telítés útján eszközölt impregnálás védelme is csak időleges. A hatásos impregnálás minden-esetre előidézi azt, hogy a fa nehezebben gyulad meg és hogy csak üszkösödve, alig lángolva ég. Az impregnálás költséges volta miatt azonban inkább alkalmazzák a fának hővédő anyagokkal, asbest vagy bádoglemezekkel való bevonását, ami különösen akkor lesz megfelelő, ha a védőlemez és a fa között még légtér is hagyatott.

Az ugynevezett szines fát erjesztés céljából felszokták halmoztatni (14 napra) és e közben is tetemes meleg fejlődik, a hőfok tehát itt állandóan megfigyelendő.

Jobb félni, mint megijedni.

(Részlet egy népies irányu tűzrendészeti munkából).

Boldogfalva községnek szép, fákkal körülültetett temploma elé vezetem az olvasót. Vasárnap reggel van; az első harangszó után. Szép tisztán öltözködött gazdák érkeznek egyenkint, kettesével, hármásával. A nagy hársfa alatt, ahová a forró juniusi nap elől huzódnak, szives „Adjon Isten“-nel és „Dicsértessék“-kel üdvözik egymást és hallgatják az előbb érkezettek beszédét. Majd később szó szót követ és ők is a társalgásba elegyednek.

Most éppen Görömbölyi Tamás gazd' uram a szóvivő. Köpcős ember, de amilyen kiesi, olyan nagy a becsülete. Hja bizony ma már nem arasszal mérik az ember értékét! Tamás gazdát mindenki szereti, becsüli. Nemesak azért, mert bíróviselt ember, hanem azért is, mert Isten után a maga emberségéből lett a falu eleje. Szegényen kezdte, de kitartóan, szorgalmasan dolgozott; takarékosan, józanul élt. Rajta is az Isten áldása! Szép vagyónkája van. Nem tartozik senkinek, csak legfeljebb — jó szóval... Azt meg szívesen adja.

Piros pozsgás, jókedvű arca most is csak úgy ragyog az örömtől. Hogyne, mikor látja: milyen szívesen hallgatják a beszédét!? De annyit mondhatok, hogy érdemes is hallgatni,

rothadási folyamat határozottan veszélyessé válhatik, mert a rothadás folyamán salétromsav, illetve ennek behatása alatt öngyuló folyékony foszforhydrogén fejlődik, kivált ha a forgács fiatalabb, nedvdus fából való. Az ily fűrészpör és forgács-rakások tehát az eső és víz behatása ellen megvédendő, állandóan megfigyelés alatt tartandók s pedig olyan elkülönített, tűzálló helyen, ahol ha ki is gyuladnak, nagyobb bajt az égés nem okozhat. A rakás ne legyen 2 méternél magasabb; faoszlop (ha nincs impregnálva) ne nyuljon bele; salétromsav különösen ne érjen a forgácshoz, fűrészpörhöz, fagyapothoz; általában pedig ne hagyjuk a rakást sokáig egy helyben feküdni. Különösen ügyelni kell arra, hogy a szurkos (Hartz) tartalmu alágyujtóforgács-gombócok ne heverjenek magas rakásban egymáson, kivált míg ujak.

S ugyanez áll a fűrészpörre vonatkozólag is, pl. gőzfűrészekben, vagy trágyázásoknál. A fűrészpörből készítenek egyébként enyv, vér, liszt hozzákeverésével és nagy komprimáció útján műfát is, mely művelet alatt 200 foknyi hő fejlődik, ami a fűrészpör öngyulását idézheti elő. A fűrészpör különben még más irányban is lehet okozója a tűz gyors elterjedésének, t. i. ha porrobbanás áll be. Lehetséges ez, ha a korhadt fa, cser, parafa stb. finom pora a levegőben szállingózva nyílt lángot ér, ami pl. különösen parafamalmokban, linoleumgyárakban gőzfűrészekben fordulhat elő, bár minden fanemnek a szálló pora okozhat porrobbanást, ha zárt helyiségben levegővel bizonyos arányban keverve van; ha pedig a helyiségben pl. gáz is áramlott volna ki, akkor a gáz-levegő-keverék robbanásának százalékát a por jelenléte tetemesen leszállítja

mert Tamás gazda józan itéletű ember. Ha helyes dolgot lát, hall, szívesen követi. A jó tanácsot pedig sohase veti meg. Nem restelli, hogy okosabb ember is van nála és azt tartja: „A jó pap is holtig tanul!“

Mikor a beszélgetők csoportjához lépünk, éppen azt a közmondást halljuk tőle: „Jobb félni, mint megijedni.“

Igaz a van neki is, meg a közmondásnak is.

Észrevesszük, hogy egy-két gazda haragudott, panaszkodott, mert megbüntették őket. Egyiknek nem volt kapitányvize. A másik tűzhorgot nem szerzett be, a harmadiknál a szikraesapó, ismét másutt a létra hiányzott...

Görömbölyi Tamás megpödrölte a bajuszát és azt kérdezte az egyik fiatal gazdától, aki ott duzzogott:

— Hát, kedves öcsém, mit gondolsz: mi haszna van abból a szolgabíró urnak, hogy te 8—10 fillérért tűzhorgot vásárolsz a cigánykóvácsnál?

— Semmi, volt a kelletlen felelet.

— Hát az hoz-e neki valamit a konyhára — fordult a másikhoz, — hogy kend egy csomó kukorica-fosztást, meg rongyot ráköt egy jó hosszú rud végire, azután a kutághoz támasztja?

(pl. a világítógázból 4—5%-kal kevesebb kell a meggyuláshoz, illetve robbanáshoz, ha por van jelen, mint ellenesetben). Ilyen porrobbanások ellen a legjobb védekezés a pornak a munkagépeknél való elszívása exhausztorok segítségével avagy erőteljes húzatos szellőztetés és minden nyílt lángnak (gyertya, lámpa, gyufa) mellőzése. A fűrészpornak, forgácsnak itt vázolt tűzveszélyessége teszi indokolttá azt, hogy mindazon helyiség, ahol ilyen felhalmozódik, vagy raktároztatik, a többi helyiségektől tűzbiztosan elválasztassék; így pl. gőzfűrészeknél a fűrészház pincéje és földszintje, parafagyárakban a malom. Gépekkel dolgozó helyeken ugyanis fűrészpornak elkerülhetetlenül jut olaj s így az öngyulás is valószínűbbé válik.

*

A faneműek raktározásánál első sorban különbség teendő a fa minősége és méretezése, másodsorban pedig a raktározási hely holléte és természetére szerint. A nagy darabokban, hasábokban raktározott és a kemény fa ugyanis sokkal nehezebben gyulad meg, mint a szálkás, vékony és kis darabokban lévő puha fa; a keletkezett tűz utóbbinál rohamosan terjed és ennél fogva a tűz határolása, átterjedésének megakadályozása is nehezebb. Amíg tehát kemény fánál, (pl. tűzifatelepen) megelégedhetünk kisebb tűztávlatokkal, addig a puha fenyőféléknél célszerű lesz nagyobb tűzlávóságokat írni elő s ennek betartásával a tűznek akár a sugárzó hő, akár pedig a szikrahullás révén való átterjedését akadályozni vagy legalább ennek veszélyét kisebbíteni. A telek, hely pedig azért veendő figyelembe, mert gyulékony, tűzveszélyes szomszédság közvetlen közelében (kivált puhafából) fatelepet létesíteni egyik félre nézve sem kívánatos. Okvetlenül szükséges továbbá, hogy a fakészlet ne halmozassék össze egy, a teljes telepterületet elborító és égig törő fatömbbé, hanem hogy a

tűz nehezebb átterjedése, a megközelítés, az oltási és védelmi művelet könnyebb eszközözése céljából inkább több kisebb tömb létesítessék és az egyes tömbök, valamint a tömbök között levő közök bizonyos, az életből vett tapasztalat szerint, megadódó méretekké birjanak.

Puha fánál a rakások maximális magassága 5 m., szélessége 4 m. (esetleg a szálfá hossza), a tömb hossza 20—25 m. legyen, mely tömb méret után 2—4—6 m. széles köz hagyandó. A telek kerítésétől a fa 3 m. távolban raktározható, de ott, ahol kellő magasságú és nyílásokkal át nem tört határfal van, 1 m. távlatig mehetünk le. Lakóháztól és bódétól, légudvartól számítva legalább 6—10 m. távlat tartandó be, amely távlat emeletes házaknál vagy gyulékony gyárépületeknél (gőzfűrésznél) 20—30—40 m.-ig fokozandó. Kemény tűzifánál a tömb szélessége legcélszerűbben 3 hasábhossz = 3 m., a háztóli távlat pedig 4—6 m. lehet. A fatelep hosszában vagy közepe táján egy 4—5 m. széles közlekedési főutat kell hagyni, mely a telepet ekképpen több, egymástól kellő térköz által választott részre osztja. A tömbök közül a fahulladék mindenkor eltávolítandó. A netán felállítandó őrbódé falazott kéménnyel birjon s ne legyen a kályhaeső a deszkafalon az eresz alá kidugva. Első oltóeszköz gyanánt legyen a telep több pontján vízzel telt hordó 1—2 vederrel; nagyobb telepeken targoncafeeszkendő vagy vízvezetési hydrans megfelelő tömlőkészlettel szolgáljon egy már elharapódzott tűz eloltására. Tartassék a telep állandó őri felügyelet alatt, sőt nagy telepeknél célszerű lesz a városi tűzoltósággal tűzjelző összeköttetést is létesíteni. Ha egymás mellett több fatelep létesülne, úgy a tűz átterjedésének megakadályozása érdekében vagy kellő magasságú határfalak emelése vagy 20—30 m. térköznek betartása ajánlatos.

A fa-megmunkáló műhelyekben a leggyakrabban előforduló tűzkeletkezési ok: a

— Nem biz' a' semmit, mondja rá a kérdezett.

— Ugyebár, fordult a harmadikhoz, kend-nek se kellene pénzt adni azért, hogy a kocsis tele huzzon vízzel egy üres hordót?

— Nem hát — mondja a harmadik. . . Azután a sűrű dolgától rá is érne.

— Végre pedig azt kérdezem, megölhet-e gazda ember (akármilyen kicsiny legyen is a gazdasága) létra nélkül.

Erre se mondta senki, hogy a létra nem szükséges.

— No, lássák kendtek, nincs abból a megye urainak haszna, hogy kendtek tartanak-e tűzihorgot, vedret, szikracsapót, létrát meg kapitányvizet. Kendteknek meg nincs belőle káruk, mert az egész kitelik egy pár fillérből, meg egy kis munkából. De hasznuk lehet belőle, ha tűz támad. Megmenthetik egész vagyoniukat . . .

— A szikracsapóval, meg a horoggal?! — kérdik féligmeddig gunyolódva az elégedetlenkedők, míg a harmadik csak annyit mond:

— No, avval az egy pár veder vízzel nem

— Emlékeznek kendtek arra, amikor ezelőtt 30—35 esztendővel az alvég leégett. Én még akkor kerültem ki az ismétlőiskolából. Ugy emlékszem arra a rettenetes szélre, meg arra a nagy tűzre, mintha tegnap történt volna . . .

Nekünk azért is emlékezetre méltó, mert a mi házunknál akadt meg a tűz. Addigra már leégett az alvég és bizony a felvég is arra a sorsra jut, ha a mi széles portánk utjában nincs a tűznek a kettős fasorral, no meg — tette hozzá nyomatékosan — ha nincs kéznél a létra, a kapitányviz, a szikracsapó, a veder meg a tűzhorog . . .

Tamás gazdát egy cseppet sem hozta ki a sodrából az a kételkedő mosoly, amely egyik-másik hallgatójának ajkán megjelent . . . Mihelyt elhagyták a második harangszót, nyugodtan folytatta:

— Szegény édes apám (Tamás gazda megemeltette a kalapját), az Isten nyugosztalja, kétségbeesetten fordult be a kapun, mikor már a tőzsomszédunk házába is belekapott a tűz. Addig másokon segített, de akkor már látta, hogy a magát kellene védelmeznie.

eső a kéménylyukba? S hány helyen maradt nyitva faneműek közepette a kémény tisztítóajtaja? Mindezek közismert és könnyen elhárítható bajok, de lépten-nyomon ismétlődnek. Egy kis erélyvel pedig nagyon könnyen volna elérhető, hogy a kályha mindig jókarban és mindenütt jól záró legyen, a forgács pedig ne heverjen a kályha mellett. A kályha alatt és előtt a deszkapadlón 20—30 cm.-re felhajlószerű vasbádóg alkalmazandó, melyben állandóan víz legyen a kihulló parázs eloltására. A csőlyukak bádógtok beillesztése után körültapasztandók, a kémény-tisztítóajtók zárva tartandók és környékük mindenkor szabadon hagyandó.

A világitásnál a legtöbb bajt okozza a rossz petróleumlámpa, t. i. olyan, a melyeknek olajtartója üvegből van és felfüggesztése laza, azaz ahol a lámpa a tartóból kilökhető. Feltétlenül jól megerősített bádógtartós lámpa legyen és akkép elhelyezve, hogy felette 1 m. távolon belül fa ne legyen, illetve a lámpa felett bádógernyőt alkalmazunk. A gázlángzóknál ugyancsak ilyen ernyő alkalmazandó, de egyuttal gondoskodni kell arról is, hogy az oldalt elmozdítható lángzók 0.5 m. távolon belül fához ne juthassanak. A villamos világitásnál csak teljesen zárt ivlámpák vagy izzólámpák alkalmazhatók, amelyek a portól minél gyakrabban letisztítandók. A villamos berendezés a mérnökegyelet ismert szabályai szerint szerelendő; dynamók, motorok stb., a port és forgácsot távol tartó bádógtöppennyel burkolandók. Olyan berendezési részek, melyek szabad szikrázással járhatnak, avagy áttüzesedést okozhatnak, a fát, a faport meggyújthatnák, tűzbiztosan elkülönített helyen alkalmazandók és nem az illető munkahelyiségben.

Alighogy ezt kimondta, szikrát fogott a háztető; persze ráhozta a szél a zsarátnokot. Édes apámnak se kell több; egyszerre a kútágas mellett terem, fölkapja az odatámasztott szikracsapót, belenyomja a kapitányvizbe, felszalad az odatámasztott létrán és egy pillanat múlva már nem füstölt a tető... Csak egyszer-kétszer kellett odavágni a szikra fészke és rögtön elaludt.

Erre aztán édes apám, Istenben boldogult Jóska bátyám kezébe nyomta a szikracsapót. (Jól ismerték kendtek Jóska bátyámat; a katonaságnál pusztultel.) Ő maga a horgot kaptakét kézre. Édes szülémnek meg csak annyit mondott:

Állj csak ide egy veder vízzel, anyjuk! Tamás majd hordja. Annak több hasznát veszünk, mintha siránkozol.

Tovább voltunk talpon másfél óránál. Ezalatt folyton dolgozott a szikracsapó, a horog meg a veder víz. Jóska bátyám a ház gerincén ülve, folyton a füstölgő helyeket verte, a vederbe mártogatott szikracsapóval. Édes apám meg rögtön leszakította a horoggal azt a pár marok zsopot, ami lángot fogott. Édes szülémmel aztán lelocsoltuk, eloltottuk.

Mindnyájan izzadtunk, mert egy jó óráig úgy hullott a szikra, mint a zápor. De megmentettük a házat és — erős a hitem — a fel-

veder, kézifeeskenő vagy extincitőr, tömlővel felszerelt vízvezetéki hydráns lesz; de találunk nagyobb műhelyekben, mintaraktárakban, önműködő vizszóró (sprinkler) berendezéseket is, amelyek — a keletkező tűz behatása alatt kiolvadván az elzáró szelep, — 4—5 m. átméretű körzetet esőszerűen elöntenek, de egyuttal villamos uton az őrszobán a tüzet is jelzik. A tömlők a hydránsra állandóan rácsavarva olyképen tartandók, hogy kihuzáskor össze ne tekerődzzenek. A vizszórók a mennyezeten, tetőn alkalmazott vizesőre 3—6 m. távolban felszerelt, tárcsáslövőkék, amelyek kiáramló vize a tárcsára esik és onnan azután szétfreeszen. Hátránya, hogy a víz addig folyik, míg a vízvezeték el nem záratik; a víz tehát sok felesleges kárt okozhat. Általában ily nagyobb telepeken a házi tűzjelző-berendezés, (önműködő és tetszésszerűen hőfokra beállítható Schöppe-féle villamos tűzjelzők) alkalmazása és rendes körjáratokat tartó gyári tűz őrség fenntartása felette indokolt. Hogy a nagy műhelyek kellő számu és méretű kijáratokkal és lejáratokkal birjanak, az itt fokozott mérvben megkívánandó s ahol elég tűzvédelem lejárata nincs, ott az épület külsején vörös üveggel jelzett s nyitható ablakok mellett vészlejárók (vaslétra, lépeső) létesítendők.

A gyári tűz őrség első és legfőbb feladata lévén a tüzet keletkezésében felfedezni s csirájában eloltani, kell hogy minél sűrűbb körjáratokat tartson kivált azon pontokon, ahol gyúlékony anyagok vannak és gyulás lehetséges. Ez okból nemcsak a tömlő fektetésben, extincitőrkezelésben képzendő ki, hanem elméletileg is megismerttetendők vele azon gyártási folyamatok, amelyek folytán tűz keletkezhetik, továbbá azon

véget is. A tűz lecsillapult, a szél is elült... Így nem égett le a felvég.

Addig se hiányzott a mi házunknál ez a pár darab olesó és nagyon szükséges tűzoltó-szerszám, de azóta még jobban vigyázott rá szegény édes apám, hogy hiány ne legyen benne. Magam is így teszek.

Nagy szerencsénk volt, hogy a tető másik oldalán nem volt annyi munka, mert azt úgy betakarta a mögötte lévő eperfa-sor lombja, hogy nedves leveleivel többnyire felfogta és nedvességével el is oltotta a ráhulló szikrát.

Látják kendtek — fordult Tamás gazda a duzzogókhoz — mégis csak azok az apró-cseprő dolgok mentettek meg minket a tűztől...

Ráharangoztak.

Amint befelé mentek a templomba, a békétlenkedők is beismerték, hogy Tamás gazdának igaza van (de nemcsak azért, mert ráharangoztak, hanem egyébként is).

Ugy tudom, hogy ettől kezdve soha senkit nem kellett megbüntetni Boldogfalván azért, mert nem volt létrája, szikracsapója, vedre és kapitányviza. Sőt ellenkezően: soha még csak doboltatni se kellett. Mindenki magától látta be, hogy nagy szükség van rájuk, tehát a maga jószántából és a maga jóvoltáért mindenki készen tartotta.

eljárások, fogások is, amelyek végrehajtásával az üzem folytán bekövetkező tűz keletkezése megakadályozható, illetve a tűz terjedésében feltartóztatható. Ismernie kell tehát nagyjában a gépek szerkezetét, összefüggését is és tudnia kell pl. azokat meg is állítani, hogy a léghuzat megszüntetessék és az oltást nyugodtan végezni lehessen.

Az emberi rosszakarat (gyújtogatás, öngyújtás) és gondatlanság, vigyázatlanság, hanyagság által okozott tüzek mellett ugyanis tekintélyes számban fordulnak elő olyan égések is, melyek a technikai üzem folyamán keletkeznek. Így pl. szárítóokban, ahol a fának legjobban megfelelő hőfok 40 C, az enyvnek 18—20 C, mégis a legtöbb esetben magasabb hőfokot találunk. Pedig a fának helyes szárításához nem a magas hőfok az előnyös, hanem a sok meleg és jó szellőztetés. A magas hőfok csak bajt okoz, mert pl. a szuroktartalma fa már 80 foknál szenesedni kezd; a szárítóban tehát a hőfokot különös gonddal kell megfigyelni. De egyébként is abban a lehető legnagyobb rend és tisztaság tartandó, minden por és hulladék azonnal és gondosan eltávolítandó, a meleg vezetőektől pedig a fa csak kellő távlatban (0,5 m.) helyezendő el. A gőzesővek felett célszerű sűrű dróthálót vagy bádokköpenyegét közbevetett légtérrel alkalmazni, a szárítót magát pedig tűzállóan építeni és a többi helyiségtől tűzállóan elválasztani (tűzálló ajtó).

A faszén készítésénél az első párolási termékén robbanó gázok u. m. hidrogén, benzol, creosot, ecetsav, faszesz, paraffin (ammóniak, kátrány); a visszamaradó faszén a készítési eljárás mikéntje szerint, de főleg ha friss állapotban van, szintén lehet tűzveszélyes. Likacsosságánál fogva ugyanis öngyulóképességet nyer, ha hevítjük, szárítjuk, porrá zuzzuk, nedvesítjük vagy más anyagokkal dörzsölés közben keverjük.

A gyufa készítésénél a fa csak egész apró darabokra való felaprításánál fogva lehet veszélyes, illetve a tűz gyors terjedését elősegítő; de egyébként a tűzveszélyesség a többi anyagokban és a szárítóokban rejlik.

A fa-cellulose = nitrolignit a fának nitrálása után állítatik elő, amely folyamat tűzveszélyes, robbanással, gyulással kapcsolatos lehet és ez okból tűzmentes, hűvös, nap ellen védett helyen végzendő. A cellulose készítésénél a fa főzetik és e közben gyulékony terpetingőzök szállnak ki, sőt a felhasznált natronoldat calcinálásánál is keletkeznek szurkos gőzök. A kész cellulose, faanyag azonban nem tűzveszélyes, de azzá lesz az előbb említett nitrálás után.

A faszesz a fának a destillátuma (methylalkohol); veszélyes a benne lévő gyulékony és robbanó gőzöket adó aceton miatt s mert már null (0) foknál is meggyulad. Előállításánál robbanó gőzök fejlődnek s ez okból gyártási helyiségében nyílt láng, fűtés, világítás nem alkalmazható, a villamos világítás kapcsolói, ellenállásai, biztosítékai stb. ott el nem helyezhetők.

A fa alkatrészét képező szurkok (Harze) annyiban érdekelnek bennünket, amennyiben melegítésük közben aetherikus olajok, majd robbanó gőzök fejlődnek, tehát nemcsak meggyulnak, hanem robbanást is okozhatnak. A fára alkalmazott kenecelak k többnyire ezen szurkok oldata alkohol, faszesz, aceton, benzin, (cyrin), petrolaether tartalmú. Ha ez az

fejezte után meg végbe a máz száradása (12—24 óra) és megkeményedése (6—12 óra). Helytelen tehát ilyen frissen bekent tárgyakat nyílt tűz (kokszkályha) mellett elhelyezni, szárítani. Sőt az olajfirnis a száradási processus folyamán is okozhat még öngyulást az oxigén mohó beszívása folytán épen úgy, mint ez az olajos rongyoknál szokott bekövetkezni. Az olajfirnisbe mártott gyapott, watta, stb. ugyanis öngyuló; 15 perc alatt 138 fok, 45 perc alatt 300 fok hő fejlődik és ha a csomót szétszedjük, rögtön meggyulad. Az ilyen olajos anyagokat tehát fedővel ellátott vasbádgedényben kell tartani és naponként elégetni. A siccativ olajjal keverve szintén öngyuló.

A fentiekre való tekintettel kivált a fényezőkemencében lehet robbanás a firnisből, lakkból fejlődő gőzöktől; ez okból azokban vagy azok mellett ne legyen nyílt láng, tűz, világítás; a kemence és kéménye legyen tűzállóan építve és gondoskodjunk főleg jó szellőztetésről.

Végül recapitulációképen és az itt nem említett esetekre való tekintetből felsorolom még dr. Schwarz könyve nyomán azon hőfokokat, amelyek a faipar keretében előfordulnak és a tüzek keletkezésének lehetőségét mintegy indokolják; a hőfok átlaga:

- a fa közvetlen szárításánál 60—100 fok,
- a forró léggel való szárításánál 130 fok,
- a kátrányolajjal való impregnálásánál 100—160 fok,
- a fának faanyaggá való főzésénél 150—170 fok,
- a cellulosóvá való főzésénél 160—180 fok,
- ugyanaz calciumsulfittal 118 fok,
- fűreszporból való műfa készítésénél 60—200 fok,
- a faecet destillálásánál 300—500 fok,
- világítógáznak a fából való készítésénél 700—850 fok,
- a fa elszenesítése pirszénné 160—270 fok,
- a fa elszenesítése fekete szénné 270—430 fok,
- a fa teljes elszenesítése 1200—1500 fok,
- szénsavfejlesztés a faszénből 375—800 fok,
- szénoxidfejlesztés a faszénből 950—1100 fok,
- a gyufa fájának szárítása 30 fok,
- a ház tetőszerkezetének elégségénél 1300—1400 fok,
- a fényezőkemencében 50—75 fok,
- a faszurok-lakk olvadása 50—280 fok,
- a lenolajnak firniszhez való felforrallása 200—400 fok,
- a lakk, firnisz szűrőanyagának önhevülése 138—300 fok,
- a faszurok-olaj forrpontja 200 fok,
- a faszurok-olaj gyulékonyági foka 130 fok.

Mint ezekből is látható a gyulás, robbanó gőzök fejlődése nagyon is lehetséges a fának ipari feldolgozása közben s azért nem elég, ha mi a műhelyeket, telepeket csak tűzoltói szempontból bíráljuk felül; nekünk a gyártás technikai folyamatába is be kell pillantanunk, ki-keresni azon pontját a gyártási műveletnek, amidőn tűz, vagy robbanás keletkezhetik és ezt ellensúlyozandó, azután oly preventív intézkedéseket megtenni, amelyek akár a gépek, a helyiség célszerű átalakításával, berendezésével, akár a gyártási folyamat megváltoztatásával a veszélyt esélytelenül, esetleg teljesen

Hogy a tűzoltóságnak a helyszínén való gyors megérkezése és oltó beavatkozása legtöbb esetben gátat vet a tűz tovaterjedésének, mutatja az, hogy szinte ritkaságszámba megy Budapesten, hogy a tűz a kigyult épületen túl egyéb épületekre is átterjedjen, de ez is csak zsufoltan épült gyárak deszkaalkotmányai közt szokott előfordulni.

A tíz év alatt előfordult tüzesetekből kár volt:

Év	Tényleges tűz- eset	Kárral	Kár nélkül	Kárösszeg		Ebből nagyobb eset kára
				k o r o n a		
1899	478	271	207	3,124.500		
1900	451	259	192	918.000		
1901	443	206	177	1,281.000		
1902	493	289	104	3,489.200		Concordia-gőzmalom 2,000.000
1903	473	284	189	3,222.022		Párisi Áruház 2,356.717
1904	696	356	340	1,516.189		
1905	592	329	263	1,246.533		
1906	554	252	302	1,608.432		
1907	567	228	339	még nincs lezárva		
1908	609	390	219	még nincs lezárva		

Sajnos, a tüzesetek körül balesetek is szoktak előfordulni; a legtöbbben égési sebeket szenvednek. Ezen sebesüléseknek nagyobb része a közönségnél fordul elő és pedig rendszeren a tűzoltóság megérkeztéig a hebehurgyán megkezdett oltás közben, nagyobb részben azonban a robbanások és a petroliummal, borszeszszel és benzinnel való könnyelmű bánásmód révén, felgyújtott női ruházat égése folytán, amikor aztán sűrűn megtörténik, hogy a lángba borult egyént megmenteni akarók is égési sebeket szenvednek.

Hogy évente hány ilyen eset fordul elő, amiről a tűzoltóság tud, mutatja az alábbi táblázat; hogy azonban az itt feltüntetetteknél sokkalta nagyobb a balesetek száma, bizonyítják az ujságokban megjelenő híradások.

Év	Tűzoltó működés közben benégett	Bennégett közönség		Megsértült működés közben és égési sebeket szenvedett		Égést sebekben meghalt
		é:5 ember	hulla	Tűzoltó	Közönség	
1899	—	2	—	41	54	1
1900	—	5	—	15	53	2
1901	—	1	—	10	63	—
1902	2	3	—	25	83	2
1903	—	6	—	40	98	12
1904	—	—	—	26	89	1
1905	—	5	1	24	87	2
1906	—	2	1	23	42	1
1907	—	3	—	31	34	2
1908	—	6	—	25	32	8

teknik. Ezeknek okát keresve, brominmel konstatálhatjuk, hogy az nem csupán a véletlenség folytán van így, hanem annak tulajdonítható, hogy tűzoltóink jól ki vannak képezve, nem rohannak oktalan szeleburdisággal a veszélynek, nagy gyakorlattal bírnak a tüzek megközelítésénél, tervszerűen, öntudatosan, minden kapkodás nélkül szoktak dolgozni. Külföldön ugyszólván mindennap vannak balesetek és a laktanyákban kitett márványtáblákon „Mort au feu“ egész sorozata van bevésve a tüzeknél elpusztult és bent égett tűzoltóknak. Leggyakrabban fordul elő — kivált fojtó gázokkal telt pincetüzeknél — a füstmérgezés, mely néha — az ily esetben alkalmazott sűrű felváltás dacára — oly súlyos természetű, hogy az illető órákig nem tér magához.

Kisebb sérüléseket, horzsolásokat tűzoltóink alig vesznek észre. Súlyosabb a hosszabb időn át szolgáló tűzoltóknál beálló szív, ideg és izületi baj stb., mely egyiknél előbb, másiknál később szokott jelentkezni, de kimaradhatatlan.

Beigazolt tény, hogy legtöbb esetben a közönség maga okozza a katasztrófákat, először mert roppant könnyelműen bánik a robbanó és tűzveszélyes anyagokkal, másrészt a már beállott bajt növeli izgatott lármájával. Így történt a Kovald eseténél is, ahol a közönség izgatta a munkásokat a leugrásra.

Bár jóakarattól eredő, de mégis gyakran többé már jóvá nem tehető nagy hibája a közönségnek, hogy a tűzoltóság megérkezése előtt buzgólkodásában ajtókat felszakít, ablakokat bezuz, lakásokat ok nélkül kiürít, de még közönséges pincetüznél is, hol a pince boltozva lévén, egyáltalán semmi veszély nem hárulhat a lakókra, a lakásokat kilakoltatja, a betegeket, gyermekeket kicipel.

Valóban nagy ideje volna már, ha a fővárosi állami rendőrségnek, mely az utolsó 10 évben a maga nagyarányú létszámbeli gyarapodása mellett tekintélyben is hatalmasan megnövekedett, nagyobb személyszállító kocsik (automobil) állandó készenléte állításával, megadná valahára a lehetőség arra, hogy a laktanyában elhelyezett gyalogos őrszemélyzetét tűzhöz és egyéb veszedelmekhez gyorsan kiszállíthassa s ekként mielőbbi beavatkozásával esetleges további veszedelmeknek elejét vegye.

(Folyt. köv.)

* A Vasvármegyei tűzoltó-szövetség június hó 29-ik napján Muraszombat nagyközségben XVII. évi rendes közgyűlését tartotta, melyre Vasvármegye összes önkéntes, községi és magán tűzoltótestületei s a tűzoltóság iránt érdeklődőket Herbst Géza alispán, szövetségi elnök hívta meg. A közgyűlés tárgyai közt szakelőadás is szerepelt.

TESTÜLETI ÉLET.

Erzsébetfalva.

Böngérfi Gézának a parancsnokság által jóváhagyott évi jelentéséből vesszük át az alábbiakat:

(Folytatás.)

Az elmúlt esztendővel Testületünk működésének 25-ik éve záródott le.

Tüzeset mindössze hat volt, mind a hat alkalommal gondatlanság volt az okozója.

A tüzesetekről nem a tűzjelzőkészülék útján értesültünk, mert az — sajnos — nem működött, kijavítását pedig a község folytonos kérésünkre sem tudta eszközölni nehéz anyagi helyzete folytán. Hogy mégis tudomást szerezhettünk, ha tűz támad, azt csakis a keményítőgyárnak köszönhetjük, mely mindig vészjelzés útján tudatja ezt velünk.

Gyakorlat volt 21 esetben, melyen 33 tiszt és 516 ember vett részt.

Éjjeli őrséget tartott 45 esetben 154 tűzoltó.

Színházőrség volt 84 esetben 176 emberrel.

Az ellenőrző ügyeletes szolgálatot hetenként felváltva a tisztek teljesítették az egész éven át, október közepe óta pedig éppen ilyen beosztással ügyeletes altisztek (!) is voltak.

A szokásos tüzzszemléket május, június és július hónapban tartottuk meg. E szemlék alkalmával szomorú tapasztalatokat szereztünk arról, hogy községünkben a tűzrendészeti- és építkezési szabályrendelet hiánya folytán mily mulasztások vannak e téren. A szükséges oltószerek legnagyobbbrészt hiányoztak s az ezeknek beszerzésére kényszerítő erő csak közvetve állott hatalmunkban. A kutak mélysége és vízbősége egy és ugyanazon környéken is igen különböző, azonkívül maguk a tulajdonosok előtt is ismeretlen. Hogy ezek a körülmények mily akadályok tűz esetén, felesleges bizonyítgatni.

Az 1907. év végén a működő tagok létszáma 42. (7 tiszt és 35 ember). A legénység számában hullámlzás tapasztalható: a nyári hónapokban 50—60, a téli időszakban 30—40 közt váltakozik.

A működő tagok közül szolgál tizenhárom évet 1, tizenkét évet 3, nyolc évet 7, hét évet 1, egy évet 17.

Április hónapban műkedvelő színelőadással összekapcsolt tűzoltótánemulatságot rendeztünk a Korona-vendéglő helyiségeiben. E mulatság tiszta jövedelme 76 K, a vigalmi alaphoz lett csatolva.

25-ik rendes közgyűlésünkön megválasztották 3 évi időtartamra: parancsnokká Wittwindits Gyula, alparancsnokká Rosenstein Károly, I. szakaszparancsnokká Matkovich Aladár, II. szakaszparancsnokká Guba Jenő, s. tisztnek Varga Sándor, szertárosnak Holly Rezső, pénztárosnak Szekrényessy Lajos, ellenőrnek Mártonfi László és Erdélyi Mihály, orvosnak dr. Szalai Jenő, ügyésznek dr. Balázs Adolf, titkárnak dr. Greiner Lajos, mérnöknek Orbán Béla. Parancsnoksági tagok lettek egy évre, a nem működő tagok közül: Bartha Tivadar, N. György István és Rosenstrausz István; a működő tagok közül (!) Kerek József és Juhász István.

Ugyanekkor a Testület érdekében és a tűzoltó intézmény terén kifejtett munkásságukért Köhler István kerületi tűzrendészeti felelős és Stern Rikárd csepeli löszergyári tűzoltóparancsnok tiszteletbeli parancsnokká, Bartha Tivadar eddigi elnök és Rosenstrausz István alelnök tiszteletbeli elnökké választottak egyhangulag.

A legénység sorából Kerek József őrparancsnok törzs-őrparancsnokká lépett elő. Szeptember 15 én tartottuk zárógyakorlatunkat, melyen a környékbeli tűzoltóságok: u. m. a Kossuthfalvai-, a helybeli Gyufagyári-; a Sorok-sári-, Csepel községi-, Löszergyári-, a Kispesti-, Ujpesti-stb. tűzoltótestületek szép számmal jelentek meg. A szakértő bajársak részéről elhangzott dicséret nyilatko-

A zárógyakorlatot követte a községháza nagytermében a Testület XXV éves fennállása alkalmából tartott diszkozygyűlés, melynek egyik legszebb mozzanata volt, midőn Bohesa és Rupp József tiszteletbeli parancsnokok, Suda János tiszteletbeli elnök és dr. Pártos Henrik tiszteletbeli orvos az Országos Tűzoltószövetség részéről XXV éves szolgálati érdmet vették át — Ugyanekkor a mult közgyűlésen megválasztott két új tiszteletbeli elnöknek és két tiszteletbeli parancsnoknak átadatott a megválasztásukról szóló diszkozylevél.

Ez alkalomból Köhler István ur egy aranyozott ezüst serleget ajándékozott a Testületnek azzal a feltétellel, hogy e serlegből a közgyűlést követő lakomán az elmúlt évben legbüszgőbbnek talált működő tag igyék. Fogadja az adományozó áldozatkészségeért e helyen is köszönetünket és hálánkat!

A parancsnokság felszólítást bocsátott ki az összes háztulajdonosokhoz, hogy hat éven át fizetendő rendes évi tagsági díj nyújtására kötelezzék magukat. Az 1500 háztulajdonoshoz kibocsátott felhívások eredménye, hogy megajánlottak 1906-ban évi 2533 K 1908-ról kezdődőleg hat évre. 1907-ben a pártoló tagoktól befolyt 1340 korona. 7140 korona tehát az az összeg, mely mint többlet jelentkezik e címen. Ehhez hozzávéve azt, hogy az építkezés községünkben rohamos s az új háztulajdonosok is csekély kivétellel pártoló tagjaink sorába lépnek, bizton számíthatjuk, hogy anyagi helyzetünk a jövőben is javul.

November hónapban jelentős változás állott be az éjjeli őrség tekintetében is. Minthogy a Testület működőtagjai polgári elfoglaltságuknál fogva nem teljesíthetnek állandó éjjeli szolgálatot, a parancsnokság a legénységi szobát 4 ágygyal felszerelte és 4 nőtlen működő tagnak ingyen lakásként odaadta s ennek fejében állandó őrségünk volt.

Ugyanekkor az őrszoba fűtésére szükséges szénét ingyen kértük a helybeli gyáraktól.

Kérésünk nem maradt egészen meghallgatás nélkül, mert a Wolff-, Stein- és Rosenstrausz-, a Mellinger-, a Posnansky és Strelitz- és a Jutta-gyárak 5—5 mm. szénét ingyen bocsátottak rendelkezésünkre.

A Rupp-féle alapítvány kamatait a parancsnokság az idén Jellasich Lajos csövezetőnek, Mózes Pál őrparancsnoknak és Kosta Gyula rajzvezetőnek adományozta. A Köhler-kehelyre vonatkozólag a legénység egyhangulag Jellasich csövezető mellett szavazott.

Azzal a hő óhajttással zárom jelentésünket, hogy az a lelkesedés és az a kitartás, mely 25 éven át életető erőnk volt, ne illanjon el mint röpke hangulat vagy mint nyáregyi álom s a Testületben a köteleltségérzet ragyogó napja soha le ne nyugodjék, a béke áldott oltára soha le ne dőljön s a bajtársi szeretet virága soha el ne hervadjon!

* A marosvásárhelyi önk. tűzoltó-testület évi rendes közgyűlését a régi városnéma termében, *Bustya* Lajos főparancsnok elnöklete alatt tartotta. A közgyűlésen 95 tűzoltó volt jelen.

A parancsnokság évi jelentését *Mészáros* Dénes segédtiszt terjesztette elő.

Az együletnek jelenleg 176 rendes és 168 pártoló tagja van. A rendes tagok közül ténylegesen működők száma 110.

Év folyamán 3 tavaszi, 3 őszi gyakorlat tartatott, míg a tél folyamán két elméleti oktatás volt. Kiemelte a jelentés, hogy Kovács Elek alparancsnok az oktatómesteri és szolgálatvezetői tiszttel igazi lelkiismeretes pontossággal végezte s hogy Szentgyörgyi Dénes tb. alparancsnok mily eredményteljesen vezette a közigazgatási-tanfolyam hallgatók oktatását a tűzoltószaktanban.

A jelentésben megnyugtatták a tagokat, hogy az önkéntes tűzoltó-egylet az *állandó városi tűzőrség* beállí-

6. sz., I.) Janicsek Andor, majd Vermes Béla elnöklelte alatt igazgató-választmányi ülést tartott, melynek tárgyai ezek valának:

1. Elnöki megnyitó.
2. Kéttagn jegyzőkönyvhitelesítő-bizottság kiküldése.
3. Elnöki jelentés.
4. Pénztári jelentés.
5. Tagok felvétele és törlése.
6. A közgyűlés helyének megállapítása.
7. Alapszabálymódosítás. Előadó: dr. Marinovich Imre.
8. Előterjesztés a tűzrendészeti törvényjavaslat szorgalmazása tárgyában; egyben javaslat az 1888. évi tűzrendészeti kormányrendelet sürgős végrehajtása iránt. Előadó: dr. Marinovich Imre.

9. Előterjesztés a tömlőkapcsok használatára vonatkozólag. Előadó: Lukáts Gyula.

10. Javaslat, illetőleg előterjesztés a m. kir. pénzügyminiszteriumhoz a gyufamonopolium behozatala iránt. Előadó: dr. Marinovich Imre.

11. Előterjesztés a „Magyar tűzoltótisztek otthonának” megvalósítása tárgyában. Előadó: Lukáts Gyula.

12. A mozgófényképek a tűzoltói kiképzés szolgáltatásában. Előadó: Lukáts Gyula.

13. Felterjesztés a m. kir. honvédelmi miniszterhez, hogy azokban a városokban, ahol katonaság van, a löterekeket, a lövészet gyakorlásához szükséges fegyvereket — katonai ellenőrzés mellett — vasárnaponként délután a tűzoltók lövészet gyakorlatainak megtartására átengedje. Előadó: Lukáts Gyula.

14. Indítványok.

Az elnöki és pénztári jelentések letárgyalása után a folyó évi közgyűlés helyéül Pozsonyt jelölték ki, míg a jövő évre Debrecen meghívását fogadták el. Marinovich Imre dr. előterjesztésére az alapszabályok módosítására bizottságot küldtek ki s felírnak a miniszterekhez a tűzrendészeti törvényjavaslat szorgalmazása és a gyufamonopolium behozatala iránt. Lukáts Gyula indítványára a magyar tűzoltótisztek otthonának megalapítását napirenden tartják s a katonák tűzoltói kiképzése iránt felírnak a hadügyminiszterhez. A tömlőkapcsok behozatala, tűzoltói mozgóképek s a tűzoltóknak a lövésben történő kiképzése iránt beadott indítványokat Blasnek Hugó, Erdély Ernő, Papp Ferenc és Bence István felszólalásaira a napirendről levették.

Az ülésre megjelentek Julius 3-án, d. e. 8 órakor a szék. főv. hivatásos tűzoltóság gyakorlatát és a Braun-féle elektro-automobil gépezetes tololétrát tekintették meg.

Déli 12 órakor társaság volt a Kaszás (Muhr)-féle sörcarnokban. Ebéd közben szemelvények felolvasása volt a „Vöröskakas” című iskolai olvasmányból. Irta és előadta: Kranitz József járási tűzfelügyelő.

D. u. 3 órakor ugyancsak a szék. főv. tűzoltóság gyakorlóterén a Vadász-féle ugróponyva, a Geiser-féle ugróponyva és a Primus-extincteur, bemutatása következett.

A Vadász-féle ugróponyva váza a próba alatt felmondta a szolgálatot. A Lukáts-féle filmtárcsa és füstsisak és a tűzpróbák bemutatása elmaradtak. Julius 4-én reggel megalakult a fenti egyesület tűzrendészeti osztálya, mely elnökéül Dr. Marinovich Imrét, jegyzőül Blasnek Hugót választotta meg. A többi szakosztály megalakulását a tagok részvétlensége folytán elhalasztották.

Délelőtt a felső ipariskolában Széll Lajos mérnök és Ordódy Béla felső ipariskolai tanár tartottak szakelőadást a megjelent tűzoltótiszteknek. Széll a villamos áram veszélyességét ismertette a csővezetőre s gyakorlati módot ajánlott ennek elhárítására azzal, hogy a lövőkére erősített vezetőt a földdel köti össze s így megszüntve az áramot, veszélyességét is csökkenti. Szükségesnek tartaná ugy ez irányban, mint pedig a különféle vizsugarak elektromos vezetőképességének meg

Délután a Csepelvizigetere rándult ki a társaság s ott megtekintette Weisz Manfréd löszergyárát, valamint a 140 tagból álló gyári tűzoltóság sikerült gyakorlatait Stern Richárd igazgató, gyári tűzoltóparancsnok vezetése mellett. Gyakorlat után a vendégeket terített asztal várta, melynek ételeit Vermes Béla, Lukáts Gyula, Markusovszky Béla, Weisz Manfréd, Zanbauer Ágoston, Erdély Ernő és Papp Ferenc felköszöntői fűszerezték meg.

A csepeli löszergyár tűzoltói berendezésére más alkalommal még visszatérünk. E.

* **A bács megyei tűzoltószövetség** ezévi rendszer közgyűlését Vojnits István alispán elnöklésével Apatinban tartotta. Az apatini önkéntes tűzoltótestület ez alkalommal 30 éves fennállását ünnepelte. A megye minden részéből mintegy 500 főnyi tűzoltó jött össze. Vasárnap reggel riasztó után táborig mise volt. 10 órakor kezdődött a verseny. A versenyre jelentkeztek a bezdáni, kishegyesi, bácsi, szondi, vajszkai, csantavéri és óverbászi egyesületek. Első díjat nyert szivattyúszerezésben Bács, másodikikat Csantavér és a harmadikat Óverbász. Verseny után diszfelvonulás volt a szövetségi elnök előtt. Egy órakor banket volt. Délután a jubiláló egyesület tiz tagját 30 évi működésükért tüntették ki. Az elnök a közgyűlést magvas beszéddel nyitotta meg. Este igen sikerült tea-estélyt rendeztek.

* **A Sopron vármegyei tűzoltó-szövetség** Rösch Frigyes elnöklelte alatt június hó 29-én (Péter Pál napján) Szilban XXIV-ik vármegyei tűzoltó-szövetségi közgyűlését és azzal kapcsolatos a XI. vármegyei tűzoltói verseny-gyakorlatot tartotta meg.

* **Robbanó anyagok égése.** Mult hó 10-én d. u. 3 óra 10 perckor tüzet jeleztek a maros-vásárhelyi alsó vasúti állomásról a tűzoltó őrtanyára. A rendes figyelő őrn kívül 5 önkéntes tűzoltó volt itt jelen, kik színházi őrségre készültek. A jelre 1 fecskendővel, 1 szerkocsival és 1 tömlő orsóval azonnal kivonultak, de oltáshoz nem foghattak, mert az anyagraktárul szolgáló korhadt faépület égett s a benne elhelyezett nagyobb mennyiségű „folyékony gáz” robbanással fenyegetett. Egyelőre tehát a tűzoltóság a szomszédos viztorony és egyéb épületek védelmére szorítkozott. Nemsokára óriási dörrenéssel bekövetkezett a detonáció, mely oly erős volt, hogy az 50—60 méterre álló személyszállító kocsik ablakai mind bezuzódtak. A robbanás megtörténte után aztán a tűzoltók gyorsan elbántak a tüzzel, rövid idő alatt teljesen szétzedve az egész épületet, mialatt vízvezetőkre, osztóvillával szerelt 2 sugáreső ontotta az égő részekre a vizet. A tűz — legnagyobb valószínűség szerint — a közvetlen közelben elvuló cukorgyári iparvágányon azelőtt 10—15 perccel elment mozdony szikrájától származott. A kár 14—15 ezer korona. Nehéz megérteni, hogy miként lehetett ily régi rozoga, fából épült és deszkafedéllel bíró kunyhóban ennyi értékes és könnyen gyuló, robbanékony tárgyat tartani.

Szentgyörgyi Dénes,
alparancsnok.

Veszprém vármegye tűzrendészeti szabályrendelete.

(Folytatás.)

15 §. Dynamitkészletek 11° hideg és ütés ellen megvédendők és lakóházban egyáltalában nem, hanem csakis tűzbiztos helyen, a robbanó anyagok szállítására és raktározására nézve a m. kir. belügyminiszteriumnak 1870. évi 40302. sz. körrendelete az irányadó.

16 §. Gőzgépek és motorok felállítása csak az elsőfoku tűzrendészeti hatóság előzetes engedélye mellett szabad. Gőz-, petróleum-, benzin- vagy más motoros géppel való cséplés, disznóperzselés vagy szabadban való tüzeléssel járó munkák csak a községen kívül és pedig a legközelebbi épülettől vagy gyulékony tárgytól, illetve erdtől és közlekedési uttól legalább 200 méternyi távolságban, nappal és szélsőségekben eszközölhetők. Ily távolság mellett kivételesen a község belterületén is engedélyezhető az I. foku tűzrendészeti hatóság által. A munka befejezte után a pernye teljesen eloltandó. Vízkészlet és oltóeszköz kéznél tartandó. Szeles időben a község, erdő, vetés és takarmány közelében egyáltalán tüzet rakni vagy azt felügyelet nélkül bárhol tovább égni hagyni tilos.

17 §. Minden háztulajdonos, bérlő vagy lakó köteles a használt kéményeket, kürtöket és kályhaesőveket tisztán tartani. Köteles továbbá a háztulajdonos az 1894. évi XVII. t.-cikk rendelkezései alapján készített kéményseprési szabályrendelet értelmében a használt kéményeknek, kürtöknek a törvényben kitüntetett időben való rendes szakértő seprítéséről, a lesepert korom eltávolításáról gondoskodni s mindezért a kéményseprő felelős. Orosz kéményeket csakis tűzbiztosan fedett épületekben lehet alkalmazni. Négyzetű ürral bíró orosz kémények építése tilos. Kéményeket szeles időben égetni tilos; az égés mindenkor a hatóságnak és tűzoltóságnak legalább 6 órával előbb bejelentendő és a kémény meggyújtása előtt teljes hosszában megvizsgálandó, netáni tűzveszélyes állapotok megszüntetendők; tűzveszélyes körülmények észlelésekor tűzoltórság kirendelése eszközölendő s az égetés befejezte után a kémény környéke ismételen gondosan átkutatandó és az égetés alatt is a kellő óvintézkedések megteendőek. Mindezekért a kéményseprő első sorban felelős.

18 §. A község belterületén nyílt tűzhelyen kívül tüzelni tilos. Tűzveszélyes építkezései és hiányos kéményeket, sövénykéményeket a kéményseprő a hatóságnak bejelenteni tartozik. Minden ház, mely tűzhellyel bír, tűzbiztosan épült kéménnyel kell, hogy elláttassék. Gyulékony anyagból kéményt építeni, a kéménybe faszerkezetet beépíteni tilos. Padlásos kéménytisztító nyílások csak jól zárható kettős vasajtóval ellátva alkalmazhatók.

19 §. Gyárakban a gőzkazánok mellett és felett gyulékony tárgyakat tartani tilos. A gőzesővek burkolata ne legyen gyulékony anyagból való; burkolatlan esővek a fától és gyulékony anyagtól legalább 25 m. távol legyenek. A gyári műhelyekben, hol tüzzel vagy gyulékony anyagokkal dolgoznak, aludni, lakni, tilos. Ilyen műhelyekben a kályhák alatt vízzel telt pléhmedence alkalmazandó.

forgács, fűrészpor, papírforgács stb. naponkint legalább egyszer, de mindenesetre munkabefejeztekor, vagy szünetkor a munkahelyiségekből eltávolítandók és nem veszélyes helyen tartandók. Oly helyen, hol gyulékony anyagok vannak, a dohányzás tilos és kellő vízkészlet és veder kéznél tartandó.

22 §. Raktárak, melyekben könnyen gyuló anyagok, olajok tartatnak, teljesen tűzbiztosan s különállóan építve, vasajtókkal és ablakokkal ellátva legyenek és kellő szellőztetés mellett nappali világossággal birjanak; bennök víz- vagy homokkészlet és biztonsági lámpás állandóan kéznél tartandó és amennyiben nagyterjedelműek, 25 méteres közökben, tűzbiztosan több különálló részre osztandók. Le nem oltott mész minden gyulékony tárgytól 3 m. távolságra vízmentes helyen tartandó. Könnyen gyulékony anyagok, u. m.: olajok, papír stb. gyufák s eféle gyújtó anyagoktól elkülönítve raktározandók. Könnyen gyuló csomagoló anyag (szalma, széna, kóc, fagyapot, gyaluforgács, papírforgács stb.) legfeljebb egy napi szükségletben tartható a csomagoló helyiségben.

Gázgyárak és tartályok csak a községen kívül, minden lakott épülettől legalább 100 méter távolban iparhatósági telepengedély megszerzése után létesíthetők.

23 §. Petróleumgyárak és tartályok szintén csak a községen kívül minden épülettől 100 m. távolban létesíthetők. Telt és üres hordók csak kisebb rakásokban rakhatók; a szabadban a rakások

24 §. Az acetylenfejlesztő készülékek felállítása tekintetében a magyar kir. belügyminiszternek 1906. évi 73357. sz. és a kereskedelemügyi m. kir. miniszternek 1906. évi 47788. szám alatt kiadott körrendeletében foglalt határozmányok mérvadóak.

25 §. Öngyulásnak kitett anyagok, u. m.: olajos rongyok, kóc, kőszén, friss széna, lóhere, faszén, liszt, turfa, trágya, kender, gyapot, festett selyem, fűrészpor, keményítőliszt, korpá stb. oly módon és helyen raktározandók, hogy akár vegyi bomlás, akár közel eső külső hő behatása folytán az öngyulás be ne következhesék és ha bekövetkezett, a tűz terjedésének könnyen határ szabható legyen. Az ily anyagok tehát tűzbiztos helyen, tartóban, egymástól elkülönített kisebb rakásokban fűtési- és napmeleg ellen védve halmozandók.

26 §. Vasutak közelében az 1881. évi XLI. t.-cikk 16—18. §§-ai értelmében épületek tűzbiztos tetőzettel is csak 8 méteren túl, puha tetőzettel pedig 20 méteres távlaton túl építhetők.

27 §. Minden lakóháznak, továbbá a lakóház telkétől különálló esürnek, szérüskertnek állandóan, cséplés idején a szérünek is, ha könnyen hozzáférhető helyen kutja, vagy vízgyűjtő medencéje ninesen, legalább 2 hl. vízkészlettel, 2 vederrel, ha az földszintes, ugy az épület magasságának megfelelő hosszú 1 drb létrával; továbbá 1 drb hosszú tűzhoroggal, nád- és szalmatetős házaknál ugyanily hosszúnnyelű 2 drb szikracsapóval és tetőlétrával és minden háznak egy jól csukott lámpással kell ellátva lennie. Ezen eszközök a tulajdonos házával megjelölendők.

28 §. Minden tűzrendészeti és építkezési

seprővel, minden évben tavasszal köteles a község területén levő összes épületeket, műhelyeket, nyilvános épületeket tűzrendőri szemle alá venni, a tűzveszélyes állapotok elhárításáról gondoskodni, a háziulajdonosok által tartandó oltószerek és vízkészlet meglétéről meggyőződést szerezni, azoknak jókarban tartása felől intézkedni, a kémények és tüzelőhelyek tisztántartását ellenőrizni, szóval minden, a tűzvétség kiterjedése vagy nagyobbodása elleni óvintézkedést elrendelni s azok szigorú betartását mindenkinek felelősség terhe mellett meghagyni, az e tekintetben észlelt mulasztások törvényszerű megtorlását eszközölni, végül a községi tűzoltószerek rendben- és elégséges számbanlétéről meggyőződést szerezni és ugye tekintetben, mint a községi tűzoltóság működését illetőleg is a község képviselőtestületéhez javaslatokat tenni.

Ezen tűzrendőri szemle a szükséghez képest, avagy beérkezett panasz folytán **g y a k r a b b a n**, avagy egyes esetekben különösen is megejtendő. Nyilvános vagy nagyobb épületek, telepek, gyárak stb. szemléjéhez a járási tűzrendészeti felügyelő is meghívandó. A szemlét az illető községi előljárási a vármegyei, vagy a járási tűzrendészeti felügyelő kivánságára is bármikor megejteni köteles.

30. §. A megejtett tűzrendőri szemléről, a talált állapotok és az elrendeltek felsorolását magában foglaló jegyzőkönyv készitendő, melyet a bizottság valamennyi eljárási tagja aláír, s mely eredetiben a járási főszolgabíróhoz, másolatban a járási tűzrendészeti felügyelőhöz 3 nap alatt beadandó. A nagyobb épületek, gyárak, telepek vizsgálatáról a járási tűzrendészeti felügyelő és a községi tűzoltóparancsnok tűzrendészeti nyilvántartást vezet, melyben minden e jegyzőkönyvben foglalt és az illető telepre vonatkozó adat a telep lapjára rávezetendő. A tűzrendészeti szemlén elrendeltek végrehajtásának ellenőrzése az előljárási és a tűzoltóparancsnok kötelességévé tétetik.

31. §. Gyárak, mulatóhelyek, színházak, műhelyek, tűzijátékok, szérűskertek, fatelepek, tűzveszélyes anyagok raktárának, s mindazon telepeknek engedélyezési eljárásához, melyek az ipartörvényben felsorolják, a tűzoltóparancsnok és esetleg a járási tűzrendészeti felügyelő meghívandó és a felvett jegyzőkönyv neki másolatban 3 nap alatt kiadandó. Az elrendeltek ellenőrzése az előbbi §-ban megnevezettek kötelessége. A jogerős határozatok végrehajtását elmulasztók az illetékes hatóságnak feljelentendők.

III. Fejezet. Tűzoltószerek.

32. §. Minden 50—250 házból álló kötött csoportban épült község köteles a következő tűzoltószereket beszerezni és mindig jókarban, készenlében tartani, u. m.: 1 darab két, legalább 100 milliméteres hengerrel bíró országos egységes szívó-nyomó fecskendőt, mely percenkénti 100 löketnél legalább 160 liter percenkénti vízszállító képességgel és 26 méter sugártávval, könnyen és gyorsan hozzáférhető szelepszerezettel, országos egységes nyomóoldali csavarzattal, legalább 100 méter szállító kendertömlővel, (15—20 méteres darabokban) és 4 darab, egyenként 2 méter hosszú szívótömlővel, végül 1 darab osztóvillával, 1 szűrővel, 2 sugár- csővel és 4 lövőkével, olajozóval, takalapácsal

2 darab helyi viszonyoknak megfelelő támasztólétrát, 1 darab a legmagasabb épület ereszéig érő egyéb létrát, 2 darab csákányt, 2 darab csáklyát, 2 darab fejszét, 2 darab vasvillát, 2 darab kapesot, 2 darab fáklyát vagy lámpást, 2 vészkiáltót és 10 darab vedret.

33. §. Minden 250—500 házból álló község tartozik beszerezni: 2 ilyen szívó-nyomó fecskendőt, mindegyiket fent felsorolt felszereléssel; 500—1000 házból álló község 3 fecskendőt felszerelve; minden további 1000 házsámra még egy ily módon felszerelt fecskendőt. Minden további fecskendőhöz egy-egy vízfordó kocsis és 2—2 veder beszerzendő, végül a többi oltóeszközt úgy, amint a 32. § rendeli. Az itt előirtaktól eltérésnek az esetben van helye, ha valamely község megfelelő nyomású vízvezetékkel bír, vagy azt a helyi körülmények indokoltá teszik. Az eltérések, valamint nagy községeknél netán szükséges egyéb szerek és szerelvények beszerzése a járási tűzrendészeti felügyelő véleménye vagy előterjesztése alapján az alispán által engedélyezhetők, illetve elrendelendők.

34. §. Oly község, avagy egymáshoz közel épült, legalább 25 házzal bíró tanya, pusztá, telep, mely 50 nél kevesebb házzal bír, köteles legalább 1 darab két 80 milliméteres hengerű szívó-nyomó fecskendőt 60 méter nyomótömlővel, országos egységes csavarral, 8 méter szívótömlővel, 6 vederral, 1 létrával, 1 csáklyával, 2 vasvillával, 1 fáklyával vagy lámpással és 1 fejszével készenlében tartani. Ennél kisebb telepek, továbbá gyárak, malmok és ipartelepek oltóeszközeit a tűzoltóparancsnok, illetve a járási tűzrendészeti felügyelő meghallgatásával a tűzrendészeti hatóság állapítja meg.

35. §. Egymástól távol épült házakból álló községek fenti szerek beszerzése utól a vármegyei tűzrendészeti felügyelő véleménye alapján, az alispán által részben felmenthetők, illetve a beszerzendő szerek milyensége a helyi viszonyok szerint megváltoztatható.

36. §. A község által beszerzett tűzoltószerek leltár szerint átadandók a tűzoltóparancsnoknak, illetve tűzoltóságnak használat és **r e n d s z e r e s** gondozás végett, mely utóbbiak költségeit ugyancsak a község viseli. Köteles továbbá a község megfelelően és megfelelő helyen, szilárdan és tűzbiztosan épült **p o r m e n t e s** szertárral és vele összeépített őrhelyiségről gondoskodni, melynek padozattal és menyezettel, tágas és jól zárt kapuval kell bírnia. A szertár egy-egy kapukulcsa a tűzoltóságnál, a községbírónál, a jobboldali szomszédnál, egy szertár belsejében, de annak üvegablakán át elérhetőleg helyezendő el. Nagyobb községben több szertár létesítendő, mely esetben valamennyi szertár kapujának ugyanazon kulcsokkal kell nyithatónak lenni. A szertár másféle tárgyak elhelyezésére nem használható és a szereket benne mindig kivonulásra kész állapotban kell tartani. Köteles továbbá a község alkalmas tömlőszáritóról is gondoskodni.

A tűzoltószereket másra, mint a tűzoltási célra használni tilos, és a tűzoltószerek jókarban és rendbenléteért a tűzoltóparancsnok és községekben a községi bíró együttesen és egyetemlegesen vagyoniilag is felelős.

(Folyt. köv.)

Lapszemle.

A **Vasvármegyei Tűzrendészeti Közlönyben** olvassuk, hogy *Szombathelyen*, április hó 8-án, a Vasvármegyei Tűzoltószövetség választmányának rendes ülésében —

Herbst Géza alispán, elnöki megnyitója után, kegyeletes szavakkal emlékezett meg *Draskovich Dénes* haláláról, aki messze menő anyagi áldozatokat hozott a németújvári tűzoltóság részére, mint annak volt védnöke.

Azután szívélyesen üdvözölte a személyesen jelen levő gróf *Erdődy Tamás* tűzr. felügyelőt azon alkalomból, hogy a messinai földrengés idején ő is csatlakozott az egész világból összegyűlt mentési akcióhoz s abban személyesen részt vett. Amidőn ebbeli ténykedéséért a tűzoltó-szövetség nevében köszönettel adózott, egyben üdvözölte azon magas kitüntetés alkalmából, amelyben őt X. Pius pápa részesítette.*)

Ajkey Zoltán alelnök betérjesztett elnöki jelentésének főbb adatai a következők:

Az 1908. évi tűzrendészeti vizsgálati jegyzőkönyvek és felügyelői jelentések az egyes tűzr. felügyelők által beküldettek s az egyes kerületek haladásáról tanuskodó adatok az elnökség által feldolgoztattak

A 110523/VIa 1908. sz. B. M. körrendeletből kifolyólag a vármegye járásaiban és rendezett tanácsu városaiban létező tűzoltószertárak, tűzifecskendők és szervezett tűzoltóságokról készített kimutatás szerint a vármegye területén a községek száma 614. Tűzoltó-szerház létezik: 511, építés alatt áll 10, összesen 521. Záros határidő alatti felépítésre kötelezve van 12, közösen fenntartott 18; nincsen szerháza 63 községnek.

Tűzi fecskendő van: gőzfecskendő 2, 120^{mm} hengerátmérőjű 78; 100^{mm} hengerátmérőjű 231; 80^{mm} hengerátmérőjű 250; szívómű nélkül 137, összesen 698.

Szervezett tűzoltóság van: községi (kötelezett) 245, önkéntes 216, gyári 6; közösen fenntartott 31, összesen 498. Nincsen még szervezve 116 községben.

Horeczky Gyula másodtitkár ismertette a *Pavetits Manó* tűzr. felügyelő által elfogadásra betérjesztett indítványokat.

E tárgygyal kapcsolatban a választmány felhívja a tűzr. felügyelőket, hogy készítsenek kerületük összes községeire nézve oly tervezetet, amelyben pontos adatok alapján föl legyenek tüntetve mindazon 6 kilométer körzeten belül eső, esetleg ezen távolságon túl levő oly szomszédos községek, amelyekbe tűzveszély esetén segílyt nyújtani tartoznak s a tervezetet jóváhagyás és a községekkel leendő közlés végett terjesszék be járásuk főszolgabírájához.

A 6 km. távolságon túl eső községekbe főszolgabírói rendeletre kivonuló segélycsapat költségeinek fedezésére vonatkozólag a választ-

mány előadó másodtitkár javaslatára kimondta, hogy az e címen fölmerülő kiadások a megyei tűzr. szabályrendelet 39. §-ának rendelkezéséhez képest, vitás esetekben az illetékes járási főszolgabírák által állapítandók meg, akinek határozata ellen azonban a marasztalt község vagy tűzoltóság felelősséggel élhet.

Városi tűzkár-biztosítás.

Egy vidéki város szaklapjában olvassuk a következőket:

A városi tűzkár-biztosítás intézményének létesítését olyan alkotásnak tekintjük, mely a szükségelt alapfeltételek és reális szervezés mellett nagy mérvben hozzájárul a közjvedelmek fokozásához, a hatóság támogatására utalt polgárok vagyoni gyarapodásához, létesítése azonban nagy körültekintést, megfontolást igényel, mert a jövedelem biztosítása nem attól függ mindég, hogy a vezetők kellő gondossággal jártak-e el az intézet ügyeinek vezetésénél, hanem sokszor az elemi erők is szabályozzák az intézménynek fennállhatását, a város kockázatát.

A városi tűzkár-biztosítás ellen legfőképpen és igen helyesen a nagy kockázatot hozzák fel, mely a várost egy, előre nem látható, de méretei miatt nem is lokalizálható tűzveszedelemben terheli.

Mielőtt tehát tűzkár-biztosításról beszélünk, beszéljünk az előfeltételekről, melyek reális alapot szolgáltatnak nekünk arra, hogy a város kockázata elhárítható, vagy legalább is az úgy mérsékelhető, hogy nem rántja maga után a város fejlődéséhez nagyon is szükséges közvagyont.

Egy városi tűzbiztosításnak alapfeltételei:

a) Tűzbiztonsági sikeres preventív intézkedések;

b) a tűzoltói intézmény kiépítése;

c) a város vízvezetékekkel való ellátása.

Ahol zsupfedelű tűzfogó tetők vannak, ott nagy a kockázat, de elég nagy ott is, hol faszindelytetejű házak vannak.

E bajokon segít a megelőző tűzrendészeti intézkedések sikeres alkalmazása.

Tűzbiztos tetők építése, a régieknek kicserélése, lakások összezsufolásának tilalma, régi zsufolt épületek szétszedése, mind oly preventív intézkedések, melyek tűz esetén erősen mérséklik a kockázatot.

A kockázat kérdésénél jelentékeny szerepet játszik továbbá az, vajjon a tűzoltóság hivatása magaslatán áll-e, a technika vívmányainak megfelelő modern felszereléssel rendelkezik-e?

A kockázat megszüntetésének, helyesebben mérsékelésének főalapfeltétele azonban — a vízvezeték. Vízvezeték nélkül, utcán, közhelyeken lerakott tűzcsapok nélkül egyáltalán ne is

majus 22-én Kaposvárt tartott ülésének jegyzőkönyve. A belügyminiszter 1908. évi 86.790 számú rendelete. — Fatelepek és fa-megmunkáló helyek tűzrendszete. Irta: Breuer Szilárd. — Jobb félni, mint megijedni. Irta: Breznay Imre. — Budapesti tapasztalatok. Irta: Kállay Imre. — Testületi élet. — Veszprém vármegye tűzrendészeti szabályzata. — Lapszemle. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **Ferdinánd, a bolgárok királya, mint tűzoltó.** A hontmegyei Szentantál községben nagy tűz pusztított. A vész a nagy szárazságban és szélben hirtelen terjedt és csak a közeli Selmecebánya tűzoltói akadályozták meg, hogy a tűz martaléka nem lett az egész falu. A tűz keletkezését eddig még nem sikerült kideríteni. A gyorsan erőre kapó lángnyelveket egyik házról a másikra hordta a szél és csakhamar tizenkét ház és a hozzájuk tartozó gazdasági épület állt lángban. Selmecebányáról azonnal kivonultak a tűz színhelyére a kincstári és az önkéntes tűzoltók, valamint az istvánházi tűzoltók, kiknek tíz fecskendő sugarainak alkalmazásba vételével sikerült lokalizálniok a tüzet. Emberéletben nem esett kár. A tűz által okozott kár körülbelül 100.000 korona. A veszedelem színhelyén megjelent a Koháry-kastélyban nyaraló Ferdinánd bolgár király is fiával, Boris trónörökössel és udvartartásának tagjaival. A király személyesen intézkedett az oltás és mentés körül, ott maradt mindvégig, amíg a vészt elhárították és kijelentette, hogy maga is hozzá fog járulni a szegény károsultak segítéséhez

— **Az ungvári önk. tűzoltó-testület** június hó 20-án a Széchenyi-ligetben jótékonycélu, zártkörű ungvári táncmulatságot rendezett, melynek elnöke maga a főispán, gróf Sztáray Gábor volt.

— **A debreceni önkéntes testület** egyik buzgó tagja, Morvai Sőtér alparancsnok június 27-én elhalálozott. A testület parancsnoksága e sokat mondó jelisével bucsuztatta bajtársát: „Betöltéd tisztedet!”

Az aradi vízművek. Arad város már évekkal ezelőtt elhatározta, hogy egy angol részvénytársaság tulajdonát képező aradi vízműveket megváltja, az angolok azonban keveselték a megváltási összeget. A város az angol társaságnak felmondott és a megváltás árát, több millió koronát a bíróságnál letétbe helyezte. Az angolok a felmondásért pert indítottak a város ellen. A törvényszék és a tábla ítéletében a felmondást jogtalanannak mondotta. A kir. Curia ez ügyben hozott döntésében helyesli a felmondást és megsemmisítette a tábla-döntését. A Curia ítélete Aradra nagy anyagi előny.

— **Aquincumban (Óbudán)** az esztergomvasúti hid mellett, egy ásatási célra bérbevett dombon, sok régi római korbéli tárgy mellett négy tégláégető-kemencét ástak ki, melyeknek a füstvezető csatornáit még jól kivehetők.

— **Dunaszerdahely** a pozsonyi Angermayer-céggel tárgyalásokat folytat a községnek elektromos világítással leendő ellátása iránt. Ime a fordított sorrend. Egy ötezer lakossal bíró városnak nem csatornára és vízvezetékre van előbb szüksége, hanem villamos világításra.

vonatkozó adatokat Bárczy István budapesti polgármester, ki e tárgyat első gyanánt tanulmányozta behatóan, már rendelkezésére bocsájtotta Wennes Jenőnek, aki azonban hasonlólt másoktól is igen szívesen vesz.

Texasban, Port Worthban nagy tűzkatasztrófa volt, amely egy hét utca hosszú és négy utca széles négyszögön belül az összes házakat elpusztította. A leégett házak között van száz lakókáz, négy templom, két iskola s a Texas Pacific vasut gépjávitó műhelye.

— **A villámcsapás veszedelme.** Az embereknek a villámcsapástól való rettegetése általában nem áll arányban azzal a veszedelemmel, amelynek az ember zivatar alkalmával ki van téve. Hellmann német tudós kimutatása szerint Poroszországban 4.4, Franciaországban 3, Németalföldön 3, Svédországban 3.1, Angliában 1 és Magyarországon 16 embert sujt egyon a villám millió ember közül. A lakóhelyiségekben, különösen a nagyobb városokban, a villámcsapás majdnem elenyészően csekély. Ezzel szemben a nyílt mezőn a veszedelem igen nagy. A zivatartól utólért emberek rendszeren valamelyik fa alá menekülnek, pedig éppen a sík vidékből kimagasló tárgyak, amilyenek a fák is, vannak leginkább kitéve a villámcsapásnak. Hasonlóképpen aránytalanul nagyobb a veszedelem, ha az ember lóra vagy kocsiára ül, mert így a környezetéből kimagaslik. Embersoportok, vonuló csapatok, sokkal nagyobb mértékben vannak kitéve a villámcsapás veszedelmének, mint a magánosan haladó ember. Ennek oka abban rejlik, hogy a tömeges lélegzés következtében az embersoport fölé egy meleg, nedves levegőréteg rakódik, amely a villámosságot igen jól vezeti. A villámcsapástól ért emberekben ritkán látni súlyosabb belső sérüléseket, a legtöbb esetben az idegrendszer hirtelen megbénulása rögtön halált okoz. Sokan, akikre lecsapott a villám és akik azután újból eszméletre tértek, nem igen tudtak számot adni ajvégzetes pillanatról; a legtöbben észre sem vették sem a villámot, sem a menydörgést, csak egyszerűen elvesztették eszméletüket, mások ismét tüzes széllel kezdtek beszélni, amennyiben haláltak.

— **Társaskirándulást Konstantinápolyba** rendez azon rendezési vállalat, mely egy ízben már vezette a tűzoltókat a török fővárosba. Az utazás július 19-ére van tervezve (d. u. indulás Budapestről). A költség: I. oszt. 350 K, II. oszt. 260 K; bennfoglaltatik a lakás, (25-én reggelig), élelmezés (24-éig bezárólag), kalauzolás Konstantinápolyban és kocsik az ottani állomáson érkezéskor. Podgyászukat az utasok maguk gondozzák. Utlevél beszerzendő. Bővebb felvilágosítással szolgál a „Budapest—Konstantinápolyi társaskirándulás rendezősege“ Budapest, V., Vigadó-u., a fővárosi vigadó földszinti éttermében.

— **Logika.** Éjnek idején a városon kívül eső réten kazal-tűz volt. Javában folyt a tűzoltók munkája, amikor valahonnan a rétekről előkerült János, a városi csősz. Hosszú botjára támaszkodva megállt a közelben s egy darabig nézte a fel-fellobbanó lángokat, aztán kitért belőle a részvét szava:

— Ejnye . . . ajnye . . . de kár ezér' a sok szép jószágér' . . .

A rendőrkapitány észreveszi az öreget, oda megy hozzá és megszólítja:

— Mondja csak, János, ki tehetta ezt? . . .

— Ezt, tekintetes úr? — szólt kalapját illendően megemelve az öreg — ezt senki más nem tehetette, mint a majmosok, de azok meg mostanában nem jártak erre . . .

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

C. Akik eltűrnek, (vagy mondjuk így) el tudják viselni, hogy néha olyankor se legyen rájuk szükség, amikor az ember valamit számít; azok a született igazvonók (vagy szélsőségbe menőleg), ezek a rabszolgaságra termettek. Akik ellenben a munkát átengedik másoknak, mert azt maguk el sem tudnák végezni; de számonkérő széket ülni, mások tekintélyére támaszkodva az elismerést learatni s szorgalmat, engedelmisséget, önfeláldozást kiméletlenül képesek követelni: azok a közönséges értelemben vett boldogulás utját járó, uralkodásra termett egyének. Az utóbbiak sorsa azonban a külső siker mellett a rideg becsvágy, sivár belső élet s tekintélyhiány és nyomasztó magány, végül meghasonlás önmagukkal. Míg az előbbieket osztályrésze a lelki egyensúly, a nyugodt öntudat, a közbecsülés és szeretet. Ebben a mi mostani világunkban így van ez elosztva, a mindenütt érvényesülő, egyensúlyba helyezkedés nagy törvénye ezt így hozza magával. Tessék választani. El-

keserednie azonban oktalanság lenne; önmagának okozna csak felesleges fájdalokat, az ügynek pedig határozottan ártana vele.

A. Gerber Sándor ama cikke lapunkban 1906. évi októberi szám 163-ik oldalán olvasható. A Kéményseprők Szaklapja kétséggel innen vette át.

Kielben a vezénylő tűzoltótisztek szintén megkapták azt a jogot, aminek gyakorlására a magyar hivatásos tűzoltóságok már jó ideje hivatottak, hogy t. i. a vész helyén nemcsak tűztechnikai működés tekintetében függetlenek, hanem a helyszínén megjelenő rendőrséggel is rendelkeznek s a kivonult katonaság segélyét is saját felelősségükre vehetik igénybe.

K. Nürnbergben, a július 24—27-ig szakkiállításal kapcsolatban megtartandó XVII-ik német Feuerwehrtag alkalmából négy felolvasás szerepel a napirenden.

M. A német hivatásos tűzoltótisztek szövetsége, mely 1900-ban alakult meg, az idén Hamburgban kilencedik összejövetelét tartotta meg.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt Geittner és Rausch tulajdonosa)
fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.
Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Budapest,
VI., Váci-út 69
GYÁRT:
◁ Gőz-, motor-, tűzifecskendőket és kütszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAI, SOPRON
cs. és kir. udvari szállítók, gyártanak:
tűzifecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.
Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest,
V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigzínház tőzsomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa
Budapest.
Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.
Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.
Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorokat.

Walszer Ferenc
tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémöntöde
Budapest,

Sternberg és Kálmán
Budapest, VIII., József-körút 35.
GYÁRTUNK: tűzifecskendőket, kütszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

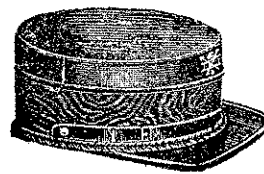
Elsőrendű
tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat
és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Társa
Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.
Szállítanak
automobil-, gőz- és motorfecskendőket,
kocsi-, mozdony- és targoncafecskendőket,
felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —
„Optimus” kézi tűzoltókészülék
ára 8 $\frac{1}{2}$ liter őrartalommal . . . . . 65 K.
10 $\frac{1}{2}$ „ „ „ . . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat
legjobban és legolcsóbban készít
Ritscher Zsigmond és Fia Kőrmenden.
Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány-Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arképeivel együtt 1 korona beküldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Huncke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDESZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján.</p> <p>Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.</p> <p>A lap szerzőkldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hová az előzetesek s hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG.</p> <p>Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90—33.</p>	<p>Előfizetési ár, egész évre, 5 korona.</p> <p>Tagtestületeinknek ingyenpótdány jár.</p> <p>A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy stanteletdíjért.</p>
--	---	---

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Szaktanfolyam és numerus clausus.

Amire e sorok napvilágot látnak, már egybegyültek az ország minden részéből a tűzoltás jövődjé bajnokai, hogy meghallgassák, magukba szívják és szertevigyék az ígét, hirdetve falun és városban azokat az eszméket, melyekkel a hatóságok mostohagyermekét, a tűzoltást fejleszthetik, tökéletesbitik.

Mi, kik már tul vagyunk az országos tanfolyamon, sőt több-kevesebb vidéki tanfolyamot magunk is tartotunk, jóleső érzéssel tekinthetünk vissza a mult emlékeire s levonhatjuk belőle a tanulságokat.

A conclusión kezdem. Az országos tanfolyamok nem arra valók, hogy magának a tűzoltásnak széleskörű ismereteit ott elsajátíthassuk, hanem arra, hogy meglássuk, megismerjük azt az utat, melyen az ismeretek megszerzése okából haladnunk kell s megismerjük azokat a forrásokat, melyekből a tudást meríthetjük.

Két-három hét ez irányelvek megmutatására elég s ha időnkét gazdaságosan kihasználjuk, célunkat el is érjük. Több eredményt azonban egy tanfolyamtól nem várhatunk.

Nézzük csak át azt a gazdag tanrendet, melyet szakemberek egy-egy tanfolyamra összeállítottak. A tűzoltói tudás kincseinek egész tárháza az, mindegyik rész külön-külön szak-

tudást rejt magában, melyeknek elsajátítása éveket vesz igénybe.

A megelőző tűzrendészetre hat óra van szánva, pedig erről Markusovszky, a tárgy előadója, kétszáz oldalas könyvet írt sez még csak az első kötet, amelyben nincs két lap, amit olvasatlannal félretehetnénk.

A vízszerezésről mindössze két órán át adnak elő. Vajjon mit lehet két óra alatt elmondani akkor, mikor az anyag oly bő, hogy heteken át kellene ismertetni. Két óra még a vízvezeték ismertetésére sem elég. Két óra jut az építkezés elemeinek tanítására, pedig azok, kik ezt gyakorlatilag alkalmazzák, jól tudják, hogy két óra arra sem elegendő, hogy egy-egy középület építési terveit tűzbiztonsági szempontból áttanulmányozhassuk. Vele nem így sorra az összes órákat, nincs egy sem, amelyen ki lehetne meríteni azok anyagát.

Azoknak a tűzoltótiszteknek, kik egy ily tanfolyamot végig hallgattak, sok tudást kell ugyan magukba szívni, mert amikor haza mennek, tőlük várják a város vagy a község tűzrendészetének ujjaszervezését, sőt legtöbb esetben annak megteremtését. Mert ma — sajnos — nagyon sok helyen a tűz oltásával, esetleg az erre való előkészülettel megoldottnak vélik a tűzoltóság feladatát, pedig hej, milyen kis része ez a mi feladatunknak. A tűzrendészet ma már igen sokoldalú. S

ezt — a tűzrendészet e sokoldalú tudományát — olyképp ölelik fel a délelőtti elméleti órák, hogy a vonatkozó tömördek tudnivalók elsajátításának inkább csak a módját, a tanulás irányelveit ismertetik meg.

Egész másképp állunk a délutáni gyakorlati részszel. Itt már jut idő s meg is van adva a mód a hallgatók tanítására. A szerek kezelését, szerelését, szóval a tűzoltás mesterségét 42 órán át el lehet sajátítani s mint az eredmények mutatják, a hallgatók el is sajátítják. Sőt a magasabb előképzettségeknek szinte sok is ez a 42 óra erre a célra.

Aztán az is tény, hogy a legtöbb tanfolyamhallgató előtt voltaképpen ez már rendszerint nem is egészen új, vagy legalább nem annyira új dolog, mint pl. a tűzrendészet — s így inkább csak a szerelés egységességét, a szabályzat alkalmazását kell megtanulnia s talán még azt, hogy indokolni is tudja, miért kell a szabály szerint szerelni s nem úgy, mint esetleg eddig otthon szerelt.

Amíg tehát így szükségesnek és hasznosnak tartom az országos tanfolyamot mai szervezetében a tűzrendészet alapelvei iránti érdeklődés és hogy úgy mondjam, a tudásszomj felkeltésére valamint a tűzoltás csinjabinjának megtanulására, addig más részről engedjék meg nekem egy észrevételnek a megtétele.

Ha szükség van mai formájában a tanfolyamokra — aminthogy tényleg nagy szükség van — akkor nem helyes dolog, hogy 120 jelentkezőből — mint ez évben is — csak ötvenet vettek fel. Mert azt a hetven visszautasítottat elvesztette jó ügyünk. Hisz még a tanfolyamot végzettek közül is alig fele marad tűzoltónak: a visszautasítottak közül, azt hiszem, egy sem. Ha valakit a tanulásban akadályoznak, az nem igen fog magánszorgalommal olyant tanulni, amiből anyagi előnye alig származik. A numerus clausus tehát el kell törölni.

A hallgatók létszámának feleme-

Óváry alelnök a legutóbbi elnökségi ülésen mondta: van bőven! Nos hát jobb célra sohasem fordíthatják.

Üdvös intézkedés volna Apáthy indítványa is, amit a legutóbbi elnökségi ülést követő pourparlén fejtett ki, amely szerint vagy parallel tanfolyamok létesítenének vagy legalább — mit Breuer Szilárd indítványozott — együttes elméleti órák korlátlan hallgató számmal s gyakorlati órák megszabott létszámú szakaszokkal, annyival, ahány szakasz a jelentkezőkből formálható.

Az országos tanfolyamra nagy szükség van, engedjük hát oda a „tudás emlőjéhez“ a jelentkezőket mind!

Erdély Ernő

Győr város tűzoltóparancsnoka.

A magyar királyi belügyminiszterium 96728/1909. IX. számú s az első magyar általános biztosító társaság által tűzoltók segélyezésére tett alapítvány céljának módosítása tárgyában adott ki rendeletet, mely ekkép hangzik:

„Az 1906. évi október hó 18-án 648. szám alatt kelt beadványára ertesítem a Szövetséget, hogy az Első Magyar Általános Biztosító Társaság által a tűzoltók segélyezésére tett alapítvány céljának oly irányban való módosítása iránt előterjesztett kérelme, miszerint az az alapítvány évi kamatjövedelmének tűzoltók és családjaik segélyezésére fel nem használt része egészen a szövetség segélyző pénztárának utaltatassék ki, teljesíthető nem volt, mert az alapító társaság alapítványa céljának fenntartásához ragaszkodik.

Mindazonáltal az Első Magyar Általános Biztosító Társaság készséggel hozzájárult az alapítólevél rendelkezésének oly megváltoztatásához, illetve kiterjesztéséhez, amely a segélyezést nemcsak a tűzoltás, hanem a gyakorlatozás és hasonló természetű és célú működés közben előfordult sérülésekre is megengedi.“

Ehhez képest az alapítólevélre hozzájárulássalommal a következő záradék vezetett:

„Az alapító oklevél 2. pontjában foglalt cél megállapítás olyképpen módosítottatik, hogy az alapítvány kamatai ezentul nemcsak a tűzoltás, hanem a gyakorlatozás s hasonló természetű és célú működés közben megsérült tűzoltóknak s az előfordult sérülés következtében elhalálozott családtagjainak felsegélyezésére is lesznek fordítandók.“

Budapest, 1909. évi július hó 26-án.

rendelete valamennyi vármegye alispánjához.

A magyar országos tűzoltószövetség 1909. évi április hó 7-én kelt 579/1909. számú felterjesztésében annak előadása mellett, hogy Jászberényi Miklós szövetségi elnökségi előadó az ország különböző részeinek községeit a községi közigazgatás tanulmányozása céljából meglátogatni és ez alkalommal a tűzrendészetet és tűzoltást is tanulmány tárgyává tenni óhajtja, azzal a kérelemmel fordult hozzám, hogy nevezettet ebbeli törekvésében támogassam, avégből, hogy a hatóságok részéről akadályokkal ne találkozzék.

A magyar országos tűzoltószövetség szóban levő előterjesztése indokából felhivom a Cimet, hogy említett szövetségi elnökségi előadó t ebbeli tanulmányutjában a maga részéről is hathatósan támogassa és az alárendelt hatóságokat is megfelelőleg utasítsa, hogy Jászberényi Miklós ezen a tűzoltóügy fejlesztése érdekében is kívánatos és hasznos adatgyűjtési munkájában, különösen a községek részéről, pártfogoltassék.

Budapesten, 1909. július 30-án.

A miniszter helyett:

Hadik s. k.,
államtitkár.

1896
1909 sz.

Jegyzőkönyv.

Felvételét Budapest, 1909. július 17-én, a magyar országos tűzoltó-szövetség elnökségének ülésében.

Elnök: dr. Óvári Ferenc, alelnök. Jegyző: Breuer Szilárd, titkár. Jelen voltak: Apáthy Vilmos, Barabás István, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illésszegédtitkár és több érdeklődő parancsnok. Elmaradását kimentette: gróf Széchenyi Viktor elnök és dr. Rüll Béla előadó.

118. Elnök az ülést megnyitván, titkár bemutatja az **orsz. tanfolyamra** jelentkezettek kimutatását, a stipendiumért folyamodók névsorát, valamint az I. m. ált. biztosító társaság által áttett 13 drb. kérvényt és jelzi, hogy a jelentkezők nagy száma (122, köztük 10 esendő) miatt a múlt években megállapított elvek szerint felette sok jelentkezőt vissza kell utasítani; hasonlóan sok kérvényező figyelmen kívül hagyandó a stipendiumok odaitélésénél, mert vagy fel nem vehetők a tanfolyamra, vagy pedig nem tagjai a szövetségnek. Egyébként a belügyi- valamint a közoktatásügyi miniszter, továbbá az összes alispánok a tanfolyamot körrendeletileg ajánlották a községeknek, a főváros a kért támogatást, helyiséget, felszerelést átengedte s csupán a vasuti jegyek kieszközlése van hátra. Az előadók közül Oleják Károly visszalépett; az órabeosztás pedig a mai napon tartandó előadói értekezleten lesz megállapítva.

Tudomásul vétetvén, a jelentkezők felvételével, illetve a fel nem vehetők értesítésével titkár és tanfolyamparancsnok bizatott meg. A

szövetségi 6 stipendiumot az elnökség Baráth Béla (Párkány), Bodola Aladár (Kápolnásnyék), Domán Sándor (Tiszaörs), Inándy György (Karánsebes), Horváczky Márk (Dusnok), Nádasz Ferenc (Nagydém) folyamodóknak itéli oda, az I. m. ált. biztosító társaság stipendiumára pedig Lovász Lajos (Kaba) és Pocska Dezső (Zombor), esetleg Mehrl Antal (Guta) kérvényezőket hozza javaslatba. A vizsgához kiküldendő szövetségi biztosi tisztt ellátására az elnökség gróf Széchenyi Viktor elnököt kéri fel, a belügyminiszteriumhoz pedig felterjesztést intéz az iránt, hogy a vizsgához Bölc Gyula min. tanácsos urat küldje ki. A nagyszámú jelentkezőre való tekintetből felmerült azon kérdés is, vajjon nem lenne-e célszerű a gyakorlati részben párhuzamos osztályt állítani fel, avagy az előadók számának emelésével lehetővé tenni az összes jelentkezők felvételét, e kérdés eldöntését azonban az elnökség akkorára halasztotta, amidőn az ideai tanfolyam tapasztalatai már rendelkezésére állnak; javaslatot tesz azonban a választmányhoz, hogy a jövőben még több stipendiumot engedélyezzen.

119. Előterjesztetvén a **közigazgatási tanfolyamokról** készített összjelentés, mely szerint a hallgatók száma 367 (a tanfolyamok fennállása óta **3894**) volt s pedig 208 igen szorgalmas, 83 szorgalmas, 35 elégséges; nem kapott látogatási igazolványt 19, fel volt mentve 15, beteg volt 3, kimaradt 18; könyv kiosztatott 359 pl., felolvastattak az egyes tanfolyamok felülvizsgálására kiküldött előadók jelentései, valamint Szentgyörgyi Dénes javaslatai a tanfolyamok véglegesítése és a rendes tárgyak közzé való besorolása tárgyában.

A jelentés tudomásul vétetvén, a belügyminiszteriumhoz felterjeszteti határozatott azzal, hogy azon tanfolyamok részére, ahol a helyi tűzoltóság nem bír egységes fecskendőkkel, ilyenek kölcsönképen lennének beszerzendők — a netáni költségeket a szövetség készséggel vállalja magára — valamint, hogy a tanfolyamok véglegesítésével a tűzrendészet és tűzoltás a rendes tantárgyak közé soroltassék és annak órái a II. félév rendes órarendjébe illesztessenek be, míg ellenben Szentgyörgyi Dénes abbéli javaslatát, hogy a tanfolyamhallgatók egyenruhátassanak, felszereléssel látassanak el és tűzekhez vonultassanak ki, az elnökség több okból elfogadhatónak nem találta. A tanfolyamok látogatására kiküldött Szabados Imre és Vida Pál utiköltségei és napidijai, Jászberényi Miklós napidijai kiutalványoztattak, míg Tankóczy Gyula előadó ilyenek megtérítésére igényt nem tartott.

120. Szabados Imre előadó azon javaslata, hogy a **hivatalos szaklap** havonként kétszer jelentessék meg s minden számában műszaki újdonságokat ismertető leírásokat is tartalmazzon,

az elnökség elfogadja és a költségek engedélyezése céljából a orsz. választmányhoz előterjesztés készítését rendeli el.

121—2. Varga Lőrinc előadó beterjesztvén írásbeli jelentését a szegedi tanítóképzésben tartott vizsga eredményéről, valamint a Bácsbodrog vármegyei szövetség apatini közgyűléséről és versenyyakolatairól, azok tudomásul vétettek és kiküldött utiszámlái kiutalványoztattak.

123—4. Szabó Gyula előterjesztvén hasonló jelentését a Nagybecskereken a Torontál

vármegyei szövetség által 5 napon át Szilben, valamint a Sopron vármegyei szövetség által rendezett és általa vezetett tanfolyamokról,

az tudomásul vétetett és Strosz Béla, valamint Szávits Sándor Torontál vármegyei előadóknak a sikeres közreműködésért jegyzőkönyvi elismerés nyilvánított.

125—6. Vida Pál előadó jelentése a csákvári földműves iskolában tartott vizsga eredményéről, valamint a Fejér vármegyei szövetség által rendezett tanfolyamról, tudomásul vétetett.

127. A budapesti önk. testület jelentése a budai tanítóképezdében rendezett tanfolyam eredményéről, tudomásul vétetett.

128. Alelnök jelentése a Veszprém vármegyei szövetség által rendezett tanfolyamról, tudomásul vétetett.

129. A szabadkai cellulosegyár ajánlata celluloseból készült éremszalagok szállítása tárgyában,

irattárba helyezni rendeltetett.

130. Szabados Imre előadó azon felszólalását, hogy az önk. testületek alakítását némely községek arra használják fel ürügyül, hogy a kötelezett tűzoltóságot megszüntessék és a vármegyei szövetségtől kimaradjanak,

az elnökség tudomásul vette, azonban egyelőre intézkedésnek szükségét nem látja fennforogni, minthogy konkrét esetekben a tűzoltóság megléte és megfelelő volta mindenkor ellenőrizhető és e tekintetben a törvényhatóságnak módjában van a lehető legerélyesebb beavatkozás.

131—2. A Baranya vármegyei szövetség azon jelentése, hogy Gerde, Kisvarjas, Magyartelek, Mais, Rugasd községeket tagjai sorából törölte, hasonlóan a Tolna vármegyei szövetség kérelme Döbrököz törlése iránt,

az orsz. választmány elé terjeszteni rendeltetett.

133—5. A belügyminiszterium elrendelvé az „Optimus“ extingetör, a „Perkeo“ benzinoltókészülék és a Geizer-féle ugróponyva kipróbálását és véleményezését, a délelőtt megtartott próbák alapján,

az elnökség az „Optimus“-nak ugyanis mint hazai gyártmánynak, kezdődő tüzek oltására alkalmas készülék gyanánt való ajánlását hozza javaslatba a miniszteriumnak, azonban oly figyelmeztetéssel, hogy az elírt községi tűzoltószerkeket nem pótolhatja. A „Perkeo“-t illetőleg az elnökség véleménye az, hogy ezen készülék által fejlesztett hab képes ugyan a kezint eloltani, de a készülék még némi javításra szorul s csak az esetben lenne ajánlása javasolható, ha az már tényleges hazai gyártmány lenne. A Geizer Gerő ugróponyva-állványát illetőleg az elnökség fenntartja régebbi nézetét, mert bár az alkatrészek erősebb méretezése által a ponyva leszakadása elkerülhető lenne, mégis annak nagy terjedelme, nehéz kezelhetősége és nem egészen veszélytelen elrendezése miatt, gyakorlati értékkel bíró és közhasználatra bocsátható mentőeszköznek ez alakjában nem tekinthető.

136. Török István (Arad) mentőkészülékének leírása, mint kivihetetlen szerkezetre vonatkozó, irattárba helyeztetett.

137—140. Erdély Ernő (Győr), Besenyei Károly (Budapest, m. á. v.), Németh

Dezső tanfolyami előadók küldettek ki azzal, hogy a vizsga meghallgatása az orsz. tanfolyam hallgatóinak is tétessék lehetővé. Az ezzel kapcsolatban felvetett ama kérdést, hogy vajjon a vizsgadijak törlése nem lenne-e célszerű, az elnökség az eddigi tapasztalatok szerint nem találta elfogadhatónak s felette napirendre tért.

141. A zentai testület sorsjegy küldeménye elvi okokból visszaküldetni rendeltetett.

142. Titkárnak a „Tűzrendészet“ II. kiadására vonatkozó jelentése, valamint a nyomda pótajánlata, tudomásul vétetett.

143. Pénztárnok jelentése a pénztár II. évnegyedéről, amely szerint a bevétel 12.240 K 99 fill., a kiadás 5.295 K 55 fill. s így a maradvány mint pénztári egyenleg 6.945 K 44 fill,

tudomásul vétetett.

144. Apáthy Vilmos előadó azon javaslatát, hogy az elnökség sűrűbben szálljon ki a vidékre ülés tartása címén, de a vidéki intézmény fejlesztése céljából, hogy azonban kösse ki a helyi tűzoltóságnál az ünnepélyek mellőzését s csakis gyakorlat, gyűlés, felolvasás, próba tartását engedje meg, az elnökség elfogadja és alelnök javaslatára kimondja, hogy a szeptember 18-án tartandó ülését Zalaegerszegen tartja meg s erről a Zalaegerszegi testület parancsnokságát, a város hatóságát, Zalavármegye alispánját és szövetségét átiratilag értesíti.

145. A zalaegerszegi parancsnok azon szóbeli kérelmét, hogy tololétrájuk átvételéhez bizottság küldessék ki, az elnökség teljesíti és a próba megejtésére a titkár által összehívandó fővárosi tisztekből álló bizottságot bizza meg.

Titkár azon jelentései, hogy:

146. a Vas vármegyei szövetség beküldötte évi jelentését,

147. a hirdetett pályakérdésekre 2 pályamű már beérkezett,

148. a belügyminiszter 86.790/908. VI. sz. a. rendeletet adott ki a benzin-telepek megvizsgálására és 14.209/909. VI. sz. a. Székely Ödön tűzoltószekönyvét ajánlotta,

149. a Somogy vármegyei szövetségnek a kongresszus határozatai ellen beadott felebbezése a fővárosnál elintéztetést nyert,

150. az elmúlt félévben 4 vármegyei szövetség alapszabályai nyertek jóváhagyást és 62 testület csatlakozott az orsz. szövetséghez,

151. kipróbáltatott 10 község fecskendője; hogy előterjesztés tétetett:

152. a keresk. miniszterhez a tűzfelügyelők vámmmentessége érdekében és
153. a Torontál vármegyei szöv. átirata folytán a gőzfecskendők kazánvizsgálatának díjmentessége iránt,

154. az összes miniszteriumokhoz pedig az orsz. tanfolyam ajánlása tárgyában; hogy vélemény adatott a belügyminiszteriumnak:

155. az Esztergom vármegyei szövetség,

156. a rákospalotai,

157. a bozovicsi (zeneosztály),

158. a borsai,

159. a kunszöllősi,

160. a mekényesi,

161. a bobai,

162. az egyházasrádóczi önk. testü-

166. Schwarz Márk (Galgóc) fatergőpének telepengedélyezése; továbbá

167. Pest vármegye alispánjának Ujpest tűzrendészeti szabályrendelete,

168. Nagybányának az ottani színház vízvezetési berendezése,

169—172. az abelfalvai körjegyzőnek, a felsőstubnyai tűzfelügyelőnek, a gál-szécsi főszolgabírónak, Temesmiklós községnek feckendő beszerzése,

173. Szeben vármegye alispánjának a tisztivizsga,

174. a pesti izr. hitközségnek a kijáratok feliratok,

175. a szabadkai iparfelügyelőnek a tolólétrák vagy állandó vaslétrák-nak gyárakban való alkalmazása,

176. Körmend parancsnokságának az eternitpala veszélyessége,

177. Zsablya parancsnokságának a községi segélytől való elszámolás kötelezettsége tárgyában, tudomásul vétettek.

178. Alelnök azon jelentése, hogy a chekforgalomba való belépés igen előnyösen bevált s hogy az utalványozás ujabban egyik elnök és a titkár aláírásával történik: tudomásul vétettek.

179. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek Barabás István és Szabó Gyula előadók.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.
Kmf.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Hitelesítjük:

Barabás István,
előadó.

Szabó Gyula,
előadó.

Somogyvármegye tűzoltó szövetségének a **szatmárnémeti** nagygyűlés két határozata ellen beterjesztett felebbezése folytán, a székesfőváros tanácsa 239601/908 IX. szám alatt következő véghatározatot hozta:

A somogyvármegyei tűzoltószövetség, a m. kir. belügyminiszter ur által leküldött beadványában sérelmesnek és szabályellenesnek találja a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség 1908. évi augusztus hó 16-án Szatmárnémetin tartott XVII. országos nagygyűlésének azt az eljárását, melynélfogva a nagygyűlés a szövetség országos választmányának közgyűlése által 1908. évi április hó 12-én hozott s egyrészt a kötelezett tűzoltóknak éremnyerhetését kimondó, másrészt a tűzrendészeti felügyelők rangjelzését szabályozó két határozatát illetéktelenül felülbíráta.

A tanács ebben az ügyben a vizsgálatot megejtven, megállapítja, hogy a szövetség vezetősége az országos választmány jelentése-képp úgy a szolgálatiérem szabályzatának módosítását, mint a tűzfelügyelők és szövetségi elnökségek rangjelzésének megállapítását Szily József dr. előadónak e tárgybani felebbezésére a nagygyűlés napirendjére tényleg kitűzte; az országos szövetség titkárának jegyzőkönyvi vallomása alapján pedig konstatálja, hogy a nagygyűlés a szolgálati éremnek a kötelezett tűzoltók részére való kiadása kérdésében a választmányt ujjabb módosító határozathozatalra utasította, a tűzrendészeti felügyelők rangjelzése kérdésében hozott választmányi határozatot ellenben érintetlenül hagyta, mert ezt az utóbbit a napirendről is levette.

Miután a meglévő adatok szerint az országos választmány fenti két határozatát tudomás-

helye szerint ez ügyben bírálatra illetékes elsőfoku felügyeleti hatóság, magában a bejelentésben az alapszabályok szempontjából sérelmet vagy rendellenességet fenforogni nem lát. Ahhoz azonban tényleg nem volt joga a nagygyűlésnek, hogy a kötelezett tűzoltóknak adandó szolgálatiérem kérdésével érdemlegesen is foglalkozzék s e tekintetben a választmányt ujjabb, módosító határozathozatalra utasítsa, mert az alapszabályok 15. §-ának 2. és 5. pontjaiból és a 7. § 1—6. pontjaiból kétségtelenül nyilvánvaló, hogy úgy a szolgálatiérem, mint a rangjelzés kérdése, mint a szolgálati éremszabályzat keretébe vágó ügyek rendezés és döntés végett kizárólag a választmány hatáskörébe tartoznak s bizonyos az is, hogy a nagygyűlés felebbezés alapján sem foglalkozhatik érdemlegesen ezekkel az ügyekkel, mert az alapszabályok sehol nem intézkednek az iránt, hogy a nagygyűlés a választmánynak akár a szóban lévő kérdésekben, akár bárminő más ügyben felettes fóruma.

Nem érintve tehát a tűzrendészeti felügyelők rangjelzésére vonatkozó választmányi határozatot, melyet fentiek szerint a nagygyűlés sem módosított, a tanács a szolgálatiérem szabályzatának módosítása tárgyában hozott választmányi határozatot *végérvényesnek* s a nagygyűlés ugyanebben a tárgyban hozott s báresak formai utasítást tartalmazó határozatát illetékesség hiányából semmisnek jelenti ki.

Ez ellen a véghatározat ellen a kézbesítéstől számított 15 napon belül a m. kir. belügyminiszter urhoz lehet felebbezni, az alulírott tanács utján.

Erről a tanács a tan. IX. ügyosztályt, a VII. ker. előljáróságot, a magyar országos tűzoltószövetség vezetőségét Breuer Szilárd szék.-főv. tűzoltótiszt, titkár utján (VII., Rákóczyut 38. sz.) és a somogyvármegyei tűzoltószövetség közp. ügyvezetőségét dr. Szabó Kálmán, kaposvári lakos, szöv. főjegyző utján felzetten értesíti.

Budapesten, 1909. évi július hó 7-én.

Budapest székesfőváros tanácsa.

* Az acetilén-gázkészülékek engedelmzése. A belügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter az acetilén-gáz előállításáról és használásáról 1902-ben kiadott szabályrendeletüket 1906-ban módosították. A fővárosnak az első szabályrendelet ellen nem volt észrevétele, a második ellen azonban, mely célszerűtlen és a főváros önkormányzati jogkörébe ütközik, a tanács felirt a belügyminiszterhez. A tanácsnak az új szabályrendelet 25., 33. és 43. szakaszai ellen volt kifogása, amelyek a magánfogyasztásra szolgáló acetilén-gáz fejlesztésére szolgáló készülékek felállítását rendőrhatalósági engedelmhez kötik, és a szabályrendeletbe ütköző kihágások esetében a bíraskodást szintén a rendőrhatalóság jogkörébe utalják, holott a főváros e részben az engedelmzési eljárást és a kihágásokban való bíraskodást az iparhatóságokra, a kerületi elöljáróságokra kívánta bizni nemesak célszerűségi okokból, hanem önkormányzati jogkörének megóvása okából is. A belügyminiszter és a kereskedelemügyi miniszter azonban nem fogadták el a tanács álláspontját, mert a szabályrendelet kiadásánál elsősorban nem tűzbiztossági, hanem közbiztossági érdekek voltak irányadók s az ellenőrzés megkívánta a végrehajtásnak egy kézben való összpontosítását.

Auto-nagylétra.

Irta: Markusovszky Béla.

Egy olvasónk hozzánk intézett érdekes sorai-ban méltányolja ugyan abbéli felfogásunkat, hogy a vidéki bajtársaknak jobban hasznukra voltunk akkor, amidőn az automobil-tolólétrának átvétele és szolgálatba állítása alkalmából azokról a szabályokról emlékeztünk meg, amelyeket (lásd lapunk ez évi első számának 10. oldalát) a tolólétrák beszerzésekor és kezelésénél szem előtt kell tartani: mindazonáltal arra kér bennünket, hogy addig is, míg a létrával szerzendő tapasztalatokra sort kerithetünk, mondanánk el egyet-mást magáról az új tolólétráról.

„A dolog ugyanis akkép áll — írja levelében — hogy ma már, nem is szólva egyes szaklapokról, mint pl. az Automobil-Ujságról, még a napilapok is siettek megemlékezni erről a legeslegújabb tűzoltó-szerről. A bajtársak körében ennél fogva csak annyival inkább szóbeszéd tárgya az. Ha tehát nem is mindent mond el részletesen a t. Szerkesztőség, hanem csak arról ad némi tájékoztatást, amikben ez az autolétra általában véve elüt az eddig ismert hasonló szerektől: s így már ezzel is nagy szolgálatot tehet nekünk, illetve hű olvasói egy-némelyikének, mert abba a kellemes helyzetbe juttat bennünket, hogy mihelyt szóba kerül valahol e requisitum — pedig napirenden van — legalább nagy általánosságban mi is véleményét formálhatunk az új szer lényegéről; sőt az egészen laikusok előtt, mint tűzoltók, még fitogtathatjuk is azt a keveset, amit egy még oly rövid ismertetés révén kedvelt lapunkból megtudhatunk.“

A Balaton szive.

Mikor Országos Szövetségünk alelnökét a veszprémi választókerület 1906-ban felleptette s országgyűlési képviselőjévé megválasztotta, érdemesnek tartottuk feljegyezni programmbeszédének a következő passzusát:

„Dolgos, még mindig munkabíró katonája vagyok két nagy eszménynek: a Balaton kultuszának és a leghumánusabb országos intézménynek, a tűzrendészetnek.“

Hogy ki ő nekünk és illetőleg a hazai tűzoltó-intézménynek, azt már régebben tudjuk s folyton tapasztaljuk. De hogy az a másik nemzeti eszmény is miket köszönhet Óváriának, azt csak most kezdik észrevenni. Ennek tanúságául és mert a mi Óvárinkról van szó, iktatjuk ide, amit idevonatkozólag a Győri Hirlapban olvastunk:

„Kevés embert ismertem még — írja nevezett lap vezérhelyén Cs. V. M. — aki oly szeretettel, önzetlenséggel és mesterkéletlen lelkesedéssel veszi körül a maga ideáit a azok közt az ezüst hullómatot veszi a szem

Az érvelés előtt meghajlunk s nem várva be a tényleg csak jó egynehány hónap mulva leadható tapasztalatok befejezését, már most bemutatjuk a székesfővárosi tűzoltóság motoros létráját.

Motoros azért, mert automobil kocsialzatra (chassis) van rászerezve és mert a vontatása, helyből való továbbmozgatása, ló nélkül, épügy elektromotor segítségével történik, mint a létrának a kitolása, illetve meghosszabbítása. „Az előbbi célra (locomotió) két Lohner-Porsche-féle motor szolgál, melyek a gummiköponyeges, 45 fokig elfordítható s golyócsapágyas két első kerékbe vannak behelyezve. Egy-egy ily kerék átmérője 0'85 m. A beléjük szerelt, mondhatnók rejtett, motorok mindegyike 8—8 lóerejű. A harmadik kis motor, mely a létrák kitolását végzi, az alsó létra aljának közepén van elhelyezve.

Mindhárom motor hajtóereje az elektromosság, ez a nagy mindenséget is mozgató őserő. A tovamozgáshoz és a létrák kitolásához szükséges mennyiségű villamos erőt 4 rekeszbe osztott 80 cellás akkumulátor szolgáltatja, mely a kocsi elején domboru fafedél alatt foglal helyet. A fedél egészben leemelhető és nem a közepén nyitható szét; hézag nélküli domborusága így az esőt és nedvességet nem engedi a rekeszekbe behuzódni. Az akkumulátorban uralkodó feszültség (cellánként 1,95—2 Volt) a 80 cellában együttvéve 160 V.

A kapacitása az akkumulátornak 196 Ampèróra, ami azt jelenti, hogy 196 óra alatt egy ampènyi árammennyiséget avagy egy óra alatt 196 ampèrt képes leadni. 135—146 ampèróra teljesítmény után azonban, vagyis mihelyt a

dést, hogy a Balaton szive, ennek az önzetlen, valóban és igazán nagy hazafinak nemes keblében dobog.

Régi idők legendás nagy alakjainak sovinizmusa támadt fel ebben a kisalkatu, de mindnyájunk fölé emelkedő, minden ízében igaz magyar csodaemberben. Nem poéta, nem író, mint képviselőtársainak legtöbbje és mégis, mikor a Balaton vizén van, vagy amikor a Badaacsonyt érzi lábai alatt, orákulummá válik, szavaiban ott rezeg a poéta, az író lelke, fogékonyága, finomsága, lelkesedése, nagy szeretete, imádása a Balaton iránt. Nincs olyan hely e királyi tavat körülövező sikon és hegyeken, amelyről meleg szeretettel ne tudna mesélni a — szívével.

Es ami legcsodálatosabb ez az, hogy amikor ez a lelkes szeretete megnyilvánul és amidőn mint édesanya az ő szerette gyermekét, nagy anyagi áldozattal csinósítja, öltözteti ezt a magyar paradicsomot: eszébe se jut hivalkodni az ő Balaton-kultuszával.

Az a másfélszáz ujságíró, aki három napot töltött ennek a csodás embernek a társaságában egyszerre sóhajtott fel, amikor Badaacsonyan tőle búcsút vett, hogy miért is nincs ennak a szegény hazának legalább száz ilyen fia.

Milyen hatalmasá, nagygyá, virágzóvá lehetne ez az ország, ha az a lelkesedés, önzetlenség, igaz hazafiság, szeretet a magyar földért, mely Óvári Ferencz dr.

mot igényel; ez tehát teljesítő képességének a határa. A töltés 220 Voltos egyenáramba való bekapcsolás után történik.

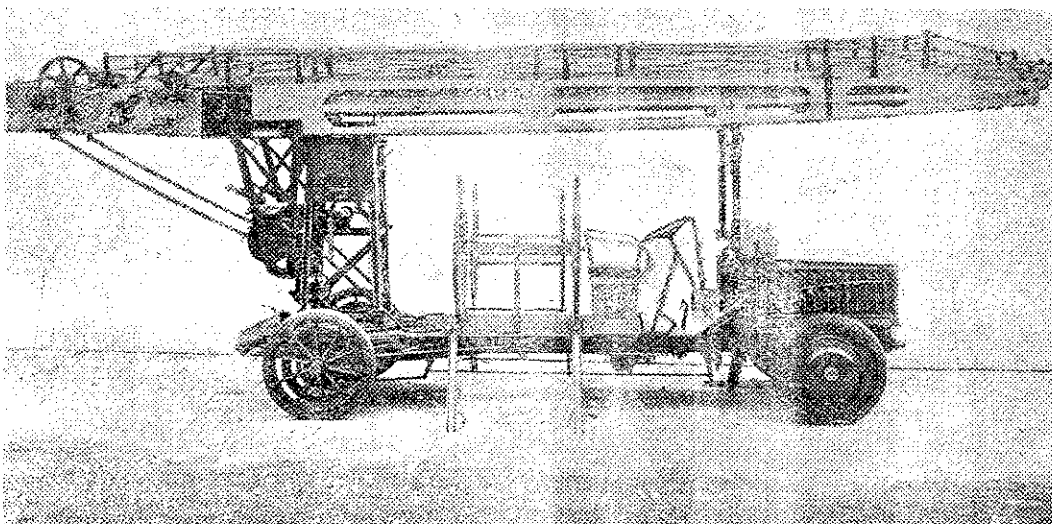
Töltése az akkumulatorknak kerülendő lévén, mihelyt valamelyik cella pezsegni kezd, az egyenáramból rögtön kikapcsolandó. A buborékok jelentkezése tehát töltés közben, ismerető jele annak a határnak, ameddig az egyes cellák töltő-áram felvétele megengedett.

Az autolétrával, melynek súlya 52 méter-mázsa, előre 4-féle, hátra pedig 2-féle menetsebességgel haladhatunk; 12%-s meredeken még nyugodtan fel lehet hajtatni vele. Normális menetsebessége óránként 18 km. Maximális menetsebessége pedig óránként 30 kilométer; de kilométer-capacitása 35, ami azt teszi, hogy töltés nélkül 35 kilométernyi

ban még a vételár (35 ezer korona), illetve a beszerzés és első beruházás költségének kamatai és a javítási többlet is hozzá lesznek számítandók. A vételár 10%-a, vagyis 3500 K biztosíték gyanánt visszatartatott.

Az automobil-kocsi alzatának hossza 4·80 és szélessége (tengelytáv) 3·20 m.) a rászertelt létra (szertárban állva) 6·75 méter hosszú, míg a magassága ugyane helyzetben 2·85 m.

A tovahaladás zajtalanságát s nagyobb rázkódástól való mentességét telt gummiabroncsok és gummivánkosok biztosítják. Fék ötféle van rajta u. m. a kerekeknél szalagfék és villamos (pedálos) fék; magán a létrán pedig a felállítást és illetve a helyre visszabilentést szabályozó fék, valamint a kitölt (meghosszabbított) létrák visszaeresztésénél működő

utat tehetünk meg vele. Az időnként igényelt töltőárammal való ellátás mellett azonban három ezer kilométernyi utat bír ki, vagyis ennyi ut megtétele után forog csak fenn szüksége annak, hogy a batteriák egészben kicseréltesse. Az autolétra akkumulátorának élettartama ennél fogva 3000 kilométer.

Tudva azt, hogy elektromos akkumulátor állás közben is fogyasztja az áramot, célszerű minél sűrűbben igénybe venni a benne felhalmozott energiát, mert minél többet használjuk, annál többet bír ki; persze egy feltétel alatt — de ez sine qua non — ha t. i. teljesítő képességének a határát soha sem lépjük túl. A tuleröltetés épúgy, mint a töltés egyformán ártalmára van, amennyiben mindkettő a kapacitását is gyöngíti (az ólomlemezek t. i. összehajolván érintkezésbe jutnak s rövidre záródnak), az élettartamát pedig feltétlenül megrövidíti.

Az első tíz napban a létrával végzett evolúciók és az általa ez időben megtett 60 kilométernyi ut alatt 37 korona ára villamos áram fogyott el, naponként tehát épen 50% megtakarítás mutatkoznék azzal szemben, a mennyibe egy kocsis és egy pár ló kerül; a szerelésnél alkalmazható soffőr pedig további egy ember

olajfék, végre mindezekon kívül a fordító korongnak is van féke.

A létra szerelése során végzendő teendők sorrendben így következnek: felállítás, forgatás, vízszintezés, hosszabítás és fektetés.

A felállítás, mely lehetőleg úgy eszközözendő, hogy a létrára küldött emberek az uralkodó szélnek háttal kerüljenek, 3-féleképp történhetik:

1. átbillentéssel (balanszírozás), ezt a teendőt a L_3 , L_4 végzi, de sohasem előbb, míg a L_1 a létrazárt (a létrát fekvő helyzetében rögzítő, arretáló emeltyűkart) ki nem kapcsolta, az L_2 pedig a rugókat is rögzítő kerékfeket meg nem húzta,

2. a kerepes emeltyűvel és

3. a kettősen fogazott csigakerék segítségével.

Utóbbinak alkalmazásakor a billenést szabályozó féket a vezénylőnek épúgy benyomva kell tartani, mint ahogy ez a létra visszaeresztésénél, illetve annak fekvő helyzetbe hozatalakor előírt kötelessége. Ha e szabályozó féket oleresztjük, a létratest bármely helyzetben megáll.

A kézi erővel végzett felállításkor — rendes körülmények közt mindig ezt alkalmazzuk — az átbillenés vége felé kissé vissza kell tartani

a létrák testét, hogy a zökkenését így enyhítsük, illetve megakadályozzuk azt, nehogy túl nagy erővel (vehemenssen) essék rá a létra az ütközőkre.

A kerepes emeltyűnél pedig a felállítás vége felé, mintegy átölelve a létrát, kissé hátra is kell nyulni, szintén abból a célból, hogy a hirtelen nagyot zökkenve bekövetkező átbillenést elhárítsuk. A kerepes emeltyűt, mihelyt nincsen reá szükség, mindig és azonnal beszijazzuk, különben hátráltatná a felállítás biztonságát, sőt meg is akasztaná a szerelést.

Felállítás után a létratest mögötti, tulbillenést gátló rövid sodronykötél, meghuzott helyzetben, rögzítendő. Azután pedig a forgatás következik. L_3 kinyitja (szabadra állítja) a fordító korong fékjét s az L_1 -el együtt a felállított létratestet, kézerővel, a kijelölt irányig, a korongon odább mozditja. A létra ezen forgatása úgy megy legkönnyebben, ha nem a létra végét, hanem annak merevítő pálcáit fogjuk meg.

Most megtekintjük a létra baloldalán lévő függő ónt (itt sárgaréz) és ha ennek hegye nem szabatosan az állítás határait mutató körnegyed alakú táblácska éle irányában, vagyis nem merőlegesen áll: akkor a fordító korong alján levő csavaros rud (kerekes orsó) segélyével az L_3 megjavítja a helyzetet. Ezt nevezük vízszintezésnek. A kerekes orsó kis csappantyus zárral van ellátva, melyet vízszintezés előtt ki kell nyitni; a vízszintezés befejeztével pedig vissza kell pattantani. Mint-hogy a csappantyús zár a hozzátartozó kereklemeknek csak a bevágásaiban tud megkapaszkodni, ennél fogva a vízszintezés (egyik vagy másik irányban) e bevágások elrendezése által meg van határozva: vagyis a csavarrudas keretet (kerekes orsót) mindenkor egészen addig kell forgatni, míg a csappantyú valamelyik bevágással szembe nem kerül.

A vízszintezést követi a hosszabbítás — a létrák kitolása, ami elektromos erővel is, meg kézerővel is eszközölhető. Utóbbi esetben, hogy a motor feleslegesen ne forogjon együtt, a létra végén alkalmazott kis motornak a fogaskerekét, a hosszabbítás vagy kitolás tengelyéről kikapcsoljuk; ez is csappantyus zár segélyével történik.

Elektromos erővel foganatosítandó hosszabbítására a létrának az **Au** (autovezető) a kabel dugaszolója segélyével az akkumulátort összeköttetésbe hozza a kis motorral, a vezénylő pedig, minekutána a csatoló-készüléket, mely működésen kívül mindig a 2-ik helyzetben áll, első állásba hozta, a rheosztát indító karjának (nem hirtelen) felfelé állításával, a motort bekapcsolja. Erre a létrák kitolódása kezdetét veszi. Mikor az esési záruk (jól magyarul: kallantyúk) egy-egy létrafokot elhagynak, a csatoló készülék melletti kis harangon mindannyiszor csengőjel hallat-

létra alsó vége között mekkora a magasságkülönbség.

19'1 méter a regisztráló mutatótábláján fehér színűre van mázolva, mert konstrukció szempontjából ez a legkedvezőbb helyzete a létrának; a csak ezen magasságig kitolt létra mindenféle helyzetben használható, akár vízszintesbe lefektetve is.

A csatoló-készülék benyomására, amit a harang kalapácsának felemelkedése pillanatában végezzünk legcélszerűbben (az esési záruk = kallantyúk t. i. így fekszenek rá szépen a létra fokaira), a rheosztát indító karja magától visszapattan s a kis motor — kikapcsolódván az áramból — megáll. Ha azonban ezt az áramból való kicsatolást elmulasztanók, ami tűznél, nagy izgalom közepette, különösen éjjel előfordulhat, akkor 25^4 méternyire kitolt helyzetben önmagától megy végbe a kikapcsolódás és a motor akkor is megáll. A megengedettnél magasabbra tehát véletlenül se hosszabbítható a létra. A 25^4 méter ennél fogva a hosszabbítás határa.

Hogyha kézierővel történik a hosszabbítás, úgy bizonyos helyzetekben a létrát itt is vissza kell bocsátani, hogy a kallantyúk (esési záruk) ráfeküdjenek a létrafokokra.

A szükséges magasságra kitolt létrát azután fektetjük, illetve előre vagy hátrahajlítás útján meredekebbre vagy kevésbé meredekre állítjuk. Oldalhajlítás itt nem lehetséges, de nem is szükséges. A fektetést és különösen a meredekebbre állítást mindig meg kell, hogy előzze az áthajlást határoló sodronykötélnek a meglazítása, ami az L_3 teendőjét képezi.

A fektetést, a kettősen fogazott csigakerék segítségével a L_1 , L_2 foganatosítja. L_1 rendszeren a létra talapzatán áll ilyenkor.

A csigakeréknek uszni kell az olajban, ennél tehát a kenőanyagot nem szabad kimélni. A csigakeréket forgató karok fogantyúja egészen olyan szerkezetű, mint a kitolási tengely két végén lévő fogantyúk: karjuk egy rugó benyomására behajlítható. E patent fogantyúk, mikor nem használjuk őket, mindig behajlítva tartandók. Minthogy ez a kettős csigakerék minden helyzetben fix állást biztosít a létrának, esetleg kézerővel eszközölt hosszabbítás közben is, azaz a létrák kitolásával egyidejűleg is, működésbe hozható: ennél fogva hosszabbítani és fektetni egyszerre lehet, de csak akkor, ha 60—70 fok között van a hajlás-mutató. Legelőnyösebb állás a 65 fokos; 75 foknál nagyobb hajlásnál szabadon felállított létra csak egy emberrel terhelhető meg. 79 fokon túl pedig, főleg ferde talajon már magát a létrát sem szabad szabadon felállítani.

Felállított, de még meg nem hosszabbított létrával könnyen eszközölhető helyváltoztatás, ellenben mikor a létra már ki van tolván, akkor

A létrára vezényelt emberek ne tartsanak lépést, máskülönbén erős ingásba jöhet a létra. A feladott tömlő ne lógjon le oldalt szabadon, hanem a kitolt létrának itt is a közepére legyen fektetve. A szerelés akkor eszközöltetett legelőnyösebben, ha a feladott sugár nem szél ellen dolgozik és így maguk a létrát megmászók háttal vannak a szél felé. Egy létrán két ember itt se menjen.

Visszaszerelésnél a sorrendben első a rövidítés, mely mindig kézi erővel történik, motorral nem is eszközölhető. Azonban rövidíteni, visszabocsátani a kitolt létrát nem minden állásból lehetséges. Például ha 55 foknál kisebb fok alatt van hajlítva, illetőleg fektetve, akkor előbb meredekebbre állítjuk azt és csak azután rövidíthetjük.

Rövidítés közben a létrák visszacsuszását olajfék szabályozza, amit a L_3 kezel. (Az olajfékhez, hogy fagygyal szemben érzéketlen legyen, glicerín-olajat használunk.)

A rövidítést követi a visszaforgatás, mely után a lefektetés vagy helyrebillentés fogatosított. Lefektetés előtt azonban a visszaforgatott létra rendes állásáról külön vizsintezők tájékoztatnak; csak ha ez ékalku, fehérre mázolt, kis mutatók hegye egymásra illik, akkor lesz a lebillentett létra a keretbe szabatosan visszafektethető. Visszaeresztés közben, mint említve volt, a billenést szabályozó féket a vezénylő benyomva, hatályon kívül helyezve tartja.

Végül a L_1 a létrát fekvő helyzetében rögzíti, L_2 pedig a rugókat felszabadítja és illetve kerékféket megereszti s ezzel a visszaszerelés befejeztetett.

* Győr város polgármestere, mint lapunkban már említettük, a városok jövő évi kongresszusán a kötelező tűzbiztosítást fogja ismertetni. A kérdést — mint halljuk — úgy véli megoldhatónak, hogy a házbér-kataszter alapján megállapítja a város területén álló ingatlanok értékét s ennek megfelelően történnék a biztosítás, melynek díját a lakosságra pótdadó alakjában vetnék ki.

* A Veszprémmegyei Tűzoltó Szövetség augusztus hó 20-án, pénteken délelőtt 10 órakor Pápán, a városháza tanácstermében XVI-ik rendes évi közgyűlését tartja, melyre a szövetség összes választmányi tagjai, taggyegeteie és a tűzoltó intézmény iránt érdeklődők ez uton is meghivatnak. Az alapszabályok 10. §-ának a) és c) pontja értelmében a taggyegeteiek több tag által is képviseltethetik magukat — a közgyűlésen azonban csak egy — a megbízólevéllel ellátott képviselő szavazhat. A képviselők igazolása délelőtt 1/2 10 órakor veszi kezdetét.

Veszprém, 1909. évi július hó 20-án.

Főjegyző helyett:
Blázy Imre,
vmtf.

Dr. Óvári Ferenc,
ügyvezető elnök.

Nem kevésbé veszik igénybe a fővárosi tűzoltóságot az u. n. vaklárma esetek, melyeknek száma évente 100—170-re is felrug s azok között is tekintélyes számmal szaporodnak a rosszakaratu tűzjelzések. A közönségből egyesek, de leginkább a mulató ifjuság elég sűrűn elköveti azt a rossz tréfát, hogy a tűzoltóságot minden ok nélkül kiriasztja s ezáltal egy esetleges komolyabb feladattól elvonja a készenléti erőket. Ilyen kiugratásokra legalkalmasabbak a kávéházak telefon-fülkői, ahol észrevétlenül végezhetik büntetendő cselekményüket. Így pld. egy izben két helyről is telefonálták, hogy a New-York-kávéház teljesen lángban áll, máskor hogy a Vigszínház ég s a nagy apparátussal kivonuló tűzoltóság nem talált semminemű tüzet.

Óvatosságból megköveteljük ugyan az illető nevének bemondását is s a legtöbb esetben megkivánjuk a rendőri jelzést, azonban vannak esetek, hogy rendőrszámot is mondanak be s később kisül, hogy ilyen számu rendőr a városnak egészen más részén áll szolgálatban. Sokszor vakmerőségig mennek az ilyen jétékok s megtörténik, hogy egy és ugyanazon egyén egy bizonyos környék több helyéről is jelez tüzet anélkül, hogy egyszer is rajta kapták volna. Külföldön, hol nyilvános (utcai) tűzjelző állomások is vannak, sokkal nagyobb mértékben úzik ezt a sportot, így pld. Londonban évente átlag 3600—3700 tüzesetet jeleznek s ebből 640—800 a vaklárma esetek száma.

A téves tűzjelzések okain a legkülönbözőbb körülmények szerepelhetnek. Sűrűn előfordul, hogy nagyobb szélviharban a kéményből kikiszálló szikrát vagy a lecsapódott füstöt padlás- vagy tetőtűznek nézik. Így 1904 december 31-én az esti órákban orkánszerű vihar volt, amikor 33 tűzjelentés érkezett, ebből 24 sziporkázás, 1 kéményégés és 1 bolti tűz volt. Vaklármat okoz a kályhába tömött és meggyújtott papir, forgács, rongyhulladék füstje, a lámpa füstje, piros lámpa fénye, gyári kémény leverődő füstje, olvasztó kemenczéknél, a kifutott zsir füstje vagy felesapódó lángja, az esti fény, a holdvilág, a tűzhelyen odaégett étel füstje, gőzeső és mosókonyha gőze, magnesium fákiya, görögtűz, bejelentetlen tűzijáték fénye, bejelentetlen kéményégetés, sósav, ammoniak, kénsav párolgása, kényégetés, salmiakba esett parázs füstje.

Gyakran ki lesz riasztva a tűzoltóság határon kívül eső tüzek miatt is.

Vannak olyan riasztások is, melyek tűzzel semmiféle vonatkozásban nincsenek. Többek közt előfordult, hogy egy III-ik emeleti lakásban férj és feleség összevesztek egymással s amidőn ütlegetésre került a sor, az asszony felrántotta az ablakot és segítségért kiáltott, a sarki rendőr pedig szobatüzet jelzett. Egy másik esetben ugyancsak tűzilármát okozott egy lakásba zárt kis leány, ki félelmében

sztintén segítségért kiáltott. Egy izben a tűzoltóságot azért riasztották ki, mert a tetőn dolgozó bádgosokat tolvajoknak nézték és így tovább; bolondnál bolondabb eseteket lehetne felsorolni, hogy mi mindenért ugratják ki a tűzoltóságot.

Az a vágatás, melylyel a budapesti tűzoltóság a tüzekhez kivonul, néha bizony összeütközéseket is von maga után. Leginkább a villanyos kocsikkal történik ilyen összeütközés, mert a kocsikat a tűzoltók kürtjélére nem ügyelve indítják el.

Nagyobb összeütközés volt 1907-ben, amikor egy bérkocsi teljesen összezuzódott s az őrmester a lovak közé esett. 1900-ban pedig egy öreg bárónét ütött el a vágató tűzoltószert. Kerék, rud, tengelytörés évente átlag 8—10 eset fordul elő.

A tűzoltóság nemcsak tüzi, hanem egyéb veszedelmeknél is teljesít mentési szolgálatot, amióta e célra pár év óta külön felszerelt mentő szerkocsi áll rendelkezésre.

A baleseteknél előforduló mentési tevékenységre leginkább házbeomlásoknál, épületállvány összedüléseknél, föld- és homokcsuszamlásoknál, csatornaépítésnél, összegyülemlett mocsárgázmérgezéseknél, gőzkazánrepedéseknél, állatok mentésénél van szükség, amikor nem egy esetben 3—4, sőt több embert is kell a tűzoltóságnak a romok alól előhuzni.

Minden olyan mentési akciónál, melyhez a közönségnek nincsenek meg a megfelelő eszközei, avagy hiányzik hozzá a bátorsága és a kellő erő, a tűzoltóság hivatik fel segítségül. Így 1901-ben az öngyilkossá lett Lukács Béla volt kereskedelmi minisztert a tűzoltóság emelte ki a Duna jegéről. Két izben előfordult, hogy elmebeteg kellett a tetőről lehozni, egy esetben pedig a Ferencz József hid tetejéről hoztak le egy örült embert, aki a Turul madarat akarta leszedni.

A liftek szaporodásával ismételtelen előfordult már, hogy a főnakadt liftből kellett embereket megmenteni.

Egy lelketlen anya csecsemőjét a háztetőre tette ki, azt is a tűzoltóknak kellett lehozni. Ismételtelen előfordult, hogy pince és szoba tüzeknél benszorult embereket ment ki a tűzoltóság. Így legutóbb a Damjanich-utcában egy pincetűznél a mosókonyhába szorult két leányt az udvari ablakon át kellett kimenteni stb.

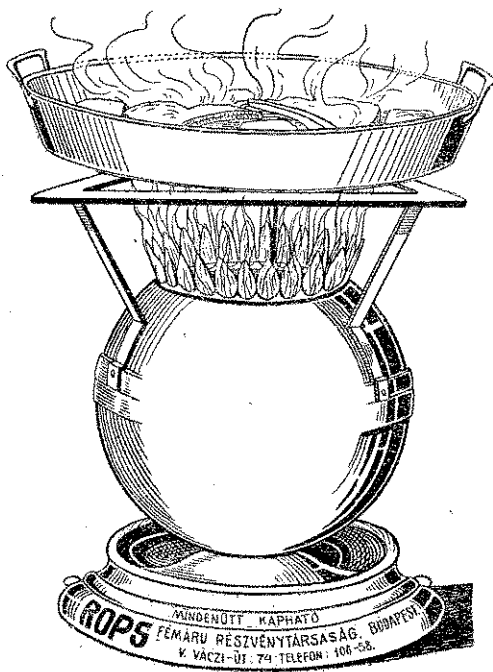
Ugyancsak erősen igénybe veszi a tűzoltóságot a különböző helyeken való felügyeleti szolgálat, még pedig első sorban a színházakba történő kirendelés — mely tekintve a színházak szaporodását — hétköznapokon átlag 40—50 embert, ünnep- és vasárnapokon 80—100 embert köt le. A rendes színházi kirendeléseken kívül felügyelet tartatik a fővárosi vigadóknak, (mulatóhelyek és hangversenyek alkalmánál) a művelődési és sportterületek felügyeletére.

tekben dolgozó bádgosok mellé és a nagyobb kéményégetésekhez stb. A tűzoltóságnak a tűzi szolgálatán kívül ilyen rendkívüli szolgálata volt:

Év	Baleseteknél	Állatmentésnél	Felügyeleti kirendelés
1899	5	1	788
1900	8	1	876
1901	6	4	1025
1902	7	2	1047
1903	3	2	1115
1904	7	3	1244
1905	8	5	2366
1906	13	6	2252
1907	9	13	3197
1908	—	—	—

A Rops biztonsági gyorsfőző.

Olvasóink előtt nem egészen ismeretlen. Mert csak a neve új (azelőtt Katicának hívták) és a gyártása került a Rops Fémáru Részvénytársaság révén tőkeerős, szolid kezekbe. Egyébként magyar találmány s magyar tudás emelte tőkélyre s magyar iparkodás fogja elterjeszteni a polgárosult világ minden táján, ahol a szesz használata már általánossá lett.

És hogy elterjedjen, az megelőző tűzrendészeti és életbiztonsági szempontból egyaránt kívánatos. Az eddigi gyorsfőzők ugyanis, eme mozgékony, bárhová elhelyezhető tüzelőkészülékek meglehetősen sok kalamitásnak, sőt számtalan emberáldozatnak is váltak okozóivá. A Rops biztonsági gyorsfőző e bajokat feltétlenül csökkenti, sőt szinte lehetetlenné teszi. Megbízhatóságával pedig a magyar gazdák termelői és fogyasztói is intenzívebb felhasználást várnak.

s ebben a karikában másik két csapágyra van felfüggesztve a spirituszgáz-gyorsfőző. A csapágyak egymástól 180 fokra fekszenek.

A szeszgáztartály, mely alsó részén nehezekkel van ellátva, felső részén nyílással bír, amelyen át a spiritusz betöltendő s ami másrészt arra is szolgál, hogy a tartályba öntött szesz e nyílásban gyújtassék meg. A nyílás körül argán-rendszerű égő van elhelyezve; ezen keresztül ömlik ki a szeszgáz akkor, ha a szesz meggyújtván, a nyílás hengerét melegíti és a henger belső, nem látható oldalán elhelyezett bélben levő szeszt fölhevíti. A fölhevített szesz gáza az argán-égő nyílásain ömlik ki és önműködően gyulad meg azon a tűzön, amelyet a közepén levő nagy nyílásba öntött szesz meggyújtása okozott. Mihelyt az argán-égőn kiömlő gáz meggyulad, a szesztartály nagy nyílásában levő szesz tüze magától elalszik, amennyiben a gáz égése ettől az oxigént elvonja.

A szesztartály belsejében csatornák vannak, melyek arra szolgálnak, hogy a szeszből fejlődő gáz bizonyos egyöntetűséggel tudjon csak kijönni a tartályból. Ezen csatornák továbbá arra szolgálnak, hogy az egész készülék felborulása esetén abban a pillanatban, amíg a szesztartály kilengése tart és illetve amíg a szesztartály normális helyzetébe vissza nem helyezkedik, a szesz kifolyását megakadályozzák. A szesztartály nyílásában még aszbeszt is van elhelyezve, melynek az a rendeltetése, hogy valami kevés szesz maradjon felül a meggyújtás céljaira, másrészt pedig az aszbesztréteg az alatt a pár pillanat alatt, amelyben az egész készülék felborulása alkalmával a szesztartály normális helyzetébe még be nem került, a szesz kilépését megakadályozza.

A tartálynak a csapágyak és karika segítségével eszközölt felfüggesztése azt eredményezi, hogy a nagy nyílás és a körülte lévő argán-égő mindig felül van; a tartály alsó részében elhelyezett nehezék pedig azt okozza, hogy ez a rész mindenkor alul, tehát a forralóhoz közelebb maradjon.

A Rops gyorsfőző ennél fogva felborulhat, a védőköpeny belsejében szabadon felfüggesztett szesztartály megmarad eredeti helyzetében, vagyis nyílásai mindig felül vannak és így nemcsak a szesz kiömlése van megakadályozva, hanem egyúttal az égő szesz kialvása is önműködőleg bekövetkezik, mert a védőköpeny a készülék felborulásakor a szesztartály égőjére fedő gyanánt kerül rá. Az égés csak a készülék normális helyzetében van lehetővé téve: ellenben a szesz kiömlését a cső belsejében elhelyezett aszbesztréteg is akadályozza, míg a felborulásakor a nyílásokra fedőként rákerülő köpeny az argán-égőtől a levegőt is elzárván, magát az égést is azonnal megszünteti.

hanem a köpenybe öntöttek, ezen át folyik ki. Végre a készülék egy külön fedővel is el van látva, melylyel ha a felső nyílást betakarjuk, a szesz szintén kialszik, a tüzelés így foganatosított megszüntetése után még tovább fejlődő gáz azonban el nem párologhat, hanem lecsapódván, ismét folyékony és újra felhasználható szesszé válik.

A Rops-gyorsfőző tehát azonkívül, hogy az efajta készülékek felborulásával járó veszedelmeket elhárítja, gazdaságos is. Ügyes berendezése folytán pedig rendkívül intenzív égést produkál. A készülék fölé helyezett fődél nélküli email vasedényben 12 Celsius °-al bíró egy liter vizet 11 perc alatt 100°-ra hevíti. Ezen tüzeléshez 4 deka, vagyis 4½ deciliter denaturált szesz szükségeltetik. Egy liter szesz ára körülbelül 50 fillér lévén, 2¼ fillér ára szesz szükséges egy liter viznek 12°-ról 100°-ra való forralásához. A közhasználatban lévő ismert gyorsfőzőknek egyike sem tud ehhez hasonló takarékos szeszfogyasztást és hasonló nagy és gyors tüzelésű eredményt felmutatni. Egy órai tüzelés a Rops-gyorsfőzőn 10—12 fillérbe kerül.

R.

Tűzpróbák.

A belügyminiszterium rendelkezésének eleget teendő, az orsz. szövetség elnöksége érdekes tűzpróbákat rendeztetett több új tűzoltó- és mentőeszköz feltalálójával. E hivatalos bemutatások július 17-én és augusztus 9-én délelőtt ejtettek meg a fővárosi tűzoltóság gyakorlóterén, Böles Gyula miniszteri tanácsos, a főváros hatósága, több állami intézet kiküldötteinek, az orsz. szövetség majdnem teljes elnöksége, a fővárosi tűzoltófőparancsnokság tisztikara, számos vidéki és fővárosi tűzoltótiszt és igen nagy meghívott közönség jelenlétében.

Bemutatóra került elsősorban a „Perkeo“ benzint oltó extinktőr, melyet a Geittner és Rausch cég mutatott be. Egy keményfából emelt 0.3 köbméternyi máglyát leöntött 6 l. benzinnel, majd 4 perc 15 mperenyi égés után teljesen eloltott egy ilyen készülékkel, majd egy bádogteknőbe öntött mintegy 15 l. benzint és azt először egy fecskendező-, majd egy öntöző-készülékkel oltotta el. Végül leöntött egy kocsit meg egy bábut benzinnel és azok égését rövid 20 másodperc alatt oltotta el, úgy hogy a szövet alig pörkölődött meg.

A „Perkeo“ készülék nem vizsugárral olt, hanem azzal, hogy só és savtartalma sárgás, habtömeggé alakul, a hab elzárja az égő tárgy felületétől a levegőt s így megszünteti annak égését. A teknő oltásánál a fecskendező készülék kevésbé alkalmasnak mutatkozott, mint az öntöző készülék, mert a sugár lökéréje a habot is félretolta, mire a szabad benzin-felület a még égő többi benzintől rögtön meggyuladt. Egyébként némi csekélyebb szerkezeti hiánytól

eltékintve, benzin oltásához alkalmasnak mutatkozott.

Azután bemutatásra került az „Optimus” extinktőr, melyet a magyar lámpa- és fémáru gyár készít és hoz forgalomba. Szobát feltüntető, butorozott fabódé 60 másodpernyi égés után egy készülékkel oltatott el, két sor egymásra állított forgácsesal megtöltött és petroleummal leöntött, láda 3 perc 39 másodpernyi égés után egy készülék tartalmának a felével lett eloltva. Ezen két kezdődő tüzet ábrázoló kísérlet után meggyújtott egy keményfából rakott 0.5 köbméternyi máglya, melyet 8 perc 10 mpernyi égés után 1 perc és 45 mperc alatt egy készülék oltott el. Amíg e máglya égése tartott, bemutatta a gyár mérnöke a készülék nyomáspróbáját s pedig háromféle módon t. i.

a) elzárta a készülék lövőkéjét és elsütvén a töltést, kitette a készüléket saját töltéséből eredő nyomásának, mely a manometeren leolvashatólag 8.4 légkörnyi volt; b) összeköttetésbe hozta a készüléket egy komprimált levegőt tartalmazó vaspalackkal és beleeresztette a levegőt addig, míg 9 légkörnyomás nem éretett el; ennél a biztonsági szelep fujni kezdett; c) összeköttetésbe hozta a készüléket egy vizsajtóval, amely azután a víznyomást a készülékben 15 légkörre fokozta; a készülék e nagy nyomás mellett is csupán egyik szegecselt részén mutatott némi forrasztási szétválást.

Kezdődő kisebb tüzek oltására tehát alkalmazhatónak bizonyult a készülék, azonban a kormányrendeletileg előírt nagy tűzoltóeszközök pótlására nem jöhet szóba. Ugy a Perkeot, mint az Optimust legközelebb tüzetesen fogjuk ismertetni.

Sorra került azután Geizer Gerő javított ugróponyva állványa, melyet a feltaláló 3 társával 85 mperc alatt állított fel az ablak alatt. A harmadik emelet ablakából 11 méter magasból beléejtett 70 kg. súlyu homokzsák ütődése alatt 4 segédheveder leszakadt. Másodizben a főhevederre s közvetlenül a fal mellett leejtett zsák súlya alatt az egyik főheveder szakadt el, a ponyva azonban a földet nem érte. S bár a szerkezet méreteinek helyesebb megválasztásával ez alkalommal a ponyva helyt állt, annak gyakorlati érték még sem volt tulajdonítható, mert nagy méretei, nehéz kezelhetősége, az anyag megbízhatatlansága, a főhevederekre való zuhanás avagy a bakállványokba való ütődés veszélye lehetetlenné teszik a ponyvának gyakorlati alkalmazását.

Azután Mészöly Ödön közöshadseregbeli kapitány mutatta be mentőkészülékének mintáját. Ez egy tolólétrára alkalmazott és a ház felé kitolható, forgatható hidat képez, melyet az ablakba tolnak, hogy azután a menekülők mentésére szolgáljon. A hidat a mentőkészülék

járó mentőtömlőt nem applikálhatni, mert hisz a tolólétrák stabilitása csak épen egy embernyi megterhelésre van megszerkesztve.

Végül bemutatott még a lámpagyár egy gyorsforralót, mely sulypontilag úgy van szerkesztve, hogy a fenéke felborulás esetén mindig alulra kerül, belőle a borszesz ki nem folyik, tehát a kezelő nő ruhája sem gyuladhat meg, amint az egy bábun demonstráltatt.

Ugyancsak a belügyminiszterium rendelete folytán kipróbáltatt augusztus 9-én d. e. 11 órakor a hazai fémlemezgyár (VIII., Fecske-utca 9.) robbanásmentes edénye is. A szerkezet átluggatott kettős bádogcséből áll, mely kavicsesal van kitöltve; továbbá a töltőnyílásra alkalmazott rugós szelep és egy vékony ólomlemezéből, mely a szelep alatt a nyílást elzárja. A kisebb kannáknál a szelep elmarad s az ólomlemezét maga a fedő tartja. A szerkezet működése azon alapul, hogy az edényben a tűz behatása alatt fejlődő gőzök nyomása fokozódván 3 légkörnyomásnál az ólomlemez kiszakad és a gőzök kitódulnak; feltételezi tehát, hogy az edény legalább is 3 légkör nyomást változatlanul elbir és arra ki van próbálva. (A Henze-féle szerkezetnél sokkal helyesebben, nem a nyomáson alapul a működés, hanem a hőfokon, mert 40 C foknál leolvad a szelep). A próba alkalmával a félig benzinnel telt hordó 3 $\frac{1}{2}$ percig volt a tűz behatásának kitéve, míg az ólomlemez kiszakadt és a kiszálló gőzök meggyulladtak; az égés folyamán azután maga a benzin is kiforrt a hordóból. Egyébként a hordó nem szenvedett alakváltozást, nem robbant fel, nem gyulladt be. A kis kannából lángba öntött benzin szintén nem gyulladt be s nem robbantotta fel az edényt. A robbanásmentesség tehát konstatáltatt, azonban a gyakorlati alkalmazásban hátrányul róható fel a szelepháznak a hordóvédő korongjain tul való kiemelkedése, az ólomlemeznek s a szelepnek esetleges hiányos zárása révén bekövetkező benzin kifolyás és párolgás, végül a kavicsrétegnek idővel való eliszaposodása, és így egy a folyadékot át nem eresztő rétegnek képződése.

Figyelő.

* A XVIII. országos szaktanfolyam hallgatói sorában (a legidősb 41, a legfiatalabb 21 éves) van egy ügyvéd (dr. juris utriusque), 2 tanár (az egyik dr. philosophiae), egy miniszteri tisztviselő, 8 városi tisztviselő, 1 erdőgondnok, 4 egyéb hivatalnok, 6 vidéki jegyző, 16 tanító (köztük egy igazgató) s végül 1 csendőrhadnagy és 9 csendőrségi oktató altiszt. Katonai előképzettségre nézve közöttük 5 hadnagy, 3 hadapród, 11 őrmester és 2 szakaszvezető.

* Budapest 270 millió új beruházási kölcsönéből a legközelebbi 10—15 évben fogantatandó programban 4 tétel a következők:

A Fejérvármegyei Tűzoltó-Szövetség f. év június hó 27-én tartotta Ercsi községben rendes évi közgyűlését.

A közgyűlést dr. Burchard Bélaváry Rezső alelnök vezette, míg a jegyző tisztét Vida Vál várm. szövetségi titkár látta el. Az ülésen képviselve volt a székesfehérvári, dunapentelei, hercegfalvi, abonyi, ercsi, iváncsai, érdi, tárnoki, tabajdi, móri, tordasi és szászhalombattai tűzoltótestület igen nagy tag-számmal.

Elnök az ülést megnyitván, terjedelmesen beszámolt mindazon intézkedésekről, melyek az elmúlt egy év leforgása alatt az elnökség által teljesítettek úgy a vármegyei tűzrendészet fejlesztése, mint az ügykezelés tekintetében. Tudvalevőleg a Fejérvármegyei Tűzoltó-Szövetség szervezete a többiektől eltér annyiban, hogy ott nincs külön választmány, hanem az évi ülésen a vármegye minden községének tűzoltósága képviselve van és azon az elnökség munkaprogramját a felmerült javaslatok alapján közösen megbeszélik s megállapítják az évi teendőket a főbb dolgokra nézve, az évközben felmerült kisebb ügyeket pedig az elnök és titkár látja el legjobb belátása szerint s amint azt a körülmények kívánatossá teszik.

A számvizsgáló bizottság által felülvizsgált zárszámadásból megállapított, hogy a szövetségnek 1908. év folyamán 3229 K. 70 fill. bevétele, 1766 kor. 89 fillér kiadása s így 1462 korona 81 fillér pénztári maradványa, valamint 8400 korona értékpapír vagyona volt. Ezen zárszámadásból kiderült, hogy a szövetség 210 kor. országos tűzoltószövetségi tagdíjon kívül 871 korona 67 fillért fordított taneszközök beszerzésére, a többi kiadás pedig ellenőrzési szemlék és más vegyes ügykezelési költségekre fordított.

Fontos tárgya volt az ülésnek és élénk eszmecsere szolgált anyagul Vida Pál szövetségi titkár jelentése a vármegye 5 járásának székhelyén megtartott 3—3 napos tűzoltói szaktanfolyamáról, melyre a vármegye mind a 102 községe küldött hallgatókat. Az oktatás dióhéjban magába foglalta a tűzoltói ismeretek összességén kívül a mentőintézményből az első segélynyújtás módszerét is. Az oktatásban Vida Pál titkárnak ezuttal segélyére volt Darvas Lajos és Goldschmid József járási tűzr. felügyelő, az első segély ismereteit pedig a járási tisztiorvos adta elő.

Vida Pál javaslatára elhatározta a gyűlés, hogy a jövő évben, az 1911. év tavaszán pedig feltétlenül lehetőleg magukba a községekbe fognak a megyei szövetség oktató férfiai kiszállani, hogy a szaktanításra szoruló községeket a helyszínen istápolják a tűzoltói ismeretek megszerzésébe, illetőleg tökéletesbbitésébe. Igen zajtalanul és csupán Simon

Sándor székesfehérvári kiküldött rövid felszólalásával történt megemlékezés az ülés folyamán arról, hogy a Fejérvármegyei Tűzoltó-Szövetség ezuttal érte el fennállásának s folytonos működésének 20 éves évfordulóját, mely alkalomból folyólag meleg szavakban méltatta dr. Burchard Bélaváry Rezső alelnök egy évtizedes, valamint már az alapításban közreműködő Vida Pál titkár 20 éves munkásságát. Indítványára az ülés elismerése jegyzőkönyvileg örökített meg.

A Fejérvármegyei Tűzoltó-Szövetség eddig sem meddő életére újabb lendítéssel fog járni azon körülmény, hogy boldogult Kempelen Imre szöv. elnök elhunytával üresedésbe hagyott elnöki székbe a gyűlés Verebi Vég h István verebi tűzoltóparancsnokot választotta meg, ki az előző tíz év alatt az alelnökségben dr. Burchard elődje volt s aki a tűzoltóintézménynek a vármegyében annak idején lánglelkű apostolaként jeleskedett s azóta is saját községében egy napra sem lankadó érdeklődést tanusít a tűzoltói intézmény iránt, a megyei életben pedig hivatott vezéregyéniség. Egyéb kisebb tárgy elintézése után elhatározta a gyűlés, hogy jövő évi szövetségi ülést Adony községben fogja megtartani.

Nem lett volna teljes sikerű a gyűlés, ha az ercsi Házi Tűzoltó-Testület Tseppe Dezső parancsnokkal az élén egy minden ízében pompás és a falusi testületeknek kiváló tanulmányt nyújtó gyakorlattal be nem zárja a nevezetes ülést, amelyen e viszonylag kis fejérmegyei község úgy a fecskendő- és létraszerelés, mint a rögtönzött jelképes támadással fényesen beigazolta, hogy errefelé az országos egységes szerelési szabályokat jól ismerik, kultiválják a nagyvárosias kilenczes módszer is ha kell, de azért megmaradnak a fejérmegyeiek által mindig előszeretettel hangoztatott kisebb, falusias keretek s az ötös szám mellett. Ez alkalommal igen alkalmas mászóeszköznek bizonyult falusi tűzoltóságok számára — hol nád- és szalma-, valamint faszindelyes tetők vannak — Pulai Antal ercsi öreg tűzoltóbajtárs által készített tetőlétra, mely igénytelen szerkezettel ellátva, egyik pillanatban nád- és zsuptetőhöz, másik pillanatban faszindelyes vagy deszkatetőhöz alkalmazható. Nyomban el is adott 4 darabot belőle a megjelent tűzoltótestületek küldötteinek.

* **A bácsmegyei szövetség** közgyűlése alkalomból Apatinban rendezett tűzoltóversenyekről pótlólag még a következőket írják lapunknak:

A társtestületek a megyéből és a szomszéd Szlavóniából kb. 4¹/₂ száz taggal voltak képviselve. A zsűri, amelynek elnöke a megye alispánja, ifj. Vojnits István, a versenyt intéző vezetője pedig az orsz. szöv. kiküldöttje, Varga Lőrinc temesvári parancsnok lett, tagjai: Zanbauer, Vermes, Becker, Gardalits, dr.

Armay, Osztrogonác, Zányi, Milassin, Szigeti István és Tóth voltak.

Versenyre jelentkezett 7 testület és pedig az első sorozatra, koécsifecske-iskola- és gyorskezelésre: Csantavér, Óverbász, Vajszka-Bogyán és Szond. E négy versenyzőcsapat közül az első díjat, a vármegyei tüftöltő-szövetség által felajánlott nagy ezüstserleget, az óverbászi testület csapata (Salapathi Kálmán, vezénylő alparancsnok maga is egy kisebb díjban részesült) nyerte, a második díjat, szintén a vármegyei szövetség által adott kisebb serleget, a csantavéri tüftöltő-testület csapata, Földi alparancsnok vezénylete mellett nyerte el. Szond és Vajszka-Bogyán oklevelet kaptak.

A második sorozatban négykerekű mozdonyfecske-verseny, iskola- és gyorszerelésben Bács, Kishegyes és Bezdán községek tüftöltőcsapatai vettek részt, melynél az Apatin község által adományozott díjat, egy szép kivitelű babérkoszorút Bács község verseny-csapata, a szövetség elnöki díját, egy gyönyörű nagy ezüst-serleget Bezdán tüftöltő-verseny-csapata nyerte el. Kishegyes diszoklevélben részesült. Elismerés jeléül a zsüri Kuzmán Miklós vezénylő alparancsnokot (Bezdán) egy értékes cigarettakazettával, a két legjobb bezdáni szerelőt pedig szintén díjjal tüntette ki. A horoglétra mászás és kötélerezkedésből álló egyéni versenyekben Bács, Óverbász, Bezdán, Kishegyes tüftöltői vettek részt és kaptak kisebb díjakat. Az apatini testület versenyen kívül mutatta be működőképességét úgy az iskola- és gyorszerelésben, valamint egy jelképes tűztámadásnál. Legnagyobb érdem illeti a testület agilis alparancsnokát, Wilpert Jakabot, akit a versenybíróóság a vármegyei szövetség által adományozott kisebb serleggel tüntetett ki.

A versenyek előkészítési munkálataival Szigeti István alelnök és Tóth Ernő szöv. titkár az elnökséggel egyetemben elismerésre méltó tevékenységet fejtett ki.

— Erzsébetfalva önkéntes tüftöltőségének költségelirányzata.

BEVÉTEL:	K	f
	A múlt évi pénztári maradvány	645
Megajánlott tagsági díjak	2600	—
Erzsébetfalva község évi segélye	2000	—
Összesen	5245	67
KIADÁS:		
Tűzfecske IV-ik részlettörlesztése	700	—
Felszerelésekre	2000	—
Tagsági és balesetbiztosítási díjakra	150	—
Vegyes kiadások, nyomtatványokra stb.	600	—
Vigalmi alapra visszatérítés	522	69
Tagsági díjak beszédési jutalékára	400	—
Pénztárnok jutalomdíja (6 évi tagság-		

— A Budapesti Önkéntes Tűftöltő-Testület 1909. évi költségelirányzata.

BEVÉTEL.	K	f	K	f
	I. rendes:			
Államsegély az 1908. évre	4000	—		
Székesfőváros segélye az 1908. évre	4000	—		
Kedvelő és pártoló tagdíjakból	100	—		
Működő tagok belépési díjaiból	100	—	8200	—
II. rendkívüli:				
Időközi kamatokból	50	—		
Az 1909. évi bálbevételből	1500	—		
Különfélékből	50	—	1600	—
III. Tartalékalkapból:				
Tulkiadások fedezésére az alap kamataiból	2144	—		
Tulkiadások fedezésére az alaptól	526	—	2670	—
Összesen			12470	—
KIADÁS.				
Beszerezésekre			4000	—
Javításokra			500	—
Automobil-fecske jókarbantartására			2000	—
Tisztviselők tiszteletdíjai			1440	—
Irodai kiadások			300	—
Nyomtatványok			500	—
Szolga fizetése és lakbére			1000	—
Tisztogatás és mosás			500	—
Szaklapokra			100	—
Jutalmakra			200	—
Tanítóképzési tanfolyam kiadásai			60	—
Telefondíjak			300	—
Nappali őrségek díjai			550	—
Különfélékre			200	—
Rendes bevételek 10%o-a a tartalékalkapnak			820	—
Összesen			12470	—

— Budapest székesfőváros hivatásos tüftöltőségének 1909-ik évre szóló költségelirányzata a következő:

	K	f
A személyzet illetményei	595,596	—
Egyenruha és egyéni felszerelés	38,355	—
Házbérek	71,700	—
Örtanyák fűtése	4,700	—
„ világitása	8,880	—
„ tisztogatása	900	—
Előfogatok	78,967	—
Tűftöltőszerek pótlása és jókarbantartása	20,600	—
Tömlők beszerzése	6,000	—
Telefonhálózat	13,000	—
Butorok pótlása és javítása	4,500	—
Jutalmak és segélyek	6,000	—
Különfélék	7,000	—
A budapesti önkéntes testület segélyezése	5,000	—
Rendkívüli szükséglet	14,000	—
Összesen	864,598	—

A rendkívüli szükséglet (automobil-szerek) számára azonkívül a múlt évről fentartott összeg 79.763 koronát tett ki, úgy, hogy a végösszeg

...
alapítványának adományozó levele módosított. — Hivatalos rész: Jászberényi Miklós orsz. szövetségi előadónak a községi közigazgatás tanulmányozása alkalmából való hatósági támogatása. — Az elnökség július 17-iki ülésének jegyzőkönyve. — A székesfővárosi tanács vég-határozata a somogyvármegyei szövetség felebbezése tárgyában. — Acetylén gázkészülékek engedelmzése. — Autó nagylétra Irta: Markosovszky Béla. — A Balaton szíve. — Budapesti tapasztalatok Irta: Kállay Imre. — A Rops biztonsági gyorsfűző. Irta: R. — Tűzpróbák Irta: Figyelő. — Szövetségeink köréből. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **József főherceg** a minap automobilon igyekezett a Nemzeti Kaszinóba. A Kossuth Lajos utcán azonban kiszállt az autóból és séta kedvéért gyalog ment a Nemzeti Kaszinó palotájáig. Az aszfaltot ebben az időtájban lepték el éppen a fürge rikkancsok és hajmeresztő szenzációkat ordítottak a levegőbe. A főherceg elé is odaállított egy rikkancs, nagy igyekezettel kínálván a legfrissebb szenzációkat tartalmazó estilapokat. József főherceget is érdeklik az ujságok, vett hát egyet. És átnyújtott a rikkancsnak egy husz-koronás aranyat.

— Jaj, nagyságos ur, — felelt a rikkancs — nem tudok én visszaadni. Nincs annyi pénzem.

— Csak tartsd meg, fiam. Mind a tiéd.

— Köszönöm, méltóságos ur! — hálálkodott a rikkancs. És a nagyságos urat méltóságossá léptette elő.

A főherceg mosolyogva lépett be a Nemzeti Kaszinó kapuján. De ekkor már nagy közönség verődött össze és egy ur megmagyarázta a rikkancsnak, hogy ki volt az a bőkezű ur, aki husz koronát adott egy kétfiólléres ujságért. A rikkancs azonban nem jött zavarba, hanem teli torokkal felkiáltott:

— Éljen József főherceg! Udvari szállító lettem!

A főherceg a kapu alatt volt már, de még hallotta a rikkancs kiáltását és mosolyogva fordult hátra barátságosan integetve a boldog fiúnak.

— **A városi tűzkárbiztosító intézetek.** Budapest székesfőváros kiadásában megjelenő „Városi Szemle“ legutóbbi számában városaink háztartása rendezetlenségének okairól értekezik egy tartalmas cikk s ez is úgy találja, hogy közvetlen módja volna a városok háztartása rendezésének, ha a városi tűzkárbiztosítás törvényhozási uton kötelezővé s ennek alapján a városi tűzkárbiztosító intézetek felállítására lehetővé tételnék. A városoknak tehát ezt a kérdést is felszinen kell tartaniok, odahátván, hogy az komoly tanulmány tárgyává tétessék s ez által a városi jövedelmeknek ez uton való fokozása lehetővé váljék.

— **Blasnek Hugót,** székesfővárosi tűzoltótisztet, a tűzoltótisztek orsz. egyesületének pénztárosát, a dunapentelei önk. tűzoltó-egylet tiszteletbeli parancsnokává választotta.

— **Ujmentőcsónak.** Mitchell angol mérnök feltalált egy mentőcsónakot, amely a feltaláló állítása szerint egyáltalában nem sülyedhet. Pollock gazdag amerikai 1898-ban hajótörést

juttalmazására, amelyben mentőcsónakok feltalálóinak kell résztvenniök. Az egyik díjat Mitchell nyerte meg. Az új csónakba három-négy ember fér bele. A próba alkalmával a csónakot, amelyben négy ember ült, felhúzták néhány méternyi magasságba, ezután lezuhantatták a vízbe. A csónak azonnal felegyenesedett, a benne levő embereknek pedig, akik vizálló tető alatt voltak, legkisebb bajuk sem esett.

— **Kovács-tűz nyersolaj-tüzeléssel.** A szénarag omelkedésével a nyersolaj alkalmazása mind általánosabb lesz. Különösen azon helyeken, ahol csak jobb minőségű szenet vagy kokszot lehet használni, lép előtérbe a nyersolaj előnye. Amerikából hozták legujabban át a nyersolaj-tüzelésű kovács-tűzeket, melyek ott már igen elvannak terjedve. Egy berlini cég hozta Calorex néven forgalomba különböző a használatnak megfelelő alakokban. Az elve ezen kovács-tűzeknek ugyanaz, ami általában a nyersolaj tüzeléseké. Tudniillik az olajat nagyobb nyomású levegővel égőkben szétporlasztják és ily finoman elosztott állapotban ventilátor által szállított elegendő levegőben elégetik. Ez egy külön térben történik, innét jutnak a tökéletesen elégett égési termékek, melyek tiszta lánggal égnek, az izzítandó vashoz. A főváros kenyérgyárában is nyers olajjal fognak tüzelni.

— **Kormányozható drótnélküli távirat.** Raudin Jean egy marseillei művezetőnek hosszas kísérletezés után sikerült oly készüléket konstruálni, mellyel a Herz-féle elektromos hullámokat, amelyek Marconi drótnélküli távirójának a lényegét alkotják, kormányozni lehetséges. Eddig tudvalevőleg a Marconi készülékéből kibocsátott hullámok a szélrózsa minden iránya felé veték utjokat: ezentúl tetszés szerint irányíthatók, a nélkül, hogy utközben felfogó árboccal bíró más állomás is elfoghatná a csak bizonyos helyre menesztett táviratot.

— **Egy vármegye a kiskorúak dohányzása ellen.** Besztercéről jelentik, hogy Besztercenaszód-vármegye legutóbbi közgyűlésén szabályrendeletet alkotott, melyben a 15 éven aluli gyermekeknek a dohányzást eltiltja. A szabályrendelet kimondja, hogy Besztercenaszód-vármegye területén egészségi és tűzrendészeti szempontból tilos, hogy a 15-ik életévüket még be nem töltött gyermekek dohányozzanak, dohányt, szivart, szivarkát és gyufát vegyenek vagy elfogadjanak, vagy maguknál hordjanak. Ezeket a dohányzó- és tüzelő-szereket ily gyermekeknek el- vagy átadni szintén tiltva van. A szabályrendelet szerint a tilalmak megszegése kihágást képez és száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. A szülő, gyám, gondnok és családfe köteles arra ügyelni, hogy 15 éven alul levő gyermeke, gyámoltja, gondnokoltja vagy családjának tagja az előirt tilalmat betartsa. Amelyik szülő, gyám, gondnok vagy családfe ezt elmulasztja, vagy pedig a gyermeknek a felsorolt kihágást képező cselekményeket megengedi vagy elnézi, szintén kihágást követ el és büntetendő. E kihágási ügyekben I. fokban kis- és nagyközségekben a főszolgabíró, illetőleg szolgabíró. Beszterce városban a városi rendőrkapitány vagy helyettese, ezek akadályoztatása esetén a tanács e részben megbízott tisztviselője, II. fokban az alispán és III. fokban a belügyminiszter bíraskodik.

— Felhívás a tűzoltói szakirodalom művelőihez. A vasvármegyei Tűzoltószövetség új kiadásban bocsátja közre országsszerte ismert tűzoltói zsebkönyvét. E munkának egy új fejezete is lesz: a tűzoltói szakirodalom ismertetése. Felkértek mindazok, akiknek tűzoltói, tűzrendészeti vagy ezekhez rokon kiadványaik vannak, azokat egy példányban a vasvármegyei tűzoltószövetség könyvtárának beküldjék. E rövid könyvismertetés vagy ajánlat is közöltetni fog. Minthogy a zsebkönyv egyéb nyomása már készen áll, kérem a beküldendőket lehető leghamarább hozzám juttatni el Vasvárra.

Barabás István

várm. t. o. szö. titkár

— Ügyelet a tűzre. A főszolgabíró vizsgálatot tartott egy erdélyi községben, melynek lakói székelyek. Megvizsgálta többek közt a községi szivattyút és roppant dühösen konstatálta, hogy az teljesen használhatatlan állapotban van. Rögton maga elé hívatta a tűzoltó-főparancsnokot, aki egyuttal bíró is és kemény hangon rászólt:

— Micsoda dolog ez? Milyen állapotban van ez a szivattyú?! Mit gondol, lehet ezt használni, ha tűz lesz?
— Ne tessék félni, főbíró ur — nyugtatta meg komolyan és méltóságteljesen a főparancsnok — nagy ügyelet van itt minálunk a tűzre! Amikor sok az eső, vagy nagy a hó, csakis akkor gyul ki — beülről egyik-másik bebiztosított épület!

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. A megrendelt elektroautomobil szénsavas fecskendő 26.500 koronáért lett megrendelve. A tartalék akkumulátor beszerzési költsége 3000 K, míg egy drb. 8 lóerejű motoroskerék ára 3300 K — a szállítási költségek nélkül.

Y. „Ami tiltva nincs: az szabad!” Ez jogászi fel-fogás. Áhol felebbezni nem szabad, ott panaszkodni sem lehet. Csakhogy nálunk még a fölkelő nap ellen is felebbezhetni. Rendészeti ágban — a mezőrendőrséget kivéve — a közigazgatási bizottság intézkedik. A vármegyei felügyelő az alispán átutalt hatáskörében működik, tehát nem érdekelt fél.

Beszerzési források.

KÜHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geltner** és **Rausch** tulajdona)
fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.

Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság

Budapest,
VI., Váci-út 69

GYÁRT:

◁ Gőz-, motor-, tűzfecskendőköt és kútszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAI, SOPRON

cs. és kir. udvari szállítók, gyártnak:

tűzfecskendőköt és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.

Központi iroda és raktár: **Győző Béla és Társa Budapest**,
V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vígsház tözsomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa

Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.

Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.

Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

— **Walser Ferenc** —

tűzoltói szerkek és szivattyúk gyára,
harang- és fémmöntő

Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán

Budapest, VIII., József-körút 35.

GYÁRTUNK: tűzfecskendőköt, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű
tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat

és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

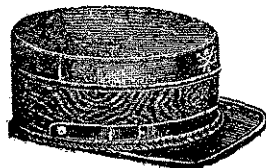
Szállítanak

automobil-, gőz- és motorfecskendőköt, kocsí-, mozdony- és targoncafecskendőköt, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„**Optimus**” kézi tűzoltókészülék

ára 8 1/2 liter irtartalommal . . . . 65 K.
10 1/2 „ „ „ . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat legjobban és legolcsóbban készít

Ritscher Zsigmond és Fia Körmenen.

Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány - Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arcképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arcképeivel együtt 1 korona beküldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Huneecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDESZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján. Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.	Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90-33.	Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpóldány jár. A szerkesztő címre irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy tisztelő-díjért.
--	--	--

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Válasz.

A Tűzrendészeti Közlöny júliusi számában „Tartalékalapok“ címen érdekes fejtegetést közöl, melynek során azonban cikkiró a fejérvármegyei tűzoltó szövetséget barátságos megrovásba részesíti.

Az önvédelem természetes jogától, sőt a szerkesztőség szíves figyelmeztetésétől is eltekintve, szükségesnek tartok némely felvilágosító megjegyzést tenni a cikk ama részére, mely a fejérvármegyei tűzoltó szövetségre vonatkozik s e felvilágosítással ép úgy használni vélek ügyünknek, mint amennyire kétségkívül nemes célja volt „Ch“ bajtársunknak említett fejtegetései megírásával.

Lényegileg egyetértek „Ch“ bajtársam cikkével és csak a közös cél módszerében van véleménykülömbőség köztünk.

Én úgy vélem, hogy „Ch“ bajtársam az ifjabb tűzoltói generációhoz tartozik és alig olvasta a Tűzrendészeti Közlöny elődjét, mely 24 évig Tűzoltó Közlöny nevet viselt és amelynek hasábjain már két évtizeddel ezelőtt olvashatott volna a fejérvármegyei tűzoltó szövetség alapvető, irányító és fejlesztő folytonos munkálkodásáról, amellet, hogy az anyagi gyarapodásra is gondot fordított.

Kedves bajtárs! Forgassa csak át az országos szövetség régibb műkö-

déséről szóló közleményeket és majd látni fogja, hogy csekély anyagi erejéhez mérten mi mindent el nem követett az országos szövetség is az intézmény terjesztése, a szakképzés előmozdítása és az általános tűzrendészet fejlesztése körül. Hányan hordtuk fel mi öregebbek régebben s azután az ifjabbak, az ország különböző vidékéről, a jobbnál-jobb terveket s eszméket, igyekezvén közös megállapodással viszonylag csekély anyagi eszközökkel, egyebek között a szellemi építkezés fundamentumait lerakosgatni. Csekély anyagi eszközökkel és sokszor egyesek magán áldozatkészségével azért, mert a szövetség sokáig szegény volt és most sem valami gazdag.

Amint pedig az országos szövetség — nem is hosszú idő óta — kissé több anyagi támogatásban részesül az államkormány részéről, nem késett a tőkegyűjtés céljainak látszatától eltérőleg a tagdíjakat leszállítani és a nyert több anyagi eszközt — megengedem, némi megfontoltsággal — arra a célra fordítani, mely annak rendeltetése: az ország tűzvédelmének istápolására.

Ugyanigy volt és van a fejérvármegyei tűzoltó szövetség is — kicsinyben — az ő szűkebb hazájában Isten segédelmével immár 20 év óta.

Addig míg a viszonyok a társadalmi téren kedvezők voltak, minden-

nemü propaganda, agitáció, ügykezelés, ellenőrzés, szakképzés stb. költségei lehetőleg kinek-kinek magánáldozatkészségéből fedeztetek minálunk. Sőt amennyire a változott körülmények engedik, most is erre törekszünk Fejérvármegyében.

Hogy a fejérvármegyei tűzoltó szövetség az illetén kényszerű takarékoságával is mennyire igyekezett megfelelni helyi feladatának, ugy a multban, mint a jelenben, annak részletes ismertetésével én nem foglalkozhatom, mert 33 éves tűzoltói szolgálatom és 20 éves titkárságom alatt nekem is volt némi részem eme munkába; de arra kérkedés és szerénytelenség nélkül reá mutathatok, hogy éppen a minap tettünk*) mi fejérmegyeiek ismét egy újabb és költségesebb lépést a szakképzés és az érdekelt községek tűzvédelme érdekében, mire csakis előző takarékoságunk által lehettünk képesek.

Ezek után pedig takarékoságunk és előrelátásunk kényszerítő okairól adom meg az ígért felvilágosítást.

Hogy Fejérvármegyében számos főur és más nagyobb birtokos van, azt hihetőleg sokan tudják, de azt bizonyára kevesen, hogy Fejérvármegye törvényhatósága, mint erkölcsi testület szegény, a községek legnagyobb része pedig póttadóval van túlterhelve.

Nincs a vármegye törvényhatóságának semmi olyan jelentékenyebb vagyonforrása, melyből a megyei tűzoltó szövetséget az ő fejlesztő és egyesítő céljaiban anyagilag támogatná. Az a bizonyos 2092 korona tőkepénz, melyről tévesen olvasta és idézte jelentésünkből „Ch“ bajtárs, hogy az a mi vármegyei szövetségünk külön tartalék-tőkéje, hát biz az nem a szövetségé, hanem a vármegyei hatóság tulajdona, mely tűzoltói célok istápolására legfeljebb évi kamatai erejéig volna a megyei szövetségnek, vagy egy szegény községnek átengedhető s mely mint megyei alap a régi időben szedett tűzrendé-

Hogy ilyenképp mi a koldulás, táncolás és csekély tagdíjvédelem mellett utalva voltunk a mult jobb időkben, sőt utalva vagyunk a mostani rosszabb viszonyok mellett előrelátással az egyesületi közvagyonot tűzoltói szempontbóli is megfontolva kezelni, azt a helyi viszonyok alapos ismerete mellett nemesak mint a szövetség titkára mondhatom, hanem mesterségemnél fogva is, lévén Fejérvármegye közvagyonának tisztviselője.

Ha tehát kedves Ch. bajtárs végig lapozza két évtizedre visszamenőleg szaklapjainkat, vagy ha betekintené irattáramat és számadásainkat, vagy — amit legjobban szeretnék — ha megkérdezné községeinket, akkor nem irná rólunk kritikájába, hogy: — „célját tévesztett irányzatot követünk“ — „a mának szükségletét negligáljuk“ — hogy majdan „kivághassuk a rezet“ akkor, amikor már nem is lesz reánk bizva a tűzrendészet gondozása.

A jövőt illetőleg is csalódnai fog kedves Ch. bajtárs, mert majd látni fogja, hogy az új törvény mellett is szüksége lesz minden szövetségnek pénzre és erősen hiszem, hogy e részben nézetei később módosulni fognak és a fejérvármegyei tűzoltó szövetség taktikája felől enyhébb véleménnyel fog viseltetni, sőt tán még dicsérni is fogja előrelátó elveiért.

Egy hibámat azonban részemről mégis bevallom. És ez az: miszerint soha nem helyeseltem olyan taktikát, hogy például mikor valamely testület összetáncol vagy másként gyűjtőget egy bizonyos összeget alapvető cézzal, akkor az újdonsült tűzoltóknak sietnek az összegyűlt pénzen egyenruhát csináltatni és nem ritkán az új egyenruha elpiszkolódása után az új csapat is szétzüllik. Én már inkább egy netán később beszerzendő fecskendőre, javításra, kutra, tömlőre vagy más állandóbb alkotásra szeretek pénz dolgába gondolni. Így a szövetségi ügyekben is.

A magyar országos tűzoltószövetség elnöksége f. évi szeptember hó 19-én d. e. 9 órakor Zalaegerszegen a városház tanácstermében ülést tart, melyre az elnökség tagjait, valamint tagtestületeink érdeklődő tisztjeit tisztelettel meghívjuk.

Az ülés fontosabb tárgyai:

1. Varga Lőrinc előadó jelentése a nürnbergi kiállításról.

2. Jelentés a hazai fémlemezgyár robbanásmentes edényének kipróbálásáról; a Geizer-féle ugróponyva újabbi felülbírása.

3. Jelentés az országos szaktanfolyamról.

4. A nagygyűlési határozatok felebbeszésére hozott I. fokú hatósági végzés.

5. A beérkezett pályaművek bírálata.

6. A Krassó-Szörény vármegyei szövetség csatlakozása.

7. Folyó ügyek és egyéb jelentések.

Az elnökségi ülést megelőzőleg d. e. 1/29-órákor a segélyzönpénztár elnöksége is tart ülést.

Az elnökség tagjai a Budapest keleti pályaudvarról 18-án d. e. 8 óra 20 percek induló balatonvidéki vasut gyorsvonatával Tapolcán át d. u. 5 óra 44 percek érkeznek Zalaegerszegrre. D. u. 6 1/2 órákor a Zala vármegyei tűzoltószövetség választmányának gyűlése.

Budapest, 1909 szeptember 2-án.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

1057
1909 sz.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Budapesten 1909. július 17-én a magyar országos tűzoltószövetség segélyzönpénztára elnökségi ülésében.

Elnök: dr. Óvári Ferenc, alelnök. Jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: Barabás István, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankócy Gyula, Varga Lőrinc, Vida Pál előadók, ifj. Bitskey Illés segédtitkár. Elmaradását kimentette: gróf Széchényi Viktor elnök és dr. Rüll Béla előadó.

44. Elnök megnyitván az ülést, titkár jelenti, hogy az utolsó ülés óta kiutalványoztattak a felterjesztésnek megfelelően V o l e k Antal, Dési László, Tordai János, K a s t Jakob, L a p i t z Imre, K l e i n e r Mihály, B a b o s György, B e i c e r Ferenc, H o r v á t h József segélyei.

Tudomásul vétetett.

45. **Leimetzor** Gyula (Mór) május 20-án gyakorlaton, a lábába hatolt kerítésléctől 14 nap alatt gyógyult sérülést szenvedett.

A pénztárból részére 28 K segély kiutalványoztatott.

46. **Molnár** György (Gyöngyös) május 27-én tűznél, ujján 24 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedvén, elnökiileg az I. m. ált. biztosító társaság alapítványából nyerendő 50 K segélyre terjesztetett fel, amely részére kiutalványoztatott is.

Tudomásul vétetett.

47. **Gettl** Károly (Petrőc) május 17-én tűznél, kezén 12 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedvén, az I. m. ált. biztosító társaság alapítványából elnöki felterjesztésre 24 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

48. **Kádár** Ferenc (Szeged, hivat.) május 29-én a toronyőrségen elcsuszván, karját a harang eltörte, minek folytán 49 napig munkaképtelen volt.

49. **Pap** Mihály (Zilah) május 26-án figyelő-őrségen meghülvén, 25 nap alatt gyógyult mellhártyaizzadományt kapott.

A pénztárból részére 25 K segély kiutalványoztatott.

50. **Furch** István (Budapest, Ganz-vaggongyár) június 26-án gyakorlaton a vasuti sínről lecsuszó keréktől, karján 12 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett.

Az I. m. ált. alapítványához — tekintettel annak időközben módosított alapítólevelére — 24 K segélyre felterjeszteni határoztatott.

51. **Becker** József (Monor) július 16-án tűznél 8 nap alatt gyógyult lábzuzódást szenvedett.

Az I. m. ált. alapítványából nyerendő 24 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

52. **Tatay** Gyula (Füzesabony) június 23-án tűznél gerendán megbotlott, a tűzbe esett és két kezén 42 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett.

Az I. m. ált. alapítványából nyerendő 84 K segélyre felterjeszteni határoztatott.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.
Kmf.

Dr. Óvári Ferenc
alelnök.

Breuer Szilárd
titkár.

* A kéményseprők orsz. egyesülete megkeresést intézett szövetségünkhöz avégből, hogy a szabályrendeletek módosítása alkalmával az egyes megyei szövetségek érvényesítsék befolyásukat e szabályzatok tűzrendőrellel tendenciáival szemben. Az elnökség az alábbi átiratban válaszolt:

1434/1909. szám.

A Magyarországi Kéményseprők Országos Egyesülete tek. Elnökségének
Budapest.

Hivatkozással f. évi 54. sz. átiratára, van szerencsénk értesíteni, hogy a vármegyei tűzoltó-szövetségeket a jelzett irányban való ténykedésre körlevél útján felhívtuk.

A küldött szabályrendelet-tervezetekre észrevételeink a következők.

A 8. § 2-ik kikezdésében a 14 napos seprés kötelezettségének minden iskolára, óvodára, kórházra, hivatalra, laktanya konyhájára általánosságban való kimondása nem lesz kivihető rendelkezés; itt is beszurandó lenne; „ha a napnak nagy részén át tüzelnek“.

A kémények tulgyakori égetését nem helyeselhetjük, mert az égetés mindég veszélyes művelet marad; a mászható kéményeknél pedig az égetés lehetőleg teljesen mellőzendő lenne. Mindenesetre kimondandó, hogy a kémény csak akkor égethető, ha teljesen jókarban van, a padlásúrben tisztító ajtócskával nem bír s faszervezetek előreláthatólag beépítve nincsenek. Az égetés előtt a kéményseprő köteles a kéményt egész hosszában megvizsgálni, minden tűzveszélyes körülményt elhárítani, oltóvíz-készletet elkészíteni, az égetésre a lakókat figyelmeztetni, majd az égetés folyamán további felügyeletet gyakorolni, az égetés befejezte után pedig a kéményt egész hosszában ismét átvizsgálni s a további felülvizsgálásra a házbelieket figyelmeztetni és kioktatni. A kéményégetésre vonatkozó vitás esetekben a tűzrendészeti szakközeg is meghallgatandó.

A 10. §-ban kimondandó, hogy a kémények égetése csak nappali időben s pedig délelőtt, valamint a kora délutáni órákban végzendő.

A 11. § 2. és 3. pontjaiban felsorolt teendőkre a kéményseprő hívja fel a háztulajdonos, illetve a lakó figyelmét. A kéményekbe torkoló füstsipok (stucni) tisztítása a kéményseprő kötelessége legyen, mert ez a kémény belső része melyhez a lakó ne nyuljon.

A 13. §-ban kötelezendő lenne a kéményseprő elsősorban arra, hogy a kémény és a tüzelőhelyek rendbenlétét vizsgálja meg s ezek hiányairól is tegyen jelentést.

A 14. §-ban megállapítandó a felügyeletre kért tűzoltó díja, valamint az, hogy e költséget ki viseli és ki köteles a tűzoltó kirendelését a tűzoltóparancsnokságnál kérni?

Ugyanezen észrevételeink fennállanak nagyobb részökben a vármegyei szabályrendelet-tervezetre is.

Tisztelettel

Dr. Óvári Ferenc,
orsz. képvis., alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Veszprém vármegye tűzrendészeti szabályrendelete.

Ez évi júliusi számunkban folytatólag közölt új szabályrendelete Veszprém vármegyének még egész terjedelmében meg sem jelenhetett lapunkban s egyes szakaszoknak már is a módosításáról adhatunk hírt. Világos jele ez annak, hogy Veszprém vármegye törvényhatósága, illetve közönsége nemcsak érzékkel bír a modern haladás iránt, hanem azzal lépést is kíván tartani s a vagyonsbiztonságot szolgáló tűzrendészet fejleményeit, időközileg szerzett tapasztalatokon nyugvó megállapodásait is siet a lüktető életbe kivinni, átültetni.

A szabályrendelet áldolgozására az alispán által kiküldött 7-es bizottság véleményes előterjesztése szerint szerkesztett javaslatot, minekutána azt az állandó választmány letárgyalta és magáévá tette, június 14-én a vármegye közönsége is elfogadta, egyben igen helyesen azt is elhatározván, hogy ott, ahol a hatósági teendők csak röviden voltak meghatározva, azok a szabályrendelet illető szakaszaiban részletesen elsorolandók; az „elsőfoku tűzrendészeti hatóság” helyett pedig mindenütt „járási főszolgabíró”, mint az eljáró hatóság szabatosabb megnevezése alkalmaztassék.

*

A tűzrendészeti szabályrendelet elfogadott s jóváhagyás végett felterjesztett módosításai a következők:

3. §. A községi képviselőtestületek szabályrendeleteikben kötelesek gondoskodni arról, hogy takarmány és természetények a községen belül, nyílt helyen össze ne halmoztassanak. Az eddig létesített községi szérűskertek azonban jövőben is fentartandók. A takarmánynak a község belterületén kívül leendő raktározására létesült közös szérűskertekben a kazlak egymástól körös-körül 5 méter távolságra és a rendes széliránnyal keresztelődő vonalban helyezendők el.

5. §. A község belterületén az asztagok, kazlak és boglyák távolsága minden lakháztól, illetve a lakházzal összeépített épülettől, amennyiben tűzmentes 10 méter, egyébként 20 méter, más boglyától, kazaltól és a mesgyétől 5 méter, állami és törvényhatósági uttól 10 méter, lőpor-

bíró által a tűzoltóparancsnok meghallgatásával szükség esetében 5 méterig leszállítható. Más könnyen gyuló gazdasági anyagok és kemencék a lakháztól, illetve az azzal összeépített épülettől hidasok és sertésólak pedig a mesgyétől 5 méter távolságon túl helyezhetők csak el.

A lakhelyiséget magában nem foglaló s tűzfalal elválasztott épületek padlásain a házi szükséghez képest takarmány elhelyezhető.

7. §. A község belterületén fatelepek egyáltalában nem állíthatók fel; külfelken pedig minden épülettől csak megfelelő tűztávolságban létesíthetők. Egymással érintkező nagyobb fatelepeket egymástól vagy kőfal vagy 6—10 méter széles szabad tér válasszon el. A fatelepek több pontján vízzel telt hordó, mellette 2—2 veder és legalább egy vízmentes takaróponyva legyen kéznél. Belterületen, az udvaron legfeljebb 12 m³ tűzifa, 4 m. magas, 2—4 m. széles és 6—8 m. hosszú munkafarakás tartható. Ennél nagyobb készletet minden épülettől csak 18 m. távolban, a főszolgabíró előzetes engedélye mellett lehet tartani.

15. §. (Régi 16. §.) Gőzgépet felállítani csak a járási főszolgabíró előzetes engedélye mellett szabad. Ilyen géppel való cséplés, disznóperzselés, általában minden a szabadban való nyílt tüzeléssel járó munka a legközelebbi épülettől avagy legetetési tilalom alatt álló erdtől 90 méternyi távolságban és csak nappal teljesíthető.

A járási főszolgabíró megengedheti, hogy a gőzgéppel való cséplés a község belterületén is legyen végezhető, de tűzmentes épületektől csak 45 m., más épülettől pedig 90 m. távolságra.

Kivételt képeznek a saját területén álló olyan épületek, amelyek sem lakóházul, sem pedig állatok elhelyezésére nem szolgálnak.

A munka befejezte után a pernye teljesen eloltandó. Vízkészlet és oltóeszköz kéznél tartandó. Széles időben a község, erdő, vetés és takarmány közelében egyáltalán tüzet rakni vagy azt felügyelet nélkül bárhol tovább égni hagyni tilos.

26. §. (Régi 27. §.) Minden lakóháznak, továbbá a lakóház telkétől külön álló csürnek, szérűskertnek állandóan (cséplés idején a szérűnek is), ha könnyen hozzáférhető helyen kutja vagy vizgyűjtőmedencéje nincsen, legalább 2 hl. vízkészlettel, 2 vederrel, ha az épület földszintes, ugy az ereszen felül érő 1 drb létrával, továbbá 1 drb hosszú tűzhoroggal, nád- és szalmatető házaknál ugyanilyen hosszú nyelű 2 drb szikracsapóval, faszindelyes házaknál tetőlétrával és minden háznak egy jól eszközött lámpával kell ellátva lennie.

29. §. (Régi 30. §.). A tűzrendőri szemlérelő a talált állapotok és az elrendelt felsorolását magában foglaló jegyzőkönyv készítenendő, melyet a bizottság valamennyi eljárat tagja aláír s mely a járási tűzrendészeti felügyelőhöz haladéktalanul elküldendő, aki azt láttamozva 3 napon belül köteles a járási főszolgabíróhoz felterjeszteni. A nagyobb épületek és telepek vizsgálattól a járási tűzrendészeti felügyelő és a községi tűzoltóparancsnok tűzrendészeti nyilvántartást vezet, melyben minden e jegyzőkönyvben foglalt és az illető telepre vonatkozó adat

törvényhatósági bizottságnak jogában áll a vármegyei tűzrendészeti felügyelő véleménye alapján meg nem felelőnek, vagy feleslegesnek jelzett szerek, szerelvények, beszerzését betiltani, illetve a szükséges szerkeket a vármegyei tűzoltó-szövetség útján a község terhére beszerezni.

38. §. Községekben a községi bíró és a tűzoltóparancsnok köteles negyedévenként a tűzoltószereket és szerelvényeket leltári és szakértői szemle alá venni és kipróbálni, az észlelt hiányok megszüntetéséről pedig azonnal gondoskodni és ezen eljárásukról felvett jegyzőkönyvet a főszolgabírónak beterjeszteni.

A szerek állandóan rendben tartandók s rendszert minden hónap első 5 napján és használat vagy próba után azonnal alapos tisztításnak alávetendő, mely alatt is a készenléti állapot lehetőleg megőrzendő. A gép tisztára mosandó, olajozandó és szárazra törlendő. A tömlők kimosandók és szárazzá téve, összecsavarva tartandók. A géphengerekre bőr teendő. A főszolgabíró a tűzoltószerek jókarban léteért, másodsorban vagyoni felelősséggel tartozik s a rendbirságot a mulasztók ellen ő alkalmazza.

39. §. A községbíró épületei és természetményei szolgálati idejére tűzkár ellen a község költségére biztosítandók.

IV. Fejezet. Tűzjelzés.

40. §. A községnek kötelessége szabályrendeletileg úgy intézkedni, hogy a községben, mint a községen kívül és a szomszéd községekben kiűtött tűzvészt nyomban a tűzoltóság és az előljáróság tudomására juttatni, továbbá, hogy a tűzről úgy a tűzoltóság, mint a lakosság is kúrtszó, kongatás és tűzjelzés által haladéktalanul értesíttessék. Nagy veszély esetén gondoskodni köteles továbbá arról is, hogy a főszolgabíró és a szomszédos községek (lovasküldönc, távirat, telefon által) a veszély nagyságáról és a segély szükségéről tudomást nyerjenek. A harangok félrevertését a tulajdonos megengedni tartozik.

41. §. Mindenki, de különösen a rendőrök és éjjeli őrök tartoznak az általuk észrevett tüzet kikiáltani és a tűzoltóságnak jelezni, a tűzoltóparancsnoknak, rendőrhatóságnak és előljáróságnak tudomására adni. A tüzet eltitkolni tilos. A tüzeset még akkor is bejelentendő a hatóságnak, ha még mielőtt nagyobb mérveket öltött volna, az észrevevők által azonnal eloltattat.

42. §. A tűzriadó mindenkor a helyi viszonyok szerint rendezendő és közhírré teendő. — Városokban és nagyobb községekben állandó toronyőri szolgálat szervezendő és a torony a tűzoltóirtányával, esetleg községházával telefonösszeköttetésbe hozandó. Ahol állandó tűzország tartatik fenn és a költségek rendelkezésére állanak, telefonhálózat, illetve riasztóvezetékek létesítendőek, melynek kezelése a tűzoltóságra bízandó. — Ahol előnyösnek mutatkozik, több község egymás közt is létesíthet telefonösszeköttetést, hogy a kölcsönös segélyhívás gyorsan eszközölhető legyen.

V. Fejezet. Vízszerezés.

43. §. A községi előljáróság kötelessége az iránt intézkedni, hogy a község minden pontján kellő mennyiségű vízkészlet álljon a tűzoltóság rendelkezésére. Ahol tehát a helyi viszonyok és a költségek magassága megengedi, vízvezetékek létesítendőek (esetleg több egymáshoz közel fekvő község által közösen). Folyóknál, tavaknál

zúgókkaival vagy vízfogókkaival duzzasztandók. Ahol a víz felszíne 6 méternél mélyebb, legalább 1 méter átméretű és legalább 3 méter vízoszlop-magassággal bíró kutak építendőek, a község egyébként kutszegény pontjain oly sűrűn, hogy az egyes épületek egy ily kuttól legfeljebb 150 méter távol legyenek. Ahol a víz felszíne mélyebben fekszik 6 méternél, a kutak megfelelő vízemelő szerkezettel ellátandók. Ahol végre ezen módok egyike sem vihető keresztül, ott a község különböző pontjain földalatti víztartók létesítendőek legalább 10 hektoliter űrtartalommal, melyekbe a házakból lefolyó esővíz felfogatik. Ily víztartók, továbbá zúgók, usztatók évenként legalább 4-szer kitisztítandók s akkép rendezendőek be, hogy vizök a fecskendő által felhasználható legyen.

44. §. Minden beltelken lehetőség szerint kut létesítendő. Ezen kötelezettség alól a helyi viszonyok tekintetbe vételével a tűzoltóparancsnok meghallgatásával, a főszolgabíró menthet fel. Ahol a kutak, segélyek, vízszegények, minden házban, fagymentes időben is, egy elzárható s legalább 1 hektoliteres hordókban vízkészlet tartandó. Tűz esetén vagy gyakorlatoknál a telken levő vizet senki sem tagadhatja meg a tűzoltóságtól.

A 45—51. §§-ok változatlanul maradnak.

52. §. Minden községben a 20—40 éves férfi lakosok, valamint a fogatok is tűzoltó szolgálatra kötelesek. A községi előljáróság, illetve körjegyző köteles tehát a tűzoltói szolgálatra kötelezettek és a személyes szolgálati kötelezettség alól magukat megváltani szándékozókat minden évben az általános adóösszeírással egyidejűleg házankint, a fogatokat a közmunka összeírásai jegyzékből, a háztulajdonosokat a házbérjöveldelmi vagy házosztályadó lajstromból összeírni és ezen jegyzéket 15 napon át dec. 1—15-ig közzszemlére kiüggeszteni, mely idő alatt az illetők felszólamlással élhetnek, avagy tűzoltói kötelezettség alól magukat megválthatják. A beadott észrevételek felett a község előljárósága 3 nap alatt határoz s határozatához képest a névjegyzéket helyesbíti. Az előljáróság határozatával meg nem elégedő félnek joga van 15 nap alatt a vármegye alispánjához felebbezni, aki végérvényesen határoz. A kötelezett tűzoltók végleges létszámjegyzéke december 31-ig a vármegye alispánjához a megyei tűzoltószövetség részére 1 példányban beküldendő.

Az 53—55. §§-ok maradnak.

56. §. Mindazok a lakóház tulajdonosok, akik bármi okból a személyes tűzoltói kötelezettség alól mentesek, minden egyes lakó házuk után a községi képviselő testület által megállapítandó és 50 fillértől 50 koronáig terjedhető tűzoltói házváltásdíjat kötelesek az előző év utolsó hónapjában fizetni.

Kivételnek :

- az önkéntes és kötelezett tűzoltók,
- azok akik leglább 5 évig önkéntes vagy kötelező tűzoltói szolgálatot teljesítettek,
- akiknek valamelyik családtagja tűzoltó,
- azok akik már fogatállítási kötelezettséggel vannak terhelve,
- a középületek.

Ezen házváltásdíj összeírása, kivétele bizonyos kules szerint is megállapítható a községi képviselőtestület által, pl : érték, nagyság, szoba szám vagy jövedelem arányában az előbbi §-ban elmondottak szerint történik.

(Folyt. köv.)

Az 1909. évi, XVIII. országos tűzoltó szaktanfolyam hallgatóinak névsora.

Budapest, 1909. szeptember 11.

TÜZRENDEZÉSEI KÖZLÖNY

VII. évfolyam. 9. szám.

Folyó szám	N É V	Helység	V á r m e g y e	Életkora	Polgári foglalkozása	Katonai rangja	Tűzoltói rangja
1	Balassa Márton	Dunaharaszti	Pest	30	Igazságüg. min. szvizsg.	tart. hadnagy	parancsnok
2	Baráth Béla	Párkány	Esztergom	24	tanító	póttart.	sz. parancsnok
3	Bodola Aladár	Kápolnásnyék	Fejér	29	s. jegyző	tart. hadnagy.	alparancsnok
4	Domán Sándor	Tiszaörs	Heves	28	"	t. hadapr. j. őrm.	"
5	Erdélyi János	Debrecen	Hajdú	31	csendőr c. őrsv.	czimz' csend. őrm.	"
6	ifj. Erős János	Igló	Szepes	21	vasuti gyakorn.	póttart.	tűzoltó
7	Flontás Demeter	Szatmárnémeti	Szatmár	31	városi számtiszt	tart. hadnagy	titkár
8	Fürst Károly	Förév	Pozsony	29	tanító	"	jegyző
9	Füstös Ferenc	Pozsony	"	32	csendőr őrsv.	őrsvezető	"
10	Gasztonyi Lőrinc	Toivádia	Torontál	34	közs. jegyző	szakaszvezető	parancsnok
11	Grigássy Árpád	Szobránc	Ung	37	igazg. tanító	póttart.	"
12	Hlavnya Károly	Túróc	Túróc	21	tanító	"	tűzoltó
13	Horváth István	Kőszeg	Vas	32	polg. isk. tanító	póttart.	"
14	Horváth Péter	Kaposvár	Somogy	28	tanító	"	sz. parancsnok
15	Horvátzky Márk	Dusnok	Pest	26	"	"	tűzoltó
16	Inándy György	Karánsebes	Krassó Szörény	28	vár. közgyám	"	sz. parancsnok
17	Kalmár Marián	Ungvár	Ung	31	pü. számellenőr	tart. hadnagy	"
18	Kari Károly	Kolozsvár	Kolozs	46	csendőr, jár. őrm.	őrmester	"
19	Karner Józef	Kukmér	Vas	27	tanító	póttart.	parancsnok
20	Ispanovits Dániel	Jánoshalma	Bács	26	s. jegyző	"	"
21	Körtvélyessy Adám	Hernád-szentistván	Sáros	24	kör. aljegyző	"	"
22	Krix Márton	Rácsalmás	Bács	27	s. jegyző	őrsvezető	"
23	Lengyák György	Kaposvár	Somogy	34	tanító	póttart.	sz. parancsnok
24	Medovarszky Mátyas	Békéscsaba	Békés	24	közig. kiadó	tart. hadapr. őrm.	"
25	Mehrli Antal	Gúta	Komárom	24	tanító	"	tűzoltó
26	Mérő Vilmos	Ungvár	Ung	37	városi könyvelő	"	segédtsiszt
27	Mihály Lajos	Óbecse	Bács	27	banktsisztviselő	tart. hadapr.	tűzoltó
28	Lovász Lajos	Kaba	Hajdú	25	tanító	póttart.	sz. parancsnok
29	Nádas Ferenc	Vaszar	Veszprém	22	"	"	"
30	Oszoli István	Budapest	Pest	31	csendőr, c. őrsv.	őrsvezető	"
31	Pajor Tamás	Kolozsvár	Kolozs	28	csendőr hadnagy	hadnagy	"
32	Pintér József	Nagyberezna	Ung	27	tanító	"	sz. parancsnok
33	Pokomándy Gábor	Hődmézővásárhely	Csongrád	34	városi rend.fogalm.	"	segédtsiszt
34	dr. Poós Miklós	Homonna	Zemplén	28	tanár	"	tűzoltó
35	Popovics Miklós	Felkenyer	Hunyad	22	tanító	"	"
36	Prunyi Endre	Nagytarcsa	Pest	26	"	póttart.	"
37	Poschner Ferenc	Kassa	Abauj Torna	30	csendőr őrm.	őrmester	"
38	Rác Károly	Kiskunfélegyháza	Pest	38	járás irnok	"	"
39	Rónay Árpád	Hegyombás	Ung	41	erdőgondnok	czimz' szakaszv.	"
40	Ruzsa Ferenc	Muraszombat	Vas	27	tanító	póttart.	alparancsnok
41	Siller C. János	Középlak	Kolozs	26	"	"	parancsnok
42	Sipos Antal	Szeged	Csongrád	37	csendőr jár. őrm.	őrmester	"
43	dr. Stelczér Mátyas	Magyaróvár	Moson	33	ügyvéd	"	szöv. titkár
44	Sztaviczky József	Kassa	Abauj Torna	36	csendőr őrm.	őrmester	"
45	Szűcs Lajos	Debrecen	Hajdú	32	csendőr őrsv.	őrsvezető	"
46	Támpa Ferenc	Brassó	Brassó	40	czimz. csendőr őrm.	őrmester	"
47	Thuránszky Kálmán	Selmeczbánya	Hont	21	vár. számtiszt	"	tűzoltó
48	Titán Iván	Murahalmos	Vas	22	tanító	póttart.	parancsnok
49	Mészáros János	Budapest	Pest	22	hivatalnok	hadnagy	kezelőtiszt

Tanórák előadók szerinti összegezése.

	Összesen	
	Előadó	Gyakorlati
Dr. Szily József	10	23
Breuer Szilárd	11	10
Markusovszky Béla	6	2
	33	21
	21	8

17. A tanfolyamhallgatók kötelesek jelentkezésüktől kezdve a tanfolyam befejezéseig magukat a magyar orsz. tűzoltó-szövetség szabályainak alávetni és azokat minden reájuk vonatkozó szakaszaiban pontosan betartani.

Tartoznak a kitűzött előadásokon, gyakorlatokon és tanítás céljaira szolgáló kirándulásokon idejekorán megjelenni, azokon mindvégig a legnagyobb figyelmet tanusítani, az előadók utasításait ellenvetés nélkül végrehajtani s velök szemben katonai fegyelemnek megfelelő magatartást és engedelmességet, társaikkal és egyéb tűzoltókkal szemben pedig bajtársias, előzékeny magaviseletet tanusítani.

18. A gyakorlatokon minden tanfolyamhallgató a neki kiadott rangjelzés nélküli, szabályszerű egyenruhában és teljes felszerelésben (sisakkal) köteles megjelenni, míg az előadásokon polgári ruha is viselhető, kivéve ha ezzel ellenkező utasítás adatnak ki.

A rendelkezésre álló egyenruha és felszerelés a tanfolyam kezdete előtti napon elismervény mellett adatik ki s a tanfolyam befejeztével a felszerelésre kitűzött időben ugyanoda is szállítandó be.

Az átvett egyenruha és felszerelés rendben és tisztán tartandó; az egyes tárgyakon szándékosan ejtett, vagy gondatlanságból eredő károk, vagy hiányokért az illetők felelősek.

Utcan — háború szolgálton kívül is — csakis szabályszerű egyenruhában és felszerelésben vagy polgári öltönyben szabad megjelenni. Tűzoltói egyenruhát polgári ruhával vegyest, avagy öv és balta nélkül nyilvános helyen viselni tilos.

19. A közös laktanyán a legnagyobb rend és tisztaság tartandó, szemetet csinálni, vizet locsolni, ruhát stb. szerteszét heverni hagyani, butorokat, épületet rontani tilos.

A rend fentartására az ellenőrző előadók kivül egy az előadói kar által megbízott szobatisztas ügyel fel, a ki felmerülő eset alkalmából az előadók valamelyikének jelentést tesz.

A közös laktanyán házárdjátékokat üzni, dorbézolni, avagy oda nem illő látogatókat fogadni, tilos. Esti 11 órakor minden lármás foglalkozásnak meg kell szünnie s az alvókat nyugalomukban háborgatni nem szabad.

20. A tanfolyam az előirt tanterv szerint megszakítás nélkül végig hallgatandó. Egyes kivételes és elfogadható indokokkal támogatott esetekben az előadói kar jogositva van rövid szabadságot engedélyezni.

Az előadások és gyakorlatokról elzetes engedély nélkül elmaradni nem szabad. Többszöri indokolatlan elmaradás a tanfolyamból való kirekesztést vonja maga után. A tanfolyamot hanyagul látogatók látogatási igazolványra nem számíthatnak.

21. Az éjjeli őrszolgálatra kirendelt hallgatók tartoznak a kitűzött időben az őrtanyán teljes egyenruha és felszerelésben megjelenni s ott a fennálló szabályok szerint eljárni.

Ha tűzről tudomást szereznek, kötelesek oda sietni s ott a vezénylő parancsnoknál jelentkezni. Iparkodjanak egyuttal a kiosztott munka elvégzése mellett a tűzről és a támadásokról teljes képet és áttekintést nyerni.

22. Felmerülő fegyelmi és egyéb kérdésekben a hallgatók felett az előadói kar itel. Minden itt fel nem sorolt esetben az előadói kar utasításai mérvadók.

Dr. Óvári Ferenc,
szöv. alelnök.

Breuer Szilárd,
szöv. titkár.

tűzfelügyelő elnöklésével. A közgyűlésen, melyet 14-én választmányi ülés előzött meg, tárgyalták az 1909. évi költségvetést és az alapszabályok módosítását, majd Lukáts Gyula főtitkár betérjesztette az elnökség mult évi működéséről szóló jelentését. A közgyűlés harmadik alelnöké megválasztotta dr. Marinovich Imre királyi jogügyi főtanácsost, pénztárossá Blasnek Hugó fővárosi tűzoltóságédtisztet, továbbá Kumlik Tódort, Pozsony város alpolgármesterét, Rösch Frigyeszt, a soproni tűzoltószövetség elnökét és Sendlein Jánost, a pozsonyi tűzoltóság parancsnokát tiszteletbeli tagoknak választotta meg. Az összegyűlt tűzoltótisztek megtekintették Pozsony város vízművét, a városi színház, a dinamitgyár, a Klínger-féle tömlőgyár, a kefe- és cérnagyár tűzrendészeti berendezését, valamint a pozsonyi tűzoltóság laktanyáját, amelynek udvarán a pozsonyi tűzoltók gyakorlatot is tartottak. A cérnagyárban gőzszivattyúval kapcsolatos vizsázók is vannak applikálva. Grüneberg Károlynak celluloidot feldolgozó ipartelepe és kefégyára pedig a cégtulajdonos fiának, Grüneberg Vilmos mérnöknek szabadalma szerint való berendezésével ragadta meg a figyelmet. A pozsonyi tartózkodást a vödrítvölgyi kutaeskához való kellemes kirándulás fejezte be.

A tanácskozások befejezésével Bécsbe rándultak az ottani tűzoltóság új berendezésének tanulmányozására. A bécsi tűzoltóság a vendégek tiszteletére gyakorlatot is tartott. A magyar tűzoltótisztek üdvözlésére, a tűzörségi kaszárnyában megjelent Schwartz dr. bécsi városi tanácsos, tűzoltóügyek előadója, aki a magyar tűzoltótiszteket a város nevében igen szívélyesen üdvözölte. Az üdvözlést dr. Marinovich Imre köszönte meg. A bécsi tűzoltóság a magyar vendégek tiszteletére villásreggelit adott. A társaság végül megtekintette a bécsi modern tűzrendészeti berendezéseket.

Legelőször a központi tűzörség laktanyáját, szertárát és muzeumát, majd a legújabb és legmodernebb automobil-örséget, végül egy lófogatokkal bíró kisebb örséget mutattak be. A központi örségen a Schappler-féle tololéstrát, az új automobil örségen a szénsavas fecskendőt. A lófogatos örségen pedig a rud mellé vezetett ló nyakára ereszhető szerszámokkal való gyors befogást ismertették.

Az új automobil-örség laktanyájának új parádés berendezése, mint célszerű beosztása a tűzoltó tiszteket méltó bámulatra ragadta. E laktanyában, mely mindössze csak két hónapja vétetett használatba, alkalmazva látjuk a tűzoltó laktanyák építése körül bevált alkalmas újításokat. A legénységi szobák a szertár fölött vannak. A legénység csúszó-póznán jut a szerekhez. A kapuk hamburgi mintára vannak építve. Szóval a berendezés minden tekintetben a legcélszerűbb, úgy, hogy a próbariasztáskor 19 másodperc alatt 3 szerrel megindult a tűzoltóság. Itt mutatták be és ismertették a szénsav fecskendő sokszoros nagy előnyeit, melegen ajánlván a nálunk még mindig csak szórványosan használt, első támadási szerként annyira bevált, ezen alkalmas tűzoltó-szert.

Itt ismertette Schifftner felügyelő a legújabb Siemens-féle tűzjelző-távírdát, amelynek berendezése egymagában 50 ezer koronába került.

* **Pest-Pilis-Solt-Kiskun** vármegye Tűzoltószövetségének megbízásából, ifj. Bitskey Illés terjedelmes évkönyvet szerkesztett, mely a tűzrendészetre vonatkozó jogforrásokon (törvények, miniszteri rendeletek, elvi jelentőségű határozatokon) kívül mindama szabályzatot is felöleli (részint egész terjedelemben részint kivonatossan) amely szabályzatok ismerete a teljesebb tájékozódásra elengedhetlenül szükséges. Azután közli a Pestvármegye területén működő tagtestületekben és a vármegyei szövetség kebelében szerepet játszó bajtársak névsorát, melyhez számszerű összesítő kimutatást csatol. Végül pedig függelékképp Breuer Szilárd, Köhler István és Udvardy Aladár tollából jól megválasztott cikkeket hoz. Az évkönyvhöz az előszót maga a vármegye érdemes alispánja, Fazekas Ágoston, mint a várm. szövetség elnöke, írta. Az előszó így hangzik:

Nagy erénye a magyar embernek, hogy tulajdonságosan bizik a saját erejében. Erős karral tudja védeni és érvényesíteni érdekeit. Felemelt fővel néz szembe az őt környező veszélylyel. Nemes önbizalommal érzi győzelmét. Panasz nélkül, — de ismét csak önmagába remélkedve — viseli vereségét. Saját egyéni érdekei előmozdítására azonban tartózkodva egyesül; nehezen szervezkedik. Csak ha közös veszélyt érez, vagy embertársainak segítségére kell sietnie, akkor egyesül, egy testté-lélekké a közös küzdelemre.

Tartsuk meg és becsüljük meg magunkban ezen erényeket, mert ezek birtokában vagyunk képesek megküzdeni azokkal az óriási bajokkal, melyek szomszédainkkal való küzdelemünkben oly nagy mértékben tolnak elénk. De tartsuk meg ezen erényeket azért is, mert a közös bajok elleni egyesüléseknek sziklaszilárd alapját képezik.

Igy nyilvánul meg ez a szép erény a tűzoltói intézményben is, melynek keretében nemeslelkű emberek önzetlenül, bajtársi lelkesedés és szeretettel fognak kezét, vetik össze vállalkat nem a maguk, hanem embertársaik élete, vagyona megmentésére.

Ezen nemes intézmény fejlesztését tűzte ki Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye törvényhatósága és a törvényhatóság által életre hitt vármegyei tűzoltó szövetség czélul.

Életre hívni, fejleszteni akarjuk az összetartozandóság érzetét!

Ápolni akarjuk a magyar ember szívében gyökerező azt az érzést, mely embertársai és a közjó érdekében tette, önfeláldozó nehéz munkára készíti!

Ezen munkánkban számítunk a Ti önzetlen közreműködésekre tűzoltó bajtársak! Számítunk azon nemes lelkű férfiak támogatására, kik a magyar ember önzetlen, hazafias tömörülésében látják azon nagy erőt, mely nemzeti létünknek is egyik erős oszlopa.

Számítunk a közigazgatás munkás tisztvi-

Megismertetni mindenkivel a tűzrendészet fontosságát és azon hatósági rendeleteket, melyek ezen szempontból, a köztvagyon megvédése érdekében hozattak.

Fogékonynyá tenni minden érdeklődőt és érdekeltet a tűzrendészet iránt, hogy a közönység a hatósággal karöltve gyakorlati irányban fejleszthesse ezen intézményt. A tűzoltó testületek, tűzoltó bajtársak és a tűzoltói intézmény iránt érdeklődők pedig megismerjék a tűzoltói intézménynek községenként való, megyénkbeli és országos szervezetét. Megismerjék azon szabályzatokat, melyek az együttműködésnek szükséges alapját és láncolatát képezik.

És végül, hogy a vármegye területén működő tűzoltó testületek és tűzoltó bajtársak megismerjék egymást; lássák azt, mely községekben van ez a nemes intézmény már életre hívva, hogy ott, hol ez még nincsen meg, életre hívassák. Lássák, hogy hol, hányan és kik állanak ezen nemes intézmény szolgálatában s lássák azt, hogy igen tekintélyesnek mondható már azoknak a száma, — egész kis sereg, — kik bajtársi szeretettel nyújthatnak egymásnak kezét.

Közreadjuk, — szétküldjük e könyvecskét; fogadják a tűzrendészet és tűzoltói intézmény barátai és fogadjátok Ti, tűzoltó bajtársak, szívesen!

Fazekas Ágoston

alispán,

a Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tűzoltószövetség elnöke.

* **Dunaszerdahelyről** írják lapunknak: Tek. szerkesztőség! A minap délután egy órára 373 adófizető polgárt esdítettek a kaszinó-korcsma udvarára, hogy ott az új községi szabályrendeletet, mely a kötelező tűzoltó-rendszerre vonatkozik, velők megismertessék. Megjelentek vezetőként Jedlicska László, kalaposmester, tűzoltó-parancsnok és Tölgyesi Lajos, kéményseprő, elbádog, ki a szabályrendelet ide vonatkozó részét olvasta fel. Megjegyzem, hogy a 373 polgár közül 50 sem tette magáévá ennek a szabályrendeletnek a tartalmát, mert hogy annak dacára, miszerint a rendelet évente (körülbelül) csak négy gyakorlatról tesz említést, 373 ember közül alig 30 fog — mert több nem ér rá — megjelenni. Így tehát újból ott vagyunk, hol eddig voltunk, mert ismét nem lesz rendesen kiképezett tűzoltóságunk és ha valahol tűz támad, a sok tudatlan ember csak akadály lesz.

Azt hiszem, hogy sokkal okosabb dolog volna az, ha a vármegye által jóváhagyott 6 korona díjat minden polgártól behajtanák, ez 2238 korona. Alkalmazzon ebből az összegből az előjáróság 50 fizetett tűzoltót a 40, vagy pedig 5 tűzoltót 400 korona fizetéssel. Van itt elég szegény ember, aki 40 koronáért szívesen vállalkoznék arra, hogy havonként 2—3-szor kivonuljon és minden hónapban egyszer éjjeli őrsegre menjen. Felesleges tehát az, hogy a lakosság zömét zaklassák.

Azok a lakosok pedig, akik a 6 koronát nem

Vita tárgyát sem képezheti, hogy úgy a benzin, mint a többi égő és robbanó gázokat fejlesztő anyagok, az összes könnyen illó, különféle nevek alatt előforduló ásványolajtermékek, mint a rhigolen, hydrür, nafta, gázolin, kreosin, valamint a benzol, toluol, éther, szénkéneg, collodium, terpentín, magasfoku szesz és a 21 C° körül gyuló petróleum vagy égő és robbanó gázokat fejlesztő készülékek, gázometerek és bombák a legnagyobb gondosságot és elővigyázatosságot igénylik kezelés közben. Ezeket az anyagokat különben oldási, motorhajtási és világítási célokra a vegytisztító-telepeken kívül különféle vegyszeti gyárak, spódium- és enyvgyárak, automobil raktárak és garage-ok, géptisztító-, kendő-, rongy- és pamut tisztító-telepek is használják, úgy hogy a szabályozásnak sokkal tágabb körre kell kiterjednie, mint amelyet a vegytisztító-telepek alkotnak.

Ez anyagok szállításánál szigorúan figyelembe kellene venni, hogy az kizárólag nem törékeny, könnyen olvadó fémötvözzel forrasztott szeleppel és hálóval ellátott hegesztett vagy szegecselt, cinkeztet vasedényben legyen eszközölhető, raktározható vagy áttölthető. És az ezen anyagok részére készült edények semmi esetre se legyenek ólomból vagy ónból előállítva.

A tartást illetőleg azt az álláspontot kell elfoglalnunk, hogy szükségtelen minden szatócsnak benzint és más robbanóanyagokat tartani. Amint a lőport is csak egyes helyeken szabad tartani és árulni, ép úgy a benzintre stb. vonatkozólag is el lehetne érni azt, hogy az kicsinyben

A tűzoltók.

A Székely Vladimir és Geguss Dániel szerkesztésében megjelenő Köz biz ton s á g című rendőri lapból vesszük át a következőket:

Ilyenkor nyáron, mikor perzselő a meleg s gyulékonyabb minden anyag, sokkal gyakoribbak a tűzek a fővárosban is, mint más egyéb időben. Minduntalan megriasztja az embert az uteról felhangzó sziréna, veséig ható lélelmetes tutulása, melyet ujabban, a derék réztrombitát szerepéből kiszorítva, a tűzoltóság automobilja hallat. Rohannak a derék sisakos legények elszántan, bátran, hősiésen, hogy a más vagyonaért, a más életéért sikraszálljanak az elemek legrettentesebbikével: a tüzzel, mely most egy tetőn, majd egy boltajtón át okádja sistersgő, haláltadó lángnyelveit. Alig mulnak perceek, már ott vannak a tett színhelyén. Csövek emelkednek magasba, merész ívben szökken a vizsugar, gőzszivattyu bömböl, hatalmas tolóltra ágaskodik az égő tetőnek, végén a bátor sisakos harcossal, aki mindent tud, csak egyet nem: félni és meghátrálni. Mint a pokol, zug, morog, sistersreg és okádja a lángot a vészes elem,

eladásra.

Ami ezeknek a zárt edényeknek a kereskedelmi forgalomba való beilleszkedését illeti, úgy véleményem szerint teljesen a szikvizes üvegek mintájára kellene eljárni: t. i. a betétten alapuló csere álláspontjára helyezkedni. Nagybani beszerzésnél, értvén alatta egy vashordónyi vételt, az eljárás még könnyebb, mert ma már megengedi a pénzügyőrség a benzinek hordónkénti elszállítását az u. n. szivattyutelepekről, ott lehetne aztán a benzint kisebb edényekbe tölteni és így zárt edényekben a kereskedelem részére hozzáférhetővé tenni. Az edényeknek természetesen a súly megjelölésével kell mindig ellátva lenniök. Sajnálatos jelenség, hogy a tűzbiztos edényeknek maguk az ásványolajgyárak a legnagyobb ellenségei; azzal érvelnek, hogy szállítás közben nem történt még sohasem robbanás. Ez kétségtelenül igaz is, mert a robbanástól megvédi őket az állam gondoskodása, mely a benzint az u. n. tűzvonatokon szállítja; de ez a biztonság rögtön megszűnik, mikor a tulajdonképeni vasuton való szállítás véget ért, mert amikor a benzint és a többi robbanó anyagokat az általuk szállított hordókból kiadagolják, akkor a robbanás veszélye már beállhat. És a hordó ekkor már nincs tele, abban benzinen kívül már levegő is van, ez a keverék pedig határozottan veszélyt involvál.

A benzin szállításának veszedelmességét és a vonatkozó óvintézkedések megtételének fontosságát a miniszterium teljes mértékben felismerte és a robbanásmentes edények kötelező használatát 1905-ben elő is írta. Minthogy azonban ezeket az edényeket csak a Magyar fém-

próbálkozik a törpe ember fölé hágni: azonban hiába! A törpe ember marad a győztes s az elemek legfélelmesebbike sistersregve alszik ki s rejti el szégyenét sötét, fekete hamu alá.

Igy volt ez nemrég is, amikor a Külső Váci-uti Schlick-féle gépgyár, majd utána az Athenaeum hatalmas épülete, augusztus 20-án reggel pedig a Gschwindt-féle szeszgyár veszedelmes telepe égett. Nemcsak mi, akik a közrend szolgálatában osztályos anyafiai vagyunk a tűzoltóknak, de a napilapok is általános zengő himnuszban emlékeztek meg a derék tűzoltókról, akik hősiés bátorsággal küzdöttek itt a más vagyonaért, a más boldogulásáért. A győztesek ők lettek, mert az ilyen halálmegvető bátorságot láb alá tiporni nem lehet.

Véletlenül összeesik ezzel az esettel, hogy lapunk írásban és képekben*) bemutatja a budapesti tűzoltó-intézményt, amelynek modernségére, kiválóságára méltán büszke lehet szöp fővárosunk. Ez a velünk rokon intézmény az utolsó időkben, annyit fejlődött, hogy méltán

*) A képek közül néhányat alkalmilag mi is bemutatunk olvasóinknak. A szerk.

lemez-ipar r. t. gyártotta, így a rendelet, mely a privilegizálás jellegével birt, igen hálás témát nyújtott a féktelen agitációnak, melynek eredménye a rendelet visszavonása lett.

Véleményem szerint az ilyen kicsinyes és csak fukarság és könnyelműség leplezésére szolgáló szempontoknak el kellene némulniok, a mikor az emberi élet és emberi vagyon biztonságáról van szó; s minthogy ma már az egyoldalú privilegizálás népszerű jelszava az igazság arculesapása nélkül nem kolportálható, az irányadó körök kötelessége volna ezen rendelet visszaállítása, mert mindennél fontosabb, hogy a benzín és más robbanó anyagok tűzbiztos és külön e célra készült edényekben kerüljenek a forgalomba és így legyenek elraktározva is. Csak az ilyen intézkedések, a kereskedelmi szabad árusítás megszorítása kapcsán, csökkentik azt az imminens veszedelmet, melylyel az annyi bajt és szerencsétlenséget okozott benzín és ehhez hasonló anyagok kezelése jár. Nem a petróleumgyárak érdekét kell nézni, amikor ilyen mélyreható és nagyfontosságú intézkedések megtételéről van szó: gondoskodjanak ők a rekompenciációról, ahogy tudnak, vegyék figyelembe, a többletkiadást a kartellek kötésénél, de semmiestre se adjanak tápot annak a jogos vádnak, hogy ők, a milliók felett rendelkező iparvállalatok azok, akik semmibe sem veszik a polgárság élet- és vagyonbiztonságát.

A székesfővárosi vízművek.

Hogy mennyire nagyszabású Budapest vízvezetőke legjobban kitűnik abból, miszerint a 2 millió lakóssal bíró Berlin csak néhány száz köbméterrel fogyaszt évenként több vizet, mint Budapest, amelynek évi vízfogyasztása **167 ezer millió** litert tesz ki. Persze Budapest területe

érheti érte dícséret a főváros áldozatkészségét és nemes megértését.

A budapesti tűzoltóság élén Sczerbovszki főparancsnok mellett öt csapatot is működik: Janicsok Andor, Breuer Szilárd, Markusovszky Béla, Blasnek Hugó és Kállay Imre. Az első három régi, kipróbált erő, akiknek az intézmény sokat köszönhet. A két utóbbi fiatal ambíciózus tisztviselő, akik meg mindent elkövetnek az intézmény továbbfejlesztése érdekében. Blasnek már Amerikát is megjárta tanulmányozás végett, Kállay pedig egy értékes és pompás tűzoltó muzeum szervezése által tünt ki. Ezt a muzeumot bizony érdemes megnézni.

Örülünk, hogy épen akkor, mikor működésükről osztatlan elismerés nyilvánul meg minden részről, foglalkozunk a mi derék tűzoltóinkkal.

Kötelességet teljesítettünk veles talán jóleső

20 ezer és 90 hektár, míg Berliné csak 7 ezer hektár s míg Berlin kültelekein ma is a kutak vizét használják addig nálunk a budai hegyvidék kertjeit, még a Szép Juhászné tájékát is vízvezetői vízzel locsolják.

Hogy mennyibe került ez a mi vízvezetőnk, arról fogalmat ad Kajlinger Mihály vízvezetői igazgatónak a Tanácshoz beterjesztett egyik legutóbbi jelentése, melyben csupán a káposztás-megyeri vízművek építéséről szóló számadás adatai szerint maga a két főnyomó-eső 4 millió 78 ezer koronába került. Ehhez hozzáadva a káposztás-megyeri telepi építkezések 10.206.506 koronányi összegét, összesen csaknem 14 és félmillió K végösszeg jön ki.

Kajlinger e jelentése szerint ma még csak 9.2 kilométer hosszú Dunapart mentén aknázzák a vizet. Hogy azonban a káposztás-megyeri vízmű a számára előirányzott maximumot vagyis a napi 240.000 köbméter vizet kitermelhesse, 13.2 kilométer partszakasz aknázására lesz szükség.

Ami pedig a multját illeti a fővárosi vízműveknek, arra nézve álljanak itt tájékoztatóul az alábbiak:

Budapest vízellátása még az 1867-ben Lindley Vilmos által épített és naponkénti 3000—4000 köbméter viz termelésére alkalmas négy dunaparti kutra s a régi hajóhivatali telken épült szivattyutelepre volt alapítva.

Minthogy azonban ez a felszerelés a fokozódó vízszükségletet nem elégítette ki, 1872-ben a a főváros újból érintkezésbe lépett Lindley Vilmossal a végleges vízmű kiépítése végett, de az általa ajánlott mesterséges szűrőre alapított terv nem nyerte meg a képviselőtestület tetszését. Wein János akkori vízműigazgató javaslata alapján csupán az ideiglenesnek jelzett vízmű kibővítését határozták el és a végleges vízmű kiépítését a megejtendő vizsgálatoktól tették függővé, mert Weinnak felügyelete alatt időközben a főváros környékén végrehajtott talajfurások reményt nyújtottak arra, hogy a Duna völgyében elterülő kavicsrétegek terméke utján a város szükséglete fedezhető lesz.

Az említett kibővítés építkezését Wein János az 1878. és 1879-ik évek folyamán hajtott végre s pedig úgy, hogy a négy üzemben lévő kuttal kapcsolatban, a Dunapart mentén elterülő kavicsrétegben 497 méter hosszú galériát fektetett, amivel a telep termelő képességét napi 20.000 köbméterre emelte.

Az 1881-ik évben a kültelekeknek vízzel való ellátása céljából építették meg az istvánmezei 1000 m³ ürtartalmu toronymedencét; 1884-ben pedig, midőn az Országház építkezése miatt a négy parti kut közül hármát be kellett tönni s a szivattyutelepet mostani helyére áthelyezni, e munkálatokat 1886-ban befejezve, az 1886—1887 évben az eltömött kutak pótlása céljából

érkezett be.

A kiküldött bíráló bizottság a terveket nem találta elfogadhatóknak s ezért a hatóság a bizottság ajánlatára 1878. évben megint Wein Jánost bizta meg az óbudai hajógyári szigeten a természetes szűrés elveire alapított vízmű tervének s egy alternatív terv és költségvetésnek a kidolgozásával is, az ujlaki parton elterülő kavicsréteg figyelembe vételével.

Az előnyösebb viszonyok s kisebb költségek miatt Weinnak ujlaki megoldását fogadták el, amely az ő vezetése alatt 1881—1882. évek folyamán ki is épült, valamint ezzel kapcsolatban az Istenhegy tövében a magasabban fekvő területek szükségletének kielégítésére szolgáló átemelő telep, a hozzátartozó medencékkel és esőhálózattal együtt. Ez a telep még ma is hűségesen szolgál.

A budai hegyvidéknek éppen a vizellátás következtében ekkor megindult s azóta óriási arányokat öltő fejlődése folytán nyújtotta be Wein 1884-ben az időközben felderített káposztásmegyeri rétegek termékére alapított tervét a végleges balparti vízműnek, melynek értelmében az Ujpest s Dunakeszi között elvonuló partvonal 5000 f. méterén lefektetendő galériát 120.000 köbméter, 9000 f. méter hosszúságban pedig 250.000 köbméter víz termelésére irányozta elő.

Évekig tartott a küzdelem a fölött, vajjon a kijelölt rétegekre mennyiség és minőség tekintetében nyugodtan alapítható-e ily főfontosságú s nagy költségbe kerülő alkotás. Mignem végre a vízművek végleges terve megállapított. Ma ennek a kiépített nagyszabású vízműnek a külföld is tanulmányozására és esodájára jár. Aki pedig ezt létesítette, az Kajlinger Mihály, volt önkéntes tűzoltó, ma a magyar mérnök egylet elnöke.

* **Villamos járművek.** Az a három elektroautomobil, mely a XVII-ik német Feuerwehrtag alkalmából Nürnbergben rendezett tűzoltószerkiállítás elouja volt, augusztus 14-én megérkezett Budapestre s 16-án (7500 K. vámilleték lefizetése után) a vasutról a központi tűzoltó laktanyába szállítatván, ugyane hó 21-én bizottságilag át is vétetett. A székesfővárosi tűzoltóság ezzel négy villamos jármű birtokába jutott. A még tavaly december 3-án megérkezett s 11-én átvett auto-nagylétra volt az első ilyen szer, (London csak az idén júliusban kapott hasonlót ugyancsak a Braun-féle nürnbergi gyárból). A második a 220 fordultnál percnként 1500 liter vizet szállító, 3 kettősen működő álló hengerrel bíró gőzfecskendő. A harmadik a szénsavas fecskendő, 500 literes viktartóval; végre a negyedik 1 szerkocsi, amely azonban épügy mint a 3 első (szintén ló nélkül) a két első kerék felett elhelyezett accumulatorból vett elektromos áram erejével képes nemcsak helyből elmozdulni, de óránként

annyit említenk meg, hogy míg az automobil tolétra ára 35 ezer K. volt, addig az autogőzfecskendő 36200 K. a szénsavas fecskendő és auto-szerkocsi pedig egyenként 26500 K. vagyis összesen a négy szer (vám nélkül) 124 ezer és 200 koronába került. A gőzfecskendő súlya 5445 métermázsa, a szénsavas fecskendőé 3510 kg. míg az auto-szerkocsi 3220 métermázsa súlyu. Ebből az accumulator egymagában mindegyiknél 1009 kilogramm.

* **Villámhárító fa.** A „Természettudományi Közöny“-ben olvassuk: Mizeddig csak arról volt tudomásunk, hogy zivatarok alkalmával a fa nemcsak nem nyújt menedéket a villámcsapás ellen, hanem inkább növeli a veszélyt, s így azok, kik meggondolatlanul fák alá menekülnek, komoly veszedelemnek teszik ki magukat. Van azonban olyan fa is, amely alatt zivatarok alkalmával a tartózkodás nemcsak hogy nem veszélyes, hanem védelmet és oltalmat is nyújt az alája menekülőeknek. Sajnos, hogy ez a fa nem hazánkban, hanem távoli világ-rész tropikus vidékein terem, mert ezáltal sok ember menekülhetne meg a biztos haláltól. Hazánkban évenként 144—234 a halálos villámcsapások száma. A villámhárító fa hazája India, ahol a fát számos kiváló tulajdonságaiért, de főleg azért, mert a perzselő napsugár és a zivatar ellen védelmet nyújt, szent faként tisztelik. Az indus nép hagyományai szerint Brahma isten menekülése közben egy ilyen fa alatt keresett és talált biztos védelmet. Az indiai lakosok, a fának boltívszerűen összehajló ágait lombátorrá fűzik össze és ez alatt végzik ájtatóságait. Ez a különös fa, amely India és Kelet-India szigetvilágában gyakori, a fügefafa-félék közé tartozik és indiai fügefafa néven ismeretes. Legjellemzőbb saját-sága, hogy nagyterjedelmű lombátort fejleszt és ágait nemcsak felfelé, hanem lefelé is bocsátja, akárcsak a szomorufűz, azzal a különbséggel, hogy lelógó ágai a földre érnek és a földbe gyökeret vernek. Az egyre nagyobb számban fejlődő gyökerek a nagy kiterjedésű lombátor támaszául szolgálnak és az egész fa környezetéig ameddig koronája terjed, lugas módjára behálózzák. Ceylon szigetén a Colombo és Condy között elvonuló utat az indiai fügefák egészen árnyas lugassá teszik. Az ókorban is ismerték már az indiai fügefákat, amelyek közül különösen említésre méltó az a Nerbuddach partján egy szigeten álló indiai fügefafa, melyen 350 nagyobb és 3000 vékonyabb légyökerez ágat számláltak össze. A monda szerint ennek a fának oly nagy volt a lombátorja, mielőtt egy árvíz annak tekintélyes részét elmosta, hogy Nagy Sándor 7000, mások szerint 10.000 lovaskatonájával alatta húzódott meg éjjeli szállásra. Bár az ember régen ismerte az indiai fügefának azt a csodás saját-ságát, hogy mentes a villámcsapásoktól, a mentesség okát nem kísérte meg természetes módon megmagyarázni és utánozni. Pedig a természet ebben az élő példában utmutatást adott a legegyszerűbb villámhárítóra. Az ember azonban nem tudta észrevenni és követni a természet utmutatását és csak sok áldozat árán tudta megalkotni azt, amire az indiai fügefafa már századokkal ezelőt reávezet-hetett volna. Ha az indiai fügefát közelebbről vesszük szemügyre és nagyszámú légyökereit a Pindaisen-féle villámhárító fémvezetékekkel hasonlítjuk össze, azt fogjuk látni, hogy az előbbinek levezető felülete sokkal nagyobb, mint az utóbbié, sőt a földvezeték sokszorta előnyösebb, mint amazé, mert a sok lelógó és minden irányban szétterjedő ág a földben nagyon kedvező levezetőt alkot. Kétségtelen, hogy az ilyen fa azután elegendő biztosságot nyújthat zivatarok alkalmával. A fügefának e kiváló tulajdonságait az emberek tulbecsülték és természetfölötti hatalmat tulajdonítottak neki, ennek folyománya aztán az is, hogy például Augusztus és Tiberius császár zivatarok alkalmával fügefafevelekből fonott koszorút tett fejére

SZÖVETSÉGEINK KÖRÉBŐL.

* **Uj vármegyei tűzoltó szövetség.** Nagy érdeklődés mellett folyt le a Szatmárvármegyei tűzoltó szövetség gyűlése augusztus 20-án. — A vidéki egyesületek küldötteit Szatmárnémetiben az állomáson a zászló alatt kivonult önkéntes tűzoltóság fogadta. Bevonulás után az őrtanya udvarán szépen sikerült gyakorlatot végeztek. Ezután villásreggeli volt, amelyet előértekezlet követett. A közgyűlés 11 órakor volt a városbáza nagy tanácstermében. A közgyűlésen dr. Falussy Árpád főispán elnökelt, aki meleg hangon üdvözölte a megjelenteket és előterjesztette elnöki jelentését. Majd a jóváhagyott alapszabályok kihirdetése után a választásokat ejtették meg a következő eredménnyel: elnök dr. Falussy Árpád főispán, alelnök: Illosvay Aladár alispán és Vajay Károly polgármester, ügyvezető alelnök: Tankóczy Gyula főkapitány, titkár: Ferencz Ágoston tanácsjegyző, pénztáros: Bölönyi László, számvizsgálók: Thurner Albert, Morvay János és Flontás Demeter, választmányi tagok: Demidor Ignác, dr. Makray Minály, Kádas József és Mártonffy Lajos, valamint a mátészalkai, csengeri, szinérváraljai nagysomkúti, avasi és erdődi járások főszolgabírái, járási tűzrendészeti felügyelők: Demidor Ignác, Engel Ármin, Rónay Géza és Mónus Lajos. — Ezután a tűzrendészeti felügyelők részére készült szolgálati utasítást állapították meg. A jövő évi rendes szövetségi közgyűlés helyéül Nagykároly városa lett kijelölve. Végül a közgyűlés jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az elnöklő főispánnak s ezzel az ünnepély hivatalos részét véget ért. 1 órakor bankett volt a Pannoniában, honnan üdvözlő táviratot küldtek Széchenyi gróf szöv. elnöknek és Óváry alelnöknek.

A soproni torna- és tűzoltó-egyesület 1908. évről szóló jelentéséből:

Tagadhatatlan, hogy a politikai viszonyok egész társadalmi életünkre nyomást gyakorolnak, mely különösen az egyesületi életre van kihatással. A tűzrendészeti törvénynek a hiánya mindinkább érezhetővé lesz és annál nyomasztóbban hat, mert nem lehet előre látni, mikor alkotatik meg hazánkban az a törvény, melynek létesítését már oly rég idő óta sürgetjük. Még a városi tűzrendészeti szabályok sem nyertek jóváhagyást, dacára annak, hogy a kézirat megtalálása óta már hónapok multak el.

Az is megállapítható, hogy városunkban nincs meg az az érdeklődés a tűzoltóság iránt, mint sok más városban.

Két évvel azelőtt az egyesületi élet megélénkült és ez feljogosított a legszebb reményekre. De a mult évben az előbbi évek jelenségei újra előtérbe léptek. A tűzoltótestület fennállása óta állandóan elismerik egy tűzoltó laktanya építésének a szükségességét a megfelelő szertári helyiségekkel és mászótornyossal. Az elmúlt 42 évben kidolgoztattak különféle tervezetek és költségvetések, de kivitelre nem került a sor. Néhány

tokat megkezdették ugyan, de ha az eljárást nem gyorsítják, alig remélhető, hogy a sürgős szükségleten segítve lesz, pedig legfőbb ideje, hogy az állandó tűzoltószakasz megfelelő helyiséget nyerjen, s a jelenlegi állapotnak és közegészségellenes viszonyoknak véget vessenek.

1908-ban a tagok száma 96-ról 100-ra emelkedett.

Az év folyamán csak kisebb tüzesetek vették a tűzoltótestület működését igénybe.

Környéki tüzeseteknél segítségre sietett a tűzoltótestület július 20-án Balfra és szeptember 5-én Kópházára. Kéménykiégetésnél 9-szer működött közre a tűzország.

A fizetéses tűzoltók 20 gyakorlatot tartottak, a tisztikar egyet; azonkívül volt 5 szakaszgyakorlat és 11 összegyakorlat, ezek között 8 szergyakorlat, melyeknél a résztvevők személyenként 60—60 fillér díjazást kaptak. Ez az összeg, 188 K 40 f, a szemlélnél fizettetett ki. A tisztikar tagjai abban egyeztek meg, hogy egyszerű-alapot létesítenek és ezen célból a rájuk eső összeget takarékpénztári könyvecskében helyezték el. A tüzesek két tűzoltó-gyakorlatot tartottak.

Összesen 260-szor volt színházi tűzöri szolgálat. A kaszinóban 14-szer és cirkuszelőadásoknál szintén 14-szer tartott tűzörszolgálat. A rendes tűzörszolgálatot a fizetett állandó tűzörség teljesíti, országos vásárok alkalmával megerősítetik a tűzörség.

Mentőszolgálatban 50-szer vétetett igénybe az állandó tűzörség betegszállításnál a gyaloghintóval.

Július 16-án robbanás volt a gummigyárban. Szeptember 19-én kisiklás volt a kőszegi vasutnál 5 sebesülttel. November 16-án összeütközés volt a győri állomáson, mely alkalommal 6 személy sebesült meg.

A mult évi évkönyvben megemlítettük, hogy 1907 október 30-án az új tűzjelző készülék használatba vétetett. A magas miniszterium által elrendelt felülvizsgálás 1908 november 20-án történt meg. A közönség a sajtó útján értesített, hogy a tüzesetek mily módon jelentendők a tűzörségnél. A tűzjelzés és az állandó tűzörség általában való magatartása tárgyában Rósch, Démy, Schneider, Wischy és Hergovits urakból álló albizottság szolgálati szabályzatot dolgozott ki, melyet a tisztikar változtatás nélkül elfogadott és elrendeite, hogy azok a tűzörszobában kifüggesztessenek.

Január hó 8-án megújított a „Nemzeti baleset ellen biztosító részvénytársaság”-nál a fizetéses tűzoltók baleset elleni biztosítása. Az 1909. évi városi költségvetésnek a pénzügyi bizottságban való tárgyalása alkalmával Fürst városi képviselő kifogásolta ezen biztosítást, mert egy miniszteri rendelet értelmében a biztosításnak a soproni kerületi munkás-biztosító pénztárnál kell megtörténnie. Ez a változtatás keresztülvitetett.

1908 évi április hó 29-én 5739 sz. a. értesített a parancsnokság, hogy a fizetéses tűzoltók egyenruhájának a beszerzéséről a jövőben a gazdasági hivatal fog gondoskodni. Ez az intézkedés azon megjegyzéssel vétett tudomásul, hogy a gazdasági hivatal jövőre a csizmák beszerzésével is bizassék meg. A város, mint a vízvezeték tulajdonosa, június hó 24-én az utcáöntözést házikézelésbe vette át és a felügyelettel Wamoscher mérnököt bizta meg, a tűzoltótestület oly munkától mentetett fel, mely különféle kellemetlenségekkel volt összekötve. Mikor 1894-ben a tűzoltótestület ajánlkozott, hogy az utcáöntözésről gondoskodik és ezt ellenőrzi, azon célból tette, hogy oly tűzoltószakasz szerveztessék, mely számos gyakorlatok által a tűzoltószolgálatban kiválóan kiképeztesse és a tűzoltóparancsnokság alatt állva, a tűzoltótestület fegyelmi szabályainak van alárendelve. Azonkívül megismeri ezen szakasz

testület működő tagjai legyenek, de más szolgálattételre is alkalmazhatók. Sajnálattal tapasztaltatt az utolsó két évben, hogy a szükséges legénység nem volt megnyerhető. Dolgos emberek más uton többet keresnek, azonkívül ninosen inyökre a jelenlegi viszonyoknál a szolgálati szabályzat.

Uj tömlő 225 méter szereztetett be.

Ludwig és Schneider urak megvizsgálták 1909 január 12-én azon pénztárakat, melyeket Rösch Frigyes parancsnok kezel. A közgyűlés határozata értelmében egyesítettett a temetési alap a segélyalappal („Rösch-alap). Bevételek az év folyamán: 11 tagnak a felvételi díja, a Rösch parancsnok által adott 500 K-nyi ajándék és a tőke kamatai. Vagyon december 31-én: 10.977 K 99 f, készpénz 53 K 34 f, összesen 11.031 K 91 f. A legénységpénztár vagyoni állapota 380 K 91 f.

1908-ban 18 ülést tartott a tisztikar, melyeket átlag 15 tag látogatott. A tisztikarnak június 24-én tartott ülésén jelentés tétetett, hogy egy automobiltulajdonos automobilon való meneténél ugyanazt a jelzést használja, mely tüzeseteknél van használatban és hogy evvel ugy a tűzoltók, mint a közönség nyugtalanittatik. A városkapitány felkérte, hogy ezen jelzést tiltsa el, ami meg is történt.

Március 1-én megtartott a „Pannonia“-szálloda helyiségében a tűzoltóbál, mely 225 korona tiszta jövedelmet hozott. Ez az összeg a legénység pénztárába szállított.

Julius 5-én és 6-án megtartott a rendőrség segélyalapja javára a rózsaszünet, melynél a tűzoltótestület a rend fenntartása körül közreműködött. Az ünnep nemcsak céljára való tekintettel a tűzoltók díjazást a legénységpénztárból kaptak.

Augusztus 14—17-én megtartott Szatmár-Németiben a tűzoltó testületek országos szövetségének a közgyűlése. Testületünkől a három jelentkezett tag közül csak Gerhardt J. úr vett részt. Ennek jelentéséből és a szaklapok tudósításaiból meg volt állapítható, hogy a résztvevők kiváló szívélyes fogadtatásban részesültek, de a tanácskozások nem nyújtottak barátságos képet.

A közfelfkő Baden szeptember hó 5—8-án a negyvenéves fennállásnak a jubileumát tartotta. Az ünnepély emelése céljából ünnepi díszfelvonulás és tűzoltói szereknek kiállítása rendeztetett. Egyesületünk 18 tagja vett részt az ünnepélyen. A kiállítás nem volt nagyon gazdag, egyes tárgyai azonban tanulságosak voltak. A díszmenet a tűzoltóság fejlődését mutatta be 1848-tól a mai napig.

A temesvári bajtársaknak sürgönyileg szívélyes üdvözlőket küldöttünk az ottani tűzoltó-egyesület negyven évi fennállása alkalmából.

Azon hó óhaj kifejezésével, hogy az egyesületben egyetértéssel és hű köteleltségteljesítéssel sikerdés működés legyen kifejthető, hogy ezáltal az egyesület fennállása megerősítessék, zárja jelentését

Rösch Frigyes s. k.
parancsnok.

* **A főváros vagyonmérlege.** A tanács pénzügyi osztálya összeállította a főváros 1906—1908. évi vagyoni mérlegét. Kimutatta az ügyosztály a zárószámadási és háztartási mérleget is. Az első felesleget mutat, a másik deficitet. A főváros aktív vagyona 1908 végén 227,865.935 korona. A jelentést több nyelven adták ki, hogy a külföld is megismerje Budapest pénzügyi viszonyait.

városban egy személtlerakodótelep gyuladt ki és veszélyeztette a Relle-féle malmot. Akkor Budapesten volonterkedő Erdély Ernő egy napra épen hazarándult s a személyes parancsnokságával kivonult tűzoltóság alig oltotta el az egyik tüzet, jelzést kapott, hogy Koestlin és Társa cég nagy gyára ég. A hivatásos tűzoltók a tűz színhelyére vonultak, a hol időközben megjelentek az önkéntes tűzoltók is Hauser György vezetésével, valamint a waggongyári és Grabgyári tűzoltóság is. Ez volt az első nagyobb tüzeset a hivatásos tűzoltóság újjászervezése óta. A tűzoltóság negyedóra alatt a szél daczára lokalizálta a veszedelmet, úgy hogy csak egy épület égett le a piskótakemencével, kartonkészítő és csomagoló helyiséggel és cakeraktárral. Az oltási munkálatok este 8 órakerék véget. A tűz valószínűleg a kemenczéből kipattant szikrától keletkezett. A kár biztosítás utján megtérül.

* **A kazának berendezésénél** a közönséges levegőmennyiséggel a szentet nem tudjuk tökéletesen elégetni, hanem rendszeren — másfélszeres levegőre, vagyis jó huzatra van szükségünk, amit a szerint fokozhatunk, amilyent a tűz égése megkíván. Minél tökéletesebb a tüzelőberendezésünk, annál nagyobb levegőmennyiséget, illetve huzatot veszünk igénybe. Gyakorlat azt mutatja, hogy 1 kg. kőszén elégéséhez 14—15 köbméter levegőre van szükségünk. A kőszénnek meleg fejlesztőképessege viszonyitva más tüzelőanyagokhoz következő:

1 köbméter kőszén annyi meleget fejt,		
mint tölgyfából	6.5	köbméter
„ nyírfából	7.2	„ „
„ gyertyánfából	7.1	„ „
„ égerfából	7.4	„ „
„ fenyőfából	7.18	„ „
„ fűzfából	9.5	„ „
„ nyárfából	13.3	„ „

* **A világ fémtermelésében** az ólomé 984 ezer tonnáról 1 millió 53 ezer tonnányira, a rézé 703 ezerről 737 ezerre emelkedett. Mindkettő az elektromos üzemek szaporodásával áll kapcsolatban. Az ólomot tudvalegőleg biztosítékok gyanánt és az accumulatorok celláiban alkalmazzzák; míg a rézhuzal mint vezeték visz főszerepet.

* **Az amerikai üzletekben** olyan létrát használnak, amely fönt és lent az állványhoz van erősítve, de sineken gördül ide-oda, miáltal nagy könnyüséggel lehet a létrát az állványok mentén a bolt akármelyik részébe tologatni. A sinek az állványok alján levő boltiasztal kiálló részén futnak végig, a létra kerekeken gördül ezeken a sineken. A létra felső végét az állványokon fönt köröskörül futó vasrud tartja, ez akadályozza meg a kisiklást; a létra felső végéhez pedig csigát erősítettek, mely ezen a vasrudon görog. Tehát alsó végén sineken, felső végén pedig a hozzáillesztett vasrudon csuszik a létra ide-oda, még pedig olyan könnyen, hogy egyszerű érintésre megindul.

Lapszemle.

A „Maros-Torda“ gazdasági, kulturális és társadalmi hetilapban olvassuk Tűzrendészetünk cím alatt a következőket:

Itt van az ősz. A falusi gazda behordta egész évi fáradságának gyümölcsét. Gazdasági udvarán a gabona meg a takarmány mely táplálékul fog szolgálni embernek, állatnak hosszú hóna pokon át. S ime, egy óvatlan pillanat, egy szerencsétlen perc s a legveszedelmesebb elem lángesóvá nyalják az életet, fölfalva, megemésztve, hamuvá téve mindent, ami előbb még reménység, bizalom, megnyugvás volt.

Mily közel a veszély s mily gyakran be is köszönt az, virágzó községeket elpusztítva, jó-módu, boldog népet tönkretéve, rövid órák izgató percei alatt.

S mit látunk?

Van-e kellő óvintézkedés megye-, ország-szerte, hogy a dúló, pusztító elemnek hamarosan útját vágjuk, terjedését meggátoljuk?

Bizony — valljuk be, — alig van valami.

Országos tűzrendészeti törvényünk nincs, egyedül irányadó e téren a belügyminiszter által 1888-ban kiadott kormányrendelet, melynek rendelkezése szerint a tűzrendészetet a községek kötelesek kezelni s ez irányu eljárásukat a főszolgabíró, illetve alispán ellenőrzi. Ugyancsak e rendeletben találjuk amaz intézkedést, hogy egyöntetű és tervszerű eljárás biztosítása céljából vármegyei és községi tűzrendészeti szabályrendeletek alkotandók, melyeknek ki kell terjedni:

1. A helyi viszonyoknak megfelelő építési rendszabályokra;
2. A tűzveszélyes tárgyak kezelésére;
3. Közös és házi tűzoltó-szerek beszerzésére, karbantartására;
4. Önkéntes vagy községi (kötelezett) tűzoltók szervezésére, képzésére, fentartására.

Ennek megvilágítására érdekesnek tartom gróf Széchenyi Viktornak, a Magyar országos tűzoltó szövetség elnökének 1908 december hó 21-én, a főrendiházban tartott s tűzrendészeti törvény alkotását sürgető beszédéből a következő adatokat felsorolni:

Az 1898—1902 közötti 4 év alatt a tűzkár országos átlaga 32.600.000 korona volt.

Ebből biztosítás utján megtérült: 13.700.000 korona.

Megsemmisült: 18.900.000 korona.

Az 1903—1907-ig terjedő 4 év alatt:

Évi átlagos kár 42.500.000 korona.

Megtérült 16.600.000 korona.

Megsemmisült 25.900.000 korona.

S vajjon e borzasztó nemzetgazdasági kár arra ösztönözte-e a hatóságokat és a társadalmat, hogy bár annyit megtegyenek a nép, illetve saját maguk védelmére, amennyit az idézett kormányrendelet megkíván. Bizony az országos tapasztalat nem ezt mutatja. Hogy

Szell Kálmán, akkori belügyminiszter, 1900-ban az országos tűzoltó-szövetség alelnökéből és eladóból álló bizottságot küldött ki, hogy a tűzrendészeti kormányrendelet mikénti végrehajtását vizsgálja felül. E bizottság 18 vármegyében 284 községet keresett föl s azt találta, hogy dacára a hivatkozott rendelet szigorú intézkedésének, a 18-ból csak 14 vármegyének s a 284 községből 50 községnek volt tűzrendészeti szabályrendelete.

Továbbá azt találta, hogy a 284 község közül: Az előírásnak megfelelő feckendő volt 67-ben, meg nem felelő feckendő volt 151-ben, egyáltalán nem is volt 40-ben.

Az előirt 60 méter nyomótömlőt 43 községben, míg a megkívánt házi tűzoltószereket csak 28 községben találta fel. Tűzoltói szertár volt: megfelelő 47 helyen, nem megfelelő 94 helyen, nem volt 117 helyen.

Ez a bizottság nálunk, Maros-Tordában nem járt, be bizony itt sem talált volna kedvezőbb állapotokat, tűzoltóság, mondhatni egyáltalán nincs megyénkben, a törvényben előirt szerek talán itt-ott megtalálhatók, de nem megfelelő karban.

Megelőző intézkedések, házi tűzoltószerek, kapitány-víz? Ezekről talán jobb nem is beszélni!

Amint említettem, mindezek talán a közigazgatás mulasztásaiként róhatók fel. De én istenem, vajjon kívánhatjuk-e, hogy az annyi-felé tagolt oly sok-sok irányban igénybe vett tisztviselői kar kellő időt szentelhessen annak s megfelelő erélylyel kezelje eme — kisebbrendűnek látszó — kérdést, ha talán a szükséges szakértelemmel bír is arra?

Határozottan mondhatni nem!

Erre külön intézmény, külön emberek keltenek. Nagy munka ez, ha jól akarjuk csinálni nehéz dolog, mert a tűzrendészet és a tűzoltás ma már valóságos szaktudomány s mert a községek, illetve a közönség általában a legmesszebb menő indolenciát tanusítják e kérdés iránt s vehemens módon tiltakoznak minden csekély kezdeményezés ellen, mert „pénzbe kerül“.

Ugyanezért meggyőződése, hogy ezt a nagy horderejű kérdést leghelyesebben és legcélravezetőbben megyei tűzoltó szövetség szervezése által s megyei és járási tűzfelügyelői állások beállításával lehet megoldani.

Ugyanez az álláspontja a belügyminiszteriumnak, mi világosan kitetszik 94.004—903. számú rendeletből is, melyben a megyei alispánokat ily szövetségek létesítésére s amennyiben már van, azok hathatós támogatására hívja fel.

Mert mit is érünk el ezen intézkedések fogantatása által.

Először azt, hogy nyer a vármegye egy állandó, szakemberekből álló testületet, mely szerves összeköttetésben áll a megyei hatóságokkal egyfelől — és az országos tűzoltószövetséggel, mely a belügyminiszter elismert szakközege, —

nyezve, a tűzrendészetet lehető tökéletességre juttatják.

E szervezkedésbe a munkálat mindenesetre alul kezdendő. A községekben kell gondoskodni olyan emberekről, kik előbb maguk megismerkedve a tűzoltási rendészet elemeivel, aztán annak szükségességét, hasznát megmagyarázzák.

Köllő Ignác alispán ur már foglalkozik is az eszmével.

Szentgyörgyi Dénes.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tartalom:** Válasz. Irta: Vida Pál. — Hivatalos rész: Meghívó. — Az orsz. szövetség segélyző-pénztárának július 17-iki elnökségi ülésén felvett jegyzőkönyv. — Veszprémvármegye tűzrendészeti szabályrendelete. — A XVIII-ik orsz. szaktanfolyam hallgatóinak névsora és számukra kiadott utasítás. — Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye tűzoltó évkönyve és annak előszava. — A tűzoltótisztek orsz. egyesületének pozsonyi közgyűlése és bécsi kirándulása. — A benzin. Irta: dr. Kováld Emil. — A tűzoltók. — A székesfővárosi vízművek. — Villamos járművek. — Villámhárító fa. — Szövetségeink köréből. — Lapszemle. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **József főherceg műszaki doktor.** A hivatalos lapban nemrég királyi kézirat jelent meg, mely ekkép hangzik:

„Vallás- és közoktatásügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti József műegyetem József főherceg ur ő császári és királyi fenségét a műszaki tudományok tiszteletbeli doktorává avathassa, s részére a doktori oklevelet kiszolgáltathassa. Kelt Bécsben, 1909. évi június 28-án. Ferenc József, s. k. Gróf Apponyi Albert, s. k.“

Ez, a kétségtelenül igen érdekesnek ígérkező aktus a Lágymányoson (Budapest, I. k.) épülő új műegyetem felavatási ünnepségeivel van kapcsolatban. A műegyetem tanácsa ugyanis egyik ülésében felvetette azt az eszmét, hogy az új műegyetem felavatási ünnepségeinek egyik kiemelkedő pontja lehetne József főhercegnek tiszteletbeli műszaki doktorrá való avatása. József főherceget ez a ritka kitüntetés azon a révén illeti meg, hogy unokája annak a József nádornak, akinek nádorsága alatt tudvalevőleg egyetemi rangra emelték az addig az ideig csupán főiskolairanggal bíró intézetet. A műegyetem József nádor nevét is viseli s így kegyeletből a budai oldalra visszahelyezett új műegyetem felavatásakor tiszteletbeli doktorrá avatják József főherceget is, a nádor unokáját. A királyi elhatározás ennek a kegyeletes ténynek megpecsételése. Az új műegyetem felavatási és megnyitási ünnepségei s ezek keretében természetesen József főhercegnek doktorrá avatása is, az eddigi diszpozíciók szerint október 16-án kezdődnek.

— **Széchenyi Viktor gróf,** országos szövetségünk elnöke, fejérvármegyei főispáni minő-

nevezte ki. A kinevezési okmány szövege ez:

Fejérvármegye és Székesfehérvár szab. kir. város főispánjától.

743/908 szám.

A vármegyei tűzoltó-szövetség elnökségének előterjesztésére kinevezem Önt — Kápolnásnyék, Lovasberény, Nadap, Sukoró, Seregélyes és Velence községekre kiterjedő hatáskörrel — tűzrendészeti felügyelővé.

Teendőire nézve utasítást a vármegyei szövetség elnökségétől fogja kapni. Eljárása közben 20 fillér kilométerpénzre és 4 korona napidíjra van igénye.

Székesfehérvár, 1908 november 6.

gróf Széchenyi Viktor s. k.,
főispán.

— **Helyreigazítás.** Mult számunkban közölt automobil nagylétra ismertetésébe hiba csuszott be. Az első kerekbe behelyezett motorokról ugyanis az van mondva, hogy azok Lohner-Porsche-félék. A valóság az, hogy Lohner-Porsche-féle kerékmotorokkal a bécsi tűzoltóság szerei vannak ellátva; míg a budapesti autómobilszerek valamennyije Balachovszky mérnök patentjét képező, Braun rendszere szerint elhelyezett motorokkal bírnak. Kivülről a különbség alig észrevehető, az elrendezés azonban már lényegesen különbözik. A Porsche-féle motoroknál a forgópont a kerék közepén van, míg a Braun-féle rendszernél azon kívül fekszik. Itt ugyanis a mágnesek fixen vannak a kormányrud végére felerősítve, míg az armatúra golyós csapágyban forog a mágnesek körül.

— **Fürst Jakab** és fiai kartonnyomó-ipar és textilkereskedelmi részvénytársaságának Budapest III., Lajos utcában fekvő telepén, az elhunyt Klein Gerson helyett az eddigi alparancsnok, Kemény Lajos vegyész, bizottot meg a gyári tűzoltóság vezetésével.

— **Gyujtogató gróf.** A gróf Clouieux tulajdonában lévő IIa kastélyban nagy lopás történt, amelynek elkövetése után a kastélyt fölgyújtották. Kitűnt, hogy a tettes a gróf unokája, aki egy lovasezredben szolgál. A fiatal gróf megvallotta, hogy sürgős kártyaadóságok miatt követte el tettét.

— **Séra József** budapesti iparos szabadalmat kapott egy általa feltalált, léghuzamszabályozó berendezésre. A készülék elzárása esetén a normális égéshez szükséges léghuzam azért megvan, de a kéményből korom-, vagy kéménytűz esetén tűz a szobába vissza nem csapódhatik. A találmány alkalmazásával fűtőanyagot is lehet megtakarítani.

— **A széna öngyulásáról** azt írja a német Weingart egy munkájában, hogy csak oly szénánál fordulhat elő öngyulásra vezető felmelegedés, amely kellőleg meg nem szárítva takarított be. Míg a jól megszáritottan összerakott széna öngyulásra még az esetben sem jut, ha netalán utóbb eső vagy árvíz folytán át is ázott.

— **Kijtés.** (Ég a marosvásárhelyi fűrészgár. Egy ember keservesen kiabál az égő gyár előtt.)

— Mit ordít, maga marha? — kérdi szelíden a tűzoltóparancsnok.

— Hogyne ordítanék, mikor én vagyok a fűrészgárvényes.

SZERKEZTŐI ÜZENETEK.

V. Kár lett volna mindjárt az általuk először látott számban elvi különbségekre, lappangó ellentétekre mutatni rá. Nekik most mindent kifortt, szabatos mezen illet megpillantani. Azért maradt mostanra a cikk.

Ch. München városának területe 8871 hektár (Budapesté 20090 hektár), lakosa van 566 ezer (Budapestnek 842 ezer), míg a tűzesapjainak a száma csak 3462 (Budapesté 7374).

F. Marinovich Imre dr. indokolása teljesen helytálló, mert az új monopoliumból befolyó jövedelem egy részét a községek tűzrendészetének fejlesztésére, javítására kívánja fordítani s így végeredményben az új jövedék haszna a közönségnek jutna, másrészt a magyar gyufaipar is védelmet nyerne, amennyiben a jövedék-ellenőrzés szigorubb kezelése az osztrák gyujtót feltétlenül kiszorítaná hazánk területéről.

H. A tömlőkapocs két egyenlő féldarabból áll, melyek vége sérülés ellen kellően védett, egyforma kapcsolóval bírjon. Az összekapcsolás minden külön segédeszköz és különösebb gyakorlat nélkül sötétben is

könnyen legyen eszközölhető. A tömitő részek légmentes záródását s a mozgó alkatrészek mozgathatását a tűznél könnyen behuzódó piszok se akadályozza. Belső átmérete a kapocsnak a tömlőével legyen azonos. Legelterjedtebb a Storz-féle tömlőkapocs a legtöbb hiv. tűzoltóság ezt használja. Angolország, Hollandia, Dánia, Svédország és Norvégia azonban épúgy maradt a tömlőcsavarok mellett, mint mi, magyarok. Élnak Északamerikában is mindenütt csak csavart látott, Akik Francia-, Olasz- és Spanyolországban megfordultak, azt mondják, hogy itt is a csavar az otthonosabb. Tömlőkapocsokat tehát csak a németek használnak, de ezek is inkább csak a nagyvárosokban.

N. A soproni önk. egyesület 42 éves, a s o p r o n s z i l i ellenben amelynek Desits József a parancsnoka, csak az idén júniusban ünnepelte 25 éves fennállásának évfordulóját, aminőt Párkány szept. 12-én ül. A jutagári önk. tűzoltóság Budapesten 20 évvel ezelőtt alakult.

Gy. K. Iró közreműködésre azután szokás valakit felszólítani, ha előbb megjelent cikkeiből alkalom nyílt egyéniségének a megismerésére. Tiszteljen meg bennünket egy vagy két szakközleménnyel.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geittner** és **Rausch** tulajdona) fecskeendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.

Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság

Budapest,
VI., Váci-út 69

GYÁRT:

< Gőz-, motor-, tűzfecskeendőket és kútszivattyúkat. >

SELTENHOFER FRIGYES FIAI, SOPRON
cs. és kir. udvari szállítók, gyártnak:

tűzfecskeendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.

Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigszínház tőszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa

Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.

Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.

Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walszer Ferenc

tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémöntöde

Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán

Budapest, VIII., József-körút 35.

GYÁRTUNK: tűzfecskeendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű

tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat

és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

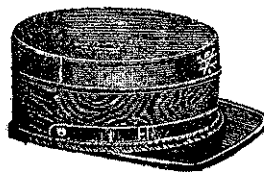
Szállítanak

automobil-, gőz- és motorfecskeendőket, kocsit, mozdony- és targoncafecskeendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„Optimus” kézi tűzoltókészülék

ára 8 $\frac{1}{2}$ liter őrirtalommal . . . 65 K.
10 $\frac{1}{2}$ „ „ „ . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat

legjobban és legolcsóbban készit

Ritscher Zsigmond és Fia Körmenden.

Kivánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány - Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fényomatú arképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arképeivel együtt 1 korona befűldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezipar r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Huneecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

A magyar országos tűzoltó-szövetség

Tűzoltók, kérjétek a boltostól a

TŰZOLTÓK GYŰJÉSI KÖNYVE

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó második szombatján. Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított. A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hóvá az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.	Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90—33.	Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár. A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjelölést, hogy tiszteletdíjért.
--	---	---

Felölős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

1795.
1909.

* **Varga Lőrincz, elnökségi előadónak jelentése a német tűzoltók Nürnbergben tartott XVII-ik nagygyűléséről és az ezzel kapcsolatban rendezett kiállításról.**

Bevezetés.

A jelenkort a kongresszusok korának mondhatjuk. A nyári utazási idénnyel egyidejűleg a legkülönbözőbb kongresszusok, u. m.: vendéglős, dalos, tudományos, balneologiai, orvosi stb. kongresszusok veszik kezdetüket; még a diplomatak is kongresszust tartottak, hisz az acheni békebiróság sem egyéb kongresszusnál. Így bátran állíthatjuk, hogy a társadalmi tudományos és művészi életnek és a kereső pályáknak egy ága sem marad kongresszus nélkül.

A kongresszusok szükségessége és hasznossága általában mindenki előtt bizonyára ismeretes. Senki sem vitathatja, hogy valamely szakma legkiválóbbjainak közvetlen érintkezése és eszmeeserése, a megtartott előadások és bemutatások, továbbá a kapcsolatos rendezett kiállítások közvetlenül és közvetve hasznára válnak az illető szakmának. A tűzoltók kongresszusától sem vitatható el ennél fogva annak szükségessége és hasznossága, ha a nagyközönség ennek, mint mindennek, mit a tűzoltóság rendez, komolyságot nem tulajdonít is.

A kongresszus az a tág mező, melyen a tűzoltásügy több mint egy félszázad óta a leghatékabban gondoztatik és fejlesztetik. A szakembereket egyesíti különösen, ha oly nagyszerű és gazdag kiállítással van egybekapcsolva, mint ez a f. évi július hó 24—27. napjain Nürnbergben, eme szorgos iparáról és művészi érzékéről már a középkorban híres városban megtartott XVII. német tűzoltógyűlésen történt.

Az igen tisztelt Elnökség részéről ama megtisztelt megbízatásban részesülvén, hogy e kongresszuson, mint Magyarország egyedüli

hivatalos kiküldöttje résztvegyek és hogy az ott szerzett tapasztalataimról és benyomásaimról annak idején beszámoljak, bátorkodom ez utóbbi feladatomnak a következőkben megfelelni.

Az a körülmény, hogy már a kongresszusra való utaztomban a közbeeső állomásokon, u. m.: Bécsben, Gmundenben, Ischlben, Salzburgban és Münchenben az illető tűzoltóberendezéseket, annyira, amennyire a rendelkezésemre álló idő rövidsége azt megengedte, megismerni törekedtem: küldetésemmel ellenkezőnek vagy feleslegesnek alig lesz tekinthető.

U t k ö z b e n .

Különösen Bécsben, az automobil tűzoltójárművek alkalmazása szempontjából eme legelőrehaladottabb városban, sok érdeemes tudni-valót reméltem találni.

Sajnálatomra nagy csalódásban, mondhatnám lekicsinylésben volt részem, amennyiben dacára bemutatott névjegyemnek, amelyen küldetésem minősége ki volt tüntetve, az ügyeletes tiszt nem tisztelt meg azzal, hogy fogadott volna. Közigazgatási teendőinek sokaságával mentvén ki magát, vezetésemre egy igen tudatlan gyakorlómestert rendelt ki. Ez utóbbi, alkalmasint abban a meggyőződésben élt, hogy Magyarországon, különösen a vidéken a szak tudás és érdeklődés csak arra szorítkozik, hogy a szépen fényezett és felszerelt kocsikat megbámulják és azon csodálkozzanak, hogy a kocsik lovak nélkül is mozogni tudnak. Egyébként szakszerű kérdéseimre csak igen hiányos feleleteket tudott adni.

Az ügyeletes tiszt eme magaviseletét részben a hivatásos tűzoltó ama fenhájazó lenézésének, melylyel az önkéntes tűzoltóságra tekint és amely körülmény különösen a legújabb időben az összintézmény nagy kárára mindinkább érezhetővé válik, részben amaz általános ellen-szenvnek tulajdonítottam volna, mely Bécsben Magyarország ellen uralkodik és a tűzoltó-

körökre is kiterjed, ha meg nem győződtem volna arról, hogy a mértékadó egyének eme felfogástól távol állanak. A bécsi hivatásos tűzoltóság parancsnoka Müller ur, akivel a kongresszuson találkozni alkalmam volt, nemcsak hogy igen szívélyes és baráti érzelmeket táplált a magyar tűzoltó intézmények iránt, de minden kérdésemre a legkészségesebben és a legkimerítőbben meg is felelt.

Igy hát a „Központi ügyelet” különös viselkedését kivételes eltévelyedésnek kell tulajdonítanom, annál is inkább, mivel a X. kerületben lévő automobilőrség ügyeletes, előzékenysége és szolgálatkészsége dolgában jónevelésű uriembernek és tapintatos tűzoltótisztnek bizonyult.

A bécsi (Favoriten) őrség maga csak annyiban nyújt újat, t. i. az épületek, a helyiségek elrendezése és a felszerelés tekintetében, hogy ez őrségen csupán csak automobil járművek vannak és így az istállóknak a szertárral kapcsolatos elhelyezését illető gyakran nehéz kérdés itt elesik.

A szertár, amelyben a személyszállító kocsiból, szénsavas fecskendőből, gőzfecskendőből és tolólétrából álló egységkészlet van elhelyezve, a külföldi szertáraknak többé-kevésbé sikerült utánzata. Új az az elrendezés, hogy az épület, melynek földszintjén a szertár, és emeletén a legénységi szobák vannak, a bekerített udvar hátsó szélén áll, miáltal a szertár előtt egy igen alkalmas gyakorlóteret nyertek, ami mindenesetre igen célszerű. Viszont azt, hogy az udvarból az utcára való közlekedésre csak egy kapu szolgál, hátrányosnak tartom, mert ha egy jármű bármi okból a kapuban fennakad és megreked, a többi jármű elől a kijárat el van zárva.

Megjegyzem még, hogy a szertárépületen kívül egy közigazgatási célokra és lakásul szolgáló nagy háromemeletes épület is van az utcai homlokzaton, amelyben a legénységi szobáktól meglehetősen távolságban a távirda-szobák és a tisztai őrszobák is elhelyezték.

A bécsi önkéntes tűzoltóság valósággal községi intézmény, amennyiben teljesen a város által tartatik fenn. Őrségeiken, amelyek épületei különböző időkből származnak és így különböző beosztásuk van, állandó fizetett gépészek és távirások teljesítenek szolgálatot, míg az önkéntes tagok, kik rendszerint éjjeli szolgálatot sem teljesítenek, részint távirati, részint hang, (phonetikus) jelzések által riasztatnak fel.

Állandó és szintén a város által tartott fogatuk van és ugynevezett normal-készletük (Normal Garnitur) kombinált train-ból áll, mely egy vízfordítókat a kocsihoz szerelt kézi fecskendővel, ami vészvonatainkhoz hasonlóan, a szénsavfecskendő helyében forgólétrát szénsav-

körök szorosan meg van határozva és a két intézmény harmonikus együttműködésben egészíti ki egymást e nagy városban.

A gmundeni és ischli tűzoltóságokról nem sok mondani valóm van. Jó vízvezetékeik és felszereléseik vannak, gőzfecskendőjük is, azonban a karbantartás hiányos, azt hihetnék, hogy az ismeretes magyar községi szertárakat látjuk, melyekben e hiányokon kívül még tyukok, kacsák és malacok is találhatóak.

Salzburgnak 400 főből álló legénységi állomány mellett három legjobb karban lévő őrsége van, melyek mindegyikén egy szolgáló, gőzfecskendő, sebesülthordókosci stb. található. A riadó Hohensalzburg várából adatik, ez a főőrséggel, ez pedig a két mellékőrséggel telefonösszeköttetésben áll és így a kielégítő jelzés biztosítva van. Ha még a különösen nagy nyomású és elég nagy számú tűzcsappal ellátott vízvezeték figyelembe vesszük, úgy be kell vallanunk, hogy e város kielégítő tűzvédelemben részesül.

Münchenben, hol 1200 főből álló tizenhárom, egyenként szer- és mászóházzal ellátott századra felosztott önkéntes tűzoltóság mellett egy kiváló, 220 főből álló, 5 egyenlőtlen őrséget ellátó hivatásos tűzoltó működik, a hivatalos látogatási időt, sajnos elmulasztottam és így mint Bécsben, a parancsnok szokás szerint tulsok közigazgatási teendőkkel mentegedőzvé, nem fogadott, ami a mondott körülményt tekintve, részben menthető is, annál is inkább, mivel egy ügyes vezető bocsájtatott rendelkezéseimre, akit kérdéseim nem hoztak zavarba és aki kimerítő felvilágosítást adhatott.

A mintegy öt évvel ezelőtt épült főtűzház (Haupt-Feuerhaus) vagy főőrség impozáns 4 emeletes épület, korszerűen berendezve.

A főszertárban 6 szer van, u. m.: egy automobil szerkocsi, egy szénsavfecskendő, egy szerkocsi, egy pneumatikus forgólétra, ez utóbbi négyes lófogattal, végül egy automobil mentőkocsi. A legénység az első emeleten van elhelyezve, esuszópóznákon jut a szerekhez, amelyeken felszerelésük is készenlétben van.

Az istálló közvetlen a szertár homlokzatához van építve és automatikusan nyíló ajtókkal közlekedik a szertárral, úgy, hogy az annak irányában álló lovak szabadon és fordulat nélkül jutnak az illető szerekhez, amelyek rudjai felett a lószerszámok igen jól szerkesztett felvonókon függnek.

A berendezés, mellyel ugyan más nagy városok hivatásos tűzőrségei is rendelkeznek, igen gyors kivonulást tesznek lehetővé, amiről a véletlen folytán személyesen győződhettem meg, amennyiben a szertárban otlétem alatt „középtűzet” jeleztek, mire az öt szer kivonulása, közöttük az automobil szerkocsival. 30 másod-

kocsival 2000 méter tömlővel kettős teker-
csekben. E két mellékszertár és a tartalék-
istálló elrendezése nem oly megfelelő, mint a
főszertáré.

A gőzfecskendők közül, melyek mindegyike
percenként 4000 liter vizet szállíthat, az egyik
automobil egy készülék segítségével, mely a
tüzelőházba szénsavnyomással benzint fecsken-
dez, két perc alatt elegendő gőzt fejleszt a
kivonuláshoz, a teljes üzemhez azonban 15
perc szükséges.

A jelzőberendezések tökéletesek, azokhoz a
távíró és a telefont használják fel, tűzjelző
állomások is látszólag elegendő számban
vannak.

A vízvezetéknek mintegy 4 légköri nyo-
mása van, földfeletti és földalatti tűzcsapokkal
két nyomó nyujtvánnyal, utóbbi időben csu-
pán földfeletti vízcsapokat alkalmaznak, melye-
ken egy harmadik nyujtó dugó is van, melyre
a gőzfecskendő szívótömlője közvetlenül reá-
csavarható.

Az önkéntes tűzoltóságnak a tulinagy le-
gényiségi állomány mellett csak egyes része
alkalmazható és inkább csak erkölcsi, mint
gyakorlati értéke van.

A két tűzoltóság közötti viszony nem a
legjobb, mi a két intézménynek nem válik
előnyére.

Norinbergában.

Nürnbergben már a hivatásos, önkén-
tes és a gyári tűzoltóságok a legjobb egyet-
értésben működnek együtt a legjobb sikerrel.

Az 1240 főből álló önkéntes tűzoltóság,
mely 13 alosztályra oszlik, (közöttük 3 gyári
tűzoltóság) a 136 főből álló fizetett tűzoltóság-
gal vállvetve működik, egy vezetés alatt áll
és egymást kiegészíti.

A 315 ezer lakossal bíró városban 3 tűz-
őrség van, ezek közül kettő korszerű lakta-
nyákban van elhelyezve. Ezekben áll:

Két gőzfecskendő, 2 viztartó koci (Tender-
wagen), 2 legényiségi koci gőzfecskendővel,
5 legényiségi és szerkocsi, 4 legényiségi és
tömlőkocsi, 4 billenő (Balanz) forgólétra, 2
kocsifecskendő, továbbá a tartalékban 4 kocsi-
fecskendő és 2 mechanikus tololétra.

A szolgálatot 60 ember, részben városi, illetve
fizetett, részben önkéntes tűzoltó látja el. Ezen-
kívül a külvárosokban 17 szivattyúházban
(Spitzenhaus) 25 fecskendő, 9 mechanikus tolo-
létra és 18 kétkerekű tömlőmotolla van.

A 6 légkörnyomású vízveze-

téknék	1283 földfeletti
és	792 földalatti
összesen:	2075 tűzcsapja

van.
A tűzjelzésre 9 tűzjelzővonal, 165 automatikus
tűzjelzővel; 20 ébresztővonal 283 riasztócsen-
gővel, ezenkívül a rendes köztelefonhálózat és
egy városi telefonberendezés 125 beszélőhellyel

mesteremberekből áll, kiknek bérüket részben
a tűzőrség melletti műhelyekben, részben
egyéb városi üzemekben kell megkeresniök,
miáltal eltartásuk a városi pénztárra aránylag
csekély terhet ró.

Eme fent leírt óriási berendezésnek, 34
lovat és a kocsisokat is beleértve, fentartása
Nürnberg városának 167.800 márkába kerül,
(fejenként 53 fillér) mi bizonyára igen csekély-
nek mondható.

Ez okból a Nürnbergben és más városok-
ban is, pl. Grázban meghonosított e me rend-
szer több figyelmet érdemel, mint
amennyire általában méltatni szokták.

Különösen a mi magyar városaink fejének
ajánlanám azt beható tanulmányozásra. A hiva-
tásos tűzoltóság berendezésétől, annak nagy
költségei miatt, mindenki visszariad. És azt is
képtelenségnek mondják, hogy egy csapat
legmunkabiróbb és legaktívabb munkásember
évről-évre egyéb pozitív munkát ne végezzen,
minthogy az év folyamán előforduló 6—10
kártűz eloltását teljesítse, még akkor is, ha ez
eredmény a költségeknek megfelelő volna is.

Magyar városainkban, melyek lélekszáma
az 50 ezret ritkán haladja meg, véleményem
szerint e rendszer a legcélszerűbben volna
alkalmazható.

Hiába vetnék ellene, hogy a kevészámu
idevágó kísérlet balul ütött ki, ez csupán a
nem megfelelő szervezésre vezethető vissza,
megfelelő szervezet mellett egy ily tűzoltóság
jobban meg fog felelni, mint a néhány város-
ban szervezett, csekély 12—18 főnyi legény-
iségi állománnyal bíró, kizárólag hivatásos
tűzoltóság, mely bármely nagyobb tűznél már
elégtelen és csak kisebb tüzeknél érvényesülhet.

Ezen megbízatással nem épen össze-
függő, de egy az ügy iránt lelkesedő tűzoltó-
nak elengedhetetlen és elkerülhetetlen, ezért
menthető kitérésem után, rátérhetek utazásom
tulajdonképeni céljára, a XVII-ik német tűz-
oltógyűlésre, illetve kongresszusra és a vele
kapcsolatos tűzoltószer kiállításra.

*

A XVII-ik Feuerwehrtag.

A kongresszus külső képe nem tért el az
ismeretes német tűzoltógyűlésektől. Tömeges
megjelenése a tűzoltóknak és tiszteknek, impo-
náló számu legényiségi állomány és szerpark,
segélyző, halálozási és szövetségi pénztárak s
mindenütt ugyanaz a céltudatos törekvés a
haladásra és fejlődésre.

Az eredmények azonban különbözők az
alszövetségeknél, illetve az egyes országok
szövetségeinél, melyeknek különböző törek-
véseik vannak és a különböző országos kor-
mányok részéről különböző támogatásban része-
sülnek. Míg egyes országoknak magas fejlett-
ségű a tűzoltóintézményük, másoknak példás tűz-
rendészeti szabályzataik és törvényeik vannak,

addig másokban ismét mindkettő hiányos. Mig a birodalom déli részeiben az önkéntes tűzoltóság a tulnyomó, addig északon csak hivatásos és köteles tűzoltóságok működnek stb. stb.

Egységes egyénruházat, jelvények, gyakorlati és szolgálati szabályzatok még nincsenek a birodalomban és így a birodalmi szövetségnek rengeteg feladatokat kell még megoldania.

Ennek megfelelőleg alakultak a főgyűlés tárgyalásai.

A szokásos üdvözlések és tisztelgésekből kivált Brettreich államminiszter beszéde, aki bár rámutatott a milliányi főből álló német tűzoltóságra, mégis részletesebben csupán csak Bajorországról, mint alkalmasint a legelőrehaladottabb német országról emlékezett meg. Erre vonatkozó fejtegetései valóban igen érdekesek, többek között kiemelendő, hogy Bajorországnak egy már majd 100 év óta fennálló állami épület-biztosítási intézménye van, mely 75 év alatt 16 millió márkát áldozott a tűzoltóintézményre és hogy az állam 9 és fél millió márkával járult nyilvános vízvezetékek létesítéséhez, melyekből a víztechnikai osztály 1400-at létesített.

A birodalmi szövetség statisztikai adatai közül említést érdemel, hogy a szövetség kötelekébe 20.550 tűzoltóság 1,140.000 taglétszámmal tartozik, míg 4471 testület 12.000 tűzoltóval a szövetségen kívül áll. 1903—1908. években 13.900 tűzoltót ért baleset, kiknek a szövetség 1,300.000 márka, fejenként átlag 94 márka segélyt fizetett ki.

Említésre méltó még, hogy a főgyűlés állást foglalt a Minimax társulat ellen, aki Gautsch tűzoltó-vegyészt, kinek érdemei a vegyészeti tűzoltás terén Magyarországon is ismeretesek, gyalázta.

A tárgyalások kiemelendő tárgya volt a kötelező balesetbiztosításnak a tűzvédelemre való kiterjesztése, ami már régi törekvés, de még eddig nem volt megvalósítható.

Öt előadást tartottak és pedig:

Dr. Redemann építészeti igazgató (Posen). „A tűzoltóság közreműködéséről az építésrendszetnél.“

Dr. Med. Korman (Leipzig). „Oxigén bevezetéséről fulladásoknál.“

Dr. Med. Tempel (München). „Szerencsétlenül jártak elhelyezése és szállítása.“

Franken gyáros: „Egy tűzoltási muzeum alapításáról Gelsenkirchenben“ és végül

Wolfermann tűzigazgató (Nürnberg). „A földfeletti és földszintalatti vizesapok előnyeiről és hátrányairól“ tartottak felolvasást.

Ezen előadások, az első kivételével, bár igen sok érdekes dolgot, de semmi érdemlegesen újat vagy eddig ismeretlent nem tartalmaztak.

A program többi pontjai közül meg kell emlékezni a Luitpold kormányzó herceget

közöttük 900 nürnbergi), mint amilyen rendben folyt le; továbbá az ismerkedési estélyekről, melyeken csak hivatalos üdvözlőbeszédet tartottak. Ezek közül egy a magyar vendégekről (kik közül rajtam kívül Pozsonyból 4, Brassóból 4 és Temesvárról 1 volt jelen) szintén meleg szavakkal emlékezett meg.

Ellenben nekem, mint a Magyar országos tűzoltóságok hivatalos képviselőjének, Magyarország állami önállósága tekintetében nehéz helyzetem volt, mivel Magyarországot úgy, mint más kongresszusokon is történt, osztrák tartománynak tekintették és az osztrák küldöttségek közé osztották be. Csak igen nagy fáradozással és a rendezőség illetékes egyénéivel való végnélküli tárgyalások után sikerült az ismerkedési estélyen az elnöki asztalon Olaszország, illetve Milánó három képviselője (köztük Goldoni) mellett helyet szerezni és a diszfelvonuláson a magyar küldöttségnek, mint önálló képviselőnek leendő beosztását, a felvonulás élén, a kongresszus elnökével menetelő „Idegen tűzoltóságok“ közé, kikhez Olaszország küldöttein kívül Belgium és Oroszország egy-egy küldötte is tartozott, kiküzdenem.

A nyilvános mutatóanyagok közé kell az egyesült nürnbergi tűzoltóságok által rendezett látványos gyakorlatot (iskola és támadási gyakorlatot) is sorolni.

Az előbbieket a nagy gyalogsági laktanya udvarán, az utóbbi a Lederer testvérek sörfőzdéjének épületén tartattak meg.

Az előbbinek programja a következő volt:

Iskolagyakorlat tömlőtekerésekkel. Gyakorlat hat kétkerekű tömlőmotollával, (6 tömlővel egyenként) 18 kétkaru horoglétrával a III. emeletre és a mentőtömlő alkalmazásával; négy sugár a III. emeleten.

E gyakorlatok nagy pontossággal és egy ütemben foganatosítottak. Említésre méltó, hogy minden tömlőmotollához 8 ember alkalmaztatott, dacára annak, hogy a tömlők nem lehuzva, mint nálunk, hanem a taligát vonatva tételnek fel és a legénység az ugynevezett Turnerschrift-ben (igen rövid futólépés) mozgott.

A horoglétra-gyakorlatnál a két ütemes rendszert alkalmazzák ugyan, de minden fogást külön vezényelnek és a hajlást számlálással irányítják.

A támadógyakorlat a következő feltevésre alapított:

A malátaépület 4-ik emeletén tűz ütött ki, mely által a 4-ik és 5-ik emeleten lévő emberek visszavonulása a lépcsőkön elvágtatott és a következő szerekekkel és legénységgel foganatosított.

A „West“ tűzörségről: 5 jármű 40 emberrel; a főtüzörségről: 6 jármű 48 emberrel; végre a Maxthor örségről: 2 jármű 18 ember-

felvonulás aránylag lassu ütemben történt, mi-
tán a nézők nagy tömegében és a nem egé-
szén szabad térben leli magyarázatát; továbbá,
hogy az első szer megérkeztétől az első mentő-
tömlőnek a 4-ik emeletre történt felvonásáig,
horoglétrák alkalmazásával 210 másodperc,
a tűzesapoktól tololétrán felvont tömlővezeté-
kek első sugaráig 260 másodperc és míg a
gőzfecskendőből, melynek sugáresővét a cső-
vezető a földön kezelte, az első sugár felsző-
kött, 310 másodperc telt el.

dalmi és az országos szövetség elnökei és a
kiállítók által rendezett bankettekén tartott
beszédei ama nagy érdeklődésről tettek tanu-
ságot, mellyel ugy ő maga, mint az egész
királyi ház, valamint a kormány a tűzoltás
ügyének fejlődése iránt viseltetnek; ugy
vélem, hogy a kongresszusról elég kimeri-
tően megemlékeztem és így áttérek a — kiállí-
tásra.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS RÉSZ.

1898.
1909. sz.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség elnöksége
f. évi október hó 16-án, d. u. 3 órakor,
Budapesten, VII. ker., Rákóczi-ut 38, saját tanács-
termében ülést tart, melyre az elnökség tagjait, vala-
mint az érdeklődő kebelbeli tisztiket tisztelettel
meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

1. A beérkezett pályaművek bíráló bizottságá-
nak kiküldése.
2. A tiszti továbbképző tanfolyam tervezete.
3. A „Tűzoltó-Otthon” létesítésének tervezete.
4. A szervezési-, felszerelési- stb. szabályzat
módosítása.
5. Az éremszabályzat módosítása.
6. Az alapszabályok módosítása tárgyában be-
érkezett javaslat.
7. A Goda-féle mentőtömlő-modell bemutatása.
8. Guttman B. J. impregnáló módszerének
bemutatása.
9. Pénztárnok jelentése a III. évnegyedről.
10. Folyó ügyek.

Ugyancsak ez alkalommal d. u. 1/23 órakor
a segélyező pénztár elnöksége is tart
ülést.

Budapest, 1909. szeptember 26-án.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

1832.
1909. sz.

Jegyzőkönyv.

Felvételett Zalaegerszegen 1909. szeptember 19-én
a magyar országos tűzoltószövetség elnökségének
ülésében.

Elnök: dr. Óvári Ferenc alelnök. Jegyző:
Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: Apáthy Vilmos, Barabás István,
Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre,
Szabó Gyula, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső
pénztárnok, továbbá gróf Batthyány Pál Zala
vármegye főispánja, Árvay Lajos Zala vármegye
alispánja, dr. Korbay Károly Zalaegerszeg polgár-
mestere, dr. Szász Gerő kir. ügyész, Sághy
Lajos Zalaegerszeg rendőrkapitánya, dr. Mazik Pál
főispáni titkár, Boschán Gyula a zalaegerszegi
testület elnöke, Knortzer György a Zala vármegyei
szövetség elnöke s számos tűzoltótiszt vendég-
képen.

Elmaradását igazolta: gróf Széchényi Viktor
elnök, dr. Vass János, Varga Lőrinc és Tankóczy
Gyula előadók, ifj. Bitskey Illés segédtitkár.

180. Elnök az ülést megnyitván, üdvözlí a
megjelenteket s indítványozza, miszerint Zala-
egerszeg városának, a vármegyei tűzoltó szövet-
ségnek és a zalaegerszegi testületnek a szivélyes
vendéglátásért jegyzőkönyvi köszönet szavazzassék;
egyhangulag és éljenzéssel elfogadtatott.

181. Titkár jelentést tevén az orsz. tanfolyam
lefolyásáról, beigazoltnak látja az elnökség abbeli
határozatát, hogy a stipendiumok számát szaporí-
tani kell;

jelentése tudomásul vétetett azzal, hogy a tan-
folyamparancsnok jelentésének beérkezésekor, az
ujabbi tárgyalás alapjául szolgáló Barabás
István előadó javaslatára pedig kimondatott, hogy
a vidéki előadók szerepe és hatásköre még a
tanfolyam kezdete előtt pontosan lesz meg-
állapítandó. Kivánatosnak jelezte tovább az elnök-
ség, oly magasabb tanfolyam rendezését, amely-
nek előadásai az orsz. szaktanfolyam anyagát
meghaladólag, elsőrendű szakerők, egyetemi taná-
rok stb. bevonásával, néhány napon át tartatná-
nak, főleg tűzfelügyelők és bizonyos előképzett-
séggel, praxissal már bíró parancsnokok részére;
felkéri ennél fogva javaslattevő titkárt, a tanfolyam
programjának kidolgozására és felhatalmazza
együttal az arra alkalmas szakerőkkel való tárgya-
lásra. A tanfolyam költségeinek engedélyezésére
az orsz. választmányhoz lesz indokolt előterjesztés
teendő és e végből a választmány esetleg már
november hóban összehívandó.

182. Előterjesztetvén a belügyminiszterium le-
irata a Geizer Gerő-féle ugróponyva-állvány
netáni javítása tárgyában;

az elnökség fentartja azon régebbi véleményét,
hogy ezen mentőeszköz jelen alakjában közhasz-
nálatra nem bocsátható és annak olyszerű javítása,
hogy az ily mentőeszközhöz kötött kívánalmaknak
megfeleljen, nem várható. Szabados Imre szóvá
tevén az ezen szerről a napilapokban megjelent
és a közönség félrevezetésére irányuló híreket, az
elnökség határozatilag kimondja, hogy ily közle-
mények valódiságának megcáfolásáról ezentul a
szövetség hivatalos szaklapjában fog gondoskodni,
hogy ekkép legalább a tagtestületek téves informálá-
sának és félrevezetésének elejét vegye.

183. Titkár azon jelentése, hogy Erdély Ernő
(Győr), Desits Gyula (Sopronszill), Németh
Gyula (Piski), Bessényey Károly (Budapest)
augusztus 13—16 napján a tiszti vizsgát a
dr. Szily József, Breuer Szilárd és dr. Balogh
Dezső kiküldöttekből álló bizottság előtt sikerrel
letették,

tudomásul vétetett.

184. Előterjesztetvén a Hazai fémlemez-iparral t. **robbanásmentes edényének** a belügyminiszterium rendeletére augusztus 9-én eszközölt próbáján részt vett bizottság jelentése, mely szerint a szerkezet alapeszméje hibás ugyan és egyébként is több hiánnyal bír, mindamelllett a tűzpróbát sikerrel kiállotta;

az tudomásul vétetett és a belügyminiszteriumhoz felterjeszteni rendeltetett, egy kiküldöttnek pedig a szokásos eljárási díj kiutalványoztatott.

185. A kereskedelemügyi miniszterium azon leirata, hogy a gőzfecskendők **kazánpróbájának díját** elvi okokból nem engedi el; tudomásul vétetett.

186. Az olasz nemzeti ünnep rendezőbizottságának gróf Széchényi Viktor elnökhöz intézett ama meghívója, mely szerint a szövetséget az **1911. évben Turinban** rendezendő kiállításához és nemzetközi versenyekhez, valamint a Rómában tartandó kongresszushoz meghívja, elnököt pedig a jury tagjával felkéri,

tudomásul vétetett; minthogy azonban a versenyben való részvétel nagy költségekkel is jár, Olaszországban (Milanóban) magyar csapat versenyen már részt vett, az elnökség az erkölcsi támogatáson kívül másra nem vállalkozik.

187. A Somogy vármegyei szövetségnek a **nagygyűlés kétrendbeli határozata** ellen beadott felebbezésére hozott I. foku határozat

tudomásul vétetvén, az elnökség konstatálja, hogy felebbezés hiányában az orsz. választmányának a **tűzfelügyelők rangjelzése és a kötelezettek szolgálati érme** tárgyában hozott határozatai most már végérvényeseknek tekintendők és életbeléptendők. Felhívja emélfogva a kiküldött bizottságot, hogy a szervezési stb. szabályzat revideálási javaslatát most már állapítsa meg és mutassa be mielőbb.

188. A **Krassó-szőrény vármegyei szövetség** csatlakozása, valamint azon kérelme, hogy csatlakozása 1908 augusztus 1-től számitassék,

tudomásul vétetett és a csatlakozás, valamint a a tagdíj átszámítás keresztülvitelére az iroda utasítottatott.

189. A **gyulafehérvári önk. testület** több tagjának ama panaszos beadványára, hogy a testületet a városi képviselőtestület ok nélkül feloszlatni határozta és határozatának megfelebbezése dacára a fizetett tűzoltóság szervezeti szabályrendeletét jóváhagyás végett felterjesztette,

az elnökség elhatározta, hogy a belügyminiszteriumhoz ez ügyben felír, a dolog mibenlétét megállapítani és a 30 éves multa visszatekintő önk. testület érdekeinek lehetőleg megvédését kéri.

190. **Breznay Imre** betérjesztvén a megbízás folytán írt „**Népies szakkönyvé**“-nek kéziratát,

az elnökség a megállapított 400 K tiszteletdíjat szerzőnek kiutalványozza, a mű felülbírlására pedig a Breuer Szilárd, Barabás István és Apáthy Vilmos előadókból álló bizottságot kiküldi azzal, hogy az egyes bírálók észrevételeiket különálló jegyzetképen közöljék a szerzővel, az oly pontokról pedig, amelyek felett megállapodásra jutni nem tudnának, az elnökséghez tegyenek előterjesztést. A mű kiadása felett az elnökség majd annak idején fog határozni, ha a bírálók összjelentése beérkezend.

191. Titkár azon jelentése, hogy a **pályakérdésekre** eddig 11 pályamű érkezett be,

az elnökség határozatilag kimondja, hogy a

mi voltára. Kimondja továbbá az elnökség, hogy a határidőn túl esetleg beérkező művek e pályázatban részt nem vehetnek ugyan, azonban — ha kiváló értékeknek mutatkoznak, — azokkal esetleg külön foglalkozand s végül elhatározza Vida Pál előadó javaslatára, hogy a „Vasmege“ című lapban a „kötelező tűzbiztosítás“-ra vonatkozó pályázati hirdetést — ha még lehetséges, — a hivatalos szaklapban is közzététeti.

192. Varga Lőrinc előadó jelentése a **Nürnbergben lefolyt német nagygyűlésről** és a vele kapcsolatos kiállításról

tudomásul vétetett és a hivatalos lapban ki nyomatni határoztatott.

193. A győri hivatásos tűzoltóságnak azon kérelmét, hogy a „Tűzrendészeti Közlöny“ régebbi évfolyamai neki díjmentesen megküldeszenek,

az elnökség teljesíthetőnek nem találta.

194. Miután a belügyminiszterium folyó évi 115071/1909 IV/b. sz. rendeletében felsorolt r. t. városi hivatalnokok sorában a tűzoltóparancsnok nem foglaltatik és így a **féláru vasuti jegy** váltásától elesik:

az elnökség ez ügyben felterjesztéssel élve, a kedvezménynek a tűzoltóparancsnok részére való megadására kéri a törvényhatósági városok analogiájára és egyben külön előterjesztést teend arra nézve is, hogy e kedvezmény a szabályrendeletileg szervezett tűzfelügyelőkre is kiterjesztessék.

195. Bejelentetvén a belügyminiszteriumnak a **Jászberényi Miklós** előadó támogatása tárgyában kiadott körrendelete,

Jászberényi Miklós jelentést tesz eddigi észleleteiről. Tudomásul vétetvén, a teljes jelentést bevárni határoztatott.

196. **Az országos kéményseprő egyesület** be küldvén két kéményseprési szabályrendelettervezetet hozzászólás céljából, egyben a vármegyei szövetségeket arra is felhívni kérte, hogy a kéményseprési szabályrendeletek módosítását kísérik figyelemmel és a kötelező seprés alóli felmentést lehetőleg akadályozzák meg.

Az elnökség véleményező válasza és ebből folyó intézkedése jóváhagyólag tudomásul vétetett.

197. E. J. járási hivatalnok azon kérelme, hogy a járásbeli 32 község tűzoltóságainak szervezéséhez neki 150 K előleg engedélyeztessék, elvi okokból elutasítottván, jóváhagyólag tudomásul vétetett.

198—9. **Szabó Gyula** azon jelentése, hogy **Moson vármegye nezsideri járásában** két helyen 1—1 napos tanfolyamot tartott, valamint hogy a testületi adminisztrációhoz szükséges nyomtatványürlapok Romwalter soproni nyomdásznál raktáron tartatnak, tudomásul vétetett.

200. Vida Pál előadó azon javaslatát, miszerint kerestessék meg Zala vármegye alispánja ara, hogy a községektől kívánja be a tűzoltóságokra és a szerekre vonatkozó adatokat és bocsássa azokat a vármegyei szövetség rendelkezésére,

az elnökség, mint a vármegyei szövetség hatáskörébe ütközöt mellőzi, ellenben felkérni határozta az alispánt arra, hogy a községeket a vármegyei szövetségbe való belépésre buzdítsa és felhívja.

201. Bejelentetvén az osztrák szövetség azon intézkedése, hogy két fürdőhelyen beteg tűzoltók részére „tűzoltók otthon“-ját létesítette, az évek előtt itt is már megbeszélés tárgyát képezett, **Tűzoltók**

sevel, valamint részletes program kidolgozásával indítványozó títkárt bízta meg.

202. Jászberényi Miklós felszólalása folytán felkéri az elnökség alelnököt, hogy a belügyminiszteriumban a hosszabb ideje el nem intézett tűzrendészeti ügyek, így pl. Heves vármegye tűzrendészeti szabályrendeletének elintézését szorgalmazza.

Títkárra azon jelentései, hogy az utolsó ülés óta véleményeztetett a belügyminiszteriumnak:

203. Ló b i. (Izsák) nyersolajmotor iránti telepengedélyezése;

204. Madarász és Oláh (Szatmár) tűzfal létesítésének kérdése;

205. a nagymihályi sörgyár telepengedélyezése (másodízben);

206. Politzer S. (Belényes) fatelepének telepengedélyezése;

207. a szeszraktárban alkalmazandó robbanásmentes tartány milyensége;

208. Erzsébetváros tűzrendészeti szabályrendelete;

209. a kémények különböző keresztmetszeteinek előnyei s hátrányai;

a kereskedelemügyi miniszteriumnak;

210. a Pest vármegyei kéményosztályozási rendelet (másodízben) tárgyában;

a belügyminiszteriumnak;

211—213. háromrendbeli építkezésnél felmerült tűzrendészeti kérdés;

214. Nagyberek tűzrendészeti szabályrendelete;

215. Friedmann M. (Kassa) fatelepének telepengedélyezése;

216. Martonfalva, Rozsfalva, Szabados, Nagyszabos községek tűzrendészeti szabályrendelete;

217. Engel S. (Nyitra) mozgófénykép színház építése;

218. Jász-N.-K.-Szolnok vármegye tűzrendészeti szabályrendelete;

219. a bozovicsi;

220. a kilényfalvi;

221. a dentai;

222. a szilágycsehi;

223. a vizesdai;

224. a lubinai;

225. az alsó és felső botfalvi;

226. a lajtakörtvélyesi;

227. a bárányosi;

228. a mollyfalvi önkéntes testületek alapszabályai tárgyában;

229. Szilágycseh testületének szerek beszerzése tárgyában, hogy fovábbá elterjesztés intéztetett;

230. a földmívelésügyi miniszteriumhoz egy bavanisti tiszt fűrdőkezdvezménye,

231. Marmarossziget polgármesteréhez az ottani önkéntes testületben felmerült panaszok tárgyában; hogy

232. a hatvani testület ünnepélyén a szövetség képviselőjében dr. Vass János előadó járt el; hogy

233. kipróbáltatott 9 község fecskendője; hogy

234. a Torontál, Sopron, Zala, Fejér, Baranya vármegyei szövetség beküldötte közgyűlési jegyzőkönyvét, Heves vármegye alispánja, a Heves, Veszprém, Zala vármegyei szövetség pedig évi jelentését, tudomásul vétették.

235. A legközelebbi elnökségi ülés határidejéül október 16-ikának d. u. 3 órája tűzetett ki.

berekesztette.

Kmft.

dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Hitelesítjük:

Vida Pál,
előadó.

dr. Rüll Béla,
előadó.

1152.
1909. sz.

Jegyzőkönyv.

Felvetetett Zalaegerszegen, 1909. szeptember 19-én a magyar országos tűzoltószövetség segélypénztára elnöki ülésében.

Elnök: dr. Óvári Ferenc alelnök. Jegyző: Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: Barabás István, Jászberényi Miklós, dr. Rüll Béla, Szabados Imre, Szabó Gyula, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok és számos vendég. Elmaradását kimentette: gróf Széchenyi Viktor elnök, Tankóczy Gyula és Varga Lőrinc előadók.

53. Elnök az ülést megnyitván, titkár jelenti hogy az elmúlt ülés óta kiutalványoztatott Szélesi Dezső, Drienko István, Bekker József, Furch István, Taty Gyula segélye a felterjesztésnek megfelelően, valamint azt, hogy az I. m. ált. bizt. társaság ujabban külön levélben is értesíti az alapítványából segélyben részesülteket, tudomásul vétetett.

54. Felolvastatván, a belügyminiszterium és az I. m. ált. biztosító társaság értesítése, mely szerint utóbbi alapítványának alapítólevele akként nyert módosítást, hogy kamataiból ezentul a gyakorlatoknál megsérült tűzoltók is nyerhetnek segélyt, tudomásul vétetett.

55. Bokor János (Nagyencs) július 18-án gyakorlaton akként sérült meg, hogy az orsról lefutó tömlő csavarja fejbe vágta; 5 napig tartó gyógykezeléséről nem mutatván be orvosi jelentést, állítólag mert orvos helyt nincsen, az elnökség a kért segélyt megadhatónak nem találta.

56. Iványi András (Kecskemét) július 21-én tűznél két kezén 40 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett; az I. m. ált. alapítványából nyerendő 60 K segélyre elnökileg felterjesztetett. Tudomásul vétetett.

57. Gruber Samu (Körmend) július 18-án gyakorlaton, a szerre való fellépésekor megcsuszott és lábán 14 nap alatt gyógyult horzsolást szenvedett. Elnöki felterjesztés folytán az I. m. ált. alapítványából 28 K segélyt kapott. Tudomásul vétetett.

58. Ungár Márton (Rum) július 22-én tűznél szögbe lépett és 15 nap alatt gyógyult tüdőlobot is kapott.

Bár a testület tagsága érvényes nem volt, mivel a tagsági díjat csak az eset megtörténte után fizette be a már januárban beküldött névsornak megfelelően, az elnökség mégis méltányosságból, de egyuttal figyelemztetés kapcsán, nevezett az I. m. ált. alapítványából nyerendő 20 K segélyre felterjeszteni rendeli.

59. Makk Imre (Barcs) július 23-án tűznél jobb tenyerén 11 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett; elnöki felterjesztés folytán az I. m. ált. alapítványából 30 K segélyt kapott. Tudomásul vétetett.

60. Gregorovics Mihály (Pankota) július 28-án tűznél kezén egy égő létra megemelésekor 10 nap

alatt gyógyult égési sebet szenvedett; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 30 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

61. **Horváth Vince** (Nagymegyer) augusztus 2-án tűznél a pörnyétől kezén és arcán 14 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 30 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

62. **Csete Sándor** (Nagypécsely) augusztus 1-én tűznél elesvén, 50 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett;

az I. m. ált. alapítványához 100 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

63. Szépfalun augusztus 1-én, tűznél **Grünzweig József** kezén 7 nap alatt gyógyult zuzódást, **Czibesz György** karján 9 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 20 K illetve 30 K segélyt kaptak.

Tudomásul vétetett.

64. **Boros György** (Zenta) augusztus 2-án tűznél kezén 7 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 14 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

65. **Raffai Imre** (Kübeckháza) augusztus 11-én tűznél, az ütkező alá került ujján 24 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett és elnökileg az I. m. ált. alapítványához 70 K segélyre felterjesztetvén, ez összeg kezéhez kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

66. **Gattinger Lipót** (Ötösbánya) augusztus 1-én gyakorlaton, kötélerezskedéskor lezuhant és 9 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 20 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

67. **Pfister Antal** (Lajtaszentmiklós) augusztus 21-én tűznél kezén 14 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett; elnökileg az I. m. ált. alapítványához 30 K segélyre terjesztetett fel.

Tudomásul vétetett.

68. **Fejér József** (Bicske) augusztus 12-én tűznél, bal kezét kificamította; a gyógykezelés tartama 20 nap volt;

az I. m. ált. alapítványához 40 K segélyre felterjeszteni határozatott.

69. **Ujvári János** (Monor) augusztus 19-én tűzhöz menet elesett és 20 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett; elnökileg az I. m. ált. alapítványához 60 K segélyre felterjesztetvén, ezen összeg részére kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

70. **Haselbacher Ferenc** (Baksafalva) augusztus 18-án tűznél ráhulló égő gerendától 20 nap alatt gyógyult zuzódást és égési sebeket szenvedett;

az I. m. ált. alapítványához 40 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

71. **Murlasits József** (Rábort) augusztus 18-án tűznél szögbe lépett és 6 napig volt munkaképtelen;

az I. m. ált. alapítványából nyerendő 12 K segélyre felterjeszteni határozatott.

72. **Kucinda Nándor** (Temesvár III) augusztus 11-én gyakorlaton, fecskendőszereles közben, 14 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett kezén; elnöki felterjesztésre az I. m. ált. alapítványából 30 K segélyt kapott.

Tudomásul vétetett.

73. **Király Sándor** (Hatvan) augusztus 28-án gyakorlaton, fecskendőszerelesnél, ujján 11 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett; elnökileg az I. m. ált. alapítványához 20 K segélyt kaptak.

tűznél kezén 6 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett.

Minthogy a tagdíj az eset után lett befizetve s így a tagság érvénybe még nem lépett, az elnökség mégis méltányosságból, de egyuttal a szabályok pontos betartására való figyelmeztetéssel, az I. m. ált. alapítványához 10 K segély kiutalása iránt előterjesztést tenni rendelt.

75. **Roszweiler Henrik** (Cservenka) szeptember 1-én tűznél szögbe lépett és 14 napig munkaképtelen volt;

az I. m. ált. alapítványához 30 K segélyre felterjeszteni határozatott.

76. Dákán augusztus 29-én, tűznél, **Süle Ferenc** kezén 15 nap alatt gyógyult égési sebeket, **Császár György** Sándor pedig nyakán 12 nap alatt gyógyult égési sebeket szenvedett;

az I. m. ált. alapítványához 30—30 K segélyre felterjeszteni rendeltettek.

77. **Beiczler Antal** (Veszprém) szeptember 2-án géptisztításnál társa baltával ujján megvágta úgy, hogy 28 napig munkaképtelen volt;

a pénztárból részére 28 K segély kiutalványoztatott.

78. **Makrai Sándornak** (Békés) szeptember 12-én gyakorlaton a horoglétra horga lecsipte a körmét, minek folytán 21 napig volt munkaképtelen;

az I. m. ált. alapítványához 50 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

79. **Lipcsei Imre** (Sopronkövesd) szeptember 12-én tűznél megbetegedvén, segély iránt folyamodott;

tekintettel arra, hogy a tagok névsorában nem foglaltatik, kérelmével elutasított.

Több *veszprémi* esetről beérkezvén az orvosi zárjelentés,

az annak idején hozott határozat értelmében *Todorán Pál* 10 nap után 30 K, *Beiczler Antal* és *Huber György* 8—8 nap után 16—16 K, *Bányai István* 14 nap után 28 K, *Steigerwald Antal* 12 nap után 36 K segélyre terjesztettek fel az I. m. ált. alapítványához.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.

Kmft.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

* **A sopron vármegyei szövetség határozata a fecskendők átalakítása tárgyában.** Miután úgy az országos, mint a vármegyei és közigazgatási tűzoltói szaktanfolyamokon az országos tűzoltószövetség által az 1905-ben kiadott egységes gyakorlati szabályzat szerint egységes fecskendővel (lásd 83860/902. számú belügyminiszteri rendeletet) kell gyakorolni és a gyakorlati szabályzat csakis egységes fecskendővel vihető keresztül; tekintettel a fecskendőszereles rendkívül nagy fontosságára, feltétlenül szükséges a fent idézett körrendeletben körvonalozott fecskendők felszerelésének egységesítése, illetve mielőbbi átalakítása. Tekintettel továbbá az egyöntetű szereléssel, nemkülönben a fölszerelési tárgyak célirányos elhelyezésével járó nagy előnyökre, végül arra, hogy a közhasználatban levő szívónyomóműves fecskendők minden nagyobb nehézség és költség nélkül (átlag 150—200 korona) egységesekké alakíthatók át; szövetségi választmánvunk 1908. évi március hó

mazott motólán, hanem az ülések alatt a sokkal célszerűbb tömlők oszlopokban legyen elhelyezve, mert az említett motola használatánál már sok esetben nemcsak a szerelők, hanem maga a gépezet is jelentékenyen megsérült.

A szomszédos községekbe tűzvész esetén való kivonuláshoz a fecskendőre még 3 darab kis dugólétra is okvetlen ráhelyezendő.

A kéthangu- és egyszerű sárgaréz-sipok helyett a sokkal célszerűbb kéthangu csontsipok használata rendeltetik el.

A felügyelők ezen határozatoknak pontos és szigorú keresztülvitetere utasíttatnak.

Kismarton, 1908 október hó 1-én.

Szabó Gyula s. k.

vármegyei tűzrendészeti felügyelő.

Ezen szolgálati utasítás elfogadtatott a „Sopron vármegye és Sopron városa tűzoltó-testületei szövetsége” választmányának 1908. évi november hó 7-én tartott gyűlésében.

Rösch Frigyes s. k., ifj. dr. Deszkásy Boldizsár s. k.,
szöv. elnök. szöv. titkár.

Egyetérttek: **Hajas Antal s. k.,**
Sopron vármegye alispánja.

Tudomásul veszem: **dr. Töpiér Kálmán s. k.,**
Sopron sz. k. város polgármestere.

Miskolc vizvezetéke.

Borsod vármegye szabad királyi város rangjára emelt székvárosából írják lapunknak:

Városunk közönsége türelmetlenül várja az oly sok halogatás után végre a megvalósítás stádiumába jutott vizvezetékek kiépülését; mi tűzoltók pedig szinte lelkendezve gondolunk arra az immár közeli időre, amikor az elkészült vizvezeték hydransainak működésében telhetik majd örömrünk.

Mert a tűzoltáshoz szükséges vizet 16 hosszú éven át egyetlen tűzcsap, a Korona-szálloda előtti szolgáltatotta. Az Erzsébet-fürdő létesítéskor ugyanis, a volt Pappmalmot vízzel ellátó Szinva medrének a helyén, a város beton-esatornát építtetett. A fürdő ezen a csatornán át kapott vízzel és különösen a viz mintegy 2 méteres esésének a felhasználásával oly hajtó erőhöz jutott, melyet a szivattyuk üzemen tartására alkalmazhatott. E vízi erőnek ellenértéke gyanánt lett kötelel a fürdő, saját tartányából, éjjel ugy mint nappal, vizet szolgáltatni a Korona-szálló előtt elhelyezett tűzcsapon át — a tűzoltás céljaira.

Ez egyetlen utcai csapnak a megteremtése is nagy haladást jelentett azzal a 16 év előtti állapottal szemben, amikor még a Szinvába kellett lejárniok a tűzoltóknak a vizért s télen a jég alul merítgetett vízzel kupánként tölteni meg a lajtos kocsit. Az a körülmény azonban, hogy csak egyetlen ily vízvételi hely állott rendelkezésre, melyet néha a Szinva vízének folytonos apadása, sőt piszkos volta is alkalmatlanná tett, még az utcák locsolásának céljaira is. — mindjobban érezhetővé tette a viz-

eselő erővel követelték, hogy a Szinvától távolabb eső városrész számára is állíttassék fel valahol legalább még egy vízvételi állomás.

Az így jelentkező szükség pótlására építette a város a buzavásártéri motoros kutat. Ez is jó szolgálatokat tett, ámbár nem volt feltétlenül megbízható. A kut üregében elhelyezett villamos motor vezetéke ugyanis a nedvességtől meg-megromlott, a javítása pedig nehézségekbe ütközött. Mindez a tapasztalt hiányok megszüntetésére irányuló hatósági gondosság kétségtelen dokumentuma.

A vizvezeték építésénél azonban mintha nem a tapasztalatok, hanem csak az ötletek akarnának döntő befolyást gyakorolni.

Igy mikor a tűzcsapok (hydransok) milyenségéről, vagyis arról volt szó, vajjon földbe sülyesztett avagy földfeletti tűzcsapok alkalmaztassanak-e a vezetékre és hogy azok sűrűsége, illetve egymástól való távolsága mekkora legyen, — a vizvezetési albizottságban a városatyák szájából olyan nyilatkozatok lehettek hallani, hogy a tűzcsapok milyensége és elhelyezésük sűrűsége olyan részletkérdés, amely felett előre vitatkozni csak időpocsékolás számba megy! Egyik-másik hozzátette, hogy „már csak azért is, mivel télviz idején ugysem igen szokott nagy tűz lenni!”

Ami tehát szakkörökben, de nem pusztán nálunk, hanem német, francia, olasz stb. országokban egyaránt, másfél évtizedig tartó nagy vitát provokált, amely épen afelett indult meg, vajjon a földbe sülyesztett, avagy földfeletti hydransok-e a megfelelőbbek? Arra nézve jó előre megállapodni, időpocsékolás egyik-másik miskolci városatya szerint, aki természetesen még nem igen vett tudomást arról sem, amit a statisztika rég napnál világosabban derivált, hogy minél nagyobb valamely város és illetőleg minél városiasabb a jellege, annál több tűzeset épen télviz idején fog előfordulni benne. Télen pedig, ha nem gyakorlott és megbízható kezek gondozzák a csapházakat, ugy azok befagyott fedelének a felengesztelése a legkinosabb késedelmeket vonja maga után anélkül, hogy ezért a tűzoltóságra lehetne hárítani a felelősséget.

Ami pedig a vezetéken alkalmazandó vízvételi helyek számát, azok egymástól való távolságát illeti, ezekre nézve meg ugy áll a dolog, hogyha jó előre nem határozzák meg, hogy pl. a főbb utcákon minden 80 méternyire, a mellék utcákban pedig minden 100—120 méternyire kell egy-egy 78 milliméteres nyílású tűzcsapnak találhatóának lenni: hát akkor a mérnökök a vizvezeték csőhálózatát kellőkép méretezni nem lehetnek képesek s több mint bizonyos, hogy olyan szűkre veszik a vezetéket, amelyre tűzoltás szempontjából számbavehetőleg felhasználható hydransokat ráalkalmazni nem lesz lehetséges. Z.

Első segélynyújtás baleseteknél.*)

Irta: dr. Balogh Dezső.

A sérülések és balesetek hivatott kezelői, a gyakorló orvosok régóta eljutottak azon tapasztalati meggyőződésre, hogy igen sok szerencsétlenül járt embertársunk a rögtön kéznél nem levő orvosi segítség híján elpusztult, — megfulladt, elvérzett — avagy legalább is súlyosan megbetegedett, csak azért, mert a sürgősen szükségessé vált szakszerű beavatkozás és ápolás az illetőre nézve elmaradt, vagy megkésett.

Ezen tapasztalati tanulságok idővel lelkes orvosok kezdeményezésére a köztudatba mentek át. S a humanus uttörők utóbb megteremtették a nagyközönség részére szolgáló első segélynyújtás kereteit s népszerű irodalmi ténykedésekben, írásban és képekben terjesztették azokat a szükséges tudni- és tennivalókat, amelyek balesetek alkalmával nélkülözhetetlen beavatkozások eszközlését teszik indokolttá.

Hazánkban törvényes intézkedések (1876. XIV. t.-cikk 39. §) tették kötelezővé minden embernek, ki tettel vagy tanácssal rögtöni baleseteknél, avagy tetszhalálnál segíteni tud, hogy emberbaráti kötelességének ismerje, segíteni szerencsétlenül járt embertársán.

A mentő-intézmény szállóigéje méltán hirdeti, hogy „mindnyájunkat érhet baleset!“ . . . Az emberiségnek általános érdeke az, hogy mennél többen legyenek képesek a gyakorlati orvostudományok összességéből kiemelt józan és szakszerű tanácssal és beavatkozással segíteni rögtöni baleseteknél — az orvos megérkezétségéig.

*) Mutatványul a Tűzrendészet fenti című új fejezetének bevezető részéből.

A szerk.

A konstantinápolyi tűzoltóságról.

Az alkotmányos éra beköszöntése Törökországban nagy átalakulást idézett elő a konstantinápolyi tűzoltóság szervezetében is. Hogy megérthessük és méltányolhassuk a siker nagyságát, mely Széchényi basának négy évtizeden át folytatott küzdelmeit az ujtörökök uralomra jutásakor koronázta, visszapillantást kell vetnünk a konstantinápolyi tűzoltóság multjára.

Egy óriási tűzkatasztrófa, a Pera külváros elhamvadásának hatása alatt 1873-ik év végén lőn elhatározva egy tűzoltócsapat felállítása Konstantinápolyban. A szervezés munkájára az akkor európai szaktekintélyt, *Széchényi Ödön grófot*, a budapesti önk. tűzoltóegylet parancsnokát hívták meg.

A tűzoltóság ügyéért lángoló gróf szívesen vállalta a kényes és fáradságos megbízást. Csakhamar felállította az első konstantinápolyi tűzoltószázaljat és hozzáfogott a nagyobbára

Az 1876. évi XIV. t.-cikk 41. §-a ugyan népes városokban a hatóságok feladatává teszi a mentő-intézetek felállítását és azoknak a szükséges mentőeszközökkel való ellátását . . . a „Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület“ 11 évvel e törvény kibocsátása után, vagyis 1887-ben alakult meg.

Az első segélynyújtás rendszeres eszközlésére azóta egymásután létesültek részint önálló mentőegyesületek, részint a tűzoltóságok kebelében és keretében — mint azok kiegészítő osztályai — a mentőszakaszok.

A mentői tevékenység országos terjesztése érdekében egy 1900. évben napvilágot látott belügyminiszteri körlevél a m ű k ö d ő t ű z o l t ó s á g o k figyelmébe ajánlja az első segélynyújtás rendszeres lebonyolítását. A tűzoltóságok keretében rendszeresített mentőintézmény különösen oly városokban fog humanus feladatainak megfelelni, ahol begyakorolt mentőkkel kiegészített állandó tűzörség létesíthető s míg a telefon- és tűzjelzőhálózat segítségével az örség azonnal mozgósítható, a készenléti lófogatok és mentőkocsik nem csupán a mentők gyors megérkezését és a segítségnyújtás azonnali eszközlését teszik lehetővé, hanem a mentésnek egyik legfontosabb tevékenységét — a sérültek sürgős szállítását — s így a hivatott folytatólagos orvosi kezelés mielőbbi alkalmazását is fokozott mértékben elősegítik.

A népszerű mentőtanfolyamok pedig megismertetik a nagyközönséget a célszerű mentési eljárások módszereivel és világosságot terjesztve, háttérbe szoritják a minden tudományos és józan alapot nélkülöző s mégis a köztudatba átment, gyakran kuruzslók és tudákos öregasszonyok által forgalomba hozott, máskor pedig ötletszerű tanácsok és beavatkozások káros hatásait.

tásnak ellenségei voltak. Szerek, lófogatok beszerzéséről hallani sem akartak. A hadügyminiszter a város prefektusához utasította; a prefektus viszont kereken kijelentette, hogy egy fillért sem adhat, mert semmi köze hozzá. Széchényi gróf hol a miniszteriumban, hol a prefekturán kilincsel, kért, vitázott, felvilágosított, csak hogy a szükséges költségeket előteremthesse.

De megint beigazolódott, hogy tűzoltócsapatok szervezéséhez, vagy reorganizációjához nem elég egyesek jóakarata és áldozatkészsége, szemben az illetékes hatóságok bornirtságával. Nagy katasztrófák szokták a vakok, illetve látni nem akarók szeméit felnyitni. Így történt Konstantinápolyban is. Az egyre megújuló óriási tűzvészek tizenöt év után végre kedvező változást idéztek elő a nép és a vezető körök gondolkodásában. Széchényi basa (mert ekkor már basa lett) sietett e kedvező körülményt kihasználni, néhány zászlóaljakat alakított és a szervezés

teljesen ép és egészséges embereket az utcán, a műhelyben, a vasuton vagy bárhol másutt hirtelen lepnek meg, amely hirtelen bekövetkezett megbetegedéseknél orvos még nincs jelen és amely sérülések természetüknél fogva sürgős, de szakszerű beavatkozást igényelnek.

Nem foglalkozik ennél fogva a mentés *lassan kifejlődő* egyéb betegségeknél történő tanácsadással, sem pedig sérülteknek *további gyógykezelésével*.

A nem orvosok által végezhető első segélynyújtás bár egyszerűnek és kis térre szorított-nak látszik, nem mindig könnyű feladat.

Igaz ugyan, hogy aki némi intelligenciával, ügyességgel és megfelelő erős természettel bír, hogy vérvő, avagy másként megsérült embertársainak kinjait szemlélve, a segítségnyújtás közben maga is ne legyen rosszul, az a mentést könnyű szerrel megtanulhatja. Ámde ez ismereteket azután pontosan és biztosan kell tudnia a mentőnek, nem pedig félig-meddig, csak úgy, valahogy. Mert van a mentésnek egy igen fontos szabálya, mely azt mondja: „ha segíteni nem tudunk, *inkább ne nyuljunk a szenvedőhöz*, mintsem hogy ártsunk neki“. A tájékozatlan mentő ugyanis ahelyett, hogy segítene bajba jutott embertársán, célszerűtlen beavatkozással annak állapotát igen könnyen sokkal súlyosabbá teheti, sőt meg is ölheti a beteget.

Az első segélynyújtással járó fogásokat, kötések és a sérültek szállítása körüli eljárásokat sok veszéllyel és folytonos gyakorlással lehet csak elsajátítani, amellet feltétlenül szükséges az előfordulható balesetek tüneteit és ismertető jeleit pontosan megtanulni. Mert

alkalmával az egyes baleseteknél, beavatkozás tekintetében, megállapítani azt a határt, ameddig a mentő mehet, amelyen túl csak orvos közbelépése tanácsos és kívánatos. Így a ficamok beigazítására történő kísérletek, nyitott sebeknek kézzel való érintése stb. gondosan kerülendők. A mentő sohase bizza el magát, hanem tartsa legelső kötelességének minden számottevő balesetnél azonnal orvosért küldeni.

Ok nélküli vizsgálatokkal a sérülteket ne kinozzuk; oly esetekben azonban, ahol beavatkozásunk, (különösen szállításoknál) fájdalom okozása nélkül nem érvényesíthető, jóságos biztatással igyekezzünk a szenvedőket megnyugtani aziránt, hogy ezen elkerülhetetlen fogásokon saját érdekükben át kell esniök, és hogy azok megtörténte után fájdalmaik gyors enyhülést nyernek.

A sérültek ellátása és szállítása alkalmával mindenkor a legkörültekintőbb figyelem, szelid és türelmes bánásmód alkalmazandó; ne tetézzük a szenvedők fájdalmait durva eljárásokkal; minden beavatkozásunknak, a szeretet és részvét jegyében, a fájdalmak enyhítésére és a sérültek javulására kell irányulnia.

A szabadban előforduló baleseteknél, különösen zord idő esetén sietve igyekezzünk valamely közeleső fedett helyre szállítani a sérülteket és megfelelő ideiglenes fekhelyen (pam-lagon, hordágyon, pokróccal leborított szénán vagy szalmán) elhelyezni és takaróval ellátni őket, mert ezen ténykedésünk által nemcsak könnyítünk a szenvedők során, de elejét fogjuk venni a hideg és nedvesség behatása által bekövetkező és külön betegségeket okozó átfázásoknak is.

őr Csikli mögött tüzet jelzett. Vagy öt perc múlva egy tűzoltózászlóalj már kivonult és futólépésben sietett a vész helyére. Ott kisebb eserjeégést talált, úgy hogy rögtön visszafordult. Alig értesült a dologról Hamdi miniszter és Pera városrész elüljárója (mutessarif), rögtön jelentést küldött a szultánnak, megtoldván azon megjegyzéssel, hogy ha a tűzoltócsapatok tisztjeik parancsára így szabadon futkoshatnak éjnek idején a városban, egyszer csak majd az ellenségtől, annak részére megnyerelve, a Yildiz ellen fognak vonulni. Abdul Hamid elragadtatva a jelentéstől, nyomban 300 font ajándékot küldött előrelátó miniszterének és közzétett egy irádét, hogy a tűzoltók tűz esetén nem hagyhatják el laktanyáikat, míg erről külön irádé nem intézkedik. Tessék már most pl. egy éjjeli kivonulást elképzelni! A toronyőr jelzésére egy küldőne futott a legközelebbi telefonállomásra, hogy az udvartól engedélyt kérjen a kivonulásra. Ott felkeltették a szultánt, aláíraták vele az irádét, majd az irádét közölték az admiralitással és a tűzoltóság parancsnokságával. Persze, hogy a tűzoltóság

legtöbbször csak akkor érkezhettek a vész helyére, mikor már egész utcasorok, vagy városrészek lángban álltak, vagy esetleg mikor a tüzet a polgárság már elfojtotta.

Az alkotmány kihirdetésével minden megváltozott. Széchenyi pasa kilenc hónap alatt újra szervezte a tűzoltóságot. Ellátta telefontal, villamosjelzőkkel, automobillal, minden szükségességgel, amit egyetlen modern, elsőrangú tűzoltócsapat sem nélkülözhet. Közbejött azonban az ujtörök csapatoknak bevonulása Konstantinápolyba. Az utcai harc, mondhatni, kiirtotta a tűzoltóságot. Laktanyáik a leghevesebb ágyutűznek voltak kitéve. A Yildiz, Taxim, Seraskierat, Selimié és a tűzoltóságai megsemmisültek, a tűzoltók megölettek vagy elmenekültek.

Mindent újra kellett kezdeni. És Széchenyi basa újra kezdte. A kaszárnyák felépültek, lassankint új zászlóaljakkal népesültek be, éjjel-nappal szakadatlan folyt a kiképzés munkája, úgy, hogy ma már csak hónapok kérdése és a konstantinápolyi tűzoltóság újra Európa legjobb csapatai közé lesz sorolható.

Dr. Poós Miklós.

A rendszeres első segítségnyújtás eszközléséhez megfelelő és jókarban tartott eszközök, gyógyszerek és megbízható tisztaságu kötszerek szükségeltetnek, melyek hordozható mentőszekrényekben nyernek elhelyezést. Ezen különböző nagyságú, több vagy kevesebb gyógy- és köt-szerrel megtöltött, pormentesen elzárható mentőszekrények lehetőleg a helyi viszonyok és szükségleteknek megfelelően szereztessenek be. Ahol nagyobb a kötszerfogyasztás, ott inkább több kisebb láda álljon rendelkezésre, mint egy nagy, nehezen szállítható bőrönd. A kisebb szekrények kocsin csekély helyet foglalnak el, kézzel is könnyen szállíthatók; ha pedig több láda áll rendelkezésünkre, egyidejűleg több felé vihetők és alkalmazhatók. A több példányban rendelkezésre álló kisebb mentőszekrények fő előnye mégis abban rejlik, hogyha a körülmények és eshetőségek folyamán a kötszerfogyasztás csökken, a tartalékkötszer az igénybe nem vett többi szekrényekben érintetlen és így tiszta és megbízható marad.

A sérültek szállításának elősegítésére hordozékek, hordágyak és mentőkocsik szolgálnak. A szétszedhető tábori hordágyak, mint célszerű sebesült és betegszállító eszközök eléggé ismertek. A kiemelhető hordágyakkal felszerelt mentőkocsik főként időnyerés szempontjából előnyösebbek a kézi hordágyaknál. A mentőkocsik rázása azonban különösen rossz kövezen vagy uton még függesztő készülékek és pneumatikus gummikerekek mellett is bizonyos fokig érezhető hátránya marad a szerkezeteknek.

A tűzoltó-tanfolyamok avagy téli felolvasások keretében előadandó „első segélynyújtás” ismertetésére és begyakorlására sohase vállalkozzék laikus mentő, hanem ezen előadások megtartására mindig diplomás orvos kéressék fel. A laikus mentőnek ugyanis a birtokában levő mentő szakmunkának szövegén és esetleges csekély tapasztalatain túl, a mentéshez szükséges tudománya alig terjed tovább. Amint tehát valamely baleset körülírása, annak alaposabb megérthetése végett bővebb magyarázatokra szorul, az előadónak orvosi szakismeretei menten esődöt fognak mondani. Veszedelmessé válhat az ily oktatás azért is, mert egyes mentési eljárások netaláni félremagyarázása által a laikus mentő igen könnyen oly irányba tévedhet, amelynek káros következményeit a majdan félrevezetettek kezébe kerülő sérültek találnák megsínyleni.

Az első segélynyújtás terjesztésére szolgáló szakmunkák legtöbbje az ember bonctanát is felöleli, így a csontvázat, izom és véredényrendszert stb. dióhéjba foglalva leírja. Ezen nagyon is szűkre szabott anatómiai ismertetések elolvasásától egy laikus mentő sem lesz okosabb, ha csak be nem szerzi az őt érdeklő népszerű szak-

sek helyi viszonyait, mint amit elérne a szűkszavú bonctani szöveg eldarálásával.

Igen érdekes és megemlítésre méltó a természet alkotó erejének ama bámulatot keltő praeventiv sajátsága, hogy az emberi test kényesebb szervei a külső veszedelmek ellen mily célszerűen vannak megvédve és elrejtve. Így a csontos koponya védi a vajlagyságu agyvelőt, a csigolyák közt rejtve helyezkedik el a gerincagy, a szemek a mély szemgödrökben ülnek, a tüdő, szív, máj, lép a mellkas védelme alatt húzódik meg, a különösen exponált végtagok főerei és idegei mélyen, a csontokhoz közel, a test középvonala felé eső oldalokon futnak stb. szóval védettebb helyeken keresve sem lehetne ezen szerveket elrejtetni.

Épen ezen okoknál fogva, kisebb, felülete-sebb sérülések a legtöbbször nem válnak életveszélyesekké. Mig ha szuró, metsző eszközök stb. aagy puskagolyó támadják a testet, melyek szerkezetüknél és az őket közvetítő erők irányánál fogva alkalmasak arra, hogy a lágy részekben, sőt a csontokon is áthatolva, a mélyben fekvő fontosabb szerveket is átjárják, — vagy ha tompa, kemény tárgyak behatása tulhatalmas erővel éri az egyébként törekeny emberi testet, — úgy hasztalan a természet bölcs berendezése, — akkor akár csont az, akár lágy rész, mely ezen erők behatásának útjába kerül, — törni és szakadni fog feltétlenül.

A balesetek és sérülések keletkezési okai egyrészt az emberi szervezetben magában hirtelen bekövetkező rendellenes életműködési zavarok fellépésében keresendők, másrészt külső, physikai és vegyi okok, mint nagy hőség, hideg, méreg stb. által, majd különböző eszközök és tárgyaknak a test felületére, avagy annak mélyébe ható külső, mechanikai erők behatása által előidézett sebzések és roncsolások különféle alakjában nyernek kifejezést.

A mindennapi életben előforduló balesetek áttekintésénél azt látjuk, hogy azoknak egy tekintélyes sorozata az orvostudományoknak egyik főága a belgyógyászat körébe tartozik, míg a másik nagy csoportja sebészeti elbánást igényel.

I. Belső bajok:

1. Ájulás.
2. Tetszhalott állapot.
3. Gutaütés.
4. Nyavalyatörés.
5. Napszurás.
6. Megfagyás.
7. Villámcsapás és villamosáram által okozott sérülések.
8. Fulladás veszedelme.
9. Mérgezések.

II. Sebészeti esetek.

1. Égési sérülések.
2. Sebék és vérzések.
3. Zuzódások.
4. Ficamok.
5. Csonttörések.
6. Sérvekizáródások.

* Németországnak 20 ezernél több lakossal bíró városai sorában 35-nek van hivatásos tűzoltósága és 26-nak olyan, mint Nürnbergé, ahol az utcaseprők, ácsok stb. városi mestérembereknek ugynevezett fizetett csapata van szervezve.

juvenilement ült parkányi önk. testületet evi jelenlétéből valók ezek a sorok:

Valamelyik lapban olvastam, hogy nincs szebb, önfeláldozóbb testület, mint az önkéntes tűzoltóké. Mert ugymond, míg a többi összes jótekonysági, kulturális stb. egylet mind nyújt valami kedvezményt, előnyt, élvezetet tagjainak s azok vezetői legnagyobb részét díjaztatnak, addig az önkéntes tűzoltók minden egyéni érdek és kárpótlás nélkül szövetkeznek embertársaik védelmére, öröködnék azok javai felett s teljesen önzetlenül dolgoznak, fáradnak, néha egészségük, sőt életük kockáztatásával azok megmentéséért. Az önkéntes tűzoltó minden cselekedetével, tevékenységével egy-egy áldozatot mutat be a felebaráti szeretet oltárán, melyet a „nemes eszme” s a „szent cél” dicső glóriája ékesít . . .

Ez okban keresendő, azt hiszem, azon akadály is, mely e szép emberbaráti intézmény nagyobb mértékben való kiterjedését, fejlődését mind ez ideig lehetetlenné tette! Mert az emberiség legnagyobb része mindenben anyagiakért él, mindent egyéni érdekből tesz, de olyan eszmékért, melynél hasznot nem lát, nem remél, ott nem dolgozik, sőt nemhogy legalább elismeréssel lenne azon embertársai iránt, kik nála nemesebben gondolkodva, eszmékért lelkesedve, minden utógondolat és anyagi érdek nélkül áldoznak a felebaráti szeretet oltárán, — még ők mosolyognak kicsinylőleg — mintha ezzel azt a magaslatot akarnák kidomborítani, melyre ők fölöttünk állanak.

Csak hadd mosolyogjanak! Minket ez nem bánt s nem apasztja lelkesedésünket, mert mi nemcsak anyagi hasznot nem várunk, de az ő elismerésükre sem számítunk. Nekünk elég lelkiismeretünk azon nyugalma, melyet emez önzetlen tevékenységünkkel szerzünk s azon tudat, hogy majd egyszer eljutunk az igazságosabb Bíró elé, ki midőn emberi cselekedeteinkért mond felettünk ítéletet, e tevékenységünket kétszeresen fogja számításba venni s mi, valamint a felebaráti szeretet oltárán hozott áldozataink füstje is felszáll a magasba s ott terjeszti el kellemes illatát: akként fogjuk mi is ott érezni a mindenség örök szeretetét, örömet, boldogságát . . .

Legyen tehát a jövőben is szivünk: N e m e s ;
célunk: S z e n t s akaratumk: E g y.

Mielőtt a mult évről beszámolnék, kötelességemnek tartom bejelenteni azon szomorú tényt, hogy testületünk élete 1903. évi május 2-án tartott rendes tavaszi közgyűlésétől kezdve 1904, 1905, 1906 és 1907 években teljesen stagnált. Ezen idő alatt sem gyűlést, sem gyakorlatot nem tartott s hogy bomlásnak nem indult az csak egyedül az öreg, viharedzett, szivós kitartással lelkesedő bajtársainknak köszönhető, kik bár a testületen kívül, de megőrizték sziveikben a lelkesedést e szent ügyért s azt tőlük telhetően igyekeztek a többiekben is fentartani.

Végül 1908. év április 12-én Renner Géza alparancsnok buzgólkodására egy rendkívüli közgyűlés toboroztatván össze, azon a testület újjászervezése elhatározott. Ivanits Gyula parancsnok nagy elfoglaltságára való tekintettel lemondott Helyébe. egyhangulag R e n n e r Géza választotta meg s a Mohácsy Lajos eltávoztával megüresedett titkári állás László István képviselt tűzoltóval tölthetett be, kit a közgyűlés a testület újjászervezéséhez szükséges

legbuzgóbb és leglelkesebb tag, Javorka Antal, ügyészszé dr. Szántó Bertalan s pénztárnoknak dr. Schrank Mór választotta meg. Ezután titkár, Renner Géza parancsnok ügybuzgó támogatásával, az alapszabályokat átdolgozta s az a május hó 3-án tartott rendkívüli közgyűlésen elfogadva azonnal felterjesztetett s a belügyminiszter ur által 134708/908. sz. a. megerősítést is nyert. Ettől kezdve az új vezetőség mindent elkövetett a testületi élet fejlesztésére és hivatásának minél szélesebb körben s minél szakszerűbb kiterjesztésére. Toborozás után a tagok száma 70-re emelkedett. Közgyűlés tartatott összesen 4, parancsnoksági ülés 8. Gyakorlat tartatott összesen 12 esetben, melyeken úgy az elméleti, mint gyakorlati oktatást az országos egységes gyakorlati szabályzat alapján László István végezte.

Tűzrendészeti vizsgálatnál a parancsnokság 2 esetben vett részt a főszolgabíró ur felhívására, ki is a javaslatba hozott praeventív intézkedéseket mindkét esetben elrendelte.

Tűzesetünk volt összesen 10, melyből esztergomi 6 és helybeni 4.

Testületünk szertárát kijavíttattuk, ennek fedezésére a községtől 1000 K-t kaptunk. Az ottlévő istállókat a községtől elkérve őrszobának alakíttattuk át s megfelelő butorizzattal láttuk el. A szertárba és őrszobába bevezettük a villanyvilágítást s szertárunk elé egy egész éjjel égő lámpát szereltettünk, melyet kérelmünkre a Ganz cég ingyen teljesített.

A működő tagok új, az országos egységes egyenruhaszabályzatnak teljesen megfelelő ruhazzal láttattak el.

Őrséget két esetben tartottunk, a Simon Judai vásár alkalmával 6 napig, midőn is éjjelnappal 5 emberből álló készenlét volt kirendelve és a katonaság átvonulásakor.

A testület tagjainak támogatása által bevezettük községünkbe a tűzoltó gyűjtőt, melyből 5% az országos tűzoltó szövetség segélyző pénztárát illeti s titkárunk szorgalmazása folytán testületünk javára a gyáros által külön 3% engedélyeztetett.

Az országos segélyző pénztárba testületünk is belépett, hol a tagok csekély 20 fillér évi tagsági díj mellett baleset ellen biztosítottak. Hála Istennek ezt igénybe venni nem kényszerültünk.

A tagok a régi érmek bevonásával az új szabályzat szerinti érmekkel láttattak el és pedig 9 XX éves, 3 XV éves, 8 X éves és 20 V éves érmet kapott.

Tiszteletbeli tagok lettek dr. Walter Gyula praeletus kanonok, zászlónk megszentelője, dr. Hulényi Győző vm. főügyész, zászlóatya és Ivanits Gyula volt parancsnok. Alapító tagjaink 3-mal szaporodtak.

A működő tagok közül kizárattott 5. És pedig engedetlenség és fegyelmezhetetlen magaviselet miatt 2, részvétlenség miatt 3. Töröltetett eltávozás miatt 4, kilépés alapján pedig 2.

Mig egyrészt örömmel jelentem, hogy a vm. tűzrendészeti szabályrendelet 38. §-a alapján a soros fogatoknak a tűzörségen való készenlétét bevezettük s a lőtulajdonosok igen kevés kivétellel belátva ennek óriási előnyeit, szó nélkül teljesítették is e szolgálatot, addig másrészt szomorúan kell konstatálnom azt, hogy a vm. törvényhatósága egyik őszi közgyűlésén e szakasz rendelkezéseit azon indokolással, hogy

az az életben kivihetetlen, törölte, holott nemcsak mi mutattuk meg, hogy belehet azt tartani, hanem a vármegyék legnagyobb részében, hol a tűzrendészet kezelése nagyobb színvonalon áll, mint nálunk — már évek óta gyakorolják a praeventív intézkedést. De hát nálunk, ami jó és hasznos az életben, az kivihetetlen papíron és viszont minden fölösleges, kivihetetlen dolog, melyet részint nem lehet, részint fölösleges végrehajtani, az nagyon jó papíron... Vagyis az 1909. évben soros fogatunk az órségen készletben nines.

Ami a leltárunkat illeti, az áll teljes felszereléssel ellátott 1 130 m/m egységes szivónyomó mozdony és 1 100 m/m. egységes szivónyomó kocsii fecskendőből, egy csak nyomó fecskendőből és egy vízszállítóból (Hydrofor). Van 3 lajtunk, 1 tömlőmotollánk, 1 szerkocsink. Van 2 angol hármás dugólétránk, 3 horog, 4 tetőlétránk, 10 vedrünk, cirka 280 m. nyomótömlőnk, 3 esáklya, 5 kapacs, 5 fáklya, 1 lámpa, 3 lapát, 5 mászkótelünk, 40 emberre teljes felszerelésünk s egy testületi zászlónk.

A múlt évi számadásunkat 4096 K 16 f. bevétel, 2346 K 69 f kiadással s így 1749 K 47 f maradvánnyal zártuk, amelyből 200 K tartalékalap betét, 650 K tűztoronyalap betét, 380 K esztergomi takarékbetétben van, melyből 100 K segélyalapot képez, a többi pedig a beszerzett egyéni felszerelésekre lesz fordítva.

Az alapító, pártoló, tiszteletbeli és működő tagokról rendes törzskönyvet fektettünk fel. Irattárunkat chronologikus sorrendbe helyeztük. A tüzesetekről rendes nyilvántartást vezetünk. Iktató könyvünket 25 f. számmal zártuk. Beköttettük szaklapjainkat és szakkönyveinket, egyszóval testületünk irodai részét is rendeztük s ennél főtörékvésünket képezte az, hogy az utókor részére mindent, amiből testületi életünkre visszapillantani lehet, megőrizzünk, hogy elődeik ügybuzgó lelkesedését látva s ezen felbuzdulva még többet igyekezzenek produkálni a nemes emberbaráti intézmény szolgálatában!...

Most talán elmondtam mindent, mi testületünkben a múlt év folyamán történt, beszámoltam minderről, mit e 3—4 év alatt cselekedtünk s így be is fejezhetném jelentésemet, de bensőm úgy diktálja, hogy mielőtt még ezt tenném, egy érzés, mely oly szorosan fűz szent zászlónkhoz, mely alatt együtt harcolunk s amely harc egy különösen erős kapcsolással, az ugynevezett bajtársi szeretettel fűz bennünket egymáshoz, ezen érzés készlet arra, hogy még egy végszót szóljak hozzátok!

Bajtársak! Ha eddig kötelességből hordtatok ez egyenruhát, hordjátok ezután örömmel ezt, dobogjon szívetek alatta a lelkesedéstől!

Ha ez az érzés, a lelkesedés érzete fog élni szívetekben, akkor az önként elvállalt kötelesség teljesítése nem lesz nehéz, akkor munkáságunk kitartó lesz — táborunk megszaporodik, erőnk a biztos győzelem tudatában megnövekedik s célunkat elértük.

László István,
titkár.

Hogy lehet a talajviz folyásának az irányát megállapítani?

Valamely város számára tervezett vízvezeték tápláló kutjának melyik helyre való építése avagy új kut furására alkalmas helynek a keresése, legtöbb esetben a talajviz folyása irányának a megállapításától függ. Az ily előzetes vizsgálat tehát meglehetősen fontossággal bír.

A talaj mélyében történő vízáramlás irányát rendszeren úgy határozzák meg, hogy a próbafurások valamelyikébe oly ártalmatlan vegyszert öntünk, amelyet a talaj megkötni nem bír, s amelynek megjelenése egy másik próbafurás vizében könnyen kimutatható. Ha e mellett a két furás egymástól való távolságát és a beöntés meg a másikban való megjelenés idejét is megmérjük, akkor nemesak az áramlás irányát, hanem annak gyorsaságát is igen könnyen meghatározhatjuk. Ebből és a vízvezető rétegvastagságából pedig a legbiztosabban következtethetünk a talajviz bőségére, ami ismét rendkívül fontos minden vízvezeték életében.

A mondott célra ujabban fluorescein vegyületet ajánlják a többi más vegyület között. Előnye, hogy jelenléte még óriási hígításoknál is felismerhető, mert a vizet zöldesen fluoreskálóvá teszi.

Ezt a szert a múlt évben érdekes kísérletre alkalmazták Svájc St.-Gallen kantonjában. Az appenzeli hegyekben van a Sämbtiser-tó, amelynek sehol sincs látható lefolyása. És ennek dacára a tó vize a legnagyobb esőzés vagy hóolvadás után sem emelkedett a várt és kiszámított magasságra, illetve a vízszin sokkal gyorsabban leszállott a normálisra, hogysém azt a viz elpárologásából magyarázni lehetett volna. A kanton természettudományi társulata érdekes kísérletre határozta el magát. A befagyott tó vizébe nagymennyiségű fluoresceint öntött s figyelmeztette a környék lakóit, jelentsék neki, ha valamely patak, kut vagy forrás vize zöldesen fluoreskálni kezdene. A jelentés két nap múlva érkezett meg, mely szerint az Etienwaldi Mühlbach-patak vize több napon át a jelzett színűvé változott. A tó vize tehát nagy távolságot tett meg egy egész hegylánc alatt, hogy a patakban megjelenve, azt táplálja.

Ez egyszerű és könnyű kísérletet nagyon kevés helyen — a mi hazánkban pedig tudtommal eddig sehol sem teszik, illetve tették meg — pedig nem egyszer megmentené a városokat milliók kidobásától és még többet érő egészségi kártól és kellemetlenségtől.

R.

* A Budapesti Önkéntes Mentőegyesület tudva-levően új palotát akar építeni, mert a mai épület annyira szűk, hogy ott az intézményt tovább fejleszteni nem lehet. Az egyesület most az V. kerületi elüljáróság körül fekvő újonc tölgyes területén új palotát építtet.

— Esztergomvármegye főispánja László Istvánként a vármegye főfelügyelőjének Önkéntes

Meghívó. — Az elnökségnek Zalaegerszegen azept. 16-án tartott üléséről szóló jegyzőkönyv. A segélyző pénztár ülésén felvett jegyzőkönyv. — A sopronvármegyei szövetség határozata a fecskendők átalakítása tárgyában. — Első segélynyújtás baleseteknél. Irta: dr. Balogh Dezső. — A konstantinápolyi tűzoltóságról. Irta: dr. Pócs Miklós. — Miskolcz vízvezetéke. Irta: Z. — Testületi élet. — Párkány. Irta: László István. — Különlék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **József főherceg adománya.** Az ungmegyei Felsőőröcse községben nagy tűz pusztított. A község lakóházai közül csak tíz ház maradt épen. Elpusztult nagyon sok takarmány, már behordott és részben ki is esélt gabonanemű, ezenkívül a házi és gazdasági eszközök és felszerelések legnagyobb része. A kár több száz ezer korona, melyből biztosítás útján csak kevés térül meg. József főherceg udvari titkári hivatala útján tudakozódott az alispánnál a kár nagyságáról és a károsultak helyzetéről és az alispántól nyert értesülés folytán múlt hó 19-én táviratilag 2000 koronát küldött a tűzkárosultak között leendő kiosztás végett.

— **Köllő Ignác,** Maros-Torda vármegye alispánja, az élet és vagyonbiztonság érdekében lépéseket tett, hogy a megye területén levő összes községeket tűzoltószövetség keretébe vonja. Mikor aztán a szövetség megalakult, akkor minden községben rendes tűzoltóság szerveztetik. Addig is, míg ez az eléggé nem dicsérhető mozgalom befejezést nyerne, mindazon községekben, hol gazdakörök léteznek, a tűzoltáshoz szükséges felszerelések beszerzéséhez — az alispán közbejöttével — az erdélyrészi miniszteri kirendeltség államsegélyt helyezett kilátásba.

— **Wyda János,** Szepesváralja tűzoltóparancsnoka, volt honvédszázados, október 3-án három heti voluntair tisztii szolgálatra jelentkezett Budapesten. A székesfővárosi hivatásos tűzoltóságnál a folyó évben Wyda bajtárs a hatodik tanulmányi szolgálatot teljesítő. Az első volt gróf Erdődy Tamás (Vasvörösvár), a második Erdély Ernő (Győr), a harmadik Németh Gyula (Piski), a negyedik Desits József (Sopronszill), végre az ötödik Bessenyei Károly (Budapest).

— **Bécs** volt külvárosainak (ma kerületeinek) önkéntes tűzoltósága egyidős a mi régibb tűzoltóságainkkal. Pl. a hernalsi (XVII. ker.) vagy a hetzendorfi (XII. ker.) önkéntesek épügy 1873-ban alakultak, mint pl. nálunk a miskolciak. Felsőausztria szövetségének kötelékébe pedig nem tartozik több tűzoltóság, mint pl. nálunk az egyetlen vasvármegyei szövetségbe. Egész Felsőausztriában t. i. 595 tűzoltóság van s ebből 589 szövetséghez tartozó, Vasvármegyének 618 községe közül csak 63-nak nincs még tűzoltó szerháza, ennél fogva 555-nek már van. Istenem, mi is lenne az a kicsi Ausztria Nagy-Magyarország nélkül!

— **Szepesvármegyében,** különösen a Szepes-Sümegeben előfordult tüzeset alkalmával jobbára faházak közt pusztított a vész, mely ily körül-

33%o levonásával liquidáltak a kart. A vármegye közigazgatási bizottsága foglalkozván a dologgal, a biztosító társaságok egynémelyikének emez a nép érdekeit kijátszó tulkapását elítélte s felhívást meneszteni határozott el hozzájuk, amelyben kiküldötteiknek a kárbecslések foganatosításánál humánusabb és igazságosabb eljárásra való utasítását kéri.

— **A váci önkéntes tűzoltó-testület** október hó 3-án ünnepelte 35 évi fennállását. Az ünnepély sorrendje ez volt: Reggel 6 órakor ébresztő. 7 órakor a vidéki bajtársak fogadása a vasutnál 9 órakor Krenedits Ferenc, dr. Csányi János, Nikitits Sándor és Millmann Géza volt parancsnokok sírjának megkoszorúzása. 1/211 órakor az ipartársulat dalárdájának részvétele mellett ünnepélyes szentmise volt a felsővárosi róm. kath. templomban. 11 órakor diszkozyülés. 12 órakor közös ebéd. Délután 3 órakor Táuber Ferenc parancsnok vezetése alatt diszgyakorlat. Végre esti 1/28 órakor színielőadással egybekötött tánc volt a lövőházban.

— **A pacsai járáshoz** tartozik tul a Dunán, Zalában, Esztergály, amely apró vertfalú házakból áll. Egyik-másik még vakolatlan is, be sincs meszelve, de már lakják s így marad két esztendeig is. A kerítés sárral ragasztott bokaházi meg páhoki homokkő lapokból és csak úgy gondolomra van rakva, azt hinné az ember, hogy erre is dül, amarra is dül, pedig száz esztendeig se moccan meg.

— **Eladó egységes tömlőcsavarok** Szeged sz. kir. város tűzoltósága a Storz-féle tömlő-kapcsokra tér át s a tömlő-kapcsok alkalmazása folytán fölöslegessé váló egységes tömlőcsavarokat elárúsításra bocsájtja. Tűzoltótestületek, melyeknek tömlőcsavarokban hiányuk van s ilyeneket beszerezni óhajtanának, szükségleteiket ez eladásra kerülő csavarokból olcsón fedezhetnék. Érdeklődők forduljanak Szeged sz. kir. város tűzoltó-parancsnokságához.

— **Görbe torony — görbe gyárkémény.** A pisai görbe torony világhírű, mer szántszándékosan lett görbének építve, hogy mint olasz építészeti műremek ejtse bámulatba az emberiséget. De a p a k s i (Tolna vm.) téglagyári magas kémény egyenesnek készült, csak hogy, mint olvassuk, a kontár kőművesmunka folytán olyan görbe lett, hogy maholnap le fog dűlni s valószínűleg embereket is fog maga alá temetni, hogy így majd ez is világhírré tegyen szert.

— **Mekkora hőfokot bír el az emberi test?** Az emberi test kellő óvintézkedések mellett képes oly hőfokot elbirni, mely a roastbeafet megsüti. Bladgin és Chantrey angolok ugyanis bemásztak egy sütőkemencébe, melynek hőségét fokozatosan emelték, s bebizonyították, hogy erős szervezettel oly hőfokot képesek kitartani, mely még a víz forrpontjánál vagyis 100 C. foknál is nagyobb. A roppant melegség nem pusztította el testük szöveteit, hanem csak a vizet hajtotta keresztül nagy erővel testük pórusain s változtatta át gőzzé.

— **Rendelkezés.** — Parancsnok úrnak jelentem alásan a harmadik emelet ég, de a létrácsak a más odik emeletig érnek fel.

— Parancsnok: Akkor várjunk amíg a tűz leér a második emeletre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sz. Az Esztergom vármegyei tűzoltószövetség Párkányban, szeptember hó 12-én rendkívüli közgyűlést tartotta.

V. A methyl-alkoholt magyarul faszesznek hívják. Fából, fűrészporból készült szesz; könnyen gyulad, rossz szagu, olesó és mérges. Azokban az öngyújtó tűzszerszámokban is használják, amiket egy koronáért minden diszmukereskedésben kapni. A denaturált szeszt elbűdösítő keverékben 19 térfogatrész a faszesz, vagyis a methyl-alkohol.

Y. Az olajleparlás menete ez: A nyersolajüledéket, miután az melegét a nyersolajelhűtőnek leadta, a nyersolajpároló kazánokból az üledék-gyűjtőedénybe szivattyazzák. Innét töltenek meg aztán az olajleparoló kazánok, melyeket befűtenek, mire a gőztümelegítőben elő-

állított tulhevitett gőz segítségével az olajokat destillálják. A kazánból átszálló olajgőzök csővezetékeken a hűtőbe jutnak, ahol folyékony olajokká kondenzálódnak és az olajgyűjtő házban (receivinghouse) elhelyezett vasládában osztályoztatnak tartályokba. Az olajkazánokban visszamaradó üledéket a leparlás befejeztével leeresztik és vagy puha-szurok alakjában szállítják el, vagy pedig a régebbi üledékkazánokban kozá desztillálják.

Dr. P. Bajtársi szeretettel üdvözljük Önt a Tűzrendészeti Közlöny munkatársai sorában s kérjük e címet kinevezési diploma nélkül is használni. Csak minket tisztel meg vele.

Sch. A kolozsmonostori m. kir. gazdasági tanintézet (Kolozsvár tőzsomszédságában) önkéntes tűzoltósága egy évben (1872-ben) alakult a nagyszebenivel, sőt ezt hat hónappal meg is előzte. Első főparancsnoka Gamauf Vilmos tanár volt.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt **Geltner** és **Rausch** tulajdona) fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára. Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9. Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár Részvénytársaság Budapest, VI., Váci-ut 69. **GYÁRT:** Gőz-, motor-, tűzifecskendőket és kütszivattyúkat.

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON es. és kir. udvari szállítók, gyártanak: tűzifecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat. Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigaszínház tőzsomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa Budapest. Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33. Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7. Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walser Ferenc tűzoltói szerek és szivattyúk gyára, harang- és fémtöredé Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán Budapest, VIII., József-körút 35. **GYÁRTUNK:** tűzifecskendőket, kütszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

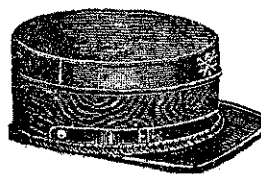
Elsőrendű tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA es. és kir. udvari szállítók Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Tsa Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám. Szállítanak: automobill-, gőz- és motorfecskendőket, kocsi-, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. által gyártott „**Optimus**” kézi tűzoltókészülék ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . . 65 K. 10 1/2 „ „ „ . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat legjobban és legolcsóbban készít **Ritscher Zsigmond és Fia** Kőrmenden. Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány-Ürlapok

2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arcképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Ozirák Béla volt elnökök arcképeivel együtt 1 korona beállítás ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57. egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Huneeke-féle robbanásmentes hordókat, tartályokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

A magyar országos tűzoltó-szövetség

Tűzoltók, kérjétek a boltostól a

TÜZRENDESZETI KOZLÖNY

AZ ORSZ. TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján.</p> <p>Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított.</p> <p>A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hová az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TÜZOLTÓ-SZÖVETSÉG.</p> <p>Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90—33.</p>	<p>Előfizetési ára, egész évre, 5 korona.</p> <p>Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár.</p> <p>A szerkesztő címére irányított oly kérésre, melyekért írjuk díjazásra formál igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy tisztelget-díjért.</p>
---	---	--

Felelős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

1795.

1909.

* **Varga Lőrincz, elnökségi előadónak jelentése a német tűzoltók Nürnbergben tartott XVII-ik nagygyűléséről és az ezzel kapcsolatban rendezett kiállításról.**

(Folytatás és vége.)

A kiállítás.

Ez a berlini tűzvédelmi és mentésügyi kiállítástól eltekintve, bizonyára eddig a legnagyobb és legtekintélyesebb volt. A Luitpoldenheim nagy diszcsarnokában mely 9000 méter területű és oly magas, hogy a kiállított nagy tolólétrák egészen kitolhatók voltak, 73 kiállító állította ki gyártmányait. Természetesen ezek között minden elképzelhető a tűzoltásra és mentésre vonatkozó cikk volt, a jelzősípól az automobilig, a forgólétráig és az automobilfeeskendőig. A legnagyobb érdeklődést keltették az Egyesült tűzoltószergyárak kiállított szereit és pedig:

C. D. Magirus (Ulm); Braun Justus Christian r. t. (Nürnberg); Ehwald Gustav (Küstrin) és Lieb J. G. (Biberach).

Eme gyárak, melyek üzletileg egységes egészet alkotnak, technikai tekintetben egymástól nagyon eltérők. Mindegyik saját rendszerét törekszik tökéletesíteni és érvényre juttatni. Formális mintagyűjteményét állították ki, fölös bőséggel, minden elképzelhető oltó- és mentőszernek.

Míg az egyik (Magirus) motorfeeskendőknél a gőzt, tolólétráknál a forgattyút (Kurbelaufichtung) részesíti előnyben, addig egy másik (Braun) a villamos motort és az egyensúlylétrát forszirozza, egy harmadik (Ehwald) a benzinmotort és a (Kreissegment-leitert), a negyedik (Lieb) a szerek lehető egyszerűségére és stabilitására helyezi a fősúlyt és a létrák feltolásához folyékony szénsavat használ. Azonban messzire vezetne e fölött behatóan elmélkedni, mint általában az összes kiállított tárgyakat megbeszélni.

A tömegesen kiállított egyenruházati cikkek, kézi szerek a szerelvénny-tárgyak ránk nézve érdekel nem bírnak, mivel a nálunk használatban lévőkötől teljesen eltérnek és mivel semmit sem mutattak be, aminek bevezetése és használatba vétele indokolt volna. Époly kevésé bocsjtkozhatom ez egyes gyárak eltéréseibe a kőzifecskendőnél, melyek kizárólag a négy kerekű (?) községi (land?) és városi kocsifecskendőkkel voltak képviselve. Az újítások leginkább a külső elrendezésre és a segédeszközök és ülések elhelyezésére szoritkoznak és a nálunk bevezetett egységes kocsis- és mozdonyfeeskendőket sem m i t e k i n t e t b e n s e m m u l j á k f e l j a l .

A kivülről kivehető szelep-conust több gyártmánynál többé-kevésbé sikerülten alkalmaznak. Említésre érdemes egy központi szelep-csap-szerkezet (Centralventil-Construction), mely vízszintesen van elrendezve és a szilárdan alkalmazott emelőfogantyuk egyetlen fordítására kiemelhető (Ausgelöst).

A csavaroknak rugózárrakkal való helyettesítése a nyomórudakon és a szijakon a szívótömlők és sugárcsövek megerősítésénél különböző alakban alkalmaztatott. A tömlőhidakat is, e nálunk majdnem teljesen ismeretlen, de igen hasznos szert megjavították.

Ezek a kocsifecskendő hátsó felhágóját alkotják, így sehol sincsenek utban és könnyen le- és alkalmazásba vehetők.

Sugárcsöveken és lövőkéken a legkülönbélebb javítások voltak láthatók, amelyek értékéről, miután gyakorlati alkalmazásukat nem mutatták be, nem mondhatok ítéletet. Ugyanez mondható a horog-létrákról, melyekre nézve csak azt jegyzem meg, hogy az egykaru egy példányban sem volt képviselve.

Mentőkészülékek közül a legkülönbélebb önmentőkészülékeken, köteleken és fékezőkészülékeken kívül csak a mentőtömlő és az esseninyolcszögű ugróponyva volt kiállítva, — és így nem észlelhettem, vajjon a meglévő mentő-

készülékek javítására és új abszolút biztosan működők szerkesztésére, — amit most nálunk nagyon felkaroltak, — a kísérletek folyamatban vannak-e Németországban, vagy mint eredménytelenek, már felhagytak?

Ellenben 2 és 4 kerekű kocsik lófogatra és motorüzemre (automobilok) számos példányban — közöttük igen szépek és célszerűek — voltak kiállítva.

Tömlők, (nyomó- és szívótömlők), különféle és jó minőségben bőven voltak kiállítva, csak a berlini kiállításon oly nagy szerepet játszott és néhány északnémet tűzoltóságnál bevezetett fémszivócsövet nem láttam, bizonyára nem igen vált be.

A tűztávírókat, tűzjelzőállomásokat, telefonberendezéseket stb. automatikus tűzjelzőket e jelentésemben figyelmen kívül kell hagynom, mivel azok leírása igen hosszadalmas volna és hosszabb tanulmányt igényelne, így hát áttérhetek azon szerekre, melyek e kiállításon leginkább megadták jellegét: az erőkocsikra, vagyis az önmozgó tűzoltójárművekre.

Ezek már a kiállítási esernök előtt szembe-ötölő módon feltűntek a látogatóknak.

Nagyszámu ilyen kocsik legénységi, szerelvény és szerkocsik jártak minden irányban, mindegyike egy csoport vendéget, tűzoltót szállítván.

Ha egy találékony parancsnok a várost, amelyben egyébként az automobilok általában gyakoribbak, mint a lófogatok, automobilon kívánta megtekinteni, úgy csak sejtetnie kellett, hogy egy ily járműre reflectál, s az udvarias kiállító őt, kíséretével együtt, rögtön megsétáltatta a városban.

Voltak itt gőzfejszkendők, tolólétrák, szerelvénykocsik (Rüstwagen) és szerkocsik, szénsavfejszkendőkkel és a nélkül. Tulnyomók voltak azok a járművek, amelyek accumulatorokban felhalmozott villamos erő által hajtattak, de benzinmotoros járművek is nagyszámban voltak. Mindenütt az a törekvés tűnt szembe, hogy úgy a járművek mozgatására, mint a szerek üzeméhez a géperőt alkalmazzák és e téren a villamos motorok, a robbanókkal szünetlenül versenyeznek. Azonban a villamvilágítás és erőműtelepek vezetőkeinek árama is bevonatik a tűzoltószolgálatba és a turbinafejszkendők üzeméhez használtatik fel.

Az idevágólag kiállított típusok közül megemlítendő első sorban azon automobil gőzfejszkendő és szénsavfejszkendő, melyet a Braun cég a budapesti hivatásos tűzoltóság részére épített és itt kiállított, továbbá a villamos automobil tolólétra, mely időközben már Budapestre elszállítottatott, de amelynek ikerpárja ki volt állítva. E szerek behatóbb leírásától bizonyára eltekinthetek, ez már hivatott tollból részben megtörtént.

történt és igen sikerült. Továbbá ama készülékre, mely lehetővé teszi, hogy a szénsavfejszkendő kimerültével a csekély nyomású vízvezeték felhasználása mellett az accumulatorokban felhalmozott villamoserő segítségével e szerfejszkendő gyanánt is használható. Egy oly újítás (az ugynevezett: Kreislaufpumpe) is alkalmaztatott, mely a turbina fejszkendőtől lényegesen abban tér el, hogy a forgó fejszkendő test, melynek működése szelepekkel szabályoztatik, nincs oly gyors elhasználásnak kitéve, miután egész teljesítményének eléréséhez sokkal csekélyebb fordulatszámot igényel (600—3000 ellenében).

Hogy a budapesti szerek általános feltűnést keltettek és tetszetek, nem akarom elhallgatni.

Braunnak még különféle típusu egyensúlylétrái, egy pompás villamos automobil betegszállító kocsija, egy ugyanily legénységi és szerkocsija és önmozgóinak alkatrészei, melyek tanulságos képét nyújtják a kitűnő részletkivitelnek, — érdemelnek említést.

Nem mulasztottam el a Braun-féle gyárat megtekinteni. Ez egyike a legnagyobbaknak és a legjobban berendezetteknek a continensen, körülbelül 900 munkást foglalkoztat és ki kell emelnem, hogy a szerek és kocsik legkisebb részei és a villamos motorok alkotó részei is ott készülnek.

A műszaki vezetője Kayser mérnök egyetemes technikus, aki semmiféle feladattól nem riad vissza.

Az ott készülő szerek közül különösen egy jármű tűnt fel, mely benzin, villamos és gőzmotort egyesít magában. A benzinmotor egy dimamót hajt, melynek árama a kocsit mozgatja, míg a gőzgép a fejszkendőt hajtja. A kocsinak mind a négy kereke automobil és Kayser biztosítása szerint 28%-os emelkedést is leküzd. Elképzelhetők e kocsik rengeteg méretei.

Még óriásibb volt egy szintén majdnem kész villamos automobil-gőzfejszkendő, melyen az accumulator-szekrényen, gőzkazánon és gépen, továbbá 14 ülésen kihuzó és horoglétrákhoz való eszközökön kívül, még tömlőknek, kézi-eszközöknek és egyéb szereknek is van helye. Említésre méltó végre a pneumatikus villamos automobil tolólétra, mely Bécs részére készül és több munkában levő turbina-fejszkendő. Ezen fejszkendő-típusok, mint már említettem, a kiállításon nagy számban voltak képviselve, volt közöttük egy benzinautomobil-fejszkendő is.

A turbinafejszkendő ama sajátos hiányán, hogy csakis kis mélységről tudnak szívni, a gyárosok különböző módon törekednek segíteni. Így egyik egy automobil szénsavfejszkendővel egy Vacuum-üstöt alkalmazott, mely járás közben a kerekek által mozgatott légszivattyúval légüressé tétetik és a turbinával össze van kötve. A közbeiktatott zárócsap kivételével a

Ő ugyanis a turbina-fecskendőt egy szénsavfecskendővel kombinálja és a szívócsöveket és csatornákat vízzel, a szénsavfecskendő víztartójából tölti meg.

Egy másik hiányán a turbináknak, t. i. hogy a nagy forgásszám folytán a csapágyak és tömitőszelencék nagyon gyorsan elkopnak — a szárnyak és a szekrény falai ellenben nem kophatnak, mert nem érintkeznek — különböző fémek alkalmazásával igyekeznek segíteni. Ugy vélem, hogy e fecskendőnek, különösen ott, hol a villamos magasfeszültségű áramok az egész várost behálózzák és a villamos erő úgyszólván az utcán fekszik, még szép jövőnek néznek elébe.

A gőzfecskendőknél alkalmazott ujítások közül a petroleum és kék-gáz (Blaugas?) alkalmazásának új módja érdemel említést. A petroleum nem porlasztatik el, hanem gőzalakjában vitetik egy lyuggatott csőbe és így ég el.

De ez a mód sem tudja a széntüzélést — ez és a gáztüzelés egyidejűleg alkalmazható —

Conclusio.

A fent leírtak és utazásom összes tapasztalatainak konkluziója az, hogy:

Mindenütt az a törekvés uralkodik, hogy kézierőfecskendők motorfecskendőkkel, a lóvontatású járművek önmozgókkal helyettesítsenek.

Az explóziós és elektromotorok közötti küzdelem még nincs eldöntve, noha a többség az utóbbihoz hajlik. Mégis az előbbi, tekintettel arra, hogy minden más üzennél a benzin-automobil az uralkodó és olyan járműveknél is alkalmazást nyer, melyek kényesebbek a tűzoltó-járműveknél, nem mellőzhető. Azonban a döntésnek nemsokára meg kell történnie és ekkor az egységes mintatypusok is meg fognak állni.

Megállapítható végül, hogy Németországban az egyenlőoldalú tömlőkapcsok (a Kuppelung) az egyenlőtlen összezsavarást (csavarokat) kisorsítják, mivel már annyira tökéletesítették, hogy a még létező kisebb hiányokat nagy előnyök felülmulják.

H I V A T A L O S   R É S Z.

1962. sz.
1909.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltó-szövetség elnöksége f. évi november hó 20-án d. u. 3 órákor ülést tart a szövetség saját helyiségében, amelyre az elnökség tagjait, valamint az érdeklődő kebelbeli tiszteteket tisztelettel meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

- a) az alapszabályok módosítására kiküldött bizottság előterjesztése;
- b) a hivatalos szaklap fejlesztése tárgyában kiküldött bizottság jelentése;
- c) új találmányok bemutatása;
- d) folyó ügyek.

Ugyancsak ez alkalommal d. u. 1/23 órákor a segélypénztár elnöksége, d. e. 9 órákor pedig a szaklapbizottság s folytatólag az alapszabálybizottság tart ülést.

Budapest, 1909. október 20-án.

Gróf Széchényi Viktor,   Breuer Szilárd,
          elnök.   titkár.

1958. sz.
1909.

Jegyzőkönyv.

Felvetett Budapesten 1909. október 16-án a magyar országos tűzoltószövetség elnökségének ülésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf. Jegyző: Breuer Szilárd titkár. Jelen voltak: Dr. Óvári Ferenc alelnök, Apáthy Vilmos, Barabás István, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankócy Gyula, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illés segédtitkár s több vendég. Elmaradását kimentette: dr. Rüll Béla és Varga Lőrinc előadó.

237. Elnök az ülést megnyitván, titkár bemutatja a Belügyminiszter leiratát Guttman B. I. budapesti lakos impregnáló anyagának kipróbálása tárgyában, mire elnök felkéri a jelenlévő feltalálót az anyag ismertetésére és

kísérleteinek bemutatására. Minthogy azonban feltaláló az anyag főalkatrészeinek megnevezését az eljárás szabadalmazásáig megtagadta, az elnökség — dacára annak, hogy az égési kísérletek megtörténtek, — a találmány felülbírlását felfüggesztette akkorára, amidőn feltaláló az anyag összetételét, az impregnáló eljárás mikéntjét bejelentendi.

238. Titkár bejelentvén azt, hogy a pályakérdések közül az I. számúra (benzin) beérkezett 1 pályamű, a II. sz. kérdésre (mezőgazdasági termények) 8 pályamű, a III. sz. kérdésre (tűzrendészeti közigazgatás) 1 pályamű, az V. sz. kérdésre (tűzrendészeti felügyelet) 2 pályamű, a VI. sz. kérdésre (önkéntes testületek) 3 pályamű, a VII. sz. kérdésre (kötelezett tűzoltóságok) 3 pályamű, a VIII. sz. kérdésre (lófogatok) 4 pályamű, míg ellenben a IV. sz. kérdésre (vármegyei szövetségek) pályamű egyáltalában nem érkezett, az elnökség a bírálatra felkérendő bizottságokba az I. sz. pályaművet illetve dr. W i n k l e r Lajos vegyészt, Szabados Imre és Breuer Szilárd előadót, a II. sz. pályaművet illetőleg Serfőző Béla vármegyei szövetségi alelnököt, Barabás István és Vida Pál előadókat, a III. sz. pályaművet illetőleg Plachner Sándor vármegyei főjegyzőt, dr. Óvári Ferenc alelnököt és Jászberényi Miklós előadót, az V. sz. pályaművet illetőleg dr. Vass János, Szabó Gyula, Vida Pál előadókat, a VI., VII., VIII. sz. pályaműveket illetőleg Apáthy Vilmos, Tankócy Gyula, Szabó Gyula előadókat küldte ki azzal, hogy a bírálat lehetőleg december hó közepéig megejtessék. A meddő pályakérdés tétele és pályadíjai egyelőre függőben tartattak.

239. A tiszt-továbbképző tanfolyam tárgyában titkár bemutatván az előadandó tananyag tervezetét, az elnökség azt elfogadja, annak előadók és előadások szerinti csoportosítására tiukárt felhívja, egyben megbízván őt azzal is, hogy a felkérendő előadók személyét és azok honorálásukat illetőleg lépjen érintkezésbe a meg-

nevezett szakkörökkel; elhatározta továbbá az elnökség, hogy az előadók részére netán szükséges adatokat és segédeszközöket beszerzi, a 2—3 napi ciklusokban tartandó tanfolyam költségeinek engedélyezése iránt pedig az országos választmányhoz előterjesztést teend.

240. Beterjesztvén a „**tűzoltók házához**“ való több ház- és telek vételi ajánlata, az elnökség azokat tudomásul veszi és a kérdésnek további előkészítése, valamint pozitív javaslat betérjesztése végett dr. Óvári Ferenc alelnök, Szabados Imre és Vid Pál előadók, továbbá Breuer Szilárd titkárból álló bizottságot küldi ki.

241. Minthogy a Belügyministerium Jásznagykunszolg. vármegyéhez intézett egyik leiratában kijelentette, hogy a tűzrendészeti törvény a közel jövőben megalkottatni nem fog, ismét aktuálissá vált a **szövetségi alapszabályok** oly irányu módosítása, amint azt a szatmári és szegedi nagygyűlések kívánták, nevezetesen, hogy a szövetségi életben az adminisztráció minél szélesebb alapokra fektetessék és minél több egyének adassék mód a közreműködésre. A titkár erre vonatkozó javaslatának tárgyalásába az elnökség ez alkalommal nem bocsátkozott, azonban kiküldte dr. Óvári Ferenc alelnök elnöklete alatt: dr. Vass János, Apáthy Vilmos, Barabás István előadók és Breuer Szilárd titkárból álló bizottságot a tervezet megvitatására és a november havi üléshez oly javaslat elkészítésére, amely azután a részletes kidolgozás alapjául szolgálhatna.

242. Titkár bejelentvén azt, hogy a **szervezési szabályzat** újabb kiadása elkészülvén, a szerkesztő bizottság egyes pontokra elnökségi határozatot; kíván provokálni, nevezetesen a felügyelői egyenruha és oldalfegyver, a csontsípok és az elnöki himzett gallérok tárgyában: az elnökség a felügyelői egyenruha színét illetőleg fentartja az 1908. évi április 12-én hozott határozatát, a felügyelői rőzsekés, a csontsípót és az elnöki gallérhimzést illetőleg pedig elfogadja a javasoltakat, utóbbit azzal, hogy a virágdísz vörös szélszegélyvel láttassék el, a himzés pedig a teljes galléron vonuljon végig; egyébként pedig a szabályzatnak 1000 példányban való kinyomatását elrendeli és engedélyezi.

243. A **szolgálati éremszabályzatnak** 5., 7., 8. §§-ai az 1908. április 12-én tartott választmányi gyűlésen eszközölt módosítása végérvényessé válván, az elnökség elhatározta, hogy ezen módosított szöveget a szabályzat melléklete gyanánt kinyomatja.

244. A Jásznagykunszolg. vármegyei szövetség lapja a „**Tűzrendészeti Lapok**“ szerkesztőjének ama kérelmét, hogy lapjának nagyobbitásához évi 200 K segélyben részesítenessék, az elnökség nem találta teljesíthetőnek, mert az összes ez irányban rendelkezésre álló költségek a „Tűzrendészeti Közlöny“-nek tervbevett fejlesztése szükségesek.

245. A „**Tűzrendészeti Közlöny**“ havonként 2-szeri megjelentetésének költségvetése betérjesztvén, titkár egyben felolvasta a lap szerkesztőjének beadványát, amelyben a clichék, portó stb. kiadások fedezését és a kecskeméti automobiltanulmányhoz szükséges ábrametszetek (clichék) költségének engedélyezését kéri. Tekintettel a kétszeres költségzaporulatra, mely a lapnak 24 számban való kiadásából keletkeznék, az elnökség attól egyelőre eltekint.

kidolgozására dr. Vass János, Barabás István előadók, Breuer Szilárd titkár és Markusovszky Béla lapszerkesztőből álló bizottságot küldött ki. Kimondotta továbbá, hogy a lapszerkesztő tiszteletdíja ezentűl csak a szerkesztésért járó honoráriumnak tekintendő, míg a portó és clichék költsége a kiadót terhelő elszámolást képez; a clichék megrendelése a szerkesztőre bízott azon kikötéssel, hogy azt kellő szakszerűség és takarékoság szem előtt tartásával eszközölje. Végül engedélyezte az elnökség a kecskeméti automobiltanulmányhoz szükséges clichék költségeit.

246. A tűzrendészeti felügyelők és a vármegyei szövetségek portómentessége tárgyában Szabó Gyula, Sopron vármegyei tűzrendészeti felügyelő által tett javaslat titkár felvilágosításai után visszavonván, irattárba helyeztetett.

247. Gregorovits László tótprónai tűzrendészeti felügyelő azon kérvényét, hogy a a znióvárjai tanítóképezde részére többrendbeli szabályzat díjmentesen engedtessek át, az elnökség teljesítette és a IV. éves hallgatók részére 25—25 példányt megküldeni rendelt.

248. Rimaszombat város polgármesterének ama kérelme, hogy a beküldött vázlat kapcsán az ottani malomégés taktikailag felülbíráltassék, elintézés végett Breuer Szilárd titkárnak adatott ki.

249. A **nemzetközi szövetség** azon értesítése, hogy 1910-ben Brüsszelben nemzetközi gyűlés és versenyek fognak tartatni, kiadatott közlés végett a lapszerkesztőnek, egyben pedig megkérdeztetni határozottat a szövetség aziránt is, vajlon e kongresszus az ő rendes gyűlésének tekintendő-e, vagy pedig csupán a belga szövetség által kezdeményezett rendkívüli gyűlésnek?

250. Pénztárnok jelentése az év III. negyedéről, mely szerint a bevétel 8226 K 31 fill., a kiadás 6190 K 93 fill., a pénztári maradvány mint egyenleg 2035 K 38 fill., tudomásul vétetett.

251. Bemutatván Goda József (Erdőtelek) önműködőleg kibomló mentőtömlő-szerénye és felolvastatván Braun Lajos (Budapest) homokszóró elevátor-torony illetve vasuti kocsit burkoló sisakkocsijának leírása, az elnökség azoknak gyakorlati értékét nem tulajdonít s bár a Goda-féle mentőtömlőszekrény elmélete és szerkezete elég megfelelőnek látszik, azt közhasználatra bocsáthatónak még sem tartja.

Titkár azon jelentései, hogy az elmúlt ülés óta véleményeztetett:

252. a Belügyminiszteriumnak Milkó Vilmos és fia (Szeged) fatelepeinek telep-
engedélyezése;

253. a verbóci,

254. a gyalui,

255. az ujsziváci önkéntes testületek alapszabályai;

258. Kisküküllő vármegye alispánjának Pánád, Szpin, Kisiklód községek tűzoltói szabályrendeletai;

259. Veszprém vármegye alispánjának a községek részére beszerzendő mentőtömlő minősége; hogy

260. kinyomtatott 7 fecskendő és 1 tolv-

264. Zala vármegye alispánjához a községeknek a vármegyei szövetséghez való csatlakozása tárgyában;

265. Ung vármegye alispánjához a községeknek locomobil-fecskeendőkkel való ellátása ellen; bejelentetett továbbá

266. Esztergom vármegye főispánjának átirata, melyben a tűzrendészeti felügyelők kinevezéséről értesít és azok támogatását kéri;

267. a Földmívelésügyi miniszter leirata, mely szerint a bavanistói szakasparacsnok részére kért Herkulesfürdői kedvezményt engedélyezi; végül

268. titkár azon jelentése, hogy Hont vármegye alispánja 200 községe részére, továbbá számos más vármegyebeli község tűzrendészeti szabályrendelet- és alapszabálymintát kért és kapott, — tudomásul vétettek.

269. A legközelebbi elnökségi ülés határidejéül november 20-ikának d. u. 3 órája tűzetett ki.

270. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkértek Vida Pál és Szabó Gyula előadók.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.
Kmf.

Gróf Széchényi Viktor,
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

Vida Pál,
előadó.

Szabó Gyula,
előadó.

1169.
1909. sz.

Jegyzőkönyv.

Felvetett Budapesten 1909 október hó 16-án a magyar országos tűzoltó-szövetség segélyzőpénztára elnökségi ülésében.

Elnök: Széchényi Viktor gróf, Jegyző: Breuer Szilárd, titkár.

Jelen voltak: dr. Óvári Ferenc alelnök, Barabás István, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, Tankóczy Gyula, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illés segédtitkár. Elmaradását kimentette: dr. Rüll Béla, Varga Lőrinc előadó.

81. Elnök az ülést megnyitván, titkár bejelenti, hogy Iványi András és Pfister Antal segélye a felterjesztésnek megfelelően az Első m. ált. biztosító társaság alapítványából az illetőknek kiutalványoztatott.

Tudomásul vétetett.

82. Bejelentetvén, hogy a Jásznagykunszolnok vármegyei tűzoltószövetség hivatalos szaklapjában tagtestületek között propagandát csinál egy baleset-biztosító társaságnak s így az erők megosztását segíti elő; az elnökség a jelentést tudomásul veszi, azonban — tekintettel arra, hogy a szövetségi segélyzőpénztár nagyobb kedvezményeket nyújt, — ez irányban további lépések vételét szükségesnek nem látja.

83. Bejelentetvén a zelnökség abbeli előterjesztése az Első m. ált. biztosító-társaság alapítványához, hogy a kiutalványozott segélyösszeg ne a segélyezettek lakóhelyétől néha távolfekvő adóhivatalok útján, hanem esetleg az orsz. szövetség útján közvetlenül és posta útján a segélyezettek címére küldessék meg, az jóváhagyólag tudomásul vétetett és a ministerium hozzájárulása esetén, az iroda annak minél célirányosabb keresztülvitelére utasítottatott.

talált azzal, hogy ahol a vármegyei szövetség ezen úrlapok szétküldését maga óhajtja végezni, a küldemény közvetlenül ne küldessék a testületek címére, hanem a vármegyei szövetség elnökségének.

85. Nagy Ferenc (Budapest, m. á. v. nyugati pályaudvar) május 22-én, állítólag gyakorlaton a lábára esett hydrans-fedéltől zuzódást szenvedvén, segélyért folyamodott. Tekintettel arra, hogy a bejelentés annak idején elmulasztatott és így a segélyre való igényjogosultság megszűnt, de egyébként is a gyakorlaton való megsérülés ténye kétséges, az elnökség a kérelmet elutasítandónak találta.

86—87. Bali Árpád és Szimon Géza (Szolnok) tűznél 11, illetve 6 nap alatt gyógyult sérülést szenvedvén, segélyért folyamodtak. Tekintettel arra, hogy a szolnoki testület nem tagja a segélyzőpénztárnak, de egyébként is a bejelentés és felszerelése nem szabályszerű, az elnökség a kérvényt figyelembe vehetőnek nem találta.

88. Keszler Sándor (Budapest, önk.) szeptember 26-án gyakorlaton a motola szerelése közben karrándulást szenvedett és 13 napig munkaképtelen volt. Az Első m. ált. biztosító-társaság alapítványából nyerendő 26 K segélyre felterjeszteni határozottatott.

89. Tóth Lajos (Enying) szeptember 28-án tűznél, a kezére esett cseréptől, 10 nap alatt gyógyult zuzódást szenvedett. Az Első m. ált. biztosító-társaság alapítványához 20 K segélyre felterjeszteni rendeltetett.

90. Weisz Lajos (Monor) október 5-én tűznél megsérülvén, az Első m. ált. biztosító-társaság alapítványához a munkaképtelenség tartamának megfelelő segélyre felterjeszteni határozottatott.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért.
Kmf.

Széchényi Viktor gróf,
elnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

* A nemzetközi tűzoltó-szövetség tanácsa a következő közleményt küldte be:

A belga tűzoltó szövetség a brüsseli nemzetközi kiállítás alkalmából, a belga kormány és a nemzetközi tűzoltótanács védnöksége alatt, nemzetközi tűzoltó- és tűzvédelmi kongresszus megtartását határozta el.

A kongresszus 1910. évi július 27-től augusztus hó 1-ig az első napokon Brüsselben, majd folytatólag Spaban tartatik. Utóbbi helyen lesznek a belga szövetség ünnepélyei, a nemzetközi tűzoltóversenyek, az utolsó ülés és a kongresszus befejezése.

A kongresszuson tárgyalandó főkérdések a következők:

a) a tűzoltói automobilon hajtószerkezete és hajtási módja;

b) a benzin stb. tartási szabályai automobilonoknál és elárúsító helyeken;

c) a tűzoltói szivattyuk szerkezetében mutatkozó újítások (dugattyus-, rotációs- és centrifugal-szivattyuk);

d) a tűzbiztonságot tárgyaló kézikönyv összeállítása a nemzetközi tűzoltó tanács közreműködésével.

A kongresszuson tartandó felolvasások a kongresszus megnyitása előtt egy hónappal megküldetnek a tanács tagjainak 3 nyelven (francia, német, angol). Mihelyt a kongresszus napirendje bővebben megállapított, közhirrre fog tétetni és a tanács tagjaival is közöltetik.

Amsterdam, 1909 okt. 13-án.

Meier J.,
a tanács elnöke.

* A tűzoltótisztek orsz. egyesülete — mint Lukáts Gyula lapjában olvassuk — ápril. 15-én kérvényt intézett a belügyminiszter urhoz évi segélyösszeg engedélyezése iránt. A kérvényre a következő leirat érkezett.

78784/09.

A „Magyar Tűzoltótisztek Országos Egyesülete“
Elnökségének

Budapesten.

Államsegély engedélyezése iránt benyújtott kérvényének és mellékleteinek esatolása mellett értesítem az elnökséget, hogy kérelmét sajnálatomra nem teljesíthetem, mert az állami költségvetésben az egyesületek segélyezésére törvényhatóságilag megszavazott s rendelkezésemre álló segélyösszeg kizárólag közjótékonyági egyletek támogatására szolgálhat s ez összeg az arra igényt tartható egyesületek által már a folyó évben is annyira igénybe vétett, hogy tulajdonképeni rendeltetésétől való elvonása és a segélyezett egyesületek eddig élvezett segélyének megvonása nélkül abból más célra államsegély nem engedélyezhető. Oly más alap pedig, amelyből a kérelmezett államsegély engedélyezhető volna, rendelkezésemre nem áll.

Budapest, 1909. július 26.

A miniszter helyett:

Harik s. k.,
államtitkár.

Ugyanez egyesület elnökségének évi jelentése első sorban „arról a fájdalmas momentumról“ kénytelen beszámolni, amely szerint egyik illusztris alelnöke, dr. Óvári Ferenc, sokoldalú elfoglaltsága miatt, az ezen egyesületnél viselt alelnöki tisztségéről lemondott. A lemondás kétségtelenül veszteséget jelent az egyesületre nézve, mely különben Óvárit, hogy vele szemben elismerését méltóképen kifejezhesse, tiszteletbeli taggá választotta meg s arc-

József kir. herceg is visszalépett az egyesület védnökségétől.

Az oroszországi tanulmányutra az elnökség 2 drb I. osztályu ingyen vasuti jegyet eszközölt ki, azonban utiköltség híján magát a kiküldetést még nem fogantatosította.

Nürnbergbe is óhajtott két tagot delegálni, de hasonló okból ez a kiküldetés is meghiúsult.

A vasuti állomások tűzrendészetének ellenőrzését a tűzoltótisztek orsz. egyesülete újabb felterjesztésében az Országos Tűzoltó Szövetségre kívánja ráruházni, amely szövetségnek, a kötelékébe tartozó vármegyei szövetségek tűzrendészeti felügyelői útján, a szakszerű eljárást kívánatos módon megejtetni, módjában van.

Az elnökség által rendezett gyakorlati tűzpróbák sok tekintetben értékes tapasztalatokat eredményeztek. Ennél is nagyobb értékűek voltak azonban azok a szakelőadások, melyeknek egyikét Széll Lajos a Ganz-féle villamos gyár mérnöke, másikat pedig Ordódy Béla, a budapesti állami felsőipariskolának a tanára tartotta.

A tanulmányi üvegfeckendő a megszerkesztés stádiumában van.

Az igazgató választmány határozata folytán több szakirodalmi megbízás adatott ki.

A módosított alapszabály tervezet 4. §-a ekkép hangzik.

Az egyesület célja:

b) Tűzrendészeti-ügyek megvitatása.

g) Az egyesület elé terjesztett kérdésekben véleményadás.

k) Budapesten egyesületi helyiség, iroda és vendégszobák fentartása.

l) általában a tűzoltói ügy terjesztése, tökéletesítése, egyöntetűvé alakítása, egységes alapra fektetése, valamint a tűzrendészet fejlesztése tárgyában javaslatok készítése. A tűzoltóságok szervezését azonban az egyesület nem tekinti feladatai közé tartozónak.

9. § A közgyűlés nyilvános tanácskozási nyelve a magyar és akkor határozatképes, ha 20 (husz) tag személyesen képviselve van.

* A celluloid-gyár veszélyes üzem. Egy celluloid-gyár vizsgálatából kifolyóan a III. kerületi előljáróság azzal a kérelemmel fordult a főváros tanácsához, hogy a tűzveszélyes celluloid-gyártelepeknek a telepengedélyhez kötött ipartelepek közé leendő felvétele iránt intézzen felterjesztést a kereskedelmi miniszterhez. A tanács a felhívásnak eleget tett és felterjesztéssel fordult a miniszterhez. A felterjesztés kiemeli, hogy a székesfővárosi tűzoltó-főparancsnokság, valamint a székesfővárosi vegyészeti intézet egybehangzó véleménye szerint a celluloid-gyártás a veszélyes üzemek közé tartozik és ezért ezeknek az ipartelepeknek telepengedélyhez kötött ipartelepek közé való felvétele feltétlenül szükséges. Ezt igazolja különben az a körülmény is, hogy az új ipartörvény tervezete ezeket a telepeket már a telepengedélyhez kötött iparok közé sorozza. Tekintettel azonban arra, hogy az új ipartörvénynek a megalkotása rövid időn belül nem várható, a tűzbiztonságnak, valamint az ipari alkalmazottak és általában a közönség

Az országos tűzoltótisztí egyesület tanulmányi kirándulásának egyik legérdekesebb programpontjáról akarok e cikkemben beszámolni, amidőn ez alkalommal megtekintett Grüneberg Károly-féle pozsonyi kefégyár celluloid fogkefe osztályának modern tűzbiztonsági berendezéseit ismertetem.

A celluloid — mint ismeretes — gyorsan és hevesen égő, felette tűzveszélyes anyag. Megmunkálás közben származó finom poralaku váladéka pedig — ha a legkisebb gyújtó-szikra következtében meggyullad — robbanásszerűen ég el.

A celluloid ezen nagymérvű tűzveszélyessége már számos emberéletet követelt áldozatul. Hogy a párisi áruház égése oly nagyarányú katasztrófává fejlődött és annyi emberáldozatot követelt, abban szintén az ott felhalmozott celluloid játszotta a főszerepet. De azóta is nem egyszer, legutóbb Bécsből kaptunk hirt olyan tűzkatasztrófáról, hol ismét a celluloid, ezen veszedelmes, robbanékony és könnyen gyulló anyag 21 ember halálát okozta.

Számos porig égett falu, több száznyi emberáldozat, sok ezer koldusbotra jutott ember sorsa és a tűzoltóvilág folytonos, erélyes és odaadó sürgetése nálunk máig sem tudta megteremteni a tűzrendészeti törvényt, sőt a robbanásmentes edények kötelezővé tételéről szóló körrendelet is, az egyetlen üdvös dolog, ami a tűzrendészet érdekében évtizedek óta történt, még ez is vissza vonatott s a Kovald-gyári és más ehhez hasonló katasztrófák sem tudták azt újból érvényre juttatni. Ellenben Bécsben?

biatt -ban a 165. számú szabályrendeletet, mely a lehető legnagyobb részletességgel, pontossággal, gondossággal és teljes szigorral intézkedik, hogy hasonló szerencsétlenségeknek egyszer s mindenkorra eleje vétessék.

Grüneberg Károly pozsonyi celluloidgyárának berendezését, magyarországi szabályrendelet hiányában, ezen osztrák szabályrendelet szem előtt tartásával végezte. Megjegyzendő azonban, hogy maguk a megmunkáló gépek, melyekkel a gyár fel van szerelve, a gyártulajdonosnak szabadalmazott találmányát képezik. E gépeknek épúgy ipari, mint tűzbiztonsági szempontból kiváló előnyei vannak, úgy hogy nevezett gyártulajdonos ezen szabadalmazott gépeivel Európa összes kulturállaiban és Amerikában ezideig már 60 gyárat rendezett be.

A gyártelepnek és a celluloid feldolgozásának rövid leírása a következő:

A celluloid fogkefeosztály a gyár legujabb részét képezi, és teljesen elkülönítve a telep hátsó részében van elhelyezve. Az 1. műhelyben a fogkefenyelvek kidolgozása oly módon történik, hogy a táblaalaku celluloid vágását nem körfűrész, hanem egy új szerkezetű vágó-prés eszközi, miáltal szikrák képződése, illetve a celluloid meggyulladása teljesen ki van zárva. Ugyanitt történik a préselt fogkefenyelvek idomítása is, mely célra a marógépeket használják.

A marógépeknél poralaku hulladék keletkezik, mely egyéb celluloid hulladékokkal együtt a a gyártásnak legveszélyesebb terméke. Hogy ezeknek veszé-

Marschalkó Gyula †

Október első napjaiban költözött el az élők sorából.

A selmeci társadalomnak köztiszteletben álló, kedvelt alakja dőlt ki Marschalkó Gyulában. Ugy szakadt el családjától és a selmeci társadalomtól, mint ősszel a sárguló levél a fájától: az ő élete fája is megérlelte előbb sokoldalú tevékenységében a közhasznú gyümölcsöket.

Mert Marschalkó Gyula nemcsak családjának élt, hanem a selmeci társadalomért is. Övéinek könnyeit nagyszámu barátainak, ismerőseinek és tisztelőinek őszinte részvéte száritotta fel.

A selmeci társaséletnek sokféle ágában láttuk Marschalkó Gyulát az első sorban munkálkodni szóval és tettel, szívvvel és lélekkel, szellemi és anyagi áldozatokkal.

A törvényhatósági bizottság, a kereskedők társulata, a turista egyesület, a lövészegylet és sok más hasznos intézményünk tagjai előtt

közismeretes az ő egykori nemes buzgólkodása, hasznos működése. De talán legközvetlenebbül érzi az ő alapvető s áldásos tevékenységét az Ö. T. E., amelynek az egyesület megalapításától, 1873-tól a 90-es évek elejéig főparancsnoka volt.

Ebben a hosszú időszakban elévülhetetlen érdemeket szerzett az egyesület szervezése és felvirágoztatása körül. Nemcsak maga lelkesedett, hanem másokat is tudott lelkesíteni. E nélkül és az általa nem egyszer meghozott anyagi áldozatok nélkül ez az egyesület el sem érhetne volna mai színvonalát. Egyéb közérdekű működésének és különösen a tűzoltó egyesület felvirágoztatása körül szerzett érdemeinek elismeréséül 1883-ban Ő felsége, apostoli királyunk, az arany érdemkereszttel tüntette ki őt, Selmecbánya társadalma pedig tisztelet és szeretet külső jeleivel halmozta el.

A következő 1884-ik évben az Országos Tűzoltó Szövetség városunkban tartotta VII-ik közgyűlését. A gyűlésre 150 idegen tűzoltó érkezett körünkbe. A vendégtűzoltók ünnepeltetésében elsősorban állt Marschalkó Gyula és családja,

lyösségecsökkentessék, ezen hulladékok egy a gép mellett álló, vízzel telt tartóba esnek, s honnan naponta többször el lesznek távolítva. S mivelhogy a marásnál vigyázatlanság folytán szikrák keletkezhetnek minden egyes maró felett víztartó van elhelyezve, melyből állandóan lassú vízszugár folyik a maró szerszámra. Ugyanezen műhelyben végzik a nyelek hajlítását is, ami gőzzel fűtött készülék segítségével történik.

A 2. műhelyben a kidolgozott fogkefenyelek csiszolását végzik. Ezen munkálatnál keletkezik a legfinomabb és egyúttal a legveszélyesebb, egészen lisztszerű, szálló por. Ennek eltávolítása a munkatermekből egy az udvaron álló exhaustor segítségével történik. A por földalatti csatornákon keresztül egy nagy gyűjtőbe jut és ott porlasztott hideg vízzel egyesül, miáltal annak meggyulladására szintén kizártnak tekinthető.

A 3. műhelyben a fogkefék furását és a sörtéknek az előbbiekre való beillesztését és megerősítését a gyárlajdonos szabadalmát képező gépek önműködően eszközlik. Dacára annak, hogy e munkálatok nem veszélyesek, a furásnál mégis ugyanazon óvintézkedések vannak alkalmazásban, mint a marógépeknél.

A 4. műhelyben a kész fogkefék fényesítése megy végbe. Ezen műhely ugyanazon por-szívó berendezéssel van ellátva, mint a 2. számú csiszoló műhely.

Az 5. műhely a kész fogkefék csomagolására szolgál.

A nyersanyagraktár, hol a kidolgozatlan celluloid nyer elhelyezést, a többi épületektől teljesen elkülönített helyiséget képez. Ez az épület 60 cm. vastag betonfallal van körülvéve és kettős vasbetonboltozattal ellátva. Ezen helyiségben a vízvezetési főcsa-

pon kívül egy az udvarról (mintegy 20 méter távolságban elhelyezett csap segítségével nyitható) vízélárasztó készülék van berendezve, mely a helyiséget néhány perc alatt teljesen víz alá borítja.

A celluloid itt állványokon oly módon van beraktározva, hogy az elárasztó készülékből kiömlő vízszugarak nemcsak a legfelső, hanem az összes celluloid-táblákra irányulnak.

A celluloid-hulladékok, nedves állapotban, vasból készült hordókban lesznek naponta elhelyezve, miáltal ugy annak raktározása, vala mint szállítása teljesen veszélytelen.

A telepen az összes épületek téglából és cementvakolattal vannak készítva. A mennyezet mindenütt vasbeton. A padozat cement, aszfaltréteggel. A tető aszfalt, kavicsréteggel. Az ajtók és ablakok vasból vannak, kívülről nyithatók és esukhatók, kifelé tágas udvarra nyílnak és önműködően zárulnak.

A vízvezetéknek minden egyes műhelyben külön főcsapja és minden gép mellett külön csapja van. Az udvaron pedig egy felszerelt hydrans áll rögtöni használatra készen.

A világítás villamos. A fővezetékek, biztosítékok, valamint kapcsoló szerkezetek kívül, az egyes ajtók mellett vannak elhelyezve. Minden egyes lámpa kettős burával bír. A műhelybe menő egyes vezetékek falba beépített Bergmann-csővekben vannak elhelyezve.

A fűtés gőzfűtés, sima radiatorokkal. A vezető csövek a falban vannak elhelyezve.

A motor, tekintettel a szikrák keletkezésére, teljesen elkülönített helyiségben van felállítva. Ezen helyiségből közlőmű vezet az összes műhelyekbe. A közlőmű az elválasztó falakban elhelyezett, mindkét oldalról elzárt falicsapágyakon megy keresztül, mi-

amelynek igazi magyaros vendégszeretete híres volt messze földön. A tűzoltó bajtársak már rég nagyon szerették Marschalkó Gyulát, de a szeretet és tisztelet érzelme gyökeret vert az idegen szívekben is, aminek legfényesebb bizonyítéka, hogy 1886-ban a fiúmai VIII. közgyűlésén a központi választmány tagjai sorába választotta meg őt.

A 90-es évek óta visszavonultabb életet élt. Így őszkor azonban, mikor a főiskolai ifjúsággal új élet költözik városunk esendes falai közé, ő is új életre éledt és sok éven át, évről-évre ott láttuk tiszteletreméltó alakját a főiskolai polgárság ismerkedő estélyén s hallottuk kedves szavait, amelyekkel a selmeci polgárság nevében üdvözölte a főiskolai polgárságot. Kedves humorral fejtegette nem egyszer, hogy Selmecebányát rokoni szálak kötik össze az egész országgal, minthogy a szép selmeci leányokat az ország minden részébe elviszik innen a főiskolát végzett erdőszek és bányászok. Kedves hangját

Temetésén, okt. 7-én csütörtökön délután a részvét impozáns módon nyilatkozott meg. Teljes számban jelent meg a Kereskedők Társulata, amelynek a megboldogult tiszteletbeli tagja volt, kivonult az önkéntes tűzoltóság diszesapata, és sok más egyesület képviselőjén kívül a selmeci társadalomnak nagy sokasága. A dalárda megható éneke után, a nyitott sirnál Händel Vilmos ev. főesperes bucsuztatta el magas szárnyalású beszédben, majd dr. Vitális István emlékezett meg közhasznú társadalmi tevékenységéről és különösen az Ö. T. E. szervezése és felvirágoztatása körül kifejtett áldásos működéséről.

A dalárda mélabus éneke, a tűzoltók kürtjének hangja és a lövészegylet diszlóvései között helyezték el földi maradványait örök nyugalomra.

A test elporlad, mint az őszi falevél, — de emlékezete soká, igen soká élni fog közöttünk.

van ellátva. A motor, veszély esetén, minden egyes műhelyben rögtön kikapcsolható. Ezen kikapcsoló szerkezet is kívül, az egyes ajtók mellett, van elhelyezve.

Ez óvintézkedéseken kívül még a következő szigorú rendszabályok vannak a telepen életbe léptetve:

1. Ugy a férfi, mint a női munkások kötelesek felsőruházatukat a munka megkezdése előtt a ruhatárban helyezni el. A műhelybe való belépés csak is munkaruhában van megengedve.

2. A dohányzás tilos. Nyílt lámpa, vagy bármiféle gyújtó-anyagnak a telepre való bevitel szigorúan tilos.

3. Idegeneknek a gyártelepre való belépés tilos.

4. Az 1. számú műhelyben a marógépeknél elhelyezett vizesap a porszívó készülékben lévő hulladékok eltávolítása miatt az egész munkaidő alatt nyitva tartandó.

5. Javítási munkálatok keresztülvitele csak is az üzem befejezése után, a gyárvezetőség előzetes értesítése mellett van megengedve.

6. Az összes porszívó-csővek heienkint egyszer az ezzel megbízott személyzet által kitisztítandók.

7. A csiszolásnál, meggyulladás elhárítása céljából, a celluloid-kefeyeleknek a csiszolókorongon való folytonos mozgatása szükséges.

8. A celluloidnak nem eléggé éles számmokkal való megmunkálása ennek meggyulladását idézheti elő, minek következtében szigorúan tilos.

9. Minden munkás köteles az összes hulladékot, valamint az esetleg elrontott gyártmányokat naponta kétszer és pedig déli és esti munkaszünet előtt nedves állapotban az erre szolgáló bádogdobozokba helyezve, az illető mesternek átadni.

10. Minden munkás köteles beállható tűzveszély esetére munkahelye mellett egy tiszta vízzel telt vedret készen tartani.

11. A celluloid beraktározása, valamint kiszolgáltatása csak is az erre jogosult mester által történhetik.

12. A celluloid-raktárban a legnagyobb beraktározási mennyiség: 2000 kg.

13. A ruhatár használata csak munkaszünet alatt van megengedve.

14. A celluloid feldolgozásánál az egyes műhelyekben közzétett szabályok a legszorosabban betartandók.

A szabályok közül minden helyiségben az azon helyiségre vonatkozóknak vannak kifüggesztve és azoknak be nem tartása azonnali elbocsájtáson kívül, még rendőri büntetéssel is sújtatik.

1. §. A tűzrendészeti felügyeletet a két törvényhatóság megbízásából a szövetség elnöksége, illetve a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján a járási tűzrendészeti felügyelők által intézi.

2. §. A vármegyei- és a járási tűzrendészeti felügyelőket (lehetőleg vizsgázott tűzoltótisztek közül) — a szövetség választmányának előterjesztésére — a főispán nevezi ki és menti is föl.

A tűzrendészeti felügyelők a tűzoltótestületi élettől lehetőleg függetlenek legyenek.

3. §. Mindennemű tűzrendészeti felügyelői szolgálat egyenruhában teljesítendő. A vármegyei- és járási tűzrendészeti felügyelők hivatalos eljárásuk alkalmával a magyar országos tűzoltó-szövetség által előírt egyenruhát, rangjelzést és felszerelést tartoznak viselni.

4. §. A vármegyei- és járási tűzrendészeti felügyelők iroda-, fuvar- és napidij költségeiknek fedezésére 120—120 korona évi tiszteletdíjat kapnak, mely összeget minden év április hó 1-én a szövetség pénztárából vehetik föl.

Amidőn székhelyükön kívül 1 kilométernél távolabb és külön hatósági felhívás folytán jelennek meg helyszíni szemlére vagy tárgyalásra, mindannyiszor kész kiadásukon felül még 12 korona napidíjat is felszámíthatnak.

A vármegyei tűzrendészeti felügyelő kötelességei.

5. §. A vármegyei tűzrendészeti felügyelő hivatalos ténykedésében a szövetséget képviseli; eljárásáért közvetlenül a vármegyei tűzoltó-szövetség elnökségének, a vármegye alispánjának és Sopron szab. kir. város polgármesterének felelős, egyszersmind mindháromnak szakközege is.

6. §. Műszaki- és tűzoltói ügyeket véleményez és a járási felügyelők ily véleményeit felülbírálja; esetleg szabályrendeleteket és utasításokat kidolgoz vagy véleményez.

7. §. A vármegye valamely részében ott, ahol annak szüksége legjobban fennforog, egy vagy több tűzrendészeti tanfolyam tartása iránt a szövetség elnökségéhez előterjesztést tesz; a vármegyei tűzoltó-szövetség köz- és választmányi gyűlésein pontosan megjelenik s ott az esetleg kívánatos szóbeli jelentést megteszi.

8. §. Minden év március hó 20-ig megküldi az egyes járási felügyelőknek a felülvizsgálásokhoz szükséges nyomtatványokat. „Kimutatás a tűzrendészeti szemle napjairól“ (I. minta), „A községek előljáróságai, illetve tűzoltóságaihoz intézendő értesítés“ (II. minta), a „Jelentés“ (III. minta) és a „Statisztika“ (IV. minta) című ürlapokat.

9. §. Sopron, Kismarton és Ruszt szab. kir. városokban legalább évenként egyszer megjelenik, hogy a tűzoltóságok szervezését és fel-

szerelését, beligazgatását, technikai működését, fegyelmeztségét s általában az összes tűzrendészeti állapotokat megvizsgálja, esetleg a tűzrendészeti állapotok javulását a helyi viszonyok mérlegelése mellett elősegítse.

10. §. A lehetőség szerint felülvizsgál egyes községeket és tűzoltóságokat, kívánatos azonban, hogy a községek, illetve azok tűzoltóságai vizsgálatánál a járási felügyelő is jelen legyen.

11. §. Ellenőrzi a járási felügyelőket működésükben; a szabálytalanul működőket felelőségre vonja. Ez irányú eljárásáról a szövetség elnöksége útján jelentést tesz az alispánnak. Üresedés esetén a járási felügyelőségre felügyelő alkalmazása iránt javaslatot terjeszt a szövetségi elnökség elé.

12. §. Tűzeseteknél — ha csak lehet — megjelenik a vész helyén s mint fővezérő az oltást vezető parancsnokot működésében támogatja.

13. §. A szövetség évi közgyűlésére kimerítő évi jelentést és statisztikát szerkeszt a vármegyei tűzoltó-testületek, járási tűzrendészeti felügyelők és a központ ténykedéséről, valamint az egész vármegye tűzrendészeti állapotáról. Ezen jelentést a szövetség kinyomattatja és tudomásulvétel céljából az illető törvényhatóságokhoz, az országos tűzoltó-szövetség elnöksége a vármegyei tűzoltó-szövetségek elnökségei- és saját tagtestületeinek is megküldi.

A járási tűzrendészeti felügyelők köteleességei.

14. §. A járási tűzrendészeti felügyelők a vármegyei szövetség, illetve a vármegyei tűzrendészeti felügyelőnek közvetlen ellenőrzése alatt állanak s azoknak eljárásukat illetőleg felelősek.

15. §. A járási felügyelő köteleessége általában megfelelni a vármegyei szövetség elnöksége illetve a vármegyei tűzrendészeti felügyelő rendelkezéseinek és intézkedni egyes tűzoltó-parancsnokságok felterjesztésére. Mint a járási főszolgabírónak is szakközvege, a főszolgabíróval egyetértőleg oda hassen, hogy a rendszeres tűzvédekezés járása valamennyi községére kiterjedjen.

16. §. A járása községeiben évenként legalább egyszer lehetőleg a tavaszi, nyári és őszi hónapokban, — ott, ahol a tűzrendészet még kezdetleges állapotban van, többször is — megjelenik — vásár- és ünnepnapokon és pedig úgy, hogy a szemle az isteni tisztelet alatt szüneteljen, nehogy a tűzoltók az isteni tiszteleten való részvételben gátolva legyenek, hogy a tűzoltóságok szervezését és felszerelését, beligazgatását, technikai működését, fegyelmeztségét s általában az összes tűzrendészeti állapotok javulását a helyi viszonyok mérlegelése

pontjából hiányosak volnának, a kellő intézkedések megtétele végett megkeresi a járási főszolgabíró s egyidejűleg eljárásáról a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján a vármegyei szövetség elnökségéhez is jelentést tesz.

Tűzvizsgálatot hétköznapiakon is teljesíthet.

17. §. A szemleutjáról és arról, hogy mely napon s órában, melyik községben mikor jelenik meg, tartozik a megtartandó szemle előtt legalább 15 nappal, javaslatát a vármegyei felügyelőhöz beküldeni. Bejelenti még a szemlére megállapított programját járása főszolgabírójának, akinek útján tudatja a szemle idejét a községek előljárósága, illetve azoknak tűzoltóparancsnokságaival is.

Az értesítőlevelet ilyenkor az illetékes járás főszolgabírójával láttamoztatja, ki azt hivatalból kiküldi a címzett előljáróságnak s az előljáróság a tűzoltóparancsnokságot a szemle idejéről értesíteni tartozik.

Az ekkép megállapított időpont feltétlenül betartandó, sőt még kedvezőtlen időben is köteles a felügyelő a kitűzött időben az értesített községben megjelenni.

18. §. A tűzrendészeti felügyelő feladata felülvizsgálni, illetve ellenőrizni a tűzoltóságot, a felszerelést és a tűzrendészeti szabályok miként való végrehajtását; a szervezés, egyenruha, rangjelzés és felszerelés a magyar orsz. tűzoltó-szövetség által előírt szabályoknak megfelelő legyen és a gyakorlatoknál vezérszavakul a magyar orsz. tűzoltó-szövetség által alkotott vezérszavak, egységes kürt és sipjelek alkalmaztassanak.

19. §. A felülvizsgálatnak a tűzoltószerkek és személyi felszerelések vizsgálásánál azok megfelelő voltára, tisztán és jókarban való tartására kell kiterjedni. Ügyel arra, hogy az 1888. évi 53 888/II. sz. tűzrendészeti kormányrendelet 8. §-a és a 83.860/1902. sz. az egységes feeskendőre vonatkozó belügyminiszteri rendelet, valamint a vármegyei rendeletek erre vonatkozó utasítása szigorúan betartassék. A szerek és azok felszerelése kipróbálandó, a létrákkal, mentőkötelekkel terhelési próba eszközendő. A nyomótömlőből olyan hosszú (15 m.-es darabokban) szerzendő be egységes csavarpárral, mely a vizszerzés helyétől a legtávolabb eső gyulékony tárgyig elér. A talált hiányok megszüntetésére, a selejtes szerek pótlására a községi előljáróság felhivandó. Új tárgyak beszerzésénél a járási felügyelő tanácsadólag közreműködik; az átvételi próbánál szigorúan ellenőrizze, vajjon a szerek megfelelőek-e? A szállító a szerződéses feltételeket megtartotta-e?

Tűzeseteknél, ha csak lehet, személyesen megjelenik a vész helyén s az oltást vezető parancsnokot — mint annak feljebbvalója — működésében támogatja, majd pedig a tűzesetről beérkező jelentés rövid vázlatát a vár-

Az olvasó az eddig előadottakból is meggyőződést szerezhetett arra nézve, hogy az orsz. tűzoltó szövetség a szabályrendelet-tervezet elkészítésével nem végzett felesleges munkát; s hogy e munkálatnak tűzrendészeti viszonyaink javítása terén eredménye egyáltalán nem mutatkozik, annak bizonyára nem az országos tűzoltó-szövetség az oka. Meggyőződhetett továbbá arról is, hogy mindaz, amit az országos tűzoltó-szövetség, különösen a tűzoltóságok kiképzése, kiképzésének s általában a tűzrendészeti viszonyoknak ellenőrzése, ezen viszonyok felügyeletének hatályosabbá tétele tekintetében tervezetbe felvett, mindaz a mai tényleges állapotok szanálása tekintetéből szükséges.

A tervezet életbeléptetése esetén azonban illetve vármegyénk tűzrendészetének e szerint való kezelése, fejlesztése csak szakszerű képzettséggel bíró egyéneknek a tűzrendészetet kezelő hatóságok mellé szakértőként állításával lehetséges.

Mert mi ma a vármegyei tűzoltó testületek szövetsége által választott kerületi tűzfelügyelők jogi helyzete?

A szövetség alapszabályai szerint vármegyénk területén levő tűzoltó-testületek tartoznak a szövetséghez. Kétségtelen, hogy a „szervezett tűzoltó-testületeket“ értik; mert a szövetség közgyűlésére csak az önkéntes tűzoltó egyesületek szoktak meghívni és megjelenni; a szövetség közgyűlésének határozatképessége a szövetségi alapszabályok 16-ik paragrafusában értelmében mindig a vármegyei önkéntes egyesületek számához képest állapítottatott meg; az a körülmény pedig hogy a tagsági kötelezettség akkor szűnik meg, ha a taggyűlés feloszlik, szintén csak azt igazolja, hogy pl. a kötelezett tűzoltóság addig nem szűnik meg, míg maga a község meg nem szűnik; ennél fogva a kötelezett tűzoltóságok a szövetségnek nem tagjai.

Ez alapon tehát akkor, mikor a szövetségi alapszabály azt mondja, hogy a szövetség célja egyebek közt „a tűzrendészeti szabályrendeletek foganatosítása feletti őrködés“, reá nézve idegen területre lép, mert a kerületi tűzfelügyelőkkel a szövetség kötelékébe nem tartozó kötelezett tűzoltóságokat őrizteti ellen és bírálja meg.

A szövetség egyedül belügyminiszteri záradékkal ellátott alapszabályokon áll fenn, éppúgy mint bármely más egyesület. Hogy adhatna tehát egyedül alapszabályaival önmagának oly jogot, tagjainak oly hatáskört, mely hatósági hatáskört képez? Talán az a körülmény, hogy alapszabályai belügyminiszteri jóváhagyását nyertek, jogot ad a szövetségnek a kötelékébe nem tartozó kötelezett tűzoltóságok felett? Ez jogilag lehetetlen állapot, s mint ilyen sérti a vármegye autonómiáját; ily felügyeleti hatáskört a szövetségnek csak a vármegye adhat, ez pedig mindeközéig nem adott. A kerületi tűzfelügyelőket a szövetség választmánya választja, megbízásukat tehát a választmánytól nyerik, hatáskörük tehát csak a szövetség kötelékébe tartozó testületekre terjedhet ki. Mindebből következik pedig az, hogy a vármegye területén levő kötelezett tűzoltóságok, valamint a vármegyei összes községek tűzrendészeti állapota — jogilag — szakszerű felügyelet nélkül van.

Nem dönti meg ezen következtetést az a körülmény sem, hogy a hatóságok, a tűzrendé-

zet, hanem annak megszüntetése iránt in t é z k e d n i k ö t e l e s. Ha tehát intézkedtek, tették ezt kötelezettségükből kifolyólag anélkül, hogy a kerületi tűzfelügyelők ellenőrzési jogát hallgatagon is elismerték volna; tették ezt már csak azért is, mert egyedül ez alapon nyertek értesülést a szabálytalan állapotokról, s így nélkülözhető volt a hatósági ellenőrző személy odaállítására, ami meg anyagi tekintetben is előnyére volt a vármegyének. Azonban anyagi előnyök miatt a jogilag lehetetlen, tehát törvénytelen állapotot fentartani nem lehet!

Ma már a tűzrendészeti viszonyok fokozottabb figyelmet érdemelnek, szakavatott egyén működését nem nélkülözhetik, mégis hatóságaink a tűzrendészeti szakkérdésekben magukra vannak hagyatva, s ily kérdésekben a felelősség teljesen hatóságaink vállaira nehezedik. A jelzett szövetségi alapszabályok szerint a szövetségnek célja ugyan tűzrendészeti ügyekben szakvéleményt adni, de természetesen ily véleményt csak akkor adhat, ha a hatóságok ilyenért hozzá fordulnak. A hatóságokat pedig törvényes rendelkezés nem kötelezi, hogy szakkérdésekben a szövetségtől véleményt kérjenek, még kevésbé kötelezi, hogy a szövetség véleményét elfogadják. Ha pedig mégis elfogadják, a teljes felelősséget viselik a szövetség véleményéért is, mert nincs törvényes rendelkezés, mely a szövetség felelősségét véleményeiért megállapítaná.

Nélkülözik tehát hatóságaink a fegyelmiileg felelős hatósági tűzfelügyelőket!

De az ellenőrzésből is lehetetlen állapot keletkezik. Mert nézzük csak: a szövetség kerületi tűzfelügyelői ellenőrzik a községeket másfelől a községekből álló törvényhatóság ellenőrzi a szövetséget; ha tehát a szövetség ellenőrző működése kellemetlenül érinti valamely községnek előljáróságát, elsősorban a községi jegyzőt és bírót, ezek mint törvényhatósági tagok (mert hiszen a jegyző és bíró legtöbbször választott tagja a törvényhatóságnak) bizonyosan keresni fogják és meg is találják az alkalmat arra, hogy a szövetség működéséről szóló évi jelentésnek törvényhatósági tárgyalása alkalmával a szövetségnek kellemetlenkedjenek. Így azután ezen kölcsönös kellemetlenkedésnek elkerülése az ellenőrzést mindkét részről a minimumra szállítja le.

Ebből megint csak arra a következtetésre juthatunk, hogy az ellenőrzésre egyedül a szövetség kötelékén kívül álló hatósági közeg lehet hivatott.

Cikkem végéhez érve csak azt kell kijelentem, hogy cikkemet minden mellétekintet nélkül, tisztán az ügy érdekében irtam meg. A jelenlegi viszonyok rajzolásánál ismertetett adatokat egyedül a tényleges állapotok körül szerzett tapasztalataimnak megfelelően igyekeztem előadni, s ezzel nem kívántam egyes tűzoltóságok, hatóságok eddigi működését, azok vezetőinek eddigi eljárását, azok személyéhez kötötni, felsorolni.

Egyedüli célom volt az illetékes tényezők figyelmét erre az ügyre ráirányítani ezzel vármegyénk tűzrendészeti viszonyainak javításához hozzájárulni.

(Vége.)

* Lásd lapunk 2., 3. és 4-ik számát.

* **A soproni kereskedelmi és iparkamara** Sopronvármegye kéményseprő-ipari új szabályrendelete tárgyában a kereskedelmi miniszterhez véleményes jelentést terjesztett föl; ebből vesszük át a következőket:

Nagyméltóságod Sopronvármegye közönségéhez intézett 62.572/1908. számú leiratában kijelenti, hogy a kéményseprési kerületek számának 10-ről 14-re tervezett szaporítása és a földszinti kémények seprési díjának leszállítása elől, amennyiben e módosítások folytán beálló változott viszonyok mellett a vármegyei kéményseprő-mestereknek tisztességes megélhetése biztosítva volna, nem zárkóznék el, de hogy ez ügyben dönthessen, szükségesnek tartja, hogy a kéményseprők bevonásával megejtendő eljárás útján minden egyes kéményseprési kerület nyers és tiszta jövedelme a tényleges viszonyoknak megfelelően számíttassék ki és az egyes kéményseprői kerületek nagysága a nyert adatok kellő mérlegelésével állapíttassék meg.

A vármegye a jövedelem-összeírást elvégeztette, az egyes kéményseprési kerületek üzemkiadásai tekintetében adatokat gyűjtött s ez eljárás eredményében alapot vélt nyerni arra, hogy a kéményseprési kerületek számát 10-ről 14-re emelje s a kéményseprési díjakat 25%-kal leszállítsa.

Hogy a kerület-megosztás, illetve munkakerület szaporítás az érdekelt kéményseprő-mesterek megélhetési viszonyait mennyire befolyásolná, arra érdekes világot vet a vármegye jövedelem-számításának a csepregi kerületre vonatkozó része. Eszerint a vármegye a csepregi járásnak két kéményseprési-kerületre való osztása után I. csepregi kerületben: 3741.60 K, a II. csepregi kerületben: 4009.— K jövedelmet irányoz elő.

Tekintve már most, hogy a kisebb kerületek aránylag nagyobb üzemköltségeket mutatnak föl, mint a nagyobb kerületek, melyek a segéd-erők intenzívebb kihasználását teszik lehetővé, kétségtelen, hogy a csepregi kerület kettéosztása esetében a megosztott kerületek mestereinek a megélhetése kizárt dolog.

Hogy hova vezetne a kéményseprési díjak leszállítása azon kerületekben, amelyeket megosztás nem érné, azt a pulyai járás két kerületének a példája mutatja, amely kerületeket a vármegye 3874 K 50 fill., illetve 4245 K 65 fillérral mutat, de amely kerületek egyikében is 4869 K 86 fillér az üzemkiadás s még a kedvezőbb arányt fölmutató kismartoni kerületek sem nyujtanának tisztességes megélhetési alapot mestereiknek.

A vármegye közönségének abbéli reményében foglalt vád, hogy az érintett reform után „a kéményseprés pontosabb, rendszeresebb és tökéletesebb lesz és ezáltal a kéményseprő-

ják a kéményseprő-mesterek a járási főszolgabíráknak a fellebbezéshez csatolt nyilatkozataival.

A kéményseprési kerületek bruttó-jövedelmét tehát oly nagy horderejű reform-intézkedés alapjául venni, mint a milyen a kerület megosztás, vagy a seprési díjak leszállítása teljesen elhibázott.

És ismert dolog az is, hogy a kémények lehuzása, kiégetése és kikenése évenként, vagy egyáltalán nem fordul elő, vagy a legritkább jelenség, s hogy a vidéken szórványosan előforduló amaz esetek, hogy kályhákat és takaréktűzhelyeket, valamint a füstölő kamrákat kéményseprők és nem maguk a lakók tisztogatják, csak a kéményseprő-segéddek mellékjövedelmét alkotják s így a kéményseprő-mesterek jövedelmében szerepet nem játszanak.

Mindezekon felül azonban nem hagyható figyelmen kívül ezen ügy elbírálásánál az sem, hogy az utolsó másfél évtized alatt a megélhetési viszonyok gyökeresen megváltoztak, és hogy ennek a hatása alól senki sem vonhatja ki magát. Nincs tér, melyen e változott viszonyok áremelkedést ne vontak volna maguk után; akár a szellemi foglalkozást űzőket, akár a munkásokat, akár pedig az őstermelőket, ma mind-egyikök magasabb díjazást követel szolgalmányai fejében. Ugyanez irányzat hatása alatt áll az iparos is, aki ma drágábban termel, mint valaha.

Ily viszonyok közepette bizonyára szükség-telen bizonyítgatni, hogy a kéményseprő-iparosok, ha már hatóságilag megkötött díjaikon nem emelkedhetnek, eddigi jövedelmeik minden fillérére rászorulnak, ha súlyos felelősséggel járó munkájukat pontosan el akarják végezni és nagy összeget tevő közszolgáltatásaik terhe alatt összeroskadni nem akarnak.

* **A vágújhelyi önkéntes tűzoltó-egylet** aug. 29-én zászlószentelési ünnepélyt tartott s ezzel egyidejűleg az egylet parancsnokának, G o c s á r Jánosnak, ki egyben járási tűzrendészeti felügyelő, 40 éves tűzoltói jubileumát is ünnepelte a nélkül azonban, hogy az érdemekben dus főparancsnokot, aki a privát életben is köz-tisztületnek örvend, méltónak tartották volna arra, hogy ezen terhes, önzetlen, s csak a más javát szolgáló 40 év után, valamelyes kitüntetésben részesítsék. Az ugyancsak ezen ünnepélyre meghívott tűzoltó egyletek küldöttségei között ott volt C s e j t h e nagyközség tűzoltó képvisellete is. Ez azonban — mint lapunknak írják — állott: az egyleti parancsnokból és egy tűzoltón kívül az alparancsnoki és szakaszparancsnoki egyenruhába bujztatott két községi szolgából, kik annyit értenek a tűzoltó munkájához, mint hajdu a harangöntéshez és igazán csak azért vettek részt a nevezetes ünnepen, hogy a többi egyletnek tisztí képviselőire szégyent hozzanak. El lenne várható, hogy Csejthe nagyközség, mely közel 3000 lelket

* A Vasvármegyei Tűzoltószövetség Muraszombatban, június hó 29-én XVII-ik évi rendes közgyűlését, Herbst Géza alispán elnöklete alatt megtartotta.

A tagtestületek képviselőiben írásbeli meghatalmazással megjelentek: Csánig (Horeczky Gyula), Edeháza (Leyrer János), Ferenc-lak (Sohár István), Ikervár (Gayer Samu), Kerkáskaporna (Kalmár Péter), Kukmér (Karner József), Nárai (Hertelendy Miklós), Mártonhely (Keresztury Kálmán), Muraszombat (dr. Sömen Lajos), Nagyrákos (Vas Károly), Órisziget (Tallián Lajos), Orihodos (Dancs Lajos), Repcelak (Szigethy Dénes), Sárvár (Góczán Sándor), Sennyeháza (Császár Ede), Sűrűháza (Obál János), Szénásgödör (Szentgyörgyi Gyula), Sentelek (Kaiser Károly), Szentgotthárd (Vargyassy Gyula), Szentlőrinc, Táplánfa és Szentkereszt (Hettlinger Jenő), Szombathely (Bartos Pál) Urai-ujfalu (Róth Kálmán), Ujtelep (Kurz Sándor), Vasvár (Barabás István), Viszák (Dávid Mihály). Ezekon kívül jelen volt összesen mintegy kétszáz önk. tűzoltó,

1. Herbst Géza alispán, szövetségi elnök, elnöki megnyitójában jelzi, hogy vármegyei szövetségünk örömmel kereste ma fel Muraszombatot, a vármegye e legtávolabbi vidékét s azért, hogy közgyűlésünket e helyen tartjuk, a szövetség célja nemcsak az volt, hogy a távoli tagtestületeket meglátogassa és megismerje, hanem különösen az is, hogy a folyó évben, amidőn szövetségünk alapszabályai a kormány által történt jóváhagyásuknak 20-ik évébe léptek, nemcsak a közgyűlés, hanem a tűzoltó-szövetség husz éves fennállásának ünnepélyében is részeltethessük azokat, akiket körünkben az elmúlt időkben a nagy távolság és nehéz közlekedési viszonyok folytán oly keveset volt szerencsénk látni. Bajtársi szeretettel üdvözlö a muraszombati járás tűzoltóságát.

Folytatólag fölemlíti, hogy a szövetség mult évi működésének legnagyobb munkája a községi (kötelezett) tűzoltóságok szervezésében állt, amit a vármegye egész területén megtartott tűzoltó-tanfolyamok rendezésével igyekezett a szövetség megoldani, úgy, hogy csak csekély ama községek száma, amely tűzoltói kiképzésben valamely tanfolyamon ne részesült volna. Ezekután reámutat a tűzrendészet fejlesztése és a szakellenőrzés terén elért azon öröndetes tényre, hogy a vármegye törvényhatósága és a várm. tűzoltó-szövetség között szaktekintetekben a legszorosabb kapcsolat áll fenn, amennyiben a vármegye hatósága minden a tűzrendészet keretébe tartozó ügyet a szövetség elnöksége, illetve választmányja szakvéleményének meghallgatása után intéz el végérvényesen. Rendszerre vált vármegyénkben az, hogy a II. foku hatóság a hivatalos vizsgálatokon a tűzoltó-szövetségi elnökségnek helyt ad. ellenőrizvén ezáltal a községeket, tűzoltóságokat, ker. tüzr. felügyelőket, valamint a járási főszolgabírói hivatalokat is a tekintetben, hogy mennyiben tesznek eleget a tűzrendészeti kormányrendelet és tüzfelügyeletről szóló vármegyei szabályrendelet által előírt követelményeknek, ami által a szövetség komoly munkássága a vármegye törvényhatóságával mintegy elválaszthatatlanul összeforrott. Végül ama reményének adva kifejezést, hogy a vármegye támogatásával szemben a tűzoltóságok is mel-

dásukban lankadni nem fognak, hanem igyekeznek a vármegye tűzrendészetének épületét tető alá juttatni, miután annak alapját elődeink és annak falait a jelen nemzedék felrakta, — szívélyesen üdvözölve a tagegyesületek kiküldött képviselőit s a nagy számban megjelent vendégeket, a közgyűlést megnyitja, fölkérve a jkv. fölvételére Horeczky Gyula másod-titkárt, annak hitelesítésére pedig Ajkay Béla dr. és Cziffrák János dr. közgyűlési tagokat.

Elnöknek napirend előtt tett azon indítványát, hogy Ajkay Zoltán szövetségi alelnököt, vármegyei tűzoltó-ügyünk lelkes és szakavatott harcosát s Bezeredy István főispánt, a szövetség örökös tiszteletbeli elnökét, táviratilag üdvözöljék: a közgyűlés egyhangu lelkesedéssel elfogadja.

1908. évi kiadások:

Lapszerkesztési költség 740.60 K. Kezelési költség 741.— K. Posta-költség 192.45 K. Iroda szükséglet 150.— K. Vegyes kiadások 576.— K. Tanfolyamok költsége 1383.50 K. Közgyűlési kiadások 26.50 Orsz. t. o. tanfolyamra kiküldöttek ösztöndíja 300.80 K. Orsz. t. o. szöv. tagdíjak 422.70 K. Takarékpénztárba elhelyezett betét 2600.— K. Egyenleg mint pénztári készlet 875.85 K. Összesen: 8009.40 korona.

Vagyon:

Pénztári készlet 1908 dec. 31. 875.85 kor, Takarékpénztárban elhelyezett tőkék 3943.28 K. Hátralékos tagdíjakban 206.— K. Butorokban 110.— K. Egyenleg, mint tiszta vagyon 5135.13 korona.

Az 1909. évi költségvetés előirányzatát pedig a választmány javaslata alapján a közgyűlés a következőkben állapítja meg:

Bevétel:

Hátralékos (206) és f. évi (444) tagdíjakból 650.— K. Takarékpénztári betétek kamataiból 150.— K. Vasvármegye törvényhatóságának évi segélye 2500.— K. Vasvármegye törvényhatóságának külön segélye az 1908/9. évre 600.— K. Összesen 3900.— K.

Kiadás:

Lapszerkesztési költség 740.60 K. Kezelési költség 810.— K. Posta- és távbeszélő kiadások 160.— K. Szövetségi iroda szükséglete 150.— K. Vegyes kiadásokra 168.90 K. Tűzoltói zsebkönyv kiadása 800.— K. Orsz. szövetségi tagdíjakra 222 egyesület után 444 K. Orsz. t. o. tanfolyamra adandó ösztöndíjra 300.— K. Közgyűlési költségek 26.50 K. Összesen 3600.— K. Várható fölösleg: 300 korona.

7. A választmány által beterjesztett indítvány folytán elhatározza a közgyűlés, hogy

a) Erdődy Tamás gróft, mint aki ugy saját testületében, mint a felügyeletére bízott kerületben is eredményes működést fejtett ki s azon érdemekért, melyeket a bel és külföldön, de különösen a legutóbbi időben a vármegyei szövetség központi ügyeinek vezetésében megszerzett, a szövetség tiszteletbeli alelnökévé;

b) Gróf Batthány Zsigmond országgyűlési képviselőt és Pósfay Pongrác muraszombati főszolgabíróit pedig azon kiváló érdemeikért, amelyeket a vármegye tűzrendészete s tűzoltó ügyének mindenkori lelkes támogatásával megszereztek, a szövetség választmányának rendes tagjaivá megválasztja s erről nevezettek jkvi kivonattal értesíteni rendeli.

A közgyűlés befejezése előtt Cziffrák János dr. t. o. egyes. elnök, közgyűlési helyi alelnök mondott megleghangu köszönetet a szö-

vetség elnöke s tisztikarának a közgyűlés itteni megtartásáért, méltatva ennek áldásos következményeit, amelyek a járásban már a közgyűlést megelőzőleg is, később pedig még fokozottabb mértékben fognak nyilvánulni. Elnök erre adott válaszában kijelentette, hogy örömmel jött a szövetség a minden kulturális intézmény támogatása s előbbre viteléről elismert ezen nagyközségbe s reményleni lehet, hogy a most már megjavult közlekedési viszonyok folytán a járás tűzoltóságai is szorosabban fűződhetnek a szövetséghez s elfoglalhatják abban az őket megillető helyet, amelynek bekövetkezését különben az itteni lelkes vezetőség is biztosítja.

* **A Váci Önkéntes Tűzoltó Testület 35 éves jubileuma.**
Október hó 3-án, szép őszi vasárnapon ülte meg 35 éves fennállását a Váci Önkéntes Tűzoltó Testület. Az ünnepség méltó volt teljesen a jubiláló testülethez s bár a munkában megért 35 esztendő elteltét ünnepeltük, az ünnepség minden egyes mozzanata előleg volt a jövő munkálkodásából.

Vác városának nagy a szerencséje tűzoltóságával. Az eltöltött 35 esztendei működés alatt is mindig oly parancsnokokkal áldotta meg a váci testületet a gondviselés, akik komoly munkával töltötték be parancsnoki megbízatásukat s szakképzett csapattal szolgálták városuk tűzvédelmét. A mult idők tradíciói a váci testületben nemcsak tiszteletreméltó eszmék, hanem olyan elvek, melyek megvalósulnak. A testület parancsnoka, Táuber Ferenc — ki az 1907. évben tartott XVI. országos tűzoltó szaktanfolyam hallgatója volt — nagy ambícióval, ügyszeretettel és komolysággal tesz eleget parancsnoki tisztségének s tűzoltócsapata a legképzettebb csapatok egyike.

Az ünnepség teljesen bajtársias jellegű volt. Vác városa és a Pestvármegyei Tűzoltó Szövetség nem képviseltette ugyan magát, hanem annál közvetlenebb volt a tűzoltóbajtársak részvétele. A budapesti önkéntesek parancsnokságát Kálmán, Hevesi, Bencze és Udvardy szakaszparancsnokok képviselték, továbbá ott láttuk az ünnepelő tűzoltótisztek sorában a gödöllői, nánaei, vámosmikolai, péceli, dunakeszi stb. testületek parancsnokait.

Legelőbb a mult kegyeletét rótták le a váciak s elhunyt derék parancsnokaik: Krenedits Ferenc, dr. Csányi János, Nikitits Sándor és Millmann Géza sirját koszorúzták meg. Utána a felsővárosi rk. templomban volt ünnepélyes szent mise, mely alatt a misét celebráló plébános szép beszéd mellett megáldotta a tűzoltói szerelvényeket.

A városháza tanácstermében tartott diszközgyűlést Táuber parancsnok nyitotta meg lendületes beszéddel. Utána Borbély István titkár oivasta fel nagy gondal készített jelentését, mely a váci testület 35 évi történetét részletesen tárgyalja. A nagy munkával, fáradsággal adatszerezéssel és utánjárással megírt testületi történetet a jelenlevők mindvégig élénk figyelemmel kísérték. A szép munkáért méltán megilleti az elismerés Borbély István titkár, munkája pedig azt, hogy külön füzetben kinyomatva megjelenjék.

Ugy az ünnepélyes szentmisén, mint a közgyűlésen a váci általános ipartársulat dalárdája működött közre szép sikerrel.

A közös ebéd elköltése után szitáló esőben vonultak az ünnepelő bajtársak a tűzoltólaktanya előtti térre ahol 3 órakor megkezdődött a diszgyakorlat. Lemozdonyozható taligafecskendővel mutattak be (5 tűzoltóval) iskola, majd gyorszerelést. A gyorszerelés 40 másodpercig, a gyors visszaszerelés 1 perc 10 másodpercig tartott.

rövidebb idő alatt végzett mászás idejét nem állt módunkban megállapítani, mivel a péceli testület ifju parancsnoka az idő mérése céljából közvetlenül a mászóház tövében állott föl s a tűzoltó teendőjében ekként akadályozva lévén, munkájában feltartva csak késedelemmel fektethette le létráját.

Önmentést egy és két kötélén, majd pedig támogatást mutatott be a testület Bunyata Vince alparancsnok vezénylete alatt, mely alkalommal nagyobb arányú tűz feltételeztetett s a támadásban az egész testület részt vett. Este műkedvelői előadás és táncmulatság fejezte be az ünnepséget.

A váci testület, mely az Országos Tűzoltó Szövetség nagygyűléseivel kapcsolatosan tartott versenyeken több ízben s így legutóbb is díjat nyert, jubileumát bár minden hivatalos színezet nélkül, de bajtársi szerény körben, önmagához méltó komolysággal ülte meg s tudósításunkat a parancsnok által kiadott ügyes Napi Parancs szavaival fejezhetjük be, mely ott csak óhajtsákként szerepelt, most azonban tényként állapítható meg: „a jubileum megünneplésének napját nemcsak az ünnepelő közönség sorolja kedves emlékei közé, de oda sorolja azt minden tűzoltó, mert a lelkiismeretesen betöltött kötelesség elismerés hiányában is teljes megnyugvást nyújt minden önzetlen tűzoltónak!”

—y—z.

A terpentín kezelése.

A terpentín, mint ismeretes, az erősen tűzveszélyes anyagok közé tartozik. 54 C°-nál meggyullad, sőt gőzei már 38 C°-nál is lángra lobbannak, de a hirtelen kiterjeszkedés tüneténye nélkül, tehát nem robbanékonyan. Volt eset, hogy a terpentingőzök egy teremben elszéledve a gázkályhával való érintkezés következtében meggyulladtak, hirtelen elégték, de a robbanásnak semmi jelét sem mutatták.

Azonban ha a terpentín nem is robbanékony, mint pl. a nafta, vagy a benzin, mégis nagyon tűzveszélyes és kezelése nagy óvatosságot igényel.

Mivel újabban, főleg Amerikában, rohamosan növekedett azon tűzkatasztrófák száma, melyeket a terpentín kezelése körül megkívánt óvatosság elmulasztása okozott, az Egyesült Államok biztosító társaságai szigorú kikötésekkel élnek oly helyeken, ahol terpentint nagyobb mennyiségben tartanak. Még a Savannah és Jacksonville tartányokat is csak bizonyos kikötésekkel fogadják el. Hogy mennyire kényesek a terpentinnel szemben, mutatja a következő eset:

Egy gyár a mázolóműhelyben szükséges terpentint a műhelyén kívül a szabadban helyt foglaló tartányban helyezte el. A biztosító társaság a műhely és a raktárak közelségére való tekintetből azt is kikötötte, hogy a tartányt téglavagy betonépítménnyel vegyék körül.

A terpentín elraktározása legcélszerűbben földalatti beton tartányban történik, úgy hogy a tartány szája a föld színével egybeessék. A legcélszerűbben bádógból készült és szellőző készülékkel ellátott fedőt, ha a tartányt a vagonokból vagy hordókból megtöltöttük, helyére forraszthatjuk. A szükséges terpentint a műhelyekbe, vagy oda, ahol szükség van rá, szivattyúkkal szállíthatjuk. Célszerű a csövezeteket biztosító csapokkal ellátni, hogy a műhelyben támadt tűz a tartányig ne terjedhessen.

A terpentín szállítására és kisebb mennyiségben háznál tartásra, vagy üzletekben való elhelyezésre

tűzoltók XVII-ik nagygyűléséről. — Hivatalos rész: Meghívó. — Az elnökség október 16-iki ülésének jegyzőkönyve. — A segélypénztár ülésén felvett jegyzőkönyv. — A nemzetközi tűzoltószövetség 1910-ben Brüsszelben kongresszust tart. — A tűzoltótisztek országos egyesületének évi jelentéséből. — A soproni kereskedelmi és iparkamara a kéményseprők szabályrendeletéről. — Celluloid-gyárak tűzbiztonsági berendezése. Irta: Papp Ferenc. — Marschalkó Gyula f. Irta: dr. Vitális István. — Tűzrendészeti felügyelők utasítása. — A terpentín kezelése. Irta: Homonnai. — Tolnavármegye tűzrendészetéről. — Szövetségeink köréből. — Különlélek. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **Óvári Ferenc**, Országos Szövetségünk és a Balatoni Szövetségnek alelnöke — mint a Keszthelyi Hirlapban olvassuk — nemrég Balaton-Györkön tartózkodott. Megjelenésével visszaadta a község képviselőtestületének azt a látogatást, amelylyel neki a község diszpolgárává történt megválasztásáról szóló okiratot annak idején átnyújtotta. Óvárit a község igen meleg szeretettel fogadta. Bán József bíró házánál, az új polgárnak tiszteletére lakoma is volt, melyen a bíró felesége pompás magyaros ebéddel remekelt. Az ebéden György Ferenc körjegyző őszinte szívből jövő felköszöntőben ünnepelte a község diszpolgárát, aki válaszában hangsúlyozta, hogy rendkívüli kitüntetésnek tartja, hogy a község jóra való, derék, magyar gazdái őt polgárul fogadták. Ebéd után a gazdák meghívására Óvári Ferenc és társasága körutat tett a községben, s végigkóstolta a tiszteletére előhozott legrégibb zamatos borokat, meg a sok finom házi süteményt, amivel az asszonyok kedveskedtek. Itt-ott meg is táncoltatták a népszerű diszpolgárt a balatongyörki helyremenyecskék. Az állomásra Óvárit zenezóval kísérték le s a bucsuzáskor is lelkes óvációkban részesítették.

— **Humprey Richard**, Philadelphia mérnöke, európai tanulmányútja során, Budapestre is ellátogatott s itt a hivatásos tűzoltó intézményre s a színházak tűzrendészetére is kiterjeszkedett. Voltaképeni szakmája egyébként az építésrendészet.

— **Lindner Gusztáv**, Nagyszében város második kerületének országgyűlési képviselője és tűzoltóparancsnoka meghalt. Az elhunyt képviselő 1836-ban született Nagyszébenben, ahol középiskolai tanulmányait végezte. A bécsi egyetem jogi karán nyerte el a doktorátust és 1861-ben kezdte meg működését, mint gyakorló ügyvéd. 1870-ben a nagyszébeni jogakadémián nyilvános rendes tanárrá, később pedig az akadémia igazgatójává nevezték ki. Ekkor alapította (1878-ban) a nagyszébeni önkéntes tűzoltóságot, melynek utóbb tiszteletbeli parancsnoka lett épügy, mint az általa begyakorolt brassóinak, nagydisznódinak stb. erdélyi jóhírű tűzoltóságnak. 1879-ben a kolozsvári tudományegyetem hívta meg a magyar közjog, közigazgatási és pénzügyi jog katedrájára és mint nyilvános rendes tanár 1901-ig maradt meg ebben az állásában. Akkor, három évtizedes államszolgálat után, nyugalomba vonult.

anas megüresedven, ezekre ezennel pályázatot hirdetünk. A két állás jövedelme egyenként havi 50 K, teljes nyári és téli ruha. Felhívjuk tehát mindazokat, kik ezen állásokat elnyerni óhajják, hogy sajátkezüleg irt kérvényüket a kisvárdai önk. tűzoltótestület parancsnokságának címezve e hirdetés megjelenésétől számított 2 héten belül küldjék be. Kürtösök előnyben részesülnek. Az állások azonnal elfoglalandók. Véglegesítés 3 havi sikeres működés után. Kisvárdá, 1909 október 12-én. A parancsnokság megbízásából: Berlich Rezső s. k., titkár.

— **Berlin** első tűzrendőri szabályzata 1659-ben, vagyis 250 évvel ezelőtt bocsátatott ki. Akkor ugyanis egy tűzvész óriási pusztítást vitt véghez a berlini faházikók között, melyeknek kéménye szintén nem téglá, hanem csak fakürtő, avagy agyaggal kitapasztott sátor-kémény volt.

— **A hannoveri** (volt királyság) most porosz tartományi tűzoltó szövetség 22-ik Feuerwehrtágján az elnökség javaslatba hozta, hogy ideje volna lépéseket tenni a tűzoltóságok egységes szervezete, egyenruhája és rangjelzése dolgában (um in den Bestimmungen über die Zugeinteilung, einheitliche Uniformierung und über die Chargenabzeichen Klarheit zu schaffen), és azután mindjárt konkrét indítványt is tett. A közgyűlés azonban az elnökség indítványait elvetette. Az önkéntes bajtársak tehát Hannoverában, ámbár 22-ik országos összejövetelüket tartották az idén, szervezet és rangjelzés dolgában még mindig nincsenek meggyőződve az egységesség szükségéről. A hannoveri országos szövetségnek 856 tagtestülete van.

— **Szentpétervárott** 1908-ban 1377 tüzeset fordult elő, mely 3¹/₂ millió rubel kárt okozott. A tüzek keletkezési oka 16 esetben gyújtogatás, 2 esetben villámcsapás volt. Az orosz főváros tűzoltósága ma 1086 főnyi.

— **Stuttgartban** az állami épületbiztosító intézet 116 szerencsétlenül járt tűzoltónak 54.719 márka segítséget juttatott. 304 község számára szereket vásárolt, a tűzoltóságokat pedig 291.050 márkányi összeggel segélyezte.

— **Hatszázhetvenhat kiállítás egy esztendőben.** Az Országos Magyar Kiállítási Központ statisztikája szerint az 1909. esztendőben, (nem számítva a mezőgazdasági, valamint a képzőművészeti kiállításokat) 676 ipari kiállítást rendeztek. E kiállításoknak majdnem fele, szám szerint 318, Németországban volt, míg a fennmaradó 358 kiállítás az összes többi államok között oszlott meg. A kimutatás szerint 1910-ben 160, 1911-ben 44, 1912-ben pedig 24 kiállítás rendezése van ezideig terve véve. Az 1913-tól 1920-ig terjedő időre nem kevesebb, mint 904 bejelentett kiállításról van szó.

— **Gyújtogató villám.** Vasvármegyében a c e l d ő m ö l k i járásban nagy vihar dühöngött. Több helyen a villám leütött. K e m e n e s m a g a s i b a n délután négy órakor Berzsenyi Dezső pajtáját gyújtotta föl a villám és a kár kilencszáz korona. — L ő w i Zsigmond szalmája 584 korona értékben esett a tűz martalékául. Ugyanebben az időben gyújtotta föl a villám K ü l s ő v á t o n Sarlay

Gyula földbirtokos pajtáját, amely szintén leégett Magyarországon Háczy Sándor földbirtokos jégvermébe ütött a villám és azt felpérszelte. Ugyiátszik csakugyan igazat mond a statisztika, midőn kimutatja, hogy hazánkban a legtöbb villámcsapás Vasvármegyében fordul elő.

— A jó cseléd. Nézzé, Lina, vigyázzon a tűzre, én nagyon félek a balesetektől,

— Ne féljen nagysága. Mindig lesz itt egy tűzoltó, aki majd vigyáz ránk.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

GI. A tapolcai (Zala vm.) önk. egyesület épügy 40 éves, mint a badeni.

M. Bécsnek első Feuerordnungja tényleg 1278-ból való vagyis még I-ső Rudolf idejéből. A különféle céhek embereit ez szervezte legelőször. A Mária Terézia

által 1759-ben kibocsátott rendelet azonban már nem egyszerű Feuerordnung, hanem Feuerpolizeiordnung, mint aminőt Magyarország számára II. József császár 1788-ban adott. Az I. Ferenc császár 1817-ben kelt rendelete pedig korszerű módosítása a Mária Terézia által kibocsátottnak. A wieni városi tűzoltóság azonban csak 1884-ben lett hivatásossá. Addig a mérnöki hivatal jénhatósága alatt állt: míg 1884 óta önálló, tisztán a tanácsnak referáló, főparancsnoka és külön tisztikara van. Létszámuk ma 460.

Dr. P. A szükségelt statisztikai kimutatások egyedül az országos statisztikai hivatalnál állnak rendelkezésre.

Kn. A fertőtlenítésre használt gőznek 160 C foknál 6 Atmoszféra nyomása van. Blériot monoplánjának 24 lőerejű, 8 hengeres motorja van, fordulatszámja percenként 1000—1300. A hengerek felmelegedő falát az erős légvonat hűti, cirkuláltatott vízhűtés a gép holt-súlyát növelné.

Ch. Budapestnek annyi meter tömlője van, amely hosszu a Simplon-alagut, t. i. 22 kilométer.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelőtt Geittner és Rausch tulajdona) tűzfecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára.

Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9.
Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár
Részvénytársaság

Budapest,
VI., Váci-út 69

GYÁRT:

◁ Gőz-, motor-, tűzfecskendőket és kútszivattyúkat. ▷

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON

cs. és kir. udvari szállító, gyártanak:

tűzfecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat.

Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigszínház tőzsomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa

Budapest.

Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33.
Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7.

Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walser Ferenc

tűzoltói szerek és szivattyúk gyára,
harang- és fémentőde

Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

Sternberg és Kálmán

Budapest, VIII., József-körút 35.

GYÁRTUNK: tűzfecskendőket, kútszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

Elsőrendű

tűzoltó-egyenruhákat, sapkákat

és mindennemű felszerelést készítenek

TILLER MÓR és TÁRSA cs. és kir. udvari szállítók
Budapest, IV., Váci-utca 35. szám.

Győző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

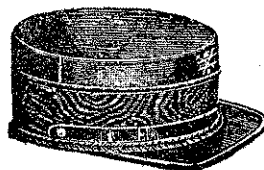
Szállítanak

automobil-, gőz- és motorfecskendőket, kocsit, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott —

„Optimus” kézi tűzoltókészülék

ára 8 1/2 liter ürtartalommal . . . . 65 K.
10 1/2 „ „ „ . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat
legjobban és legolcsóbban készítenek

Ritscher Zsigmond és Fia Körmenten.

Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány-Ürlapok

2 kor. árban; József tőherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu areképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arcképeivel együtt 1 korona behűlése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezgyár r.-t.

Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57.

egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.

TÜZRENDÉSZETI KÖZLÖNY

AZ ORSZ. TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG HIVATALOS LAPJA.

<p>Megjelenik minden hó második szombatján. Hirdetéseket felvenni a kiadóhivatal egyedül jogosított. A lap szétküldésére vonatkozó felszólalásokat az országos szövetség elnökségéhez kell intézni; a hová az előfizetések s hirdetések díja is küldendő.</p>	<p>Laptulajdonos: A MAGYAR ORSZÁGOS TŰZOLTÓ-SZÖVETSÉG. Kiadóhivatal: az Országos Tűzoltó-Szövetség Irodája VII., Rákóczi-út 38. Telefon 90—33.</p>	<p>Előfizetési ára, egész évre, 5 korona. Tagtestületeinknek ingyenpéldány jár. A szerkesztő címére irányított oly kéziratokra, melyekért írjuk díjazásra formái igényt, kérjük rávezetni a megjegyzést, hogy „tisztelőt-díjért.”</p>
---	--	---

Felélős szerkesztő: MARKUSOVSKY BÉLA, VIII., Kun-utca 2.

Dr. Kék Lajos.

Fiumében (1887) megtartott nagygyűlésünkön egy daliás alak tűnt fel az egybesereglett bajtársak között. A dusan aranyozott ragyogó egyenruha, mely jól proportionált öles természetén megfeszült, csak még inkább kiemelte daliás voltát. Lószórforgós sisakjával a megelevenedett Lohengrin lovag — a szó teljes értelmében. Ilyen volt külső megjelenésében dr. Kék Lajos, kit kevéssel a fiumei nagygyűlés előtt választott főparancsnokává az apatini önkéntes tűzoltó egyesület, melynek tagjai sorába 1884. évi április 4-én lépett be.

És ez az akkor 33 éves, erőinek teljében lévő, pusztá megjelenésével imponáló, hatalmas férfi, ma . . . a rideg sirölében pihen! Szép eszméért dagadó kebléből elröppent az utolsó lehellet; elnyomottak és veszélyben forgókért hevülni tudó nemes szive megszűnt dobogni: 59-ik életévében elragadta a könyörtelen és mégis oly jótékony — halál!

Jótékonynak mondjuk végórájának elkövetkeztét, mert az utóbbi években már csak kinos gyötrődés volt neki az élet; szervi szivbaja, mely leverte lábáról, már nyolc évvel ezelőtt támadta meg. Ez készítette őt 1902-ben Szövetségünk elnöki állásáról való lemondásra is.

Mert Follmann Alajos, amaz

interregnum alatt, mely gróf Cziráky Béla elnökké választatását megelőzte, csak ügyvivő alelnök volt: Kék Lajos — valóságos elnök gyanánt is szerepelt a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség élén.

1896-ban, a millenniumi nagygyűlésen választották meg ilyenné, miután előbb 1893 vagyis a szabadkai közgyűlés óta, mint alelnök vezette az ügyeket. Az elnökök sorában gróf Széchenyi Ödön, (1871—1874) báró Bánhidly Béla (1875—1881) és gróf Cziráky Béla (1882—1893) után ő volt az első és illetve egyetlen, aki nem a főuri osztályból került e diszes állásra, hogy vezesse, irányítsa tűzoltó intézményünk fejlődését, sorsát, haladását.

Megválasztásának híre némi megdöbbenést is keltett országszerte. Mert hiába a magyar — különösen a kor még — határozottan nem volt demokrata. Ma sem lefelé nivellál s a születési kvalifikációt vezéri állásoknál egész természetesen tartja. Mintha nemcsak sejtené, hogy első sorban az állati ösztönök, a testi szükség, a személyes érdek s a szenvedélyek kormányoznak bennünket. S aki kényszerítő viszonyok közé, azok jótékony befolyása alá nem kerül: megmarad élete végig őseredetiségében. És csak annál jut a magas értelem kormányra, csak annál kerekednek felül a nemes tulajdonságok, az válik önmagán uralkodni tudó, erényes, művelt s igazán

szabad emberré, akinél a szerencsés viszonyok úgy hozták magukkal, hogy születésétől kezdve meglelt koráig állandóan ama megbecsülhetlen kényszer befolyása alatt állott, melyet ez egyetlen szóval fejezhetünk ki — nevelés! Aki nem részesül jó nevelésben, aki nem kényszerül hosszas gyakorlat útján elsajátítani mindazt, ami csakugyan az állatok fölé emel bennünket: az a személyes érdekek béklyóiból sohasem tud szabadulni, az sohasem lesz jó ember, az ilyen még szabad emberré sem lehet, mert az alacsony ösztönökön és saját rut szenvedélyein uralkodni, önmagának parancsolni képtelen. Az csak másoktól vár engedelmességet, követel függőséget: de önmaga saját zabolázatlan vágyainak szánandó rabja mindhalálíg. S melyik osztály szülöttei részesülnek a leggondosabb nevelésben? Bizonyára az, amelynek „noblesse oblige“ a jel-szava.

Kék Lajos azonban bebizonyította, hogy a legdiszesebb állással vele járó erkölcsi függés és az ebből folyó kötelességek átérzése, tudata — a demokratának is biztosíthatnak tekintélyt. Holott még csak nem is gentry-sorból küzdötte fel magát. Apja József főherceg alsuthi uradalmának egyszerű alkalmazottja volt.

De ami az arisztokráciának a gondos nevelés: az volt rá nézve az — élet! Az élet, mely az iskolán kívül is nevel és gyakran jobb iskolamester a legderekből paedagógusnál. Nehezebb, fáradságosabb az út, melyet az élet iskolája nyújt a fölfelé haladásra; de, mint Kék Lajos példája mutatja, ez is lehetővé teszi a rátermeteknek a tömegeből való kiemelkedést.

És az életviszonyok nehéz kényszere nála nemesak a munkabírást fejlesztette ki, hanem a magasabb eszmékért lelkesedni tudást, a nemes tulajdonságok felülkerekedését is. Tudott dolgozni, hatni, alkotni, s mindannak mi jó és nemes, az előmozdításában gyönyörűségét találta. S ez

kepviselőségre, utóbb az országos tűzoltó szövetség — elnöki méltóságára!

Mint elnök egyéni közrehatásával, harmonikus működésével, az adott viszonyok közt, kitűnő szolgálatokat tett. Hogy csak kettőt említsünk: meghonosította a miniszteriummal való közvetlen érintkezést és tudatára ébresztette a vidéki tűzoltóságokat annak, hogy a vármegyei szövetségekké tömörülés jogszerzés szempontjából is hasznos, intézményünk egységes fejlesztésére pedig nélkülözhetetlenül szükséges. Amit első védnökünk, néhai József főherceg, szokott volt hangoztatni, hogy „szép hivatásunk alapeszméje ugyan a szeretet, de alaptörvénye az egység, az egységes és fegyelmezett működés“ azt ő átérzte s e tisztult felfogást iparkodott átültetni a korlátokat nehezen tűrő magyar bajtársak lelkületébe is. Hogy egység és szeretet, tekintély és szabadság, ez összetartó és tágitó kettős törvényen nyugszik intézményünk és hogy a végecé, az egységes és fegyelmezett működés érdekében lehet engedelmeskedni az önmagunk által emelt tekintélynek, anélkül, hogy azért megszüntünk volna szabad emberek s e szabadságunkra joggal büszkék maradni: e magasabb nézőpont csak Kék Lajos elnöksége alatt kristályosodott ki.

Amint pedig a kerekeket szabatos működésbe hozó, mint indító, vezető erő, jól megállni helyét többé nem volt módjában, rögtön beadta lemondását. És mily jellemző szavakkal:

„Hogy azon alkotások — írja 1902. évi június 1-én kelt bucsulevelében — amelyekben elnökségem ideje alatt én is igyekeztem részemem kivenni, Szövetségünknek és általában a tűzoltó intézménynek felvirágoztatására fognak-e szolgálni — azt csak évtizedek múlva dönthetni el. De hogy mindnyájunkat az önzetlen jóakarattal vezetett munkálkodásunkban: azzal a pártatlanul ítélkező bíró bizonyára már ma is tisz-

ságának, érdemleges része volt — azt az időre bizza! Ilyen volt Kék Lajos! . . .

* * *

Elköltözött bajtárs! Őszintén gyászolunk!

Gyászolunk, mert szerettünk; szerettünk jó ügyért lelkesedni tudó, az igazságot nagyratartó, velünk együttérző, önzetlen úgyszeretetedért!

De vigaszunk a gyászban, hogy az az isteni szikra, mely az emberi önzetlen jóakarattól kisugárzik s amely Téged immár tulvilági dicsfényel

nyájunkat a remény, hogy az a zászló, melyre két nagy eszme — az Isten hatalmának elismerése és az ember erkölcsi nagyságát jelentő felebaráti szeretet van felírva, — az a zászló, midőn a Te kezeidből végkép kihanyatlott, földbe visszatérő testeddel nem temetkezett a rögök alá, — azt a zászlót erős, megbízható kezek ma is fennen lobogtatják!

Ez tegye könnyüvé a földet poraidnak!

Boldogult bajtársunk: nyugodjál békével!

H I V A T A L O S R É S Z.

2151. sz.
1909.

Meghívó.

A magyar országos tűzoltószövetség elnöksége f. évi december hó 18-án d. u. 3 órakor ülést tart Budapesten saját helyiségében, amelyre az elnökség tagjait, valamint a kehelbeli érdeklődő tiszt urakat tisztelettel meghívjuk.

Az ülés főbb tárgyai:

- a) a pályaművek bíráló-bizottságainak jelentése;
- b) az orsz. választmányi közgyűlés idejének és tárgysorozatának megállapítása;
- c) folyóügyek.

Ugyancsak ez alkalommal d. u. 1/2 3 órakor a segélyezőpénztár elnöksége is tart ülést, a pályaművek bíráló-bizottságai pedig d. u. 2 órakor összerztekezletekre gyűlnek össze az irodában.

Budapest, 1909. november 28-án.

Dr. Óvári Ferenc,
alelnök.

Breuer Szilárd,
titkár.

1958. sz.
2145.

Jegyzőkönyv.

Felvételet Budapest 1909. november 20-án a magyar országos tűzoltószövetség elnökségének ülésében.

Elnök: Széchenyi Viktor gróf, majd dr. Óvári Ferenc alelnök.

Jegyző: Breuer Szilárd titkár.

Jelenvoltak: Apáthy Vilmos, Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula, Varga Lőrinc, dr. Vass János, Vida Pál előadók, dr. Balogh Dezső pénztárnok, ifj. Bitskey Illés segédtitkár, Markusovszky Béla lapszerkesztő. Elmaradásukat kimentették: Barabás István és dr. Rüll Béla előadók.

271. Elnök az ülést megnyitván, meleg szavakkal üdvözlí Szabados Imre előadót azon alkalomból, hogy 30 éves tűzoltói multra tekint vissza, és átnyújtja neki a megfelelő szolgálati érmet. Szabados Imre a megemlékezést megköszönvén,

272. dr. Óvári Ferenc alelnök napirend előtt szót és engedélyt kér, arra, hogy a „Ba-

l a t o n - b á l ” rendező-bizottsága az irodahelyiséget használhassa. Az engedély megadatott.

273. Szénási Rezső (Kalános) szabadalmi megbízottja bemutat egy új mentőkösár-állvány mintát, arra vonatkozólag az elnökség véleményét kikéri: A bemutatott készülék gyakorlati értékkel nem bírván, titkár utasított, hogy feltalálót ily irányu értesítésben arról felvilágosítsa.

274. Dr. Vass János ismerteti az alapszabálytervezet elkészítésére kiküldött bizottság által kidolgozott irányelveket, amelyek szerint az adminisztratív és szak-közreműködés köre tetelesen kiterjeszteni és lehetővé válnék a szervek színvonalának emelése kapcsán az összes arra hivatottak bevonása. Az elnökség azokat elvileg elfogadja és a további kidolgozás irányának megjelölése kapcsán, dr. Vass János előadót a tervezet mielőbbi megírására felkéri.

275. Előterjesztett a hiv. szaklap fejlesztése tárgyában kiküldött bizottság azon jelentése, mely szerint az önálló szakekkek hasáb illetve soronkénti alapon, — de legfeljebb 8 oldal számítva egy számban — díjazandók lennének. Az elnökség a javaslatot elfogadja, a hasábonkénti díjat 5 K 60 f., a soronkénti díjat 8 fillérben állapítja meg és az így felmerülő évi 1000 K költség engedélyezése iránt a javaslatot az országos választmány elé terjeszteni rendeli.

276. A pályaművek bíráló-bizottságában szükségessé vált változások tekintetében olyképp határozott az elnökség, hogy a benzín pályamű megbírálására felkéri Barabás István és Apáthy Vilmos előadókat; dr. Vass János előadó azon kijelentését pedig, amely szerint a titkos pályázat jellege a véletlen folytán megszünnvén, pályaművét visszavonja s azt a részben kapott megbízás szerint a szövetség presztigeje alatt — de saját kiadásában — fogja megjelentetni, tudomásul veszi.

277. Felolvastatott a nemzetközi szövetség elnökségének azon értesítése, hogy a Brüsszelben tartandó kongresszus a szövetség hivatalos gyűlése leend. Az elnökség ezen kongresszusra Breuer Szilárd titkárt kiküldi, a költségek engedélyezése iránt az országos választmányhoz előterjesztést tesz, a hivatalos lapban pedig a bajtársakat a részvételre felhívja és a

netán jelentkező szövetségi 7 kiküldöttet ilyen minőségében ott bejelentendi.

278. Felolvasatott **Guttman B. D.** impregnálási eljárásának leírása. Az elnökség a Belügyminiszterhez intézendő jelentés akkénti megtételét rendeli el, hogy az eljárás nem új ugyan, kivált szervezetknél azonban alkalmas a tűz gyors elterjedésének meggátolására. Az ezzel kapcsolatban felmerült azon javaslatot illetőleg, hogy t. i. a külföld mintájára a szalma- és nádtetőknek impregnálás útján való tűzbiztossá tétele hazánkban is megismertetessék a néppel, az elnökség egyelőre várakozó álláspontra helyezkedett és a kérdés további tanulmányozására és figyelemmel kísérésére titkárt felkérte.

Elnök távoztával alelnök foglalja el az elnöki széket, majd

279. Felolvasatott az **Esztergom** vármegyei szövetség csatlakozó levele s egyben megállapítottak azon vármegyék, amelyekben a vármegyei szövetség létesítése, illetve megalkultak működtetése és csatlakoztatása iránti mozgalom legközelebb megkezdhető. **Esztergom** vármegye csatlakozása örvendetes tudomásul vétetett. A **Moson** vármegyei szövetség csatlakozása ügyében **Szabó Gyula** előadó küldetik ki Magyaróvárra. Elhatározatott, hogy tavasszal a **Borsod** vármegyei szövetség létesítése érdekében **Miskolcon** elnökségi ülés tartassék; **Abauj, Arad, Békés, Gömör, Győr, Komárom, Nyitra** vármegyék szövetségének létesítése tárgyában pedig a székhelyi parancsnokságokkal az elnökség érintkezésbe lépjen.

280. A **Kereskedelemügyi** Miniszter azon leírata, mely szerint a hivatalos szaklapnak a portómentességet elvi okokból nem engedélyezheti, tudomásul vétetett.

281. **Szabados Imre** előadó azon panaszára, hogy a pécsi póstaigazgatóság újában a féldijas tűzoltó-telefon-állomásoknak kizárólag a tűzjelzés céljaira való használatát engedi csak meg: elhatározatott, ezen kortolász megszüntetése iránt a **Kereskedelemügyi** Miniszterhez előterjesztéssel élni.

282. A **Magyarszéki** testület elnökének kérelme, hogy 4 évi tagdíjhátralékuk az egylet pangása miatt törlésbe hozatassék: az országos választmány elé terjeszteni rendeltetett.

283. **Papp Ferenc** szegedi parancsnok a szegedi kath. tanítóképezde IV. éves hallgatói részére 25 pld. „Kis tűzrendészet” című könyvet kér. Az elnökség 50 példány beszerzését engedélyezte és a 25 példány megküldését elrendelte.

284. A „Közszégi tűzrendészeti szabályrendelet-minta” füzet a nagy kereslet folytán fogyófélben lévén, az elnökség a szabályzat revideálására **dr. Vass János** előadót felkérte és a füzetnek 1000 példányban való nyomtatását elrendelte.

285. **Szabados Imre** előadó bejelentése, mely szerint **Istváni** község a vármegye által a községi tűzrendészeti szabályrendeletre tett kikötéseket a Belügyminiszterhez csak azért felebbezte meg, hogy ekkép az ott általánosan elfogadott és keresztülvitt kötelezettségek és intézkedések alól kibujhasson: — Tudomásul vétetett.

286. A **marosvásárhelyi** segédtiszt helyi kérelmét, hogy egy telepengedélyezési

kelt szomszédnak kellett volna beadni és nem a telepengedélynél eljár tisztnak avagy parancsnokságnak.

287. **Dr. Vass János** előadó azon javaslatát, mely szerint a rendőri biráskodás 30. §-a értelmében életbe léptetett **szakképviselési rendszernek** a tűzrendészeti kérdésekre való kiterjesztése kérelmeztessek a Minisztériumnál: az elnökség elfogadta és az előterjesztés megírására javaslatot tevő előadót felkérte.

288. A „**Tűzoltó Otthon**” telkének megállapítása tárgyában kiküldött bizottság jelentése tudomásul vétetvén, az elnökség a pest-oldali telek mellett foglalt állást és annak mielőbbi megszerzése iránti intézkedésre az irodát utasította azzal, hogy a telek teljes egészében való megszerzése kíséreltessek meg.

Titkár azon jelentései, hogy az utolsó ülés óta véleményeztetett a Belügyminisztériumnak:

289. a belényesi,
290. a jánki,
291. a gyergyószentmiklósi,
292. a szolnoki,
293. a szentesi,
294. a kistószögi,
295. a vojteki önkéntes testületek alapszabályai;

296. **Ernst Ferenc** (Réva-ujfalu) szivógézmotóros malmának telepengedélyezése;
297. a fiumei nitrogéngyár telepengedélyezése;

298. **Natkó Mihály** (Rákoskeresztur) bészáritójának telepengedélye;

299. **Schönblum Benj. Wolf.** (Marmaros-sziget) botfőző-telepének felebbezése;

300. **Spitzer Armin** (Temesvár) tűzifatelepének engedélyezése;

301. **Szepes** vármegye építésrendőri szabályzatának módosítása;

302. **Moson** vármegyének tűzfelügyelői szabályrendelete;

303. **Bach Jenő** (Szeged) fűrésztelepének engedélyezése;

304. a hajduböszörményi baptista templom felebbezése;

305. **Hladik Sándor** (Temesvár) tűzifatelepének engedélyezése;

306. **Sopron** város színházi rendszabálya; továbbá vélemény adatott

307. **Heves** vármegye alispánjának a bognárfa tűzveszélyessége,

308. a **Veszprém** vármegyei szövetségnek a vármegyei építésrendőri szabályzat tárgyában; hogy előterjesztés tétel

309. a Belügyminiszterhez a „**Tűzoltó-Otthon**” létesítése és

310. a nagy malmok tűzvédelme tárgyában;

311. a Közoktatásügyi Miniszterhez pedig az iskolai riadók tárgyában a gráci érvényben lévő szabályrendelet csatolása kapcsán; végül, hogy:

312. kipróbáltott 8 község fecskendője, — tudomásul vétettek.

313. A legközelebbi ülés határidejéül megállapítottott december hó 18-ikának d. u. 3 órája.

314. A jegyzőkönyv hitelesítésére felkérettek **Szabó Gyula** és **Vida Pál** előadók.

Több tárgy nem lévén, ezzel az ülés véget ért. Kmft.

Elnök: Széchényi Viktor gróf. Jegyzö:
Breuer Szilárd titkár.

Jelen voltak: Dr. Óvári Ferenc alelnök,
Jászberényi Miklós, Szabados Imre, Szabó Gyula,
Varga Lörinc, Vida Pál, előadók, ifj. Bitskey
Illés segédtitkár.

91. Elnök megnyitván az ülést, titkár azon
jelentése, hogy az előterjesztésnek megfelelően
kiutalványoztatott időközben Ungár Márton,
Zengler Jakab, Roszweiler Henrik,
Haselbacher Ferenc, Murlasits József,
Csete Sándor, Süle Ferenc, Császár
György Sándor, Makrai Sándor, Todorán
Pál, Beicz er Antal, Bányai István, Steiger-
wald Antal, Huber György, Fehér József,
Keszler Sándor, Tóth Lajos segélye, tudomá-
súl vétetett.

92. Titkár azon jelentése, hogy az I. m.
ált. biztosító társaság eltekintett ama
tervétől, hogy az alapítványából adandó segé-
lyek az ügynökségek útján fizetessenek ki és
hajlandó azt a szövetségre átruházni s ily ér-
telmű előterjesztést tesz a Belügyminisztérium-
hoz, tudomásúl vétetett.

93. **Stancsu Vince** (Izbiztye) augusztus 3-án
gyakorlaton fecskendőszerelés közben, a kerék-
küllő közzé jutott kezén 25 nap alatt gyógyult
rándulást szenvedett. Az I. m. ált. biztosító
társaság alapítványához elnökiileg 50 korona
segélyre terjesztett fel. Tudomásúl vétetett.

94. **Ackermann Miklós**, (Nagyzsám) novem-
ber 1-én egy nő égése alkalmával, kezén 8 nap
alatt gyógyult égési sebeket szenvedett. Elnöki-
leg az I. m. ált. biztosító társaság alapítványá-
hoz 20 K segélyre terjesztett föl. Tudomásúl
vétetett.

95. **Balogh József** (Budapest önk.) okt. 17-én
gyakorlaton, fecskendőszerelés közben, 3 nap
alatt gyógyuló kar-zuzódást szenvedett. A pénz-
tárból részére 6 K segély kiutalványoztatott.

96. **Szeles Ferenc** (Szeged hiv.) október 8-án
gyakorlaton, kötélerezkedés közben, a hiá-
nyosan becsatolt övszíj szakadása folytán le-
esett és 27 nap alatt gyógyuló zuzódást szenvedett.
Bár a baleset sérült hanyagsága folytán kelet-
kezett és így segélyre való igényjogosultsága
nincs, az elnökség mégis méltányosságból 27
K segélyre az I. m. ált. biztosító társaság ala-
pítványához felterjeszteni rendelte.

97. **Oplatek József** (Budapest jutagyár) okt.
11-én tűznél elesvén, vállcsúctörést szenvedett.
Az I. m. ált. biztosító társaság alapítványához
a munkaképtelenség tartamának megfelelő se-
gélyre felterjeszteni rendeltetett.

98. **Nagy József** (Szabolcs) november 8-án a
tömlőszáritótoronyból a tömlőket leszedvén, a
kezére esett esavartól zuzódást szenvedett. A
pénztárból részére a munkaképtelenségi napok
szerinti segély kiutalványoztatott.

99. **Kovács Ferenc** (Szenyér) november 6-án
tűznél, égési sebeket szenvedett kezén. Az I.
m. ált. bizt. társ. alapítványához a betegségi
napoknak megfelelő segélyre felterjeszteni ren-
deltetett.

100. **Tinhof Lörinc** (Lajtapordány) október
26-án tűznél elesett és a fecskendő alá jutván,
25 nap alatt gyógyult, zuzódást szenvedett
állkapcsán. Az I. m. ált. bizt. társ. alapítvá-
nyához segélyre felterjeszteni határoztatott.

* **Veszprém vármegye alispánja a vármegyei
Tűzoltó Szövetséghez.**

A vármegye tűzrendészeti felügyelőjének
1908. évi jelentéséből és saját tapasztalataimból
arról győződtem meg, hogy a vármegyei tűz-
oltószövetség minden lehetőet megtesz arra
nézve, hogy vármegyénk tűzrendészetét előbbre
vigye és a lehetőség határain belül vármegyén-
ket e téren is a legelsőik közé beillesse.

Midőn tehát 1908. évi jelentését vármegyénk
tűzrendészetéről örvendetes tudomásul veszem,
működésükért köszönetemet és elismerésemet
fejezem ki; egyben kijelentem, hogy javaslatait,
amennyiben a községek túlságos anyagi meg-
erőltetését nem okozzák, a jövőben is minden-
kor készséggel támogatom és érvényesítem.

Veszprém, 1909. évi október 29-én.

Koller Sándor s. k.,
alispán.

* **A fejérvármegyei tűzoltó-szövetség elnök-
sége tagtestületeinek parancsnokságához az
alábbi körlevelet intézte:**

Nyilvánvaló dolog, hogy az igazi tűzoltó-
nak szakképzettség szempontjából nem szabad
megelégedni azzal, hogy némi katonai mozdu-
latokat és ehhez valamelyes szerkezelést a
tavaszi gyakorlatokon elsajátítson, hanem töre-
kednie kell arra, hogy a megelőző és utólagos
tűzrendészet, valamint a tényleges tűzoltói
tudnivalók elméleti részeibe is beavassa magát.

Ez elméleti ismeretek megszerzése, kürt-
jelek gyakorlására és egyéb szellemi munkál-
kodásra a téli időszak alkalmas.

Ugyanezért a küszöbön levő téli időszak
bekövetkezte alkalmából felhívjuk a tűzoltó
Parancsnokságokat, s ahol köteles tűzoltóságok
vannak a községi Előljáróságokat, miszerint
gondoskodjanak arról, hogy vásár- és ünnep-
napok délutánjain, vagy akár a hétköznapi
hosszu téli estéken a tűzoltóság működő tagjai
az őrtanyán, ahol ez nincs, az iskola vagy
község ház termében egy-egy órára összejöjje-
nek és ott a parancsnok vagy más tiszt, avagy
a legénység bármely tagja a tűzoltói szakiro-
dalom termékeiből, a testületi alap- és szolgál-
lati szabályokból, megyei és községi szabály-
rendeletekből felolvasásokat tartson s azok
felett a tagok eszmecserét folytassanak. A leg-
szükségesebb kürtjeleket tanulmányozzák, a
helyi vízszerezési viszonyokat, a mezőgazdasági
termények tűzmentes raktározását s általában
a község tűzvédelmi állapotát megbeszélés tár-
gyává tegyék és ha ennek során valamely
hosszabb eljárást vagy hivatalos beavatkozást
igénylő orvoslás mutatkozik szükségesnek e
részben a teendő lépéseket kezdeményezzék.
Szóval ezen összejöveteleken egyfelől a

saját tűzoltói szakismereteik gyarapításán elméletileg is munkálkodjanak, másfelől községeik megelőző tűzvédelméről gondoskodjanak.

Elméleti szakképzés céljából rendelkezésekre áll a több évvel ezelőtt minden községnek, illetőleg tűzoltó testületnek ingyen megküldött „Tűzrendészet“ című szakkönyv, melynek vagy a tűzoltói iratok gyűjteményében, vagy a községi irodában meg kell lenni.

Ha azonban ez a terjedelmes szakkönyv illetéktelen kézen netán elkallódott volna, — miután ezen könyvvel az országos tűzoltó-szövetségi iroda ezidő szerint nem rendelkezik, — ajánljuk a következő műveket:

A sopronvármegyei tűzoltó-szövetség kiadásában megjelent és a fenti nagy műből kivonatolt „Kis Tűzrendészet“ című művet, mely 2 koronáért a nevezett szövetség elnökségétől Sopronban szerezhető meg.

Breuer Szilárd főv. hiv. tűzoltótiszt és Némethy Ferenc csendőrszázados által közösen kiadott szakművet, mely megszerezhető: Breuer Szilárdnál Budapest, VIII. ker., Kun-utca 2. szám.

A veszprémvármegyei tűzoltó-szövetség által kiadott „Tűzoltó Káté“-t, mely épügy, mint a „Kis Tűzrendészet“ kérdés és feleletekben tárgyalja a különböző szabályokat és tűzoltói ismereteket. Megrendelhető a veszprémvármegyei tűzoltó-szövetség elnökségénél Veszprémben, ára portómentesen küldve 1 korona 10 fillér.

Nagyon melegen ajánljuk továbbá a „Tűzoltó Közlöny“ utódja a „Tűzrendészeti Közlöny“ című szaklapunk olvasgatását, mely tanulságos szakeikket közöl és a hazai tűzoltósági viszonyokat, valamint az orsz. szöv. elnökségének és a többi társ megyei szövetségeknek működését ismerteti. Ezen lapot vármegyénk minden községe, illetőleg tűzoltótestülete havonta egyszer ingyen kapja, miután ezt az országos tűzoltószövetség elnöksége tagsági illetmény fejében rendszeresen küldi és ha netán meg nem érkeznek, az orsz. tűzoltó-szövetség elnökségénél reklamálni lehet érte.

Vannak egységes szervezési, egyenruházati, segélyalapi, és szolgálati érem szabályaink, melyeket tanulmányozni a szakférfiúnak illik, s amelyet annak idején megküldöttünk ugyan, de netáni elkallódás esetén az országos tűzoltó-szövetség elnöksége (Budapest, VII., Rákóczi-ut 38) ingyen készséggel újra megküldi a hozzá forduló tagtestületeknek, miután vármegyénk minden községe bent van az orsz. szöv. kebelében.

jának kézbesítettünk, abban egyéb tudnivaló is található.

Nem lenne felesleges, ha a községi, kör- vagy járásorvos urakat a baleseteknél előforduló első segélynyújtásra vonatkozó ismeretek előadására is felkérnék. Erre vonatkozó utmutató füzetek dr. Bierbauer Viktor székesfehérvári mentő-parancsnok összeállításában Számmer Imre székesfehérvári nyomdásznál 1 koronáért szerezhetők meg.

Bajtársi üdvözlettel

Verebi Végh István,
szövetségi elnök.

Vida Pál,
szövetségi titkár.

12384.
1909. sz.

A vármegyei tűzoltó-szövetség elnökségének fenti felhívását az önkéntes tűzoltó-testületekkel leendő közlés, a községi tűzoltókra nézve pedig saját hatáskörében való intézkedés végett oly hozzáadással küldöm meg, miszerint az abban jelzett elméleti előadások megtartását a magam részéről is elvárom, s az előjárásokat ezek előmozdítására utasítom. Székesfehérvárott, 1909 november hó 17.

Szűts Jenő,
Fejérvármegye alispánja.

Kérelem!

A „Magyar tűzoltótisztek országos egyesülete“ immár oly alapot nyert, amelyen az egyesület továbbfejlődése biztosítva van. Az egyesületnek eddigi gyors fejlődése mellett, — hogy a közjót szolgálni hivatott feladatának minden tekintetben megfelelhessen, — szükséges, hogy a testület fejlődési igényeinek és fontos munkakörének megfelelő helyiségben, illetve épületben helyeztessék el, annál is inkább, mert a tűzrendészet fejlődésével az egyesület munkaköre jelentékenyen nagyobbodni fog s azt csak célszerű elhelyezése esetén töltheti be teljesen.

Ezen épületben s nevezetesen a megfelelő berendezett helyiségekben, nemcsak az oktatáshoz szükséges eszközök és szerek helyezendők el, hanem a tűzoltótisztek rendszeres szakoktatása a megfelelő és arra alkalmas örök által volna végzendő s egyben a szakoktatás és gyakorlati kiképzés állandósítandó, hogy a tűzoltótisztek a fenálló jogszabályokban foglalt intézkedéseknek sikerrel eleget tehessenek.

Ennek lehetővé tétele céljából, a tűzoltótisztek országos egyesülete mozgalmat indít megfelelő egyesületi épületnek Budapesten való létesítésére, amely épületben a tanácsterem, az irodák, a tanterem, muzeum, szertár, lakosztályok a tagfelvételhez szükséges és vendég-

nek, mely önzetlenül szolgálja a nagyközönség érdekeit, hiányzik a szükséges anyagi erő a kitűzött cél megvalósítására. S minthogy a „Tűzoltótisztek Otthona“ éppen a közérdek szempontjából égető szükségé vált, annak létesítéséhez segínyt nyújtani a nagyközönség, a társadalom van hivatva.

Az elemek romboló hatása ellen mi és az általunk nevelendő tűzoltótisztek nyújtanak mindenkinek védelmet és segítséget. Siessen most a mi segítségünkre a társadalom, hogy közjónak szentelt munkánk minél sikeresebb lehessen.

A legkisebb adományt is halás köszönettel fogadjuk és nyilvánosan fogjuk nyugtázni. Kérve kérjük tehát a minden nemes iránt fogékony, nagylelkű hazai társadalmat, hogy gyűjtőívünket jóindulattal fogadni és adományait a „Pesti hazai első takarékpénztár egyesület“ címére (Budapest, IV., Egyetem-utca 2) beküldeni sziveskedjék.

A remény, hogy szép tervünket megvalósíthatjuk, új lelkesedéssel tölti el szívünket s arra serkent, hogy polgártársaink jóságát meghálálendő a vész nehéz óráiban mindenkor — jelmondatunkhoz hiven — erős karral, bátor szívvel és testvéri szeretettel, úgy mint eddig, ezután is önfeláldozóan teljesítsük nemes hivatásunkat.

Kérelmünket a hazai társadalom jóindulatába ajánlva, vagyunk Budapesten, 1909 október hó. Hazafias üdvözlettel Janicsék Andor s. k., székesfővárosi tűzfelügyelő, egyesületi alelnök; Vermes Béla s. k., földbirtokos, a szabadkai önk. tűzoltó-egyesület parancsnoka, egyesületi alelnök; Lukáts Gyula s. k., bars megyei tűzfelügyelő, egyesületi főtitkár; dr. Marinovich Imre s. k., kir. jogügyi főtanácsos, a máv. gépgyár tűzoltótörszervezetének parancsnoka, egyesületi alelnök; Blasnek Hugó s. k., székesfővárosi tűzoltótiszt, egyesületi pénztáros.

* **Figyelmeztetés.** Előző években lapunk decemberi számával küldöttük volt szét a segélyzőpénztári kimutatások úrlapjait. Ez alkalommal nem a lap mellékletként, hanem külön borítékban küldjük szét azokat és postai csekklapot is mellékelünk, amelylyel a vármegyei szövetség keretébe nem tartozó közvetlen tagtestületek az országos szövetségi 12 K-ás tagdíjat is küldhetik be a segélyzőpénztári 20 filléres tagdíjakkal egy összegben. Megjegyezzük, hogy a segélyzőpénztári 2 kimutatás a létszámnak megfelelő tagdíjjal együtt legkésőbb 1910 január 20-ig küldendő be, mert ezen időpont után az 1909. évről átmenő segélyre való igényjogosultság megszűnt.

A magyar orsz. tűzoltószövetség elnöksége.

gitás kezdeti szakában szálló igévé lett és amely szerint ezentul „minden háztulajdonosnak ott lehet a házában a maga külön gáztartója“, meglehetősen rövid ideig tartotta magát. Az acetylénfejlesztő készülékeknek ugyanis kissé körülményes a kezelése még ma is, maga az acetyléngáz pedig egypár olyan kellemetlen tulajdonsággal bir, (lásd Megelőző Tűzrendészet) melynek megszüntetése alig lehetséges. Ez volt oka a körülménynek, hogy a világítási technika terén az alkalmasabb készülékek szerkesztésére irányuló kísérleteket tovább folytatták s ezek során alakult ki az a megoldás, mely égethető folyadékok elpárologtatásával a levegőt teszi világítóvá.

Ezen alapon jött létre a Benoid-gáz, mely az egyik legújabb fajta világításnak anyagát szolgáltatja.

Hydrürt vagy motorbenzint (mindakettő petroleum desztilláta) tartalmazó vashordót helyeznek el valahol az épületen kívül, fedett aknában avagy (és ez a helyesebb) szabványos benzinkamrában (lásd lapunk júniusi számának 98. oldalát), s ebből a hordóból szárnyszivattyú segítségével beszívják a folyékony égethető anyagot egy zárt vasbádóg-tartányba. Innen egy lapátszerkezet továbbadagolja azt egy hasonlóképp vasbádógból készült hengeralaku karburatorba, amely alulról bizonyos megmért mennyiségű levegőt szív magába s azt megtisztítás után a párolgó desztillátával elegyíti. A levegőnek emez egyenletesen létrejövő és állandó összetételű keverékét hívják Benoidgásnak. A karburatorból a kész gáz a súlyhajtás, illetve egy 18—20 méter esésmagasságot kívánó súlydarab által hajtott kerékszerkezet által működésben tartott inhaustor (levegőtiszító dob) segítségével felszívatik a gázgyűjtőbe (gasometer) melyből közönséges gázvezetéken (csöveken) át az Auerharisnyákkal ellátott körtealaku égőkhöz tetszés szerinti helyre vezethető el.

Amíg azonban a közönséges légszesz, meg az acetylén lángzók nyílása felfelé néz, addig a Benoid-gázégők lefelé égők. És ez a körülmény adja meg — tűzrendészeti szempontból — a figyelmet érdemlő első különlegességét.

Kétségtelen ugyanis, hogy ámbár a készülékben és a zárt vezetékben, (mindaddig amíg az teljesen hibátlan) a robbanás lehetősége nincs megadva, mindazonáltal, ha egy csap véletlenül nyitva marad, a Benoid-gáz a szoba (illetve zárt helyiség) levegőjével szintén képezhet robbanó keveréket. A különbség csak az lesz, hogy míg a légszesz vagy acetylén mint a levegőnél könnyebb gázok elsősorban a mennyezet közelében végzik ezt a keverődést: addig a Benoid-gáz, mint a levegőnél súlyosabb gáz lefelé süllyedvén, első sorban a padló közelében fog keverődni. A közönséges benzinnél talán valamivel nehezebben (ezt kísérletileg meg kell még állapítani) de egyébként egészen

az ő módjára. S ha van elég idő a zárt helyiségben ekkép végbemehető keveredésre, akkor bizony ez is csak robbanó keveréket ad.

A légszeszömlés helyének keresésénél a mennyezet közelébe felkapaszkodó szerelőket éri elsősorban a baj: a Benoid-gázömlés helyét kutató egyént pedig az égve eldobott gyufaszál hozhatja veszedelembe. Mert itt a padló közelében terjeszkedik a robbanásra képes levegőréteg. Az elővigyázat mikéntje a mondatokból önként folyik.

Előnye azonban szép fehér fényén és nagy olcsóságán kívül a Benoid-gáznak, hogy fejlesztése hideg uton történik és így a carburálás ez új elve a régibb készülékek főhibáját, a condensatiót kiküszöböli. Másodsor, ha egy lángzó sínes nyitva rajta, vagyis a termelt gáz nem fogy, akkor a gázfejlődés automatice megáll. Harmadsor szénoxidot nem tartalmaz, tehát nem mérgező hatása s kénhidrogén sínes benne. ennél fogva a fémeket sem feketíti meg.

Ami azonban a nála alkalmazásba kerülő bádogosmunkát illeti, erre nézve Hódmezővásárhely tűzoltó parancsnokának alábbi tudósítása nem lesz érdektelen. Ime a tudósítás:

* * *

T. Szerkesztő Ur!

Ugy látom, hogy általános az érdeklődés a Hódmezővásárhelyen előfordult Benoid-világító gáz által okozott tüzeset iránt, illetve annak keletkezése és lefolyása iránt. Tehát leirom azt.

Először is a lapok tévesen közölték, hogy itt robbanás történt — mert ez nem robbanás volt, hanem mintegy 10—12 liternyi benzín egyszerűen meggyulladt, — és annak természete szerint rohamosan elégett. Ha ennyi benzín felrobbanhatna egyszerre hát az bizony egy 50—60 köbméter ürtartalmu zárt helyiségben csinálna valamit. De így csak elégett, és elégette a konyhai faberendezéseket, ajtókat, ablakfeleket, de a tetőzetre ki nem juthatott, mert ott voltunk az utjában, már pedig a vásárhelyi tűzoltó gyerekek nem könnyen rebbennek meg egy kis benzintől, annyit amennyi itt elégett talán meg is tudnának inni (különösen disznótoros időben, jó töltött káposztára). A riporterek, azonban ha már nem robbanhatnak, hát legalább másokat szeretnek megrebenteni.

Ami a Benoid-gázt illeti, nekem az a véleményem róla, hogy ez csak üzleti reklám-cime annak a gáznak, mert benzín-gáz az, akár hogy van is elkeresztelve.

Üzleti elnevezésről lévén szó, eszembe jut az egyszeri izraelita, aki magát Mózes vallásu magyarnak mondotta, restelvén kimondani, hogy zsidó. Tehát mondom, hogy a Benoid nagyon vérbeli közel atyafiságban lévén a benzinnel,

benzín-motorral vagy egyéb benzint fogyasztó készülékkel. És éppen itt volt a hiba nálunk is.

Az illető koresmáros bemutatta a prospektust a városi kamarásnak vagy kinek. A prospektus nyomtatott lévén, igaznak vétetett és engedélyt adtak csak úgy szóval a város tulajdonát képező koresmaépületben annak felállítására, még pedig egy nem igen tágas konyhában, ahol takaréktűzhely is van, gyorsforralóval is babrálnak stb. Miután pedig én már koresmába nem járok, az engedélyezésről nem igen tudtam, különösen hivatalból egyáltalán nem.

Nálunk még két nagy gazdaságban van bevezetve a Benoid-világítás, eddig panaszt nem hallottam reá. Igaz, hogy szép fehér fényt ad a harisnyákkal égő gáz, és nagy fényt is ad, nem is drága. Csak a fejlesztő készülék nem tetszik nekem, mert igen sok rajta a bádogosmunka, ami bizony erősnek nem mondható, hamar kilyukad azaz istenadta bádog, Benoid ur pedig csak azt lesi és rögtön bajt csinál.

Minálunk be is mutatta a gép, hogy éppen nem tűzmentes, pedig a benzines hordóból szivattyuval huzatták az udvarról a gép tartányába a benzint, és mégis kijutott belőle valahogy, de hogy hol azt egészen bizonyosan meg nem állapíthattam, mivel a bádogosmunka sok helyütt úgy járt a tűz miatt, mint a Seifensteiner Salamon lyukas cipője a pocsolyában. Lehet, hogy a benzintartány fedele nem volt légmentesen elzárva. A többit aztán megtette a konyhában égő gyertya, mert megjegyzem a gép nem volt működésben — d. u. 3 óraker fényes nappal történt a dolog — midőn a gépen igazított a gépész egy tömszelencét, gyertyával olvasztván a fagygyut.

Magam részéről a Benoidot el nem itélem, de lakóházban való elhelyezésének, hatáskörömben mégis ellene leszek. A gázvezetéke nem veszélyes, rendszeres gázcsövet használva, de a gép csak legyen kívül, mert hamis a zuzája, itt már letette a kis exámentet, majd leteszi még az a nagyot is, úgy szokták azt a gyermekek is, Benoid öcsém pedig jelenleg csak gyermekkorában van.

Ezekben gondolnám a Benoid történetét előadhatni, és azt hiszem, hogy a bajtársak meg fogják érteni belőle, hogy meddig Benoid a benzín, vagyis „aki egyszer hazudni mer: hitelt többé nem igen nyer!”

Most pedig szives üdvözlettel vagyok mindazoknak, akiket megillet:

Kádár Henrik

városi tűzoltó parancsnok

* * *

Lapunk zártával vesszük a hírét, hogy arra nézve, hogy mi a benoid? nyilatkozott már a belügyminiszterium is, amint ez egy felebbezés foly-

melyért az előírt térfoglalási díjat fizeti, az általa üzlethelyiségei világítása céljából gyártott benoid vezetésére szolgáló csöveket lefektesse.

Ezen határozatát a Matzky Károly által beadott felebbezés következtében, a kereskedelemügyi miniszter ur véleményének meghallgatása mellett felülvizsgálván, ezennel feloldom és elrendelem, hogy az ügyben újabb határozatot hozzon.

Önként érthetőleg ezen határozatom nem érinti a város közönségének azon jogát, hogy önkormányzati hatáskörébe hozandó határozatában a kért csőfektetési engedély megadása kérdésében az alábbiakat szabadon mérlegelhesse.

Feloldandó volt az idézett számú határozat, mert a szóban levő kérelem elutasítására felhozott indokok arra engednek következtetést, hogy ezen ügy téves kiindulási alapon bírálattott el.

Ugyanis a benoid nem egyéb benzingőzzel telített karburált levegőnél, mely a légszeszszel nem azonos, hanem csak hasonló minőségű világító anyagnak tekinthető.

A légszesz vegyi termék, mely a fának vagy kőszénnek száraz lepárolása útján készül, ellenben a benoid pusztá keverék, mely úgy áll elő, hogy levegőt könnyű benzingőzzel telítenek.

Eszerint a világító gázzal szemben a benoid gőz nemű anyag lévén, az aradi világítási és erőátviteli részvénytársasággal fennálló szerződés szempontjából a benoid légszesznek nem minősíthető.

A szóban levő határozat egyébként méltányossági indokból is feloldandó volt, mert a város közönsége által hozott és alaki s nem érdemi okokból miniszterileg feloldott határozatával a nevezett cukrász által jóhiszeműleg eszközölt csőfektetést a tisztai ügyészségnek véleményezéséhez képest már engedélyezte és időközben oly körülmény, mely ezen előbbi álláspontja elejtését indokoltá tenné, nem merült fel.

Hartl Sándor s. k.,
miniszteri osztály-tanácsos.

Városi tűzkárbiztosítás.

Kecskemét város tűzoltóparancsnoka felettes hatóságához az alábbi előterjesztést nyújtotta be

Tekintetes Városi Tanács!

A városi épületek után 12 évre visszamenőleg kifizetett tűzkárbiztosítási díjakat s ugyanesak a 12 év alatt előfordult tűzkárokat és az azokért kapott kártérítési összegeket könyveinkből kiírva és összeszámítva, arra az eredményre jutottam, hogy a tűzkárbiztosításért kifizetett horribilis összeg sehogy sincs arányban azon kárösszeggel, mely a város közönségét tűzkár címén sújtotta, minélfogva a város jól felfogott érdekében tisztelettel javasolni bátorkodom, miszerint:

képen, hogy ezen alap gyarapítására törvény mindazon összegeket, melyeket 1910-től 1919-ig tűzkárbiztosítás címén kifizetnie kellene és az esetleges tűzkárokat ezen alapból fedezi;

b) javasolni bátorkodom továbbá, hogy az érvényben levő biztosítási kötvények a biztosítási idő lejáratát után ne ujittassanak meg, hanem fokozatosan, — 1910-től 1919-ig — szüntessenek meg.

Tiszteletteljes javaslatomat az alant felsorolt számadatokkal támogatom.

Év	Előfordult tűzkár	Kapott kártérítés	Kifizetett biztosítási díj
1897-ben	1389.—	1226.—	2279.88
1898-ban	968.—	968.—	4737.52
1899-ben	—	—	5388.32
1900-ban	1341.32	1205.—	5851.90
1901-ben	4301.51	4029.19	5565.04
1902-ben	—	—	6952.56
1903-ban	1820.—	1047.62	7220.18
1904-ben	—	—	7181.02
1905-ben	—	—	7351.05
1906-ban	—	—	7936.56
1907-ben	—	—	7641.42
1908-ban	—	—	8130.16
Összesen	8819.83	8475.84	76239.61
Egy évre esik:	734.98	706.32	6353.30

A fenti kimutatás szerint 1897-től 1908-ig, tehát 12 év alatt, a város közönségét 8819 K 83 f tűzkár érte, kártérítés fejében kapott 8475 K 84 fillért, biztosítási díjak fejében pedig 76239 K 61 fillért fizetett ki, tehát **67763 K 77** fillérrel többet mint a meunyi kártérítést kaptunk. Egy másik táblázat:

Lejárató év	Kötvény darabszáma	Fizetendő biztosítási díj
1910-ben	23	1123.78
1911-ben	15	435.29
1912-ben	12	698.55
1913-ban	10	157.27
1914-ben	13	527.85
1915-ben	14	276.41
1916-ban	6	142.27
1917-ben	11	119.36
1918-ban	7	3797.08
1919-ben	4	1846.42
Összesen:	113	9124.08

Tekintettel arra, hogy a város átlagos tűzkára évenként 734 K 98 fillér s a kártérítés címén kapott összeg évi átlaga 706 K 32 fillér a biztosításért fizetett összeg évi átlaga pedig 6353 K 30 fillér, — javaslatom realisnak mondható különösen akkor, ha figyelembe vesszük a fenti 2-ik kimutatást, amely szerint a város közönsége nevében 113 tűzbiztosítási kötvény áll s azok után a jövő 1910-dik évtől kezdődőleg évenként **9124 K 08 f.**, tíz év alatt tehát **91,240 K 80 fillér lesz fizetendő.** A kötvények meg nem ujítása esetén ezen összeg a létesítendő „tűzkár-alap“ javára fordítható.

Biztosítási kötvényeink e szerint 1910-től 1919-ig fokozatosan járnak le, tehát azokat nem egyszerre mondanók fel s így a létesítendő „tűzkár-alap“ csak a biztosítással meg nem ujitott épületeket érhető esetleges tűzkárral lenne megterhelve, az új alap azonban addig, míg minden kötvényünk lejár, a kamatok hozzászámítása nélkül 9124 K 08 fillére emelkedik, vagyis oly összeg áll majd rendelkezésünkre, melyből esetleges tűzkárainkat teljesen fedezhetjük, a tűzkár-biztosítási díjak címén eddig kifizetett és folytonosan emelkedő összegek pedig a város más egyéb közszükségleteire lesznek fordíthatók.

A „tűzkár-alap“ létesítése ilyformán a város közönségére nemcsak hogy hátránnyal nem jár, de nyilvánvaló, hogy e révén nagy megtakarítás is érhető el. A biztosítási díjak között legnagyobb összeggel a színház és a városi színház szerepel, — de színházunk, melynek tűzbiztosítási kötvénye csak 1918-ban jár le, a tűzrendészeti követelményeknek teljesen megfelel, ott nagyobb tűzi katasztrófától tartani nem igen lehet, — a városi színház tetőzete pedig a belső tűzfalak által kellőleg el van szigetelve, ami az épület tetőzetének teljes elégését lehetetlenné teszi.

Tekintettel a felhozott hiteles adatokra, tisztelettel kérem javaslatom elfogadását.

Kecskemét, 1909 október 8.

Kónya Imre,
tűzoltóparancsnok.

* Győr sz. kir. város polgármestere a mozgófénykép és egyéb mutatványos helyek számára az alábbi tűzrendészeti utasítást*) bocsátotta ki:

Mozgófényképmutatványok.

1. Helyiség. Mozgófénykép mutatványok csak oly helyiségekben tarthatók, melyekben minden 200 egyénre legalább két egymással ellenkező irányban levő kijárat van, az ülőhelyek illetve asztalok közt legalább 1'00—1'50 méter közlekedő út van, mely minden körülmények közt teljesen szabadon tartandó. Ha a kijárat irányában van a vetítógép felállítva és a kamra a nézőtértől nincs tűz- és füstmentesen elválasztva, akkor ezen kijárat nemlétezőnek tekintendő és a géppel ellenkező oldalon kívánandó meg a befogadó képességnek megfelelő, mindenkor kifelé nyíló ajtók száma. Ezen kijáratok (az elsötítés alatt is) legalább 35 cm. magas gyertya, vagy olaj, zárt lámpával és „Kijárat“ felirattal jelzendők és mindenkor legalább 2 méter körzetben szabadon hagyandók. Kettős ajtó csak az esetben tekintendő kijáratnak, ha a belső kifelé nyílik, a külső pedig kinyitva rögzíthető. A kijáratot léghuzatvédő

Az állványon magasan elhelyezett gépkamra alatt ülőhelyek ne alkalmaztassanak. Az engedélyezett székszámon felül pótshékek beállítása szigorúan tilos. Hogy az ülőhelyek elrendezése bármikor ellenőrizhető legyen, a helyiségben egya rendőrkapitányság által hitelesített helyszínrajz függesztendő ki, melynek egy-egy másodpéldánya a rendőrkapitányságnál és a tűzoltóparancsnokságnál helyezendő el. A helyiség villamos világítása a kinematograftól független. A fűtése is csak oly módon eszközözendő, hogy nyílt láng és nagyobb hőség a filmeket ne érhesse.

2. A kinematograf és filmek. A vetítőkészülék a közönségtől minden oldalán vasbádóg, aszbesztpalával bevont deszka vagy kő, illetve Rabitz-fal által elválasztott oly helyiségben állíttassék fel, melynek padozata és összes lécezete is aszbeszttel vagy vasbádóggal van bevonva. Az elválasztás szobaszerűen eszközözendő és megkívánandó:

hogy a helyiségek alapterülete legalább 3 m.² legyen,

hogy a gép körül két egyén kényelmesen dolgozhassék s ott az előírt oltóeszköz elhelyezhető legyen.

A készülékekhez korláttal ellátott vaslépcső vezessen fel.

Vásári sátraknál a kinematográfos sátor, illetve a vetítőkamrát képző koci, a közönséget befogadó sátoron kívül helyezendő el. A koci belseje 4 négyzetméter területen (a géptől minden irányban 1—1 m. távolságra) az áramot termelő dynamótól tűzbiztosan elválasztva legyen. Transformátorokat szintén csak a kamrán kívül (más helyiségben) szabad elhelyezni. Tüzelésre csak kokszt használható.

A vetítő kamra tűzbiztos ajtóval legyen elzárható. Szellőztetéséről megfelelő módon, esetleg egy nem használt és nyílásokkal nem bíró kémény felhasználásával kell gondoskodni s a fejlődő meleg, esetleg füst elvezetését, ha nincs villamos ventilátor, legalább 30 cm. bőségű bádócsatorna közvetítse, mely egy kéménybe torkollik, vagy egyenesen ki a szabadba vezet. A fejlődő hőség a kamrában lehetőleg ne haladja meg a 20 fok temperatúrát.

A vetített fénykéve kibocsátására szolgáló nyílás ép úgy, mint a mellette nélkülözhetetlenül alkalmazott egy megfigyelő nyílás is függélyes vezetékben futva, könnyen és füstáthatlanul záródó ajtócskákkal legyen ellátva. A vetítő nyílás maga a lehető legkisebbre szabandó és oly magasságban alkalmazandó, hogy a vakító fénysugár a közönséget ne érje.

Bent a kamrában az előadáshoz szükséges egy darab celluloidszalagon kívül többet tartani és ott előadásközben a szalagot felteker-

(papirhulladék stb.) ott nem tarthatók: nyílt láng használata és a dohányzás benne tilos.

A kamrában a vetítógép közvetlen közelében állandóan legyen kéznél dézsában mintegy 50 liternyi víz és egy vizespokróc. A nézőteret megvilágító izzólámpák (sátrakban ivlámpák) a kamrán kívül is ki- és bekapcsolhatók legyenek. Magának a kamrának világítása csak burával és esetleg dróthálóval is bíró izzólámpa lehet. A kamra közepén álló vetítógép fényforrásához (a vetítőlámpához) menő vezetékek gummi (de nem paragummi) szigetelésű s megfelelő menettel bíró hajlékony (flexibilis) kábelek legyenek. Összefonott vezeték tehát, ha burokkal bír is, nem alkalmazható. A tápláló áram a kamrán kívül levő pontról is ki legyen kapcsolható.

A huzalok jól szigetelve s áttekinthető módon rendezve szerelendők, felesleges keresztződés még a szigetelt huzaloknál is mellőzendő.

A vetítő szekrény s annak ivlámpáját tartó bak tűzmentesen burkolandó, avagy egészen tűzmentes anyagból való legyen. A fényforrás és az objektív lencse közé oly ellenző alkalmazandó, mely a celluloid szalagot keretében tovamozgató motornak csak kellő fordulatszámánál bocsátja az erős fénykévét a szalagra, ellenben ha a film még, vagy már nem a kellő sebességgel mozog, a vetítőnyílást a hő sugarak elől automaticæ rögtön elzárja. Az esetre pedig, ha a film perforált széleinek elszakadása s megromlása következtében lassulna meg a szalag mozgása, a gépnek homályos üvegfedővel is el kell látva lenni, mely kézzel gyorsan becsapható. Azonkívül a fényhatás rögtön megszüntetése céljából a szalagot lezorító henger a fénykéve vonalából sineken eltolható legyen. Billenő ellenző helyett cirkulációs vízűtés is alkalmazható.

Az ivlámpa ellenállása és a motor áramkörébe kapcsolt külön ellenállás bent lehetnek a kamrában, de csak áttört (átlyukgatott) vasbádoggal körülvéve.

Kiolvadó ólombiztosíték gyanánt olyanok alkalmazandók, amelyek már alakjuknál fogva is lehetetlenné teszik, hogy nem megfelelő méretben és helyre illesztessenek be. Minden ólombiztosíték fedővel ellátott legyen s a fenekén leolvasható módon megjelöléssel bírjon nemcsak a voltok és ampérek számáról, amely mellett már kiolvad, hanem arról is, hogy mily méretű keresztmetszetnek, hány milliméteres vezetéknek felel meg. Ólombiztosítékot házilag gyártani tilos, a kellő méretezéssel bíró szabványos biztosítékok tartalékban legyenek kéznél. Filmet szabadon hagyni nem szabad, visszagöngyölni pedig csak a fényforrás elzárása után, illetve oly időben, mikor a vetítógép üzemén kívül van helyezve. Egyébként illetve másutt csak oly helyen szabad filmet tekereselni, ahol nyílt világítás, vagy fűtött kályha nincs,

lobbot vet.

A gépkamrában a szereléssel megbízott legfeljebb két egyénen kívül senkinek sem szabad tartózkodni.

3. Az ellenőrzés. Minden mozgófénykép-mutatványos helyiségben, megnyitása előtt, szemle tartandó, mely három havonként megismételtetik. E szemléken részt vesz a főkapitány, városi tűzoltóparancsnok, főmérnök (villamos szakértő) akik együtt állapítják meg jelen utasítás keretein belül az engedélyezés feltételeit és illetőleg újra engedélyezésnél meggyőződnek arról, hogy időközben nem eszközölt-e a tulajdonos olyan változtatást, mely köz- vagy tűzbiztonsági szempontból meg nem engedhető. Ezenkívül havonként egyszer a városi hiv. tűzoltó parancsnok váratlan vizsgálatot tart, mely alkalommal a vetítógép s kamra tűzbiztos voltáról szerez meggyőződést. A vizsgálatairól illetékes hatóságánál jelentést tesz. Az állandó ellenőrzést s az engedélyezésnél tett kikötések megtartását, különös tekintettel a befogadó-képességre, naponként a rendőrkapitányság teljesíti. Az engedélyezési eljárás, városi hiv. tűzoltóparancsnoki ellenőrzés, állandó rendőri ellenőrzés díját köteles minden engedélyt nyert mozgófénykép-mutatványos havonként előre a rendőrkapitányságnál befizetni.

Az ellenőrzést teljesítő városi hiv. tűzoltóparancsnoknak és rendőrtisztnek jogában áll halasztást nem tűrő esetben belátása szerint azonnal intézkedni, esetleg a mutatványokat betiltani. Erről azonban köteles utólag a rendőrkapitányságnak jelentést tenni.

Minden mozgófénykép-mutatványos köteles az ellenőrző tűzoltó és rendőrtisztek részére külön asztalt fentartani.

A szemlék és ellenőrzések díját a szabályrendelet keretén belül a rendőrfőkapitány állapítja meg.

Cirkuszok és vásári mutatványok.

Minden nyilvános előadásra tervezett cirkusz, aréna, vásári bódé, mely 50-nél több egyén befogadására készült, köteles tervrajzzal felszerelt kérvénnyel a rendőrkapitányságnál engedélyt kérni, ahol az engedélyezési szemle kitűzése és megtartása után az esetleges kikötések elrendelésével a mutatványok megkezdésére az engedélyt megadják. Az engedélyezési szemlére meghívandó rendőrfőkapitány, főmérnök, városi hiv. tűzoltóparancsnok. Az engedélyezési eljárás díjait köteles engedélyt kérő előzetesen a rendőrkapitányságnál befizetni. Az állandó ellenőrzést s a kikötött feltételek megtartását a rendőrkapitányság teljesíti, ennek díjait is köteles az engedélyt nyert havonként (hetenként) előre a rendőrkapitányságnál befizetni.

A fűtött mutatványos sátrakban a dohányzás tilos. Nyílt mutatványos sátrakban a rendőrkapitányság engedélyezheti a dohányzást.

Minden mutatványos köteles az ellenőrzést teljesítő rendőrtiszt, továbbá rendőrfőkapitány és városi hiv. tűzoltóparancsnok részére megfelelő ülőhelyet biztosítani. A kirendelendő rendőrök és tűzoltók számát s ugy ezek, mint a rendőrtiszt díját a rendőrfőkapitány a szabályrendelet keretén belül állapítja meg.

Nyilvános előadások.

A báltermekben, nyilvános helyiségekben tartandó előadások engedélyezését (szükség esetén a főmérnök és városi hiv. tűzoltóparancsnok meghallgatásával) a rendőrkapitányság teljesíti. Ha ezen előadások megtartásához színpalak felállítása szükséges, akkor az engedélyezési kérvényhez helyszínrajz is melléklendő. Ha az előadások 5 napnál hosszabb ideig tartanak, külön helyszini szemle tartandó, s csak ennek megtartása után adható ki az engedély. Színpalak felállítása esetén legalább egy, színpalak változtatása esetén esetről-esetre megállapított számú tűzoltó s egy tűzoltótiszt kirendelése szükséges a rendes rendőri ellenőrzés mellett. Az engedélyezési iratban a helyszínrajz alapján adandó meg az előadásokra az engedély, különös tekintettel a köz- és tűzbiztonsági intézkedésekre és a befogadható létszámra.

A báltermekben, ezek folyosóin csak rendőrkapitánysági engedéllyel, a karzaton pedig egyáltalán nem szabad dohányozni. A dohányzási tilalom kifüggesztendő. A báltermek karzatán csak ülőhelyek engedélyezhetők, ott állni nem szabad.

Minden helyiségben, hol nyilvános előadások tartatnak, s stabil ülőhelyek nincsenek, a székek hátul összelécezendők, hogy menekülés esetén akadályt ne képezzenek. A székeknek egymástól való távolsága (karfától-karfáig) 80 cm. ülőszélösség legalább 50 cm. A székek közül legfeljebb 12 helyezhető egy csoportba, a székek között egy méter közlekedő ut hagyandó, a kijárat két méter körzetben szabadon tartandó és az ajtó felett legalább 35 cm. magas mellékvilágítás, illetve (pótvilágító) lámpa és felírás alkalmazandó.

Aki ezen utasítás rendelkezéseit meg nem tartja a tűzrend. szab. rend. 36 §-a alapján büntetendő.

Ezen utasításban foglalt rendelkezések végrehajtásával a rendőrkapitányságot bizzuk meg.

Győr sz. kir. város tanácsának 1909 szept. 13-án tartott üléséből.

Wennes s. k.,
polgármester.

deszkázott kiugró alkotmányok, melyek felette alkalmasak a tűznek a tovaterjesztésére. Kifejtetett az a csodálatos körülmény, hogy ekkora nagy tűznél, mint a Hungária gőzmalom, tűzoltó halál vagy nagyobb baleset nem fordult elő. A fővárosi tűzoltóság legénysége tehát a külföldi tűzoltóságokkal szemben — higgadt, körültekintő, s dacára bátorságának, minden ok nélkül, szeleburdin nem rohan a veszélybe. Végül szóba kerültek az égés után állva maradt, de összerepedezett falak veszélyessége és a takarítási munka.

Előadók voltak a fővárosi tűzoltóság részéről Janicsék Andor tűzfelügyelő, Breuer Szilárd és Kállay Imre tűzoltótisztek, azután a szövetség elnöke; dr. Szily József, valamint az önkéntesek részéről dr. Balogh Dezső; Dr. Marinovits Imre tiszti egyesületi alelnök az érdekes és tanulságos est rendezéseért köszönetet mondott. E vitaestélyre még visszatérünk.

* **Szabados Imre 30 éves jubileuma.** Az önkéntes tűzoltás terén eltöltött 30 éves önfeláldozó munkásság jutalmául a kaposvári önkéntes tűzoltók és mentők rendkívüli közgyűlésükön, Wehofszy Béla parancsnok indítványára díszparancsnokukká választották meg Szabados Imrét, Somogyvármegye tűzrendészeti felügyelőjét és országos tűzrendészeti előadót, aki csak a nyáron engedte át, mindvégig lelkiismeretesen betöltött, felelősségteljes állását érdemes utódának, Wehofszy Bélának. A kitüntető határozatot küldöttségileg hozták tudomására és tiszteletére a Koronában társasvaecorát is rendeztek.

A társasvaecorán jelen voltak a jubiléumon kívül dr. Kováts József városi ügyész, járási tűzfelügyelő, dr. Simon Dániel testületi ügyész, Pataki Ignác járási felügyelő, Reményi Samu szövetségi elnök, dr. Kováts Sebestyén várm. tűzrendészeti előadó, Wehofszy Béla parancsnok, Simalya V. Ferenc mentő-parancsnok, továbbá Csik Antal, Farkas Imre, Szaploneczay Oszkár, Lengyák György, Horváth Péter, dr. Herman Antal és mások.

A társasvaecorát megelőzőleg a szövetség nevében Reményi Samu szöv. elnök, a testület részéről pedig Wehofszy Béla parancsnok üdvözölte Szabados Imrét.

Mint mondta: — „Az a testület, melynek emlékében munkásságának eredménye mindenha meg fog maradni, — régi s változhatatlan szeretetével és elismerésével keresi fel Szabados Imrét, a tűzoltótestület hajlékánál, mindenestre több nyugalmat adó hajlékában, hogy elismerésének és szerető ragaszkodásának a történet választással kifejezést adjon. Fogadja szívesen tőlünk ezt a parányi megemlékezést, akik egyszersmind azt a vágyunkat is nyilvánítjuk, hogy testületünk jövőben

* **A budapesti tűzoltó-testületek szövetsége** nov. 19-én népes értekezletet tartott, melyen az idén előfordult Juta-gyár, Schlick féle vasöntöde, Gschwindt szeszgyár és Hungária gőzmalom

Szolgálati utasítás Sopron vármegye tűzrendészeti felügyelői számára.

(Folytatás és vége.)

21. §. Köteles a helyi viszonyokhoz képest a tűzoltóság kiképeztetése céljából szükséges intézkedéseket megtenni és a tanításban, begyakorlásban lehetőleg személyesen is közreműködni s oda hatni, hogy a testületi tagok baleset ellen biztosítva legyenek és ha a tűzoltók nem volnának biztosítva, akkor azt azonnal elrendeli s erről a járás főszolgabirójának jelentést tesz; a vármegyei tűzoltó-szövetség köz- és választmányi ülésein pontosan megjelenik s ott az esetleg kívánatos szóbeli jelentést megteszi.

22. §. A felülvizsgálat eredményéről szóló jelentését a vonatkozó statisztikai adatokkal együtt minden év november hó végéig a vármegyei tűzrendészeti felügyelőjéhez beküldeni tartozik. Halasztást nem tűrő esetekben a járási főszolgabirót sürgős intézkedés végett megkeresi, miről egyáltalán a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján a szövetség elnökséget is értesíti.

23. §. A tűzrendészeti szabályok végrehajtása a helyi hatóságok teendője ugyan, kötelesek azonban a felügyelők ezen szabályok végrehajtását is figyelemmel kíséreni, különösen az alábbiakra nézve, u. m.:

1. a házak építési módjára, esetleges építési hibáira tűzbiztonság szempontjából;

2. a kémények seprítésére;

3. az előfogatok készenlétére;

4. az előírt oltószerek, eszközök és kapitányvizek készenlétben tartására;

5. a tűzveszélyes anyagok, különösen petroleum, benzin, borszesz, aether, szénkéneg, továbbá rőzse, fa, szalma és takarmányfélék stb. raktározására és a megelőző tűzrendészeti óvintézkedésekre;

6. minden oly szabályok megtartására, melyek a tűzrendészetre vonatkoznak;

7. a tűzoltáshoz szükséges víz szerzési módjára;

8. a tűz jelzésének mikéntjére;

9. a tűzoltás körüli eljárás mikéntjére;

10. a szomszédos községekbe tűzvész esetén adandó segélynyújtás miként való szervezésére.

S ugyancsak kötelesek e kérdésekben a hatóságnak jelentéseket, a hiányok megszüntetésére indokolt javaslatokat előterjeszteni, esetleg szabályrendeleteket és utasításokat kidolgozni vagy véleményezni.

Az általános helyszíni szemlék tárgya.

24. §. 1. Az építkezés a tűzbiztonság követelményeinek megfelel-e és milyen módon lehetne a hiányokon segíteni? A kémények rendesen sepretnek-e?

2. A tűzoltás céljára miként történik a vízszerezés? Megfelelő-e az? (Javaslat annak javi-

tasára.) Megvan-e minden nazban az előírt vízkészlet és tűzoltószér?

3. A tűzjelzés s a tűzoltóság riasztása, a szomszédos községek értesítése miként történik s mi lenne e téren kívánatos?

4. Az előírt tűzoltószerek megvannak-e elégségesek és megfelelőek-e? (Javaslat a szerek netán való beszerzésére.) A szerek gondozása megfelelő-e? Van-e célszerűen elhelyezett és épített, pormentes, tágas szertár? (Javaslat szertár építését illetőleg.)

5. A tűzoltóság szervezete megfelelően keresztül van-e vivo? Elegendő e a létszám? A kötelezett csapat összeírása, a megváltás módja, a fogatok kötelezettsége lett-e rendszeresen foganatosítva? A község önkéntes segélyezi a tűzoltóságát? A közönség önkéntes segélyezi ezen célra lett-e felhasználva? Milyen a csapat felszerelése, kiképzése? Tartanak-e rendszeres gyakorlatot és előadást, miképen s évenként hányat? A mulasztók be voltak-e a hatóságnak jelentve? Büntetve? A csapat van-e baleset ellen biztosítva? Van-e segélyalap? Megfelelő-e a csapat vezetése, adminisztrációja, szolgálat vezetése, fegyelmezettsége? Biztosítva van-e a gyors kivonulás lehetősége a községen belül vagy a szomszéd községbe? (Javaslatok ezen pontokban netán észlelt hiányok megszüntetésére vagy az állapotok javítására.) A tartott iskola- és támadási gyakorlat megbeszélése és felülbírlása.

6. Robbanó és gyúlékony anyagok, tűzveszélyes telepek, üzletek, raktárak, gyárak, középületek, színházak stb. tűzbiztonsági ellenőrzése és esetleg javaslattétel ez irányban.

7. Nagyobb és speciális tüzeseteknél a tűz keletkezési okának megállapítása; a tűzveszélynek a jövőben való elhárítására vagy csökkentésére irányuló javaslat megtétele.

8. A tűzoltószerek időnkénti kipróbálása; a szerek beszerzési tervének felülbírlása; a gyáros által szállított szerek megvizsgálása és átvétele.

9. Tűzoltóságok szervezése és kiképzése; szaktanfolyamok vezetése; a tűzoltó-tisztekkel időnkint való szakértekezletek tartása.

25. §. Az általános helyszíni szemlén szerzett tapasztalatairól jegyzőkönyvet vesz fel, azt 2 példányban kiállítja, a községi bíróval, jegyzővel, tűzoltóparancsnokkal aláírattja és a község pecsétjével ellátja s egyik példányát a vármegyei tűzrendészeti felügyelő útján a vármegyei tűzoltó-szövetséghez, másikat a járási főszolgabiróhoz 8 napon belül beterjeszti, az adatokat pedig a saját nyilvántartó könyvébe bejegyzi.

Az évi csapatszemle tartása.

29. §. A tűzoltóság megsemlélése alkalmával a 16. §-ban meghatározott, esetleg előre meg nem állapított időben „riadó” fuvatása által is rögtönözhető, a csapat teljes felszerelésben vonuljon ki.

A megjelent csapatról a parancsnok jelen-

tést tesz, amely után a szemle ugy a felszere-
lésre, mint a kiképzésre vonatkozólag meg-
ejtetik és pedig:

1. Megvizsgálja a szertárt, hogy könnyen hozzáférhető helyen áll-e? Tiszta-e a belseje és az előtte levő tér? Pormentes-e? Padlója mivel van borítva? Van-e menyezete? Beférnek-e az összes tűzoltószerek s tényleg benn vannak-e? Jó és tűzbiztos-e? Pormentesen zárható kapujának van-e 4 kulcsa és célszerűen vannak-e azok kiosztva vagy elhelyezve. Meg van-e bizva egy ahhoz értő szertáros a szertár, a tűzoltószerek tisztántartásával és gondozásával s mennyit fizetnek neki? Fel van-e véve a községi költségvetésbe a szerek tisztán és tartására, illetve a tűzoltóság fenntartására. — Ükséges összeg?

2. A hibás szerelésnek — ha az még lehetséges — kijavítását, ha rossz, akkor pótlását rendeli el; ha a tapasztott hiányok a kitűzött időre pótolva nem lennének, elterjedt jelentést tenni az illető főszolgabírónak és a vármegyei felügyelő útján a szövetség elnökségének.

3. Vizsgálat tárgyává teszi a fecskendőt, annak szívó- és nyomó oldalát, szívó- és nyomótömlőket, szűrőt, osztót és sugárcsővet a lövőkéssel, a szelepeket, a dugattyukat — és a hengereket, ezeknek működését, ha hibát észlel, azt azonnal kiigazítja, mely műveletnél szükség esetén utmutatást ad.

4. Megvizsgálja a vízfordó kocsikat és a létrákat is, vajjon a létrák egészséges s csomómentes fából készültek-e és bírnak-e elég ruganyossággal s ellenállóképességgel; ezeknek megállapítása céljából a létrákat is terhelő próbának veti alá.

5. Alaposan megvizsgálja a személyi felszerelést, u. m.: mentőkötelet és mászóövet, utóbbinak zárkapcsát, hogy az ezekkel való gyakorlás nem válhatik-e az illető tűzoltóra nézve életveszélyessé, evégből terhelő próbát végeztet; meggyőződik arról, hogy a csővezetők és mászók sisakkal el vannak-e látva.

6. Végül megvizsgálja az ügykezelést, meg van-e a fővételi- és törzskönyv, leltár-, őrségi- és tűznapló, rendesen vezetettek-e azok? Megvizsgálja a tűzoltó-testület számadásait, pénztár-könyvét, a pénzkészletét és a takarékpénztári betétkönyveit, a tűzoltók biztosítását igazoló okmányt s ha hiányt vagy mulasztást tapasztal, arról a járási főszolgabírónak nyomban jelentést tesz.

A felügyelő ugy az iskola (ütem és gyors) szerelési, mint a támadási gyakorlatokból adhat feladatot saját belátása szerint. A befejezett gyakorlat után a csapat leléptetendő, a felügyelő pedig köteles az észlelteket a tűzoltó-parancsnokkal és a községi előljáróval megbeszélés tárgyává tenni őket a hiányokból származó

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tartalom:** Dr. Kék Lajos †. — Hivatalos rész: Meghívó. — Az elnökség november 20-iki ülésének jegyzőkönyve. — A segélyzőpénztár ülésén felvett jegyzőkönyv. — Veszprémvármegye alispánjának elismerése. — A fejezővármegyei szövetség elnökségének körlevele. — A tűzoltó tisztek egyesületének kérelme. — Figyelmeztetés. — Benoid világítás. Irta Kádár Henrik. — Városi tűzkárbiztosítás. Irta: Kónya Imre. — Mozgófénykép és egyéb mutatványos helyek számára utasítás. Közli: Erdély Ernő. — Szövetségeink köréből. — Szolgálati utasítás Sopronvármegye tűzr. felügyelői számára. — Szabados Imre 31 éves jubileuma. — A budapesti szövetség vitaestélye. — Különfélék. — Szerkesztői üzenetek. — Beszerzési források.

— **A székesfővárosi hiv. tűzoltóság** november 15-ön ünnepet ült; négy régi tagját részesítette a bajtársi elismerésnek kitüntető jeleiben. Dél-előtt 9 órakor a Kun-utcai központi laktanya tágas udvarán, a négyszöget formáló legénység s az egész tisztikar jelenlétében először Szeserbovszki Szaniszló főparancsnok emlékezett meg arról a nem mindennapi és így annál örvedetesebb eseményről, hogy a csapatnak négy altisztje név szerint Kollár Ignác, Vass József őrmesterek, valamint Hlavacs Ferenc és Bődök Károly csővezetők immár százados szolgálati multra tekinthetnek vissza. Köszölte velük, hogy a fővárosi Tanács ez alkalomból, eddigi buzgó szolgálataik elismerése jeléül 200—200 K külön jutalmat szavazott meg számukra, amit az egész csapathoz intézett buzditó szavak kíséretében nekik rögtön át is adott. Azután Bitskey Elek őrmester kért és kapott engedélyt arra, hogy a sorból kilépve, a legénység nevében üdvözlje a négy jubiláló bajtársat, kiknek mindegyikét egy-egy aranyórával lepelt meg a legénység emlékjándékként. Végül pedig a tisztikar mellé léptetett négy jubiláns előtt az egész csapat díszmenetben elvonult.

— **Az állam megvásárolta a nagysármási földgázt.** Az állam bányászati akciójának egy része a kálisó után való kutatás, amelyet geológusok meghallgatása után az erdélyi Mezőségen lévő Nagysármás község közelében foganatosított. Három furólyukat mélyítettek le. Az egyikből körülbelül félévvel ezelőtt oly erővel tört fel földgáz, hogy dübörgése mértföldekre hallik. A földgáz nem lévén fentartott ásvány, tulajdonjoga a földbirtokost illeti meg. Először a „Részvénytársaság villamos vállalatok számára“ című társaság folytatott tárgyalásokat a földgáz kihasználására. A tárgyalások nem vezettek eredményre. A pénzügyminisztérium most — mint »A Bánya« írja — a földgáz kihasználási jogát 100.000 koronáért Veszprémi Antal földbirtokostól megvásárolta. Ez a földgáz jobb mint a pittsburgi, amely óriási ipartelepeknek adja a hajtóerőt, mert teljesen szagtalan s míg a pittsburgi 33% metánt tartalmaz, ez 98%-ot. Szakértők szerint 20.000 lóerőnek megfelelő munka elvégzésére képes. A kincstárnak az a célja a földgázzal, hogy a mezőségi városokat villamos világítással lássa el. Az elektromos távvezeték ma már nem technikai csoda s így könnyűséggel vállalkozhatik a kincstár arra, hogy egy 50 kilométeres körzeten belül hajtóerőt is szolgáltatson. Az iparnál a hajtóerő a legfontosabb és ezt majdnem ingyen szolgál-

vármegyei szövetség elnökségehez küldendő.

— **Vészkirovulás egy iskolából.** Érdekes kísérlet színhelye volt Budapesten az V. kerületi Szent István-téri községi elemi leány- és fiúiskola. A külföldi iskolák mintájára ugyanis bemutatták tűz esetére a gyermekek kivonulását. Negyed 12 órakor délelőtt, amikor az összes osztályokban javában folyt a tanítás, Taxner L. Árpád, az iskola igazgatója, meghuzta a vészharangot, mire a gyermekek könyveik, írásaik, kabátjuk, kalapjaik hátrahagyásával tanítóik, illetve tanítónők vezetése alatt minden zavar nélkül, a legnagyobb rendben gyorsan levonultak az utcára és a szemközti téren helyezkedtek el. A vészharang megkondulásától számított 2 perc alatt a háromemeletes iskolaépület összes és a szomszédos bérházban elhelyezett két osztály növendékei, 620-an kivonultak és a harmadik perc leteltével már a szemközti téren állottak valamennyien.

— **Aruház-égések.** Legutóbb 4 nagyobb áruház-égés fordult elő külföldön. Valamennyi az esti órákban és a kirakatban keletkezett, akár csak Budapesten a Párisi-áruház égése. Minden a négy teljesen kiégett s egyiknél (Cincinnati-ban) az alkalmazottak sorából 10, a vevők közül 18 bennégett. Azonkívül azok közül az ablakból ugráltak le, akik maradtak a kövezeten, 9 pedig súlyos esonttöréseket szenvedett.

— **A Hungária malom fölépítése.** A Hungaria egyesült gőzmalmok r.-t. — fölépíti a leégett Soroksári-uti telepét. A munkálatokat rövidesen megkezdik. A leégett telepen tudvalevőleg rozs- és árpamalom, továbbá rizs-, köles- és borsóhántoló volt s az új építkezések alkalmával is ugyanezekre az ágakra rendezkedik be a vállalat.

— **A filmek postai szállítása mint nyomtatvány.** Rövidebb filmszallagokat nálunk is, a külföldön is eddig nyomtatványként adtak fel postára és ilyen csomagokat a posta minden kifogás nélkül továbbított is. Az osztrák kereskedelmi miniszter most megtiltotta a filmeknek ilykép való szállítását, azon indokolással, hogy a film tűzveszélyes és így a levélpostai szállításra nem alkalmas.

— **A Kodak-cég éghetetlen filmje.** Az éghetetlen film a kinematográfot az ideálisig tökéletesítendő, mert hisz ezáltal megsemmisülne az egyetlen kifogás, amelyet a kinematográf ellen emelni lehet: t. i. az, hogy tűzveszélyes. Az éghetetlen filmnek eddig két alakját ismerjük, a Dr. Eichengrün-féle cellitet és Lumiére-féle éghetetlen filmet, amely azonban csak azon tulajdonsággal bír, hogy ha hősugár éri, nem ég lobogó lánggal, hanem láng nélkül elszenesedik. Most azután a híres Kodak-gyár hirdeti egy éghetetlen film feltalálását, amelynek vegyi összetételét a gyár gondosan titkolja, csak annyit árul el, hogy tetrachlor és szénanyag képezi legfőbb alkotórészt. Ha lánggal hozzuk érintkezésbe az új éghetetlen filmet, sokkal lassabban ég el, mint az eddigiek. Ha az ivilámpa két széncsúcsa közé tartjuk, a villanyszikra nem gyújtja meg, hanem csak lyukat éget rajta. Hevítésnél a film megduzzad, elolvad és megszenesedik, de még 400 C°-nál sem gyulad lángra.

— **Skanska Brandkarsförbundet,** vagyis a svéd országos tűzoltó-szövetség Gabrielson C. O. elnöklete alatt tartott ülésén határozatilag kimondotta, hogy egy tűzrendészeti törvény

nak meg.

— **Az augsburgi tűzoltóság** augusztus 18-án bádogsisakjait bór-sisakkal eserélte fel. Németország területén az augsburgiak viseltek csak még fémsisakot, de végre ők is belátták a bór-sisak előnyösebb voltát.

— **Villamvilágítás a vidéken.** Gyöngyös város elektromos műve szeptember 1-én kezdte meg üzemét, melyet az építő Ganz-féle villamossági részvénytársaság maga vett bérbe. Az egyenáramot fejlesztő gépet Dieselmotor hajtja. Az accumulator kapacitása 3 órás kisütésnél 1200 amper-óra. Nagyon egyenlően ugyanaz a cég, hasonló feltételek között, szeptember 19-én kezdte meg az áramszolgáltatást. Szászrégenben és Zólyom városában pedig most kezdtek meg hasonló művek építését. Míg Nagykaroly városa már meglévő elektromos berendezésének kibővítését határozta el. Végre Csikszere da árlejtést hirdet egy elektromos építésére, mely akkép tervezendő, hogy 200 ivilágításon izzólámpából és 5 drb. ivilámpából szükséges árammal kívül 200 magánfogyasztóan pedig legalább 80 lóerő tel-ellátható, aijon rendelkezésre ipari célokra.

— **Vizből való mentésnél** a mentő jól teszi, (mihelyt ruhástól ugrik be a vízbe) ha előbb zsebeinek a kiürítésére és kifordítására, valamint gatyaszárának a megoldására (letürésére) szentel egy kevés időt, mert különben a vízzel megtelődő zsebek és gatyaszár teljesen megghiusíthatják dicséretes szándékát. A fuldoklót még ha nem kapkod is már, lehetőleg hátulról kell megközelítenie és vagy maga előtt lökdösve szállítani a partra; vagy ha már teljesen alélt az illető, akkor a mentendő fejét a saját melléhez szorítja, miközben ő maga (a mentő) hátton uszva iparkodik partot érni.

— **Isztimér község határában,** a bakonyi erdőség burokvölgyi részén, Királyszálláson állt hajdan Mátyás király egyik híres vadászkastélya, amelynek egyes megmaradt részeiben még rendezes megpihentek a környéken vadászó társaságok. A híres vadászkastély mellé új vadászlak épült, amely néhány évvel ezelőtt a nagykiterjedésű birtokkal együtt gróf Witzleben Henriknek, Vilmos császár rokonának tulajdona lett. A minap kora hajnalban egy egész vadásztársaság lesre indult és a szobákban égvére hagyott lámpák egyikétől a szoba butorzata meggyuladt s a tüzet csak akkor vették észre, amikor már az egész vadászkastély lángba borult. Menteni már semmit sem lehetett s a vadász-kastély porig égett az új vadász-lakkal együtt.

— **Amerikai különlegesség.** St-Louis városában egy előkelő hölgy a saját palotájában rendezett estélyen azzal fogadta vendégeit, hogy érkezésekor egy kis kerti fecskendővel (valószínűleg rózsavízzel) mindegyiket végig öntözte. Az elsőeknek érkező vendégeket ez az ujmódi fogadtatás nemcsak hogy meglepte, de még is haragudtak érte. Amikor azonban minden utánuk érkező vendég szintén ilyen fogadtatásban részesült, haragjuk elmúlt és az új üdvözlési forma ezzel polgárjogot nyert.

- **A jó gazda.** — Na, mennyire biztosította a házat?
- Százezer koronára.
- És most már nyugodt?
- Majd csak a tűz után, barátom.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

M. Az újpesti tűzoltóparancsnoki állásra kiírt pályázat december 2-án járt le. 3000 K fizetés és 600 K lakáspénz a kezdőjavadalom.

Dr. V. Hogy a tűz után, 5 esetben, a Belsőügyminiszterhez távirati jelentés menesztendő, ez a rendelkezés az 1894. évi 86523 sz. alatt kibocsátott ama belügyminiszteri rendeletben foglaltatik, mely a tűzkár statisztikai adatok szolgáltatásának ma is érvényben levő módját tette kötelezővé.

B. A panasz az volt, hogy a város fizetett csapat felállítását határozta el azzal, hogy az önk. testületet feloszlatja; ezt megfelelőbbézték. De a város a felebbezést félretette és a szervezési szabályt e nélkül terjesztette fel, mert sem az önk. testület feloszlásáról, sem pedig fizetéses tűzoltóság szervezéséről nem volt szó, csupán

kötelezett tűzoltóság felállítása határozatott el. Azt hisszük, hogy a miniszter intézkedését be kellene várni.

Cs. Az „Ajax“ ismertetését megkaptuk.

K. A 22—30 emeletes házakat Amerikában csak 1889-ben kezdték építeni. A kényelem mellett, melyet berendezésükkel nyújtanak, sok bennök az alkalmatlanság, még egészségügyi tekintetben is. Az esztétikai szempont is sok kívánni valót hagy hátra. Tűzrendészeti szempontból pedig a felhuzók ürege és a lépcsők által létesülő összeköttetések, ismerve a hőségnek és lángoknak természetszerűen fölfelé törekvő hatását, alapos aggályra adhat okot és az oltó beavatkozás sikerét is kérdésessé teszi, mert a sugarakkal meg nem közelíthető emeletek menthetlenül kiégnek.

H. A pozsonyi önkéntes tűzoltótestület fennállásának negyvenharmadik szolgálati évében ünnepelte ez évi november hó 12-én 15.000. éjjeli őrségét.

Beszerzési források.

KÖHLER ISTVÁN (ezelött **Geltner és Rausch** tulajdona) fecskendő, szivattyú és tűzoltó-szer gyára. Iroda és mintaraktár: Budapest, VIII., József-körút 9. Gyár: Felső-vaspálya-utca 5. szám.

Budapesti Szivattyú- és Gépgyár Részvénytársaság Budapest, VI., Váci-út 69. **GYÁRT:** Gőz-, motor-, tűzifecskendőket és kütszivattyúkat.

SELTENHOFER FRIGYES FIAL, SOPRON cs. és kir. udvari szállítók, gyártanak: tűzifecskendőket és mindennemű tűzoltói felszereléseket, szivattyúkat. Központi iroda és raktár: Győző Béla és Társa Budapest, V., báró Aczél-utca 3. szám alatt (a Vigszínház tőszomszédságában).

Mátrai, Feik és Társa Budapest. Központi iroda: VI. ker., Teréz-körút 33. Gyár: III. ker., Zsigmond-tér 7. Gyárt: mindennemű tűzoltói létrákat és tömlőmotorlákat.

Walser Ferenc tűzoltói szerek és szivattyúk gyára, harang- és fémöntőde Budapest, VI., Csángó-utca 9/B. szám.

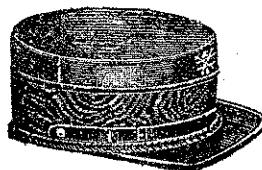
Sternberg és Kálmán Budapest, VIII., József-körút 35. **GYÁRTUNK:** tűzifecskendőket, kütszivattyúkat és tűzoltói felszereléseket.

HIRDETÉSEKET félhasábos 5 sornyi terjedelemben évi 50 korona vagy félelvi 25 korona lefizetése mellett fogad el a kiadóhivatal.

Győző Béla és Tsa Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám. Szállítanak automobil-, gőz- és motorfecskendőket, kocs-, mozdony- és targoncafecskendőket, felszereléseket és tömlőket.

A Magyar fém- és (Budapest-Kőbánya) lámpa-árugyár r. tg. — által gyártott — „Optimus“ kézi tűzoltókészülék ára 8 1/2 liter irtartalommal . . . . . 65 K. 10 1/2 „ „ . . . . . 75 K.

Tűzoltó-sapkákat || legjobban és legolcsóbban készíti **Ritscher Zsigmond és Fia Körmenden.** Kívánatra árjegyzék és mintasapka.

Díszokmány - Ürlapok 2 kor. árban; József főherceg volt védnök kis és nagy fénynyomatu arképe, gróf Széchenyi Ödön és gróf Cziráky Béla volt elnökök arképeivel együtt 1 korona behűldése ellenében kaphatók a magyar országos tűzoltó-szövetség irodájában.

Magyar Fémlemezár r.-t. Budapest, VII., Erzsébetkirályné-ut 57. egyedül gyártja a szab. Henze- és a Martini-Hunecke-féle robbanásmentes hordókat, tartányokat és kannákat, garage- és raktári berendezéseket.